

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης

Πτυχιακή εργασία

Δείκτες ποιότητας ζωής στην Ελλάδα και στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Επιμέλεια: Δρούσια Γιαννούλα
A.M.:1342201300072

Επιβλέπων καθηγητής: Υφαντόπουλος Ιωάννης

Αθήνα 2017

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα πινάκων	4
Περιεχόμενα διαγραμμάτων	6
Περίληψη	11
Abstract	12
Εισαγωγή	13
Κεφάλαιο 1	15
1.1. Η έννοια της ποιότητας ζωής	
1.1.1. Η εποχή του Αριστοτέλη	16
1.1.2. Στις μέρες μας	17
1.1.3. Επίπεδο ζωής - μία συγγενική προσέγγιση	17
1.1.4. Οικονομολογική προσέγγιση	18
1.1.5. Κοινωνιολογική προσέγγιση	19
1.1.6. Ψυχολογική προσέγγιση	20
1.1.7. Σκανδιναβική προσέγγιση	20
1.1.8. Αμερικανική προσέγγιση	21
1.1.9. Γερμανική προσέγγιση	21
1.1.10. Άλλες προσεγγίσεις	22
1.2. Παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής	23
1.3. Δείκτες αξιολόγησης της ποιότητας ζωής (Ορισμός, σκοπός και ιστορία)	24
1.4. Δείκτης ποιότητας ζωής	25
Κεφάλαιο 2	26
2.1. Ποιότητα ζωής σχετιζόμενη με την υγεία	27
2.1.1. Γενικά εργαλεία μέτρησης της σχετιζόμενης με την υγεία ποιότητας ζωής	28
2.1.2. Ειδικά εργαλεία μέτρησης της σχετιζόμενης με την υγεία ποιότητας ζωής	31
2.1.3. Ποιοτικά προσαρμοσμένα έτη ζωής (Quality Adjusted Life Years, QALYs)	31
2.2. Ποιότητα ζωής και ανεργία	33
2.3. Ποιότητα ζωής και εκπαίδευση	38
Κεφάλαιο 3	42
3.1. Έρευνα ΟΟΣΑ	43
3.1.1. Πώς είναι η ζωή για τα παιδιά στην Ελλάδα;	44
3.1.2. Ανισότητες στην παιδική ευημερία	45
3.1.3. Ο εθελοντισμός στην Ελλάδα και τον ΟΟΣΑ	47

3.2. Τοπικό επίπεδο: Μέτρηση της ευημερίας στις περιφέρειες.....	49
3.3. Οι περιφερειακές διαφορές στην ποιότητα ζωής των ανθρώπων	52
Κεφάλαιο 4	55
4.1 Έρευνα εισοδήματος και συνθηκών διαβίωσης των νοικοκυριών: Δείκτες Ευημερίας	56
Κεφάλαιο 5	70
5.1. Ποιότητα ζωής: Ελλάδα και Ευρώπη.....	71
Κεφάλαιο 6	76
6.1. Έρευνα Eurostat: Πώς είναι η ζωή στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης;	77
Κεφάλαιο 7	88
7.1. Ποιότητα ζωής: Γεγονότα και απόψεις (Eurostat statistical book).....	89
7.2. Υλικές συνθήκες διαβίωσης.....	91
7.3. Απασχόληση	100
7.4. Εκπαίδευση.....	112
7.5. Υγεία.....	124
7.6. Ελεύθερος χρόνος και κοινωνικές αλληλεπιδράσεις	133
7.6.1. Ελεύθερος χρόνος.....	133
7.6.2. Κοινωνικές αλληλεπιδράσεις.....	145
7.7. Οικονομική και σωματική ασφάλεια	156
7.7.1. Σωματική ασφάλεια	156
7.7.2 Οικονομική ασφάλεια	161
7.8. Διακυβέρνηση και βασικά δικαιώματα.....	164
7.9. Φυσικό περιβάλλον και περιβάλλον διαβίωσης	177
7.10. Συνολική ικανοποίηση από τη ζωή	193
7.10.1. Το νόημα της ζωής.....	204
7.10.2. Το νόημα της ευτυχίας.....	208
Συμπέρασμα	213
Βιβλιογραφία	215

Περιεχόμενα πινάκων

Κεφάλαιο 1	Σελ.
Πίνακας 1. Οι διαστάσεις του βιοτικού επιπέδου και της ποιότητας ζωής.....	19
Πίνακας 2. Αντικειμενική και υποκειμενική ποιότητα ζωής.....	21
Πίνακας 3. Δείκτης ποιότητας ζωής (Βασικός και Εξελιγμένος).....	25
Κεφάλαιο 2	
Πίνακας 1. Απασχολούμενοι, άνεργοι, οικονομικά μη άνεργοι και ποσοστά ανεργίας.....	34
Πίνακας 2. Ποσοστό ανεργίας και φύλο, 2011-16.....	35
Πίνακας 3. Ποσοστό ανεργίας κατά ομάδες ηλικιών, 2011-16.....	36
Πίνακας 4. Ποσοστό ανεργίας και αποκεντρωμένη διοίκηση, 2015-2016.....	36
Πίνακας 5. Δείκτες ποιότητας για την αξιολόγηση της σχολικής εκπαίδευσης.	38
Κεφάλαιο 3	
Πίνακας 1. Παιδική ευημερία στην Ελλάδα.....	45
Κεφάλαιο 4	
Πίνακας 1. Βαθμός ικανοποίησης ατόμων για το σύνολο του πληθυσμού.....	57
Πίνακας 2. Βαθμός ικανοποίησης ατόμων για το σύνολο του φτωχού πληθυσμού.....	60
Πίνακας 3. Βαθμός ικανοποίησης ατόμων για το σύνολο του μη φτωχού πληθυσμού.....	60
Πίνακας 4. Αξιολόγηση του περιεχομένου του τρόπου ζωής, με βάση τη διάκριση σε φτωχό και μη φτωχό πληθυσμό.....	61
Πίνακας 5. Βαθμός εμπιστοσύνης των ατόμων στο πολιτικό σύστημα, στη δικαιοσύνη και στην αστυνομία, με βάση τη διάκριση σε φτωχό και μη φτωχό πληθυσμό.....	62
Πίνακας 6. Βαθμός εμπιστοσύνης των ατόμων στο πολιτικό σύστημα, στη δικαιοσύνη και στην αστυνομία, με βάση το φύλο.....	62
Πίνακας 7. Βαθμός εμπιστοσύνης των εργαζομένων στο πολιτικό σύστημα, στη δικαιοσύνη και στην αστυνομία, με βάση το φύλο.....	64
Πίνακας 8. Βαθμός εμπιστοσύνης των ανέργων στο πολιτικό σύστημα, στη δικαιοσύνη και στην αστυνομία, με βάση το φύλο.....	64
Πίνακας 9. Βαθμός εμπιστοσύνης των συνταξιούχων στο πολιτικό σύστημα, στη δικαιοσύνη και στην αστυνομία, με βάση το φύλο.....	65
Πίνακας 10. Βαθμός εμπιστοσύνης των μη οικονομικά ενεργών στο πολιτικό σύστημα, στη δικαιοσύνη και στην αστυνομία, με βάση το φύλο.....	65
Πίνακας 11. Χρονικό διάστημα κατά το οποίο τα άτομα δήλωσαν ότι αισθάνονταν.....	68
Πίνακας 14. Ποσοστό ατόμων που δήλωσαν ότι αισθάνονται ασφαλείς όταν περπατούν στην περιοχή τους στο σκοτάδι, κατά αστικότητα.....	68
Πίνακας 13. Ποσοστό ατόμων που δήλωσαν ότι υπάρχουν πολλοί άνθρωποι τους οποίους μπορούν να εμπιστευτούν, με βάση το φύλο.....	69
Πίνακας 12. Ποσοστό ατόμων που δήλωσαν ότι υπάρχει κάποιος με τον οποίο μπορούν να συζητήσουν τα προσωπικά τους θέματα, με βάση τη διάκριση σε φτωχό και μη φτωχό πληθυσμό.....	69

Κεφάλαιο 5

Πίνακας 1. Οι κορυφαίες 30 χώρες με την καλύτερη ποιότητα ζωής (σε σειρά κατάταξης).....76

Κεφάλαιο 7

Πίνακας 1. Δείκτες φτώχειας σε σύγκριση με τη χαμηλή οικονομική ικανοποίηση, 2013.....97

Πίνακας 2. Κατάσταση απασχόλησης έναντι της χαμηλής εργασιακής ικανοποίησης, 2013.....109

Πίνακας 3. Προβλήματα υγείας σε σχέση με το προσδόκιμο ζωής και την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη ανά χώρα, 2013.....131

Πίνακας 4. Συνήθειες εβδομαδιαίες ώρες εργασίας στην κύρια εργασία, δαπάνες για ψυχαγωγικές και πολιτιστικές υπηρεσίες στη συνολική καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών και μέση ικανοποίηση από τη χρήση χρόνου σε χρόνο που αναφέρουν οι κάτοικοι της ΕΕ, ανά χώρα, 2012.....142

Πίνακας 5. Αδυναμία αντιμετώπισης μη αναμενόμενων δαπανών ανάλογα με τον τύπο απασχόλησης ανά χώρα, 2013.....162

Πίνακας 6. Υποκειμενικά στοιχεία ευημερίας και εμπιστοσύνης ανά χώρα, 2013.....175

Πίνακας 7. Οι αντικειμενικοί δείκτες φυσικών και βιοτικών συνθηκών έναντι της χαμηλής ικανοποίησης από το περιβάλλον και τις περιοχές πράσινου ανά χώρα, 2013.....191

Πίνακας 8. Ικανοποίηση από τη ζωή ανά ηλικιακή ομάδα και χώρα (μέση βαθμολογία), 2013.....195

Πίνακας 9. Το νόημα της ζωής και η ικανοποίηση από τη ζωή σε σχέση με την ευτυχία, ΕΕ-28, 2013..... 211

Περιεχόμενα διαγραμμάτων

Κεφάλαιο 1	Σελ.
Διάγραμμα 1: Παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής στην Ευρώπη.....	23
Κεφάλαιο 2	
Διάγραμμα 1. Αντίληψη για την υγεία.....	32
Διάγραμμα 2. Ποσοστά ανεργίας.....	34
Διάγραμμα 3. Εξέλιξη ποσοστού ανεργίας, Αύγουστος 2004-2016.....	35
Διάγραμμα 4. Ικανοποίηση από τη δουλειά.....	37
Διάγραμμα 5. Μορφωτικό επίπεδο(ηλικία 25-64).....	41
Κεφάλαιο 3	
Διάγραμμα 1. Ανισότητες στην εκπαιδευτική στέρηση(άτομα 15 ετών).....	46
Διάγραμμα 2. Ανισότητες στην κατάσταση υγείας.(Ποσοστό των παιδιών ηλικίας 11, 13, 15 με την αυτοαντίληψη καλή ή κακή υγεία).....	46
Διάγραμμα 3. Επίσημοι εθελοντές (ηλικίας 15 και άνω) κατά τομέα δραστηριότητας.....	47
Διάγραμμα 4. Ποσοστό του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας που προσφέρθηκαν μέσω ενός οργανισμού τους τελευταίους 12 μήνες.....	48
Διάγραμμα 5. Διαθέσιμο κατά κεφαλήν εισόδημα.....	49
Διάγραμμα 6. Ανεργία ανά περιφέρειες.....	50
Διάγραμμα 7. Μορφωτικό επίπεδο.....	50
Διάγραμμα 8. Ποιότητα αέρα(μικρογραμμάρια ανά κυβικό μέτρο).....	51
Διάγραμμα 9. Νοικοκυριά με πρόσβαση στο διαδίκτυο.....	51
Διάγραμμα 10. Οι περιφερειακές ανισότητες στην ατμοσφαιρική ρύπανση σε επίπεδα PM 2.5($\mu\text{g}\cdot\text{m}^3$).....	52
Διάγραμμα 11. Οι έντεκα διαστάσεις του Δείκτη καλύτερης ζωής σε ποσοστά.....	53
Διάγραμμα 12. Ικανοποίηση από τη ζωή.....	54
Κεφάλαιο 4	
Διάγραμμα 1. Βαθμός ικανοποίησης ατόμων από τη ζωή, την οικονομική κατάσταση και την εργασία τους.....	58
Διάγραμμα 2. Βαθμός ικανοποίησης ατόμων από τη στέγαση, τους χώρους αναψυχής και πράσινου και το περιβάλλον διαβίωσης στην περιοχή τους.....	59
Διάγραμμα 3. Βαθμός ικανοποίησης ατόμων από την οικονομική τους κατάσταση.....	61
Διάγραμμα 4. Ποσοστό πληθυσμού που δηλώνει ότι δεν έχει καθόλου εμπιστοσύνη στο πολιτικό σύστημα, στη δικαιοσύνη και στην αστυνομία, κατά φύλο.....	63
Διάγραμμα 5. Βαθμός εμπιστοσύνης στο πολιτικό σύστημα, κατά κύρια ασχολία.....	66
Διάγραμμα 6. Βαθμός εμπιστοσύνης στη δικαιοσύνη, κατά κύρια ασχολία.....	66
Διάγραμμα 7. Βαθμός εμπιστοσύνης στην αστυνομία, κατά κύρια ασχολία.....	67
Διάγραμμα 8. Ποσοστό ατόμων που δήλωσαν ότι αισθάνονται ασφαλείς όταν περπατούν στην περιοχή τους στο σκοτάδι, κατά αστικότητα.....	70

Κεφάλαιο 5

Διάγραμμα 1. Ώρες εργασίας στην Ε.Ε.....	72
Διάγραμμα 2. Εισόδημα στην Ε.Ε.(Ευρώ).....	73
Διάγραμμα 3. Πολλά άτομα στο σπίτι.....	73
Διάγραμμα 4. Ποσοστό ατόμων που θεωρούν την υγεία τους καλή ή πολύ καλή.....	74
Διάγραμμα 5. Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης.....	75

Κεφάλαιο 6

Διάγραμμα 1. Γενική ικανοποίηση από τη ζωή των χωρών της ΕΕ.....	78
Διάγραμμα 2. Υλικές συνθήκες διαβίωσης στις χώρες της ΕΕ.....	79
Διάγραμμα 3. Ικανοποίηση από τις συνθήκες στέγασης στις χώρες της ΕΕ.....	80
Διάγραμμα 4. Ικανοποίηση από τη δουλειά στις χώρες της ΕΕ.....	81
Διάγραμμα 5. Ικανοποίηση από τη χρήση χρόνου στις χώρες της ΕΕ.....	82
Διάγραμμα 6. Μορφωτικό επίπεδο των χωρών της ΕΕ.....	83
Διάγραμμα 7. Ικανοποίηση από την υγεία στις χώρες της ΕΕ.....	84
Διάγραμμα 8. Ικανοποίηση των κατοίκων των χωρών της ΕΕ από τις κοινωνικές τους σχέσεις.....	85
Διάγραμμα 9. Πόσο ασφαλείς αισθάνονται οι κάτοικοι των χωρών της ΕΕ.....	86
Διάγραμμα 10. Πόση εμπιστοσύνη δείχνουν οι κάτοικοι των χωρών της ΕΕ στην κυβέρνηση.....	87
Διάγραμμα 11. Ικανοποίηση από τις συνθήκες περιβάλλοντος στις χώρες της ΕΕ.....	88

Κεφάλαιο 7

Διάγραμμα 1. Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν σε τιμές αγοράς(σε ευρώ), 2016	89
Διάγραμμα 2. Μέσο ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα νοικοκυριού(σε ευρώ), 2008,2015.....	91
Διάγραμμα 3. Ικανοποίηση της οικονομικής κατάστασης του νοικοκυριού, ΕΕ-28, 2016.....	92
Διάγραμμα 4. Ικανοποίηση από την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού, 2013.....	92
Διάγραμμα 5. Ικανοποίηση της οικονομικής κατάστασης ανά ηλικιακή ομάδα, 2013.....	93
Διάγραμμα 6. Ικανοποίηση της οικονομικής κατάστασης ανά φύλο, 2013.....	94
Διάγραμμα 7. Ικανοποίηση της οικονομικής κατάστασης ανάλογα με τον τύπο νοικοκυριού, 2013.....	95
Διάγραμμα 8. Ικανοποίηση ανάλογα με την οικονομική κατάσταση, 2013.....	96
Διάγραμμα 9. Ικανοποίηση της οικονομικής κατάστασης με βάση την υλική στέρηση, 2013.....	97
Διάγραμμα 10. Χαμηλή ικανοποίηση από την οικονομική κατάσταση σε σχέση με το ποσοστό σοβαρών υλικών στερήσεων, 2016.....	99
Διάγραμμα 11. Ποσοστά απασχόλησης ηλικίας 20-64, 2016.....	100
Διάγραμμα 12. Ικανοποίηση από τη δουλειά και το χρόνο μετακίνησης, 2013.....	101
Διάγραμμα 13. Ικανοποίηση από τη δουλειά ανά χώρα, 2013.....	101
Διάγραμμα 14. Ικανοποίηση από το χρόνο μετακίνησης ανά χώρα, 2013.....	102
Διάγραμμα 15. Ικανοποίηση από το χρόνο εργασίας ανά ηλικιακή ομάδα, 2013.....	103
Διάγραμμα 16. Ικανοποίηση από το χρόνο μετακίνησης ανά ηλικιακή ομάδα, 2013.....	103
Διάγραμμα 17. Ικανοποίηση από το χρόνο εργασίας ανά φύλο, 2013.....	104
Διάγραμμα 18. Ικανοποίηση από το χρόνο μετακίνησης ανά φύλο, 2013.....	105
Διάγραμμα 19. Ικανοποίηση από τη δουλειά με βάση το εισόδημα, 2013.....	106
Διάγραμμα 20. Ικανοποίηση από την εργασία ανάλογα με το μορφωτικό επίπεδο, 2013.....	106
Διάγραμμα 21. Ικανοποίηση από το χρόνο μετακίνησης ανάλογα με το μορφωτικό επίπεδο, 2013.....	107
Διάγραμμα 22. Ικανοποίηση από την εργασία ανάλογα με τον τύπο απασχόλησης, 2013.....	108
Διάγραμμα 23. Ικανοποίηση από το χρόνο μετακίνησης ανάλογα με τον τύπο απασχόλησης, 2013.....	108

Διάγραμμα 24. Χαμηλή ικανοποίηση από την εργασία των μερικώς απασχολούμενων, 2016.....	110
Διάγραμμα 25. Χαμηλή ικανοποίηση από την εργασία των εργαζομένων με προσωρινή απασχόληση, 2016.....	111
Διάγραμμα 26. Πρόωρη εγκατάλειψη της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, ανά φύλο, ΕΕ-28, 2010-16 (18-24 ετών).....	112
Διάγραμμα 27. Πρόωρη εγκατάλειψη της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, ανά χώρα, 2010,2014 και 2016, (18-24 ετών).....	113
Διάγραμμα 28. Ποσοστό ατόμων που αναφέρουν ότι δεν γνωρίζουν καμία ξένη γλώσσα, ανά χώρα, 2011.....	113
Διάγραμμα 29. Επίπεδο ερωτώμενων καλής γνώσης ξένης γλώσσας ανά χώρα, 2011, (25-64 ετών).....	114
Διάγραμμα 30. Μορφωτικό επίπεδο, ΕΕ-28, 2005,2013 και 2014 (25-74 ετών).....	115
Διάγραμμα 31. Μορφωτικό επίπεδο ανά χώρα, 2013 (25-74 ετών).....	116
Διάγραμμα 32. Μορφωτικό επίπεδο ανά ηλικία, ΕΕ-28, 2013.....	117
Διάγραμμα 33. Μορφωτικό επίπεδο ανά φύλο, ΕΕ-28, 2013.....	118
Διάγραμμα 34. Μέσο ισοδύναμο καθαρό εισόδημα ανά επίπεδο εκπαίδευσης, ΕΕ-28, 2013.....	118
Διάγραμμα 35. Μορφωτικό επίπεδο ανάλογα με τον τύπο απασχόλησης, ΕΕ-28, 2013.....	119
Διάγραμμα 36. Ικανότητα ατόμων να συζητούν προσωπικά θέματα ανάλογα με το μορφωτικό τους επίπεδο, ΕΕ-28, 2013.....	120
Διάγραμμα 37. Ικανότητα ατόμων να λάβουν βοήθεια από άλλους ανάλογα με το μορφωτικό τους επίπεδο, ΕΕ-28, 2013.....	120
Διάγραμμα 38. Κατάσταση υγείας ανάλογα με το μορφωτικό τους επίπεδο, ΕΕ-28, 2013.....	121
Διάγραμμα 39. Συνολική ικανοποίηση από τη ζωή ανά μορφωτικό επίπεδο, ΕΕ-28, 2013.....	122
Διάγραμμα 40. Το νόημα της ζωής ανά μορφωτικό επίπεδο, ΕΕ-28, 2013.....	122
Διάγραμμα 41. Ποσοστό τριτοβάθμιων αποφοίτων έναντι υψηλής συνολικής ικανοποίησης από τη ζωή ανά χώρα, 2013.....	123
Διάγραμμα 42. Προσδόκιμο ζωής ανά φύλο, ΕΕ-28, 2010,2015.....	124
Διάγραμμα 43. Προσδόκιμο ζωής ανά χώρα, ΕΕ-28, 2005, 2013.....	125
Διάγραμμα 44. Κατάσταση υγείας, ΕΕ-28, 2013.....	126
Διάγραμμα 45. Κατάσταση υγείας ανά χώρα, 2013.....	126
Διάγραμμα 46. Κατάσταση υγείας ανά ηλικία, ΕΕ-28, 2013.....	127
Διάγραμμα 47. Κατάσταση υγείας ανά φύλο, ΕΕ-28, 2013.....	128
Διάγραμμα 48. Κατάσταση υγείας με βάση το εισόδημα, ΕΕ-28, 2013.....	129
Διάγραμμα 49. Κατάσταση υγείας ανάλογα με τον τύπο απασχόλησης, ΕΕ-28, 2013.....	129
Διάγραμμα 50. Κατάσταση υγείας ανάλογα με το επίπεδο μόρφωσης, ΕΕ-28, 2013.....	130
Διάγραμμα 50. Δαπάνες για αναψυχή και πολιτισμικές δραστηριότητες στις συνολικές δαπάνες των νοικοκυριών, ΕΕ-28, 2005-12.....	133
Διάγραμμα 51. Δαπάνες για αναψυχή και πολιτισμικές δραστηριότητες ανάλογα με το σκοπό κατανάλωσης, ΕΕ-28, 2012.....	134
Διάγραμμα 52. Δαπάνες για αναψυχή και πολιτισμικές δραστηριότητες στις συνολικές δαπάνες των νοικοκυριών ανά χώρα, 2006, 2012.....	135
Διάγραμμα 53. Ικανοποίηση από τη χρήση του χρόνου, ΕΕ-28, 2013.....	136
Διάγραμμα 54. Ικανοποίηση από την χρήση χρόνου, ανά χώρα, 2013.....	136
Διάγραμμα 55. Ικανοποίηση από την χρήση χρόνου, ανά ηλικιακή ομάδα, ΕΕ-28, 2013.....	137
Διάγραμμα 56. Ικανοποίηση από την χρήση χρόνου, ανά φύλο, ΕΕ-28, 2013.....	138
Διάγραμμα 57. Ικανοποίηση από την χρήση χρόνου, ανάλογα με το εισόδημα, ΕΕ-28, 2013.....	139
Διάγραμμα 58. Ικανοποίηση από την χρήση χρόνου, ανάλογα με τον τύπο νοικοκυριού, ΕΕ-28, 2013.....	140
Διάγραμμα 59. Ικανοποίηση από την χρήση χρόνου, ανάλογα με την οικονομική κατάσταση, ΕΕ-28,	

2013.....	141
Διάγραμμα 60. Ικανοποίηση από την χρήση χρόνου, ανάλογα με το επίπεδο μόρφωσης, EE-28, 2013.....	142
Διάγραμμα 61. Χρόνος εργασίας έναντι της ικανοποίησης από τη χρήση χρόνου ανά χώρα, 2016...144	
Διάγραμμα 62. Καμία υποστήριξη σε περίπτωση ανάγκης ανά χώρα, 2013.....	145
Διάγραμμα 63. Ικανοποίηση από τις προσωπικές σχέσεις, EE-28, 2013.....	146
Διάγραμμα 64. Ικανοποίηση από τις προσωπικές σχέσεις ανά χώρα, 2013.....	147
Διάγραμμα 65. Ικανοποίηση από τις προσωπικές σχέσεις ανά ηλικιακή ομάδα, EE-28, 2013.....	148
Διάγραμμα 66. Ικανοποίηση από τις προσωπικές σχέσεις ανά φύλο, EE-28, 2013.....	149
Διάγραμμα 67. Ικανοποίηση από τις προσωπικές σχέσεις ανάλογα με το εισόδημα, EE-28, 2013....	150
Διάγραμμα 68. Ικανοποίηση από τις προσωπικές σχέσεις ανάλογα με τον τύπο νοικοκυριού, EE-28, 2013.....	151
Διάγραμμα 69. Ικανοποίηση από τις προσωπικές σχέσεις ανάλογα με την οικονομική κατάσταση, EE-28, 2013.....	152
Διάγραμμα 70. Ικανοποίηση από τις προσωπικές σχέσεις ανάλογα με το μορφωτικό επίπεδο, EE-28, 2013.....	153
Διάγραμμα 71. Ικανοποίηση από τις προσωπικές σχέσεις ανάλογα με την παροχή κοινωνικής υποστήριξης σε περίπτωση ανάγκης, EE-28, 2013.....	154
Διάγραμμα 72. Ικανοποίηση από τις προσωπικές σχέσεις ανάλογα με την ικανότητα να συζητούν προσωπικά θέματα, EE-28, 2013.....	155
Διάγραμμα 73. Ικανοποίηση από τις προσωπικές σχέσεις ανάλογα με το επίπεδο εμπιστοσύνης σε άλλους, EE-28, 2013.....	155
Διάγραμμα 74. Αίσθημα ασφάλειας όταν περπατούν μόνοι το βράδυ, EE-28, 2013.....	157
Διάγραμμα 75. Αίσθημα ασφάλειας όταν περπατούν μόνοι το βράδυ ανά ηλικιακή ομάδα, EE-28, 2013.....	157
Διάγραμμα 76. Αίσθημα ασφάλειας όταν περπατούν μόνοι το βράδυ ανά φύλο, EE-28, 2013.....	158
Διάγραμμα 77. Αίσθημα ασφάλειας όταν περπατούν μόνοι το βράδυ ανάλογα με το βαθμό αστικοποίησης, EE-28, 2013.....	159
Διάγραμμα 78. Αίσθημα ασφάλειας στο χώρο διαβίωσης, EE-28, 2013.....	160
Διάγραμμα 79. Αδυναμία αντιμετώπισης μη αναμενόμενων δαπανών ανά χώρα, 2008, 2013.....	161
Διάγραμμα 80. Αδυναμία αντιμετώπισης μη αναμενόμενων δαπανών ανά ηλικιακή ομάδα, EE-28, 2013.....	162
Διάγραμμα 81. Το χάσμα των αμοιβών μεταξύ των φύλων, EE-28, 2008-13.....	164
Διάγραμμα 82. Το χάσμα των αμοιβών μεταξύ των φύλων ανά χώρα, 2008,2013.....	165
Διάγραμμα 83. Εμπιστοσύνη στους θεσμούς και σε άλλους, EE-28, 2013.....	166
Διάγραμμα 84. Εμπιστοσύνη στους θεσμούς ανά χώρα, 2013.....	167
Διάγραμμα 85. Εμπιστοσύνη σε άλλους ανά χώρα, 2013.....	168
Διάγραμμα 86. Εμπιστοσύνη στους θεσμούς ανά ηλικιακή ομάδα, EE-28, 2013.....	169
Διάγραμμα 87. Εμπιστοσύνη σε άλλους ανά ηλικιακή ομάδα, EE-28, 2013.....	170
Διάγραμμα 88. Εμπιστοσύνη στους θεσμούς ανά φύλο, EE-28, 2013.....	171
Διάγραμμα 89. Εμπιστοσύνη στους θεσμούς ανάλογα με το εισόδημα, EE-28, 2013.....	172
Διάγραμμα 90. Εμπιστοσύνη στους θεσμούς ανάλογα με το επίπεδο μόρφωσης, EE-28, 2013.....	173
Διάγραμμα 91. Εμπιστοσύνη σε άλλους ανάλογα με τον τύπο νοικοκυριού, EE-28, 2013.....	174
Διάγραμμα 92. Εμπιστοσύνη σε άλλους ανάλογα με την οικονομική κατάσταση, EE-28, 2013.....	175
Διάγραμμα 93. Έκθεση σε ρύπανση από περιβαλλοντικά προβλήματα, EE-28, 2005-13.....	177
Διάγραμμα 94. Έκθεση του πληθυσμού στη ρύπανση από περιβαλλοντικό πρόβλημα ανά χώρα, 2013.....	178
Διάγραμμα 95. Έκθεση του πληθυσμού στη ρύπανση ανάλογα με την κατάσταση εισοδήματος, EE-28, 2013.....	179

Διάγραμμα 96. Ικανοποίηση από το περιβάλλον διαβίωσης, EE-28, 2013.....	180
Διάγραμμα 97. Ικανοποίηση από τις πράσινες περιοχές, EE-28, 2013.....	180
Διάγραμμα 98. Ικανοποίηση από το περιβάλλον διαβίωσης ανά χώρα, 2013.....	181
Διάγραμμα 99. Ικανοποίηση από τις πράσινες περιοχές ανά χώρα, 2013.....	182
Διάγραμμα 100. Ικανοποίηση από το περιβάλλον διαβίωσης ανά ηλικιακή ομάδα, EE-28, 2013.....	183
Διάγραμμα 101. Ικανοποίηση από τις πράσινες περιοχές ανά ηλικιακή ομάδα, EE-28, 2013.....	183
Διάγραμμα 102. Ικανοποίηση από το περιβάλλον διαβίωσης ανά φύλο, EE-28, 2013.....	184
Διάγραμμα 103. Ικανοποίηση από τις πράσινες περιοχές ανά φύλο, EE-28, 2013.....	185
Διάγραμμα 104. Ικανοποίηση από το περιβάλλον διαβίωσης ανάλογα με το εισόδημα, EE-28, 2013.....	186
Διάγραμμα 105. Ικανοποίηση από τις πράσινες περιοχές ανάλογα με το εισόδημα, EE-28, 2013.....	186
Διάγραμμα 106. Ικανοποίηση από το περιβάλλον διαβίωσης ανάλογα με την οικονομική κατάσταση, EE-28, 2013.....	187
Διάγραμμα 107. Ικανοποίηση από τις πράσινες περιοχές ανάλογα με την οικονομική κατάσταση, EE-28, 2013.....	188
Διάγραμμα 108. Ικανοποίηση από το περιβάλλον διαβίωσης ανάλογα με το επίπεδο μόρφωσης, EE-28, 2013.....	189
Διάγραμμα 109. Ικανοποίηση από τις πράσινες περιοχές ανάλογα με το επίπεδο μόρφωσης, EE-28, 2013.....	189
Διάγραμμα 110. Ικανοποίηση από το περιβάλλον διαβίωσης ανάλογα με το βαθμό αστικοποίησης, EE-28, 2013.....	190
Διάγραμμα 111. Ικανοποίηση από τις πράσινες περιοχές ανάλογα με το βαθμό αστικοποίησης, EE-28, 2013.....	191
Διάγραμμα 112. Ικανοποίηση από τη ζωή, EE-28, 2013.....	193
Διάγραμμα 113. Ικανοποίηση από τη ζωή ανά χώρα, 2013.....	194
Διάγραμμα 114. Ικανοποίηση από τη ζωή ανά φύλο, EE-28, 2013.....	195
Διάγραμμα 115. Ικανοποίηση από τη ζωή ανά ηλικιακή ομάδα, EE-28, 2013.....	196
Διάγραμμα 116. Ικανοποίηση από τη ζωή ανά τύπο νοικοκυριού, EE-28, 2013.....	197
Διάγραμμα 117. Ικανοποίηση από τη ζωή ανάλογα με τον τύπο απασχόλησης, EE-28, 2013.....	198
Διάγραμμα 118. Ικανοποίηση από τη ζωή ανάλογα με το εισόδημα, EE-28, 2013.....	199
Διάγραμμα 119. Ικανοποίηση από τη ζωή ανάλογα με το επίπεδο μόρφωσης, EE-28, 2013.....	200
Διάγραμμα 120. Ικανοποίηση από τη ζωή και υλική στέρηση, EE-28, 2013.....	201
Διάγραμμα 121. Ικανοποίηση από τη ζωή και κίνδυνος φτώχειας, EE-28, 2013.....	201
Διάγραμμα 122. Ικανοποίηση από τη ζωή και κοινωνικές σχέσεις, EE-28, 2013.....	202
Διάγραμμα 123. Ικανοποίηση από τη ζωή και υγεία, EE-28, 2013.....	203
Διάγραμμα 124. Το νόημα της ζωής, EE-28, 2013.....	204
Διάγραμμα 125. Το νόημα της ζωής ανά φύλο, EE-28, 2013.....	205
Διάγραμμα 126. Το νόημα της ζωής ανά ηλικιακή ομάδα, EE-28, 2013.....	206
Διάγραμμα 127. Ικανοποίηση από τη ζωή και νόημα της ζωής ανά χώρα, 2013.....	207
Διάγραμμα 128. Ευτυχία, EE-28, 2013.....	208
Διάγραμμα 129. Πόσο συχνά ήταν χαρούμενοι τις τελευταίες 4 εβδομάδες ανά ηλικιακή ομάδα, EE-28, 2013.....	209
Διάγραμμα 130. Πόσο συχνά ήταν χαρούμενοι τις τελευταίες 4 εβδομάδες ανάλογα με τον τύπο νοικοκυριού, EE-28, 2013.....	210
Διάγραμμα 131. Πόσο συχνά ήταν χαρούμενοι τις τελευταίες 4 εβδομάδες ανάλογα με την οικονομική κατάσταση, EE-28, 2013.....	211
Σχήμα 1. Τρέχουσα ευημερία στην Ελλάδα.....	44
Σχήμα 2. Κάθε λουλούδι αντιπροσωπεύει μια χώρα και κάθε πέταλο αντιπροσωπεύει ένα θέμα.....	54

Περίληψη

Σκοπός: Σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι να εξετάσει σε τί επίπεδα κυμαίνονται οι δείκτες ποιότητας ζωής τόσο στην Ελλάδα όσο και στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, όπου η οικονομική κρίση μαστίζει τη χώρα μας.

Υλικό και Μέθοδοι: Αρχικά, έγινε η αναζήτηση και η συλλογή των στοιχείων που θα χρησιμοποιηθούν στην μελέτη. Κύριες πηγές υπήρξαν η Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών: Δείκτες Ευημερίας από την Ελληνική Στατιστική Αρχή, η έρευνα του ΟΟΣΑ με τίτλο "How's life in Greece?2016", η έρευνα της Eurostat με τίτλο " How's life in the European Union?" καθώς και το στατιστικό βιβλίο της Eurostat που αναφέρεται στην ποιότητα ζωής (Quality of life: facts and views). Επιπλέον, ιδιαίτερα χρήσιμη υπήρξε και η σχετική με την ποιότητα ζωής βιβλιογραφία.

Αποτελέσματα: Η Ελλάδα κατατάσσεται στις χώρες με την χειρότερη ποιότητα ζωής. Το 92% ομολογούν ότι η ποιότητα ζωής τους έχει υποτιμηθεί. 6 στους 10 Έλληνες είναι δυσαρεστημένοι από την καθημερινή τους ζωή και το 70% θεωρεί ότι τα χειρότερα για την οικονομία έπονται. 7 στους 10 Έλληνες είναι ανήσυχοι για την πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το 92% δεν εμπιστεύεται τα πολιτικά κόμματα και το 80% εκφράζει δυσπιστία για την τηλεόραση, ενώ το 43% δηλώνει ότι εμπιστεύεται το διαδίκτυο. Ως πιο σημαντικά οι Έλληνες κατέταξαν πρώτα την υγεία τους, ύστερα την εκπαίδευσή τους και τέλος την ικανοποίηση από τη ζωή. Από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρατηρούμε ότι γενικά πιο ικανοποιημένοι δηλώνουν οι κάτοικοι της Δανίας, της Φιλανδίας, της Αυστρίας, της Ολλανδίας και της Ελβετίας, εν αντιθέσει με τη Βουλγαρία , η οποία στις περισσότερες διαστάσεις της ποιότητας ζωής εμφανιζόταν τελευταία με τα χαμηλότερα ποσοστά.

Συμπεράσματα: Τα εμπειρικά στοιχεία καταδεικνύουν ότι η Ελλάδα δεν έχει τα καλύτερα ποσοστά ποιότητας ζωής, γενικά είναι χαμηλά με μόνη εξαίρεση την υγεία, στην οποία τα ποσοστά είναι υψηλότερα από κάθε άλλη διάσταση. Σημαντικό είναι ότι το ενδιαφέρον για την ποιότητα ζωής τείνει να αυξάνεται τους τελευταίους μήνες και έτσι ελπίζουμε να δοθεί μεγαλύτερη βαρύτητα σε κάποια θέματα, ώστε να αντιμετωπιστούν τυχόν προβλήματα.

Λέξεις-κλειδιά

Ποιότητα ζωής, ευημερία, ικανοποίηση, Ελλάδα, Ευρωπαϊκή Ένωση, ΕΛΣΤΑΤ, ΟΟΣΑ, Eurostat.

Abstract

Objective: The purpose of this dissertation is to examine the levels of quality of life in Greece and the European Union, especially during the last years, when the economic crisis is plaguing our country.

Method: Initially, we searched and collected the data to be used in the study. The main sources were the "Income and Living Conditions Survey(EU-SILC): Indicators of well-being" by the Hellenic Statistical Authority, the OECD survey "How's life in the Greece? 2016", the Eurostat survey "How's life in the European Union?" as well as "Quality of life: facts and views". In addition, literature on quality of life has also been particularly useful.

Results: Greece ranks among the countries with the worst quality of life. 92% admit that their quality of life has been underestimated. 6 out of 10 Greeks are unhappy with their daily lives and 70% think the worst for the economy is coming. 7 out of 10 Greeks are worried about the course of the European Union. 92% do not trust political parties and 80% are distrustful about television, while 43% say they trust the internet. Most importantly, the Greeks first ranked their health, then their education and finally the satisfaction of life. From the countries of the European Union, we find that the residents of Denmark, Finland, Austria, the Netherlands and Switzerland are generally more satisfied, unlike Bulgaria, which in most dimensions of quality of life last appeared with the lowest rates.

Conclusions: Empirical evidence demonstrates that Greece does not have the best quality of life, generally low with the sole exception of health, in which rates are higher than any other dimension. It is important that the interest in quality of life tends to increase over the past few months and we hope that more attention will be paid to some issues in order to address any problems.

Εισαγωγή

Η έννοια της ποιότητας ζωής παρουσιάζεται από την αρχαιότητα έως και σήμερα και μάλιστα τα τελευταία 20 χρόνια σημειώνεται αυξανόμενο ενδιαφέρον για την έννοια αυτή. Οι βιοϊατρικές και κοινωνικές επιστήμες απασχολούνται όλο και περισσότερο με τον ορισμό κι τη μέτρηση της ποιότητας ζωής και με την πρακτική αξία των διαφόρων δεικτών της. Παράλληλα, οι οικονομολόγοι και οι πολιτικοί χρησιμοποιούν δείκτες ποιότητας ζωής στο σχεδιασμό και την αξιολόγηση παρεμβάσεων που αφορούν την οικονομία και το περιβάλλον γενικά, καθώς και την κοινωνική πολιτική και την πολιτικής υγείας.

Σκοπός της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι να εξετάσει σε τί επίπεδα κυμαίνονται οι δείκτες ποιότητας ζωής τόσο στην Ελλάδα όσο και στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, όπου η οικονομική κρίση μαστίζει τη χώρα μας.

Το ερευνητικό ερώτημα της εργασίας είναι "ποιες είναι οι διαστάσεις της ποιότητας ζωής και πως αυτές αναδιαμορφώνονται σε ποσοστά στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης;".

Για τη συλλογή των στοιχείων με τα οποία έγινε η μελέτη, πληροφορίες αντλήσαμε από την Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών: Δείκτες Ευημερίας από την Ελληνική Στατιστική Αρχή. Η έρευνα του ΟΟΣΑ με τίτλο "How's life in Greece?2016" και η έρευνα της Eurostat με τίτλο "How's life in the European Union?" ήταν από τις πιο σημαντικές μελέτες στις οποίες βασίστηκε η εργασία. Βασικότερη πηγή πληροφοριών όμως υπήρξε το ηλεκτρονικό βιβλίο της Eurostat με τίτλο "Quality of life:facts and views". Τα στοιχεία για το θεωρητικό κομμάτι της μελέτης αναζητήσαμε στη βιβλιοθήκη του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών, αλλά και στη βιβλιοθήκη της τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης.

Η εργασία χωρίζεται σε επτά κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα θεωρητικά στοιχεία που αφορούν την ποιότητα ζωής, τα οποία είναι κυρίως ο ορισμός της και μία περιγραφή της από παλαιότερα - την εποχή του Αριστοτέλη- έως σήμερα. Αναλύονται οι διάφορες προσεγγίσεις, ανάμεσα στις οποίες ανήκει το επίπεδο ζωής μία συγγενική, θα λέγαμε, προσέγγιση με την ποιότητα ζωής, η οικονομική, η κοινωνιολογική, η ψυχολογική, η αμερικανική, η σκανδιναβική και η γερμανική. Αναφέρονται οι παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής και οι δείκτες αξιολόγησης της ποιότητας ζωής.

Το δεύτερο κεφάλαιο συσχετίζει την ποιότητα ζωής με τρεις από τις επιμέρους διαστάσεις της, την υγεία, την ανεργία και την εκπαίδευση. Για την υγεία αναφέρουμε τα γενικά και ειδικά εργαλεία μέτρησης της σχετιζόμενης με την υγεία ποιότητας ζωής και τα ποιοτικώς προσαρμοσμένα έτη ζωής. Στη συνέχεια, παρουσιάζουμε τα αποτελέσματα της έρευνας του εργατικού δυναμικού που εκπονήθηκε από την Ελληνική Στατιστική Αρχή τον Αύγουστο του 2016 και τέλος, αναφέρουμε τους δείκτες ποιότητας ζωής που σχετίζονται με την εκπαίδευση.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η έρευνα που διεξήγαγε ο ΟΟΣΑ, το Μάιο του 2016, με θέμα "Πώς είναι η ζωή στην Ελλάδα;". Επιμέρους αναλύονται πως είναι η ζωή των παιδιών στην Ελλάδα, οι ανισότητες στην παιδική ευημερία, ο εθελοντισμός, η ευημερία στις περιφέρειες και η περιφερειακές διαφορές στην ποιότητα ζωής των ανθρώπων.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύεται η Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών: Δείκτες Ευημερίας, η οποία δημοσιεύτηκε στις 20 Νοεμβρίου 2014 από την Ελληνική Στατιστική Αρχή.

Το πέμπτο κεφάλαιο αποτελεί ένα κεφάλαιο σύγκρισης των δεικτών ποιότητας ζωής της Ελλάδας με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ίδιας κλίμακας θέμα με το πέμπτο παρουσιάζει και το έκτο κεφάλαιο, το οποίο αναφέρεται στην έρευνα της Eurostat για το πως είναι η ζωή στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τη διαφορά ότι αναλύει και τις έντεκα διαστάσεις ποιότητας ζωής για κάθε χώρα.

Τελευταίο κεφάλαιο είναι το έβδομο το οποίο είναι και το πιο κρίσιμο της εργασίας, εφόσον

παρουσιάζει αναλυτικά τις διαστάσεις της ποιότητας ζωής για το σύνολο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και σε κάποιες περιπτώσεις ξεχωριστά για την κάθε χώρα. Οι διαστάσεις αυτές αφορούν στις υλικές συνθήκες διαβίωσης, στην απασχόληση, στην εκπαίδευση, στην υγεία, στον ελεύθερο χρόνο και τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, στην οικονομική και σωματική ασφάλεια, στην διακυβέρνηση, στο φυσικό περιβάλλον και το περιβάλλον διαβίωσης, στη συνολική ικανοποίηση από τη ζωή και στο νόημα της ζωής και της ευτυχίας. Ακολουθούν το συμπέρασμα και η βιβλιογραφία κι έτσι ολοκληρώνεται η εργασία.

Θεωρούμε ότι η εργασία αυτή είναι ιδιαίτερα χρήσιμη διότι θα δώσει γνώσεις και θα ενημερώσει το κοινό για την εξέλιξη των δεικτών ποιότητας ζωής, θα καταστήσει ικανό τον αναγνώστη να κατανοήσει, να μπορεί να κρίνει και να συγκρίνει και θα τον ευαισθητοποιήσει για το συγκεκριμένο θέμα και ειδικά για την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η Ελλάδα.

Κεφάλαιο 1

1.1. Η έννοια της ποιότητας ζωής

1.1.1. Η εποχή του Αριστοτέλη

Η ποιότητα ζωής έχει απασχολήσει από αρχαιότατους χρόνους τους Έλληνες φιλόσοφους. Από την εποχή του Αριστοτέλη, έγινε συζήτηση για τον ορισμό της ποιότητας ζωής (Αριστοτέλης: Ηθικά Νικομάχεια Α, κεφ.4.): "ουν σχεδόν υπό των πλείστων ομολογείται τήν γάρ ευδαιμονίαν και οι πολλοί και οι χαρίεντες λέγουσιν, τό δ' ευ ζην και το ευ πράττειν ταυτόν απολαμβάνουσι τω ευδαιμονείν". Δηλαδή, "οι περισσότεροι σχεδόν συμφωνούν, διότι τόσο το πλήθος των απλών ανθρώπων όσο και οι μορφωμένοι λένε ότι το σπουδαιότερο αγαθό είναι η ευδαιμονία και θεωρούν πως η ποιότητα ζωής και η ευημερία είναι το ίδιο πράγμα με την ευδαιμονία". Απέδιδε τους όρους ποιότητα ζωής (ευ ζην) και ευημερία (ευ πράττειν) με τη λέξη ευδαιμονία, δηλαδή το "τέλειο και το αυτάρκες αγαθό", που αποτελεί τον τελικό σκοπό των πράξεων του ανθρώπου.¹

Η έννοια της ποιότητας ζωής αφορά την έκταση της κάλυψης των συνολικών αναγκών ενός πληθυσμού ή ενός ατόμου. Η τάση αναζήτησης μια καλύτερης ζωής είναι ένα ανθρώπινο χαρακτηριστικό. Το ζήτημα του τι είναι καλύτερο έχει υποκειμενική χροιά, αλλά εξαρτάται επίσης από τις πολιτισμικές και προσωπικές αξίες. Η έλλειψη συμφωνίας για το τι ακριβώς είναι ποιότητα ζωής περιγράφεται από τον Αριστοτέλη: "περί δέ της ευδαιμονίας, τί εστίν, αμφισβητούσι και ουχ ομοίως οι πολλοί τοις σοφοίς αποδίδουσιν. Οι μὲν γάρ των εναργών καί τί καί φανερών, οίον ηδονήν ή πλούτον ή τιμήν, άλλοι δ' άλλο". Δηλαδή, "διαφωνούν, όμως, μεταξύ τους σχετικά με το τι είναι η ευδαιμονία και δεν την αποτιμούν με τον ίδιο τρόπο οι πολλοί και οι σοφοί. Διότι εκείνοι την κατατάσσουν στα απτά και φανερά πράγματα, όπως είναι η ηδονή ή ο πλούτος ή η τιμή, ενώ αυτοί τη θεωρούν κάτι άλλο".

Η συζήτηση για τον ορισμό και τους συντελεστές της ποιότητας ζωής συνεχίζεται και σήμερα, όπως και η διαφορά απόψεων μεταξύ των επιστημόνων και των απλών ανθρώπων. Οι μεταβολές των αναγκών, που σημειώνονται με το πέρασμα του χρόνου και τις αλλαγές στον τρόπο ζωής των ανθρώπων, αποτελούν πρόβλημα στην αξιολόγηση της ποιότητας ζωής, που επίσης ο Αριστοτέλης γνώριζε: "πολλάκις δέ καί ο αυτός έτερον νοσήσας μὲν γάρ υγείαν, πενόμενος δέ πλούτον". Δηλαδή "σε πολλές περιπτώσεις, ο ίδιος άνθρωπος έχει διαφορετική γνώμη, διότι όταν αρρωστήσει, θεωρεί την υγεία ευδαιμονία κι όταν είναι φτωχός, τα πλούτη".

Στην εποχή του Αριστοτέλη, οι φιλόσοφοι μελετούσαν την ποιότητα ζωής σε σχέση με τις αξίες της ζωής και με όραμα την καλή ζωή. Σ' έναν κόσμο όπου η πρώτη προτεραιότητα είναι η απλή επιβίωση, η δυνατότητα να ασχοληθεί κανείς με τη φιλοσοφία είναι από μόνη της μία ένδειξη καλής ποιότητας ζωής.

Πολύ αργότερα, ο Shaw, διαχώρισε την ευτυχία από την ποιότητα ζωής, λέγοντας ότι η πρώτη μπορεί να θυσιαστεί προκειμένου η δεύτερη να γίνει πιο ουσιαστική. Ο McCall αργότερα υποστήριξε ότι η ποιότητα ζωής συνίσταται στην ύπαρξη και στη δυνατότητα πρόσβασης προς τις απαραίτητες εκείνες συνθήκες που εξασφαλίζουν την ευτυχία σε μία δεδομένη κοινωνία ή περιοχή. Μετά το 1979, οι Zautra και Goodman και αργότερα ο Lehman, υποστήριξαν ότι για την αποσαφήνιση και τον εννοιολογικό προσδιορισμό της έννοιας, είναι απαραίτητος τόσο ο συνδυασμός αντικειμενικών όσο και υποκειμενικών παραγόντων και δεικτών. Οι αντικειμενικοί αφορούν στο τι είναι το άτομο ικανό να κάνει και στην πρόσβαση που έχει σε πόρους και ευκαιρίες, ώστε να μπορεί να χρησιμοποιήσει τους πόρους αυτούς για την επίτευξη των ενδιαφερόντων του. Οι υποκειμενικοί παράγοντες αφορούν στο αίσθημα ψυχικής ευεξίας που βιώνει το άτομο.

¹ Κάκτος Α., Αριστοτέλης, Απαντα, Ηθικά Νικομάχεια, Αθήνα, κεφ. 4, 1993:31-39&51

1.1.2. Στις μέρες μας

Τα τελευταία χρόνια σημειώνεται αυξανόμενο ενδιαφέρον για την έννοια της ποιότητας ζωής. Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας η ποιότητα ζωής ορίζεται ως "η αντίληψη του ατόμου για τη θέση του στη ζωή, μέσα στα πλαίσια του πολιτισμικού-αξιακού συστήματος όπου ζει και σε συνάρτηση με τους στόχους, τις προσδοκίες, τα πρότυπα και τις ανησυχίες του."² Είναι μία γενική και αφηρημένη έννοια που μπορεί να μετρηθεί με διαφορετικούς τρόπους, χρησιμοποιώντας αντικειμενικούς και υποκειμενικούς δείκτες. Η ποιότητα ζωής όμως, ως μία πολυδιάστατη και ευμετάβλητη έννοια δεν έχει έναν κοινά αποδεκτό ορισμό. Είναι πολύ δύσκολο να τον διατυπώσουμε διότι μπορεί να έχει διαφορετικό περιεχόμενο για διαφορετικούς ανθρώπους και μπορεί να ερμηνευτεί διαφορετικά ανάλογα με το πλαίσιο εφαρμογής της. Ο όρος αυτός έχει χρησιμοποιηθεί εκτενώς από όλους τους κλάδους των επιστημών. Επιστήμονες σε διαφορετικά πεδία εφαρμοσμένων ερευνών έχουν μετρήσει και καταγράψει τις επιπτώσεις της ποιότητας ζωής.

Οι περισσότεροι μελετητές υιοθετούν έναν μεγάλο αριθμό δεικτών σε θέματα όπως υγεία, στέγαση, εργασία, ψυχαγωγία, εγκληματικότητα, όμως σε τελική ανάλυση αυτό που προκύπτει είναι ότι η ποιότητα ζωής δεν μπορεί να αντικειμενικοποιηθεί, αφού η επιλογή των δεικτών, η παρουσίασή τους και η ερμηνεία τους εμπεριέχουν ούτως ή άλλως κάποιο βαθμό υποκειμενικότητας. Υπάρχει η άποψη ότι η εκτίμησή της θα πρέπει να επικεντρώνεται στο βαθμό που οι απαραίτητες συνθήκες για προσωπική ικανοποίηση και ευτυχία επιτυγχάνονται. Η ποιότητα ζωής σχετίζεται, έτσι και με το περιβάλλον το οποίο μοιράζονται και στο οποίο ζουν και εργάζονται οι άνθρωποι. Για να μετρηθεί η πραγματικότητα του περιβάλλοντος αυτού, χρησιμοποιείται ένας ευρύς αριθμός αντικειμενικών κοινωνικών δεικτών. Αυτή η προσέγγιση έρχεται σε αντίθεση με την έρευνα η οποία συλλαμβάνει την ποιότητα ζωής σε επίπεδο ατόμου και επικεντρώνεται στο πως τα προσωπικά χαρακτηριστικά και οι προσωπικές απόψεις διαμορφώνουν την ποιότητα της ζωής του. Η χρησιμοποίηση υποκειμενικών δεικτών ποιότητας ζωής αναπτύχθηκε γύρω από την έννοια ότι η ποιότητα ζωής εκφράζει το βαθμό ικανοποίησης ή απογοήτευσης που αισθάνονται οι άνθρωποι με διάφορες πτυχές της ζωής τους ή με το βαθμό που η ευχαρίστηση και η ικανοποίηση χαρακτηρίζει τη ζωή τους συνολικά.

1.1.3. Επίπεδο ζωής - μία συγγενική προσέγγιση

Το επίπεδο ζωής είναι μία κρίσιμη έννοια για την εκτίμηση των αποτελεσμάτων της ανάπτυξης καθώς και για το σχεδιασμό ανάπτυξης. Αυτό γιατί ο σκοπός της ανάπτυξης είναι η βελτίωση των συνθηκών στις οποίες ζουν οι άνθρωποι και το επίπεδο ζωής θεωρείται ως η ποσοτική έκφραση αυτών των συνθηκών. Σε αντίθεση με την ποιότητα ζωής που είναι μία έννοια ασαφής, οι έννοιες στάνταρ ζωής και επίπεδο ζωής είναι σχετικά καλά προσδιορισμένες και προσφέρουν μία γερή βάση για την ανάπτυξη πληροφοριακών κοινωνικών δεικτών. Ως επίπεδο ζωής μπορούν να θεωρηθούν οι αντικειμενικές καταστάσεις που καθορίζουν την ευημερία, ο πραγματικός βαθμός ικανοποίησης των αναγκών και επιθυμιών του ατόμου ή ομάδας ατόμων. Το στάνταρ ζωής έχει να κάνει με τις συνθήκες ζωής που οι άνθρωποι φιλοδοξούν να έχουν.

Σύμφωνα με τη Rural Sociological Society (1956) τα στάνταρ και τα επίπεδα ζωής μπορούν εμπειρικά να παρουσιαστούν από: -μία λίστα των φυσικών στοιχείων που αποτελούν τα υλικά και πολιτιστικά υπάρχοντα του υπό έρευνα πληθυσμού, -τις αξίες και νόρμες συμπεριφοράς που

² Harper, A., Power, M., Orley, J., Herrman, H., Schofield, H., Murphy, B.,...Sartorius, N.,(1998). "Development of the world health organization WHOQOL-BREF quality of life assessment". Psychological Medicine 28 (3): 551-558.

μοιράζονται οι άνθρωποι, -τους γεωγραφικούς παράγοντες που δημιουργούν το περιβάλλον μέσα στο οποίο ζουν, -την αποτελεσματικότητα με την οποία οι άνθρωποι ικανοποιούν τις βασικές ανάγκες για φαγητό, υγεία, στέγαση, εκπαίδευση, ασφάλεια, συνθήκες εργασίας κλπ., και σημειώνει ότι η διαφορά μεταξύ επιπέδου και στάνταρ ζωής είναι ότι το πρώτο αναφέρεται στις πραγματικές συνθήκες ζωής μεταξύ των ατόμων ενώ το δεύτερο στις επιθυμητές.

Κάθε επιστήμη προσεγγίζει την έννοια της ποιότητας ζωής από διαφορετική οπτική γωνία και διαμορφώνει τους ανάλογους δείκτες.

1.1.4. Οικονομολογική προσέγγιση

Η οικονομολογική προσέγγιση εστιάζει στην κατανομή οικονομικών πόρων. Στη σύγκριση κρατών, οι βασικοί δείκτες του επιπέδου ζωής που χρησιμοποιούνται είναι το ακαθάριστο εθνικό προϊόν και το κατά κεφαλήν εισόδημα. Μέχρι ένα σημείο, αυτοί οι δείκτες της οικονομικής ανάπτυξης μπορούν να αντιστοιχούν στην ποιότητα ζωής του πληθυσμού -ο πλούτος αγοράζει υλικά και υπηρεσίες. Το ακαθάριστο εθνικό προϊόν όμως, δεν ενημερώνει για την κατανομή των οικονομικών πόρων εντός μιας χώρας, το εισόδημα διαφόρων ομάδων του πληθυσμού ή την επένδυση στην παιδεία, στην υγεία και στις κοινωνικές υπηρεσίες. Επίσης όπως επιβεβαιώθηκε στη Σύσκεψη Κορυφής του ΟΗΕ για ανάπτυξη και περιβάλλον, σε πολλές περιπτώσεις η ραγδαία οικονομική ανάπτυξη συνοδεύεται από την υποβάθμιση της ποιότητας ζωής μεγάλων ομάδων του πληθυσμού. Σε προσπάθεια να αναπληρώσει αυτά τα ελλείμματα, η Διεθνής Τράπεζα καθιέρωσε το δείκτη φυσικής ποιότητας ζωής (physical quality of life index, PQLI), που βασίζεται στο ακαθάριστο εθνικό προϊόν, μαζί με τη βρεφική θνησιμότητα, την αναμενόμενη διάρκεια ζωής και το ποσοστό αναλφαβητισμού σε κάθε χώρα. Στη συνέχεια, η UNICEF, εστιάζοντας στον παιδικό πληθυσμό, άρχισε να χρησιμοποιεί το δείκτη ποιότητας ζωής των παιδιών (NICQL), στον οποίο προστίθενται το PQLI και κλίμακες που εκφράζουν τον αναλφαβητισμό του γυναικείου πληθυσμού και τη συμμετοχή παιδιών στο εργατικό δυναμικό.

Στο επίπεδο της πολιτικής της υγείας, η οικονομολογική βάση για την κατανομή των πόρων για τη φροντίδα υγείας και τις κοινωνικές υπηρεσίες στηρίζεται κυρίως σε ποσοτικά δεδομένα, όπως τη θνησιμότητα, τη νοσηρότητα, την επιβίωση, το ποσοστό αναπηρίας, το κόστος της θεραπείας. Σταδιακά, εισήχθησαν και η προληπτική προσέγγιση και οι ποιοτικές παράμετροι με νέους δείκτες, όπως π.χ. την απώλεια χρόνων εργασίας και τα χρόνια ζωής με διόρθωση για την ποιότητα (quality adjusted life years, QALY).

Στο ατομικό επίπεδο, η φτώχεια παραμένει από τους πιο σημαντικούς καθοριστικούς παράγοντες υγείας, ειδικά των παιδιών. Η έλλειψη οικονομικών πόρων σ' έναν πληθυσμό ή σε μια οικογένεια στερεί τα παιδιά από κατάλληλη στέγη και τροφή και δυσκολεύει την πρόσβασή τους στις υπηρεσίες και τις πολιτιστικές δραστηριότητες που είναι αναγκαίες για την ομαλή ανάπτυξη. Η φτώχεια συνοδεύεται από σειρά δυσμενών κοινωνικών παραγόντων, που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής και την υγεία στην παιδική ηλικία αλλά και τις προοπτικές για την ενήλικη ζωή.

1.1.5. Κοινωνιολογική προσέγγιση

Με την καθιέρωση των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και τη διαπίστωση ότι η οικονομική ανάπτυξη δεν ικανοποιεί αυτόματα όλες τις ανθρώπινες ανάγκες, ξεκίνησαν έντονες προσπάθειες στο χώρο της κοινωνιολογίας για να βρεθούν τρόποι μέτρησης του βιοτικού επιπέδου και της ποιότητας ζωής. Διάφορες μελέτες απεικόνισαν τον πολυδιάστατο χαρακτήρα της ποιότητας ζωής και επιβεβαίωσαν τη σπουδαιότητα της εκτίμησης των δύο διαστάσεων της, της αντικειμενικής διάστασης, που εκφράζεται ως ανάγκες, και της υποκειμενικής διάστασης, που εκφράζεται ως επιθυμίες των ανθρώπων. Ο Allardt πρότεινε ένα συνοπτικό σχήμα για τις διαστάσεις του βιοτικού επιπέδου.

Σε διεθνές επίπεδο, οι κατηγορίες των κοινωνικών δεικτών του ΟΟΣΑ, που ορίστηκαν για την εκτίμηση της κοινωνικής ανάπτυξης, είναι: α) υγεία, β) παιδεία και μόρφωση, γ) εργασία και ποιότητα της εργασιακής ζωής, δ) διάθεση χρόνου και δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, ε) έλεγχος παρουσίας και πρόσβαση σε υπηρεσίες, στ) φυσικό περιβάλλον, ζ) κοινωνικό περιβάλλον, η) προσωπική ασφάλεια.

Άλλες ομάδες ερευνητών σχεδίασαν και δοκίμασαν μοντέλα κοινωνικών δεικτών για χρήση με άτομα ή με ομάδες πληθυσμού. Οι Andrews και Whitney, ξεκινώντας με 100 παραμέτρους, κατέληξαν σε 12 παράγοντες, αντικειμενι-

κούς και υποκειμενικούς, που παίζουν κύριο ρόλο στην αντιλαμβανόμενη ποιότητα ζωής: 1) αυτοαντίληψη, 2) οικογενειακή ζωή, 3) οικονομικό επίπεδο, 4) απόλαυση ζωής, 5) στέγη, 6) οικογενειακές δραστηριότητες, 7) διάθεση χρόνου, 8) δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, 9) κυβέρνηση, 10) πρόσβαση σε υπηρεσίες και αγορά, 11) υγεία, 12) εργασία, απασχόληση. Το μοντέλο αυτό δείχνει τη μεγάλη σημασία που έχουν για την ευεξία του ανθρώπου η οικογένεια και οι κοινωνικές δραστηριότητες καθώς και η αυτονομία. Οι έννοιες, όπως η απόλαυση ζωής και η αυτοεκτίμηση, συμπεριλαμβάνονται και στην ψυχολογική προσέγγιση στην ποιότητα ζωής.

Πίνακας 2. Οι διαστάσεις του βιοτικού επιπέδου και της ποιότητας ζωής.

Διάσταση	Δείκτες	
	Αντικειμενικοί δείκτες (ανάγκες)	Υποκειμενικοί δείκτες(επιθυμίες)
Υλική	Βιοτικό επίπεδο: Αντικειμενικές κλίμακες	Ικανοποίηση/δυσαρέσκεια: Εκτίμηση της αντίληψης
Κοινωνική, προσωπική	Ποιότητα ζωής: Αντικειμενική εκτίμηση των σχέσεων με: α) Άλλους ανθρώπους β) Κοινωνία γ) Φύση	Ευτυχία/δυστυχία: Εκτίμηση της διάθεσης

Πηγή: Allardt, 1978.

1.1.6. Ψυχολογική προσέγγιση

Τη δεκαετία του 1950, στα πλαίσια του καθορισμού των κριτηρίων για την καλή ψυχική υγεία, η Jahoda τόνισε ότι, όταν εξασφαλίζονται οι προϋποθέσεις για την καλή ψυχική υγεία, οι άνθρωποι μπορούν να βελτιώσουν την ποιότητα της ζωής τους. Ως καλύτερα κριτήρια για την ψυχική υγεία θεωρήθηκαν τα εξής: θετική αυτοαντίληψη, δυνατότητα δραστηριότητας και ανάπτυξης δεξιοτήτων, ολοκληρωμένη προσωπικότητα, ικανότητα λήψης ατομικών αποφάσεων και εκτέλεσης πράξεων, αίσθηση πραγματικότητας, εμπάθεια, ικανότητα δημιουργίας και διατήρησης σχέσεων με άλλους ανθρώπους.

Στη συνέχεια, αναπτύχθηκε η έννοια της εσωτερικής ποιότητας ζωής, σύμφωνα με την οποία, στο ατομικό επίπεδο, η ποιότητα ζωής είναι καλή όταν το άτομο: α) είναι δραστήριο, με την έννοια ότι απασχολείται με εξωτερικές δραστηριότητες (π.χ. εργασία, άθληση, πολιτική, καλλιτεχνικές δραστηριότητες) που δίνουν σημασία στη ζωή του, β) έχει καλές διαπροσωπικές σχέσεις (με φίλους, συνεργάτες, οικογένεια) που του εξασφαλίζουν την αίσθηση ότι συμμετέχει στην κοινωνία, ότι κάπου ανήκει, γ) Νιώθει αυτοεκτίμηση και αυτοπεποίθηση, γνωρίζει τις δεξιότητες του και ικανοποιείται από τις επιτυχίες του, δ) είναι χαρούμενο, βρίσκει τη ζωή όμορφη και αισθάνεται ασφαλές.

Αυτές οι παράμετροι εξαρτώνται από την εσωτερική διάθεση του ατόμου, αλλά επηρεάζονται και από εξωτερικούς παράγοντες. Τα πιο πρόσφατα μοντέλα συνδυάζουν τους ψυχολογικούς και τους κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες σε τρεις σφαίρες: εξωτερικές συνθήκες (οικονομία, εργασία, στέγη), διαπροσωπικές σχέσεις (οικογένεια, φίλοι, σύντροφος) και εσωτερική ισορροπία (αυτοεκτίμηση, διάθεση).

1.1.7. Σκανδιναβική προσέγγιση

Επηρεασμένη από τους Drewnowski και Titmuss, εστιάζει στις αντικειμενικές συνθήκες ζωής και ορίζει την ευημερία ως τον έλεγχο των ανθρώπων πάνω στους πόρους μέσω των οποίων μπορούν να ρυθμίσουν και συνειδητά να κατευθύνουν τις συνθήκες της ζωής τους. Οι εξωτερικές συνθήκες της ζωής ενός ανθρώπου θεωρούνται σημαντικές για την ευημερία του, γιατί καθορίζουν τη χρησιμότητα των πόρων και άρα το πεδίο δράσης του. Αυτή η θεώρηση της ευημερίας αποδίδεται καλύτερα με δείκτες που αφορούν τις αντικειμενικές συνθήκες ζωής. Οι άνθρωποι κατευθύνουν τις ζωές τους ενεργά και συνειδητά βάσει των προτιμήσεών τους. Οι πόροι και οι ικανότητες είναι τα μέσα για την επίτευξη των επιθυμητών στόχων.

1.1.8. Αμερικανική προσέγγιση

Σύμφωνα με αυτήν, ο απώτερος στόχος προκειμένου να υπάρξει κοινωνική ανάπτυξη, δεν έχει να κάνει με τα αντικειμενικά στοιχεία της ποιότητας ζωής αλλά με την υποκειμενική ευημερία των ανθρώπων η οποία αφορά την ικανοποίηση (η λογική διάσταση της υποκειμενικής ποιότητας ζωής) και την ευτυχία τους (η συναισθηματική διάσταση). Η πρώτη διάσταση αφορά το αποτέλεσμα της συγκριτικής διαδικασίας των στόχων, των επιτευγμάτων και του επιπέδου ικανοποίησης του ατόμου, ενώ η δεύτερη σχετίζεται με ένα περισσότερο συναισθηματικό, μη λογικό επίπεδο ευτυχίας.

1.1.9. Γερμανική προσέγγιση

Ο Zapf (1984) παρουσιάζει τις αλληλοσυσχετίσεις ανάμεσα στις αντικειμενικές συνθήκες ζωής, όπως υλικά αγαθά, συνθήκες εργασίας, κατάσταση της υγείας, κοινωνικές σχέσεις και την υποκειμενική αντίληψη για την ποιότητα ζωής, που αφορά τόσο γενικές όσο και συγκεκριμένες κατά τομέα εκτιμήσεις των συνθηκών διαβίωσης. Αν διαχωρίσουμε την ποιότητα ζωής σε καλή και κακή, ο συνδυασμός αντικειμενικής και υποκειμενικής ποιότητας ζωής δίνει έναν 2x2 πίνακα:

Πίνακας 2. Αντικειμενική και υποκειμενική ποιότητα ζωής.

Αντικειμενική ποιότητα ζωής

	Καλή	Κακή
Υποκειμενική ποιότητα ζωής	Καλή Ευημερία	Κακή Εναρμόνιση
	Κακή Δυσαρμονία	Κακή Στέρηση

Πηγή: Zapf, 1984.

Οι δυνατοί συνδυασμοί, όπως προκύπτουν από τον πίνακα, είναι:
Ποιότητα ζωής - αντικειμενικά καλή, υποκειμενικά καλή/Ευημερία
-αντικειμενικά καλή, υποκειμενικά κακή/Δυσαρμονία
-αντικειμενικά κακή, υποκειμενικά καλή/Εναρμόνιση
-αντικειμενικά κακή, υποκειμενικά κακή/Στέρηση

Οι θεωρητικοί αυτοί συνδυασμοί ισχύουν και στην πράξη. Υπάρχει λοιπόν η πιθανότητα κάποιος να ζει σε καλές αντικειμενικά συνθήκες αλλά να θεωρεί την υποκειμενικά αντιλαμβανόμενη ποιότητα ζωής κακή. Αυτό ο Zapf το ονόμασε δυσαρμονία. Αντιστρόφως κάποιος μπορεί να θεωρεί τις συνθήκες διαβίωσης του καλές παρά τις αντικειμενικά κακές συνθήκες διαβίωσης. Το ονόμασε εναρμόνιση. Όταν οι αντικειμενικές συνθήκες ζωής και η υποκειμενική αίσθηση είναι καλές έχουμε ευημερία, ενώ όταν και τα δύο είναι κακά έχουμε στέρηση.

1.1.10. Άλλες προσεγγίσεις

Οι Hauser και Lorcher(1973) και ο Gerson (1976) κάνουν το διαχωρισμό μεταξύ ατομικών και συλλογικών συνθηκών διαβίωσης, ενώ οι Galtung και Wirak(1976) και ο Inglehart (1977) προσανατολίστηκαν στον προσδιορισμό πρωταρχικών και δευτερευόντων αναγκών και υπηρεσιών, υλιστικών και μεταϋλιστικών αξιών. Η ατομική-συλλογική προσέγγιση ασχολείται κυρίως με την ανάλυση του επιπέδου ζωής σε όρους διαχωρισμού μεταξύ προσωπικών συνθηκών ή αναγκών και δημοσίων δομών ή ενδιαφερόντων.

Άλλα μοντέλα που προσανατολίζονται στην ανάλυση της ποιότητας ζωής προκύπτουν από το συνδυασμό της ατομικής-συλλογικής διχοτόμησης με την υλική-μη υλική διχοτόμηση. Ένα παράδειγμα μια τέτοιας προσέγγισης βασίζεται σε πέντε διαστάσεις:

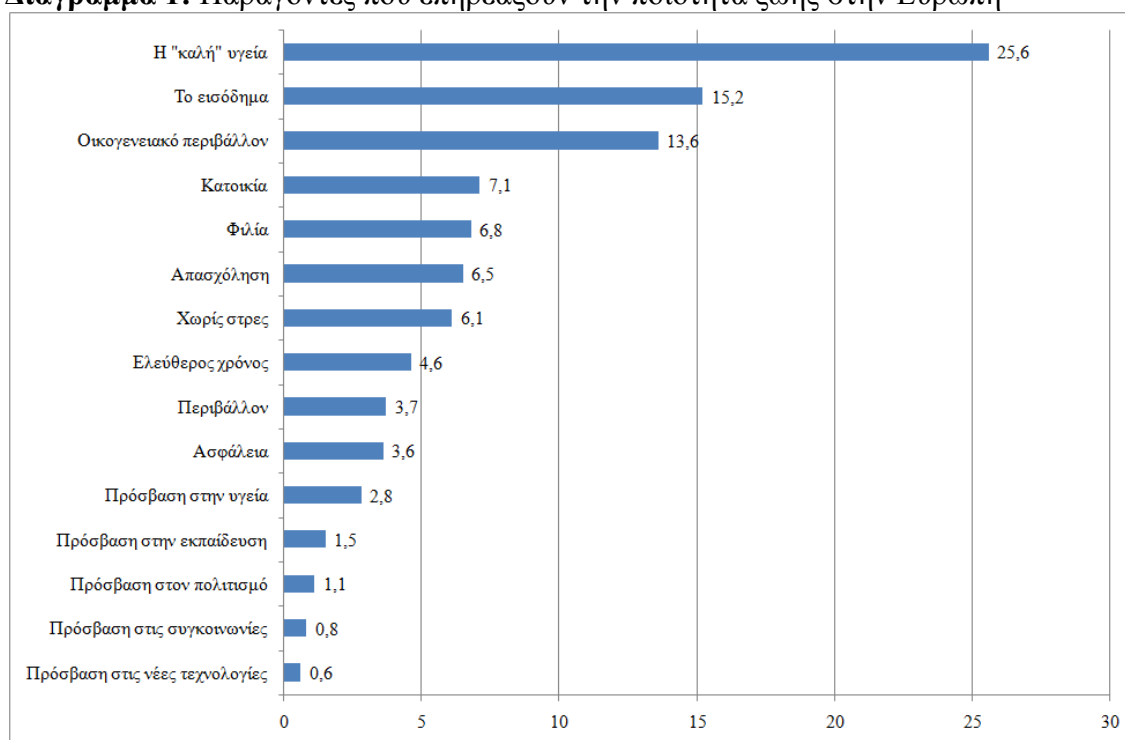
1. Η πρώτη διάσταση σχετίζεται με τη διαθεσιμότητα και προσβασιμότητα στις δημόσιες υπηρεσίες όπως κρεβάτια σε νοσοκομεία, σχολεία, κοινωνικές και μεταφορικές υπηρεσίες.
2. Η δεύτερη διάσταση αφορά όλα τα θέματα που σχετίζονται με την προσωπική ή οικογενειακή κατάσταση των ατόμων σε όρους εργασίας, εισοδήματος, στέγασης. Είναι οι υλικές πτυχές της ποιότητας ζωής.
3. Όσον αφορά τις μη υλικές πτυχές έχουμε την οργάνωση δημόσιων υπηρεσιών όπως κινηματογράφος, θέατρο, αθλητικά κέντρα και χώροι ψυχαγωγίας από τη μια πλευρά, ενώ
4. Η ποσότητα και ποιότητα των σχέσεων μεταξύ των ανθρώπων σε προσωπικό ή οικογενειακό επίπεδο είναι στην άλλη.
5. Η τελευταία διάσταση περιλαμβάνει περιβαλλοντικές μεταβλητές που αφορούν το κλίμα, τις τουριστικές ανέσεις, τα μνημεία και την αρχιτεκτονική.

1.2. Παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προώθησε το 1999 τη μελέτη "Ευρωβαρόμετρο 52.1", στοχεύοντας στη μέτρηση της ποιότητας ζωής και των παραγόντων που την επηρεάζουν, χρησιμοποιώντας ένα πολυδιάστατο σύνολο δεικτών. Τα αποτελέσματα της συγκρίθηκαν με άλλες και αποδείχτηκε ότι η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε ήταν η σωστή για τη σύγκριση της ποιότητας ζωής σε διαφορετικές χώρες. Υπάρχει πληθώρα παραγόντων που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής και είναι οι εξής:

- Κλίμα και γεωφυσικές συνθήκες τόπου διαμονής.
- Επίπεδο διαταραχής οικολογικής ισορροπίας.
- Οικιστικό περιβάλλον.
- Διατροφικές συνήθειες, τρόπος ζωής και συνήθειες.
- Γενικότερη κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών.
- Σωματικές αναπηρίες ή χρόνια νοσήματα.
- Προσαρμοστικότητα σε νέες συνθήκες.
- Πολιτιστικό μάρφωμα.
- Θρησκευτικές πεποιθήσεις και δοξασίες.
- Εκπαίδευση και επιμόρφωση.
- Επίπεδο κοινωνικοοικονομικής και ανθρώπινης ανάπτυξης.
- Άγχος για την ασθένεια ή το θάνατο.
- Βαθμός εμπιστοσύνης στις κοινωνικές σχέσεις.
- Χαρακτηριστικά κοινωνικών σχέσεων.
- Επάγγελμα και περιβάλλον εργασίας-άγχος.
- Βαθμός επαγγελματικής εξουθένωσης.
- Παραγωγικές διαδικασίες-αποκλεισμός εργασίας.
- Εισόδημα και τρόπος διανομής.
- Ποιότητα διαθέσιμης ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης.

Διάγραμμα 1: Παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής στην Ευρώπη

Πηγή: Τα οικονομικά της υγείας. Θεωρία και Πολιτική. Υφαντόπουλος Γ.(2006), σελ.135.

Εξετάζοντας τους παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής σε όλα τα ευρωπαϊκά κράτη-μέλη βρέθηκε ότι η καλή υγεία, το ικανοποιητικό εισόδημα, μια οικογένεια που φροντίζει τα μέλη της, ένα λειτουργικό σπίτι και η φιλική γειτονιά συγκαταλέγονται ανάμεσα στους βασικούς παράγοντες, σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές αντικειμενικές εκτιμήσεις, που συμβάλλουν στην ποιότητα ζωής.³

1.3. Δείκτες αξιολόγησης της ποιότητας ζωής (Ορισμός, σκοπός και ιστορία)

Οι κοινωνικοί δείκτες μπορούν να οριστούν ως το άθροισμα ή τη σύνθεση μέτρων ποιότητας ζωής ή έστω ορισμένων πτυχών αυτής και είναι γενικώς σχεδιασμένοι ώστε να διευκολύνουν περιληπτικές και κατανοητές κρίσεις για τα επίπεδα της κοινωνικής ευημερίας. Στις περισσότερες περιπτώσεις χρησιμοποιούνται ώστε να:

- εκτιμήσουν τι συμβαίνει, αναλύοντας κύριες πτυχές της ποιότητας ζωής του πληθυσμού και περιγράφοντας τις κοινωνικές συνθήκες που επικρατούν
- ανοίξουν το δρόμο για τη λήψη αποφάσεων
- ελέγξουν το αποτέλεσμα των αποφάσεων αυτών.

Ο Land (1999) αναγνωρίζει τρεις χρήσεις για τους κοινωνικούς δείκτες:

- παρακολούθηση διαχρονικά των αλλαγών σε ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών φαινομένων πέραν των παραδοσιακών οικονομικών
- κοινωνική αναφορά για δημόσια ενημέρωση και δράση σε πιθανά κοινωνικά προβλήματα
- πρόβλεψη τάσεων σε κοινωνικές συνθήκες

Ο Raymond Bauer προσδιόρισε τον όρο κοινωνικοί δείκτες ως στατιστικά, στατιστικές σειρές και άλλες μορφές απόδειξης που μας επιτρέπουν να εκτιμήσουμε που βρισκόμαστε και που πάμε όσον αφορά τις αξίες και τους στόχους μας και να αποτιμήσουμε συγκεκριμένα προγράμματα καθώς και να καθορίσουμε την επίδραση τους(1966).

Οι δείκτες υπηρετούν πολλούς σκοπούς όπως, μετράνε την επίδραση των πολιτικών δράσεων και προγραμμάτων, εξετάζουν τάσεις, παρακολουθούν την κατάσταση μια πόλης ή μιας περιοχής, καθορίζουν στόχους, προσδιορίζουν τους αντικειμενικούς σκοπούς του σχεδιασμού για ανάπτυξη, συγκρίνουν τόπους οριζοντίως(μέσα στο χώρο) ή μακροπρόθεσμα(μέσα στο χρόνο), προειδοποιούν για τυχόν προβλήματα, κατευθύνουν στρατηγικές επενδυτικές επιλογές, προκαλούν τη συμβατική γνώση. Μπορούν να υπηρετούν και αναλυτικούς και ρητορικούς σκοπούς στο σχεδιασμό για την ανάπτυξη των πόλεων και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής σε αυτές, όποιος όμως κι αν είναι ο σκοπός τους οι δείκτες εμπεριέχουν μέτρηση. Επομένως η εγκυρότητα και η αξιοπιστία τους είναι κρίσιμης σημασίας όταν επιλέγονται ως εργαλεία σχεδιασμού.

Οι κοινωνικοί δείκτες σχετίζονται με κάποιο θέμα κοινωνικού προβληματισμού και μπορούν να υπηρετούν τους σκοπούς της κατανόησης ή δράσης. Οι κοινωνικοί δείκτες θα πρέπει να:

- είναι κατανοητά ή αθροιστικά μέτρα των κοινωνικών συνθηκών ή κάποιων μεγάλων πτυχών αυτών όπως η φυλετική ισότητα, η παιδική εγκληματικότητα
- είναι διαθέσιμοι σαν χρονολογικές σειρές
- διαχωρίζονται εύκολα κατά γεωγραφικές περιοχές
- αναφέρονται στις εκροές του συστήματος όπως τα επιτεύγματα στον τομέα της παιδείας, παρά στις εισροές όπως οι δαπάνες για την εκπαίδευση
- σχετίζονται με στόχους δημόσιας πολιτικής.

³ Υφαντόπουλος Γ.(2006). Τα οικονομικά της υγείας. Θεωρία και Πολιτική. Εκδόσεις τυπωθήτω Γιώργος Δαρδάνος, Αθήνα, σελ.136.

Ένα σύστημα κοινωνικών δεικτών για να είναι πλήρες πρέπει να εμπεριέχει όλες τις μεταβλητές και τα στοιχεία που σχετίζονται με την ποιότητα ζωής.

Στην ιστορική διαδικασία αστικής ανάπτυξης, η βιομηχανοποίηση, ο εκσυγχρονισμός, η τεχνολογική ανάπτυξη, πάντα συνοδεύονταν από κοινωνικές διαιρέσεις. Μάλιστα είναι μία αντίφαση ότι η τεχνολογική πρόοδος που θεωρείται ότι προάγει την ποιότητα ζωής, συνοδεύεται από τη χειροτέρευση του επιπέδου ζωής μεγάλων ομάδων αστικού πληθυσμού και έχει δημιουργήσει εσωτερικές ανισότητες στα αστικά κέντρα.

Το παραδοσιακό αστικό μοντέλο δεικτών επεσήμαινε την αυξανόμενη κατανάλωση και την τάξη στην πόλη ως ένδειξη υψηλής ποιότητας ζωής. Όμως οι εσωτερικές ανισότητες αγνοούνται από τα μοντέλα αυτά αντανακλώντας αξίες κυρίαρχων κοινωνικών ομάδων και της μεσαίας τάξης. Μετά το 1970 αστικά κοινωνικά κινήματα έδωσαν έμφαση στην ποιότητα ζωής και επικεντρώθηκαν στις αστικές ανισότητες.

Ο ΟΟΣΑ ξεκίνησε μία προσπάθεια για την ανάλυση της ποιότητας ζωής, η οποία είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας λίστας 24 βασικών κοινωνικών θεμάτων που τα θεωρεί ως συνθετικά μέρη της ποιότητας ζωής. Η προσέγγιση αυτή έγινε το 1973 και ήταν η πρώτη που εξέτασε σε βάθος τι σημαίνει ποιότητα ζωής και άρα τι πρέπει να μετρηθεί. Τα 24 θέματα είναι ουσιαστικής και άμεσης σημασίας για την ποιότητα ζωής των ατόμων. Αφορούν κυρίως την υγεία, την προσωπική ανάπτυξη μέσω της μάθησης, την απασχόληση και ποιότητα εργασιακής ζωής, τον ελεύθερο χρόνο, τον έλεγχο στα αγαθά και τις υπηρεσίες, το φυσικό περιβάλλον, την προσωπική ασφάλεια και δικαιοσύνη και τέλος τις κοινωνικές ευκαιρίες και ανισότητες.

1.4. Δείκτης ποιότητας ζωής

Ο Δείκτης ποιότητας ζωής αναπτύχθηκε από τον Ed Diener του Πανεπιστημίου του Ιλινόις το 1995. Είναι ο συνδυασμός δύο επιμέρους δεικτών, του Βασικού Δείκτη ποιότητας ζωής που αφορά τις αναπτυσσόμενες χώρες και περιλαμβάνει επτά μεταβλητές και του Εξελιγμένου Δείκτη ποιότητας ζωής που αφορά τις ανεπτυγμένες χώρες και επίσης περιλαμβάνει επτά μεταβλητές. Ο συνδυασμός αυτός παράγει ένα αξιόπιστο μέτρο της ποιότητας ζωής που συστηματικά καλύπτει ένα φάσμα διαφορετικών ανθρώπινων αξιών. Ο Δείκτης ποιότητας ζωής βασίζεται σε ένα παγκόσμιο σετ 45 αξιών που αντανακλούν τρεις βασικές προϋποθέσεις της ανθρώπινης ύπαρξης: ικανοποίηση των βιολογικών αναγκών, συντονισμό κοινωνικής αλληλεπίδρασης, επιβίωση και ευημερία των ομάδων. Οι 45 αξίες κατηγοριοποιούνται σε ένα σετ επτά αξιών. Οι αξίες και οι μεταβλητές του κάθε επιμέρους δείκτη που αντιστοιχούν σε αυτές, δίνονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 3. Δείκτης ποιότητας ζωής (Βασικός και Εξελιγμένος).

Αξίες	Βασικός δείκτης	Εξελιγμένος δείκτης
Κυριότητα	Ικανοποίηση βασικών φυσικών αναγκών	Γιατροί ανά άτομο
Συναισθηματική αυτονομία	Ποσοστό αυτοκτονιών	Υποκειμενική ευημερία
Πνευματική αυτονομία	Ποσοστό εγγραμμάτων	Παρακολούθηση στα πανεπιστήμια
Ισότητα	Καταπάτηση ανθρωπίνων δικαιωμάτων	Εισοδηματική ανισότητα
Αρμονία	Καταστροφή δασικών εκτάσεων	Συμφωνίες για το περιβάλλον
Συντηρητισμός	Ποσοστό ανθρωποκτονιών	Ποσοστό καταθέσεων
Ιεραρχία	Αγοραστική δύναμη	Κατά κεφαλή εισόδημα

Πηγή: Andrew Sharpe, "A Survey of Indicators of Economic and Social Well-Being"

Κεφάλαιο 2

2.1. Ποιότητα ζωής σχετιζόμενη με την υγεία

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αυξανόμενο ενδιαφέρον από την πλευρά των επιστημόνων που ασχολούνται με την υγεία, για τη σχετιζόμενη με την υγεία ποιότητα ζωής. Και αυτό γιατί υπάρχει σημαντική αύξηση του προσδόκιμου επιβίωσης και του μέσου όρου ζωής στις κοινωνίες δυτικού τύπου κυρίως με τις σύγχρονες ιατρικές ανακαλύψεις και την υψηλή βιοϊατρική τεχνολογία. Όμως αυτά τα επιπλέον χρόνια είναι ποιοτικά με καλή υγεία και χωρίς ασθένειες ή παρατηρείται αυξημένη νοσηρότητα στις μεγαλύτερες ηλικίες;

Η σχετιζόμενη με την υγεία ποιότητα ζωής μπορεί να οριστεί ως λειτουργικότητα στη φυσική, συναισθηματική και κοινωνική διάσταση της ζωής με συνυπολογισμό της ευεξίας, όπως εκτιμάται από τον κάθε άνθρωπο ή σαν την αξία που αποδίδεται στο χρόνο επιβίωσης, όπως τροποποιείται από τις βλάβες, τις προσδοκίες και τις κοινωνικές ευκαιρίες.

Γενικά, ο όρος περιλαμβάνει τρεις θεμελιώδεις διαστάσεις: την υποκειμενική αποτίμηση της (σωματικής και ψυχικής) λειτουργικής κατάστασης του ατόμου, την επίδραση της κατάστασης της υγείας στη λειτουργικότητά του, τον περιορισμό της λειτουργικότητας στους τομείς εκείνους που είναι απαραίτητοι ώστε το άτομο να μπορεί να πραγματοποιεί τους επιδιωκόμενους στόχους της ζωής του. Αποτελεί μία δυναμική έννοια, που μεταβάλλεται μαζί με το επίπεδο υγείας, τις σχέσεις, τις εμπειρίες και τους ρόλους του ατόμου. Στους πάσχοντες από κάποιο νόσημα επηρεάζεται από το βασικό νοσολογικό υπόστρωμα, από πιθανές καταστάσεις μειωμένης λειτουργικότητας ή καταστάσεις εξάρτησης από βοηθήματα (συσκευές υποστήριξης). Σημαντικό ρόλο παίζουν οι προσδοκίες των ατόμων για βελτίωση της υγείας τους, οι κοινωνικές ευκαιρίες για τη βελτίωση της λειτουργικότητάς τους και οι πολιτικές υγείας, που επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά τις συνθήκες διαβίωσής τους.

Οι σκοποί της αξιολόγησης της ποιότητας ζωής στο χώρο της Ιατρικής έχουν άμεση σχέση με τους στόχους των θεραπευτικών ή των προληπτικών παρεμβάσεων, οι οποίες είναι τρεις: η αύξηση της μακροβιότητας, η μείωση της νοσηρότητας και η ευεξία των ασθενών ή η προσθήκη χρόνων στη ζωή και ζωής στα χρόνια. Οι κύριοι λόγοι που έχουν διατυπωθεί για την εφαρμογή μελετών για την ποιότητα ζωής διακρίνονται σε εκείνους που αφορούν άτομα ή ομάδες ατόμων. Στο επίπεδο του πληθυσμού περιλαμβάνουν: επιτήρηση της κατάστασης υγείας του πληθυσμού, εκτίμηση των αναγκών υγείας του πληθυσμού, αξιολόγηση των επιπτώσεων της εφαρμογής της πολιτικής της υγείας, κατανομή και παρακολούθηση του προϋπολογισμού της δημόσιας υγείας. Στο επίπεδο της ομάδας ή του ατόμου: εκτίμηση των προσωπικών αναγκών υγείας, ανίχνευση ψυχοκοινωνικών προβλημάτων, διάγνωση της έκτασης και της βαρύτητας της αρρώστιας, αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της θεραπείας, αξιολόγηση των ανεπιθύμητων ενεργειών της θεραπείας, σύγκριση εναλλακτικών θεραπευτικών παρεμβάσεων, κλινικές δοκιμές, ανάλυση κόστους-οφέλους, οικονομικός έλεγχος. Η μεθοδολογία μελέτης εξαρτάται από το χώρο και τους στόχους και κάθε είδος μελέτης συνοδεύεται από πρακτικά προβλήματα.

Οι δείκτες της σχετιζόμενης με την υγεία ποιότητας ζωής, οι υποκειμενικοί για την συναισθηματική και κοινωνική ευεξία και οι αντικειμενικοί για την σωματική κατάσταση και ικανότητα για εργασία, αξιολογούνται μέσω γενικών και ειδικών εργαλείων μέτρησης. Οι ασθενείς καλούνται να επιλέξουν ένα από τα διαδοχικά επίπεδα κάθε ερωτήματος που αριθμούνται με αύξοντες αριθμούς. Στη συνέχεια, αθροίζεται το σκορ των ερωτημάτων βγαίνοντας μία ακατέργαστη βαθμολογία η οποία συνήθως σταθμίζεται σε κλίμακα εύρους από το 0 έως το 100 και ορίζεται ως κατεργασμένη βαθμολογία. Αυτή η διαδικασία επιτρέπει τη σύγκριση μεταξύ διαφορετικών εργαλείων μέτρησης που πιθανώς έχουν διαφορετικό αριθμό ερωτημάτων και τα ερωτήματα υπάγονται σε διαφορετικό αριθμό κατηγοριών.

Τα πρώτα ερωτηματολόγια για τη σχετιζόμενη με την υγεία ποιότητα ζωής έγιναν τη δεκαετία του 1970 και περιελάμβαναν μετρήσεις για τη σωματική, ψυχική και κοινωνική υγεία. Στο χώρο της υγείας, η ποιότητα ζωής υπολογίζεται "με τη χρήση σταθμισμένων ερωτηματολογίων, τα οποία εστιάζονται στο γενικό επίπεδο υγείας του ατόμου ή στις επιπτώσεις συγκεκριμένων ασθενειών στην

ποιότητα ζωής του ασθενούς. Τα ερωτηματολόγια βασίζονται σε ένα κοινό θεωρητικό υπόβαθρο, σύμφωνα με το οποίο η μέτρηση της βιολογικής λειτουργικότητας είναι βασικός αλλά όχι επαρκής δείκτης αξιολόγησης της υγείας. Πέρα όμως, από τη διαπίστωση της καλής λειτουργίας των οργανικών συστημάτων, η οποία αντιπροσωπεύει το παραδοσιακό βιοϊατρικό πρότυπο για την υγεία, σημαντική κρίνεται και η ανάγκη αξιολόγησης της γενικής ευεξίας και της λειτουργικότητας του ατόμου σε όλους τους τομείς της ζωής του.⁴ Υπάρχουν περισσότερα από 800 εργαλεία μέτρησης της σχετιζόμενης με την υγεία ποιότητας ζωής.

2.1.1. Γενικά εργαλεία μέτρησης της σχετιζόμενης με την υγεία ποιότητας ζωής

Τα γενικά εργαλεία μέτρησης είναι σχεδιασμένα για να μετρούν το επίπεδο υγείας του γενικού πληθυσμού, καθώς και των διάφορων κοινωνικοοικονομικών και πολιτιστικών ομάδων, ενώ εφαρμόζονται ευρέως σε διάφορους τύπους ασθενειών, ανικανοτήτων, διαταραχών και ιατρικών θεραπειών. Χορηγούνται ανεξάρτητα από την ασθένεια ή την κατάσταση του ατόμου.

EQ-15D: δημιουργήθηκε το 1981 από τον Sintonen και λίγα χρόνια αργότερα πήρε την τελική μορφή, με την οποία το γνωρίζουμε σήμερα. Αξιολογεί τη σωματική, συναισθηματική-ψυχική και κοινωνική υγεία του ατόμου καθώς αναφέρεται σε 15 διαστάσεις της ποιότητας ζωής: κινητικότητα, όραση, ακοή, αναπνοή, ύπνος, φαγητό, ομιλία, αφόδευση, συνήθειες δραστηριότητες, νοητικές λειτουργίες, δυσφορία και συμπτώματα, κατάθλιψη, ψυχολογικό άγχος, ζωτικότητα και σεξουαλική δραστηριότητα. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου διαρκεί περίπου 5 με 10 λεπτά και γίνεται από το ίδιο το άτομο, το οποίο πρέπει να είναι άνω των 15 ετών. Το EQ-15D χαρακτηρίζεται από αξιοπιστία και εγκυρότητα ενώ έχει δημιουργηθεί και η σύντομη εκδοχή του, το EuroQol(EQ-5D). Το **EQ-5D** παρουσιάζει πολλές ομοιότητες με το EQ-15D. Μία από αυτές είναι η ύπαρξη της κατακόρυφης οπτικής αναλογικής κλίμακας η οποία συμπληρώνεται από τους ερωτηθέντες με τον ίδιο ακριβώς τρόπο όπως στο EQ-15D. Η διαφορά που έχουν τα δύο εργαλεία μέτρησης είναι ότι στο EQ-5D αξιολογούνται πέντε βασικές διαστάσεις: κινητικότητα, αυτοφροντίδα, συνήθειες δραστηριότητες, πόνος/δυσφορία και άγχος-κατάθλιψη. Σε κάθε διάσταση υπάρχουν τρία επίπεδα: κανένα πρόβλημα, κάποιο πρόβλημα και σημαντικό πρόβλημα. Το ερωτηματολόγιο αυτό αν και συμπληρώνεται γρήγορα και εύκολα και μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε ένα ευρύ φάσμα ασθενειών φαίνεται να έχει μειωμένη ευαισθησία. Και τα δύο εργαλεία μέτρησης έχουν μεταφραστεί και σταθμιστεί στα ελληνικά.

Nottingham Health Profile/Υγειονομική Απεικόνιση του Nottingham (NHP): δημιουργήθηκε από τον Hunt και τους συνεργάτες του το 1981 και αξιολογεί τη σωματική, συναισθηματική και κοινωνική διάσταση της υγείας του ατόμου διερευνώντας όμως τις αρνητικές πτυχές της καθώς όλες οι διατυπώσεις του εργαλείου περιγράφουν προβλήματα. Αποτελείται από δύο μέρη. Το πρώτο περιλαμβάνει 38 ερωτήματα τα οποία ομαδοποιούνται σε έξι διαστάσεις: ενεργητικότητα, πόνος, συναισθηματικές αντιδράσεις, ύπνος, κοινωνική απομόνωση και σωματική κίνηση. Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει επτά ερωτήματα που αφορούν τομείς της καθημερινής ζωής του ατόμου: αμειβόμενη εργασία, φροντίδα οικίας, κοινωνική και σεξουαλική ζωή, οικογενειακές σχέσεις, ασχολίες ελεύθερου χρόνου και ενδιαφέροντα. Οι απαντήσεις στις ερωτήσεις είναι του τύπου Ναι ή Όχι. Τα δύο μέρη μπορούν να χρησιμοποιηθούν μαζί ή ξεχωριστά με το πρώτο να χρησιμοποιείται συχνά μόνο του καθώς οι επτά δηλώσεις στο δεύτερο μέρος είναι πιο δύσκολο από τις υπόλοιπες να εφαρμοστούν σε ηλικιωμένους, ανέργους, αναπήρους ή χαμηλοεισοδηματίες και γι' αυτό το λόγο συνήθως

⁴ Υφαντόπουλος Γ., Μέτρηση της ποιότητας ζωής και το ευρωπαϊκό υγειονομικό μοντέλο, σελ.9

παραλείπονται. Το NHP χρειάζεται λίγα λεπτά για τη συμπλήρωσή του, η οποία γίνεται από το ίδιο το άτομο. Παρουσιάζει υψηλή εγκυρότητα και αξιοπιστία ενώ φαίνεται να είναι λιγότερο ευαίσθητο στις μικρές αλλά σημαντικές αλλαγές και διαφορές της κατάστασης της υγείας. Χρησιμοποιείται ευρέως και έχει μεταφραστεί και σταθμιστεί στα ελληνικά.

Sickness Impact Profile/Απεικόνιση Επιπτώσεων της Ασθένειας(SIP): δημιουργήθηκε από τον Gilson και τους συνεργάτες του και ολοκληρώθηκε το 1981 από τον Bergner και τους συνεργάτες του και αξιολογεί την αντίληψη της κατάστασης υγείας του ατόμου μετρώντας την επίδραση της ασθένειας στη συμπεριφορά και την λειτουργικότητα του. Συνίσταται από 136 ερωτήσεις που αφορούν 12 κατηγορίες με δραστηριότητες της καθημερινότητας(5 σχετιζόμενες με την ανεξαρτησία, 3 με τη φυσική δραστηριότητα και 4 με τις ψυχολογικές διακυμάνσεις). Πραγματοποιείται είτε από το τηλέφωνο είτε μέσω ταχυδρομείου. Το ερωτηματολόγιο μπορεί να συμπληρωθεί είτε από τον ίδιο τον ασθενή είτε από τον εξεταστή και ο χρόνος που απαιτείται είναι περίπου 20 με 30 λεπτά. Έτσι, αν και το SIP χαρακτηρίζεται από εγκυρότητα και αξιοπιστία, μειονεκτεί στο ότι είναι χρονοβόρο στη συμπλήρωσή του. Για το λόγο αυτό δημιουργήθηκε μία σύντομη εκδοχή του με 68 ερωτήσεις (SIP-68) που αφορούν τις εξής έξι κατηγορίες: σωματική αυτονομία, έλεγχος κινητικότητας, ψυχική αυτονομία και επικοινωνία, κοινωνική συμπεριφορά, συναισθηματική σταθερότητα και εύρος κινητικότητας. Το SIP-68 χαρακτηρίζεται από αξιοπιστία ενώ κρίνεται σκόπιμο να γίνουν περισσότερες μελέτες για την εγκυρότητά του.

Spritzer Quality of Life Index/ Δείκτης ποιότητας ζωής Spritzer: δημιουργήθηκε το 1981 ως εργαλείο μέτρησης της ποιότητας ζωής ατόμων με καρκίνο και στη συνέχεια εφαρμόστηκε και σε άλλες κατηγορίες ασθενών. Εκτιμά πέντε τομείς: δραστηριότητες, καθημερινή ζωή, αντίληψη της υγείας, κοινωνική υποστήριξη και άποψη για τη ζωή. Σε καθέναν από τους παραπάνω τομείς το άτομο είτε αυτοβαθμολογείται είτε βαθμολογείται από το γιατρό του ενώ ο χρόνος που απαιτείται είναι περίπου ένα λεπτό. Φαίνεται να έχει εγκυρότητα και αξιοπιστία ενώ σύμφωνα με τους δημιουργούς του δεν είναι κατάλληλος για την μέτρηση ή την ταξινόμηση της ποιότητας ζωής των φαινομενικά υγιών ατόμων.

Short Form 36 Health Survey/ Σύντομη Μορφή 36 Έρευνα Υγείας(SF-36): δημιουργήθηκε από τον Ware και τους συνεργάτες του το 1993 και αξιολογεί τη φυσική και πνευματική υγεία του ατόμου. Αποτελείται από 36 ερωτήσεις που συνθέτουν 8 διαστάσεις: σωματική λειτουργικότητα, ρόλος σωματικός, σωματικός πόνος, γενική υγεία ζωτικότητα, κοινωνική λειτουργικότητα, ρόλος συναισθηματικός και ψυχική υγεία. Το συγκεκριμένο εργαλείο μέτρησης χρειάζεται 5 με 10 λεπτά για να συμπληρωθεί και είναι κατάλληλο τόσο για αυτοσυμπλήρωση όσο και για συμπλήρωση από έναν εκπαιδευμένο ερευνητή μέσω συνέντευξης αυτοπροσώπως ή τηλεφωνικά, για άτομα ηλικίας 14 ετών και άνω. Παρουσιάζει εγκυρότητα και αξιοπιστία και αποτελεί ένα από τα πιο ευρέως χρησιμοποιούμενα εργαλεία μέτρησης της ποιότητας ζωής. Έχει μεταφραστεί και σταθμιστεί στα ελληνικά. Το SF-12 αποτελεί σύντομη εκδοχή του SF-36 και περιλαμβάνει 12 ερωτήσεις και συνδυάζει 2 διαστάσεις της φυσικής και της διανοητικής υγείας. Η όλη διαδικασία δεν διαρκεί περισσότερο από 2 λεπτά.

WHOQOL-100: δημιουργήθηκε από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας με στόχο την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου εργαλείου μέτρησης ποιότητας ζωής κατάλληλο για διαπολιτισμικές συγκρίσεις σε νοσούντα και υγιή άτομα. Περιλαμβάνει 100 ερωτήσεις, οι οποίες αφορούν 6 τομείς: σωματική και ψυχική υγεία, κοινωνικές σχέσεις, περιβάλλον, επίπεδο ανεξαρτησίας και πνευματικότητα/θρησκεία/προσωπικές πεποιθήσεις ενώ στη συνέχεια, για μεθοδολογικούς λόγους, οι δύο τελευταίοι τομείς αφαιρέθηκαν. Η συμπλήρωσή του γίνεται από το ίδιο το άτομο αλλά είναι χρονοβόρα. Γι' αυτό δημιουργήθηκε το WHOQOL-BREF, προκειμένου να χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις στις οποίες ο χρόνος για την αξιολόγηση της ποιότητας ζωής είναι περιορισμένος, όπως στην καθημερινή κλινική εργασία, σε μεγάλες επιδημιολογικές μελέτες και σε κλινικές δοκιμές ή όταν

πρέπει η επιβάρυνση του ερωτώμενου να μειωθεί. Περιλαμβάνει 26 ερωτήσεις που οργανώνονται στους ίδιους 4 τομείς με το WHOQOL-100. Το WHOQOL-BREF παρουσιάζει εγκυρότητα και αξιοπιστία και έχει μεταφραστεί και σταθμιστεί στα ελληνικά με την προσθήκη 4 ερωτήσεων.

The Quality of Well-being Scale/Κλίμακα Ευεξίας(QWB): ερευνά μία σειρά συμπτωμάτων καθώς και τρεις διαστάσεις των επιπέδων υγείας του ατόμου: την κινητικότητα, τη φυσική δραστηριότητα και την κοινωνική δραστηριότητα. Συνοψίζει σε ένα δείκτη το σύνολο των συμπτωμάτων του ατόμου και το επίπεδο ανικανότητάς του. Σκοπός της κλίμακας είναι η ποσοτικοποίηση του υγειονομικού αποτελέσματος οποιασδήποτε θεραπείας σε όρους ποιοτικά προσδιορισμένων χρόνων ζωής. Ως εργαλείο μέτρησης όμως, παρουσιάζει κάποια μειονεκτήματα καθώς για την συμπλήρωση του χρειάζεται ορισμένος χρόνος όπως και η παρουσία ενός εκπαιδευμένου ατόμου ενώ κάποιες ερωτήσεις του παρουσιάζουν δυσκολία στην κατανόησή τους. Λίγο αργότερα, η δημιουργία του Quality of Well-being scale, Self-Administered(QWB-SA), το οποίο συνοψίζει τη λειτουργικότητα και τα συμπτώματα του ατόμου ώστε να παραχθεί ένας δείκτης ευεξίας, έγινε για να διορθώσει τα προβλήματα αυτά. Επιπλέον, το QWB-SA περιέχει μία διευρυμένη λίστα συμπτωμάτων συγκριτικά με το QWB. Πιο συγκεκριμένα, αποτελείται από πέντε μέρη: το πρώτο περιέχει 58 ερωτήσεις για χρόνια ή οξεία σωματικά συμπτώματα και συμπτώματα ψυχικής υγείας, το δεύτερο περιέχει ερωτήσεις για την αυτοφροντίδα, το τρίτο την κινητικότητα, το τέταρτο τη σωματική δραστηριότητα και το πέμπτο την απόδοση σε δραστηριότητες της καθημερινότητας. Το QWB-SA παρουσιάζει υψηλή αξιοπιστία.

Health Utility Index/Δείκτης Ωφελιμότητας Υγείας(HUI): είναι ένα γενικό εργαλείο, το οποίο περιγράφει την κατάσταση υγείας ενός ατόμου σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Χρησιμοποιεί μια σειρά διαστάσεων του επιπέδου υγείας, όπως όραση, ακοή, λόγος, επιδεξιότητα, γνωστική ικανότητα, πόνος και συναίσθημα. Η μέτρηση της χρησιμότητας στο συγκεκριμένο εργαλείο γίνεται με την οπτική αναλογική κλίμακα και μια τεχνική που βασίζεται στη θεωρία των παιγνίων.

Index of Health-Related Quality of Life/Δείκτης Σχετιζόμενης με την Υγεία Ποιότητας Ζωής: είναι εργαλείο μέτρησης της κοινωνικής, ψυχολογικής και σωματικής λειτουργικότητας, που βασίζεται σε ένα σύστημα ταξινόμησης και αποδίδει ένα γενικό δείκτη υγείας. Περιλαμβάνει τρεις βασικές διαστάσεις: ανικανότητα, δυσανεξία και συναισθηματική κατάσταση και αυτές υποδιαιρούνται σε επιμέρους χαρακτηριστικά.

Rosser Index/ Δείκτης Rosser: μετρά την κατάθλιψη μέσα από τέσσερα επίπεδα(καθόλου, ήπια, μέτρια, σοβαρή) και την ανικανότητα σε οκτώ κατηγορίες(από πλήρη ικανότητα έως έλλειψη αισθήσεων). Η βαθμολογία συγκρίνεται με πίνακες επίδοσης από 70 ερωτώμενους με διαφορετικό υπόβαθρο. Τα αποτελέσματα αναλύονται με μήτρες. Αποτελεί μία ταχεία μέθοδο υπολογισμού της ποιότητας ζωής αφού η διάρκεια απάντησης του ερωτηματολογίου είναι μικρή.

Karnofski Index/Δείκτης Λειτουργικότητας Karnofski: επικεντρώνεται περισσότερο στον προσδιορισμό της σωματικής λειτουργίας, βασιζόμενος σε μια ποσοστιαία κλίμακα από το 0 έως το 100, με 10 επίπεδα σωματικής λειτουργικότητας και ικανότητας. Η ποιότητα ζωής θεωρείται ανάλογη της ποσοστιαίας βαθμολογίας. Το όργανο αυτό, παρά την εκτεταμένη χρήση του, αποφέρει μια πολύ αδρή εκτίμηση της ποιότητας ζωής, δεδομένου ότι δεν είχε σχεδιαστεί ως όργανο μέτρησής της.

2.1.2. Ειδικά εργαλεία μέτρησης της σχετιζόμενης με την υγεία ποιότητας ζωής

Τα ειδικά εργαλεία μέτρησης έχουν δημιουργηθεί για την εκτίμηση της ευεξίας και της λειτουργικότητας συγκεκριμένων ομάδων ασθενών και διακρίνονται από ευαισθησία στις αλλαγές της σχετιζόμενης με την υγεία ποιότητας ζωής. Είναι πολύ ευαίσθητα, ώστε να συλλαμβάνουν τις αλλαγές στην κατάσταση υγείας ή στα στάδια κάποιων συγκεκριμένων ασθενειών. Ταξινομούνται ανά διάσταση(π.χ. Hospital Anxiety and Depression Scale), ανά σύμπτωμα(π.χ. Fatigue Symptom Inventory), ανά πληθυσμό (π.χ. Child Health Questionnaire) και ανά νόσο(π.χ. Quality of Life Myocardial Infarction).

Τα εργαλεία ποικίλλουν ανάλογα με ό,τι αφορά τη χρονική διάρκεια συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου και την πολυπλοκότητα της εφαρμογής του. Πολλοί συγγραφείς έχουν αναφερθεί στα χαρακτηριστικά των γενικών εργαλείων και των εργαλείων συγκεκριμένων ασθενειών. Η επιλογή του κατάλληλου εργαλείου εξαρτάται από τους στόχους των μελετητών και τη φύση των υποκειμένων προς μέτρηση. Οι βασικές προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται κατά τη μέτρηση της ποιότητας ζωής με τα εργαλεία της ανάλυσής μας είναι οι εξής: η επιλογή των διαστάσεων της μέτρησης, η επιλογή των επιπέδων μέσω των οποίων θα αξιολογηθούν οι παραπάνω διαστάσεις και ο προσδιορισμός των αξιών κάθε διάστασης.⁵

2.1.3. Ποιοτικά προσαρμοσμένα έτη ζωής (Quality Adjusted Life Years, QALYs)

Η αλλαγή των λοιμωδών ασθενειών σε χρόνιας, η εισαγωγή εξελιγμένων ιατρικών τεχνολογιών ικανών να σώζουν και να παρατείνουν τη ζωή του ατόμου με τις κατάλληλες παρεμβάσεις καθώς και η αυξανόμενη συνειδητοποίηση των περιορισμένων πόρων που είναι διαθέσιμοι για την υγεία έχουν εντείνει το ενδιαφέρον για την εκτίμηση της σχετιζόμενης με την υγεία ποιότητας ζωής αλλά και για την αξιολόγηση του κόστους και της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων που σχετίζονται με την ποιότητα ζωής. Η ανάλυση κόστους-χρησιμότητας χρησιμοποιεί ως δείκτη μέτρησης της σχετιζόμενης με την υγεία ποιότητας ζωής τα ποιοτικά προσαρμοσμένα έτη ζωής, τα οποία συνδυάζουν την ποσότητα ζωής/μακροβιότητα με την ποιότητα.

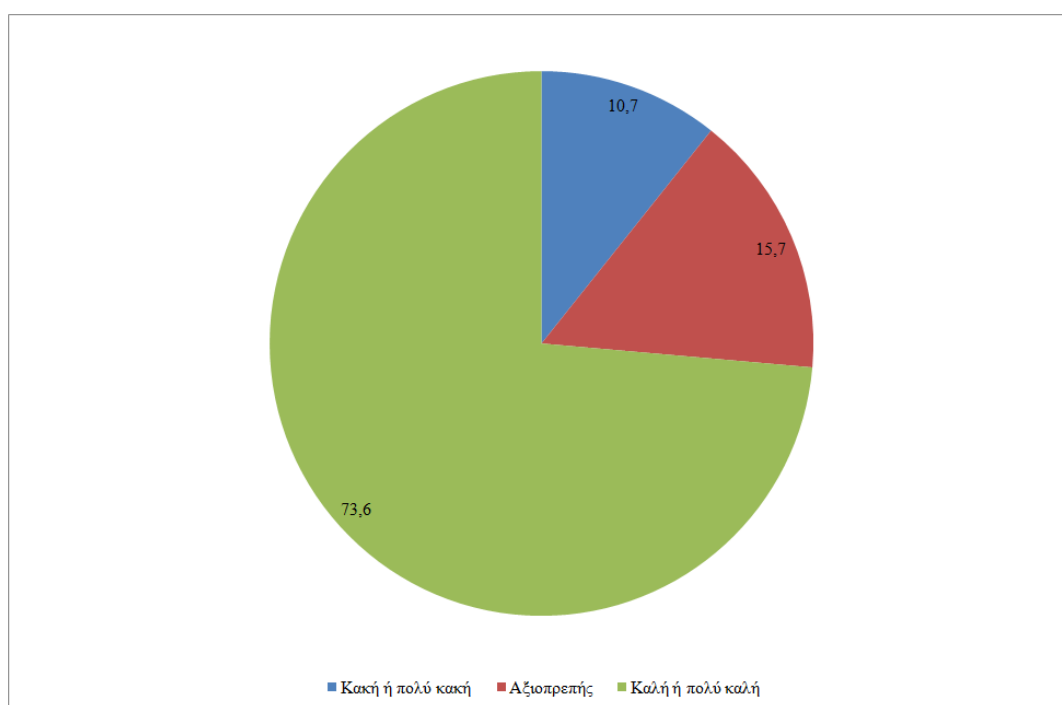
Η χρησιμοποίηση βασικών οικονομικών αναλύσεων στην εκτίμηση κόστους-χρησιμότητας κατέληξε σε μία ποικιλία μεθόδων προσέγγισης της χρησιμότητας που έχει για τον άρρωστο μία ιατρική θεραπευτική πράξη και της σημασίας της στην εκτίμηση της σχετιζόμενης με την υγεία ποιότητας ζωής του. Η πιο γνωστή και ευρέως χρησιμοποιούμενη άμεση μέθοδος αξιολόγησης είναι η οπτική αναλογική κλίμακα στην οποία ζητείται από το άτομο να υποδείξει πάνω σε μια γραμμή, όπου οι τιμές κυμαίνονται από το 0(=θάνατος) έως το 1(=τέλεια υγεία), τη θέση της τωρινής του κατάστασης και να σημειώσει τις θέσεις που αντιστοιχούν σε διάφορα σενάρια, όπως την πιθανή κατάσταση του κατά τη διάρκεια ή μετά τη θεραπεία. Μία άλλη μέθοδος, έμμεση, είναι η λήψη δεδομένων από έρευνες στο γενικό πληθυσμό δίδοντας γενικά εργαλεία, τα οποία είναι όργανα πολλαπλών ιδιοτήτων μέσω των οποίων προσδιορίζεται μία τιμή χρησιμότητας, με τη βοήθεια αλγορίθμων, η οποία αξιοποιείται στον υπολογισμό των QALYs.

⁵ Υφαντόπουλος Γ.(2006). *Τα οικονομικά της υγείας. Θεωρία και Πολιτική*. Εκδόσεις τυπωθήτω Γιώργος Δαρδάνος, Αθήνα, σελ. 556

Συμπερασματικά, τα εργαλεία μέτρησης της σχετιζόμενης με την υγεία ποιότητας ζωής έχουν δεχτεί αρκετή κριτική κυρίως για τη δυσκολία που παρουσιάζουν στη συγκρισιμότητα των αποτελεσμάτων τους καθώς και για την εγκυρότητά τους. Επίσης, αρκετή κριτική έχουν δεχθεί και ως προς την ασυμβατότητα που παρουσιάζουν μεταξύ των εκτιμήσεων των υποκειμενικών δεικτών και των αντικειμενικών, αν και οι απόψεις των περισσότερων ερευνητών τείνουν να συμφωνούν ως προς την αναγκαιότητα συσχέτισης τους.

Ένα εργαλείο μέτρησης θα ήταν χρήσιμο να είναι σύντομο και απλό στην συμπλήρωσή του, να γίνεται κατανοητό από την πλειοψηφία των ερωτώμενων και να αξιολογείται τόσο η υποκειμενική εμπειρία του ατόμου για τη ζωή του όσο και η εκτίμηση εξωτερικών παραγόντων που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής του. Κρίνεται σημαντικό να διακρίνεται από ευαισθησία, αξιοπιστία και εγκυρότητα. Δεν υπάρχει κάποιο εργαλείο μέτρησης που να ξεχωρίζει ως το ιδανικότερο. Ο κάθε ερευνητής επιλέγει το εργαλείο εκείνο που ταιριάζει καλύτερα στον σκοπό, το χρόνο και το κόστος της έρευνας του. Επιπρόσθετα, αν αυτό κριθεί σκόπιμο μπορεί να επιλέξει συνδυασμό χρήσης ενός γενικού και ενός ειδικού εργαλείου μέτρησης ώστε να πετύχει μια ευρύτερη αξιολόγηση. Η βοήθεια που μπορούν να προσφέρουν τα εργαλεία μέτρησης στους ερευνητές είναι αδιαμφισβήτητη. Για το λόγο αυτό τα τελευταία χρόνια μέσω ειδικά διαμορφωμένων ιστοσελίδων παρέχεται ελεύθερη πρόσβαση σε αρκετά εργαλεία μέτρησης με σκοπό τη διευκόλυνση και την προώθηση της έρευνας.

Διάγραμμα 1. Αντίληψη για την υγεία.

Πηγή: Eurostat

Το 73,6% των ατόμων θεωρούν την υγεία τους καλή ή πολύ καλή, το 15,7% αξιοπρεπής και το 10,7% πιστεύουν πως η υγεία τους είναι κακή ή πολύ κακή, γεγονός που μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι κατά γενική ομολογία η υγεία των ατόμων είναι καλή ή πολύ καλή.

2.2. Ποιότητα ζωής και ανεργία

Μία από τις 11 διαστάσεις της ποιότητας ζωής αποτελεί η ανεργία, η οποία είναι σημαντικό να εξετασθεί αναλυτικότερα εξαιτίας της τάσης που επικρατεί να αυξομειώνεται συνεχώς ο δείκτης ανεργίας.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας του εργατικού δυναμικού που εκπονήθηκε από την Ελληνική Στατιστική Αρχή τον Αύγουστο του 2016, το εποχικά διορθωμένο ποσοστό ανεργίας τον Αύγουστο του ίδιου έτους ανήλθε σε 23,4% έναντι 24,6% τον Αύγουστο του 2015 και του αναθεωρημένου προς τα πάνω 23,3% τον Ιούλιο του 2016. Το σύνολο των απασχολούμενων εκτιμάται ότι ανήλθε σε 3.687.465 άτομα. Οι άνεργοι ανήλθαν σε 1.126.455 άτομα ενώ ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός ανήλθε σε 3.228.437 άτομα.

Οι απασχολούμενοι αυξήθηκαν κατά 57.683 άτομα σε σχέση με τον Αύγουστο του 2015(αύξηση 1,6%) και μειώθηκαν κατά 7.001 άτομα σε σχέση με τον Ιούλιο του 2016 (μείωση 0,2%).

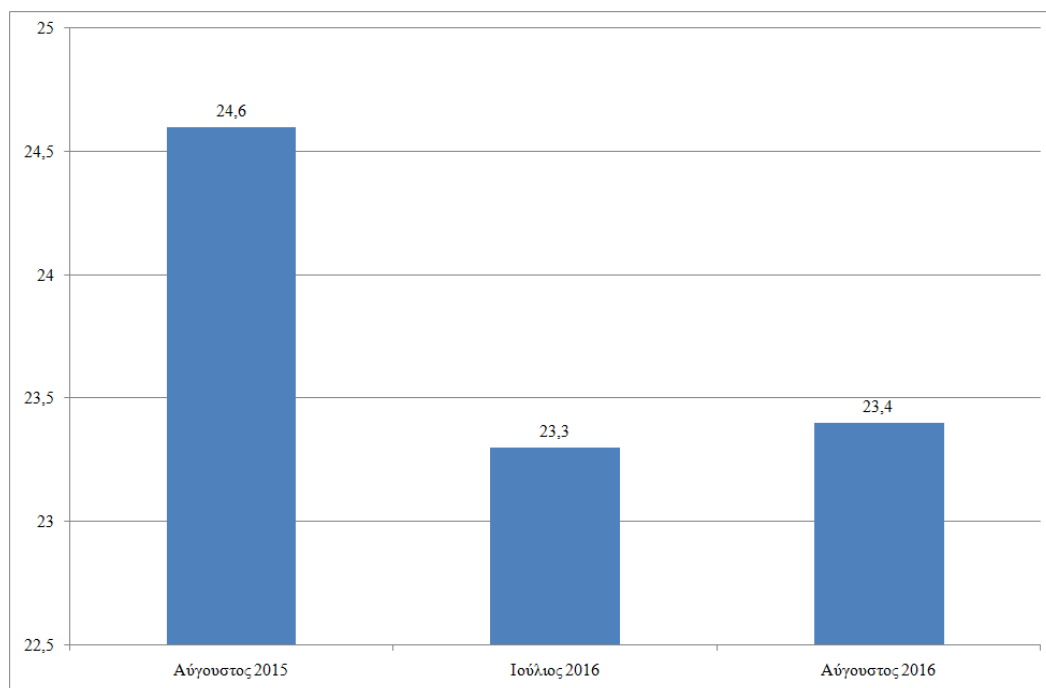
Οι άνεργοι μειώθηκαν κατά 59.894 άτομα σε σχέση με τον Αύγουστο του 2015(μείωση 5%) και αυξήθηκαν κατά 1.669 άτομα σε σχέση με τον Ιούλιο του 2016(αύξηση 0,1%).

Οι οικονομικά μη άνεργοι, δηλαδή τα άτομα που ούτε εργάζονται ούτε αναζητούν εργασία, μειώθηκαν κατά 36.319 άτομα σε σχέση με τον Αύγουστο του 2015 (μείωση 1,1%) και αυξήθηκαν κατά 2.238 άτομα σε σχέση με τον Ιούλιο του 2016(αύξηση 0,1%).

Η εποχική προσαρμογή είναι μία στατιστική τεχνική που απομακρύνει την επίδραση της εποχικότητας από μια χρονολογική σειρά καθιστώντας, με αυτόν τον τρόπο, περισσότερο ορατή την υποκείμενη τάση στην μεταβολή ενός μεγέθους. Πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι η εποχική διόρθωση στηρίζει τις εκτιμήσεις της στα δεδομένα πολλών μηνών για να μπορέσει να διακρίνει την επίδραση των εποχικών παραγόντων και να την αφαιρέσει από τα εκτιμώμενα μεγέθη. Χρειάζονται αρκετές παρατηρήσεις (δηλαδή ικανό πλήθος μηνιαίων εκτιμήσεων) ώστε η χρονοσειρά να αντανακλά μια σημαντική μεταβολή των μεγεθών της απασχόλησης και της ανεργίας.

Οι μηνιαίες εκτιμήσεις υπόκεινται σε αναθεωρήσεις τους επόμενους μήνες που οφείλονται στην ενημέρωση των εποχικά διορθωμένων χρονοσειρών κάθε φορά που προστίθενται νέα μηνιαία στοιχεία, καθώς και λόγω της ενημέρωσης του μοντέλου εποχικότητας με πλήρη ετήσια δεδομένα.

Διάγραμμα 2. Ποσοστά ανεργίας.

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Αύγουστος 2016

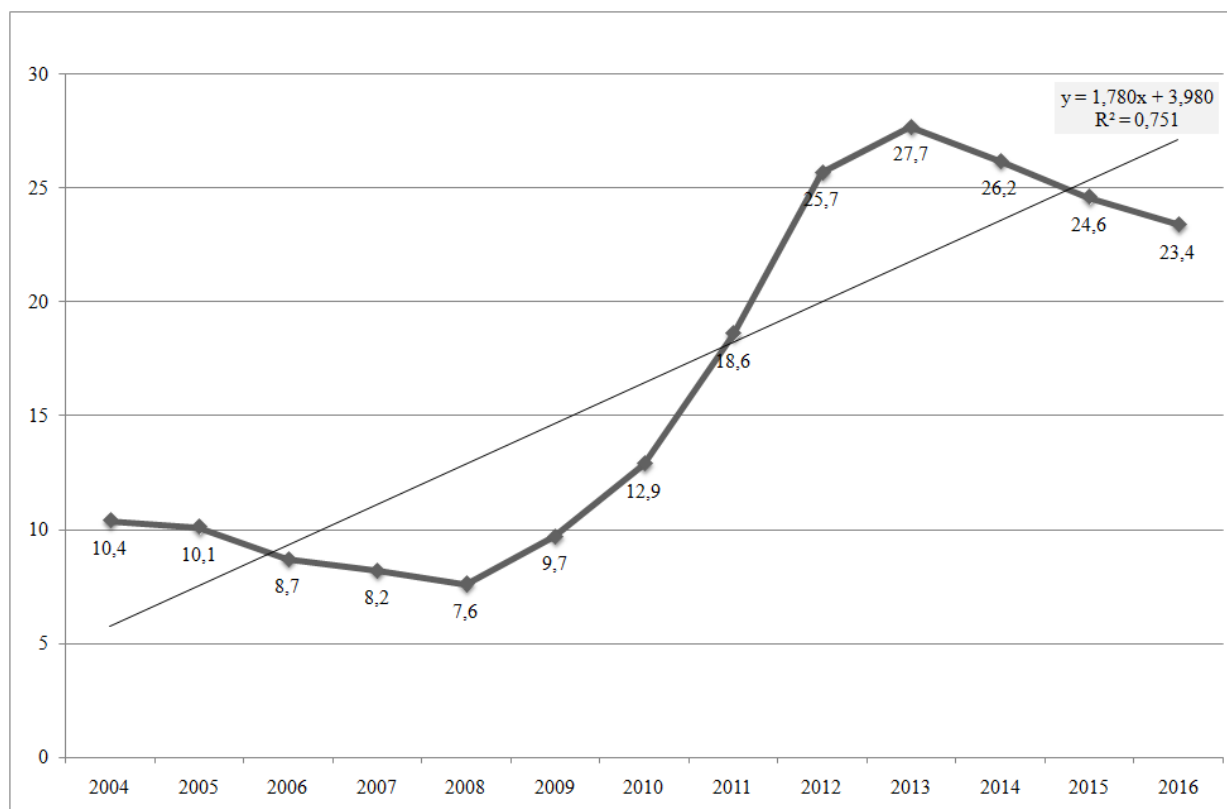
Πίνακας 1. Απασχολούμενοι, άνεργοι, οικονομικά μη άνεργοι και ποσοστά ανεργίας.

Αύγουστος						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Απασχολούμενοι	4.002.993	3.637.174	3.510.223	3.545.967	3.629.783	3.687.465
Άνεργοι	917.663	1.255.200	1.346.811	1.260.460	1.186.349	1.126.455
Οικονομικά μη άνεργοι	3.380.654	3.343.709	3.320.979	3.321.586	3.264.756	3.228.437
Ποσοστό ανεργίας	18,6%	25,7%	27,7%	26,2%	24,6%	23,4%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Αύγουστος 2016

Όπως φαίνεται από το επόμενο διάγραμμα, το ποσοστό ανεργίας ξεκινά από 10,4% το 2004 και καταλήγει στο 23,4% το 2016. Μεταξύ αυτών των ετών το χαμηλότερο ποσοστό εμφανίζεται το 2008 με 7,6%, ενώ η υψηλότερη ανεργία που ανήλθε σε 27,7% ήταν το 2013. Τουλάχιστον από τότε έως σήμερα υπάρχει μία μείωση του ύψους του 4,3%.

Διάγραμμα 3. Εξέλιξη ποσοστού ανεργίας, Αύγουστος 2004-2016.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Υψηλότερη ανεργία εμφανίζεται στις γυναίκες παρά στους άντρες όπως διαπιστώνουμε από τον ακόλουθο πίνακα σε όλο το διάστημα των τελευταίων 6 χρόνων.

Πίνακας 2. Ποσοστό ανεργίας και φύλο, 2011-16.

Φύλο	Αύγουστος					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Άρρενες	15,9%	22,7%	24,6%	23,5%	21,5%	19,7%
Θήλειες	22,3%	29,5%	31,7%	29,7%	28,5%	28%
Σύνολο	18,6%	25,7%	27,7%	26,2%	24,6%	23,4%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Αύγουστος 2016

Όσον αφορά την ανεργία κατά ηλικίες, υψηλό ποσοστό εμφανίζεται στα 15 με 24 έτη, ηλικίες που πολλοί εξ αυτών δεν έχουν βγει ακόμα στην αγορά εργασίας. Αμέσως μετά ακολουθούν οι νέοι ηλικίας 25 με 34.

Πίνακας 3. Ποσοστό ανεργίας κατά ομάδες ηλικιών, 2011-16.

Ομάδες ηλικιών	Αύγουστος					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
15-24 ετών	45,5%	56,5%	57,6%	49,9%	48,3%	46,5%
25-34 ετών	25,5%	32,6%	36,4%	34,7%	30,9%	30,2%
35-44 ετών	15,4%	21,8%	24%	23%	21,9%	19,9%
45-54 ετών	12,8%	19,1%	20,5%	20,5%	20,1%	18,8%
55-64 ετών	8,4%	14,2%	15,9%	16,4%	15,9%	19,4%
65-74 ετών	4,2%	3,7%	9,1%	11,2%	11,7%	13,1%
Σύνολο	18,6%	25,7%	27,7%	26,2%	24,6%	23,4%

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Αύγουστος 2016

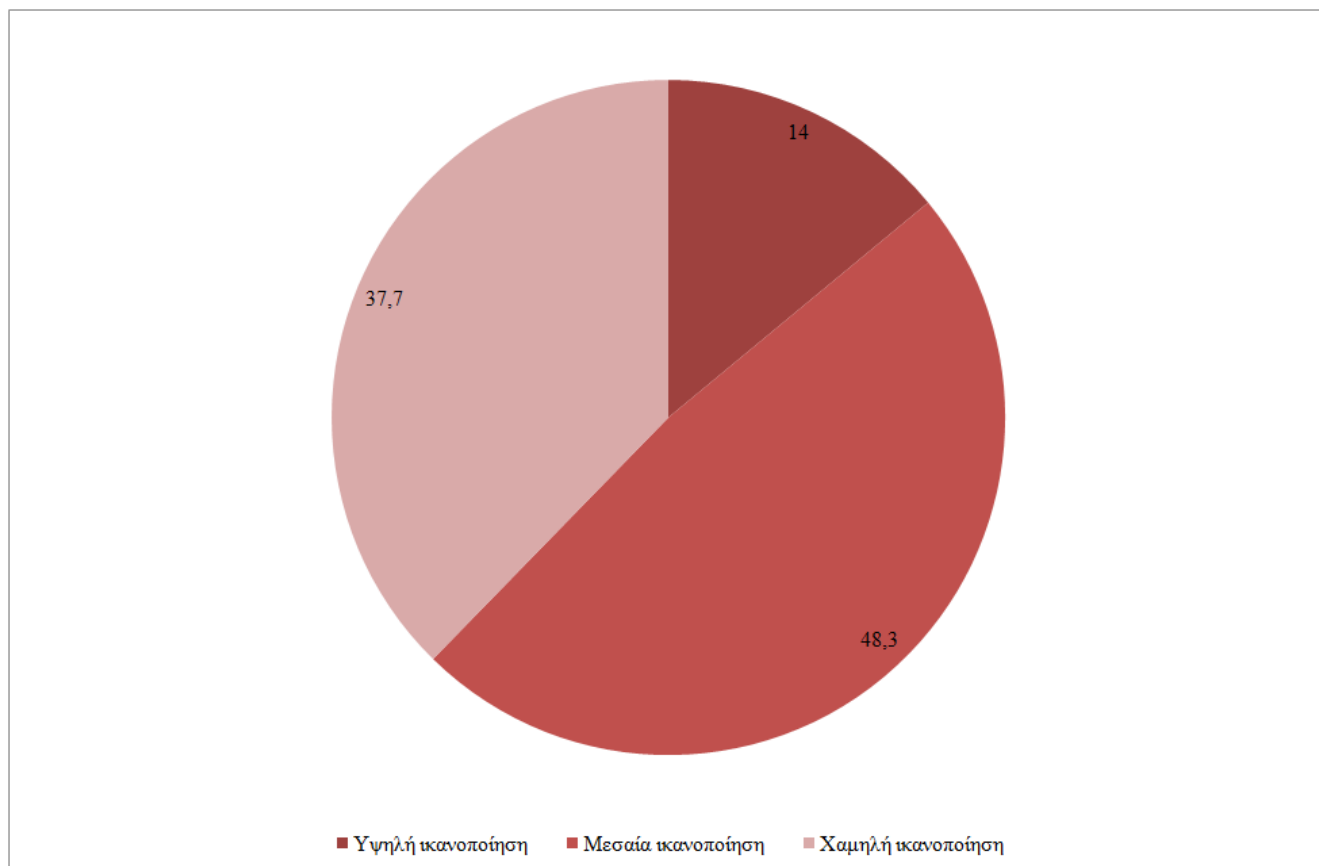
Στην αποκεντρωμένη διοίκηση Ηπείρου-Δυτικής Μακεδονίας εμφανίζεται η υψηλότερη ανεργία, ενώ στα Νησιά του Αιγαίου βρίσκουμε τα χαμηλότερα ποσοστά.

Πίνακας 4. Ποσοστό ανεργίας και αποκεντρωμένη διοίκηση, 2015-2016.

Αποκεντρωμένη Διοίκηση	7ος 2015	8ος 2015	9ος 2015	10ος 2015	11ος 2015	12ος 2015	1ος 2016	2ος 2016	3ος 2016	4ος 2016	5ος 2016	6ος 2016	7ος 2016
Μακεδονίας-Θράκης	25,3	25,3	25,4	25	24,9	24,6	24,8	24,8	23,9	24,6	24,5	22,8	24,7
Ηπείρου-Δυτικής Μακεδονίας	28	27,7	27,9	27,9	27,5	28,3	28,2	28,4	28,3	27,6	27,4	26,7	26,1
Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας	26,4	26,7	26,7	26,8	27,6	27,3	29,2	26,5	26,4	25,9	25	24,8	24,5
Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας & Ιονίων Νήσων	25,7	24,4	24,2	23,8	24,1	23,2	23,5	23	23,6	23,6	23,8	23,2	22,9
Αττικής	24,7	24,7	25,1	24,8	24,1	23,5	23,6	23,3	23	22,7	22,6	23	23,2
Νήσων Αιγαίου	16,3	15,5	14	14,5	12,8	14,9	14,7	15,2	16,2	16,2	21	18,5	19,7
Κρήτης	24,3	23,5	24,1	25,2	25,4	25,1	25,5	25,2	23,4	22,9	21,3	22	22
Σύνολο Ελλάδας	24,8	24,6	24,7	24,5	24,5	24,2	24,3	23,9	23,8	23,5	23,6	23,4	23,3

Πηγή: Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Αύγουστος 2016

Διάγραμμα 4. Ικανοποίηση από τη δουλειά.

Πηγή: Eurostat

Ικανοποίηση από τη δουλειά δηλώνει το 14% των Ελλήνων. Το 37,7% δηλώνει χαμηλή ικανοποίηση και το 48,3% μέτρια. Ένα μικρό ποσοστό, όπως φαίνεται είναι ικανοποιημένο από τη δουλειά, γεγονός που μπορεί να αποδοθεί στην οικονομική κρίση και τις ελλείψεις που αποφέρει σε όλους τους τομείς.

2.3. Ποιότητα ζωής και εκπαίδευση

Η εκπαίδευση είναι ένας τομέας, ο οποίος έχει επηρεαστεί ποικιλότροπα και εις βάθος από την οικονομική κρίση σε όλες τις εκφάνσεις της (χρηματοδότηση, θεσμοί, διάρθρωση, εκπαιδευτικές πρακτικές και στάσεις, δημόσιος και ιδιωτικός χαρακτήρας της). Στόχος της παρούσας εργασίας όμως είναι να αναλύσει τους δείκτες ποιότητας για την αξιολόγηση της σχολικής εκπαίδευσης, οι οποίοι είναι 16 και αναφέρονται στους ακόλουθους τομείς:

-Επίπεδο που έχει αναπτυχθεί στους τομείς των μαθηματικών, των αναγνωστικών ικανοτήτων, των θετικών επιστημών, των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας, των ξένων γλωσσών, των ικανοτήτων μάθησης και της αγωγής του πολίτη.

-Επιτυχία και μετάβαση: αυτός ο δείκτης αναγνωρίζει την ικανότητα των μαθητών να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους, ελέγχοντας το ποσοστό εγκατάλειψης του σχολείου, τα ποσοστά ολοκλήρωσης του δεύτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και συμμετοχής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

-Παρακολούθηση της σχολικής εκπαίδευσης: χάρη σ' αυτόν το δείκτη ελέγχου με τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων φορέων στα σχολικά συστήματα, διαμέσου της αξιολόγησης και της οργάνωσης της σχολικής εκπαίδευσης, όπως επίσης και με την αξιολόγηση της συμμετοχής των γονέων.

-Πόροι και δομές: αυτός ο δείκτης επικεντρώνεται κυρίως στις εκπαιδευτικές δαπάνες ανά μαθητή, στην εκπαίδευση και την κατάρτιση των εκπαιδευτικών, στα ποσοστά συμμετοχής στην προσχολική εκπαίδευση αλλά και στον αριθμό μαθητών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Πίνακας 5. Δείκτες ποιότητας για την αξιολόγηση της σχολικής εκπαίδευσης.

Επιδόσεις	1. Μαθηματικά 2. Αναγνωστικές ικανότητες 3. Θετικές επιστήμες 4. Τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών 5. Ξένες γλώσσες 6. Ικανότητα μάθησης 7. Αγωγή του πολίτη
Επιτυχία και μετάβαση	8. Ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου 9. Ολοκλήρωση του 2ου κύκλου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης 10. Συμμετοχή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση
Παρακολούθηση της σχολικής εκπαίδευσης	11. Αξιολόγηση και οργάνωση της σχολικής εκπαίδευσης 12. Συμμετοχή των γονέων
Πόροι και δομές	13. Εκπαίδευση και κατάρτιση εκπαιδευτικών 14. Ποσοστά συμμετοχής στην προσχολική εκπαίδευση 15. Αριθμός μαθητών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή 16. Εκπαιδευτική δαπάνη ανά μαθητή

Πηγή: https://www.google.gr/search?q=%CE%B4%CE%B5%CE%B9%CE%BA%CF%84%CE%B5%CF%82+%CE%B5%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7%CF%82&espv=2&biw=1536&bih=760&tbnm=isch&source=lnms&sa=X&ved=0ahUKEwjmkauftbQAhWFB8AKHSBwAJJoQ_AUIBygC#imgrc=QwpJqz00XONqdM%3A

Μαθηματικά: Μία στερεή κατάρτιση στα μαθηματικά, η οποία εξασφαλίζει την πρόσβαση στις δεξιότητες ανάλυσης και λογικής σκέψης αποτελεί τη βάση σε όλα τα σχολικά προγράμματα. Υπάρχουν διαφορές αναλόγως με την προτεραιότητα που δίνουν τα σχολικά προγράμματα στη γεωμετρία σε σχέση με την άλγεβρα λόγω χάρη. Οι κυριότερες προκλήσεις όσον αφορά τα μαθηματικά είναι: να αναπτυχθεί μια εκπαιδευτική μέθοδος που θα δημιουργεί στους μαθητές θετική στάση απέναντι στα μαθηματικά, να ενθαρρυνθούν οι μαθητές να αναπτύξουν και να εμπεδώσουν τις γνώσεις τους, να προσδιοριστούν οι δεξιότητες και οι ικανότητες που θα πρέπει να διαθέτουν οι μαθητές.

Αναγνωστικές ικανότητες: Οι αναγνωστικές ικανότητες και η κατανόηση κειμένων αποτελούν τη βάση για την ανάπτυξη των γνώσεων, την προσωπική ανάπτυξη και την κοινωνική ένταξη των ατόμων. Το οικογενειακό περιβάλλον και το φύλο διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο.

Θετικές επιστήμες: Οι θετικές επιστήμες αναπτύσσουν την ικανότητα ανάλυσης, έρευνας και πειραματισμού των μαθητών που είναι απαραίτητες ικανότητες για την τεχνολογική πρόοδο. Χρειάζεται ενθάρρυνση των μαθητών να ενδιαφερθούν επαρκώς για τις θετικές επιστήμες και την προαγωγή της διδασκαλίας τους διαμέσου μεθόδων πιο αποτελεσματικών και συνδεδεμένων με πρακτικά πειράματα.

Τεχνολογίες της πληροφορία και των επικοινωνιών: Έχουν μεγάλη σημασία στην καθημερινή ζωή, αφού χάρη σε αυτές αναπτύσσεται ένας νέος τρόπος μάθησης, ζωής, εργασίας, κατανάλωσης και ψυχαγωγίας. Σημαντικό είναι να ενθαρρυνθούν όλοι οι μαθητές, καθώς και η κατάρτιση των εκπαιδευτικών όλων των κλάδων με τις απαιτούμενες δεξιότητες.

Ξένες γλώσσες: Η γνώση πολλών γλωσσών έχει γίνει μία απαραίτητη προϋπόθεση για όλους τους όσους επιθυμούν να επωφεληθούν από τις ευκαιρίες που προσφέρει η ενιαία αγορά σε επαγγελματικό και προσωπικό επίπεδο. Στις χώρες των οποίων η γλώσσα τους δεν είναι ευρέως διαδεδομένη οι νέοι έχουν περισσότερους λόγους να μάθουν μια άλλη γλώσσα σε σχέση με τις χώρες που χρησιμοποιούν μία ευρέως διαδεδομένη γλώσσα. Χρειάζονται μέθοδοι για να ενδιαφερθούν οι νέοι να μάθουν γνώσεις και να ενισχύσουν την αυτοπεποίθησή τους.

Ικανότητα μάθησης: Αυτός που μαθαίνει να μαθαίνει δια βίου εξασφαλίζει την επιτυχία του στον κόσμο της εργασίας και στην κοινωνία. Για να μάθει κάποιος αποτελεσματικά χρειάζεται να ξέρει πως να μαθαίνει και να διαθέτει ένα σύνολο εργαλείων και στρατηγικών χρήσιμων για την επίτευξη του στόχου. Οι δεξιότητες που συνδέονται με την ικανότητα μάθησης πρέπει να αποτελέσουν πολιτικές προτεραιότητες ώστε τα σχολικά προγράμματα να προσαρμοστούν και να προαχθεί η συνεχής κατάρτιση των εκπαιδευτικών.

Αγωγή του πολίτη: Η προετοιμασία των νέων προκειμένου να αποκτήσουν την ιδιότητα του πολίτη σημαίνει επίσης ότι τους παρέχεται μια αγωγή βασισμένη στις αρχές της δημοκρατίας, της ισότητας και της ελευθερίας και της αναγνώρισης των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων. Είναι δύσκολο να προαχθεί η κοινωνική και πολιτιστική πολυμορφία και να ευαισθητοποιηθούν οι εκπαιδευτικοί στο ρόλο που επιτελούν στην ανάπτυξη του μαθητή ως πολίτη.

Ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου: Συχνά όσοι εγκαταλείπουν το σχολείο δε διαθέτουν βασικές δεξιότητες ούτε επαγγελματική κατάρτιση και αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εύρεση εργασίας. Η εν λόγω κατηγορία ατόμων όταν προβάλλει σθεναρή αντίδραση στην ένταξή της σε μια στρατηγική δια βίου μάθησης, έρχεται αντιμέτωπη με την απειλή της μακροχρόνιας ανεργίας.

Ολοκλήρωση του δεύτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης: Τα ποσοστά ολοκλήρωσης του δεύτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αποτελούν σημαντικούς δείκτες της καλής λειτουργίας των σχολικών εκπαιδευτικών συστημάτων. Η επιτυχία ενός μαθητή δεν μπορεί να

εξετάζεται χωριστά ούτε από την υπόλοιπη σχολική ζωή του νέου ούτε από την οικονομική κατάσταση της χώρας.

Συμμετοχή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση: Οι ευκαιρίες που προσφέρει η τριτοβάθμια εκπαίδευση αυξάνονται σημαντικά. Είναι ωστόσο σημαντικό να προβλέπεται η τάση της ζήτησης υπό το πρίσμα της ανάπτυξης των νέων τεχνολογιών και των τάσεων της αγοράς εργασίας. Μια κορεσμένη αγορά εργασίας ωθεί συχνά εκείνους που έχουν δυσχέρειες να εξεύρουν θέση απασχόλησης και να εγγραφούν στην ανώτερη εκπαίδευση. Ένα υψηλό ποσοστό φοίτησης θα έχει ως συνέπεια ένα εργατικό δυναμικό με πολύ υψηλή εξειδίκευση, πράγμα που θα καταστήσει την αναζήτηση εργασίας σε ορισμένους τομείς ακόμη πιο δύσκολη για εκείνους που δεν διαθέτουν δίπλωμα ανώτερης εκπαίδευσης. Ένα υψηλό ποσοστό συμμετοχής καταναμημένο σε ένα ηλικιακό φάσμα θα έχει σημαντικό αντίκτυπο στο κομμάτι του πληθυσμού που δεν είναι διαθέσιμο σε μια δεδομένη στιγμή στην απασχόληση.

Αξιολόγηση και οργάνωση της σχολικής εκπαίδευσης: Η αξιολόγηση και η οργάνωση επιτρέπουν στα σχολεία να συγκριθούν σε σχέση με άλλα παρεμφερή ιδρύματα. Αναζητούνται καλύτερα μέσα για να καταγραφεί η επίδοση των σχολείων, μέσω μίας εσωτερικής ή εξωτερικής αξιολόγησης ή μιας αξιολόγησης που συνδυάζει τα δύο στοιχεία.

Συμμετοχή των γονέων: Η συμμετοχή των γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών τους έχει σημαντικό αντίκτυπο όσον αφορά τη βελτίωση της λειτουργίας του σχολείου και την ποιότητα εκπαίδευση των παιδιών. Η συμμετοχή των γονέων μπορεί να γίνεται σε εθελοντική βάση διαμέσου της άμεσης συμμετοχής τους στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες ή μέσα από συμβουλευτικούς φορείς, ενώσεις εθελοντικής συμμετοχής και εξωσχολικές λέσχες. Ο δείκτης αυτός εγείρει σημαντικά ερωτήματα σχετικά με το ρόλο και την επιρροή των γονέων, σε ότι αφορά την προστιθέμενη αξία που δύναται να προσφέρουν και τις περιστάσεις κάτω από τις οποίες οι συνεισφορές τους είναι οι πλέον κατάλληλες και χρήσιμες.

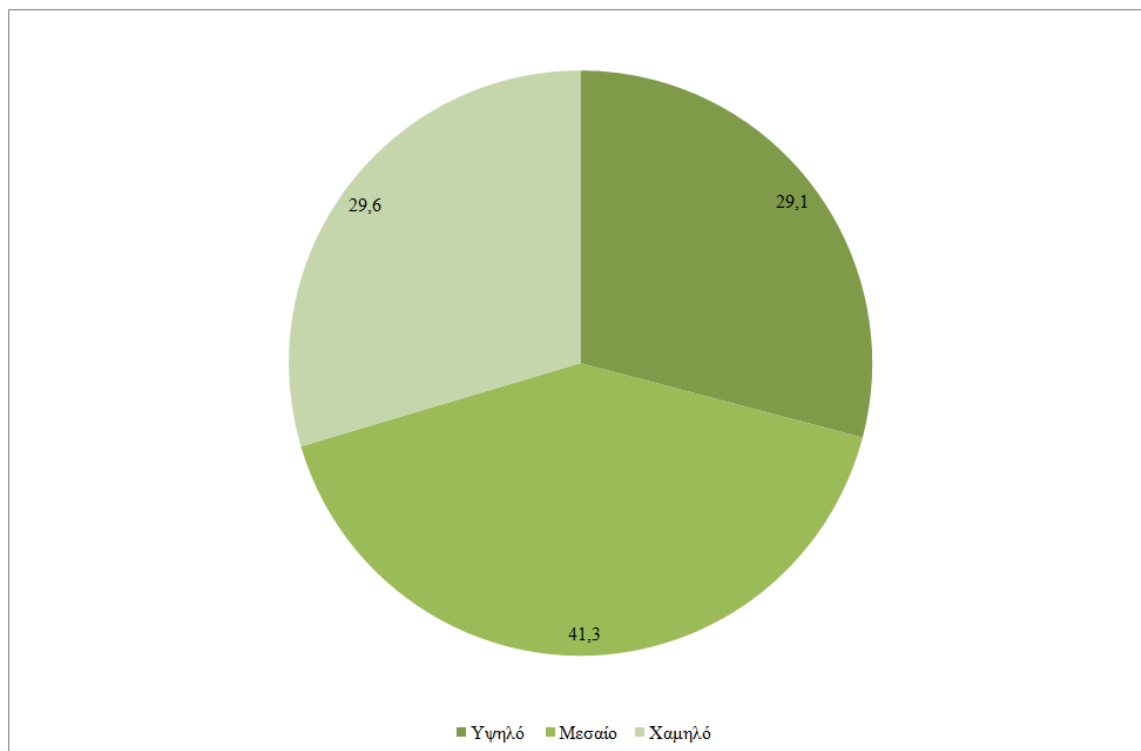
Εκπαίδευση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών: Ο ρόλος και η θέση των εκπαιδευτικών υφίστανται αλλαγές. Η αναγκαιότητα της δια βίου κατάρτισης σε σχέση με τα νέα μέσα συμπορεύεται με την αναγκαιότητα αντιμετώπισης των διαρκώς μεταβαλλόμενων αναγκών και προσδοκιών. Ο δείκτης αυτός διακρίνεται ανάμεσα στη γενική/ειδική εκπαίδευση και κατάρτιση που αφορά τη διδασκαλία των γνωστικών αντικειμένων αφενός και την παιδαγωγική και πρακτική κατάρτιση που συνδέεται με το επάγγελμα του εκπαιδευτικού αφετέρου.

Ποσοστά συμμετοχής στην προσχολική εκπαίδευση: Η προσχολική εκπαίδευση αποτελεί σημαντική συνεισφορά στη συναισθηματική και νοητική ανάπτυξη του παιδιού, διευκολύνει τη μετάβαση από τη μάθηση μέσα από το παιχνίδι στην τυπική μάθηση και συμβάλλει στη σχολική επιτυχία του παιδιού. Η προσχολική εκπαίδευση που αφορά παιδιά ηλικίας τουλάχιστον τριών ετών, πρέπει να παρέχεται από κατάλληλα καταρτισμένο προσωπικό.

Αριθμός μαθητών ανά ηλεκτρονικό υπολογιστή: Το σχολείο πρέπει να διαθέτει ένα ικανό αριθμό υπολογιστών. Στο βαθμό που στην τεχνολογία σημειώνονται ραγδαίες αλλαγές είναι προτιμότερο μερικές φορές να παρέχονται λιγότεροι υπολογιστές στα σχολεία και να εξασφαλίζεται η αντικατάσταση των παλαιών μοντέλων. Όμως η ύπαρξη υπολογιστών στα σχολεία σημαίνει ότι πρέπει να υπάρχει και ένας σημαντικός αριθμός πόρων για την αγορά τους.

Εκπαιδευτική δαπάνη ανά μαθητή: Το ποσοστό των συνολικών χρηματοδοτικών πόρων που διατίθενται στην εκπαίδευση αποτελεί μια κρίσιμη απόφαση για τις κυβερνήσεις. Πρόκειται για μια επένδυση της οποίας τα κέρδη γίνονται αντιληπτά μακροπρόθεσμα και έχουν αισθητό αντίκτυπο σε κρίσιμους τομείς, όπως η κοινωνική συνοχή, ο διεθνής ανταγωνισμός και η βιώσιμη ανάπτυξη. Το διαφορετικό επίπεδο οικονομικής ευημερίας διαδραματίζει σημαντικά ρόλο.

Διάγραμμα 5. Μορφωτικό επίπεδο(ηλικία 25-64).

Πηγή: Eurostat

Παρατηρούμε ότι το 29,1% των ατόμων έχουν ένα υψηλό μορφωτικό επίπεδο, το 41,3% μεσαίο επίπεδο και το 29,6% χαμηλό επίπεδο μόρφωσης. Σχετικά μεγάλο είναι το ποσοστό των ατόμων με χαμηλό επίπεδο μόρφωσης, κάτι που θα μπορούσαμε να πούμε ότι μπορεί να οφείλεται στην οικονομική κρίση καθώς άτομα με χαμηλό εισόδημα δεν μπορούν να διαθέσουν πολλά χρήματα για τη μόρφωση τους. Το μεγαλύτερο ποσοστό των ατόμων κατέχει ένα μέσο επίπεδο μόρφωσης (41,3%).

Κεφάλαιο 3

3.1. Έρευνα ΟΟΣΑ

Ο ΟΟΣΑ διεξήγαγε μία έρευνα, το Μάιο του 2016, με θέμα " Πώς είναι η ζωή στην Ελλάδα;". Τέτοιου είδους έρευνα δημοσιεύεται κάθε δύο χρόνια και παρέχει μια ολοκληρωμένη εικόνα της ευημερίας στις χώρες του ΟΟΣΑ και άλλων μεγάλων οικονομιών, φέρνοντας μαζί ένα διεθνώς συγκρίσιμο σύνολο δεικτών ευημερίας που θεωρεί ο ΟΟΣΑ ως απαραίτητα για μια καλή ζωή. Εξετάζει τις ουσιώδεις συνθήκες και την ποιότητα ζωής των ανθρώπων στον πληθυσμό σε έντεκα διαστάσεις συμπεριλαμβανομένων: του εισοδήματος και του πλούτου, της απασχόλησης και των αποδοχών, της στέγασης, της κατάστασης υγείας, της ισορροπίας οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής, της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων, τις κοινωνικές σχέσεις, της συμμετοχής στα κοινά και της διακυβέρνησης, της ποιότητας του περιβάλλοντος, της προσωπικής ασφάλειας και της υποκειμενικής ευημερίας.

Απώτεροι στόχοι του ΟΟΣΑ, λαμβάνοντας την πρωτοβουλία να ασχοληθεί με την ποιότητα ζωής, ήταν να:

- Βοηθά στην ενημέρωση αυτών που χαράσσουν την πολιτική για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.
- Συνδέει πολιτικές με τις ζωές των ανθρώπων.
- Δημιουργεί την υποστήριξη στα απαραίτητα μέτρα πολιτικής.
- Βελτιώνει την εμπλοκή των πολιτών με την ενθάρρυνση του κοινού να δημιουργήσουν το δικό τους δείκτη καλύτερης ζωής και να μοιραστούν τις προτιμήσεις τους σχετικά με το τι έχει μεγαλύτερη σημασία για την ευημερία.
- Ενθαρρύνει το κοινό.

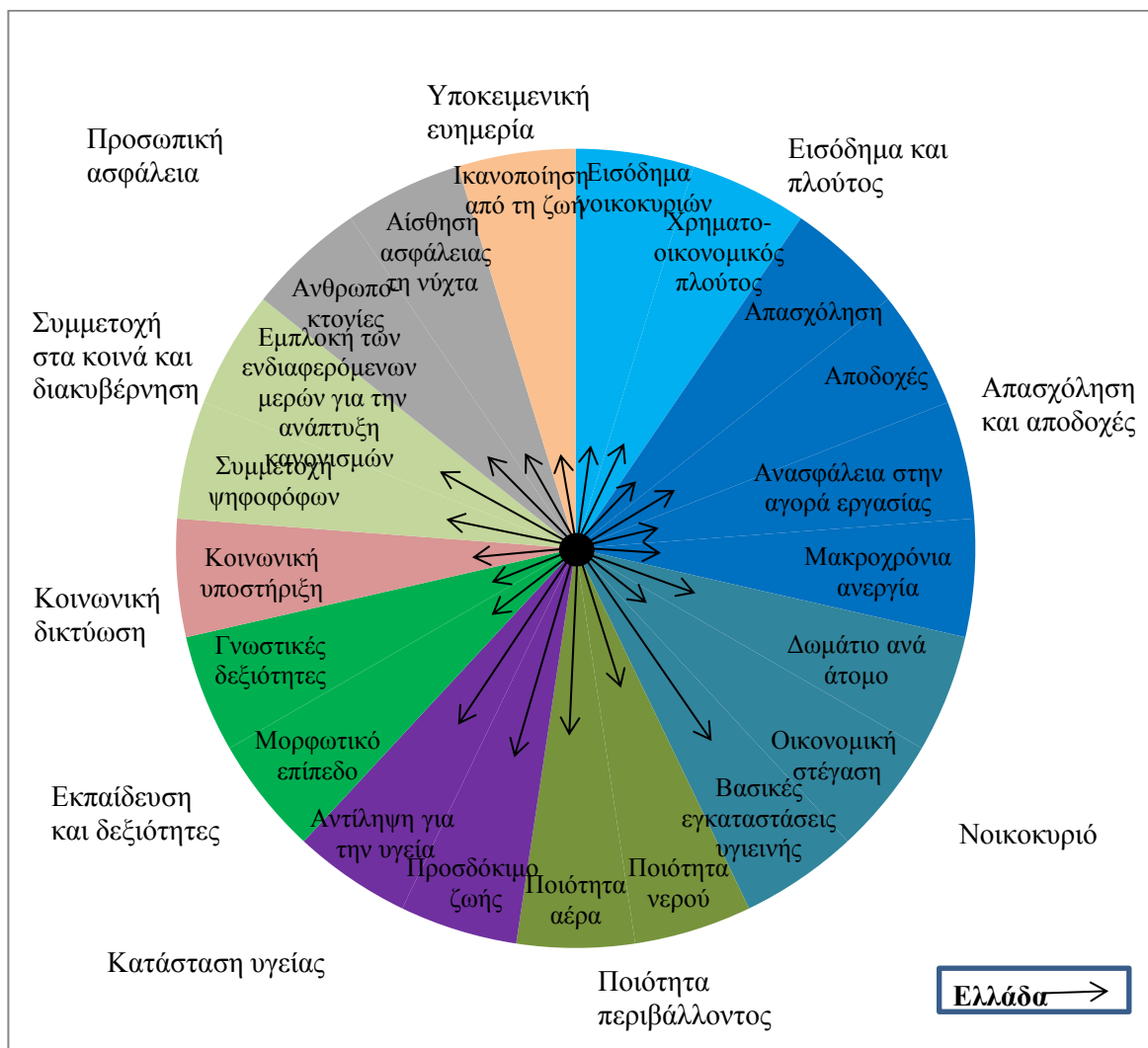
Επίσης, η πρωτοβουλία αυτή επικεντρώνεται στις πτυχές της ζωής που έχουν σημασία για τους ανθρώπους και που διαμορφώνουν την ποιότητα της ζωής τους. Η πρωτοβουλία περιλαμβάνει ένα σύνολο δεικτών ποιότητας ζωής τακτικά ενημερωμένων και μία σε βάθος ανάλυση συγκεκριμένων θεμάτων.

Η συγκεκριμένη έρευνα περιλαμβάνει τρία ειδικά κεφάλαια με επίκεντρο την ευημερία των παιδιών, του εθελοντισμού και της περιφερειακής ευημερίας.

Από το 2009, οι υλικές συνθήκες για τους ανθρώπους στην Ελλάδα έχουν μειωθεί σημαντικά: το μέσο καθαρό διορθωμένο διαθέσιμο κατά κεφαλήν εισόδημα του νοικοκυριού μειώθηκε κατά 31,6% και οι μέσες αποδοχές μειώθηκαν κατά 15,6% το 2013. Και τα δύο βρίσκονται τώρα πολύ κάτω από το μέσο όρο του ΟΟΣΑ. Στην Ελλάδα, η ανασφάλεια στην αγορά εργασίας είναι από τις υψηλότερες στον ΟΟΣΑ. Το ποσοστό της μακροχρόνιας ανεργίας ανέρχεται στο 19,5%, μετά την αύξηση κατά 15,6 ποσοστιαίες μονάδες μεταξύ 2009 και 2014, και είναι σήμερα η μεγαλύτερη στον ΟΟΣΑ με 23,4% τον Αύγουστο του 2016.

Όσον αφορά την ποιότητα του περιβάλλοντος, μόνο το 69,3% του ελληνικού πληθυσμού είναι ικανοποιημένοι με την ποιότητα του τοπικού νερού τους σε σύγκριση με το μέσο όρο του ΟΟΣΑ που είναι 81,1%. Ωστόσο, το μέσο προσδόκιμο ζωής στην Ελλάδα είναι 81,4 χρόνια και βρίσκεται πάνω από το μέσο όρο του ΟΟΣΑ (79,9 χρόνια). 73,9% των ενηλίκων Ελλήνων θεωρούν την υγεία τους ως καλή ή καλύτερη από το καλό, ενώ το ποσοστό αυτό είναι μόλις 68,9% στις χώρες του ΟΟΣΑ κατά μέσο όρο. Όσον αφορά τη στήριξη των κοινωνικών δικτύων, 83,4% των ανθρώπων στην έκθεσή για την Ελλάδα έχουν φίλους ή συγγενείς που μπορούν να υπολογίζουν σε δύσκολους καιρούς σε σύγκριση με τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ που είναι 88%. Η ικανοποίηση από τη ζωή στην Ελλάδα είναι από τις χαμηλότερες στον ΟΟΣΑ.

Σχήμα 1. Τρέχουσα ευημερία στην Ελλάδα.

Πηγή: OECD

Αυτό το διάγραμμα δείχνει τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία της ευημερίας στις περιοχές της Ελλάδας, με βάση την κατάταξη όλων των χωρών του ΟΟΣΑ. Οι μεγαλύτερες γραμμές δείχνουν περιοχές της σχετικής ισχύος, ενώ οι μικρότερες γραμμές δείχνουν περιοχές της σχετικής αδυναμίας.

3.1.1. Πώς είναι η ζωή για τα παιδιά στην Ελλάδα;

Η υλική ευημερία των ελληνικών παιδιών αντικατοπτρίζει τις δύσκολες οικονομικές συνθήκες στην Ελλάδα. 20,4% των ελληνικών παιδιών ζουν σε νοικοκυριά με διαθέσιμο εισόδημα μικρότερο από το ήμισυ του ελληνικού διάμεσου εισοδήματος. Επιπλέον, το 32,3% των παιδιών ζουν σε σπίτια με κακές περιβαλλοντικές συνθήκες και έχουν το υψηλότερο ποσοστό στον ΟΟΣΑ.

Το ποσοστό της χαμηλής γεννητικότητας στην Ελλάδα είναι το υψηλότερο στον ΟΟΣΑ. Η Ελλάδα έχει το χαμηλότερο ποσοστό αυτοκτονιών των εφήβων από τις χώρες του ΟΟΣΑ.

Οι δεξιότητες ανάγνωσης των Ελλήνων μαθητών βρίσκονται πολύ κάτω από το μέσο επίπεδο του ΟΟΣΑ. Μόνο το 44% των Ελλήνων μαθητών συμφωνούν ότι οι περισσότεροι από τους συμμαθητές τους είναι ευγενικοί και εξυπηρετικοί, το χαμηλότερο ποσοστό στον ΟΟΣΑ. Το μέσο όρο ικανοποίησης από τη ζωή των παιδιών βρίσκεται πάνω από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ.

Πίνακας 1. Παιδική ευημερία στην Ελλάδα.

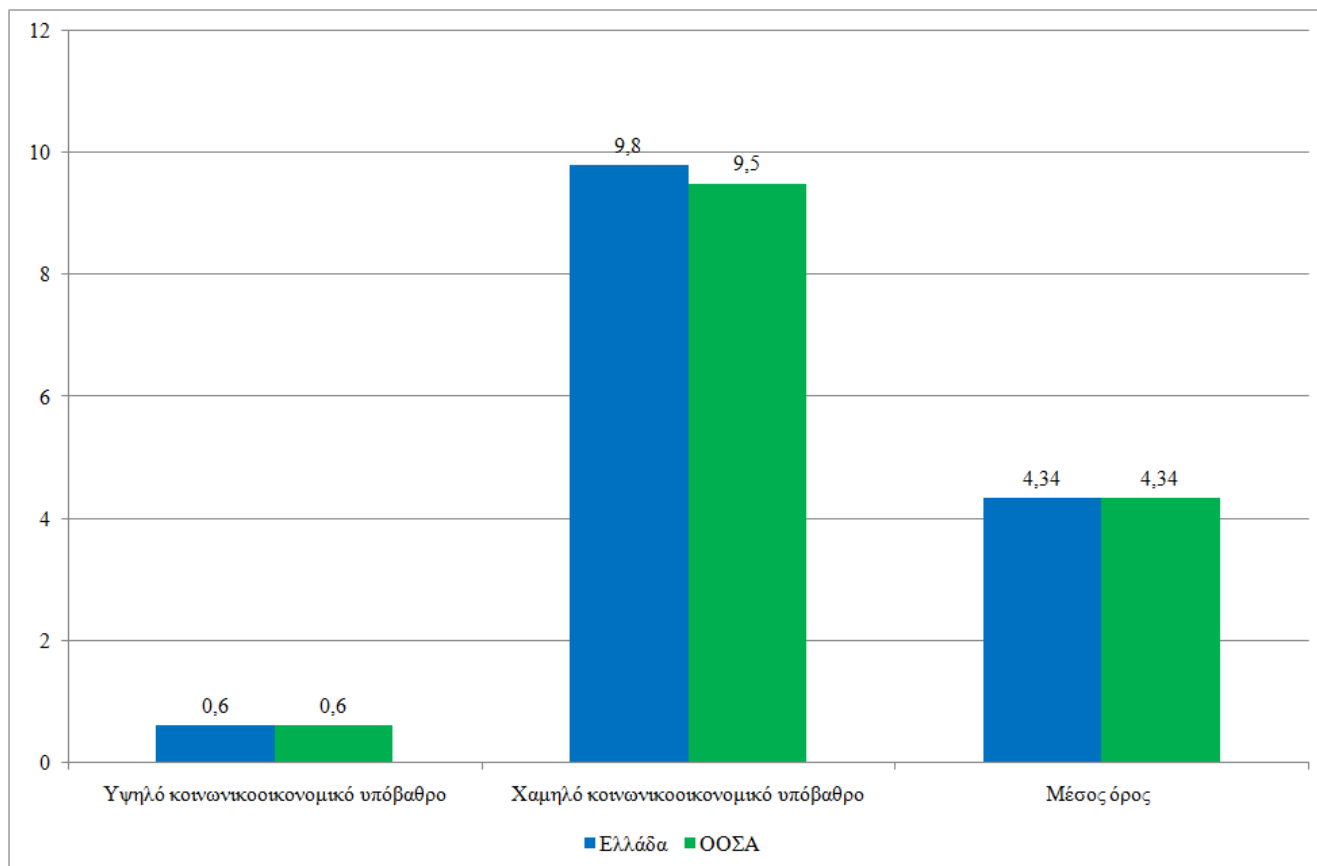
Η κατάταξη της Ελλάδας σε σύγκριση με άλλες χώρες του ΟΟΣΑ		
● υψηλό επίπεδο ● μεσαίο επίπεδο ● χαμηλό επίπεδο		
Εισόδημα και πλούτος	Διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών με παιδιά	●
	Παιδί με φτωχό εισόδημα	●
Απασχόληση και αποδοχές	Παιδιά άνεργων νοικοκυριών	●
	Τα παιδιά με μακροχρόνια ανέργους γονείς	●
Συνθήκες στέγασης	Μέσος όρος δωματίων ανά παιδί	●
	Παιδιά σε σπίτια που στερούνται βασικές εγκαταστάσεις	●
Ποιότητα περιβάλλοντος	Παιδιά σε σπίτια με φτωχές περιβαλλοντικές συνθήκες	●
Κατάσταση υγείας	Βρεφικής θνησιμότητας	●
	Χαμηλή γεννητικότητα	●
	Αυτο-αναφερόμενη κατάσταση υγείας	●
	Παχυσαρκία	●
	Ποσοστά εφηβικών αυτοκτονιών	●
	Ποσοστά γεννήσεων από έφηβους	●
Εκπαίδευση και δεξιότητες	Ικανότητες ανάγνωσης μέχρι 15 ετών (PISA)	●
	Νεολαία ούτε στην απασχόληση ούτε την εκπαίδευση / κατάρτιση	●
	Εκπαιδευτική στέρηση	●
Συμμετοχή στα κοινά	Πρόθεση να ψηφίσουν	●
	Συμμετοχή των πολιτών	●
Κοινωνικό και οικογενειακό περιβάλλον	Παιδιά που θεωρούν ότι είναι εύκολο να μιλήσουν με τους γονείς τους	●
	Μαθητές που αναφέρουν το είδος των συμμαθητών τους	●
	Μαθητές που αισθάνονται μεγάλη πίεση από την σχολική εργασία	●
	Μαθητές που τους αρέσει το σχολείο	●
	Αίσθηση του ανήκειν στο σχολείο σε ηλικία 15 ετών (PISA)	●
Προσωπική ασφάλεια	Ποσοστό ανθρωποκτονιών παιδιών	●
	Εκφοβισμός(Bullying)	●
Υποκειμενική ευημερία	Ικανοποίηση από τη ζωή	●

Πηγή: OECD

3.1.2. Ανισότητες στην παιδική ευημερία

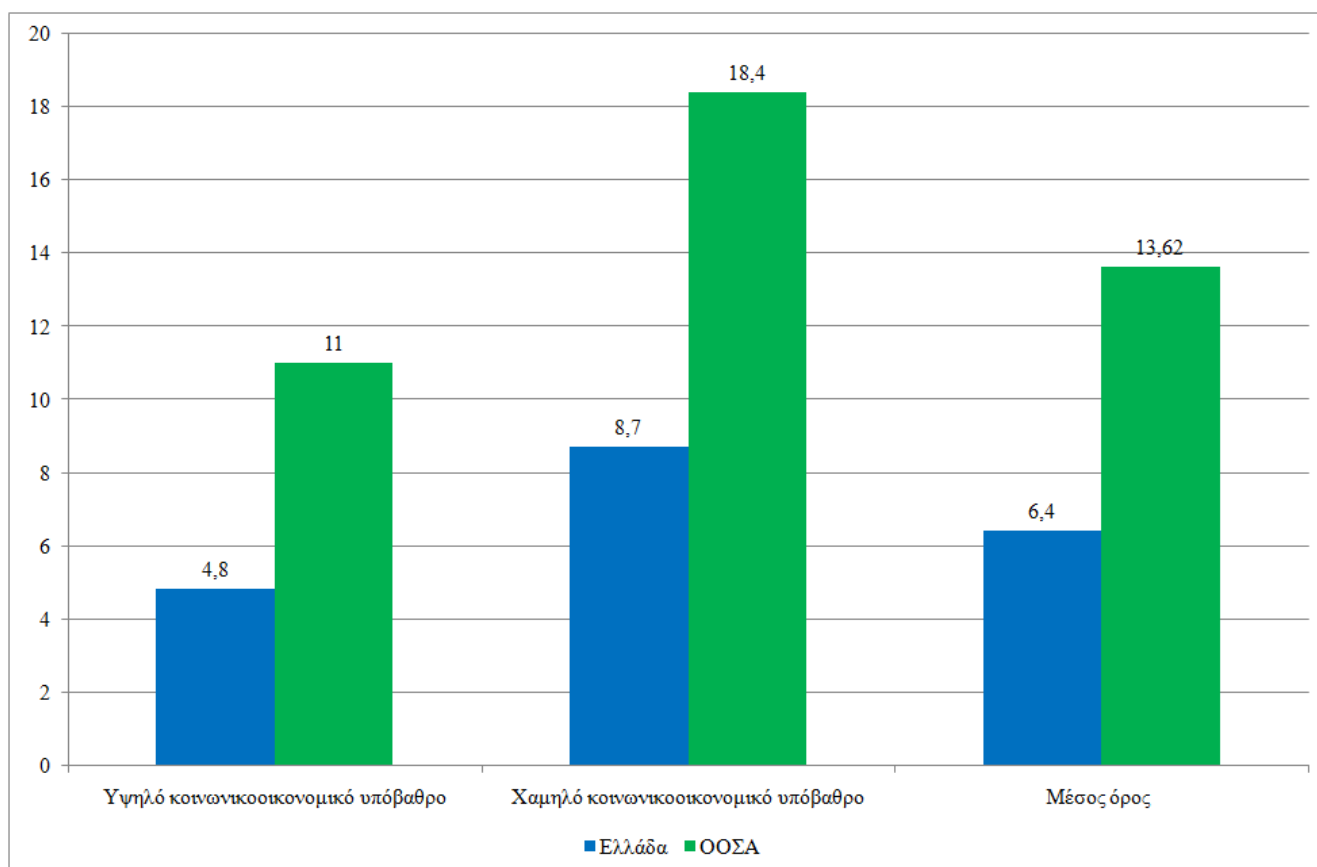
Σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ, υπάρχουν μεγάλες ανισότητες στην ευημερία των παιδιών. Τα παιδιά από τις πλουσιότερες οικογένειες απολαμβάνουν καλύτερα τις υλικές συνθήκες διαβίωσης και υψηλότερη ποιότητα ζωής, κατά μέσο όρο. Στην Ελλάδα, υπάρχουν μεγάλες διαφορές στη στέρηση από την εκπαίδευση μεταξύ των παιδιών που ανήκουν σε οικογένειες με υψηλό και χαμηλό κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο. Αντίθετα, υπάρχει μια σχετικά στενή διαφορά στην αυτο-αντίληψη της κατάστασης της υγείας.

Διάγραμμα 1. Ανισότητες στην εκπαιδευτική στέρηση(άτομα 15 ετών).

Πηγή: OECD

Διάγραμμα 2. Ανισότητες στην κατάσταση υγείας.(Ποσοστό των παιδιών ηλικίας 11, 13, 15 με την αυτοαντίληψη καλή ή κακή υγεία).

Πηγή: OECD

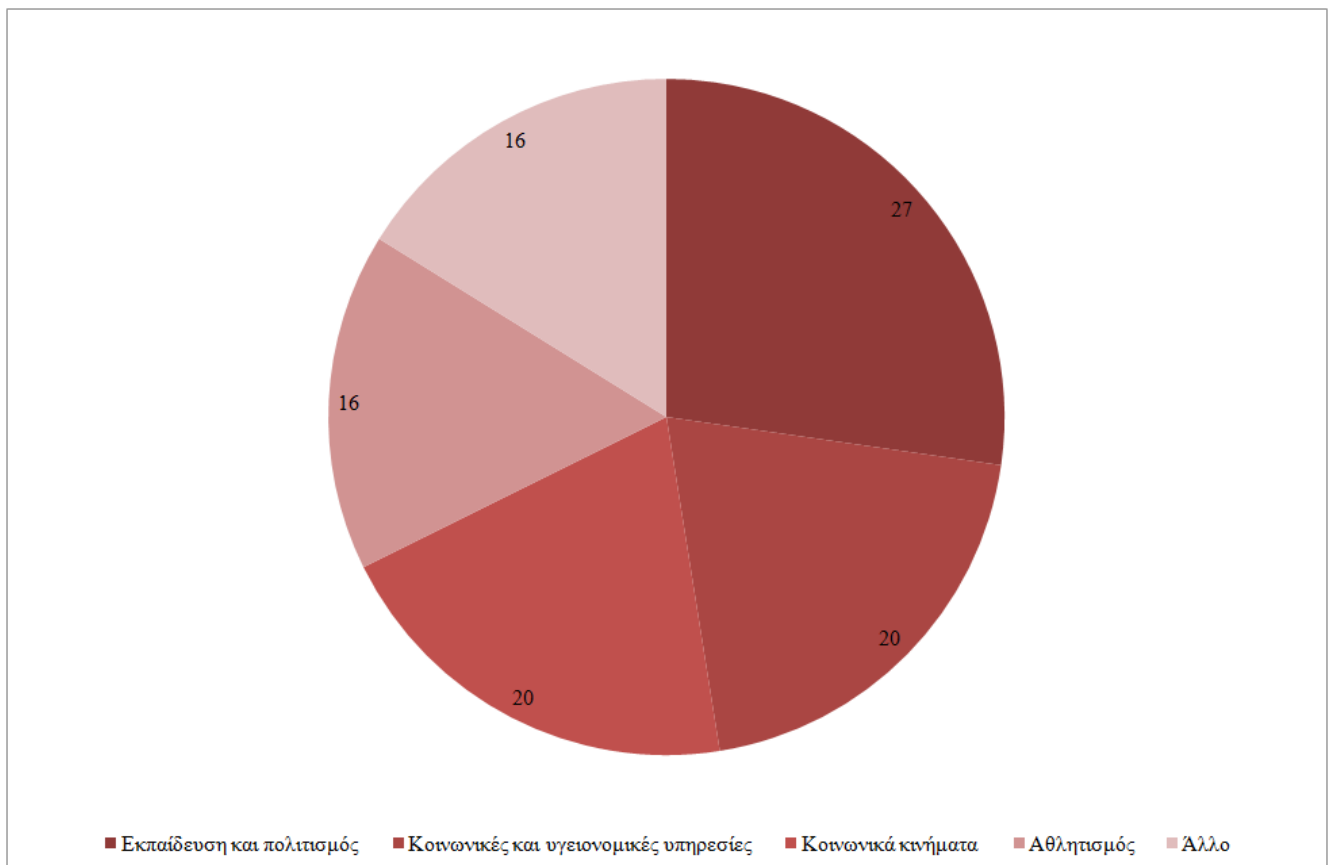
3.1.3. Ο εθελοντισμός στην Ελλάδα και τον ΟΟΣΑ

Οι Έλληνες (ηλικίας 15 ετών και άνω), οι οποίοι εθελοντικά μέσω ενός οργανισμού (που ονομάζεται " επίσημος εθελοντισμός ") ως επί το πλείστον δραστηριοποιούνται στον τομέα της εκπαίδευσης και του πολιτισμού, που ακολουθείται από κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες.

Οι μαθητές στην Ελλάδα είναι πολύ πιο πιθανό να εμπλακούν σε οργάνωση που βασίζεται στον εθελοντισμό από το μέσο όρο των μαθητών στο πλαίσιο του ΟΟΣΑ: 41,4% των Ελλήνων μαθητών ηλικίας περίπου 14 συμμετείχαν εθελοντικά τουλάχιστον μία φορά στους 12 προηγούμενους μήνες σε σύγκριση με το μέσο όρο του ΟΟΣΑ που είναι 29,7%. 52,4% των εθελοντών ηλικίας 50 ετών και άνω δηλώνουν ότι συμμετέχουν σε εθελοντικές δραστηριότητες, προκειμένου να συμβάλουν σε κάτι χρήσιμο, ενώ το 21% το κάνουν επειδή έτσι αισθάνονται ότι είναι χρήσιμοι.

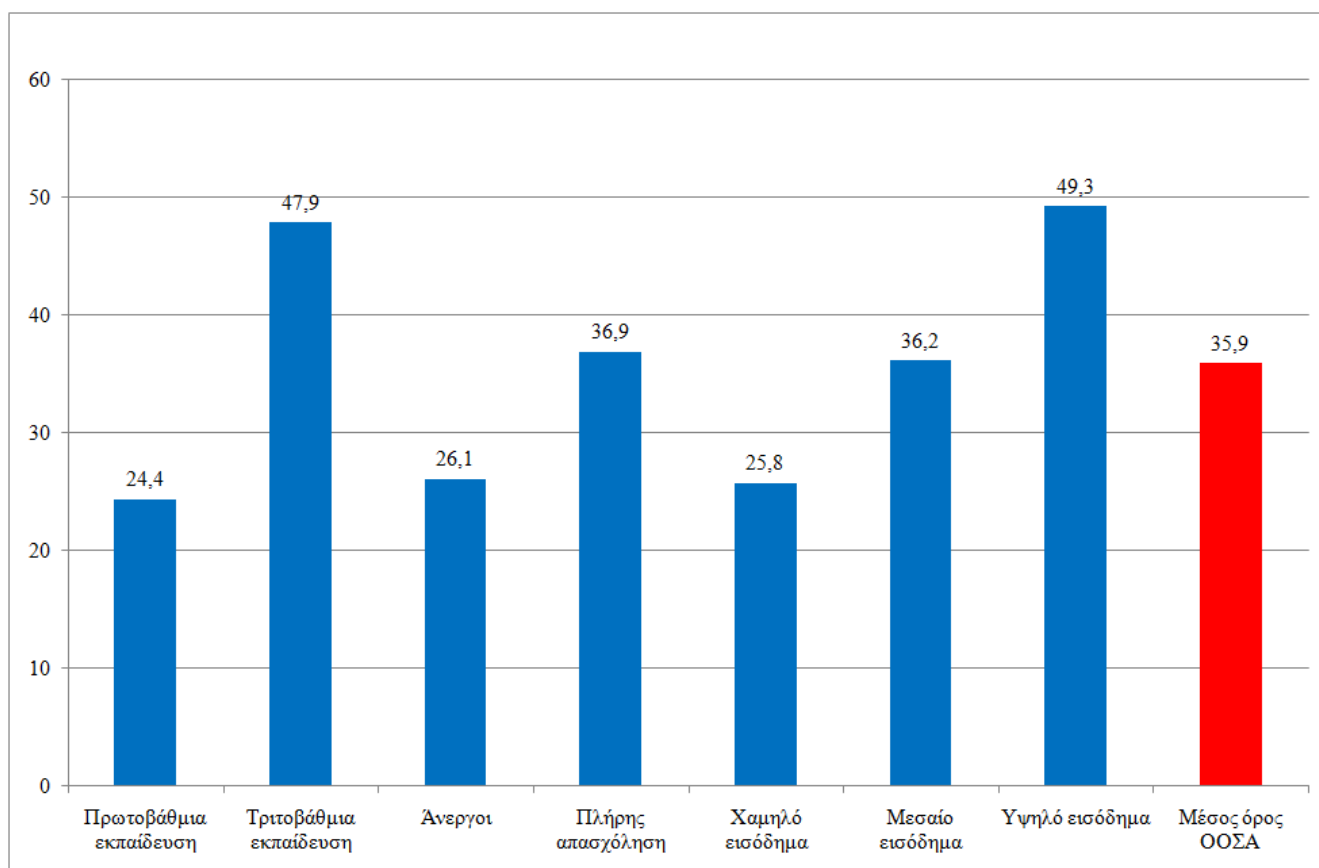
Σε όλη την περιοχή του ΟΟΣΑ, τα άτομα με πτυχίο πανεπιστημίου είναι πιο πιθανό να συμμετέχουν σε επίσημο εθελοντισμό από αυτούς με χαμηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης. Ομοίως, οι άνθρωποι που εργάζονται είναι πιο πιθανό να μετέχουν εθελοντικά σε μία οργάνωση από εκείνους που είναι άνεργοι. Η συμμετοχή στον επίσημο εθελοντισμό αυξάνεται επίσης με το επίπεδο του εισοδήματος των νοικοκυριών των ανθρώπων.

Διάγραμμα 3. Επίσημοι εθελοντές (ηλικίας 15 και άνω) κατά τομέα δραστηριότητας.

Πηγή: OECD

Διάγραμμα 4. Ποσοστό του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας που προσφέρθηκαν μέσω ενός οργανισμού τους τελευταίους 12 μήνες.

Πηγή: OECD

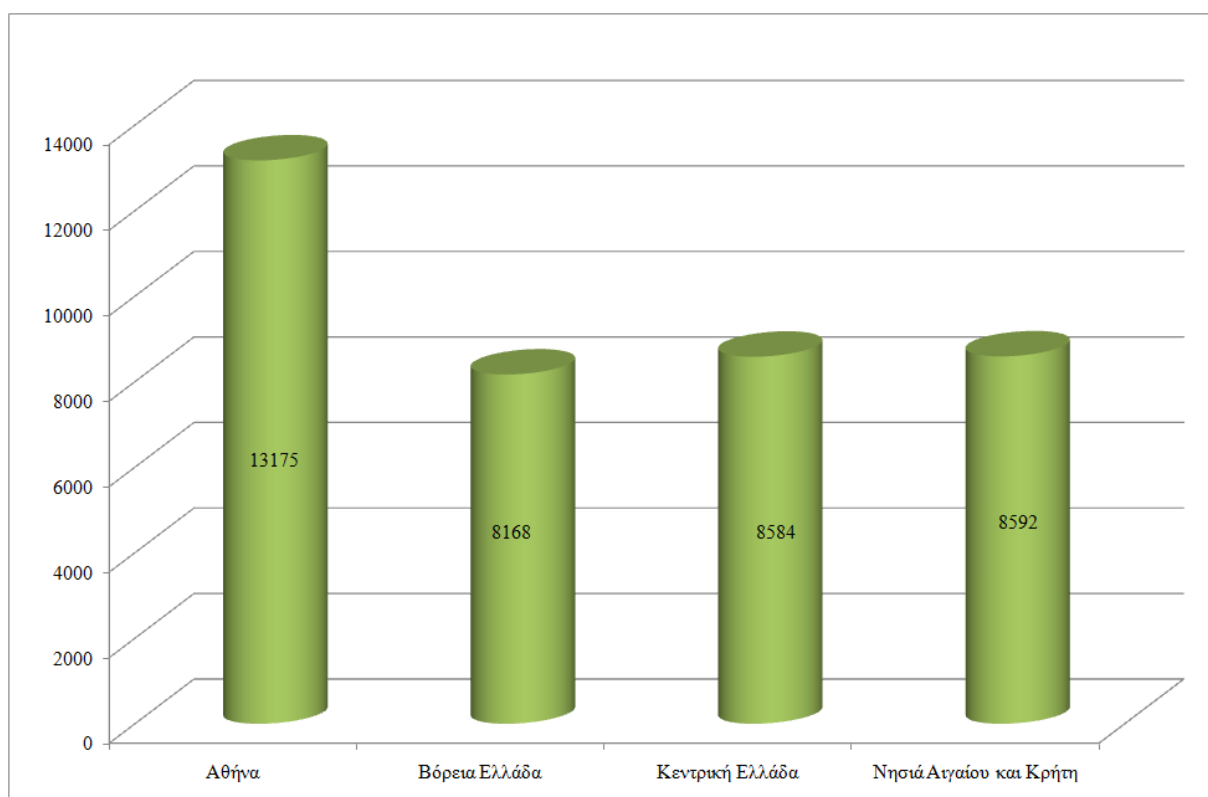
Ο εθελοντισμός προσφέρει οφέλη για τους ίδιους τους εθελοντές, καθώς και για τους ανθρώπους και τις κοινότητες που βοηθούν. Για παράδειγμα, οι άνθρωποι που ασχολούνται με τον εθελοντισμό είναι πιο πιθανό να έχουν υψηλότερες δεξιότητες στην ανάγνωση, την αριθμητική και την επίλυση προβλημάτων και λαμβάνουν υψηλότερες αμοιβές, κατά μέσο όρο, σε σχέση με μη-εθελοντές.

Στις χώρες του ΟΟΣΑ, οι ηλικιωμένοι οι οποίοι είναι εθελοντές είναι πιο πιθανό να αναφέρουν μια καλύτερη κατάσταση της υγείας τους από τους μη εθελοντές. Επιπλέον, οι εθελοντές στο πλαίσιο του ΟΟΣΑ, κατά μέσο όρο, αναφέρουν επίσης υψηλότερη ικανοποίηση από τη ζωή από ό,τι μη εθελοντές.

3.2. Τοπικό επίπεδο: Μέτρηση της ευημερίας στις περιφέρειες

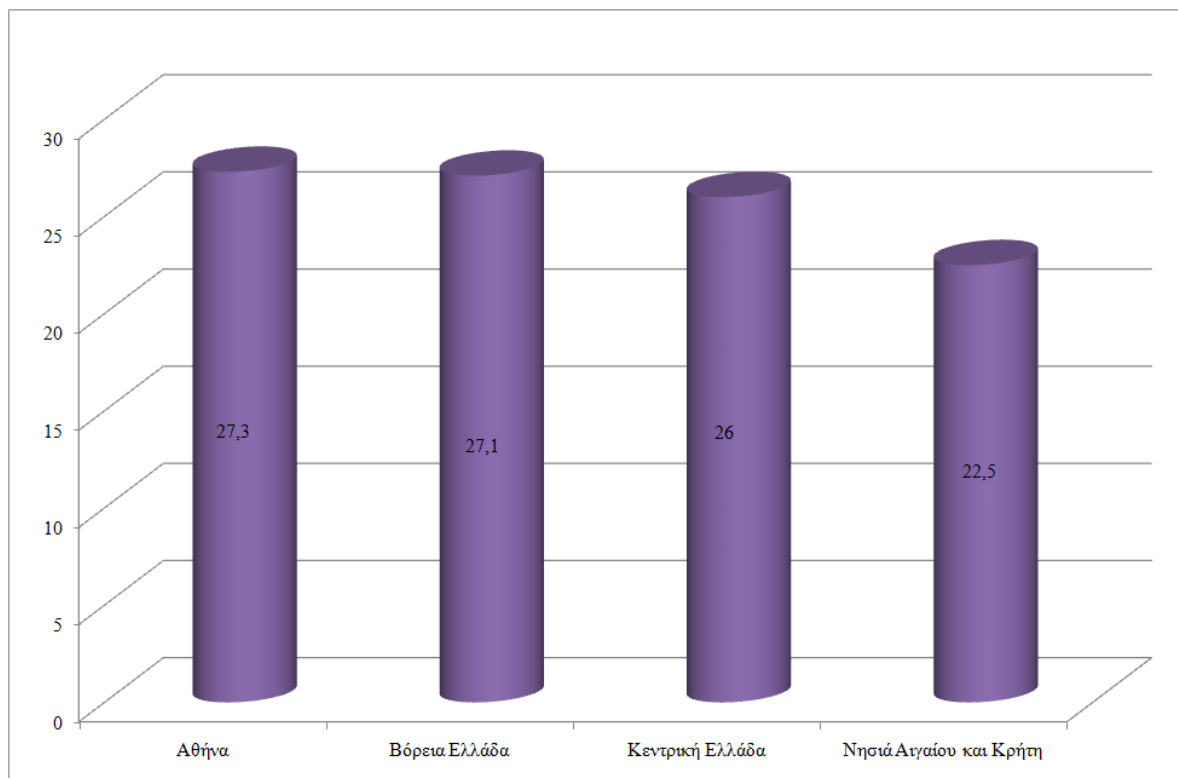
Το που ζουν οι άνθρωποι έχει ένα σημαντικό αντίκτυπο στις ευκαιρίες που τους δίνονται για να ζήσουν καλά. Μπορεί να υπάρχουν μεγάλες διαφορές στα μέσα επίπεδα της ευημερίας σε διάφορες περιοχές εντός της ίδιας χώρας. Αξιολογούνται οι επιδόσεις των 9 διαστάσεων της ευημερίας στις 362 μεγάλες περιφέρειες του ΟΟΣΑ - 4 εκ των οποίων βρίσκονται στην Ελλάδα. Το "Πως είναι η ζωή; 2015" περιλαμβάνει μια ιδιαίτερη έμφαση στην μέτρηση της ευημερίας των περιφερειών.

Διάγραμμα 5. Διαθέσιμο κατά κεφαλήν εισόδημα.

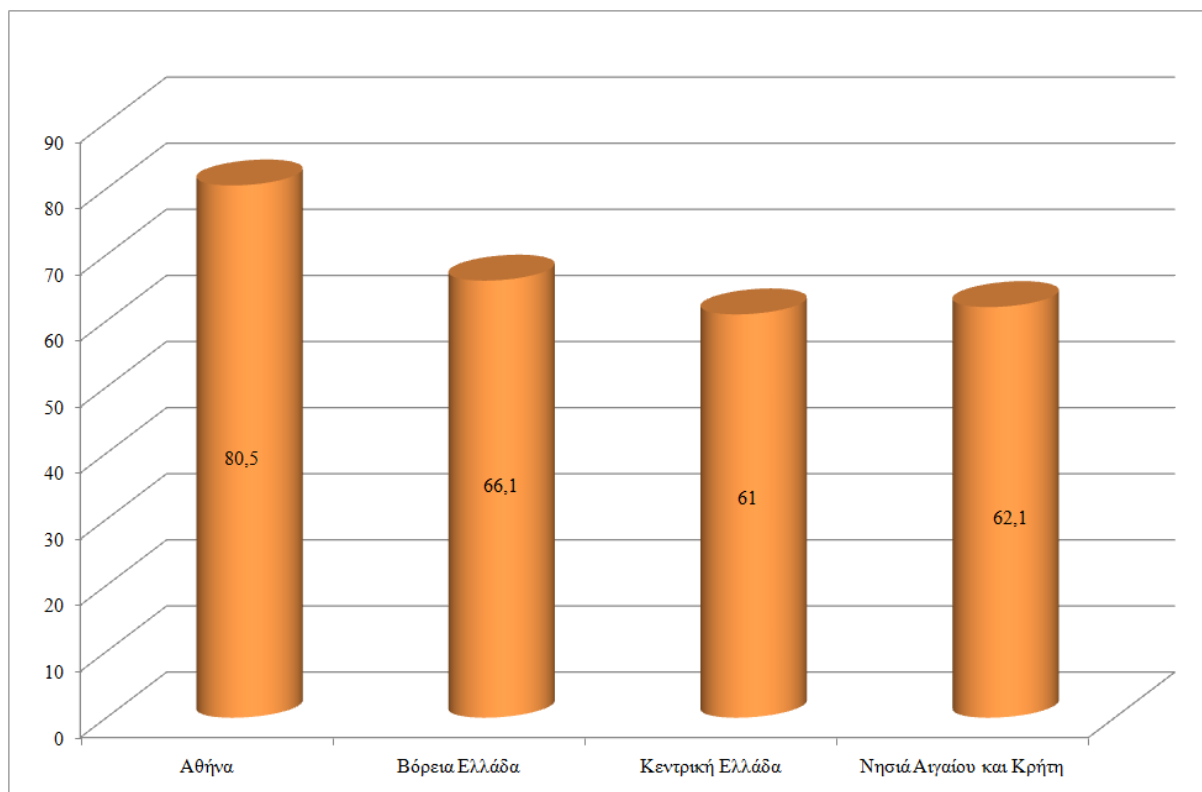
Πηγή: OECD

Διάγραμμα 6. Ανεργία ανά περιφέρειες.

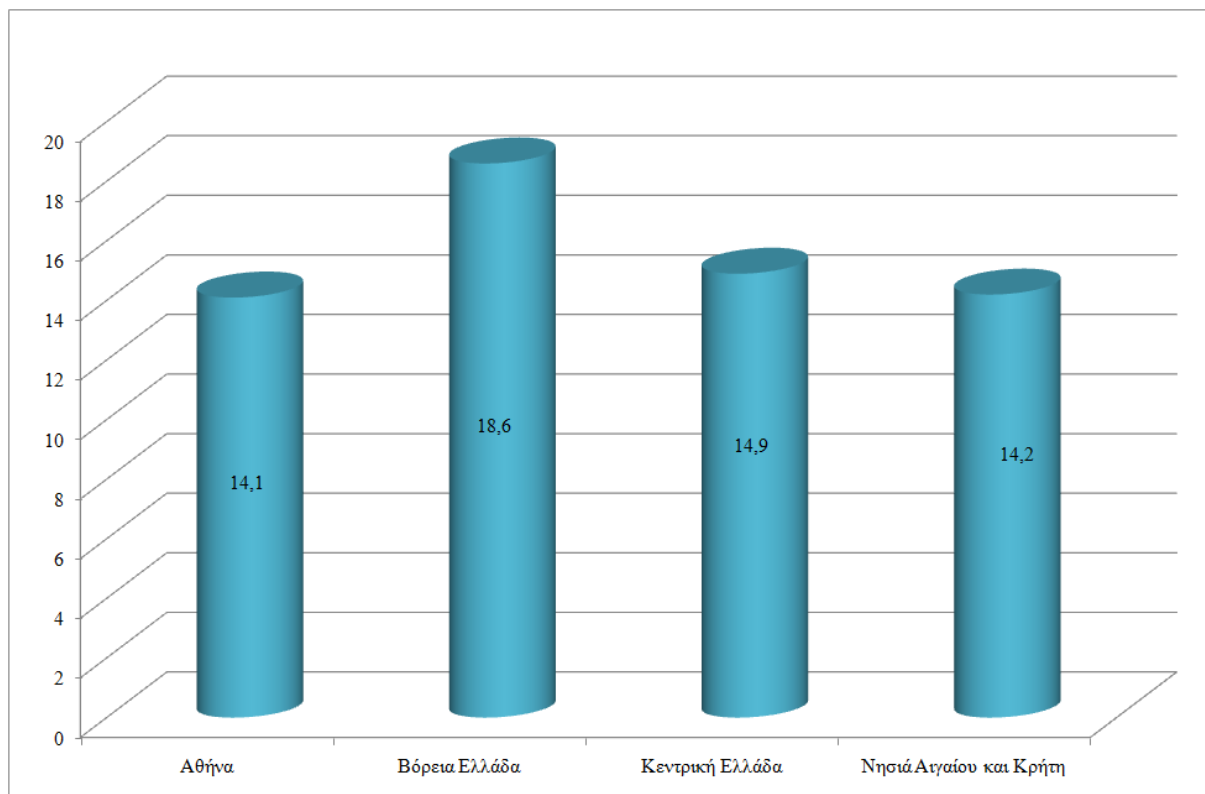
Πηγή: OECD

Διάγραμμα 7. Μορφωτικό επίπεδο.

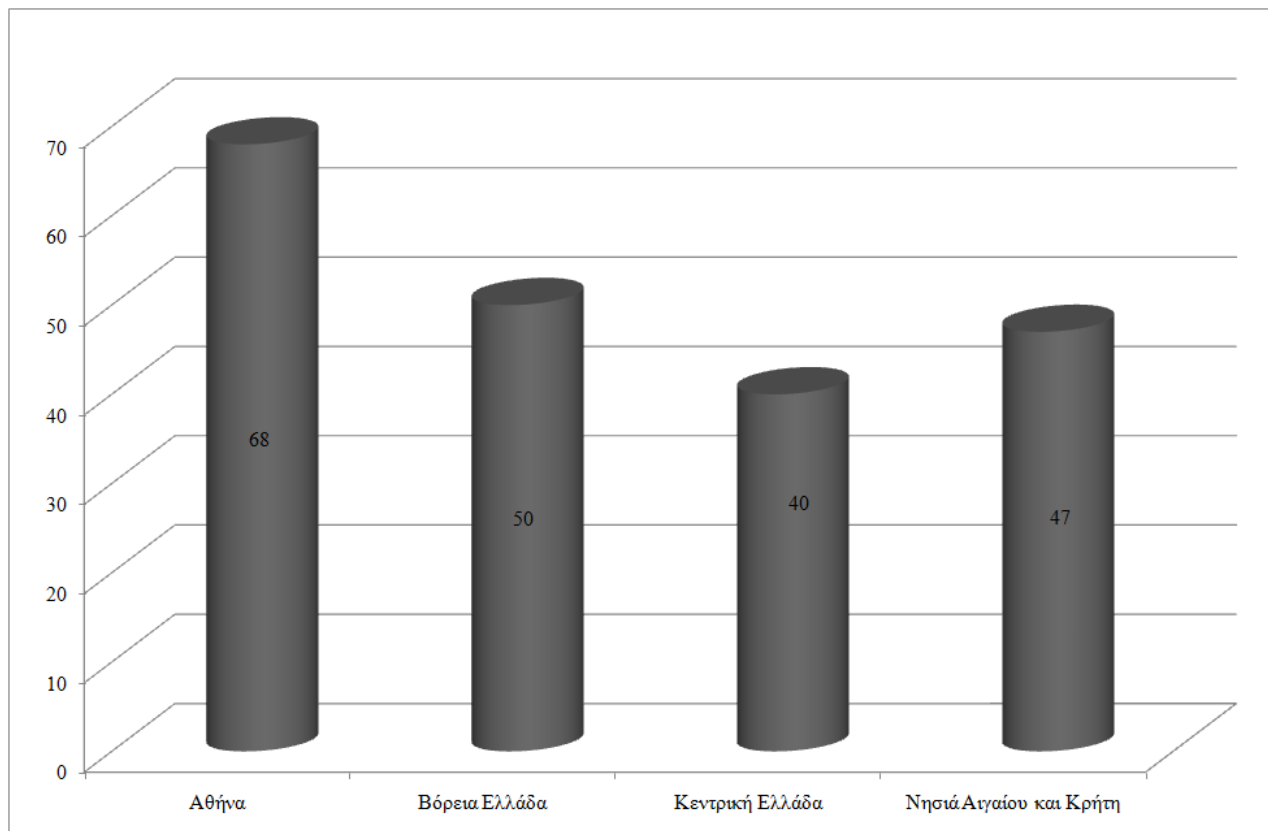
Πηγή: OECD

Διάγραμμα 8. Ποιότητα αέρα(μικρογραμμάρια ανά κυβικό μέτρο).

Πηγή: OECD

Διάγραμμα 9. Νοικοκυριά με πρόσβαση στο διαδίκτυο.

Πηγή: OECD

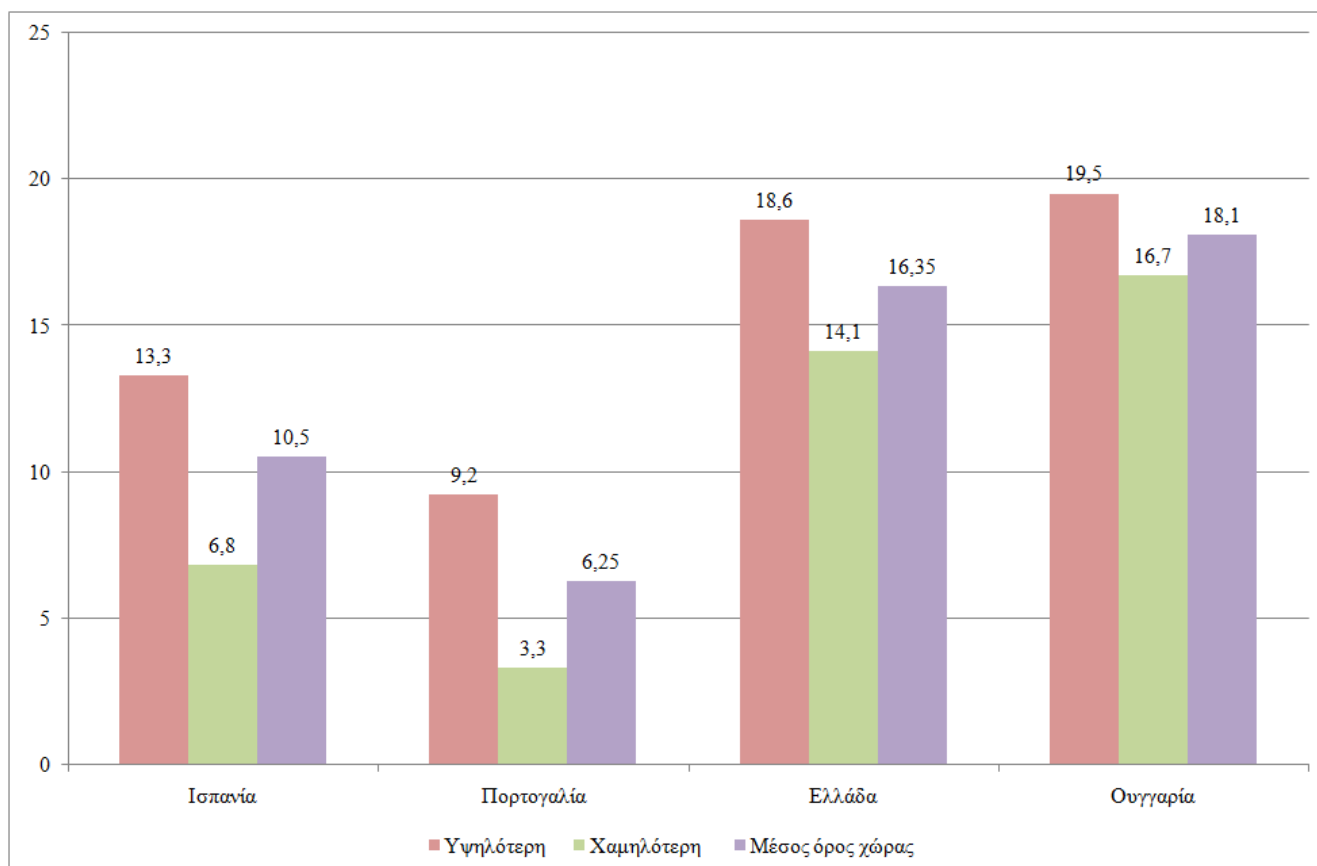
Οι περιφερειακές ανισότητες στο εισόδημα στην Ελλάδα είναι μεγαλύτερες από ό, τι στην Πορτογαλία, αλλά μικρότερες από ό, τι στην Ισπανία: το μέσο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών είναι πάνω από 60% υψηλότερο στην Αθήνα από ό, τι στη Βόρεια Ελλάδα. Όσον αφορά στη σχετική φτώχεια, ενώ το 9,6% των ατόμων σε νησιά του Αιγαίου και την Κρήτη έχουν εισόδημα μικρότερο από το ήμισυ του ελληνικού μεσαίου εισοδήματος, το ποσοστό είναι 16,2% στην Βόρεια Ελλάδα και την Κεντρική Ελλάδα. Τα ποσοστά ανεργίας κυμαίνονται από 22,5% στα νησιά του Αιγαίου και την Κρήτη με 27,3% στην Αθήνα. Αυτό το κενό (4,8 ποσοστιαίες μονάδες) είναι μικρότερο από τις περιφερειακές διαφορές που παρατηρούνται στην Πορτογαλία ή την Ισπανία.

3.3. Οι περιφερειακές διαφορές στην ποιότητα ζωής των ανθρώπων

Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο, το 80,5% του εργατικού δυναμικού έχει τουλάχιστον τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Αθήνα, ενώ το ποσοστό αυτό είναι μόλις 61% στην Κεντρική Ελλάδα. Αυτό το κενό (19,5 ποσοστιαίες μονάδες) είναι μεγαλύτερο από ότι στις περισσότερες άλλες χώρες του ΟΟΣΑ.

Η περιφερειακή διαφοροποίηση της ποιότητας του αέρα στην Ελλάδα είναι μικρότερη από ό, τι στην Πορτογαλία ή την Ισπανία, αλλά μεγαλύτερη από ό, τι στην Ουγγαρία και πολλές άλλες χώρες του ΟΟΣΑ.

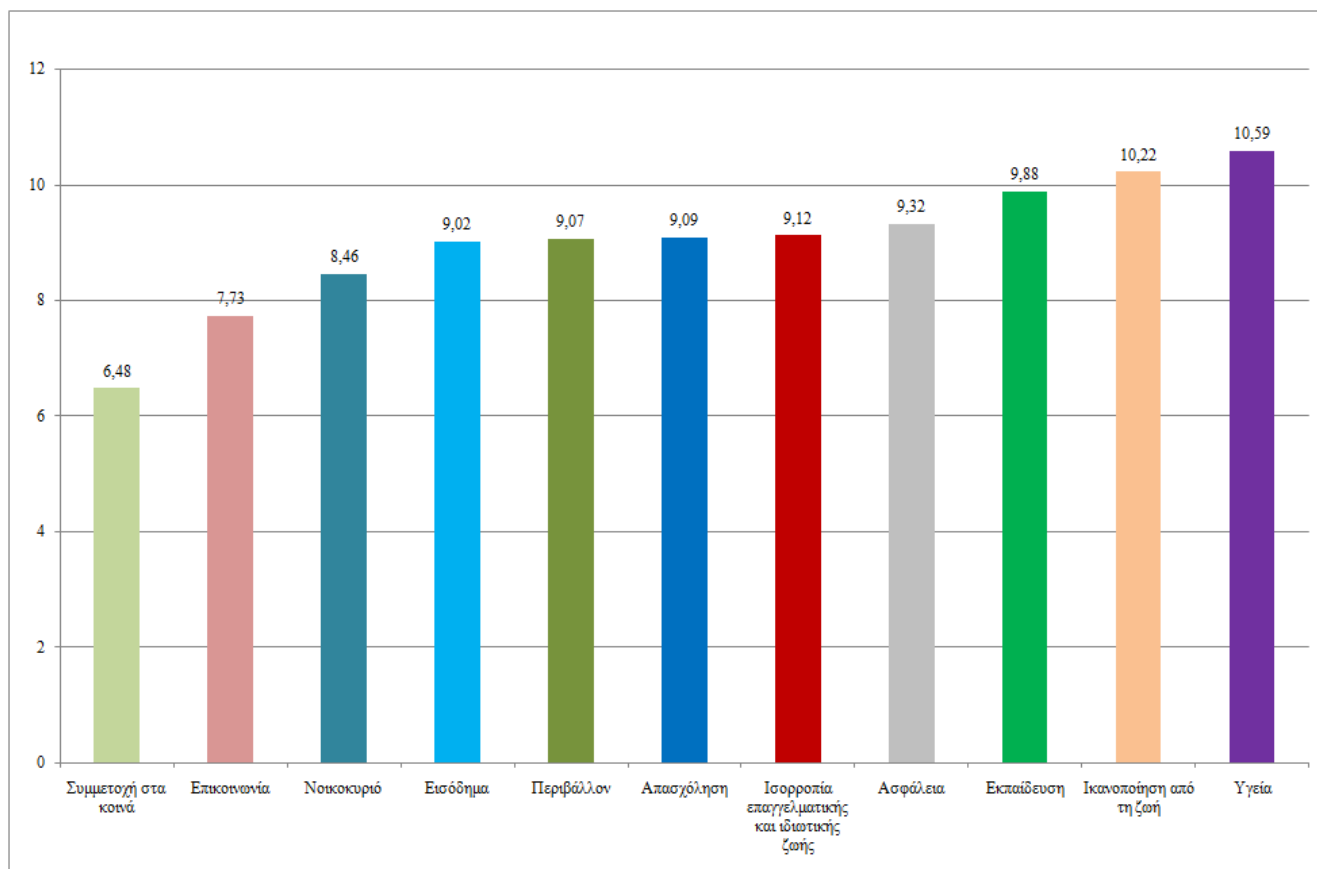
Διάγραμμα 10. Οι περιφερειακές ανισότητες στην ατμοσφαιρική ρύπανση σε επίπεδα PM 2.5(μg.m³).

Πηγή: OECD

Από την έναρξή του, το Μάιο του 2011, ο δείκτης καλύτερης ζωής έχει προσελκύσει πάνω από οκτώ εκατομμύρια επισκέψεις από σχεδόν κάθε χώρα στον πλανήτη. Μέχρι σήμερα, πάνω από 36.000 άνθρωποι στην Ελλάδα έχουν επισκεφθεί την ιστοσελίδα καθιστώντας την Ελλάδα την 38η χώρα συνολικά στην κυκλοφορία της ιστοσελίδας. Οι ακόλουθες διαπιστώσεις ανατακλούν τις αξιολογήσεις που έγιναν εθελοντικά από 579 Έλληνες επισκέπτες της ιστοσελίδας. Τα ευρήματα είναι ενδεικτικά μόνο και δεν είναι αντιπροσωπευτικά του πληθυσμού. Για τους Έλληνες χρήστες του Δείκτη καλύτερη ζωή, η υγεία, η ικανοποίηση από τη ζωή και η εκπαίδευση είναι τα τρία πιο σημαντικά θέματα.

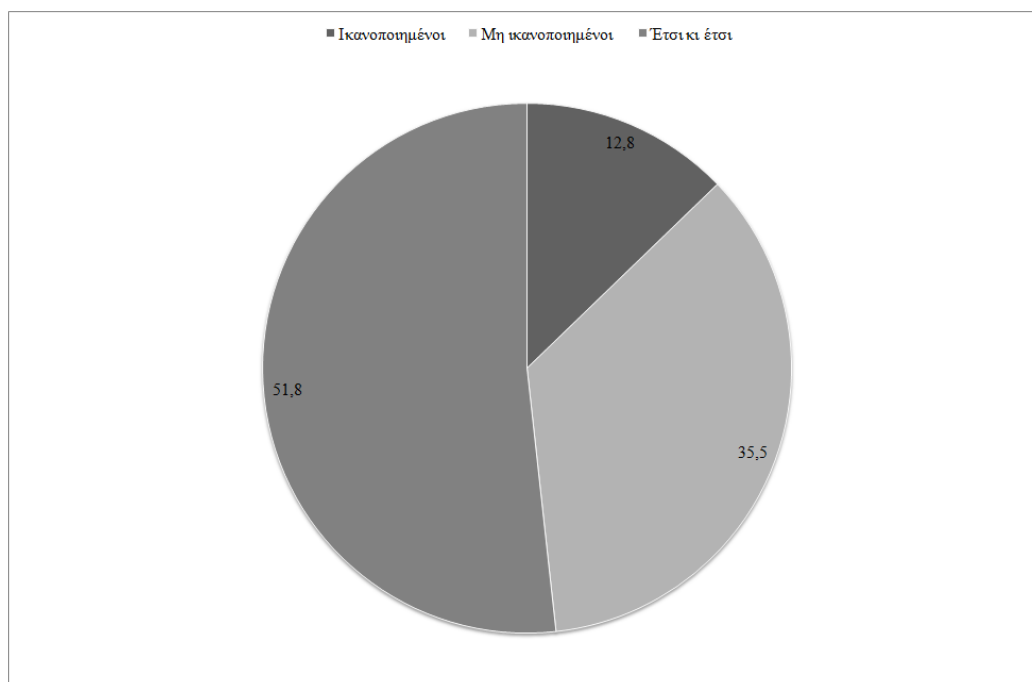
Διάγραμμα 11. Οι έντεκα διαστάσεις του Δείκτη καλύτερης ζωής σε ποσοστά.

Πηγή: OECD

Στην ερώτηση πόσο ποιοτική είναι η ζωή τους, το 51,8% των Ελλήνων απαντάει "έτσι κι έτσι", το 35,5% δηλώνει μη ικανοποιημένο ενώ μόνο το 12,8% δηλώνει ικανοποίηση.

Διάγραμμα 12. Ικανοποίηση από τη ζωή.

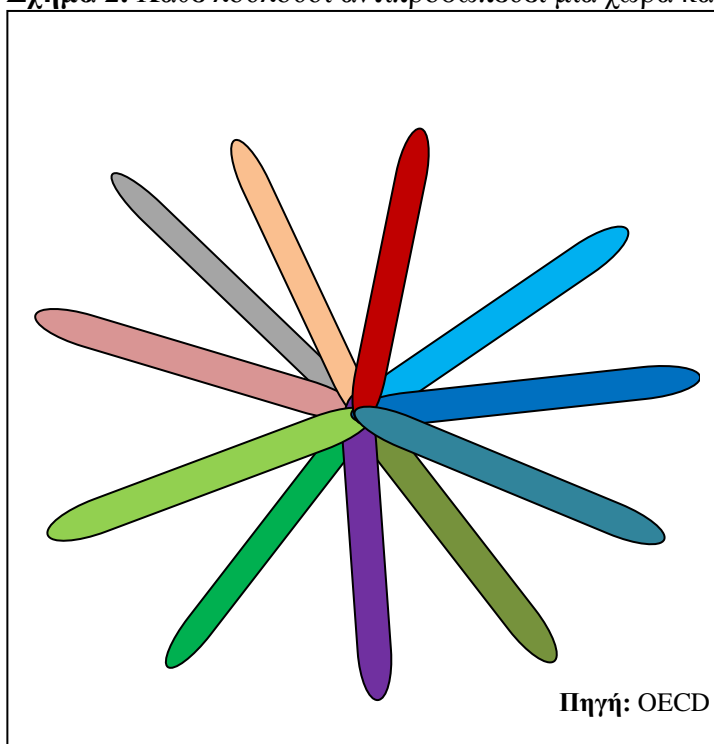

Πηγή: OECD

Πέρα από τη μέτρηση της ευημερίας σήμερα, το "Πώς είναι ζωή; 2015", εξετάζει ένα μέρος των πόρων (ή «τα αποθέματα κεφαλαίου») που θα διαμορφώσουν την ευημερία των ανθρώπων στο μέλλον. Αυτές περιλαμβάνουν τις πτυχές του φυσικού κεφαλαίου, του ανθρώπινου κεφαλαίου, το κοινωνικό κεφάλαιο και το οικονομικό κεφάλαιο.

Για παράδειγμα, η εμπιστοσύνη σε άλλους ανθρώπους είναι ένα σημαντικό συστατικό του κοινωνικού κεφαλαίου. Στην Ελλάδα η εμπιστοσύνη σε άλλους βρίσκεται κάτω από το μέσο επίπεδο των Ευρωπαίων του ΟΟΣΑ: σε μια κλίμακα από το 0 ("δεν εμπιστεύεστε οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο") έως το 10 ("οι περισσότεροι άνθρωποι μπορούν να εμπιστευθούν"), ο μέσος όρος που δίνεται από τους Έλληνες είναι 5,3, ενώ ο μέσος όρος των Ευρωπαίων του ΟΟΣΑ ανέρχεται σε 5,8.

Σχήμα 2. Κάθε λουλούδι αντιπροσωπεύει μια χώρα και κάθε πέταλο αντιπροσωπεύει ένα θέμα.

Κεφάλαιο 4

4.1 Έρευνα εισοδήματος και συνθηκών διαβίωσης των νοικοκυριών: Δείκτες Ευημερίας

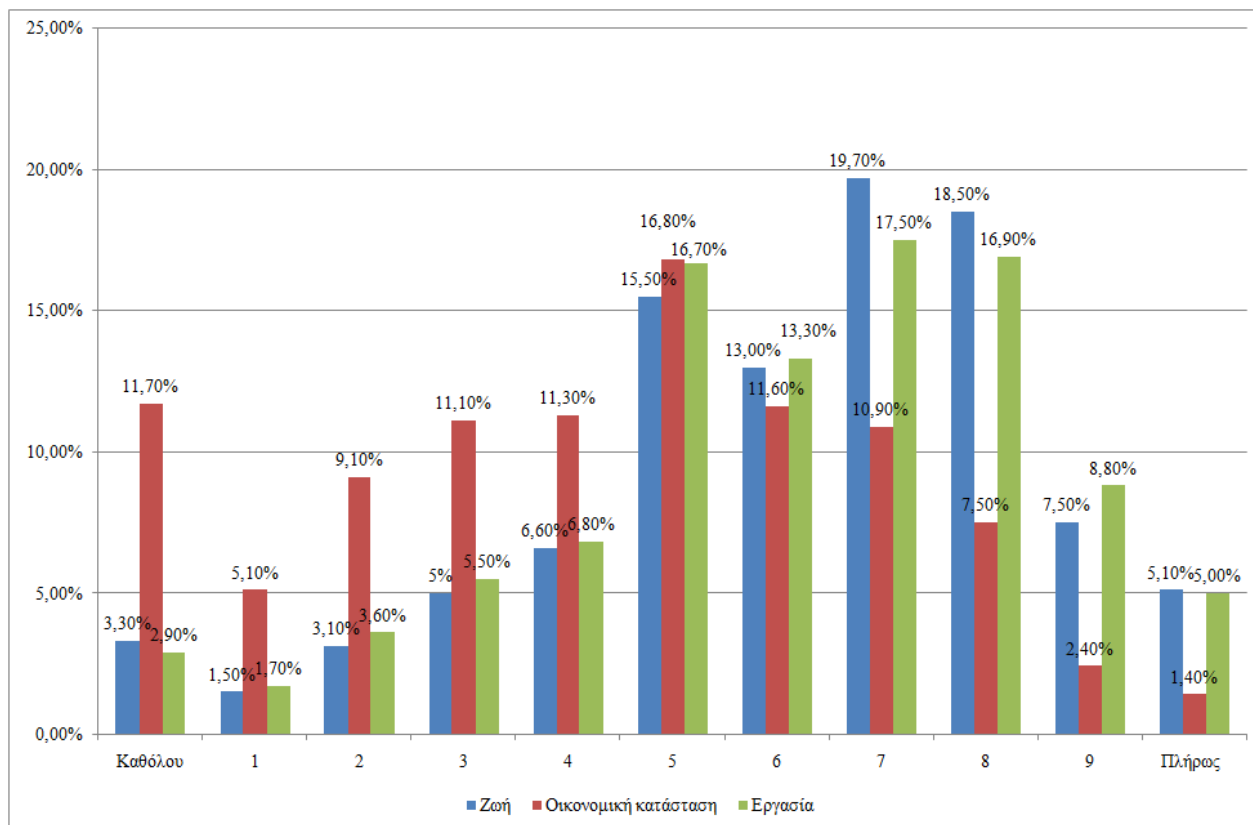
Στις 20 Νοεμβρίου 2014, η Ελληνική Στατιστική Αρχή δημοσίευσε τους δείκτες ευημερίας του πληθυσμού της Ελλάδας, που προκύπτουν από τα στοιχεία της Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών, έτους 2013. Σε αυτό το κεφάλαιο θα παρουσιάσουμε τους δείκτες ευημερίας του πληθυσμού της χώρας και θα τους αναλύσουμε.

Πίνακας 1. Βαθμός ικανοποίησης ατόμων για το σύνολο του πληθυσμού, από:
%

Βαθμός ικανοποίησης	Α. Σύνολο								
	Τη ζωή	Την οικονομική κατάσταση	Τη στέγασση	Την εργασία	Τον χρόνο μετακίνησης από & προς την εργασία	Τη χρήση του χρόνου	Τις προσωπικές σχέσεις	Τους χώρους αναψυχής & πράσινου	Το περιβάλλον διαβίωσης
Καθόλου	3,3	11,7	1,5	2,9	2	2,7	1,4	5	3,6
1	1,5	5,1	1,6	1,7	1,2	1,2	1	2,7	2,3
2	3,1	9,1	2,8	3,6	3,8	3,2	1,9	4,6	3,9
3	5	11,1	4,5	5,5	5,4	4,9	3	5,5	5,1
4	6,6	11,3	6	6,8	5,4	6,7	3,9	7,1	6,7
5	15,5	16,8	13,1	16,7	15,3	16	10,4	14,5	14,3
6	13	11,6	12,8	13,3	11,8	14,6	11,4	12,9	13,8
7	19,7	10,9	17,8	17,5	16,7	18,5	18,2	14,9	14,9
8	18,5	7,5	20,3	16,9	15,5	16,9	22,5	14,3	15,6
9	7,5	2,4	10,2	8,8	10,6	7,2	15	8,5	9,7
Πλήρως	5,1	1,4	8,6	5	10,5	3,9	9,8	8	8,3
Δεν γνωρίζω	1,1	1	1	1,3	1,8	4,3	1,5	2	1,8

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

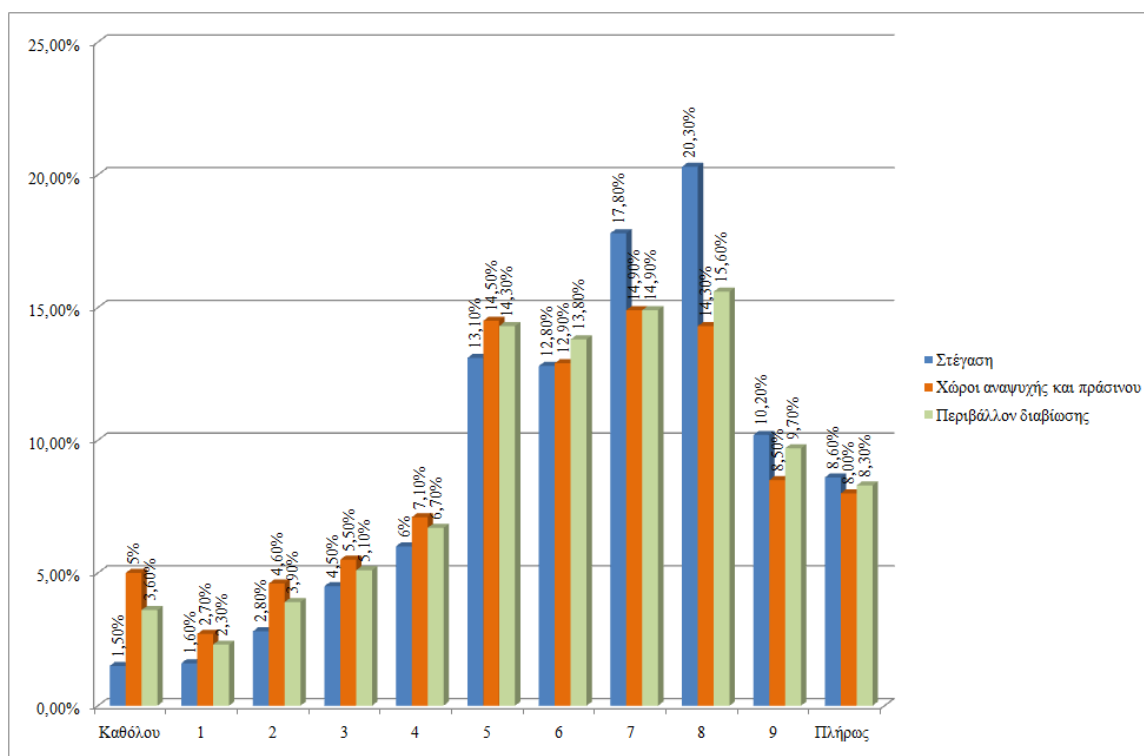
Διάγραμμα 1. Βαθμός ικανοποίησης ατόμων από τη ζωή, την οικονομική κατάσταση και την εργασία τους.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Στο σύνολο του πληθυσμού πλήρως ικανοποιημένο από τη ζωή του συνολικά δηλώνει το 5,1% του πληθυσμού και πλήρως ικανοποιημένο από την εργασία του δηλώνει το 5% των εργαζομένων. Αντίθετα, το 3,3% του πληθυσμού δηλώνει ότι δεν είναι καθόλου ικανοποιημένο από την εργασία του. Πολύ ικανοποιημένο από την εργασία του είναι το 43,2% του συνολικού αριθμού των εργαζομένων. Το ποσοστό των ατόμων που δηλώνει ότι δεν είναι καθόλου ικανοποιημένο από την οικονομική του κατάσταση ανέρχεται σε 11,7%, ενώ πλήρως ικανοποιημένο δηλώνει μόνο το 1,4% του πληθυσμού.

Διάγραμμα 2. Βαθμός ικανοποίησης ατόμων από τη στέγαση, τους χώρους αναψυχής και πράσινου και το περιβάλλον διαβίωσης στην περιοχή τους.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Πλήρως ικανοποιημένο από τη στέγαση του δηλώνει το 8,6% του πληθυσμού, ενώ ανάλογα είναι και τα ποσοστά του πληθυσμού που δηλώνουν πλήρως ικανοποιημένα από τους χώρους αναψυχής και πράσινου και από το περιβάλλον διαβίωσης στην περιοχή τους. Πολύ ικανοποιημένο από τη στέγαση δηλώνει πάνω από το 48% του πληθυσμού, ενώ λίγο ικανοποιημένο δηλώνει το 8,9%.

Πίνακας 2. Βαθμός ικανοποίησης ατόμων για το σύνολο του φτωχού πληθυσμού, από:
%

Βαθμός ικανοποίησης	Β. Φτωχός πληθυσμός								
	Τη ζωή	Την οικονομική κατάσταση	Τη στέγαση	Την εργασία	Τον χρόνο μετακίνησης από & προς την εργασία	Τη χρήση του χρόνου	Τις προσωπικές σχέσεις	Τους χώρους αναψυχής & πράσινου	Το περιβάλλον διαβίωσης
Καθόλου	5,2	21,3	3,6	7,2	2,4	4,1	2,3	5,7	4,3
1	2,8	8,7	3,1	3,2	1,4	1,9	1,6	3,5	2,8
2	4,9	12,2	5,6	6,5	4,2	4,2	2,4	4,5	4,4
3	7,1	14,2	8,1	9	4,3	6,1	4,2	5,7	6,1
4	8,4	10,5	8,7	9,6	5,4	8,6	4,9	7,5	6,9
5	16	13,8	13,4	19,5	16,6	17,6	11,1	14,2	14,4
6	13,9	7	12,1	12,3	11,7	14,4	11,5	12,5	13,2
7	17,7	5,9	16,1	14,9	17,7	16,1	17,8	13,8	13,6
8	13,8	4,1	14,3	9	12,4	12,5	20,6	12,7	13,5
9	4,8	0,8	7,9	3,1	8,5	6	12,6	8,8	9,1
Πλήρως	4,7	0,9	6,3	3,3	11,5	4	9,5	9,5	10,2
Δεν γνωρίζω	0,8	0,7	0,9	2,2	3,9	4,5	1,4	1,7	1,6

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 3. Βαθμός ικανοποίησης ατόμων για το σύνολο του μη φτωχού πληθυσμού, από:
%

Βαθμός ικανοποίησης	Γ. Μη φτωχός πληθυσμός								
	Τη ζωή	Την οικονομική κατάσταση	Τη στέγαση	Την εργασία	Τον χρόνο μετακίνησης από & προς την εργασία	Τη χρήση του χρόνου	Τις προσωπικές σχέσεις	Τους χώρους αναψυχής & πράσινου	Το περιβάλλον διαβίωσης
Καθόλου	2,8	9	0,9	2,3	1,9	2,3	1,1	4,9	3,4
1	1,2	4,1	1,2	1,4	1,1	1	0,8	2,4	2,2
2	2,6	8,3	2	3,2	3,7	2,9	1,8	4,6	3,7
3	4,5	10,3	3,4	4,9	5,6	4,5	2,6	5,4	4,8
4	6,1	11,6	5,2	6,4	5,5	6,1	3,6	7	6,7
5	15,4	17,7	13	16,2	15,1	15,6	10,2	14,6	14,2
6	12,8	12,9	13	13,4	11,9	14,6	11,4	13	14
7	20,2	12,3	18,2	17,9	16,5	19,2	18,4	15,2	15,3
8	19,8	8,4	21,9	18,2	16	18,1	23,1	14,8	16,2
9	8,2	2,8	10,9	9,8	10,9	7,5	15,6	8,4	9,8
Πλήρως	5,3	1,5	9,2	5,3	10,4	3,9	9,9	7,6	7,8
Δεν γνωρίζω	1,1	1,1	1,1	1,1	1,4	4,3	1,6	2,1	1,8

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

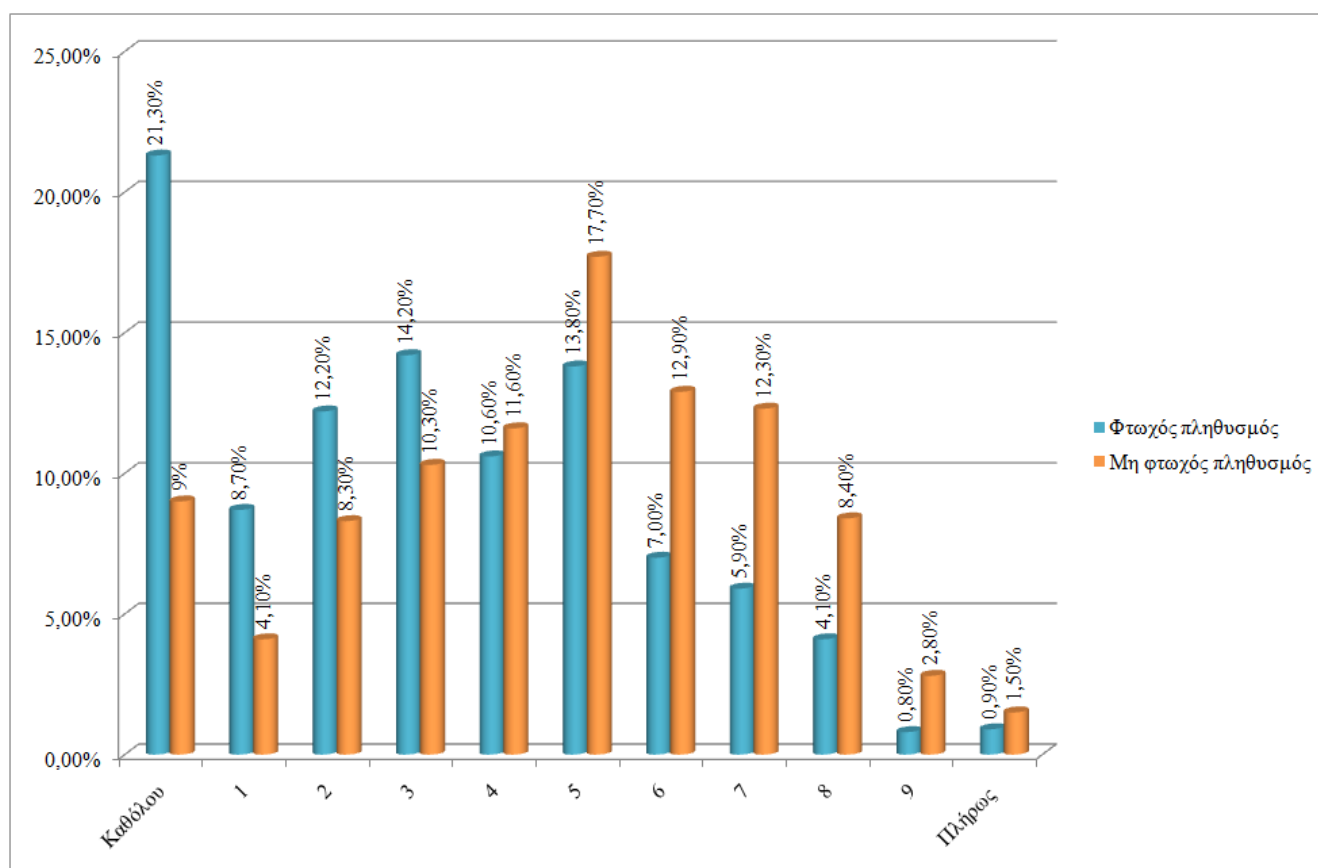
Πίνακας 4. Αξιολόγηση του περιεχομένου του τρόπου ζωής, με βάση τη διάκριση σε φτωχό και μη φτωχό πληθυσμό.

%

	Σύνολο			Φτωχός πληθυσμός			Μη φτωχός πληθυσμός		
	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες
Καθόλου	1,9	1,5	2,2	2,6	1,9	3,4	1,6	1,4	1,9
1	1,2	1,2	1,3	1,8	1,5	2,1	1,1	1,1	1,1
2	2,1	2,1	2,1	3,4	3,4	3,3	1,8	1,8	1,8
3	3,5	3,8	3,1	4,7	5,2	4,2	3,1	3,4	2,8
4	5	4,6	5,4	6,5	6,2	6,9	4,6	4,2	5
5	12,1	11,8	12,5	14,7	12,8	16,9	11,4	11,5	11,3
6	13,1	13,4	12,8	13,2	13	13,4	13,1	13,6	12,7
7	21,3	20,8	21,9	21,1	21	21,1	21,4	20,7	22,1
8	21,4	22,2	20,6	17,3	19,2	15,1	22,5	23	22
9	10,1	10	10,1	7,7	8,5	6,8	10,7	10,4	11
Πλήρως	6,5	6,7	6,2	5,6	5,7	5,4	6,7	7	6,4
Δεν γνωρίζω	1,8	1,9	1,7	1,5	1,6	1,4	1,9	2	1,8

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Διάγραμμα 3. Βαθμός ικανοποίησης ατόμων από την οικονομική τους κατάσταση.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Το μεγαλύτερο ποσοστό του φτωχού πληθυσμού δηλώνει καθόλου έως λίγο ικανοποιημένο από την οικονομική του κατάσταση, ενώ το ποσοστό για τον μη φτωχό πληθυσμό ανέρχεται σε 31,7%. Πλήρως ικανοποιημένο από την οικονομική του κατάσταση δηλώνει το 0,9% του φτωχού πληθυσμού και το 1,5% του μη φτωχού πληθυσμού.

Πίνακας 5. Βαθμός εμπιστοσύνης των ατόμων στο πολιτικό σύστημα, στη δικαιοσύνη και στην αστυνομία, με βάση τη διάκριση σε φτωχό και μη φτωχό πληθυσμό.

%

	Πολιτικό σύστημα			Δικαιοσύνη			Αστυνομία		
	Σύνολο	Φτωχός πληθυσμός	Μη φτωχός πληθυσμός	Σύνολο	Φτωχός πληθυσμός	Μη φτωχός πληθυσμός	Σύνολο	Φτωχός πληθυσμός	Μη φτωχός πληθυσμός
Καθόλου	45	47,4	44,3	19,2	22,8	18,2	12,5	15,3	11,8
1	8,7	9,2	8,5	4,7	4,4	4,8	3,8	3,8	3,8
2	10,4	10	10,5	8,7	8,4	8,8	6,2	6,4	6,1
3	9,3	8,8	9,4	9,5	9,3	9,5	7,8	8	7,8
4	6	6,2	5,9	8,7	9,6	8,4	8,2	8,2	8,2
5	7,8	6,7	8,1	14,3	13,1	14,6	15,7	15,8	15,7
6	4,1	3,7	4,3	7,2	6,9	7,3	9,7	8,5	10,1
7	3,8	3,3	3,9	8,2	7,2	8,5	10,9	10,2	11,2
8	1,7	1,4	1,8	8,2	7,4	8,4	10,5	9,7	10,7
9	0,4	0,6	0,3	4,2	3,6	4,4	5,8	6	5,8
Πλήρης	0,6	0,5	0,7	4,2	4,5	4,1	6,3	6,1	6,3
Δεν γνωρίζω	2,3	2,2	2,4	2,8	2,8	2,8	2,5	2,2	2,5

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

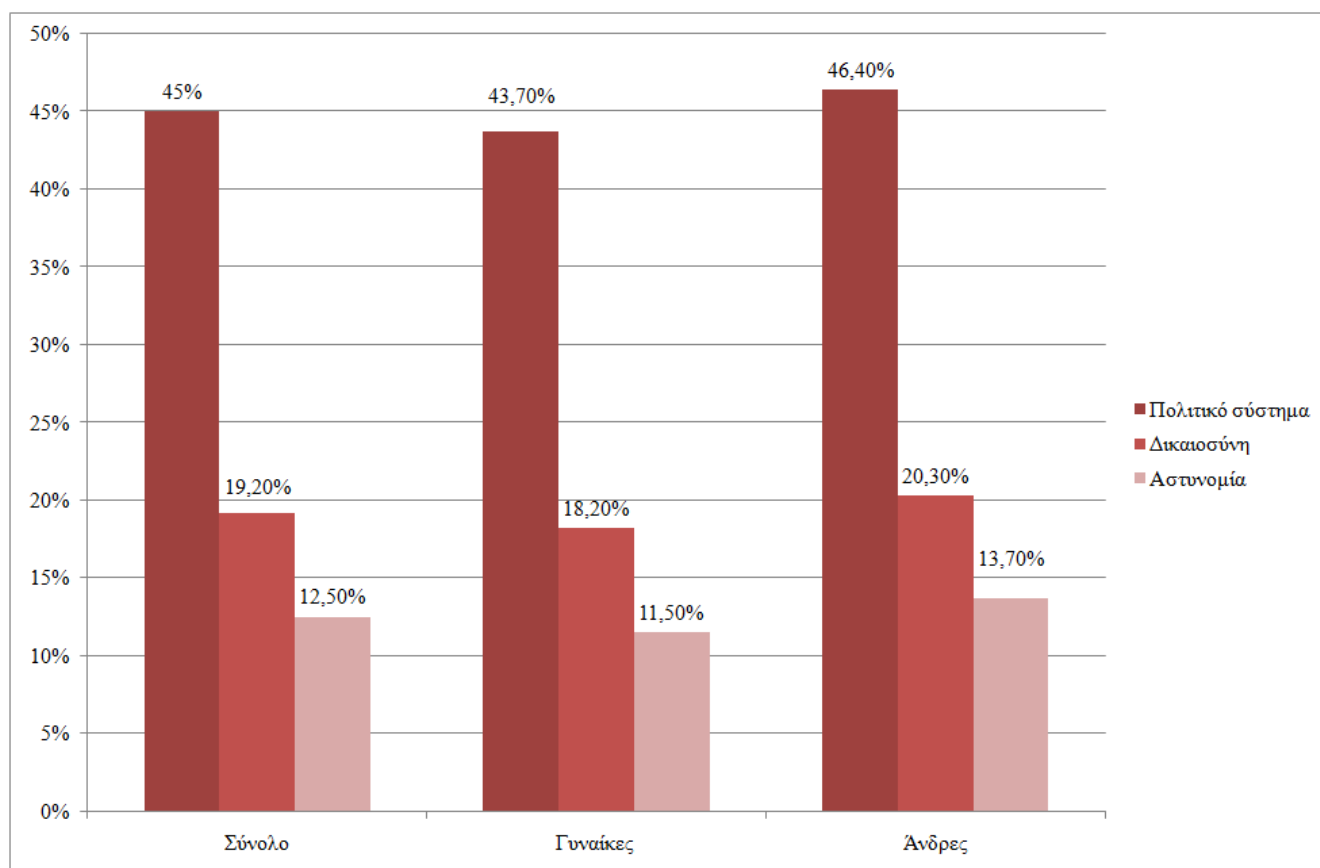
Πίνακας 6. Βαθμός εμπιστοσύνης των ατόμων στο πολιτικό σύστημα, στη δικαιοσύνη και στην αστυνομία, με βάση το φύλο.

%

	Πολιτικό σύστημα			Δικαιοσύνη			Αστυνομία		
	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες
Καθόλου	45	43,7	46,4	19,2	18,2	20,3	12,5	11,5	13,7
1	8,7	9,3	8	4,7	4,9	4,5	3,8	3,7	3,9
2	10,4	10,1	10,7	8,7	8,2	9,3	6,2	6,1	6,3
3	9,3	9,5	9	9,5	9,7	9,2	7,8	7,7	8
4	6	6,2	5,7	8,7	9,1	8,2	8,2	8,9	7,6
5	7,8	8,1	7,4	14,3	14,3	14,3	15,7	15,8	15,6
6	4,1	3,9	4,4	7,2	7	7,5	9,7	10,1	9,3
7	3,8	3,9	3,6	8,2	8,4	8	10,9	10,8	11,1
8	1,7	1,7	1,8	8,2	8,7	7,7	10,5	10,6	10,4
9	0,4	0,4	0,3	4,2	4	4,5	5,8	5,8	5,8
Πλήρης	0,6	0,6	0,6	4,2	4,3	4	6,3	6,4	6,1
Δεν γνωρίζω	2,3	2,5	2,1	2,8	3,1	2,6	2,5	2,6	2,3

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Διάγραμμα 4. Ποσοστό πληθυσμού που δηλώνει ότι δεν έχει καθόλου εμπιστοσύνη στο πολιτικό σύστημα, στη δικαιοσύνη και στην αστυνομία, κατά φύλο.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Το 45% του συνολικού πληθυσμού δηλώνει ότι δεν εμπιστεύεται καθόλου το πολιτικό σύστημα, ενώ 19,2% και 12,5% δηλώνει ότι δεν εμπιστεύεται καθόλου τη δικαιοσύνη και την αστυνομία αντίστοιχα. Τα ποσοστά αυτά είναι μεγαλύτερα για τους άνδρες (46,4%, 20,3% και 13,7% αντίστοιχα) σε σχέση με τις γυναίκες 43,7%, 18,2% και 11,5% αντίστοιχα), καθώς και για τον φτωχό πληθυσμό (47,4%, 22,8% και 15,3% αντίστοιχα), σε σχέση με τον μη φτωχό πληθυσμό (44,3%, 18,2% και 11,8% αντίστοιχα). Πλήρως δηλώνει ότι εμπιστεύεται το πολιτικό σύστημα μόλις το 0,6% του συνολικού πληθυσμού, χωρίς να υπάρχει διαφοροποίηση μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Πίνακας 7. Βαθμός εμπιστοσύνης των εργαζομένων στο πολιτικό σύστημα, στη δικαιοσύνη και στην αστυνομία, με βάση το φύλο.

%

	Πολιτικό σύστημα			Δικαιοσύνη			Αστυνομία		
	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες
Καθόλου	46,2	45,9	46,4	18,1	17,7	18,5	12,5	11,5	13,2
1	8,1	8,5	7,8	4,9	5	4,7	3,6	3,6	3,6
2	9,9	10,1	9,7	9,2	9,1	9,2	6,6	6,8	6,4
3	9,7	10	9,4	10,2	11	9,7	8,3	8,9	7,8
4	5,6	5,5	5,7	8	8,9	7,3	7,6	8,3	7
5	7,6	7,8	7,5	14,6	14,3	14,8	16,5	16,5	16,6
6	4,4	4	4,7	7,5	7	7,9	9,5	9,8	9,3
7	4,4	4,5	4,4	7,9	7,7	8,1	10,9	10,8	11
8	1,7	1,4	1,8	8,2	9	7,7	10,2	9,7	10,6
9	0,3	0,3	0,3	4,8	3,9	5,4	5,9	5,6	6,2
Πλήρης	0,6	0,7	0,4	4,2	3,9	4,4	6,3	6,8	6
Δεν γνωρίζω	1,6	1,2	1,9	2,3	2,5	2,2	2	1,8	2,2

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 8. Βαθμός εμπιστοσύνης των ανέργων στο πολιτικό σύστημα, στη δικαιοσύνη και στην αστυνομία, με βάση το φύλο.

%

	Πολιτικό σύστημα			Δικαιοσύνη			Αστυνομία		
	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες
Καθόλου	50,6	47,8	53	24	20,8	26,8	16,6	14,1	18,7
1	8,7	10,5	7,2	4,5	4,8	4,2	4,1	4,3	3,9
2	11,1	9	12,9	10,5	9,9	11,1	7	6,9	7,1
3	7,3	7,9	6,7	9,2	9,7	8,9	9,1	8,7	9,4
4	5,6	5,9	5,4	9,7	10,1	9,4	9,5	10,1	9
5	5,9	7,2	4,8	12,4	11,7	13	13,2	13,4	13,1
6	4,1	4,3	3,9	5,8	5,6	5,9	9,4	9	9,6
7	2,6	3	2,3	7,8	9,4	6,4	10	10,7	9,3
8	1,1	1,5	0,8	7	7,9	6,2	9,1	9,9	8,5
9	0,3	0,2	0,5	3,6	4,1	3,2	5,6	6,5	4,9
Πλήρης	0,6	0,5	0,7	3,2	3,9	2,6	4,3	4,4	4,3
Δεν γνωρίζω	2	2,1	1,8	2,3	2,1	2,4	2,1	2	2,2

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Πίνακας 9. Βαθμός εμπιστοσύνης των συνταξιούχων στο πολιτικό σύστημα, στη δικαιοσύνη και στην αστυνομία, με βάση το φύλο.

%

	Πολιτικό σύστημα			Δικαιοσύνη			Αστυνομία		
	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες
Καθόλου	42,4	41,3	43,4	18,1	17,3	18,7	9,8	10	9,6
1	8,9	9,3	8,5	4,3	4,3	4,2	3,9	3,8	3,9
2	10,4	10,3	10,4	7,1	6,1	8	5,6	5,1	6
3	9,6	9,7	9,4	8,9	9,1	8,7	6,1	5,4	6,7
4	6,6	6,8	6,3	8,7	9,3	8,2	7,9	8,4	7,5
5	9,1	8,7	9,4	15,5	15,3	15,6	16,7	16,3	17,1
6	4,2	4,4	4	8,7	8,8	8,6	10,1	10,9	9,5
7	3,9	4,3	3,6	8,5	8,1	8,8	11,7	10,9	12,3
8	2,1	1,7	2,4	8,9	9,1	8,7	12,2	12,5	11,9
9	0,2	0,3	0,2	4,3	4,3	4,2	6,2	6,1	6,2
Πλήρης	0,8	0,5	1	4,5	4,8	4,3	7,8	7,7	7,8
Δεν γνωρίζω	2	2,8	1,3	2,7	3,5	2	2,2	2,9	1,5

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

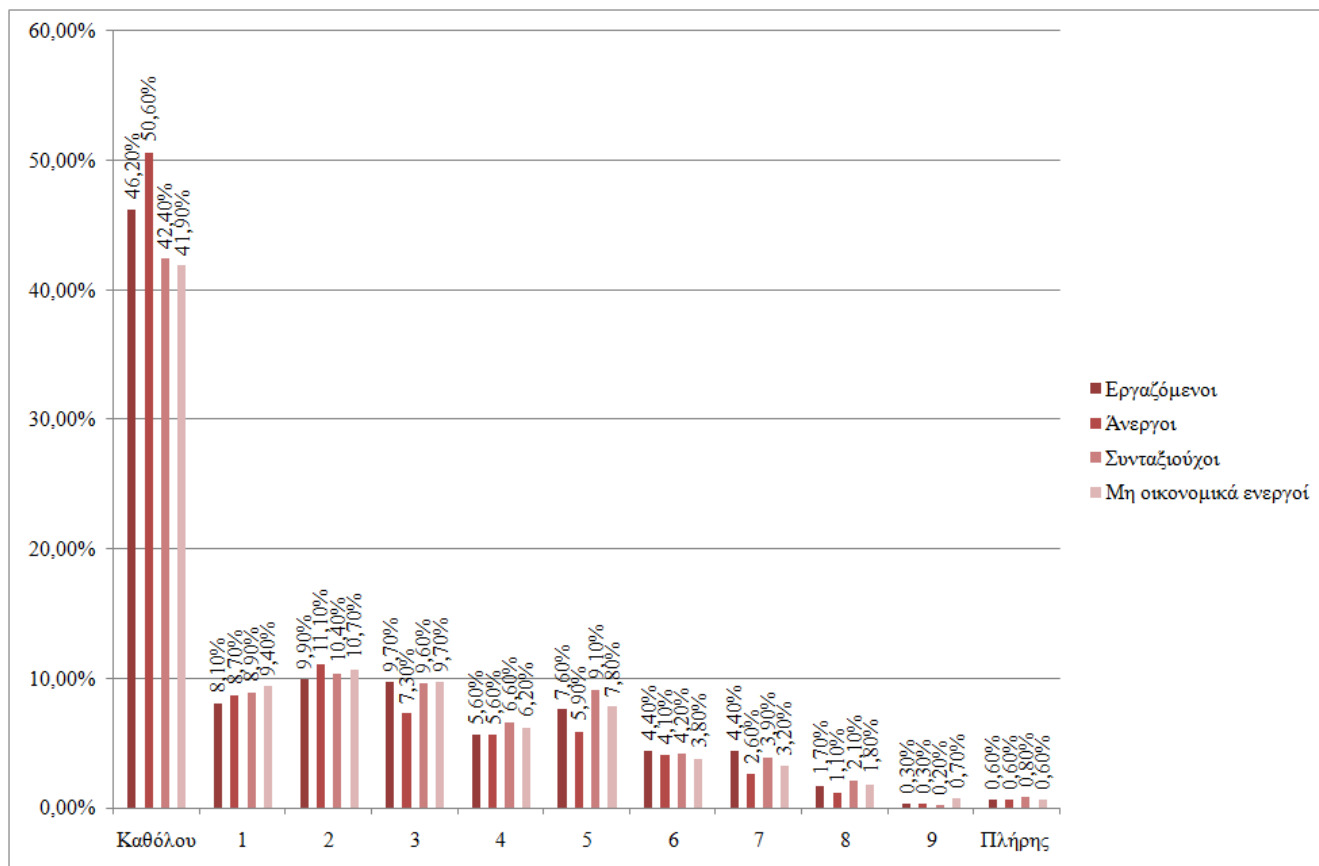
Πίνακας 10. Βαθμός εμπιστοσύνης των μη οικονομικά ενεργών στο πολιτικό σύστημα, στη δικαιοσύνη και στην αστυνομία, με βάση το φύλο.

%

	Πολιτικό σύστημα			Δικαιοσύνη			Αστυνομία		
	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες
Καθόλου	41,9	41,5	43,1	19	18,2	21,7	13,1	11,5	18,9
1	9,4	9,6	8,8	5,1	5,3	4,2	3,7	3,3	5
2	10,7	10,3	12	8,7	8,2	10,3	5,7	5,9	5
3	9,7	9,6	9,9	9	9	9	8,3	7,8	9,8
4	6,2	6,6	4,5	9,1	8,8	10,3	8,9	9,2	7,8
5	7,8	8,5	5,4	13,8	14,6	10,6	14,9	16	11,1
6	3,8	3,4	5	6	6,3	4,9	9,8	10,3	8,1
7	3,2	3,3	2,8	8,9	8,9	8,8	10,8	10,8	11
8	1,8	1,9	1,7	8,3	8,6	7,1	9,8	10,3	8,2
9	0,7	0,8	0,4	3,6	3,8	3,2	5,4	5,5	5
Πλήρης	0,6	0,6	0,4	4,2	4,5	3,4	5,7	6	4,5
Δεν γνωρίζω	4,3	3,8	6	4,3	3,8	6,5	3,9	3,4	5,6

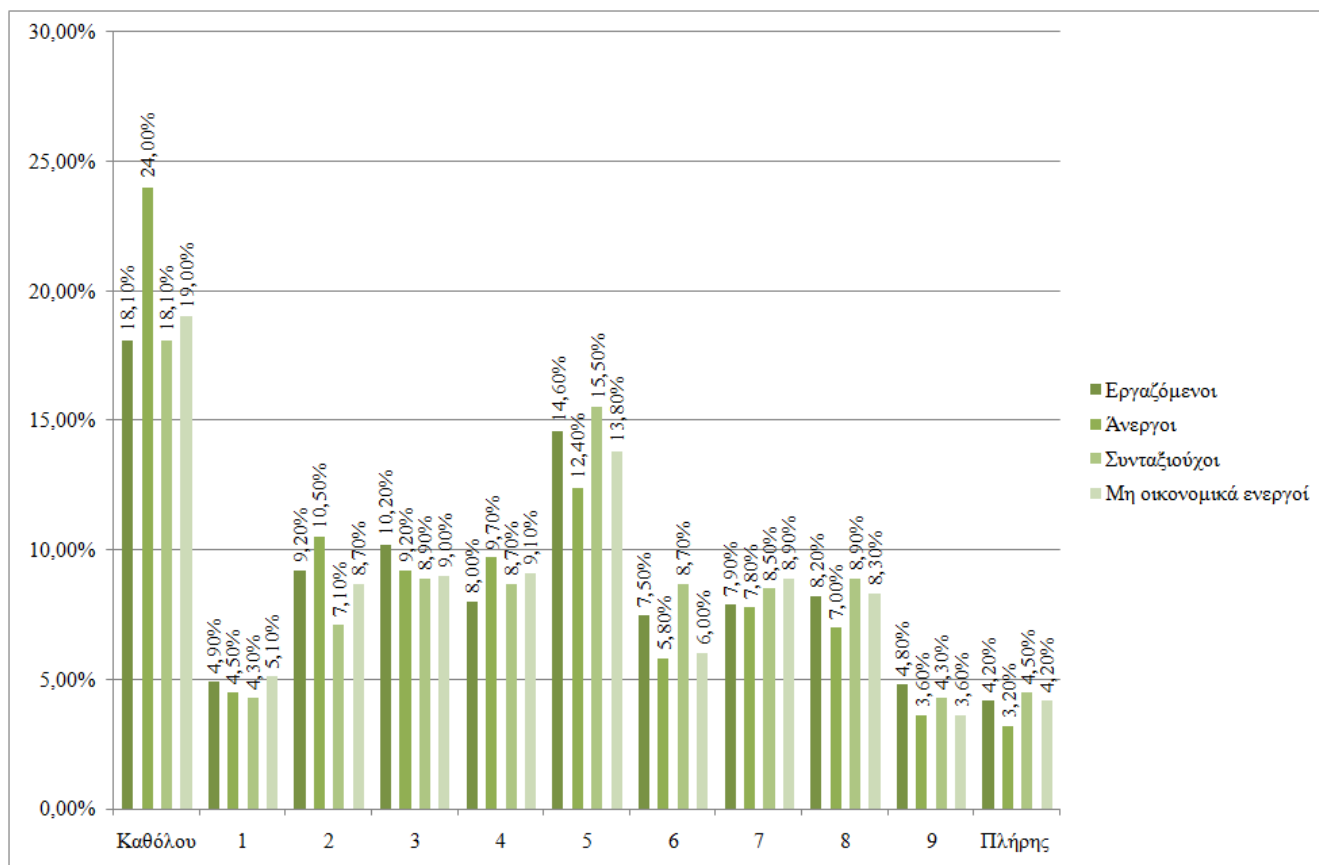
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Διάγραμμα 5. Βαθμός εμπιστοσύνης στο πολιτικό σύστημα, κατά κύρια ασχολία.

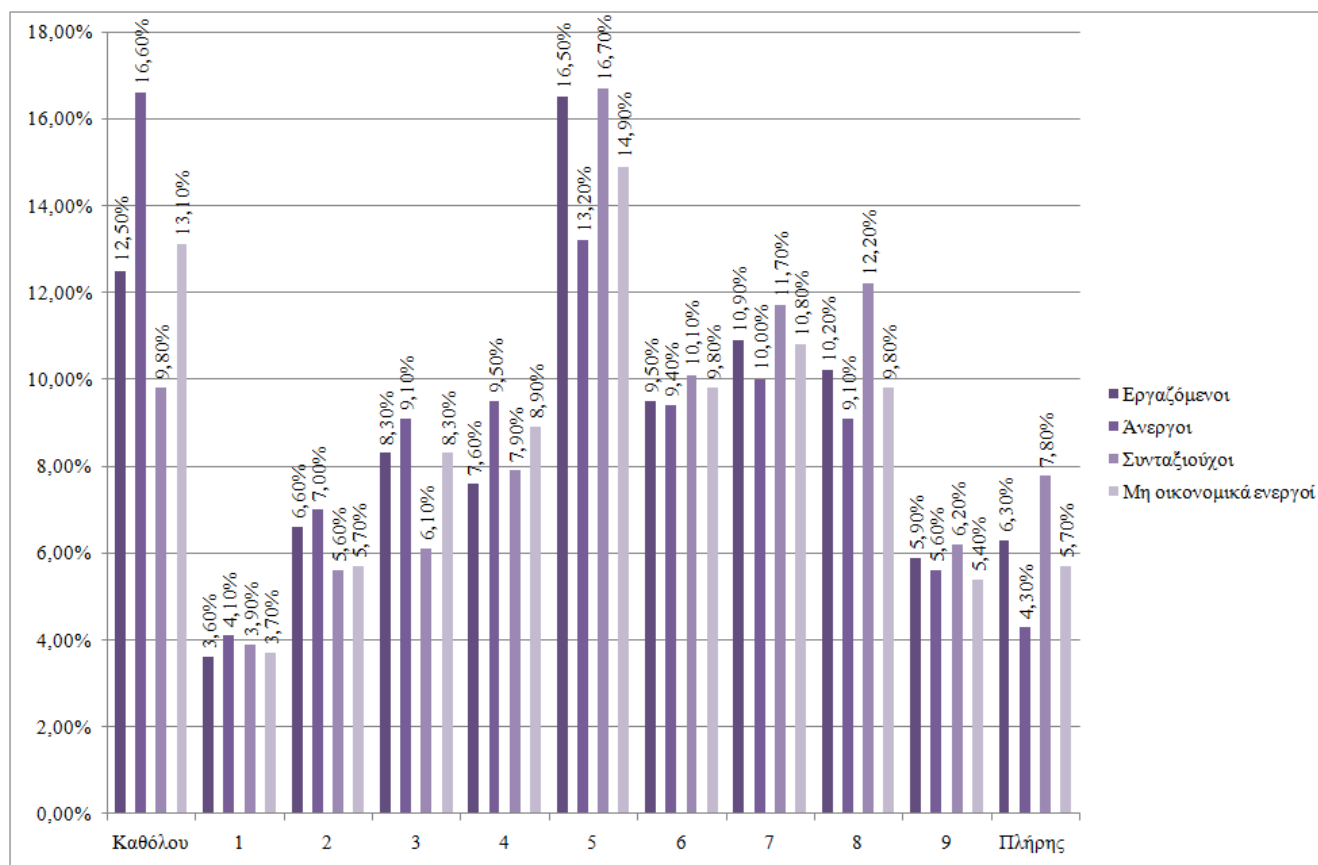
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Διάγραμμα 6. Βαθμός εμπιστοσύνης στη δικαιοσύνη, κατά κύρια ασχολία.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Διάγραμμα 7. Βαθμός εμπιστοσύνης στην αστυνομία, κατά κύρια ασχολία.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Στα παραπάνω διαγράμματα, παρουσιάζεται ο βαθμός εμπιστοσύνης των ατόμων στο πολιτικό σύστημα, στη δικαιοσύνη και στην αστυνομία με βάση την κύρια ασχολία τους. Οι άνεργοι δηλώνουν, σε ποσοστό 50,6% ότι δεν έχουν καθόλου εμπιστοσύνη στο πολιτικό σύστημα, σε ποσοστό 24% ότι δεν έχουν καθόλου εμπιστοσύνη στη δικαιοσύνη, και σε ποσοστό 16,6% ότι δεν έχουν καθόλου εμπιστοσύνη στην αστυνομία. Τα αντίστοιχα ποσοστά για τους εργαζόμενους είναι 46,2%, 18,1% και 12,5%. Οι συνταξιούχοι και οι μη οικονομικά ενεργοί δηλώνουν ότι δεν έχουν καθόλου εμπιστοσύνη στο πολιτικό σύστημα σε ποσοστό που ανέρχεται περίπου στο 42%. Οι άνεργοι δηλώνουν ότι εμπιστεύονται πολύ ή πλήρως τη δικαιοσύνη, σε ποσοστό 21,6% και την αστυνομία σε ποσοστό 29%, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά για τους συνταξιούχους είναι 26,2% και 37,9%.

Πίνακας 11. Χρονικό διάστημα κατά το οποίο τα άτομα δήλωσαν ότι αισθάνονταν:

%

	Σύνολο					
	Συνεχώς	Τον περισσότερο καιρό	Για αρκετό καιρό	Για λίγο καιρό	Καθόλου	Δεν γνωρίζω
Πολύ νευρικοί ή ανήσυχοι	7,8	12,6	20,2	33,2	23,7	2,5
Τόσο πεσμένοι που κανείς ή τίποτα δεν μπορούσε να τους αναπτρώσει το ηθικό	5,5	10,4	16,2	29,7	35,6	2,7
Ήρεμοι και γαλήνιοι	6,4	23,5	24,1	31,5	11,9	2,6
Απογοητευμένοι ή μελαγχολικοί ή ένιωθαν κατάθλιψη	5,2	8,8	14,5	28,2	39,7	3
Ευτυχισμένοι	6,2	24,1	26,5	28,6	10,4	4,3

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Το 7,8% του συνολικού πληθυσμού δηλώνει ότι ήταν πολύ νευρικό ή ανήσυχο συνεχώς, ενώ για τον φτωχό και το μη φτωχό πληθυσμό τα ποσοστά ανέρχονται σε 10,8% και 7% αντίστοιχα. Αντίστοιχα, το 10,4% του συνολικού πληθυσμού δηλώνει ότι δεν ήταν καθόλου ευτυχισμένο, ενώ τα ποσοστά για τον φτωχό και το μη φτωχό πληθυσμό είναι 16,4% και 8,7%.

Πίνακας 12. Ποσοστό ατόμων που δήλωσαν ότι υπάρχει κάποιος με τον οποίο μπορούν να συζητήσουν τα προσωπικά τους θέματα, με βάση τη διάκριση σε φτωχό και μη φτωχό πληθυσμό.

%

	Σύνολο			Φτωχός πληθυσμός			Μη φτωχός πληθυσμός		
	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες
Ναι	76,5	76,5	76,4	70	71	68,8	78,3	78,1	78,4
Όχι	22	22	22,1	29,1	28	30,5	20,1	20,3	19,9
Δεν γνωρίζω	1,5	1,5	1,5	0,9	1	0,7	1,7	1,6	1,7

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Σε ποσοστό 76,5% οι ερευνώμενοι δηλώνουν ότι έχουν κάποιο άνθρωπο με τον οποίο μπορούν να συζητήσουν τα προσωπικά τους θέματα. Το 76,5% αφορά γυναίκες και το 76,4% αφορά άνδρες.

Πίνακας 13. Ποσοστό ατόμων που δήλωσαν ότι υπάρχουν πολλοί άνθρωποι τους οποίους μπορούν να εμπιστευτούν, με βάση το φύλο.

%

	Σύνολο			Φτωχός πληθυσμός			Μη φτωχός πληθυσμός		
	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες	Σύνολο	Γυναίκες	Άνδρες
Κανένας	1,9	1,5	2,4	3	2,5	3,7	1,6	1,2	2,1
1	4,2	4,1	4,3	4,9	4,7	5,2	3,9	3,9	4
2	9,5	9,6	9,5	11	11	11,1	9,1	9,2	9
3	11,9	11,5	12,3	12,5	12	13,1	11,7	11,4	12,1
4	10,9	11,4	10,4	10,2	10,2	10,3	11,1	11,7	10,5
5	14,4	14,3	14,6	14,7	14,5	14,8	14,4	14,2	14,5
6	11,3	11,2	11,3	12	11,8	12,3	11	11	11,1
7	11,8	11,9	11,6	11,1	11,3	10,8	12	12,1	11,9
8	11,9	12,1	11,6	10,2	11,5	8,7	12,3	12,3	12,4
9	5,4	5,4	5,4	4,8	4,8	4,8	5,6	5,6	5,5
Πολλοί	5,4	5,6	5,1	4,7	4,9	4,4	5,6	5,8	5,3
Δεν γνωρίζω	1,5	1,5	1,5	0,9	1	0,9	1,6	1,6	1,6

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Σε ποσοστό 1,9% του συνολικού πληθυσμού δήλωσαν ότι δεν υπάρχει κανένας άνθρωπος τον οποίο μπορούν να εμπιστευτούν, ενώ το 5,4% έχει πολλούς που μπορεί να εμπιστευτεί.

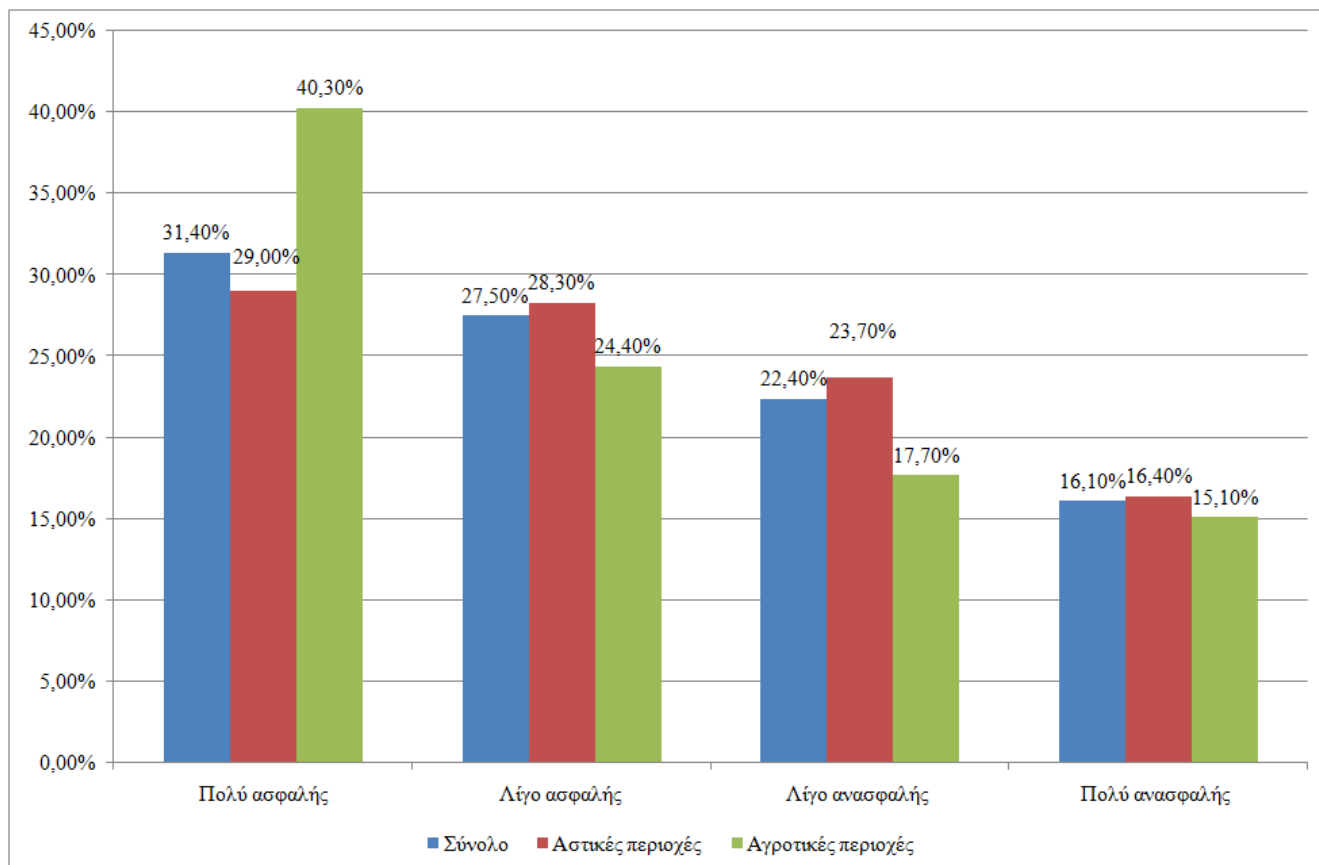
Πίνακας 14. Ποσοστό ατόμων που δήλωσαν ότι αισθάνονται ασφαλείς όταν περπατούν στην περιοχή τους στο σκοτάδι, κατά αστικότητα.

%

	Σύνολο πληθυσμού		
	Σύνολο	Αστικές περιοχές	Αγροτικές περιοχές
Πολύ ασφαλής	31,4	29	40,3
Λίγο ασφαλής	27,5	28,3	24,4
Λίγο ανασφαλής	22,4	23,7	17,7
Πολύ ανασφαλής	16,1	16,4	15,1
Δεν γνωρίζω	2,7	2,8	2,5

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Διάγραμμα 8. Ποσοστό ατόμων που δήλωσαν ότι αισθάνονται ασφαλείς όταν περπατούν στην περιοχή τους στο σκοτάδι, κατά αστικότητα.

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

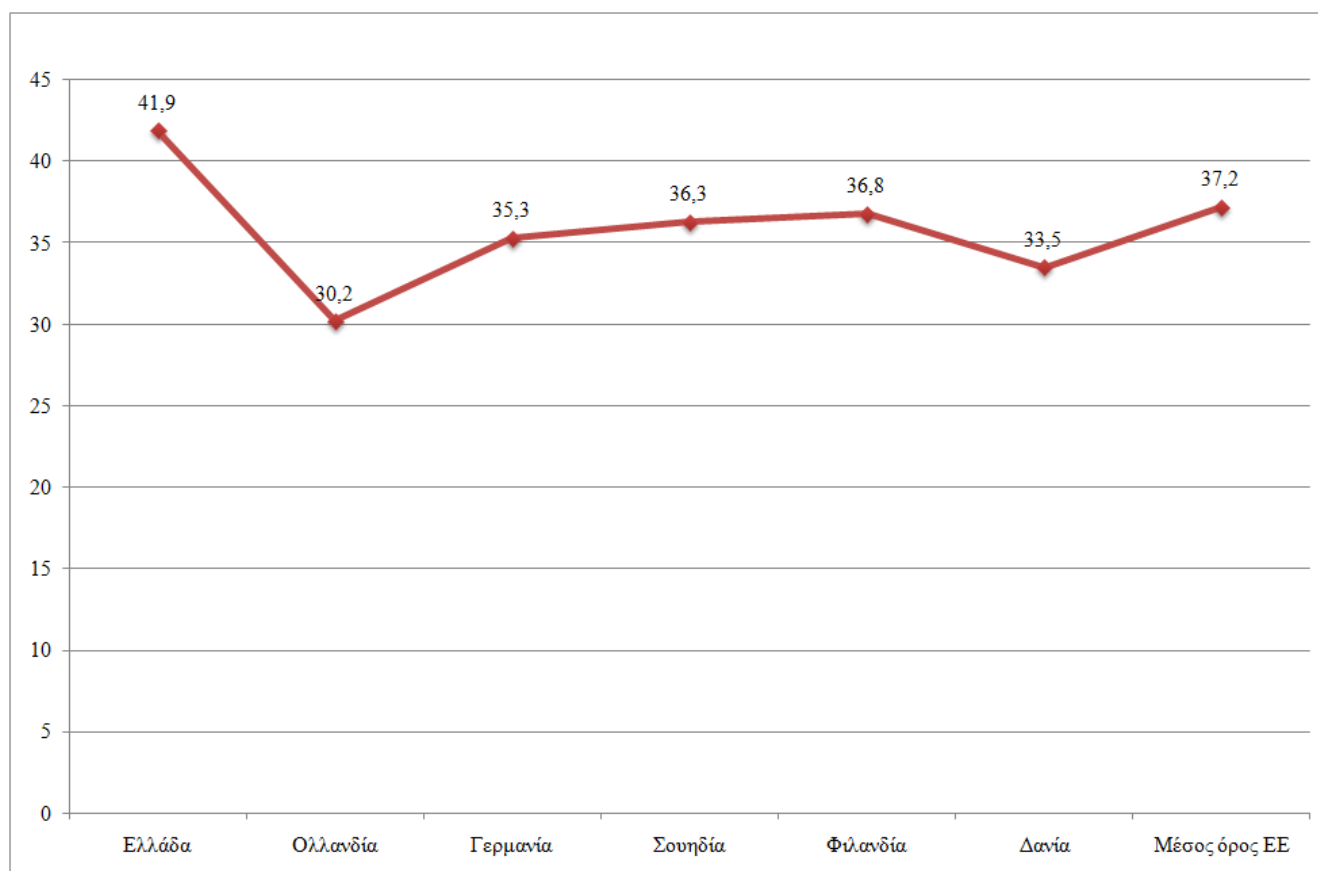
Στις αστικές περιοχές, οι ερωτώμενοι δηλώνουν πολύ ασφαλείς, όταν περπατούν στην περιοχή τους στο σκοτάδι σε ποσοστό 29%, ενώ στις αγροτικές περιοχές το ποσοστό ανέρχεται σε 40,3%.

Κεφάλαιο 5

5.1. Ποιότητα ζωής: Ελλάδα και Ευρώπη

Η Eurostat συγκέντρωσε τα τελευταία στοιχεία που έχει για τις συνθήκες ζωής των Ευρωπαίων με σκοπό να συγκρίνει την ποιότητα ζωής των πολιτών ανά χώρα. Συγκέντρωσε τις ώρες που εργάζονται οι Έλληνες εβδομαδιαίως και κατά μέσο όρο φτάνουν τις 41,9 ώρες, που είναι οι περισσότερες στην Ευρώπη. Ο ευρωπαϊκός μέσος όρος δεν ξεπερνά τις 37,2 ώρες συνολικά στην Ε.Ε. και 36,5 ώρες στις χώρες της Ευρωζώνης. Συγκρίνοντας τα στοιχεία με τις χώρες του βορά, η διαφορά ξεπερνά ακόμη και το δεκάωρο. Στην Ολλανδία, για παράδειγμα οι εργάσιμες ώρες δεν ξεπερνούν τις 30,2 εβδομαδιαίως, στη Γερμανία εργάζονται 35,3 ώρες, στη Δανία 33,5 ώρες, στη Σουηδία 36,3 και στη Φιλανδία 36,8.

Διάγραμμα 1. Ώρες εργασίας στην Ε.Ε.

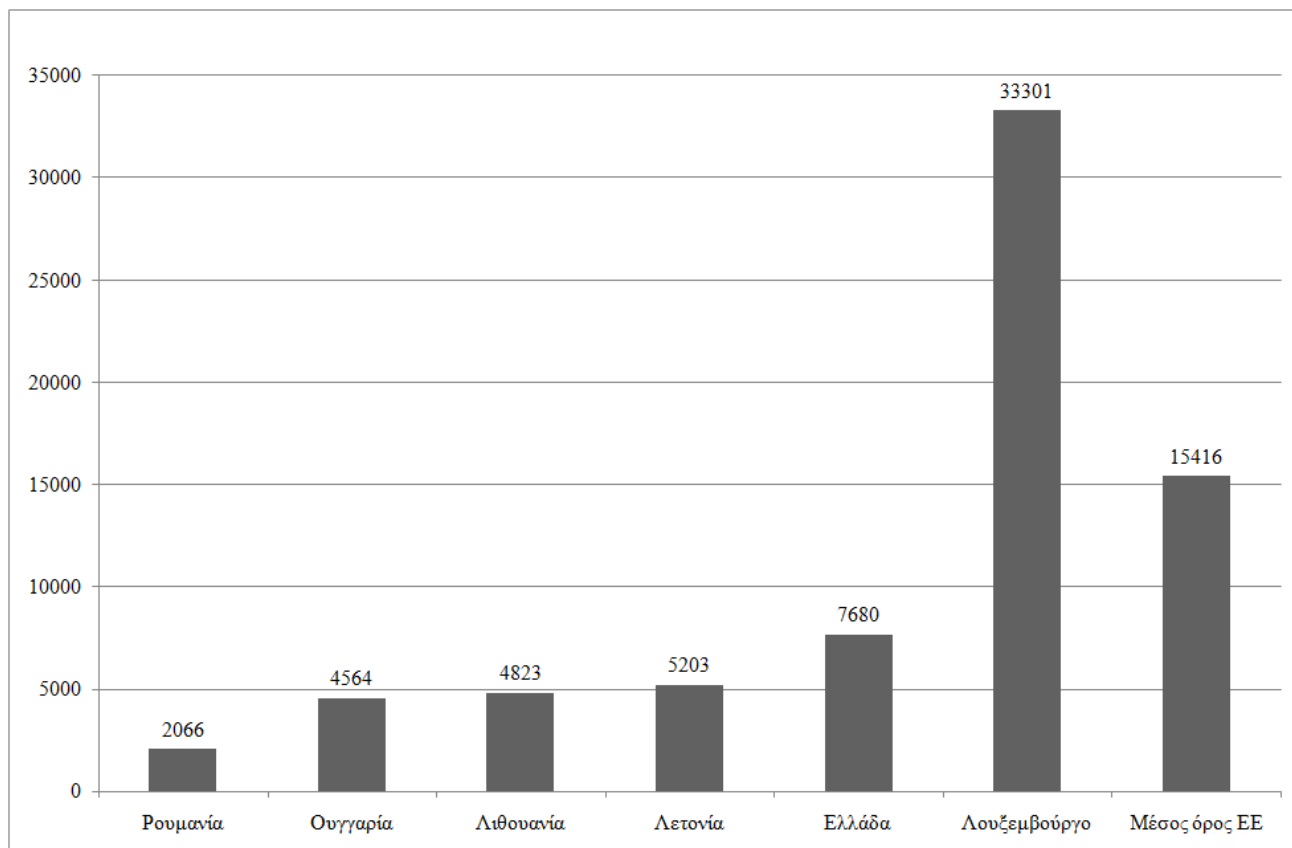

Πηγή: Eurostat

Ωστόσο, οι πολλές ώρες εργασίας δεν αποδίδουν το ανάλογο εισόδημα. Το μέσο ετήσιο διαθέσιμο εισόδημα στην Ελλάδα είναι 7.680 ευρώ ετησίως(2014). Το 2013 ήταν 8.371 ευρώ και το 2012 ήταν 9.513 ευρώ. Γι' αυτό το λόγο το 65,8% δεν είναι ικανοποιημένο από τα οικονομικά τους, ενώ μόνο το 3,8% είναι ικανοποιημένο.

Τα χαμηλότερα εισοδήματα καταγράφονται σε Ρουμανία (2.066 ευρώ ετησίως), Ουγγαρία (4.564), Λιθουανία (4.823), Λετονία (5.203), ενώ το πιο υψηλό εισόδημα είναι στο Λουξεμβούργο (33.301).

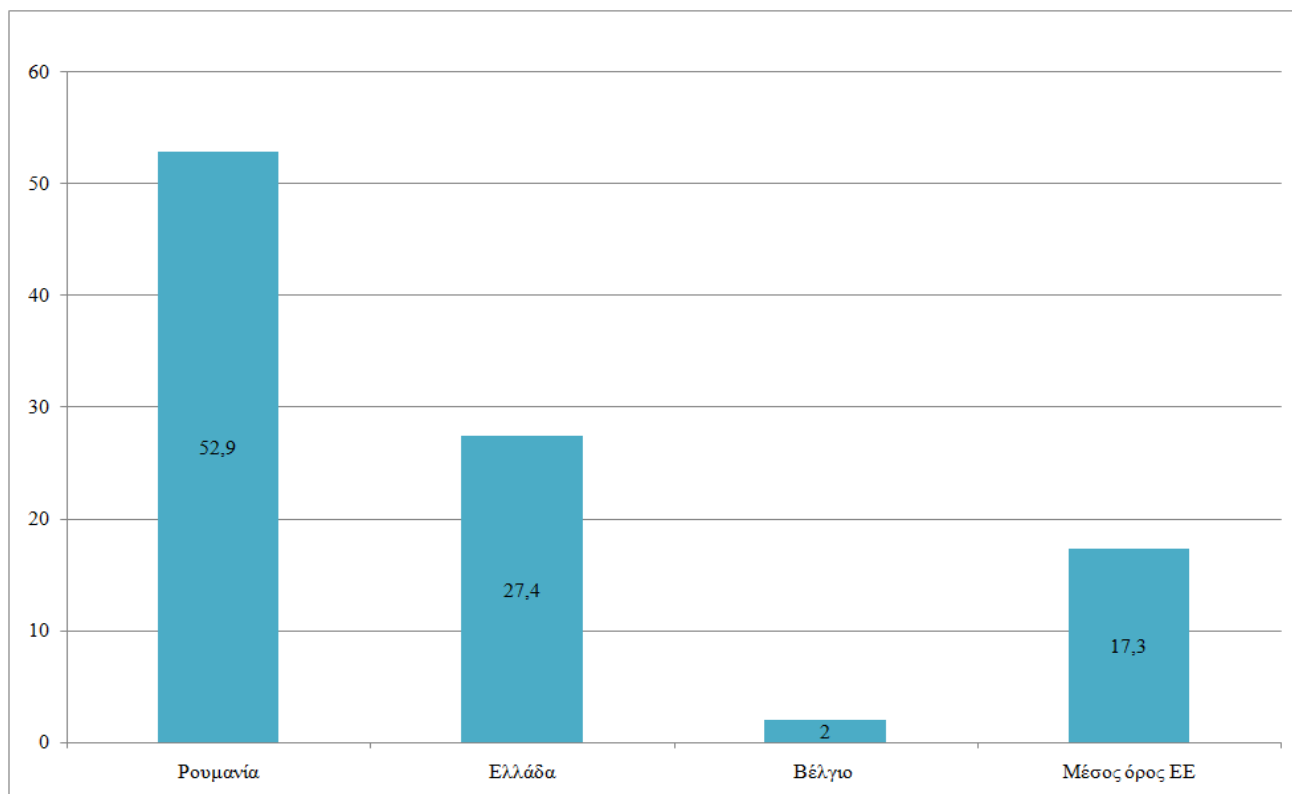
Διάγραμμα 2. Εισόδημα στην Ε.Ε.(Ευρώ).

Πηγή: Eurostat

Όσο για τις συνθήκες διαβίωσης, το 27,4% των Ελλήνων ζει σε σπίτι με πολλά άτομα, ένα από τα υψηλότερα ποσοστά στην Ευρώπη.

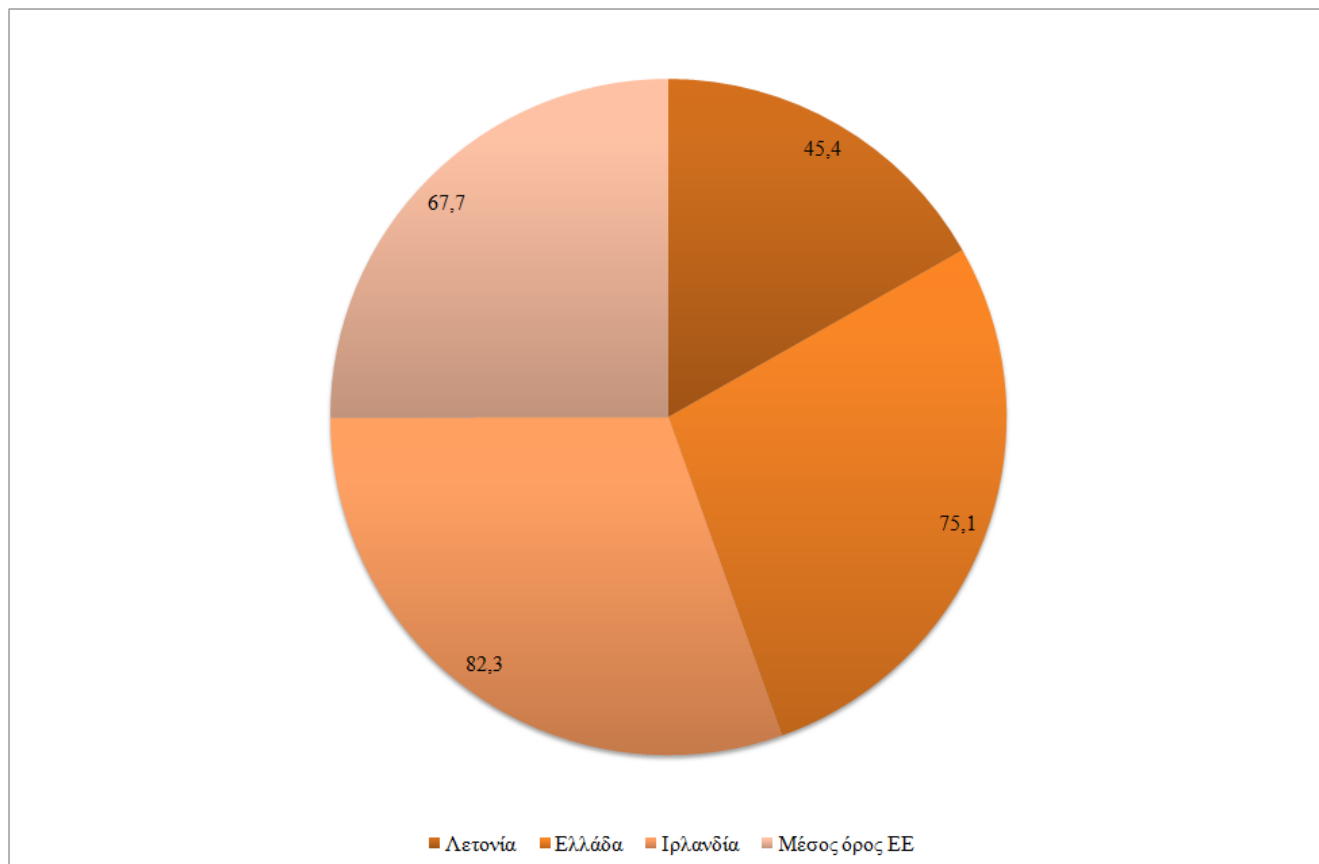
Διάγραμμα 3. Πολλά άτομα στο σπίτι.

Πηγή: Eurostat

Παρατηρούμε ότι το ποσοστό των Ελλήνων που θεωρούν καλή την υγεία τους είναι μεγαλύτερο από το μέσο όρο της Ε.Ε..

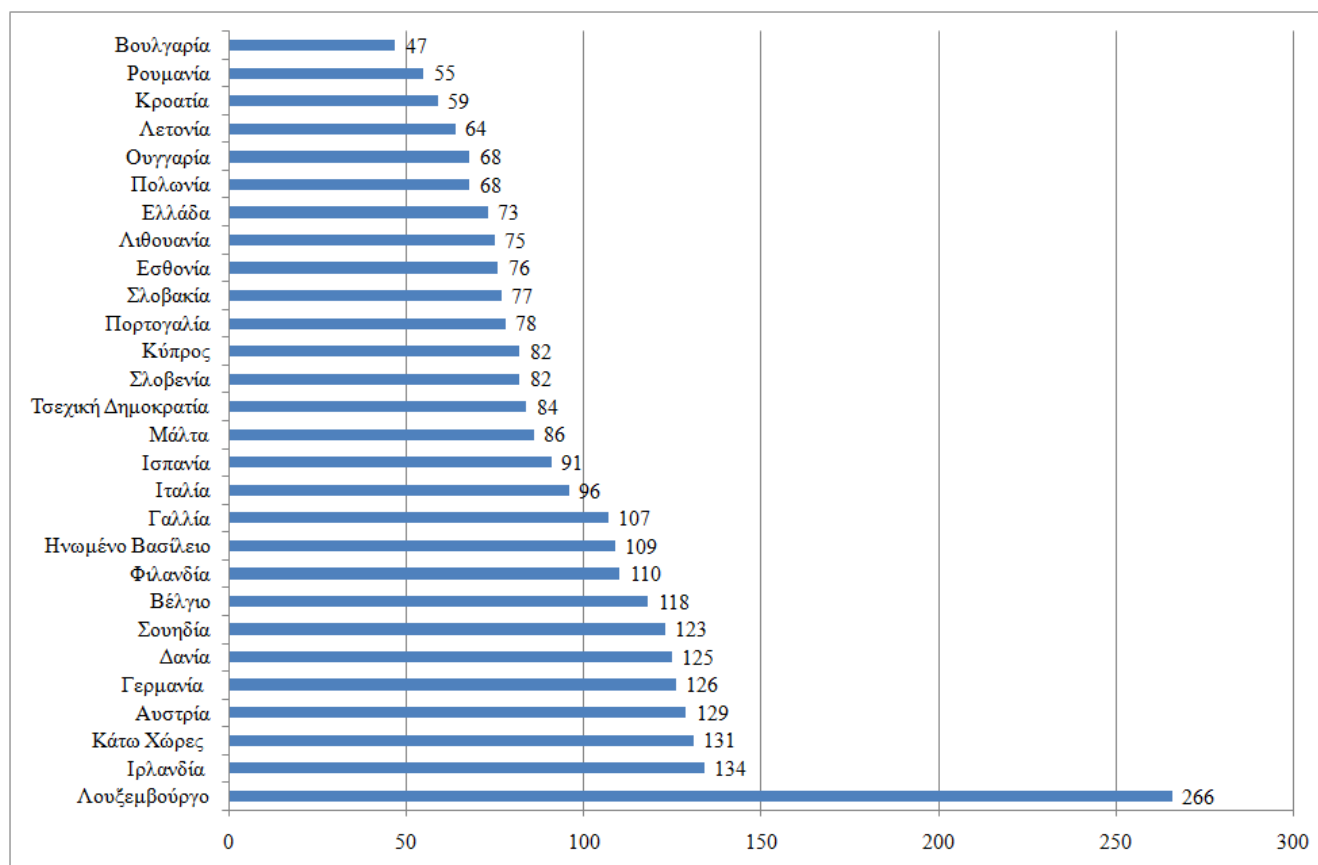
Διάγραμμα 4. Ποσοστό ατόμων που θεωρούν την υγεία τους καλή ή πολύ καλή.

Πηγή: Eurostat

Μπορούμε να συγκρίνουμε τις χώρες όσον αφορά το βιοτικό τους επίπεδο με τη μέτρηση των τιμών ορισμένων αγαθών και υπηρεσιών κάθε χώρας σε σχέση με το εισόδημα, χρησιμοποιώντας ένα κοινό τεχνητό νόμισμα που ονομάζεται "μονάδα αγοραστικής δύναμης". Η σύγκριση του κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε μονάδες αγοραστικής δύναμης παρέχει μια εικόνα του βιοτικού επιπέδου σε όλη την Ε.Ε.

Διάγραμμα 5. Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης.

Πηγή: Eurostat

Εξετάζοντας τα παραπάνω στοιχεία μπορούμε να πούμε ότι ζούμε με λίγα, δουλεύουμε πολύ αλλά ευτυχώς έχουμε την υγεία μας.

Μετά από αίτημα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το φθινόπωρο του 2015, εκπονήθηκε έρευνα κοινής γνώμης και τα αποτελέσματα του Ευρωβαρομέτρου ήταν σημαντικά. Στο ελληνικό τμήμα της έρευνας συμμετείχαν 1.002 πολίτες από αντιπροσωπευτικές περιοχές της επικράτειας. Συγκεκριμένα, όσον αφορά την οικονομική κατάσταση και στην ποιότητα ζωής, οι Έλληνες σε συντριπτικό ποσοστό(92%) περισσότερο από όλους τους άλλους Ευρωπαίους πολίτες(Μ.ο.Ε.Ε.:55%) ομολογούν ότι η ποιότητα ζωής τους έχει υποτιμηθεί. Τα στοιχεία κατατάσσουν την Ελλάδα και τη Βουλγαρία στις χώρες με τη χειρότερη ποιότητα ζωής στην Ε.Ε., τουλάχιστον σύμφωνα με τις απαντήσεις των ίδιων των πολιτών που ζουν εκεί. Επιπλέον, 6 στους 10 Έλληνες είναι δυσαρεστημένοι από την καθημερινή τους ζωή, ενώ την ίδια στιγμή 8 στους 10 Ευρωπαίους πολίτες δηλώνουν ευχαριστημένοι. Οι Έλληνες πολίτες δηλώνουν ότι τους τελευταίους 12 μήνες δυσκολεύτηκαν να πληρώσουν αθροιστικά τους λογαριασμούς που επιβαρύνουν σε μηνιαία βάση το νοικοκυριό τους(Ελλάδα:90%, Μ.ο.Ε.Ε.:36%). Οι Έλληνες περισσότερο από όλους τους Ευρωπαίους πολίτες εκφράζουν το φόβο ότι τα χειρότερα για την οικονομία έπονται(Ελλάδα:70%, Μ.ο.Ε.Ε.:46%). Ανήσυχοι για την πορεία της Ε.Ε. είναι 7 στους 10 Έλληνες πολίτες, εκτιμώντας ότι η Ε.Ε. έχει πάρει λάθος δρόμο. Σημαντική μερίδα της ελληνικής κοινής γνώμης(38%) εκφράζεται αρνητικά για την εικόνα της Ε.Ε., τη στιγμή που το αντίστοιχο μέσο όρο στην Ε.Ε. είναι 23%.Θετική εικόνα φαίνεται να έχει για την Ε.Ε. μόνο το 22% των Ελλήνων ερωτηθέντων. Δυσπιστία εκφράζεται απέναντι στο της Ε.Ε. από 8 στους 10 Έλληνες Το ποσοστό

δυσπιστίας είναι στην Ελλάδα 81%. Οι Έλληνες δείχνουν και το χαμηλότερο ποσοστό εμπιστοσύνης 18%, μετά την Κύπρο με 17%. Οι Έλληνες και Ευρωπαίοι πολίτες θεωρούν απαραίτητη τη λήψη μέτρων για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης ανθρώπων από χώρες εκτός της Ε.Ε. Η ελληνική κοινή γνώμη δηλώνει ότι η Ελλάδα πρέπει να βοηθάει τους πρόσφυγες(85% και Μ.ο.Ε.Ε.: 65%). Οι Έλληνες εμφανίζονται να μην εμπιστεύονται τα πολιτικά κόμματα με ποσοστό 92%, τη Βουλή των Ελλήνων 83%, την ελληνική κυβέρνηση 82% και τις περιφέρειες και τοπικές δημόσιες αρχές 82%. Δυσπιστία εκφράζεται για τα ΜΜΕ και κυρίως για την τηλεόραση με 80%, το υψηλότερο αρνητικό ποσοστό της έρευνας(Μ.ο.Ε.Ε.:47%). Πιο θετικοί είναι απέναντι στο διαδίκτυο με ποσοστό 43% ενώ ο μέσος όρος της Ε.Ε. είναι 35%.

Πίνακας 1. Οι κορυφαίες 30 χώρες με την καλύτερη ποιότητα ζωής (σε σειρά κατάταξης):

1. Νορβηγία	11. Σιγκαπούρη	21. Ταϊβάν
2. Ελβετία	12. Φιλανδία	22. Ελλάδα
3. Λουξεμβούργο	13. Ηνωμένες Πολιτείες	23. Κύπρος
4. Σουηδία	14. Καναδάς	24. Βέλγιο
5. Αυστραλία	15. Νέα Ζηλανδία	25. Γαλλία
6. Ιρλανδία	16. Ολλανδία	26. Γερμανία
7. Ισλανδία	17. Ιαπωνία	27. Σλοβενία
8. Ιταλία	18. Χονγκ Κονγκ	28. Μάλτα
9. Δανία	19. Πορτογαλία	29. Ηνωμένο Βασίλειο
10. Ισπανία	20. Αυστρία	30. Νότια Κορέα

Πηγή: Βικιπαίδεια

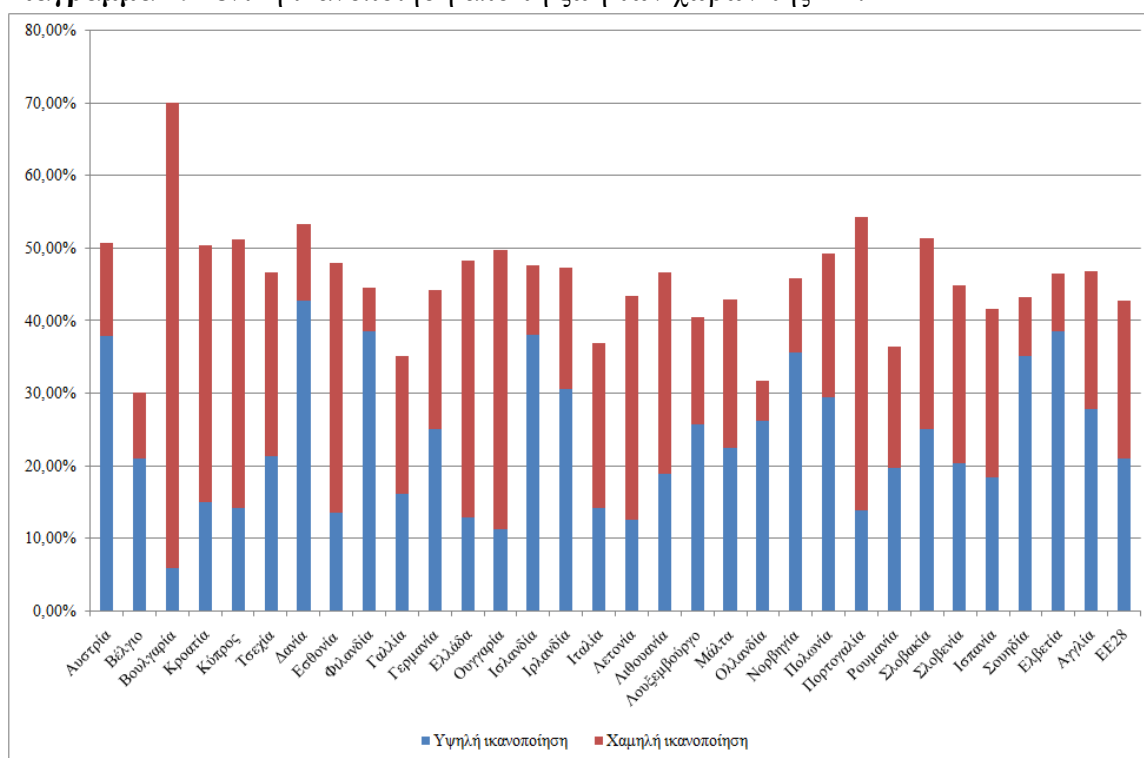
Κεφάλαιο 6

6.1. Έρευνα Eurostat:

Πώς είναι η ζωή στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

Η Eurostat διεξήγαγε μία έρευνα, το 2013, με την οποία μέτρησε τους δείκτες ποιότητας ζωής για όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα, οι δείκτες στους οποίους αναφέρεται είναι: γενική ικανοποίηση από τη ζωή, υλικές συνθήκες διαβίωσης, συνθήκες στέγασης, ανεργία, ικανοποίηση από τη χρήση χρόνου, εκπαίδευση, υγεία, κοινωνικές σχέσεις, ασφάλεια, κυβέρνηση, περιβάλλον. Κάθε έναν από τους παραπάνω δείκτες θα τον εξετάσουμε για όλες τις χώρες αναλυτικά.

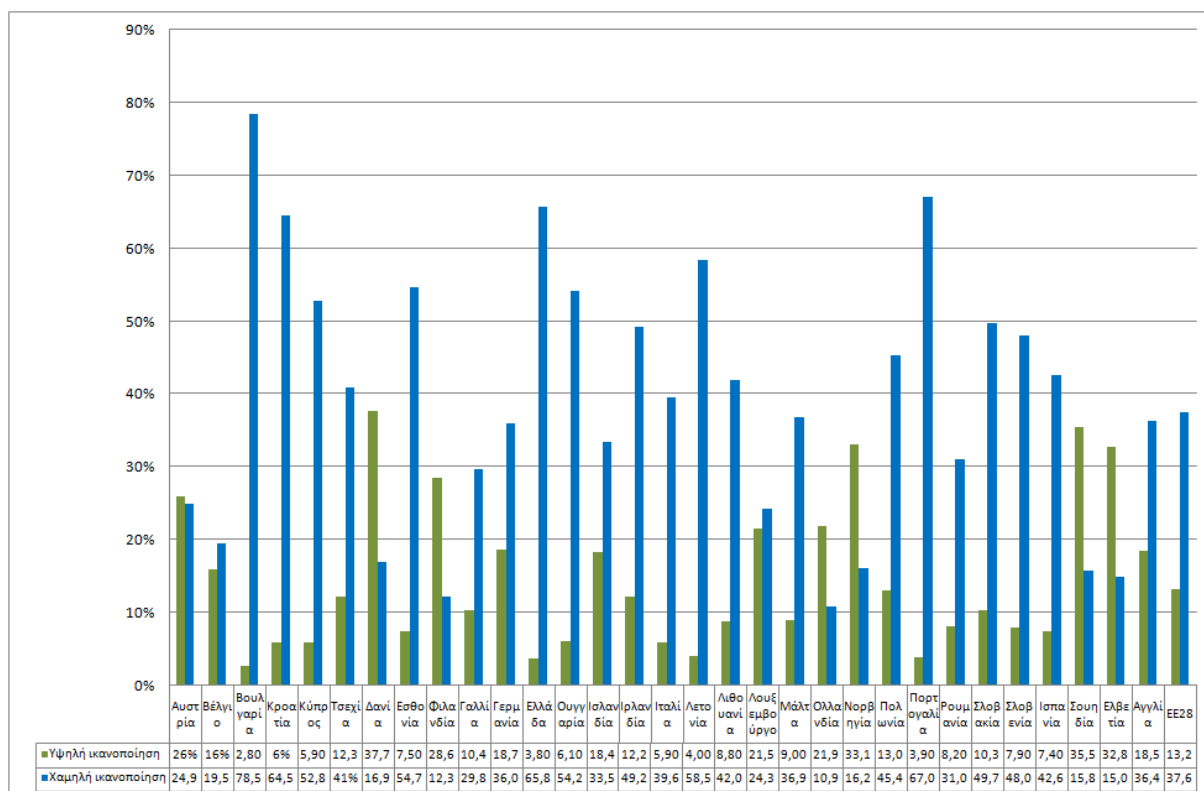
Διάγραμμα 1. Γενική ικανοποίηση από τη ζωή των χωρών της ΕΕ.

Πηγή: Eurostat

Ξεκινώντας από τη γενική ικανοποίηση από τη ζωή στις χώρες της ΕΕ, θα διαπιστώσουμε ότι η Δανία κατέχει την πρώτη θέση με ποσοστό 42,7% και ακολουθούν η Αυστρία, η Φινλανδία, η Ιρλανδία, η Νορβηγία και η Ελβετία. Αντίθετα, τη χαμηλότερη ικανοποίηση από τη ζωή βλέπουμε στη Βουλγαρία με ποσοστό 6,2%. Η Ελλάδα βρίσκεται στο 35,5%, ενώ ο μέσος όρος για τις χώρες της ΕΕ κυμαίνεται στο 21%.

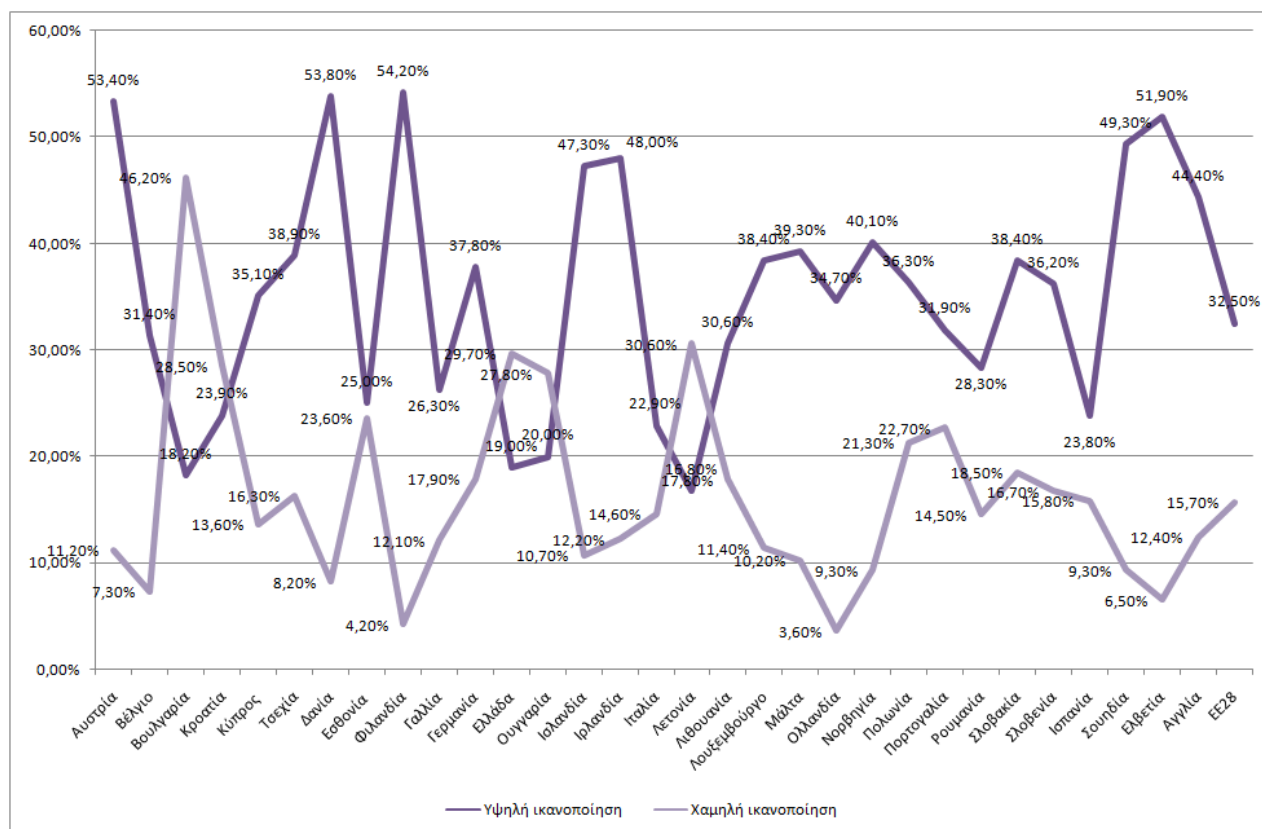
Διάγραμμα 2. Υλικές συνθήκες διαβίωσης στις χώρες της ΕΕ.

Πηγή: Eurostat

Η Δανία αποτελεί μία από τις χώρες που παρέχει υψηλή ικανοποίηση στις υλικές συνθήκες διαβίωσης των κατοίκων της. Η Νορβηγία, η Σουηδία και η Ελβετία ακολουθούν την Δανία. Η Βουλγαρία, η Λετονία, η Πορτογαλία, η Ουγγαρία και η Ελλάδα με ποσοστό 65,8% αποτελούν χώρες με χαμηλή ικανοποίηση από τις υλικές συνθήκες διαβίωσης. Ο μέσος όρος της ΕΕ κυμαίνεται στο 37,6% για τη χαμηλή ικανοποίηση.

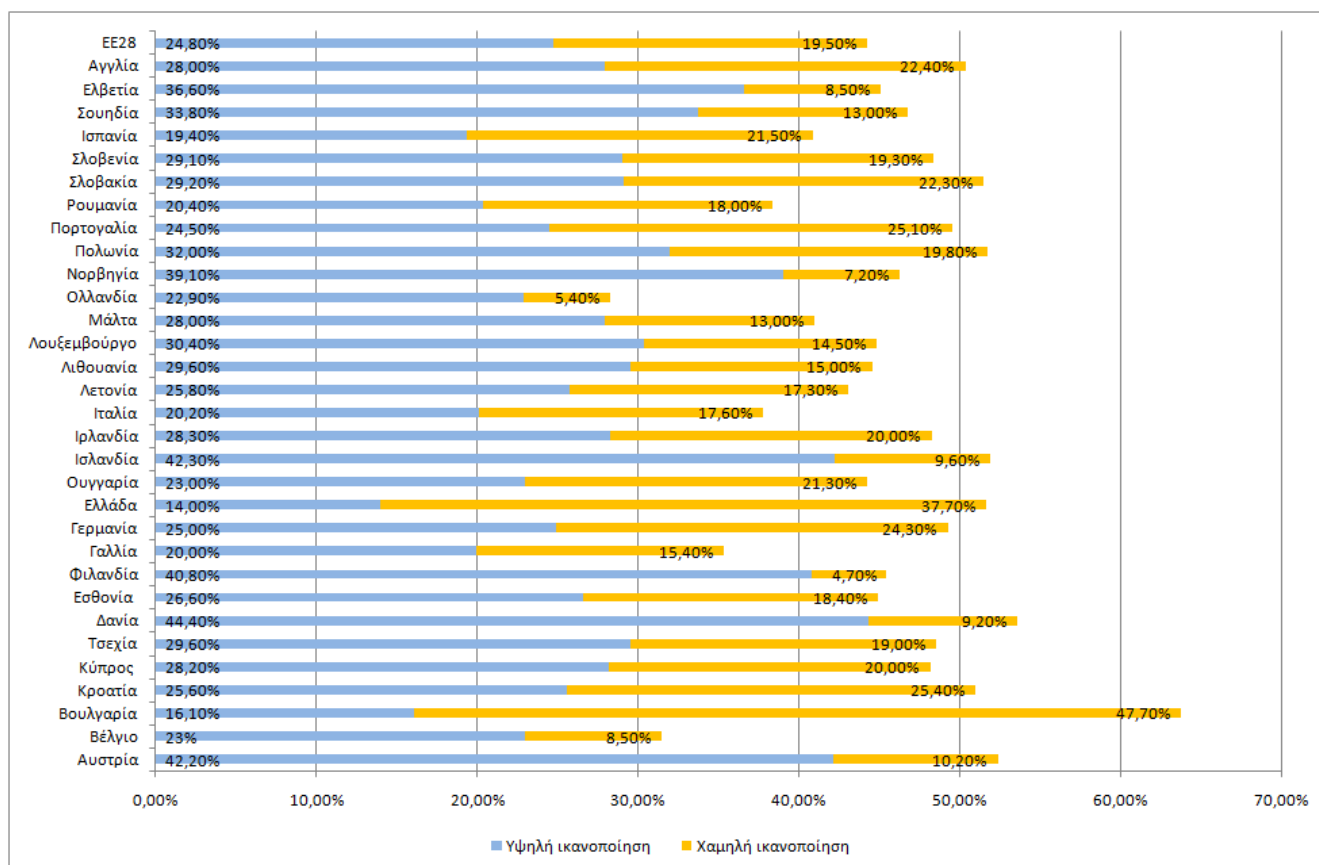
Διάγραμμα 3. Ικανοποίηση από τις συνθήκες στέγασης στις χώρες της ΕΕ.

Πηγή: Eurostat

Όσον αφορά τις συνθήκες στέγασης, οι Φιλανδοί φαίνεται να είναι περισσότερο ικανοποιημένοι, μαζί με τους κατοίκους της Δανίας, της Αυστρίας και της Ελβετίας. Αντίθετα, μη ικανοποιημένοι φαίνεται να είναι οι κάτοικοι της Βουλγαρίας με μεγάλη διαφορά από τους υπόλοιπους. Η Ελλάδα κατέχει το 29,7% και ο μέσος όρος της ΕΕ είναι στο 15,7%.

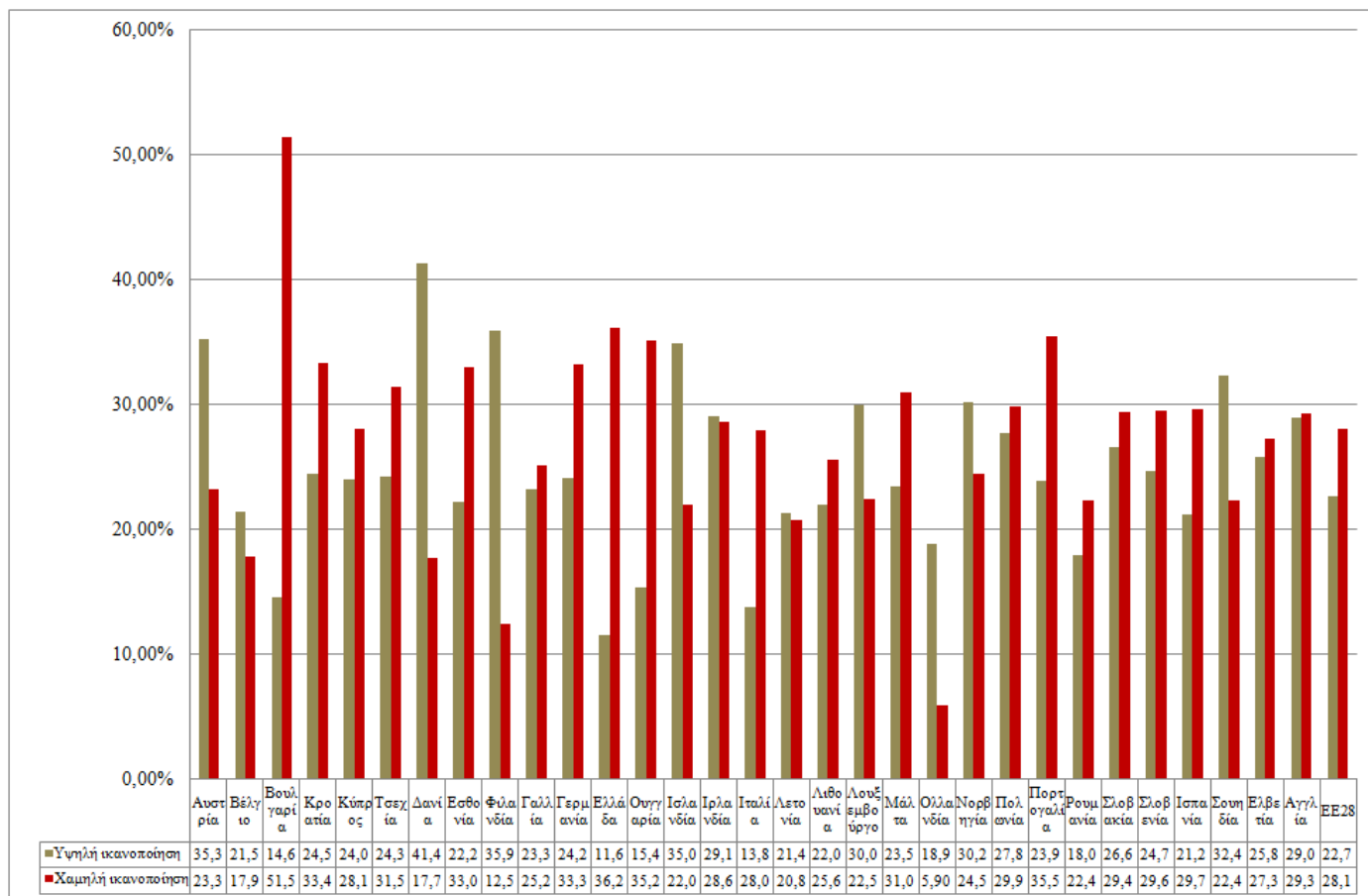
Διάγραμμα 4. Ικανοποίηση από τη δουλειά στις χώρες της ΕΕ.

Πηγή: Eurostat

Για ακόμη μια φορά, παρατηρούμε ότι η Δανία κατέχει την πρώτη θέση στην ικανοποίηση από τη δουλειά με 44,4%. Ακολουθούν η Αυστρία, η Ισλανδία και η Φιλανδία. Η Βουλγαρία κατέχει την πρώτη θέση στη χαμηλότερη ικανοποίηση από τη δουλειά. Η Ελλάδα έχει ποσοστό 37,7% και ο μέσος όρος της ΕΕ είναι στο 19,5%.

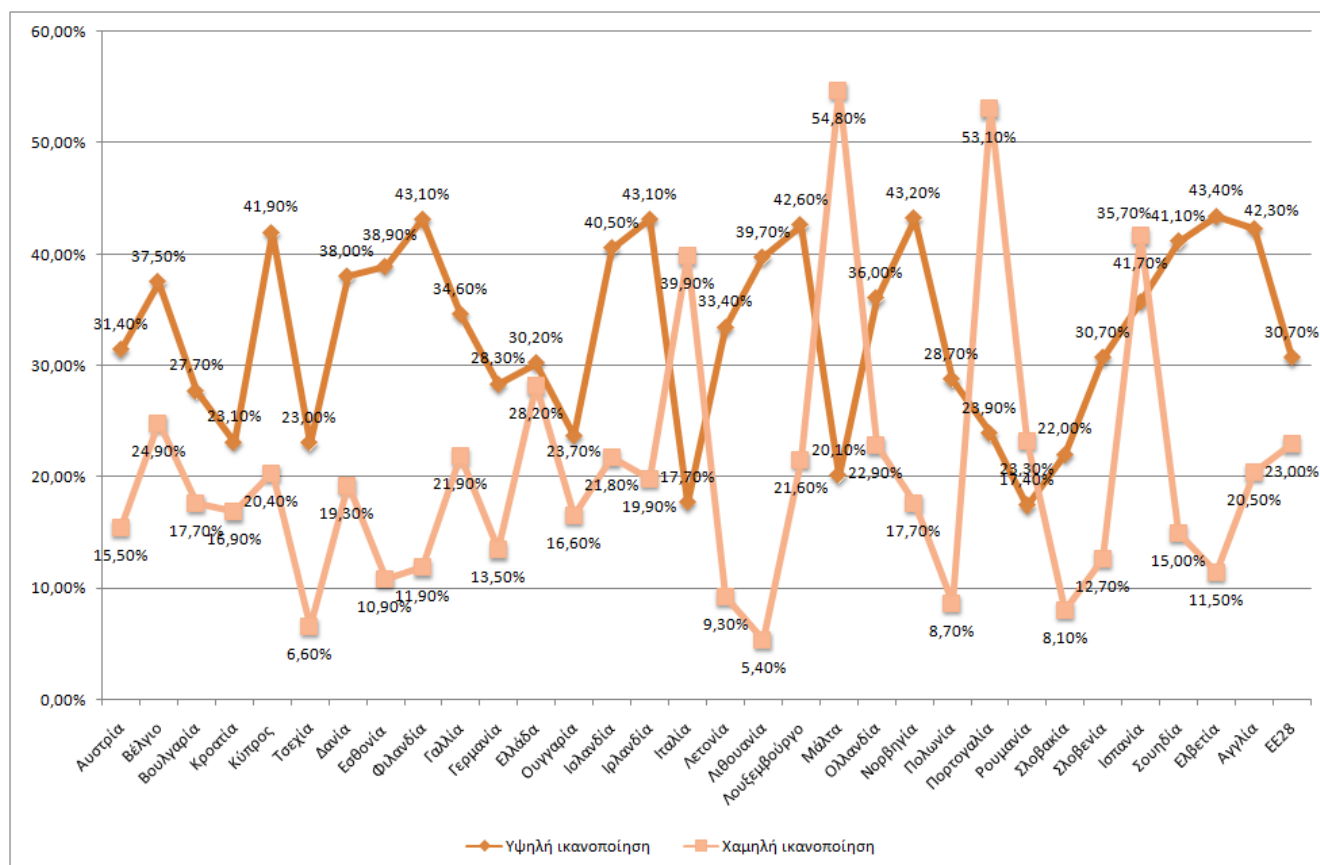
Διάγραμμα 5. Ικανοποίηση από τη χρήση χρόνου στις χώρες της ΕΕ.

Πηγή: Eurostat

Μεγαλύτερη ικανοποίηση από τη χρήση χρόνου νιώθουν οι κάτοικοι στη Δανία με ποσοστό 41,4%. Τη χαμηλότερη ικανοποίηση νιώθουν οι κάτοικοι στη Βουλγαρία με ποσοστό 51,5%. Στην Ελλάδα το ποσοστό κυμαίνεται στο 11,6% για τη μεγαλύτερη ικανοποίηση και στο 36,2% για τη χαμηλότερη. Ο μέσος όρος της ΕΕ βρίσκεται στο 22,7% για τη μεγαλύτερη ικανοποίηση και στο 28,1 για τη χαμηλότερη.

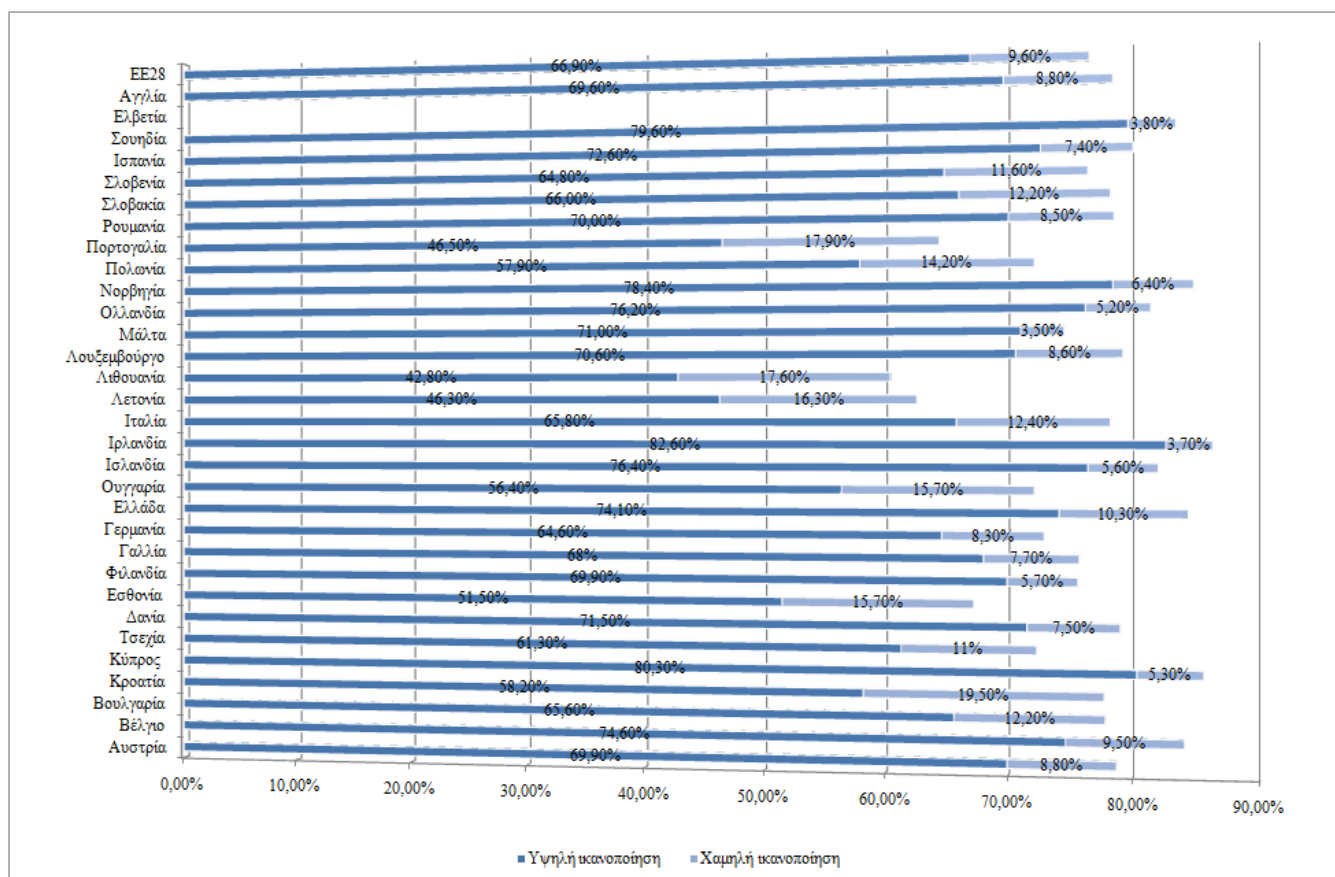
Διάγραμμα 6. Μορφωτικό επίπεδο των χωρών της ΕΕ.

Πηγή: Eurostat

Οι χώρες με το υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο φαίνεται να είναι η Φιλανδία, η Ιρλανδία, η Ισλανδία, το Λουξεμβούργο και η Ελβετία με την Αγγλία. Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο παρατηρούμε στη Μάλτα, την Πορτογαλία και την Ισπανία. Στην Ελλάδα το 30,2% έχει ένα υψηλό μορφωτικό επίπεδο, ενώ το 28,8% χαμηλό, το οποίο στο μέσο όρο της ΕΕ βρίσκεται στο 23%.

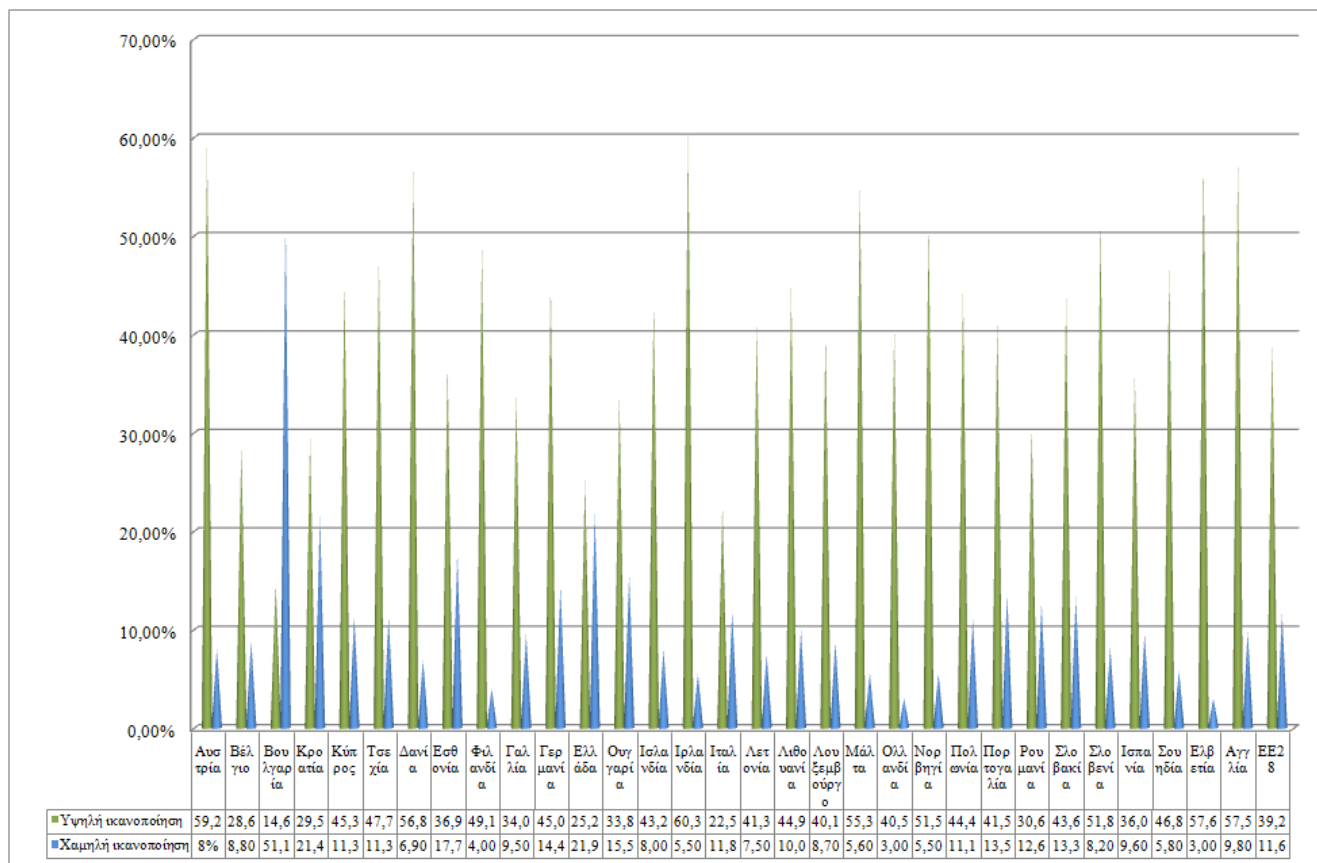
Διάγραμμα 7. Ικανοποίηση από την υγεία στις χώρες της ΕΕ.

Πηγή: Eurostat

Όσον αφορά την υγεία, παρατηρούμε ότι σχεδόν όλοι οι κάτοικοι των χωρών της ΕΕ είναι ικανοποιημένοι από την υγεία τους, η οποία είναι πολύ καλή ή καλή. Η Λιθουανία έχει τα μικρότερα ποσοστά ικανοποίησης. Η Ελλάδα κατέχει μία από τις υψηλότερες θέσεις στην καλή υγεία, με πρώτη να αριθμούμε την Κύπρο.

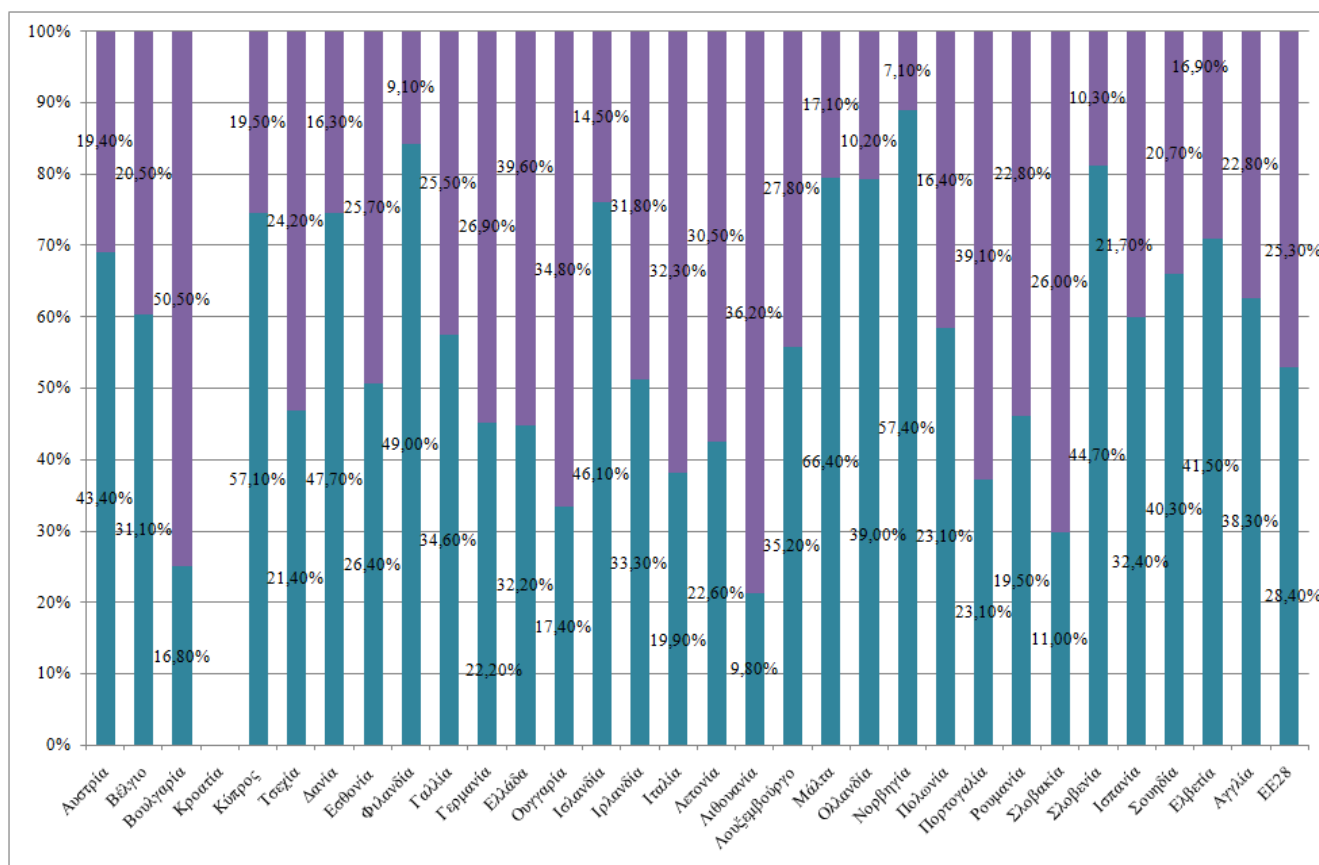
Διάγραμμα 8. Ικανοποίηση των κατοίκων των χωρών της ΕΕ από τις κοινωνικές τους σχέσεις.

Πηγή: Eurostat

Περισσότερο κοινωνικοί φαίνεται να είναι οι κάτοικοι της Ελβετίας, της Αγγλίας, της Αυστρίας και της Μάλτας. Αντίθετα λιγότερο κοινωνικοί είναι οι κάτοικοι της Βουλγαρίας με ποσοστό 51,1%. Οι Έλληνες είναι 25,2% κοινωνικοί σε σχέση με το μέσο όρο των χωρών της ΕΕ που είναι στο 39,2%.

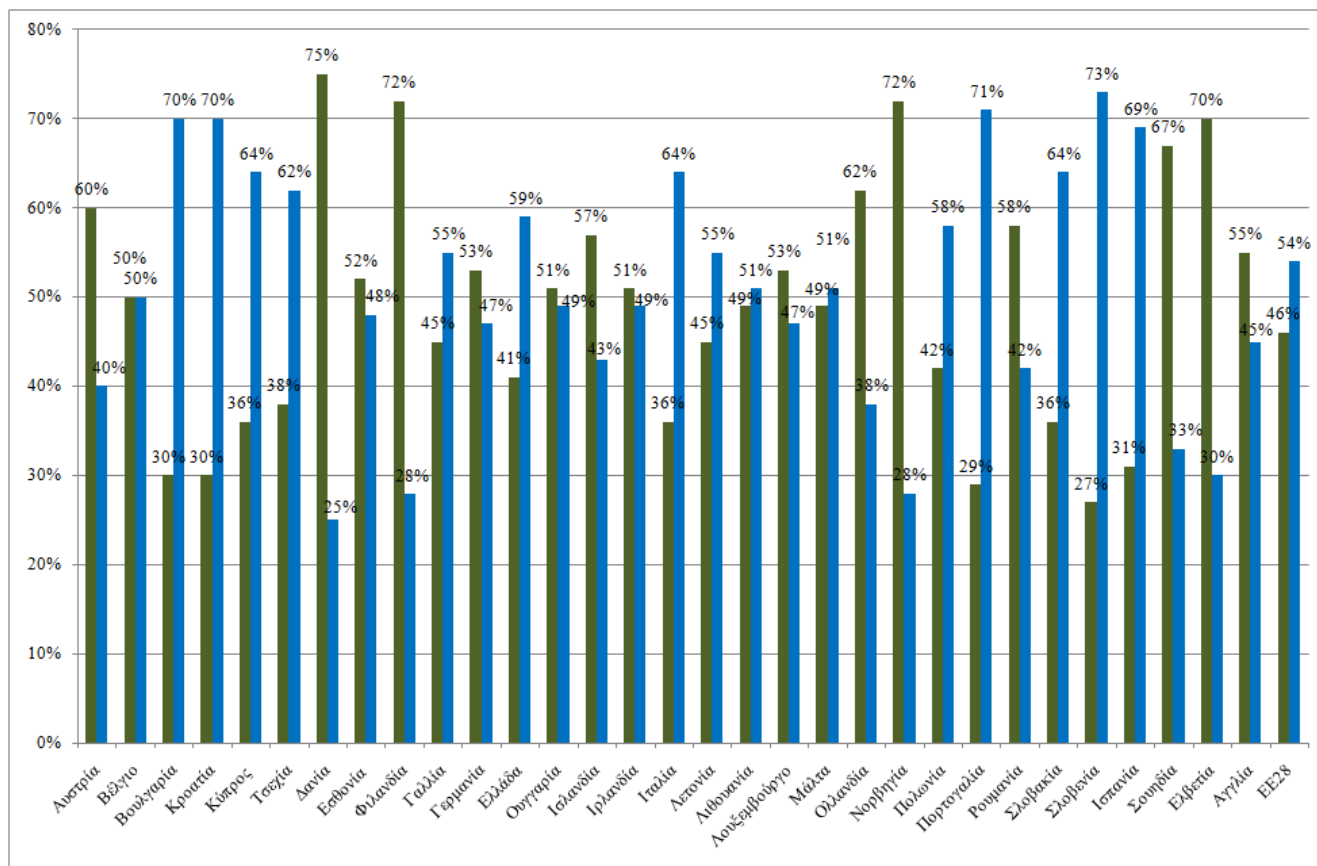
Διάγραμμα 9. Πόσο ασφαλείς αισθάνονται οι κάτοικοι των χωρών της ΕΕ.

Πηγή: Eurostat

Υψηλότερο βαθμό ασφάλειας νιώθουν οι κάτοικοι της Μάλτας με 66,4%, ενώ χαμηλότερη ασφάλειας νιώθουν οι κάτοικοι της Βουλγαρίας με ποσοστό 16,8%. Οι Έλληνες αισθάνονται 32,2% ασφαλείς, ενώ ο μέσος όρος των χωρών της ΕΕ βρίσκεται στο 28,4%.

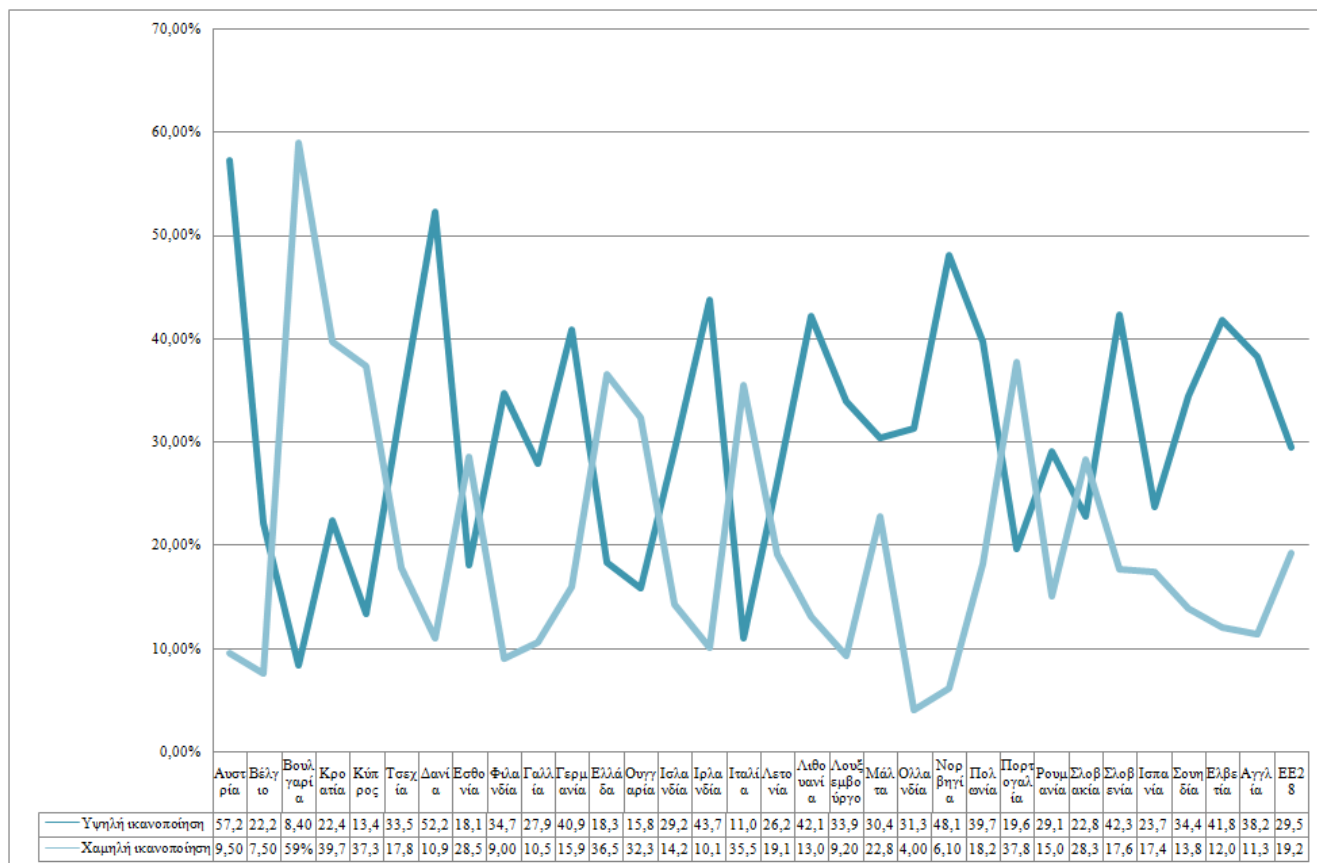
Διάγραμμα 10. Πόση εμπιστοσύνη δείχνουν οι κάτοικοι των χωρών της ΕΕ στην κυβέρνηση.

Πηγή: Eurostat

Στις περισσότερες χώρες παρατηρούμε ότι οι κάτοικοι δεν δείχνουν μεγάλη εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση. Οι κάτοικοι της Δανίας εμπιστεύονται περισσότερο από τους υπόλοιπους την κυβέρνηση σε ποσοστό 75%. Οι Έλληνες εμπιστεύονται την κυβέρνηση με ποσοστό 41%, ενώ ο μέσος όρος των χωρών της ΕΕ βρίσκεται στο 46% της εμπιστοσύνης.

Διάγραμμα 11. Ικανοποίηση από τις συνθήκες περιβάλλοντος στις χώρες της ΕΕ.

Πηγή: Eurostat

Ικανοποιημένοι από το περιβάλλον στο οποίο ζουν παρατηρούμε ότι είναι οι κάτοικοι της Αυστρίας και της Δανίας. Χαμηλά ποσοστά βλέπουμε στη Βουλγαρία και την Κροατία. Η Ελλάδα είναι 18,3% ικανοποιημένη από το περιβάλλον στο οποίο ζει. Ο μέσος όρος των χωρών της ΕΕ είναι στο 29,5% της ικανοποίησης.

Συμπερασματικά, ύστερα από τη μελέτη της έρευνας της Eurostat: "Πώς είναι η ζωή στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης;" παρατηρήσαμε ότι η Δανία, η Αυστρία, η Φιλανδία, η Ελβετία και η Νορβηγία, δηλαδή κυρίως οι σκανδιναβικές χώρες έχουν υψηλότερους δείκτες ποιότητας ζωής από τις υπόλοιπες χώρες. Χαμηλούς δείκτες ποιότητας ζωής παρουσιάζουν η Βουλγαρία, η Ελλάδα, η Κροατία, η Ισπανία και η Πορτογαλία. Οι δείκτες ποιότητας ζωής επηρεάζονται μεταξύ τους, καθώς αν μία χώρα έχει χαμηλά ποσοστά στην ανεργία, χαμηλά ποσοστά θα έχει και στις συνθήκες περιβάλλοντος αλλά και σε όλους σχεδόν τους δείκτες ποιότητας ζωής της. Αυτό που είναι άξιο προσοχής είναι ότι η υγεία αποτελεί έναν από τους κορυφαίους δείκτες ποιότητας ζωής δεδομένου ότι στις πιο πολλές χώρες οι κάτοικοι έχουν πολύ καλή ή καλή υγεία.

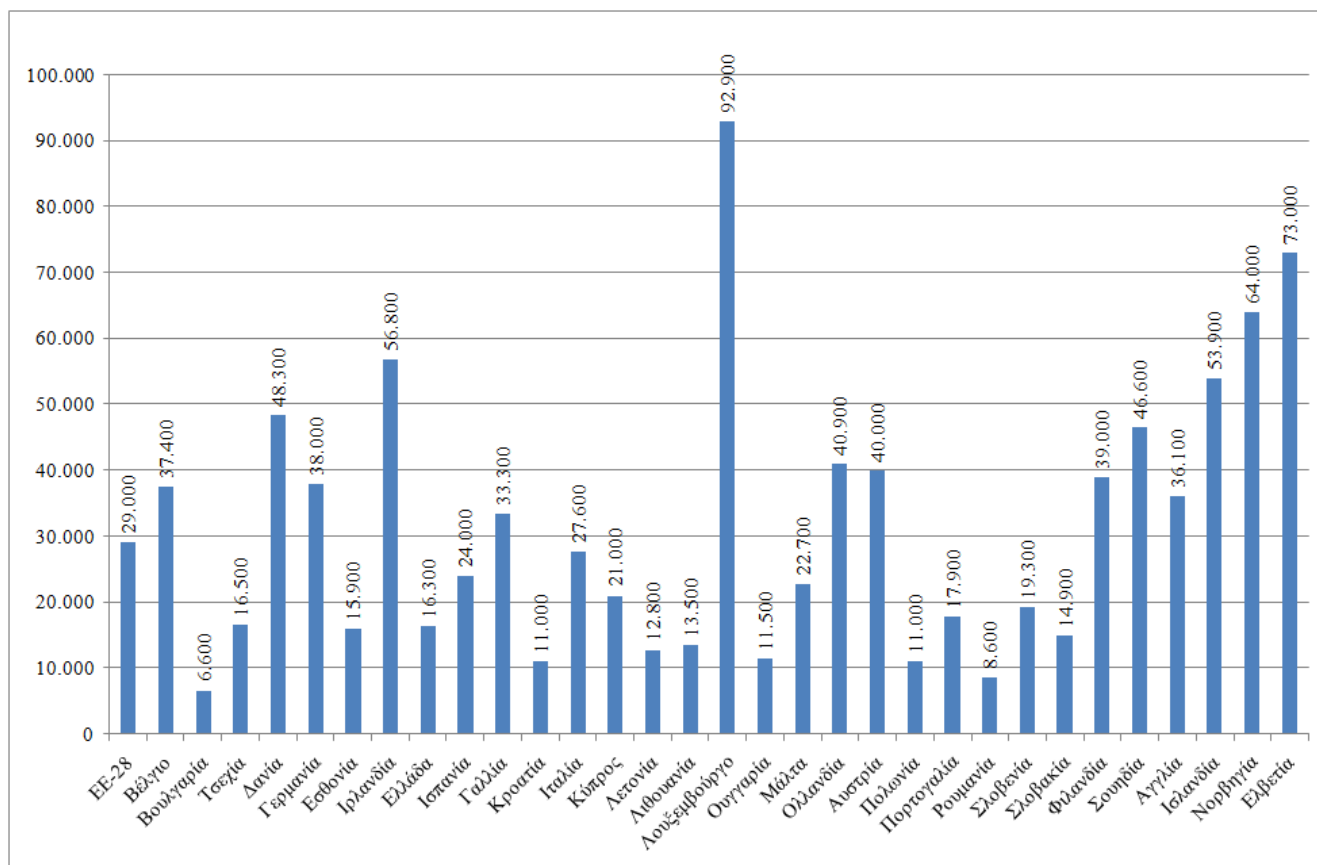
Κεφάλαιο 7

7.1. Ποιότητα ζωής: Γεγονότα και απόψεις (Eurostat statistical book)

Στα τέλη του 2013, η Eurostat εισήγαγε έναν νέο τύπο δημοσίευσης, το "Quality of life: Eurostat statistical book", με στόχο την παροχή στατιστικών αναλύσεων που σχετίζονται με σημαντικά κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά φαινόμενα. Ο στόχος της δημοσίευσης είναι να αντιμετωπιστούν συγκεκριμένα θέματα που έχουν μεγάλη σημασία για το ευρύ κοινό και τη χάραξη πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το βιβλίο της Eurostat για την ποιότητα ζωής παρουσιάζει διαφορετικές πτυχές της ευημερίας των ανθρώπων που συνδυάζουν αντικειμενικούς δείκτες με υποκειμενική αξιολόγηση των καταστάσεων των ατόμων και που καλύπτουν διάφορες πτυχές της ποιότητας ζωής. Οι δείκτες αναλύονται μαζί με διαφορετικά στοιχεία που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής, όπως η εκπαίδευση, η υγεία, η οικονομική κατάσταση.

Οι επίσημες στατιστικές περιγράφουν τις οικονομικές εξελίξεις χρησιμοποιώντας δείκτες όπως το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν. Όμως αυτό από μόνο του δεν αρκεί για να μας ενημερώσει πόσο καλή ή άσχημη είναι η ζωή των ανθρώπων.

Διάγραμμα 1. Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν σε τιμές αγοράς(σε ευρώ), 2016.

Πηγή: Eurostat

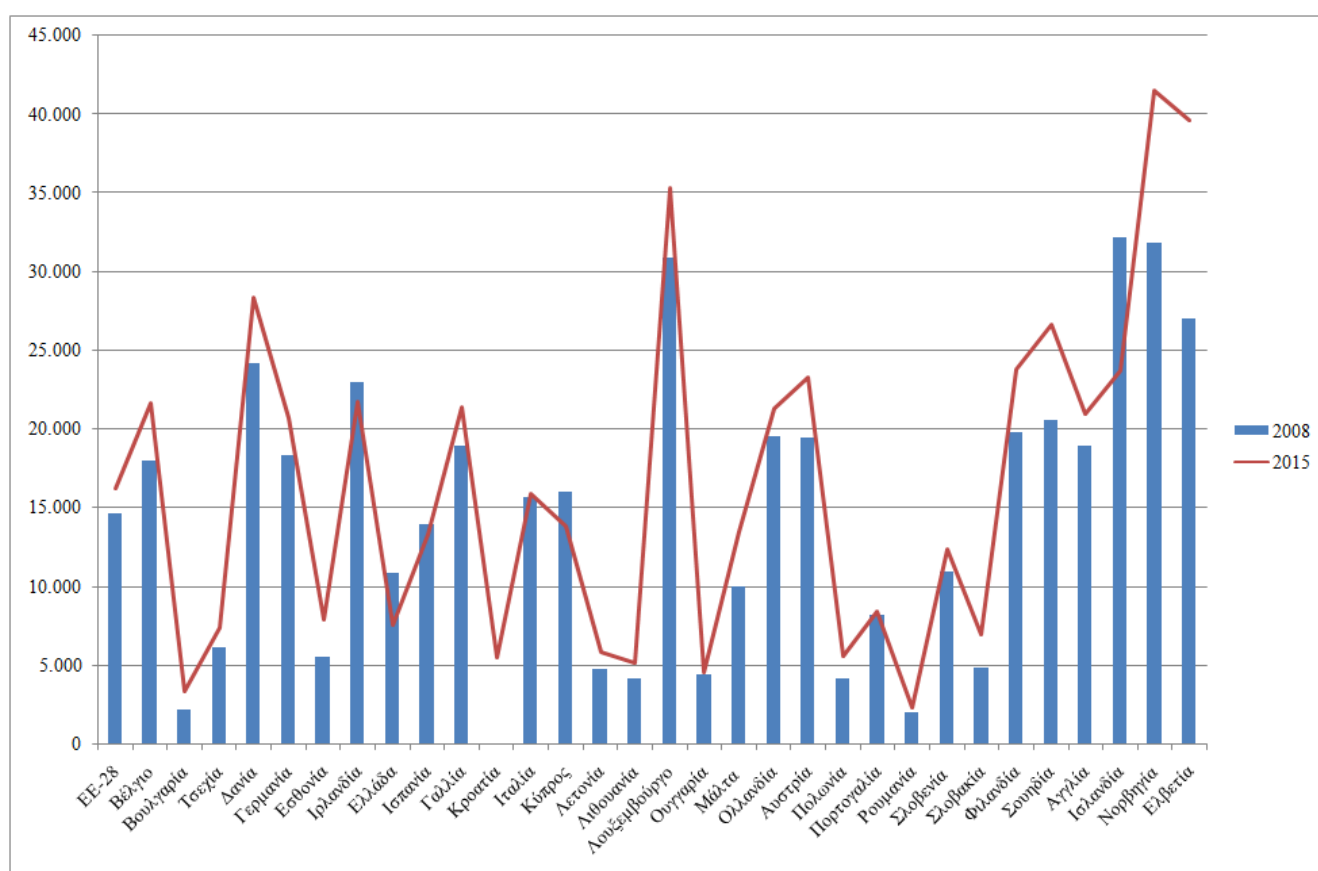
Η ποιότητα ζωής είναι ευρύτερη έννοια από την οικονομική παραγωγή και το βιοτικό επίπεδο. Είναι μια πολυδιάστατη έννοια και το σύνολο των δεικτών που αναπτύχθηκαν είναι 8+1 διαστάσεις της ποιότητας ζωής. Στο πλαίσιο αυτό, οι διαστάσεις μπορούν να μετρηθούν στατιστικά για να αντιπροσωπεύουν τις διάφορες πτυχές της ποιότητας ζωής, συμπληρώνοντας το δείκτη που χρησιμοποιείται παραδοσιακά ως μέτρο της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης του ΑΕΠ. Οκτώ από αυτές τις διαστάσεις σχετίζονται με τις ικανότητες των ανθρώπων να επιδιώκουν την αυτοπεριοριζόμενη ευεξία τους, σύμφωνα με τις δικές τους αξίες και προτεραιότητες. Η τελευταία διάσταση "συνολική εμπειρία ζωής" αναφέρεται στην προσωπική αντίληψη της ποιότητας ζωής. Το 2013, η Eurostat εισήγαγε μια ενότητα ad hoc για την υποκειμενική ευημερία στα στατιστικά στοιχεία για το εισόδημα και τις συνθήκες διαβίωσης. Ένα σύνολο μεταβλητών με υποκειμενικές εκτιμήσεις της γενικής ζωής αλλά και αρκετές διαστάσεις της ποιότητας ζωής συμπληρώνει τα δεδομένα που συλλέγονται για το εισόδημα και τις συνθήκες διαβίωσης. Οι αντικειμενικές διαστάσεις των συνθηκών διαβίωσης των ανθρώπων συμπληρώθηκαν συνεπώς με δεδομένα που συλλέχθηκαν σχετικά με την αντίληψη των ανθρώπων για την ποιότητα ζωής, που ονομάζεται επίσης υποκειμενική ευημερία. Ως εκ τούτου, τα δεδομένα για την υποκειμενική ευημερία συλλέχθηκαν για πρώτη φορά σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ με τα πρότυπα ποιότητας των επίσημων στατιστικών. Τα δεδομένα για τους υποκειμενικούς και αντικειμενικούς δείκτες ελέγχθηκαν και αναλύθηκαν. Οι δείκτες υπολογίστηκαν και αναλύθηκαν μαζί με διάφορα στοιχεία που επηρέασαν την ποιότητα ζωής, όπως το μορφωτικό επίπεδο, τη δραστηριότητα και την κατάσταση υγείας, καθώς και την οικογενειακή και οικονομική κατάσταση.

Το συγκεκριμένο κεφάλαιο χωρίζεται σε 9 υποκεφάλαια τα οποία παρουσιάζουν τις διαστάσεις της ποιότητας ζωής: υλικές συνθήκες διαβίωσης, απασχόληση, υγεία, εκπαίδευση, ψυχαγωγία και κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, οικονομική και φυσική ασφάλεια, διακυβέρνηση και βασικά δικαιώματα, φυσικό περιβάλλον και περιβάλλον διαβίωσης και γενική ικανοποίηση από τη ζωή. Καθώς η ικανοποίηση της ζωής των ανθρώπων δεν μπορεί να μειωθεί σε μία μόνο πτυχή, η παρούσα δημοσίευση παρουσιάζει τις διαφορετικές πτυχές της ποιότητας ζωής, συνδυάζοντας αντικειμενικούς δείκτες με την υποκειμενική αξιολόγηση των καταστάσεων των ατόμων. Οι υποκειμενικοί δείκτες που είναι διαθέσιμοι για κάθε διάσταση αναλύονται λαμβάνοντας υπόψη διάφορους κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες όπως η ηλικία, το φύλο, η κατάσταση του εργατικού δυναμικού. Αξιολογούνται οι επιπτώσεις τους στα επίπεδα αυτοπεποίθησης. Στη συνέχεια μελετάται η σχέση μεταξύ των υποκειμενικών αντιλήψεων και των αντικειμενικών μετρήσεων που ανήκουν στον ίδιο τομέα. Παρόλα αυτά, οι διαστάσεις συχνά αλληλοσυνδέονται και εμφανίζεται η πολλαπλή αιτιότητα.

7.2. Υλικές συνθήκες διαβίωσης

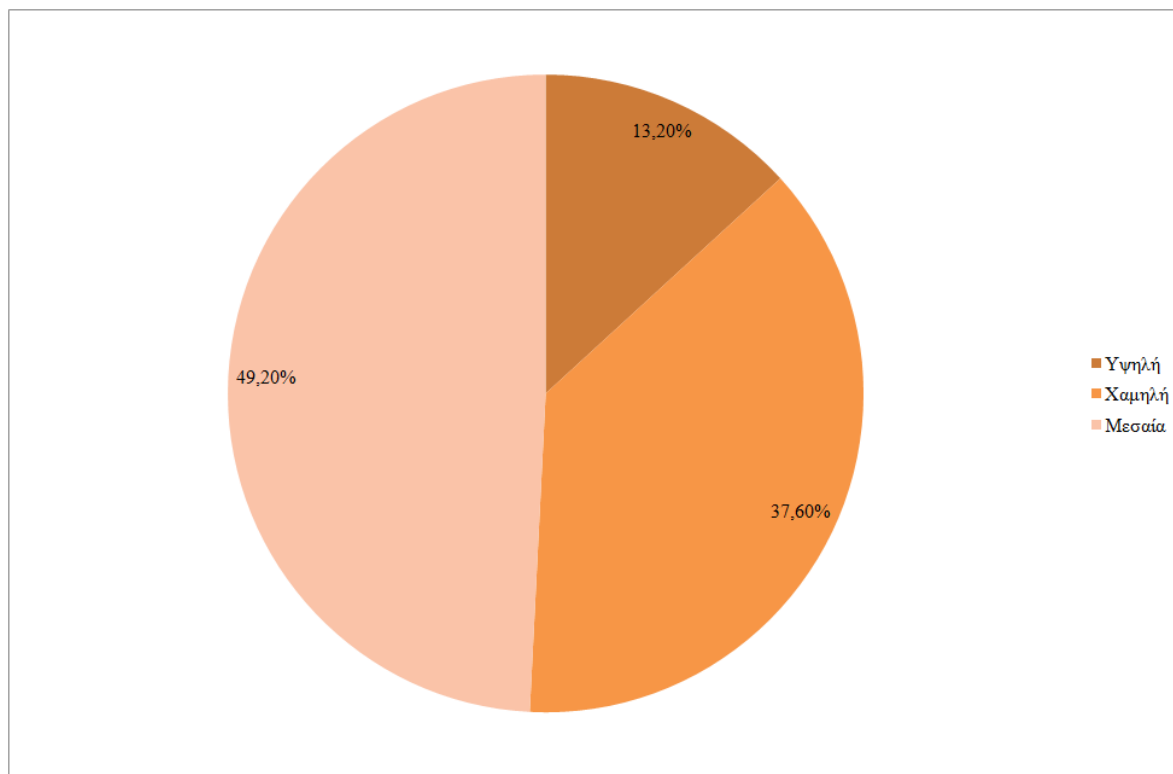
Τα άτομα και τα νοικοκυριά χρησιμοποιούν υλικούς πόρους, σύμφωνα με τις δικές τους αξίες και προτεραιότητες, για να επιδιώξουν τη δική τους αυτοπεριοριζόμενη ευεξία. Επομένως, η ποιότητα της ζωής περιορίζεται ουσιαστικά από την πρόσβαση του ατόμου στους υλικούς πόρους που χρειάζεται ή επιθυμεί, έστω κι αν είναι μόνο υλικά μέσα για να μετατραπεί σε ευημερία. Από αυτή την άποψη, οι οικονομικές συνθήκες και, ειδικότερα, οι υλικές συνθήκες διαβίωσης, αν και δεν αντικατοπτρίζουν την ποιότητα ζωής καθαυτή, παρέχουν ένα πλαίσιο για τη μέτρηση του δυναμικού των ατόμων και των νοικοκυριών για την επίτευξη αυτού.

Διάγραμμα 2. Μέσο ισοδύναμο διαθέσιμο εισόδημα νοικοκυριού(σε ευρώ), 2008,2015.

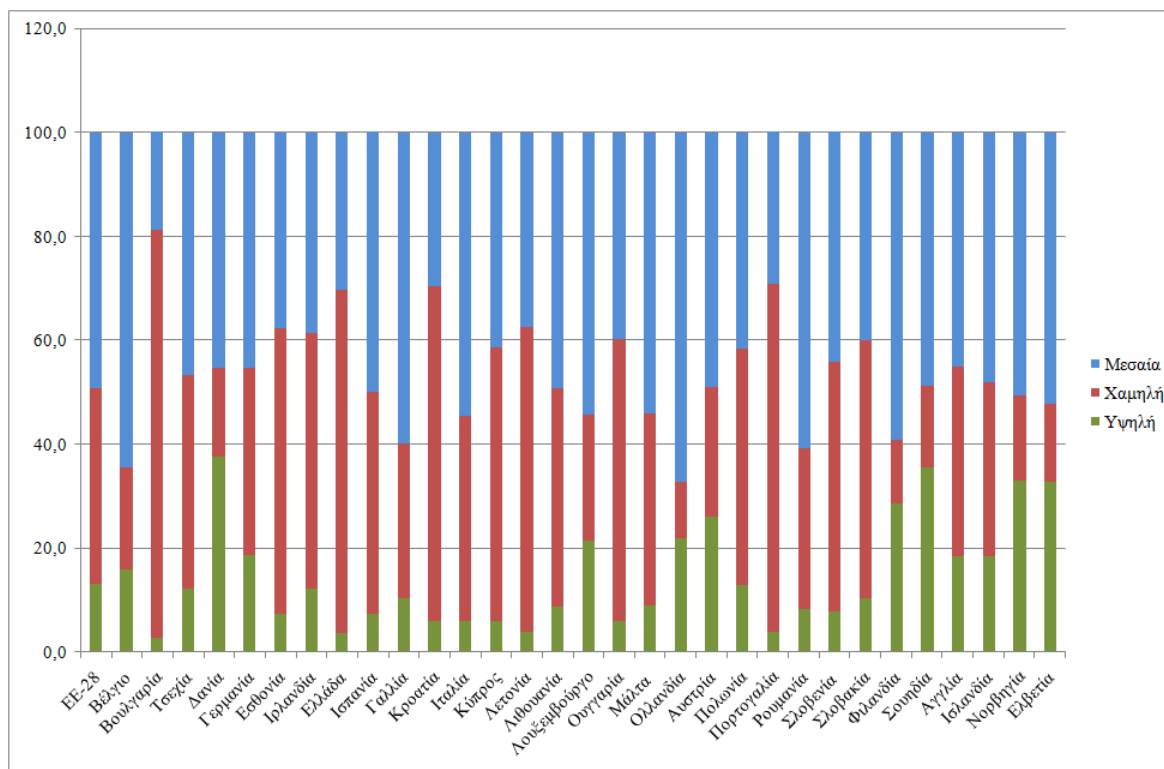
Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 3. Ικανοποίηση της οικονομικής κατάστασης του νοικοκυριού, ΕΕ-28, 2016.

Πηγή: Eurostat

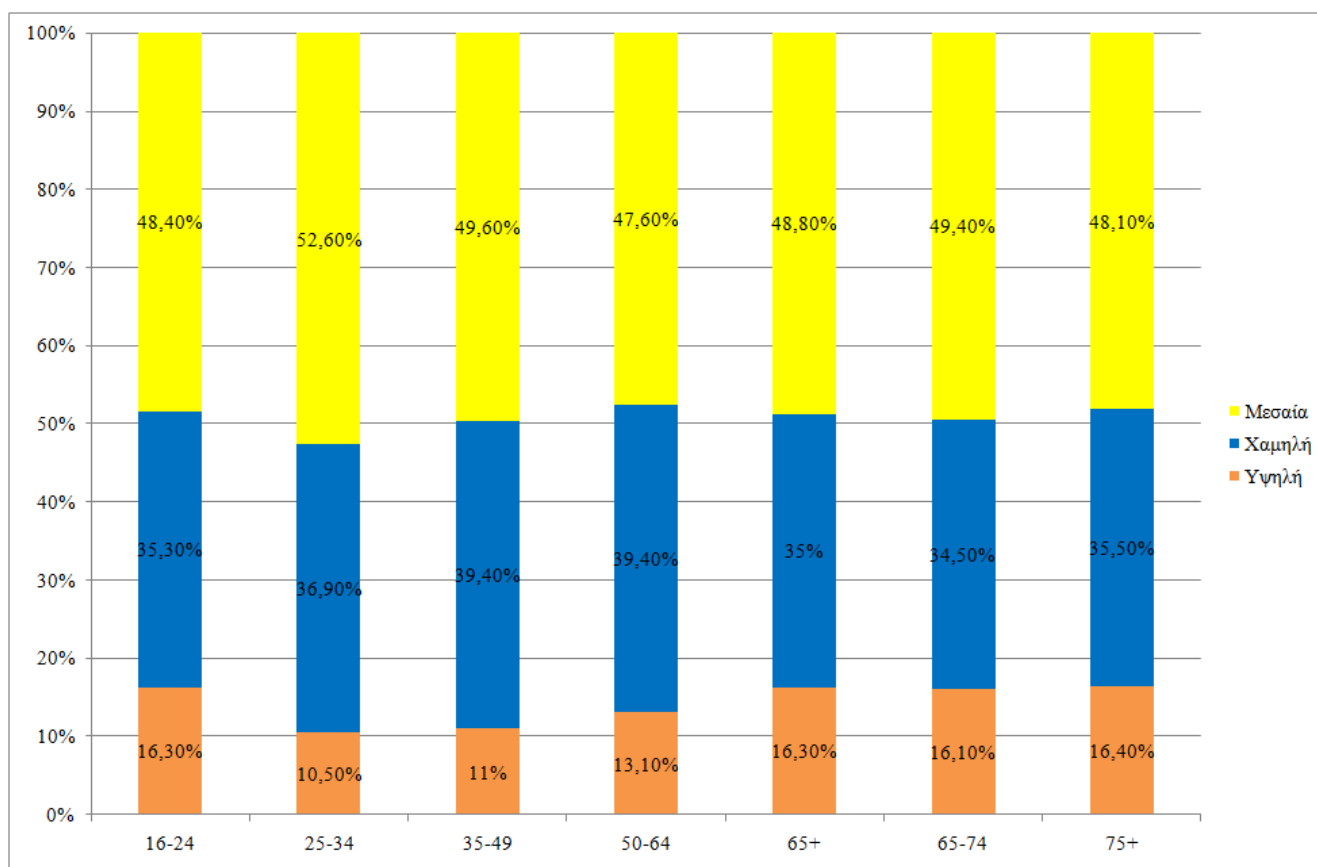
Διάγραμμα 4. Ικανοποίηση από την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού, 2013.

Πηγή: Eurostat

Τα υψηλότερα επίπεδα ικανοποίησης καταγράφηκαν στα βόρεια κράτη μέλη της ΕΕ (Σχήμα 3). Στη Δανία και τη Σουηδία, το 37,4% και το 35,5% του πληθυσμού βαθμολόγησαν την ικανοποίησή τους με 9 ή 10 από τα 10, ακολουθούμενη από τη Φινλανδία (28,6%), την Αυστρία (26,1%), την Ολλανδία (22,0%) και το Λουξεμβούργο 21,5%). Το μέσο επίπεδο ικανοποίησης στα εν λόγω κράτη μέλη της ΕΕ ήταν πολύ κοντά ή υπερέβη 7 σε κλίμακα από 0 έως 10. Αντίθετα, μόνο ένα μικρό ποσοστό (κάτω του μέσου όρου της ΕΕ) του πληθυσμού όλων των κρατών μελών της Ανατολικής ή Νότιας ΕΕ ήταν ιδιαίτερα υψηλό Ικανοποιημένοι από την οικονομική τους κατάσταση. Σε ορισμένες από τις χώρες αυτές καταγράφηκαν τα υψηλότερα ποσοστά χαμηλών ικανοτήτων (0-5). Οι χώρες με τα υψηλότερα ποσοστά χαμηλών ικανοποιήσεων ήταν η Βουλγαρία (78,5%), η Πορτογαλία (67,0%), η Ελλάδα (65,9%) και η Κροατία (64,5%). Επιπλέον, η Βουλγαρία ανέφερε το χαμηλότερο μέσο επίπεδο ικανοποίησης 3,7, ακολουθούμενο από την Ελλάδα και την Πορτογαλία, στα 4,3 και 4,5 αντίστοιχα.

Διάγραμμα 5. Ικανοποίηση της οικονομικής κατάστασης ανά ηλικιακή ομάδα, 2013.

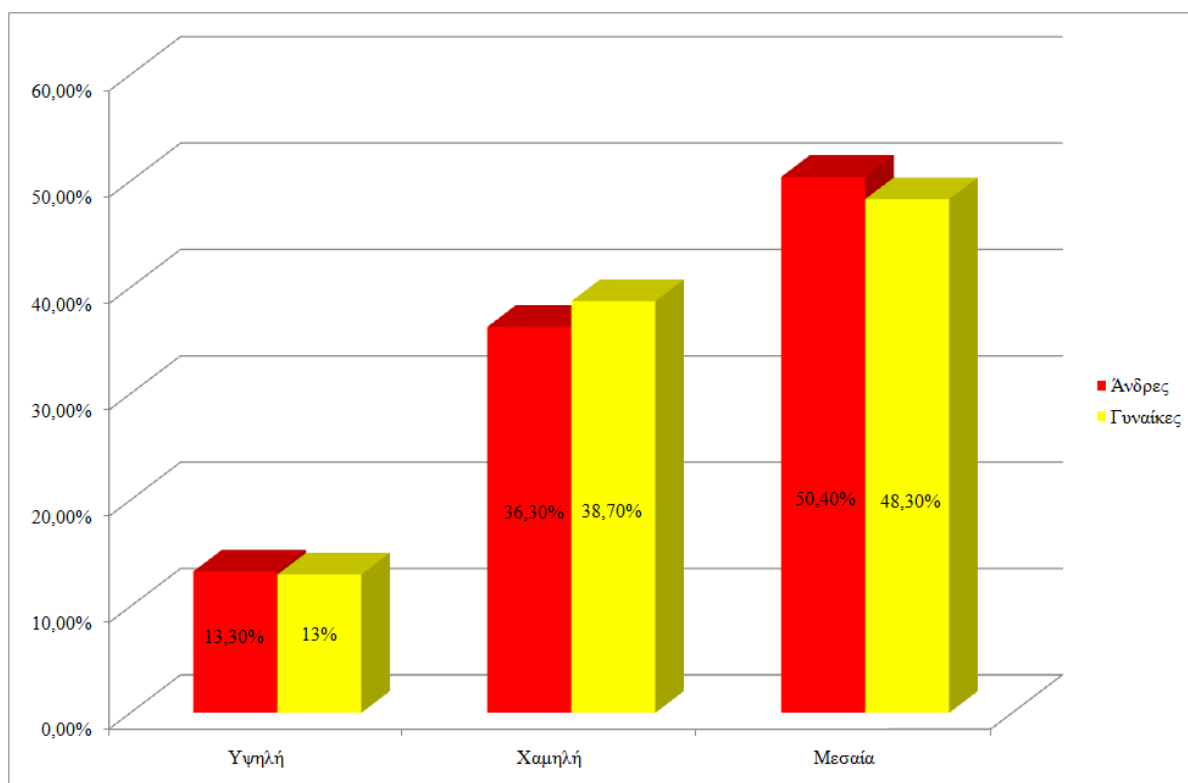

Πηγή: Eurostat

Στο παραπάνω διάγραμμα παρατηρούμε ότι η οικονομική ικανοποίηση συνδέεται άκρως με την ηλικία. Ο μέσος όρος ικανοποίησης ήταν μεγαλύτερος μεταξύ του ηλικιωμένου πληθυσμού και του νεότερου. Συγκεκριμένα, η μέση ικανοποίηση ήταν 6,3 για ηλικιακές ομάδες 75+, 65-74 και 65+ και 6,2 για ηλικιακή ομάδα 16-24 ετών. Οι ενδιάμεσες ηλικιακές ομάδες (25-34, 35-49, 50-64) είχαν μέση ικανοποίηση 5,9-6. Παρόλο που οι μέσοι όροι είναι αρκετά παρόμοιοι για τις ενδιάμεσες ηλικιακές ομάδες, στις νεότερες (25-34) παρατηρήθηκε χαμηλότερο ποσοστό χαμηλού επιπέδου ικανοποίησης (36,9% έναντι 39,4% για ηλικιακές ομάδες 35-49 και 50-64). Οι λόγοι για το υψηλότερο επίπεδο

ικανοποίησης των νεότερων και των μεγαλύτερων ηλικιακών ομάδων μπορεί να είναι αρκετά διαφορετικοί. Στην περίπτωση της πρώτης κατηγορίας μπορεί να σχετίζεται με το γεγονός ότι πολλοί εξακολουθούν να εξαρτώνται από τους γονείς τους για οικονομική υποστήριξη (το 79,5% των ενηλίκων ηλικίας 18-24 ετών ζούσε με τους γονείς τους το 2013, εκ των οποίων το 29,3% απασχολούνταν), ενώ για τους τελευταίους μπορεί να σχετίζεται με την αντικειμενική τους κατάσταση, δηλαδή μεγαλύτερη συσσώρευση του πλούτου και χαμηλότερες ανάγκες κατανάλωσης. Οι μεγαλύτερες ηλικίες (60 ετών και άνω) και οι νεώτερες (κάτω των 30 ετών) είχαν τη χαμηλότερη καταναλωτική δαπάνη. Η μέση καταναλωτική δαπάνη ανά ενήλικα ήταν 15.283 ευρώ για τους πρώτους και 14.632 ευρώ για τους τελευταίους, ενώ για τις μεσαίες ομάδες υπερέβη τα 16.000 ευρώ.

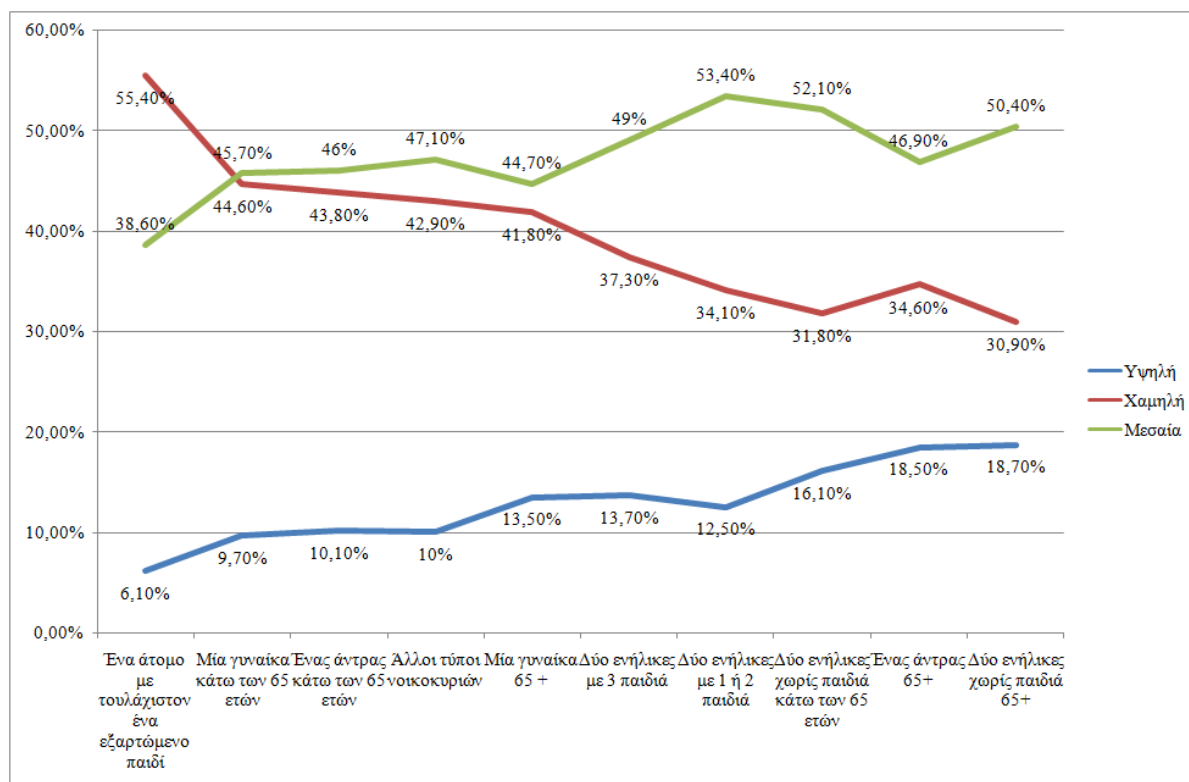
Διάγραμμα 6. Ικανοποίηση της οικονομικής κατάστασης ανά φύλο, 2013.

Πηγή: Eurostat

Το μέσο επίπεδο οικονομικής ικανοποίησης των ανδρών ήταν συγκρίσιμο με αυτό των γυναικών αν και ήταν ελαφρώς υψηλότερο (6,1 σε αντίθεση με 6). Αν και με αυτούς τους όρους τα δύο φύλα είναι πολύ παρόμοια, κάποιες διαφορές είναι ορατές όταν αναλύονται τα χαμηλά επίπεδα ικανοποίησης. Το ποσοστό των γυναικών που ανέφεραν χαμηλό επίπεδο οικονομικής ικανοποίησης ήταν 2,5 μονάδες υψηλότερο από εκείνο των ανδρών.

Διάγραμμα 7. Ικανοποίηση της οικονομικής κατάστασης ανάλογα με τον τύπο νοικοκυριού, 2013.

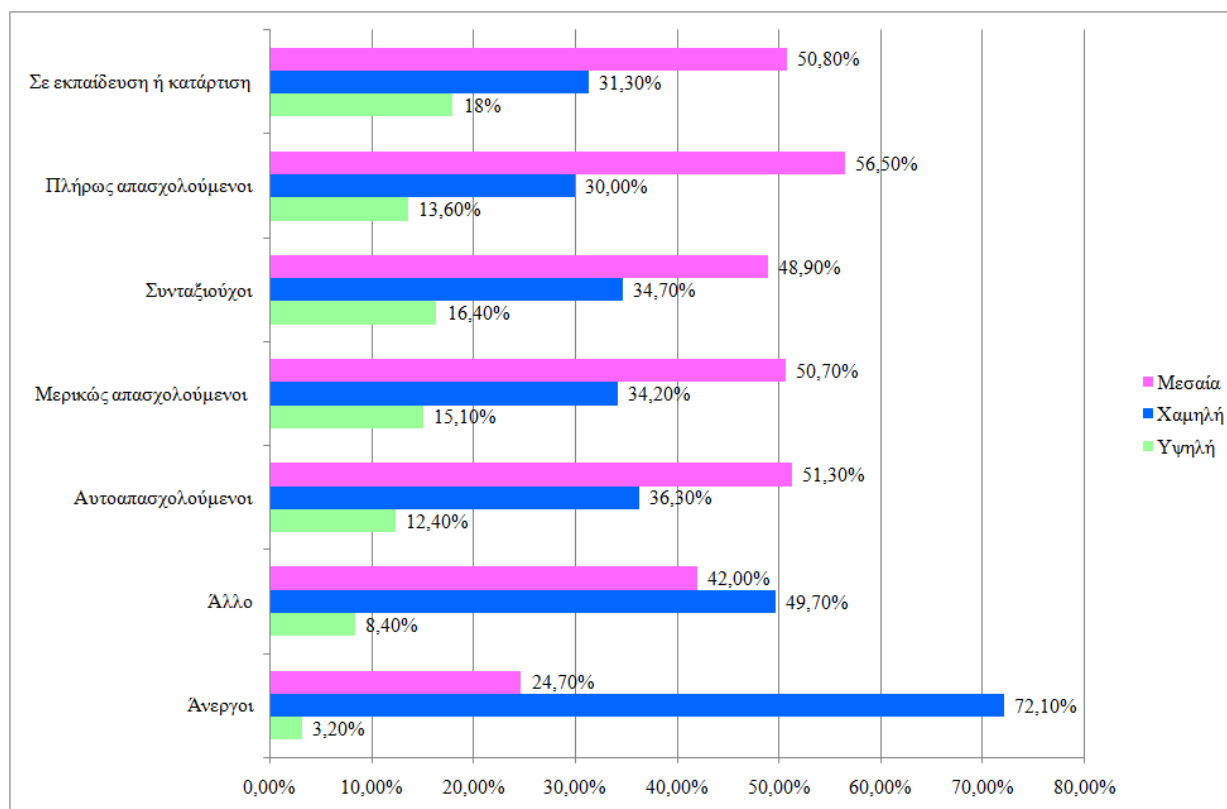

Πηγή: Eurostat

Η μέση οικονομική ικανοποίηση ήταν υψηλότερη μεταξύ των νοικοκυριών με δύο ενήλικες χωρίς παιδιά (ανεξάρτητα από την ηλικία τους), ιδιαίτερα σε 6,6 για εκείνα στα οποία τουλάχιστον ένας σύντροφος ήταν άνω των 65 ετών και 6,4 για τα άτομα κάτω των 65 ετών. Η χαμηλότερη οικονομική ικανοποίηση παρατηρήθηκε στα νοικοκυριά ενός ατόμου με τουλάχιστον ένα τέκνο, ακολουθούμενα από νεώτερα νοικοκυριά χωρίς παιδιά. Αυτό μπορεί να αντικατοπτρίζει διαφορετικές οικονομικές καταστάσεις σε αυτές τις ομάδες. Νοικοκυριά με δύο ενήλικες χωρίς παιδιά βρίσκονται στο χαμηλότερο κίνδυνο φτώχειας. Οι ομάδες με τα χαμηλότερα επίπεδα οικονομικής ικανοποίησης είχαν τον υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας σε 31,8% για τα άτομα με εξαρτώμενα παιδιά και 27,5% για τα νοικοκυριά με έναν ενήλικα κάτω των 65 ετών.

Αξίζει να σημειωθεί ότι παρόλο που η μέση οικονομική ικανοποίηση των μονογονεϊκών νοικοκυριών ήταν η ίδια για τους άνδρες και τις γυναίκες ηλικίας κάτω των 65 ετών, το ποσοστό των γυναικών που δήλωσαν χαμηλό επίπεδο οικονομικής ικανοποίησης ήταν υψηλότερο κατά 0,8 ποσοστιαίες μονάδες γενικά. Για τα ηλικιωμένα μονοπρόσωπα νοικοκυριά, η διαφορά που σχετίζεται με το φύλο ήταν μεγαλύτερη, καθώς 7,1 ποσοστιαίες μονάδες περισσότερες γυναίκες ανέφεραν ότι είχαν χαμηλό επίπεδο οικονομικής ικανοποίησης. Αυτό πιθανότατα αντικατοπτρίζει τις υπάρχουσες διαφορές μεταξύ των επιπέδων εισοδήματος.

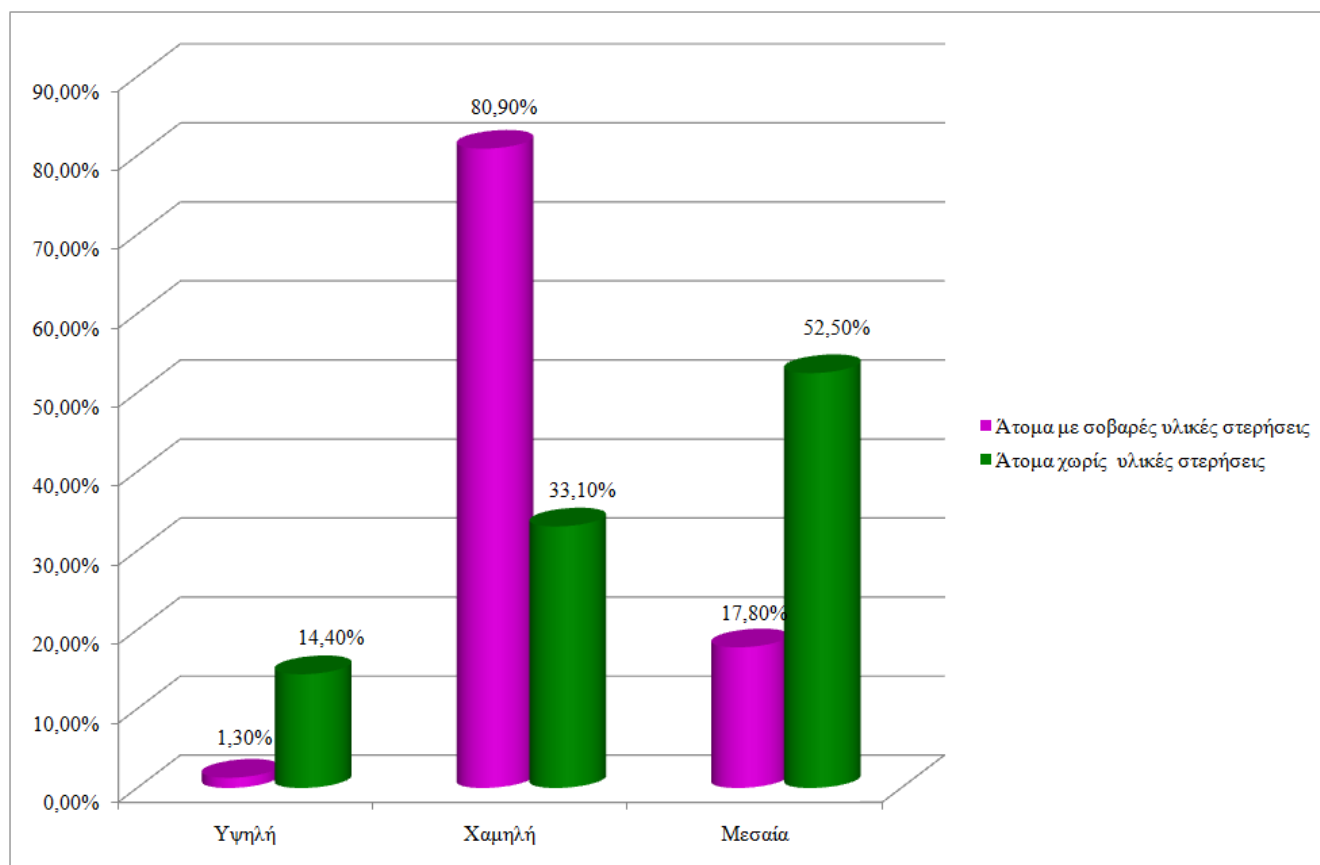
Διάγραμμα 8. Ικανοποίηση ανάλογα με την οικονομική κατάσταση, 2013.

Πηγή: Eurostat

Οι άνθρωποι πριν ή μετά από την "ενεργό" τους περίοδο (στην εκπαίδευση, την κατάρτιση ή τη συνταξιοδότηση) ήταν πιο ικανοποιημένοι από την οικονομική τους κατάσταση από ό, τι οι άλλες ομάδες. Η απασχόληση είναι επίσης πηγή ικανοποίησης. Το χαμηλότερο επίπεδο οικονομικής ικανοποίησης παρατηρήθηκε από τους άνεργους (μέση βαθμολογία 4) και το υψηλότερο από τους ερωτηθέντες στους εκπαιδευμένους και καταρτισμένους (6,5). Στην ομάδα των απασχολούμενων, ο συνολικός μέσος όρος ήταν χαμηλότερος για τους εργαζόμενους με μερική απασχόληση (6,2) από τους αντίστοιχους πλήρους απασχόλησης (6,4). Ωστόσο, ένα υψηλότερο ποσοστό εργαζομένων με μερική απασχόληση ήταν πολύ ικανοποιημένο από τους εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης. Αυτό μπορεί να οφείλεται σε διαφορετικές καταστάσεις των νοικοκυριών, καθώς το εισόδημα που αναφέρεται ως ικανοποίηση είναι το εισόδημα του νοικοκυριού και όχι μόνο του ατόμου. Αυτή η παρατήρηση πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη κατά την ανάλυση της ικανοποίησης από την οικονομική κατάσταση των ατόμων που εκπαιδεύονται, καθώς είναι πιθανόν να μην έχουν τη δική τους πηγή εισοδήματος. Με μέσο όρο 6,1, οι αυτοαπασχολούμενοι εμφανίστηκαν λιγότερο ικανοποιημένοι από την οικονομική τους κατάσταση από τους εργαζόμενους.

Διάγραμμα 9. Ικανοποίηση της οικονομικής κατάστασης με βάση την υλική στέρηση, 2013.

Πηγή: Eurostat

Υπάρχει μια σαφής σχέση μεταξύ της σοβαρής υλικής στέρησης και της ικανοποίησης των οικονομικών πόρων, με μέσο όρο σχεδόν διπλάσιο για τον μη αποστερημένο πληθυσμό, απ' ό,τι για όσους έχουν υποστεί σοβαρή στέρηση. Η διαφορά αυτή οφείλεται στην ιδιαίτερα χαμηλή αναλογία του πολύ ικανοποιημένου πληθυσμού (1,3%) και του πολύ υψηλού ποσοστού των ατόμων με χαμηλό επίπεδο ικανοποίησης (80,9%) μεταξύ των ομάδων των στερημένων ατόμων.

Πίνακας 1. Δείκτες φτώχειας σε σύγκριση με τη χαμηλή οικονομική ικανοποίηση, 2013.

%

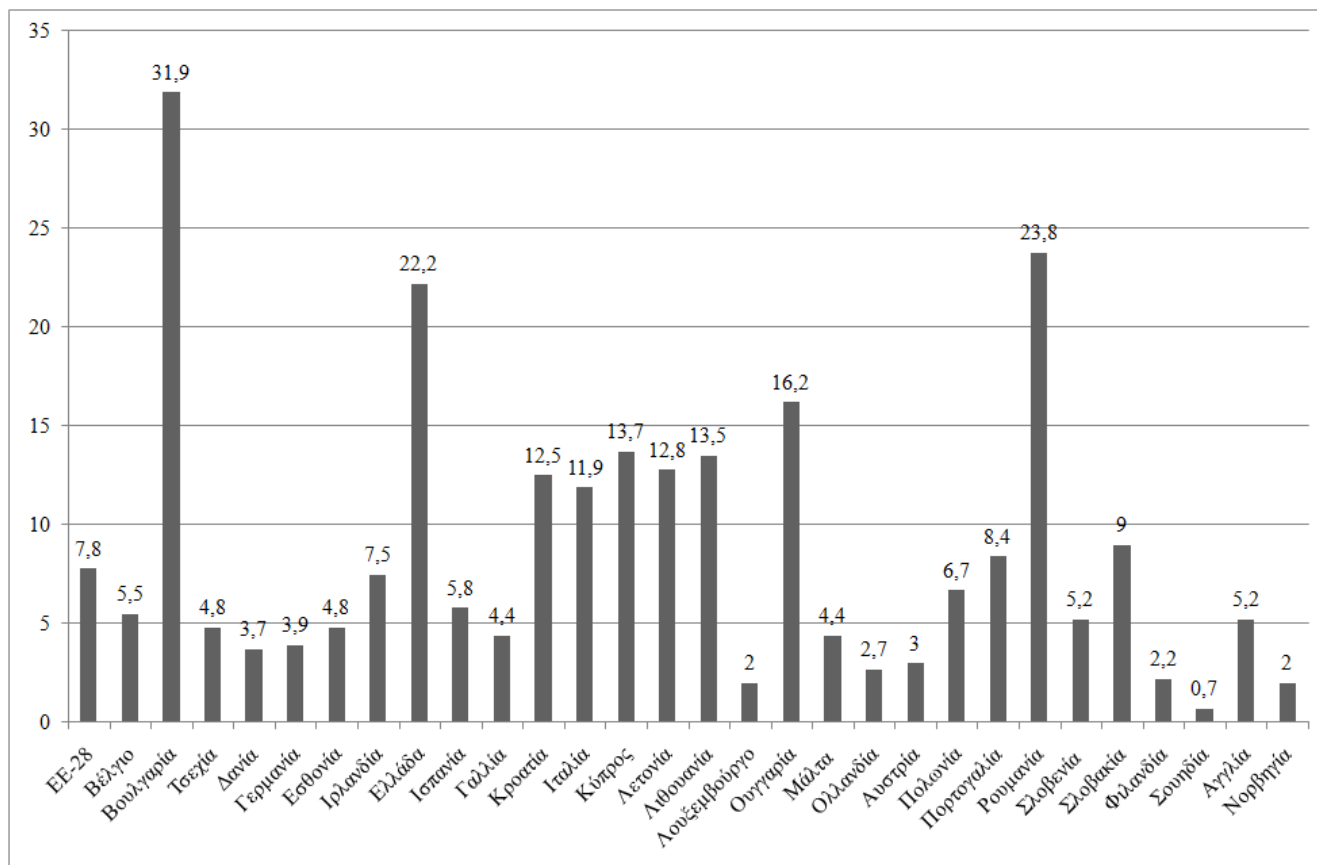
	Χαμηλή ικανοποίηση από την οικονομική κατάσταση	Ποσοστό κινδύνου φτώχειας	Άτομα με σοβαρές υλικές στέρησεις	Άτομα που αντιμετωπίζουν δυσκολίες
ΕΕ-28	37,6	16,6	9,6	28,9
Βέλγιο	19,5	15,1	5,1	21
Βουλγαρία	78,5	21	43	65,2
Τσεχία	41	8,6	6,6	31,7
Δανία	172	12,4	3,8	12,1
Γερμανία	36	16,2	5,4	9,1
Εσθονία	54,8	18,5	7,6	23,4

Ιρλανδία	49,2	14,1	9,9	36,8
Ελλάδα	65,9	23,1	20,3	78,3
Ισπανία	42,6	20,4	6,2	38,8
Γαλλία	30,4	13,7	5,1	20,5
Κροατία	64,5	19,5	14,7	55,4
Ιταλία	39,8	19,1	12,4	41,6
Κύπρος	52,8	15,3	16,1	59,4
Λετονία	58,5	19,3	24	54,4
Λιθουανία	42	20,5	16	32,9
Λουξεμβούργο	24,3	15,9	1,8	13,4
Ουγγαρία	53,2	14,3	26,8	53,9
Μάλτα	36,9	15,7	9,5	36,6
Ολλανδία	10,9	10,4	2,5	15,1
Αυστρία	24,9	14,4	4,2	14
Πολωνία	45,4	17,1	11,9	32,5
Πορτογαλία	67	18,7	10,9	46,9
Ρουμανία	30,2	22,3	28,5	50,9
Σλοβενία	48	14,5	6,7	33,1
Σλοβακία	49,7	12,8	10,2	36,6
Φιλανδία	12,3	11,8	2,5	6,9
Σουηδία	15,8	14,7	1,4	6,6
Αγγλία	36,4	15,9	8,3	21,1
Ισλανδία	33,5	9,3	1,9	23,7
Νορβηγία	16,2	10,9	1,9	6,6
Ελβετία	15	14,6	1	12

Πηγή: Eurostat

Η υποκειμενική ευημερία και το εισόδημα συνδέονται στενά. Κατά μέσο όρο, τα πλουσιότερα άτομα ήταν πιο ικανοποιημένα από το εισόδημα και τη ζωή τους γενικότερα από τα φτωχότερα στις περισσότερες χώρες. Ο πίνακας στοχεύει στη σύγκριση του ποσοστού των ατόμων που δήλωσαν χαμηλή ικανοποίηση από την οικονομική τους κατάσταση το 2013, με το μερίδιο των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας, έντονη υλική στέρηση και το μερίδιο των νοικοκυριών που αντεπεξέρχονται σε μεγάλες δυσκολίες. Οι χώρες με τον υψηλότερο κίνδυνο φτώχειας και τις χειρότερες υλικές συνθήκες είχαν το υψηλότερο ποσοστό, δηλώνοντας χαμηλό επίπεδο οικονομικής κατάστασης.

Διάγραμμα 10. Χαμηλή ικανοποίηση από την οικονομική κατάσταση σε σχέση με το ποσοστό σοβαρών υλικών στερήσεων, 2016.

Πηγή: Eurostat

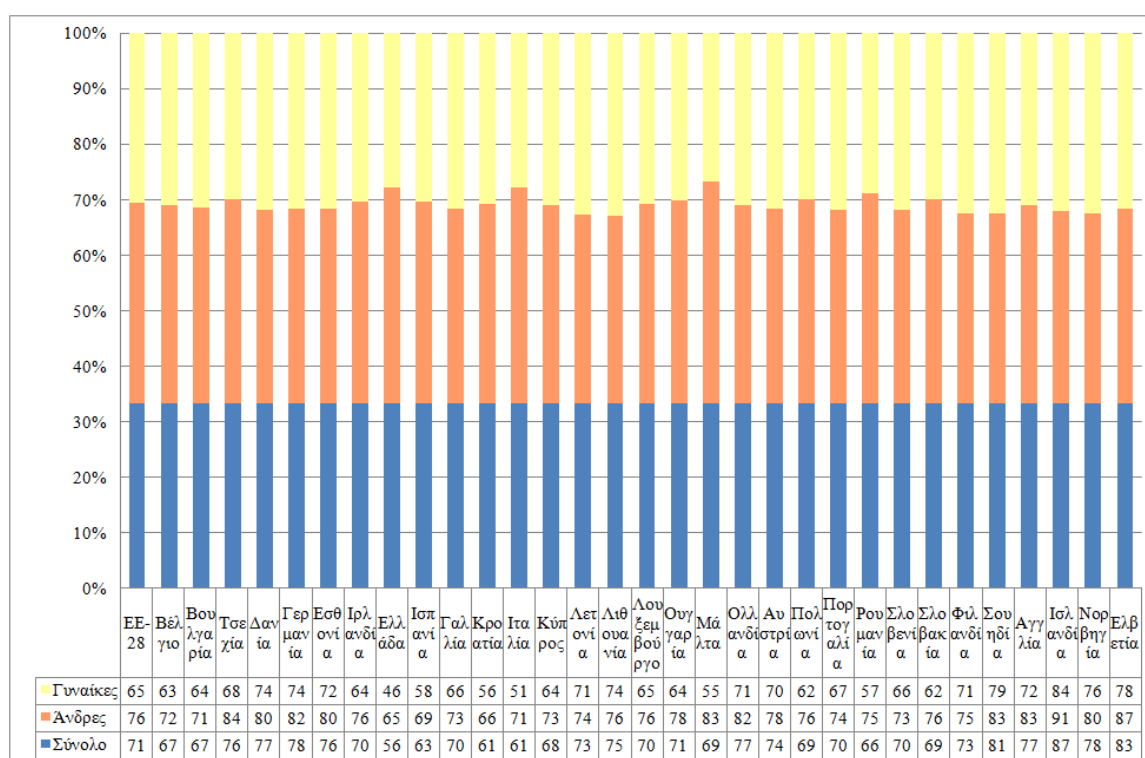
Η σοβαρή υλική στέρηση είναι η δεύτερη πιο διαδεδομένη μορφή φτώχειας, με το 7,8% του πληθυσμού της ΕΕ να επηρεάζεται από αυτήν. Οι χώρες με το υψηλότερο ποσοστό ατόμων με σοβαρές υλικές στερήσεις, όπως η Βουλγαρία (31,9%), η Ουγγαρία (16,2%) κατέγραψαν επίσης το υψηλότερο ποσοστό ατόμων που ήταν λιγότερο ικανοποιημένοι από την οικονομική τους κατάσταση.

7.3. Απασχόληση

Το 2014, το ποσοστό απασχόλησης για την ηλικιακή ομάδα 20-64 ετών στην ΕΕ ήταν 69,2%, έναντι 67,9% το 2005 και 70,3% το 2008. Έτσι, το ποσοστό απασχόλησης ανήλθε το 2014 σε 5,8 ποσοστιαίες μονάδες κάτω από το στόχο του 75% που όρισε η ΕΕ για το 2020. Παρά τις προσπάθειες για την ένταξη περισσότερων γυναικών στην απασχόληση, το ποσοστό ανεργίας μεταξύ ανδρών και γυναικών εξακολουθεί να είναι 11,5 ποσοστιαίες μονάδες το 2014.

Ο απασχολούμενος πληθυσμός αποτελείται από άτομα τα οποία κατά τη διάρκεια της εβδομάδας αναφοράς εργάζονταν μισθωτά ή κέρδισαν τουλάχιστον μία ώρα ή δεν εργάζονταν αλλά είχαν θέσεις από τις οποίες απουσίαζαν προσωρινά.

Διάγραμμα 11. Ποσοστά απασχόλησης ηλικίας 20-64, 2016.

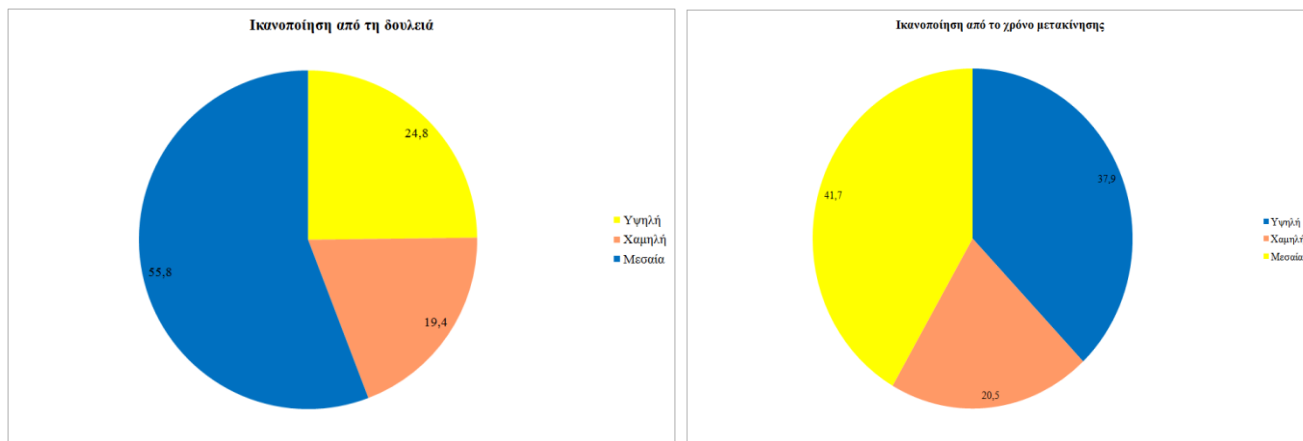
Πηγή: Eurostat

Η αμειβόμενη απασχόληση είναι απαραίτητη προκειμένου να διασφαλιστεί ένα αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο, επιτρέποντας στους ανθρώπους να επιτύχουν τους προσωπικούς τους στόχους και τις προσδοκίες. Είναι επομένως ένας ισχυρός παράγοντας για την ικανοποίηση της ζωής. Μία πρόσφατη μελέτη έδειξε ότι η ικανοποίηση από την εργασία ήταν ο δεύτερος σημαντικότερος παράγοντας πρόβλεψης της συνολικής ικανοποίησης από τη ζωή των βρετανών εργαζομένων. Αντίθετα, η ανεργία συνδέεται στενά με χαμηλά επίπεδα ικανοποίησης και ευτυχίας στη ζωή.

Στην ΕΕ περίπου ένας στους πέντε κατοίκους (19,4%) που απασχολούνται εκφράζει χαμηλά επίπεδα ικανοποίησης από τη δουλειά, ενώ περίπου ένας στους τέσσερις (24,8%) εξέφρασε υψηλά επίπεδα ικανοποίησης. Οι υπόλοιποι κάτοικοι (55,8%) δήλωσαν μεσαία επίπεδα ικανοποίησης από τη δουλειά. Σε μια κλίμακα από 0 έως 10 -όπου το 0 είναι το χαμηλότερο επίπεδο ικανοποίησης και το 10 το υψηλότερο- αυτό είχε ως αποτέλεσμα μια μέση ικανοποίηση 7,1 που ήταν παρόμοια με τη συνολική μέση ικανοποίηση της ζωής στην ΕΕ.

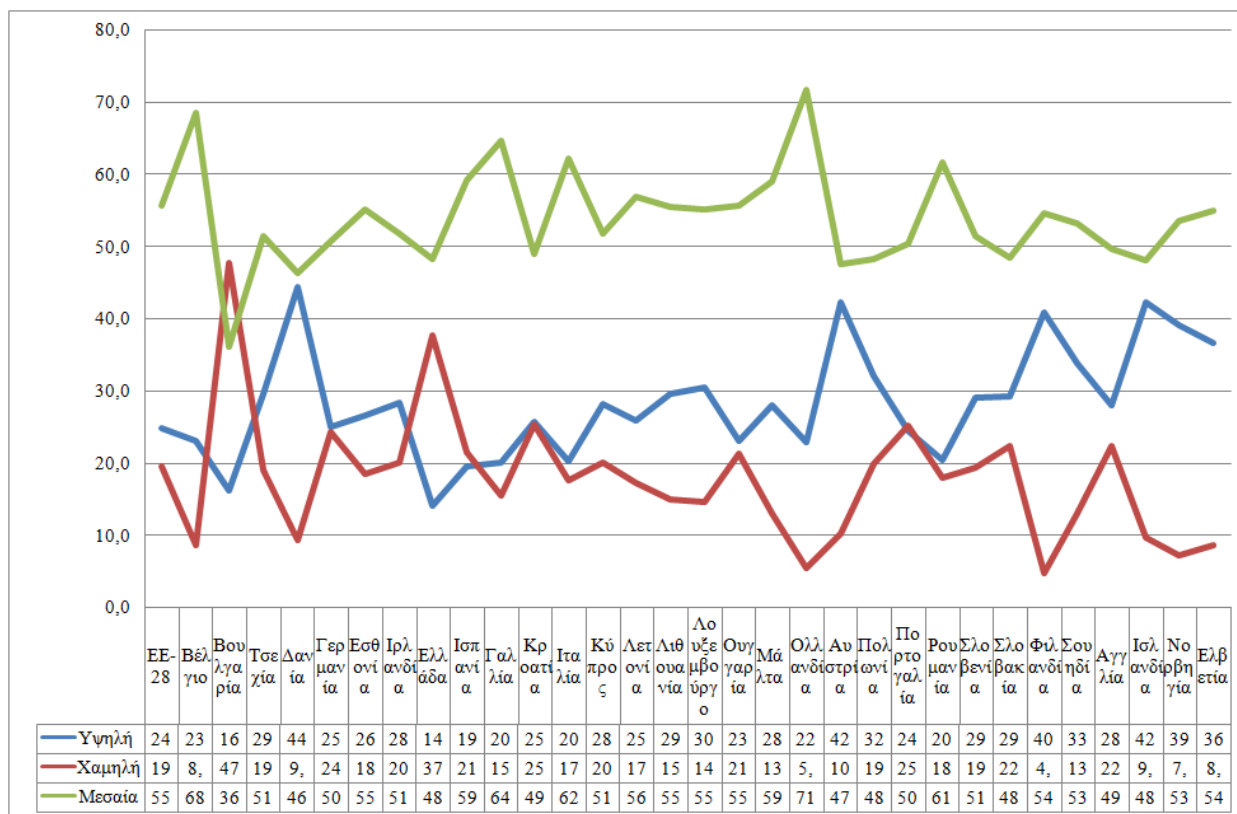
Η απασχόληση συνδέεται επίσης με περιορισμούς, όπως ο χρόνος μετακίνησης. Είναι ο χρόνος που χρειάζεται για να μεταβεί ο εργαζόμενος από το σπίτι στη δουλειά.

Διάγραμμα 12. Ικανοποίηση από τη δουλειά και το χρόνο μετακίνησης, 2013.

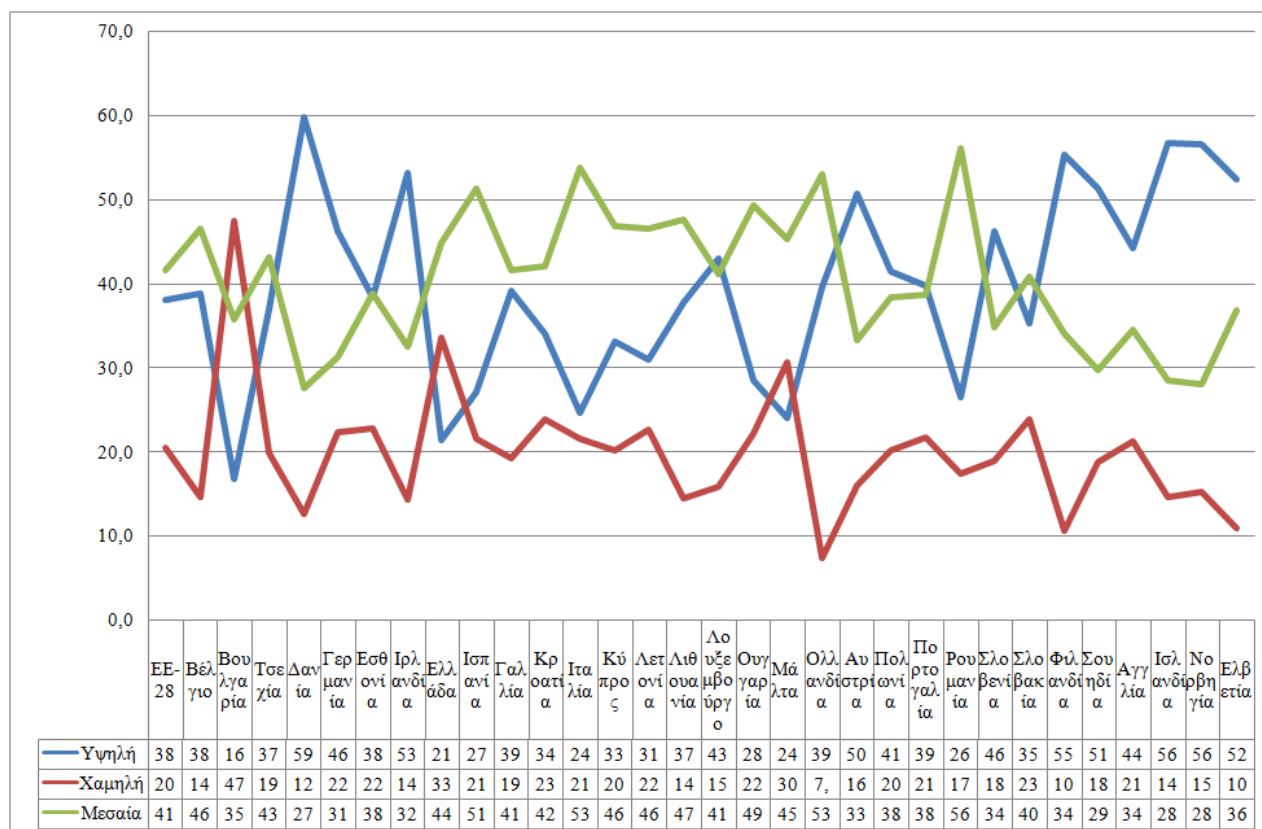
Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 13. Ικανοποίηση από τη δουλειά ανά χώρα, 2013.

Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 14. Ικανοποίηση από το χρόνο μετακίνησης ανά χώρα, 2013.

Πηγή: Eurostat

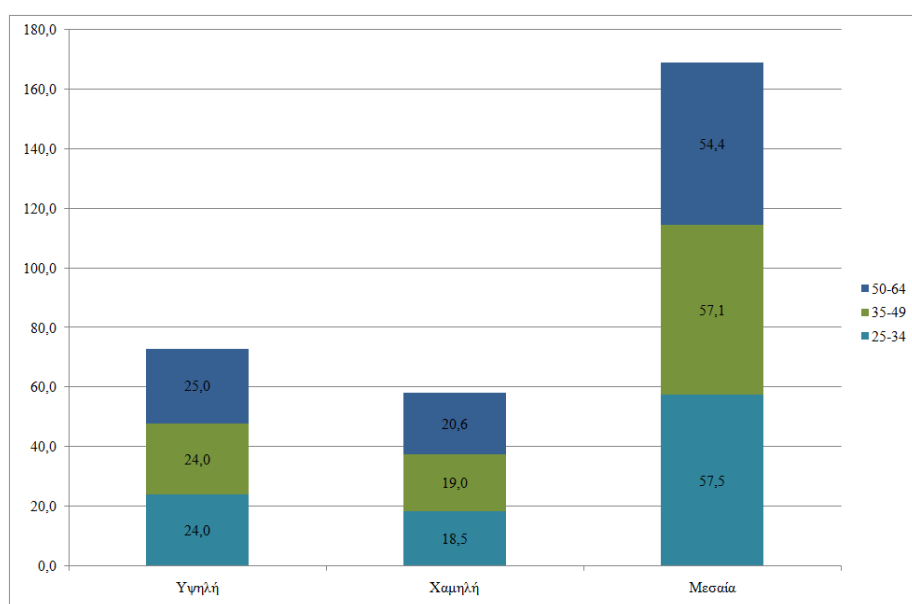
Το ποσοστό των εργαζομένων στην ΕΕ που δήλωσαν χαμηλά επίπεδα ικανοποίησης από το χρόνο μετακίνησής τους ήταν κοντά στο ποσοστό των εργαζομένων της ΕΕ που ανέφεραν χαμηλή ικανοποίηση από την εργασία. Ωστόσο, οι εργαζόμενοι στην ΕΕ ήταν πολύ πιο πιθανό να είναι υψηλά ή μέτρια ικανοποιημένοι με το χρόνο μετακίνησης σε σύγκριση με την ικανοποίηση από την εργασία τους.

Σε επίπεδο χώρας, η μέση ικανοποίηση από την εργασία κυμάνθηκε από 6 στη Βουλγαρία και 6,1 στην Ελλάδα έως 8,1 στη Φιλανδία και τη Δανία. Ο βασικός λόγος πίσω από την αρνητική αξιολόγηση των κατοίκων της Ελλάδας είναι πιθανό να ήταν η δυσμενής κατάσταση της αγοράς εργασίας. Στη Βουλγαρία η κατάσταση είναι παρόμοια, με χαμηλά ποσοστά απασχόλησης και υψηλά ποσοστά ανεργίας. Από την άλλη πλευρά, η Δανία και η Φιλανδία κατέγραψαν μερικές από τις πιο ευνοϊκές καταστάσεις στην αγορά εργασίας στην ΕΕ, με τα ποσοστά απασχόλησης πολύ υψηλότερα και τα ποσοστά ανεργίας πολύ χαμηλότερα από το μέσο όρο της ΕΕ. Εκτός από τη γενική κατάσταση στην αγορά εργασίας, ένας αριθμός άλλων παραγόντων που επηρεάζουν τα επίπεδα της ικανοποίησης από τη ζωή μπορεί να εξηγήει τις διαφορετικές καταστάσεις στις δύο αυτές ομάδες χωρών. Ο χαμηλός μέσος όρος που αναφέρεται στη Βουλγαρία και την Ελλάδα μπορεί να διατυπωθεί από το πολύ υψηλό ποσοστό εργαζομένων με χαμηλό επίπεδο ικανοποίησης από την εργασία. Στην Ολλανδία και το Βέλγιο η μέση ικανοποίηση ήταν σχετικά υψηλή, γεγονός που μπορεί να αποδοθεί στο πολύ υψηλό ποσοστό εργαζομένων με μέσο επίπεδο ικανοποίησης από την εργασία. Ομοίως, αν και η μέση ικανοποίηση από την εργασία στην Ισπανία και τη Γερμανία ήταν παρόμοια, τα επίπεδα ικανοποίησης από την εργασία ποικίλλουν. Συγκεκριμένα, η Γερμανία ανέφερε υψηλότερο ποσοστό ατόμων με υψηλή και χαμηλή ικανοποίηση σε σύγκριση με την Ισπανία. Η ικανοποίηση από την εργασία αναλύεται σε συνδυασμό με διάφορους παράγοντες, οι οποίοι αντικατοπτρίζουν συνολικά τη συνολική αντικειμενική και υποκειμενική εκτίμηση της κατάστασης της εθνικής αγοράς εργασίας. Αυτές περιλαμβάνουν την προσφορά και τη ζήτηση εργασίας, την εκτίμηση από τον εργοδότη για πιθανή

ανάπτυξη ή συρρίκνωση, την ευκολία με την οποία οι εργοδότες μπορούν να προσλαμβάνουν ή να απολύουν. Αυτά τα στοιχεία επηρεάζουν τις ευκαιρίες απασχόλησης των εργαζομένων και την ασφάλεια της εργασίας και ως εκ τούτου την ικανοποίηση από την εργασία.

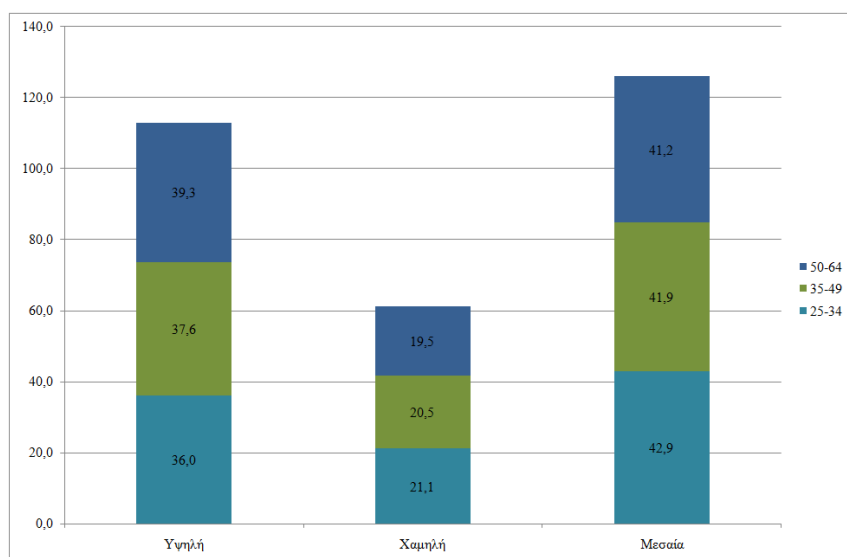
Χαρακτηριστικά όπως η ηλικία, το φύλο, το εισόδημα, το μορφωτικό επίπεδο, η εργασιακή κατάσταση και το επάγγελμα, το να ζεις σε αστικό ή αγροτικό χώρο, ο χρόνος εργασίας και η πρόσφατη αλλαγή δουλειάς μπορούν να οδηγήσουν σε διαφορετικές αντικειμενικές συνθήκες αλλά και σε προσδοκίες και προτιμήσεις, με βάση την εκτίμηση του ατόμου για τις συνθήκες εργασίας του. Αυτό μπορεί να αναφέρεται στη δουλειά τους ή σε ορισμένες πτυχές που σχετίζονται με την εργασία, όπως ο χρόνος μετακίνησης.

Διάγραμμα 15. Ικανοποίηση από το χρόνο εργασίας ανά ηλικιακή ομάδα, 2013.

Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 16. Ικανοποίηση από το χρόνο μετακίνησης ανά ηλικιακή ομάδα, 2013.

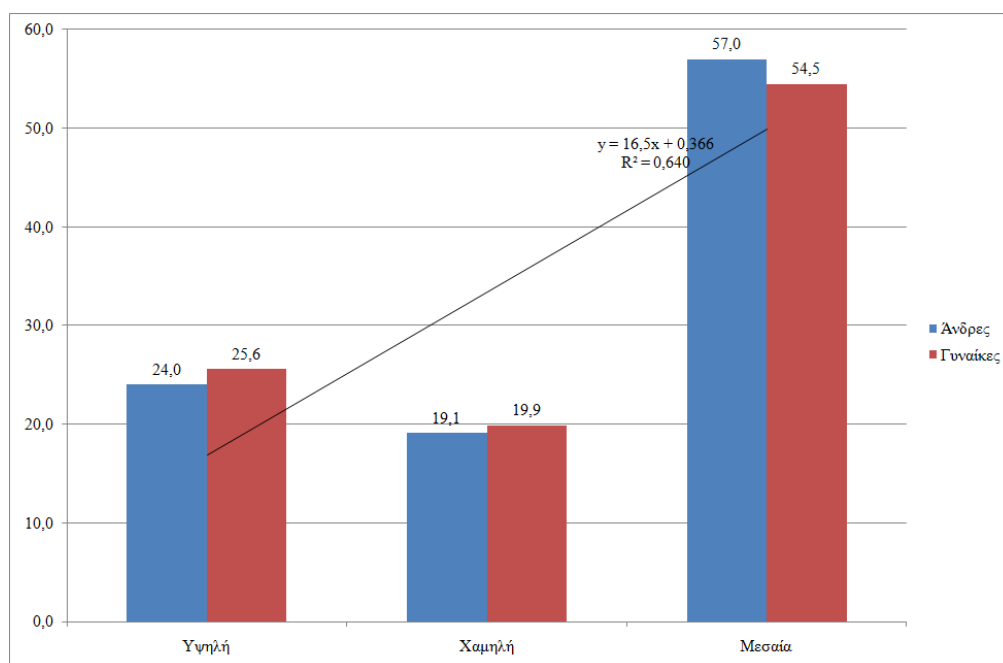

Πηγή: Eurostat

Η σχέση ηλικίας και ικανοποίησης από την εργασία κατά τη διάρκεια του ενεργού χρόνου του ατόμου είναι πολύ αδύναμη, με μια μέση διαφορά μεταξύ των τριών ηλικιακών ομάδων για ικανοποίηση από την εργασία και διαφέρει κατά 0,2 μονάδες από την ικανοποίηση του χρόνου μετακίνησης. Οι τρεις ηλικιακές ομάδες που εξετάστηκαν είχαν την ίδια μέση εργασιακή ικανοποίηση 7,1 στις 10. Η ικανοποίηση από την εργασία δεν αυξάνεται με την ηλικία, παρόλο που τα εισοδήματα αναμένεται να αυξηθούν με την ηλικία ως αποτέλεσμα μεγαλύτερης εργασιακής εμπειρίας. Ωστόσο, το ποσοστό των εργαζομένων με υψηλό και χαμηλό επίπεδο ικανοποίησης ήταν ελαφρώς υψηλότερο στην ηλικιακή ομάδα μεγαλύτερης ηλικίας απ' ότι στους άλλους δύο.

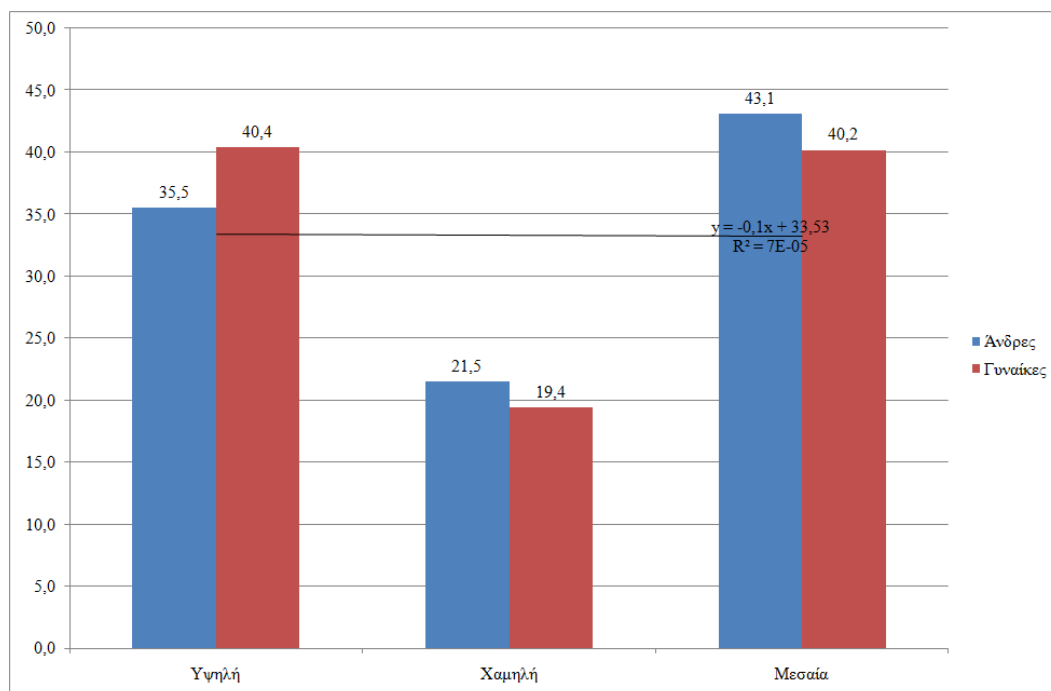
Η ικανοποίηση του χρόνου μετακίνησης αυξήθηκε βαθμιαία με την ηλικία κυμαινόμενη από 7,3 στους 10 στη μεσαία ηλικιακή ομάδα (25-34) και σε 7,5 στους 10 στις ηλικίες 50-64. Αυτές οι διαφορές μπορεί να σχετίζονται με διαφορετικές καταστάσεις στέγασης κάθε ηλικιακής ομάδας.

Διάγραμμα 17. Ικανοποίηση από το χρόνο εργασίας ανά φύλο, 2013.

Πηγή: Eurostat

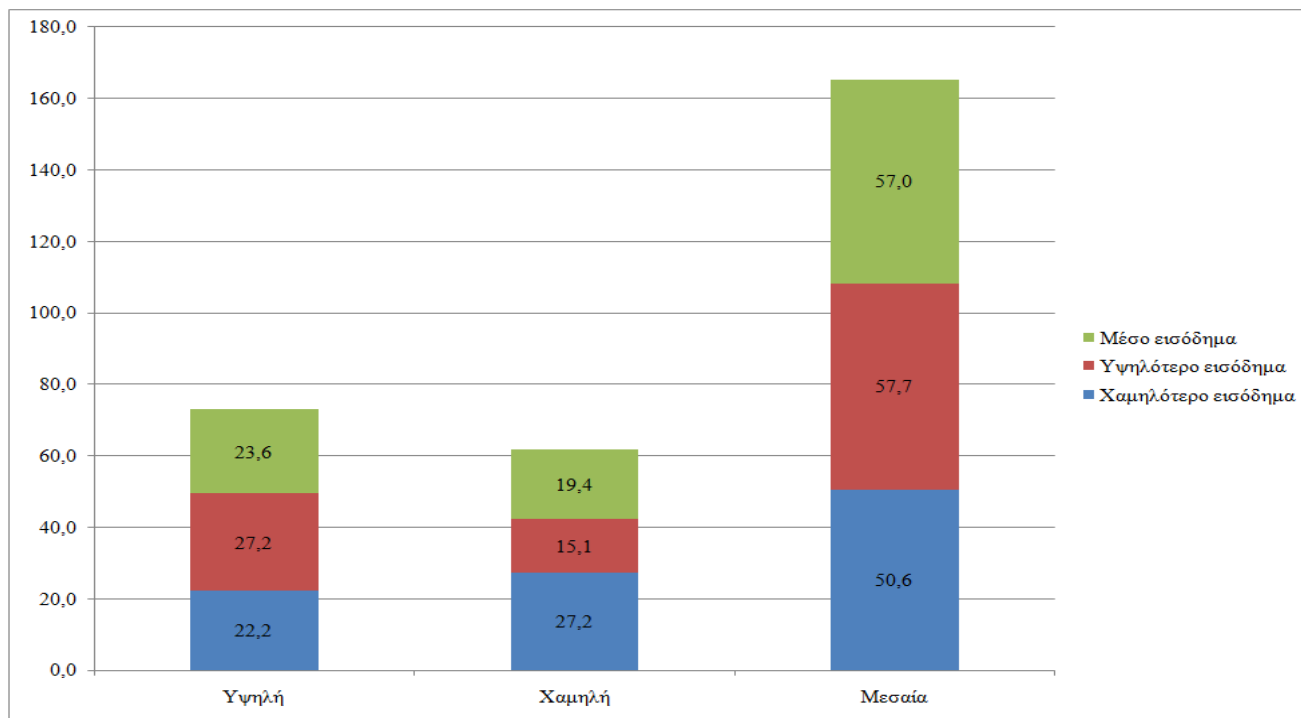
Διάγραμμα 18. Ικανοποίηση από το χρόνο μετακίνησης ανά φύλο, 2013.

Πηγή: Eurostat

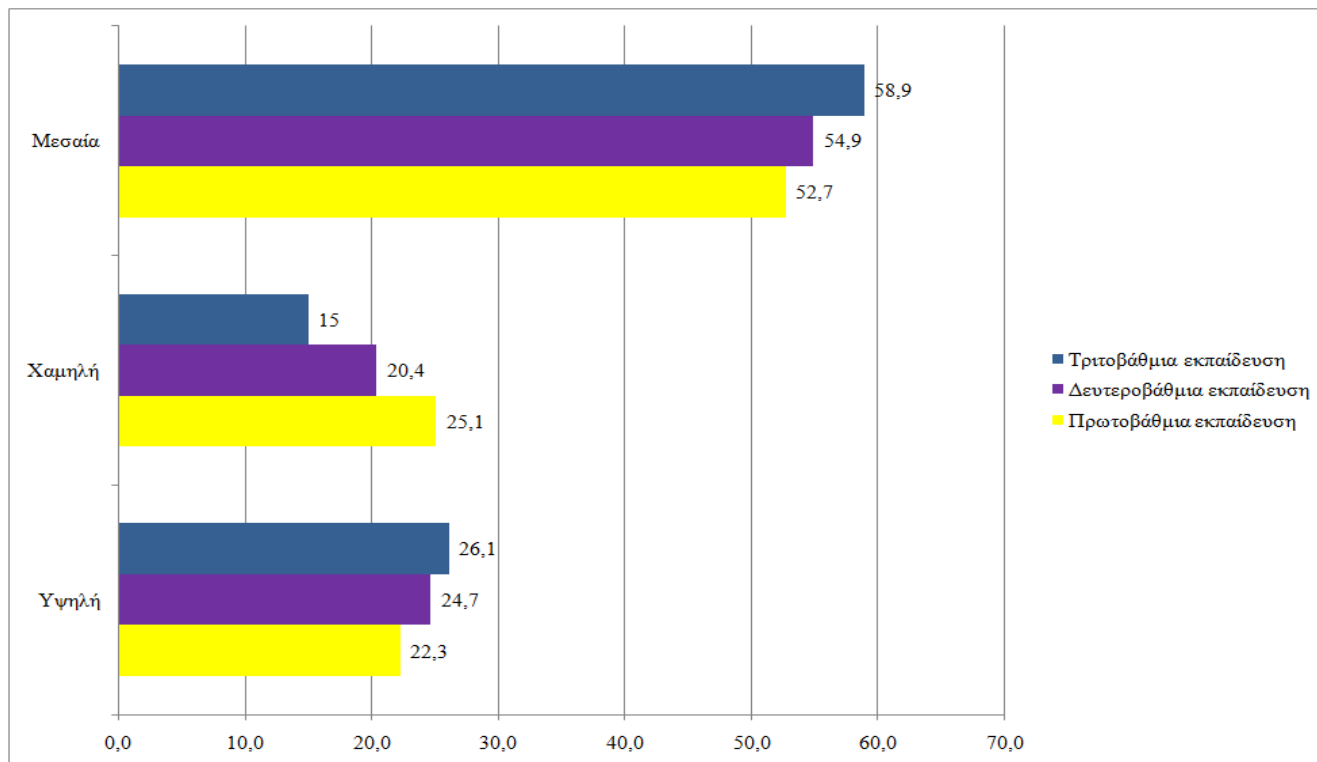
Το μέσο επίπεδο ικανοποίησης από την εργασία για τους άνδρες και τις γυναίκες είναι το ίδιο σε 7,1 στους 10 αν και παρατηρούνται μικρές διαφορές. Συγκεκριμένα, το ποσοστό των γυναικών που ανέφεραν χαμηλά και υψηλά ποσοστά ικανοποίησης από την εργασία ήταν αντίστοιχα 0,8 και 1,6 ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερα από εκείνα των ανδρών. Το φαινόμενο αυτό στην ικανοποίηση του χρόνου μετακίνησης είναι λίγο πιο έντονο. Συγκεκριμένα, οι γυναίκες που ήταν ιδιαίτερα ικανοποιημένες με το χρόνο μετακίνησης ήταν 5 ποσοστιαίες μονάδες πιο πολυάριθμες σε σχέση με τους άνδρες. Ωστόσο, κατά μέσο όρο, οι γυναίκες ήταν μόνο 0,2 μονάδες πιο ικανοποιημένες από τους άνδρες σε σχέση με το χρόνο μετακίνησης. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι οι γυναίκες περνούν λιγότερο χρόνο μετακίνησης από τους άνδρες, καθώς είναι πιο πιθανό να καταλαμβάνουν θέσεις εργασίας πλησιέστερα στο σπίτι ή να εργάζονται λίγες μέρες την εβδομάδα ώστε να μπορούν να αντεπεξέλθουν στις οικογενειακές υποχρεώσεις.

Διάγραμμα 19. Ικανοποίηση από τη δουλειά με βάση το εισόδημα, 2013.

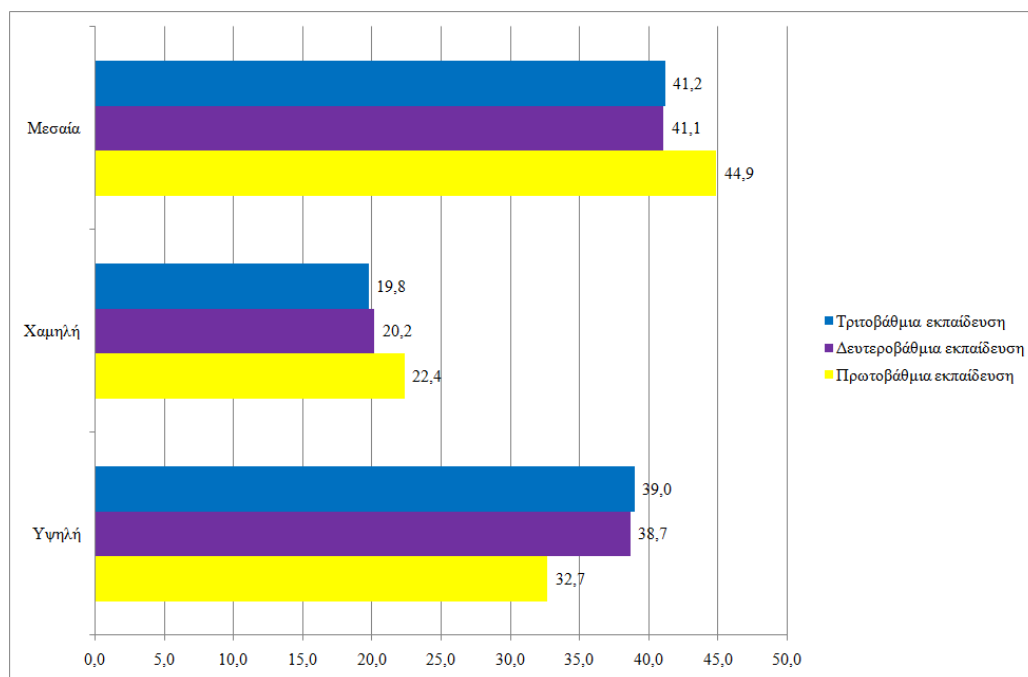
Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 20. Ικανοποίηση από την εργασία ανάλογα με το μορφωτικό επίπεδο, 2013.

Πηγή: Eurostat

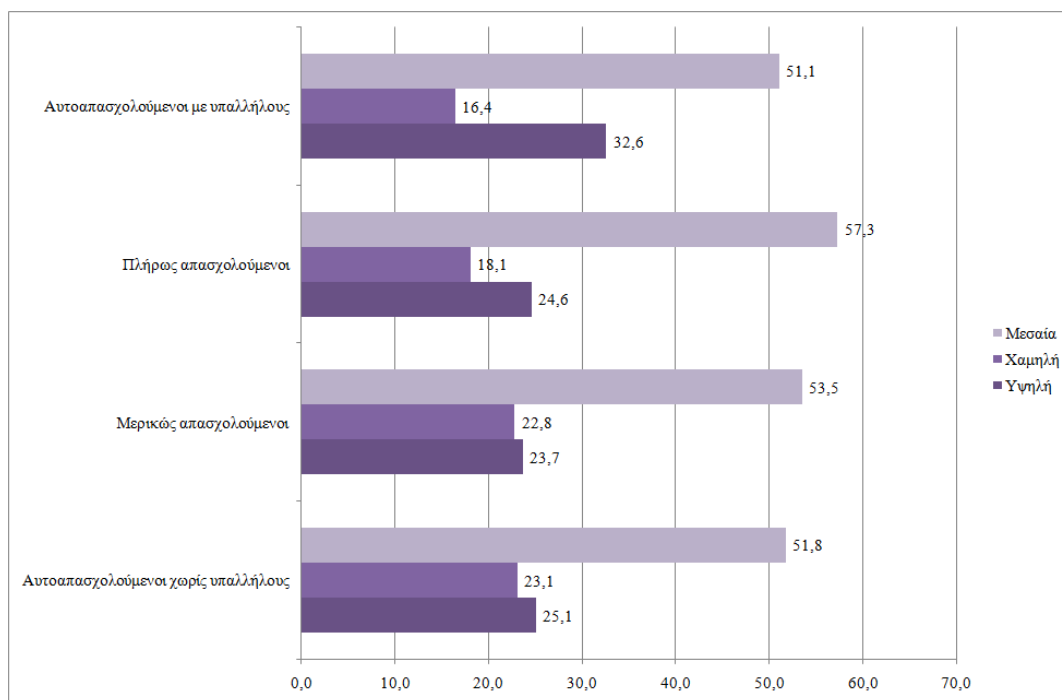
Διάγραμμα 21. Ικανοποίηση από το χρόνο μετακίνησης ανάλογα με το μορφωτικό επίπεδο, 2013.

Πηγή: Eurostat

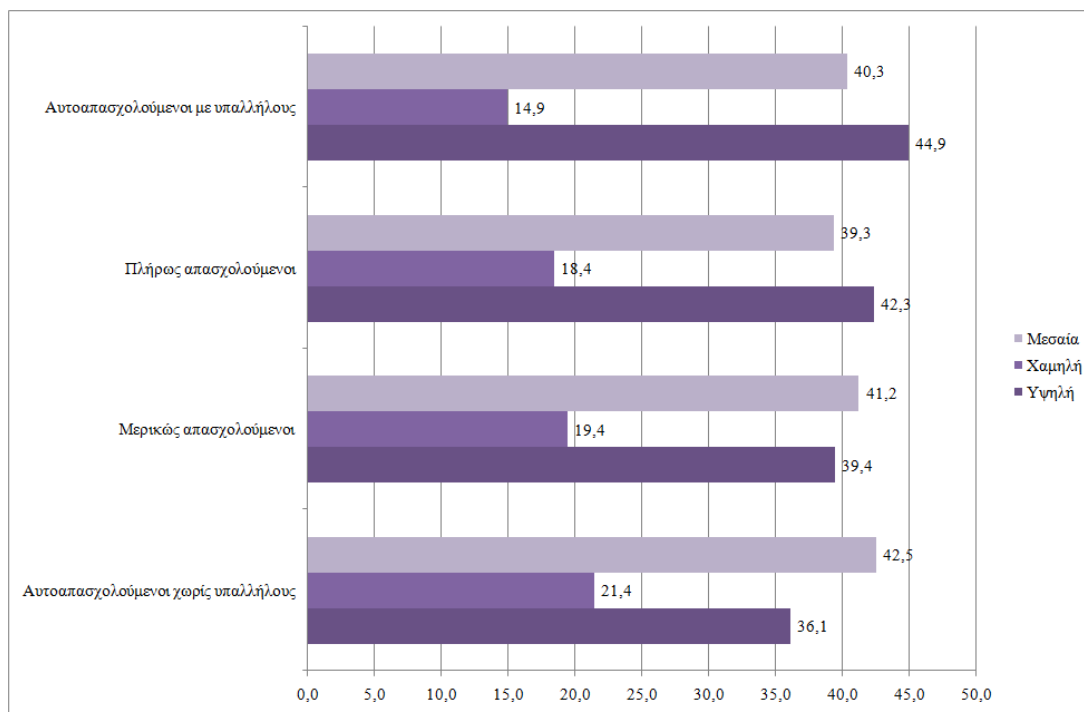
Υπήρξε σαφής σχέση μεταξύ του εκπαιδευτικού επιπέδου και της ικανοποίησης από την εργασία και σε μικρότερο βαθμό του χρόνου μετακίνησης. Τα άτομα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο είχαν μέση εργασιακή ικανοποίηση, ενώ τα άτομα με δευτεροβάθμια ή τριτοβάθμια εκπαίδευση είχαν μεσαία εργασιακή ικανοποίηση. Ενώ οι πιο μορφωμένοι άνθρωποι αναμένεται να καταλάβουν τις πιο εξειδικευμένες και καλύτερα αμειβόμενες θέσεις εργασίας, επιτυγχάνοντας έτσι υψηλότερο επίπεδο ικανοποίησης από την εργασία, η σχέση εκπαίδευσης και ικανοποίησης με το χρόνο μετακίνησης ήταν λιγότερο ξεκάθαρη. Όπως συνέβη με το εισόδημα, η εκπαίδευση δεν φαίνεται να επηρεάζει την ικανοποίηση του χρόνου μετακίνησης, ο οποίος πιθανόν να εξαρτάται περισσότερο από άλλους παράγοντες όπως ο πραγματικός χρόνος μετακίνησης και οι οικογενειακές υποχρεώσεις.

Διάγραμμα 22. Ικανοποίηση από την εργασία ανάλογα με τον τύπο απασχόλησης, 2013.

Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 23. Ικανοποίηση από το χρόνο μετακίνησης ανάλογα με τον τύπο απασχόλησης, 2013.

Πηγή: Eurostat

Οι αυτοαπασχολούμενοι εργαζόμενοι με υπαλλήλους ήταν περισσότερο ικανοποιημένοι από τη δουλειά τους από τους ομολόγους τους χωρίς υπαλλήλους και αυτοί με μερική απασχόληση μέτρια πιο ικανοποιημένοι από τους υπαλλήλους πλήρους απασχόλησης. Οι αυτοαπασχολούμενοι με υπαλλήλους είχαν πιθανώς περισσότερες ανταμοιβές και καλύτερες θέσεις εργασίας με αποτέλεσμα υψηλότερα μερίδια ικανοποιημένων εργαζομένων. Η ευελιξία της εργασίας και ο υψηλός βαθμός ελέγχου της δουλειάς διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο σε μέρος των αυτοαπασχολούμενων χωρίς υπαλλήλους. Στην ομάδα των εργαζομένων πλήρους απασχόλησης, οι ασφαλέστερες συνθήκες εργασίας και η μεγαλύτερη ασφάλεια της εργασίας θα μπορούσαν να εξηγήσουν τα υψηλά επίπεδα ικανοποίησης των εργαζομένων τους.

Τα στοιχεία που σχετίζονται με το χρόνο μετακίνησης ήταν αντίθετα. Οι υπάλληλοι πλήρους απασχόλησης ανέφεραν τους χαμηλότερους βαθμούς ικανοποίησης. Οι εργαζόμενοι με μερική απασχόληση τείνουν να ξοδεύουν λιγότερο χρόνο μετακίνησης από τους αντίστοιχους πλήρους απασχόλησης, καθώς είναι πιθανότερο να δέχονται θέσεις εργασίας πλησιέστερες στον τόπο κατοικίας τους.

Πίνακας 2. Κατάσταση απασχόλησης έναντι της χαμηλής εργασιακής ικανοποίησης, 2013.

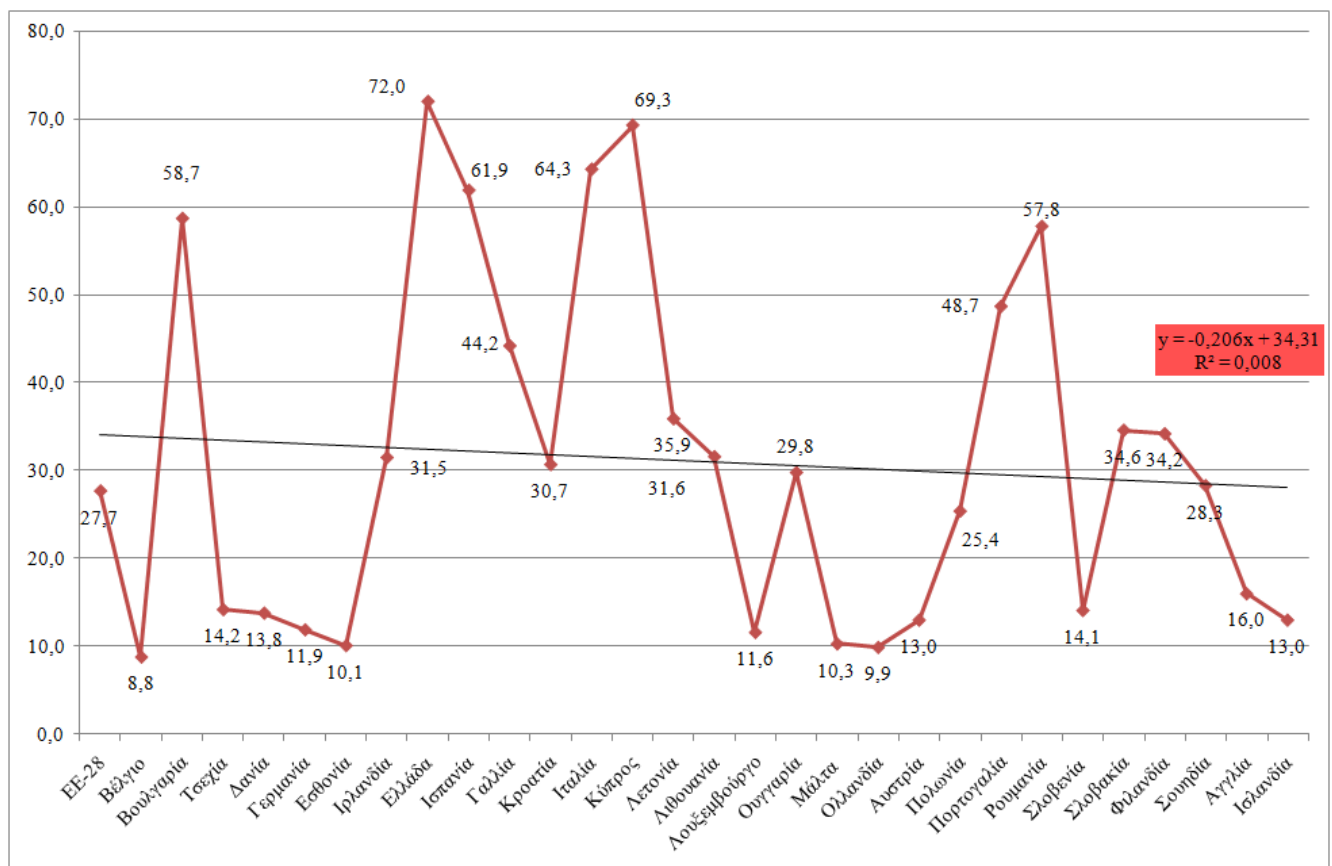
	% απασχολούμενων με χαμηλή εργασιακή ικανοποίηση(16+)	% ατόμων που ζουν σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλή ένταση εργασίας(0-59)	% εργαζομένων με μερική απασχόληση(15- 74)	% εργαζομένων με σύμβαση προσωρινής απασχόλησης(15- 64)
ΕΕ-28	19,4	10,8	4,6	13,7
Βέλγιο	8,5	14	3,6	8,1
Βουλγαρία	47,7	13	1,1	5,6
Τσεχία	19	6,9	0,7	9,1
Δανία	9,1	12,9	3	8,8
Γερμανία	24,3	9,9	4,4	13,4
Εσθονία	18,4	8,4	1,3	3,5
Ιρλανδία	20	23,9	7,8	10
Ελλάδα	37,7	18,2	6,1	10,2
Ισπανία	21,5	15,7	9,1	23,2
Γαλλία	15,5	7,9	6	15,9
Κροατία	25,4	14,8	2,2	14,5
Ιταλία	17,5	11	2,9	13,2
Κύπρος	20	7,9	7,4	17,5
Λετονία	17,3	10	3,6	4,3
Λιθουανία	15	11	2,7	2,7
Λουξεμβούργο	14,5	6,6	2	7
Ουγγαρία	20,9	12,6	2,3	10,8
Μάλτα	13	9	2,9	7,5
Ολλανδία	5,4	9,3	2,2	20,3
Αυστρία	10,2	7,8	4	9,2
Πολωνία	19,8	7,2	2,3	26,8
Πορτογαλία	25,1	12,2	5,9	21,4
Ρουμανία	17,4	6,4	2,7	1,5
Σλοβενία	19,3	8	2,5	16,3
Σλοβακία	22,3	7,6	1,9	6,8
Φιλανδία	4,7	9	3,2	15,3
Σουηδία	13	7,1	5,3	16,3
Αγγλία	22,4	13,2	6,5	6,1

Ισλανδία	4,7	6,2		14,4
Νορβηγία	7,2	6,4	6	8,4
Ελβετία	8,5	4,1	2,9	12,9

Πηγή: Eurostat

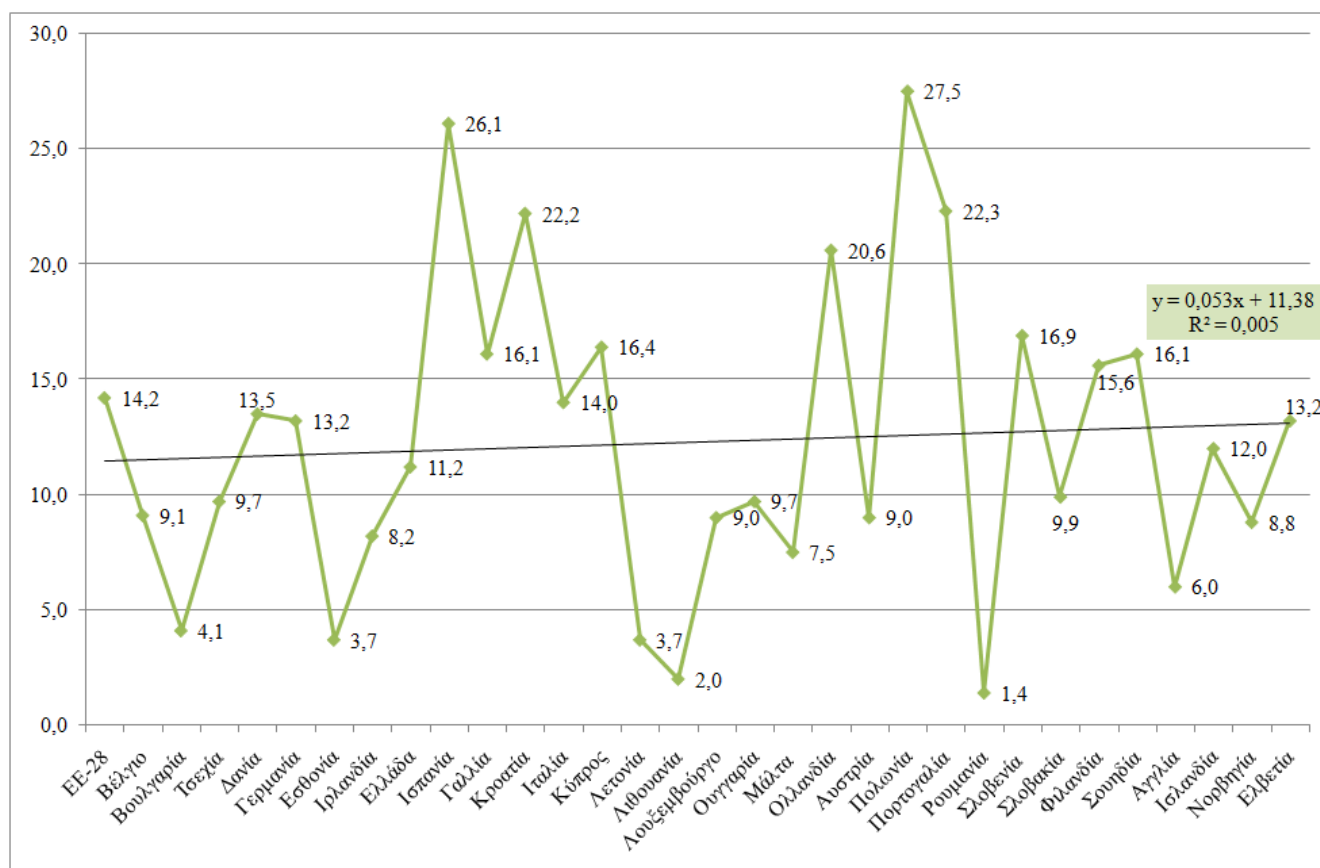
Σε επίπεδο χώρας, η εργασιακή ικανοποίηση και οι συνθήκες εργασίας συνδέονται στενά. Ο πίνακας συγκρίνει τους κατοίκους που αντιμετωπίζουν διάφορες μορφές συνθηκών εργασίας με το ποσοστό των ατόμων που δηλώνουν χαμηλή ικανοποίηση από τη δουλειά τους.

Διάγραμμα 24. Χαμηλή ικανοποίηση από την εργασία των μερικώς απασχολούμενων, 2016.

Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 25. Χαμηλή ικανοποίηση από την εργασία των εργαζομένων με προσωρινή απασχόληση, 2016.

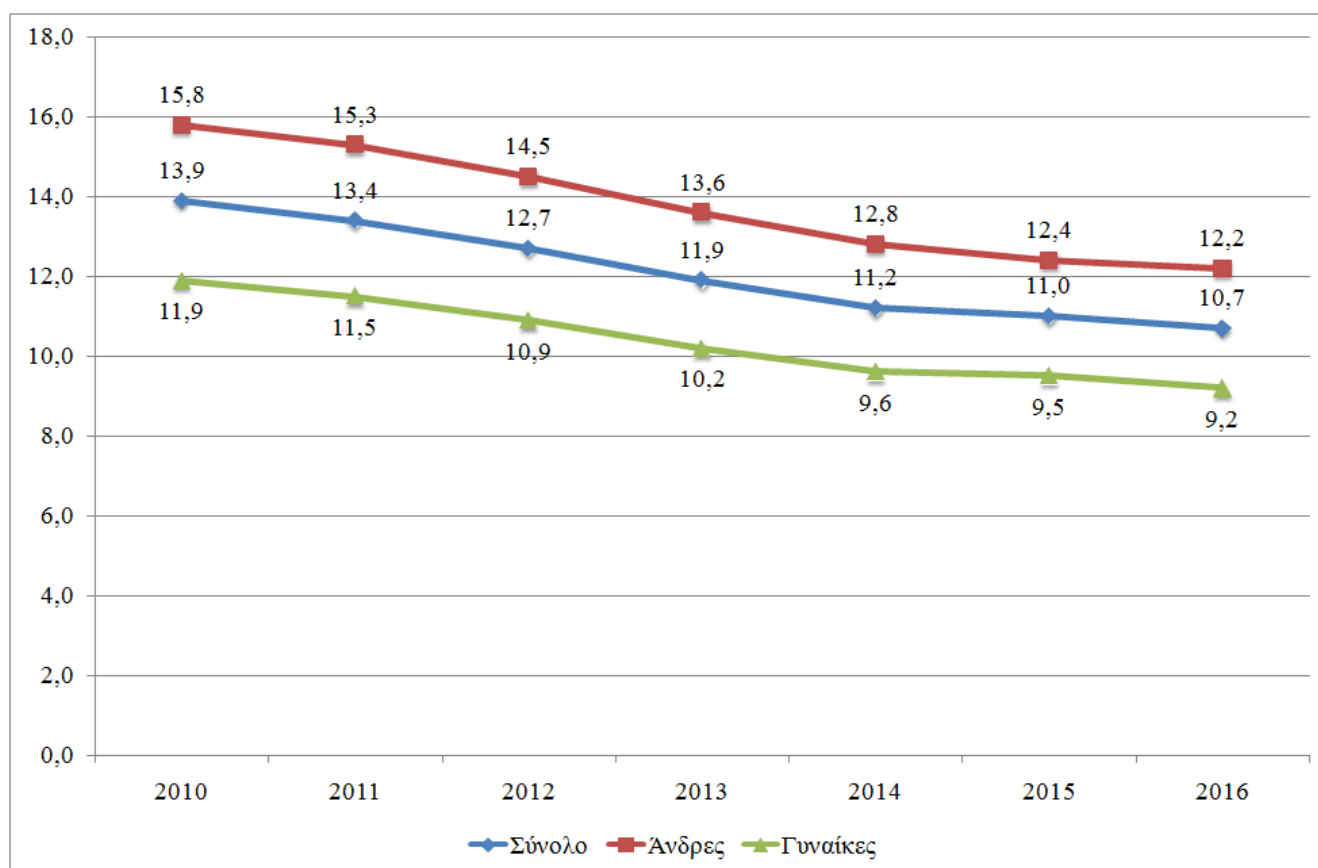

Πηγή: Eurostat

Η ικανοποίηση από την εργασία έδειξε διαφορετικά πρότυπα ανάλογα με την κοινωνικό-δημογραφική ομάδα στην οποία μπορεί να ανήκει ένας εργαζόμενος. Μία σύνδεση μεταξύ της ικανοποίησης από την εργασία και των παραγόντων, όπως η ηλικία και το φύλο δεν μπορεί να καθοριστεί. Ωστόσο, η μέση ικανοποίηση από την εργασία αυξήθηκε εμφανώς σε όλα τα εισοδήματα, τα επίπεδα εκπαίδευσης και τις επαγγελματικές τάξεις. Το καθεστώς απασχόλησης σχετίζεται επίσης με την ικανοποίηση από την εργασία, δεδομένου ότι οι αυτοαπασχολούμενοι με υπαλλήλους ανέφεραν υψηλότερη μέση ικανοποίηση σε σύγκριση με τις άλλες ομάδες. Για τους εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης αυξήθηκε ελαφρά η μέση ικανοποίηση από την εργασία. Το ίδιο ισχύει και για τη σταθερότητα της εργασίας, αν και μια πρόσφατη αλλαγή θέσεων απασχόλησης οδήγησε σε μέτρια αύξηση των μεριδίων των εργαζομένων που ήταν ιδιαίτερα ικανοποιημένοι με τη δουλειά τους. Η ικανοποίηση με το χρόνο μετακίνησης ακολούθησε διαφορετικά πρότυπα σε σύγκριση με την ικανοποίηση από την εργασία. Υπήρξε μια μικρή επίδραση από την ηλικία, με τους νεότερους εργαζόμενους να είναι λιγότερο ικανοποιημένοι από τους παλαιότερους συνομηλίκους τους. Ομοίως, το φύλο επηρέασε ελαφρώς τα επίπεδα ικανοποίησης, καθώς οι άνδρες εργαζόμενοι ανέφεραν ότι ήταν λίγο λιγότερο ικανοποιημένοι από τις γυναίκες. Οι χώρες, στις οποίες παρατηρήθηκαν υψηλά ποσοστά ατόμων σε ενεργό ηλικία με εργασιακή ανασφάλεια και δυσκολίες στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας τείνουν επίσης να καταγράφουν χαμηλότερη ικανοποίηση από την εργασία.

7.4. Εκπαίδευση

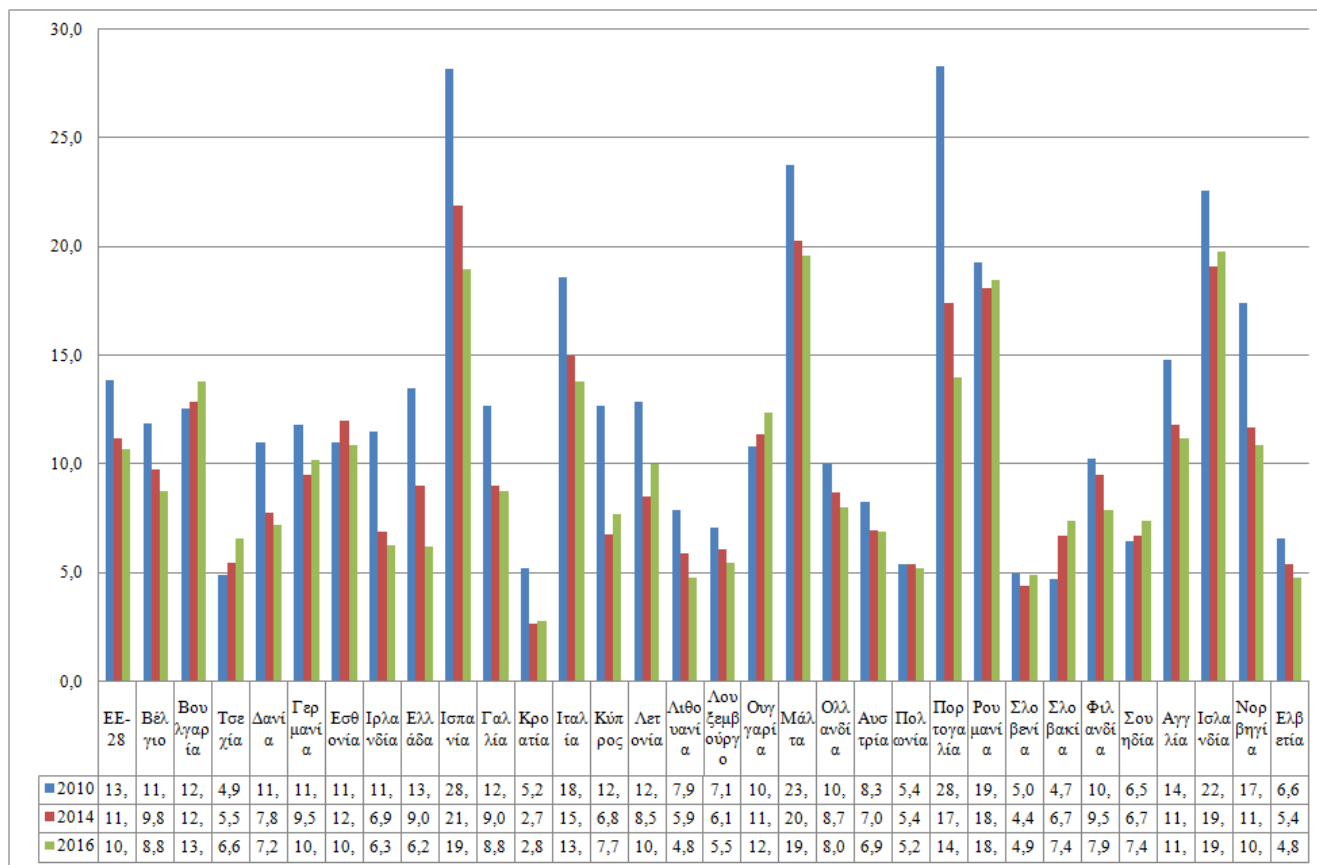
Διάγραμμα 26. Πρόωρη εγκατάλειψη της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, ανά φύλο, ΕΕ-28, 2010-16 (18-24 ετών).

Πηγή: Eurostat

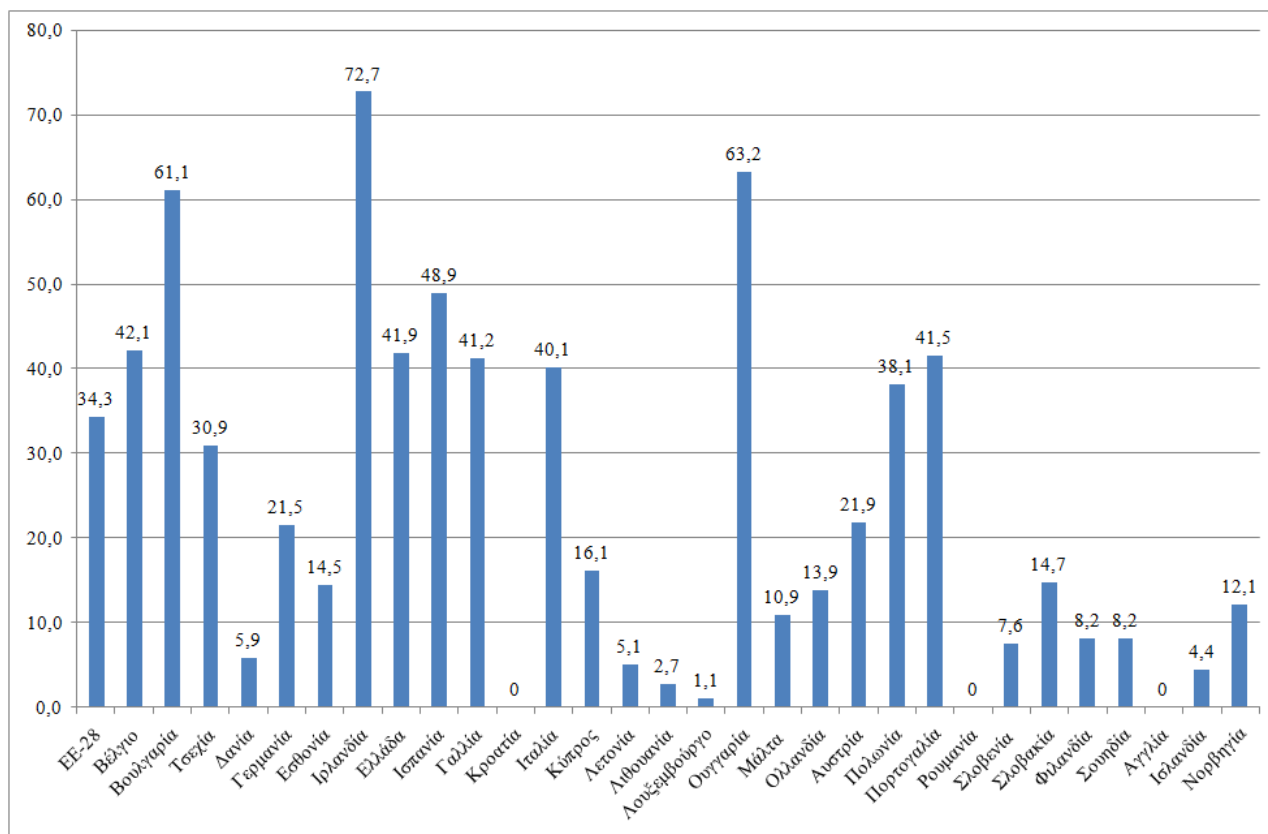
Παρατηρούμε ότι ο μέσος όρος της ΕΕ-28 που εγκαταλείπει πρόωρα την εκπαίδευση μειώνεται καθώς περνούν τα χρόνια από το 2010 έως το 2016, με ποσοστό 13,9% και 10,7% αντίστοιχα. Υψηλότερα ποσοστά εμφανίζονται στους άνδρες που το 2016 το ποσοστό είναι 12,2% και στις γυναίκες 9,2%.

Διάγραμμα 27. Πρόωρη εγκατάλειψη της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, ανά χώρα, 2010,2014 και 2016, (18-24 ετών).

Πηγή: Eurostat

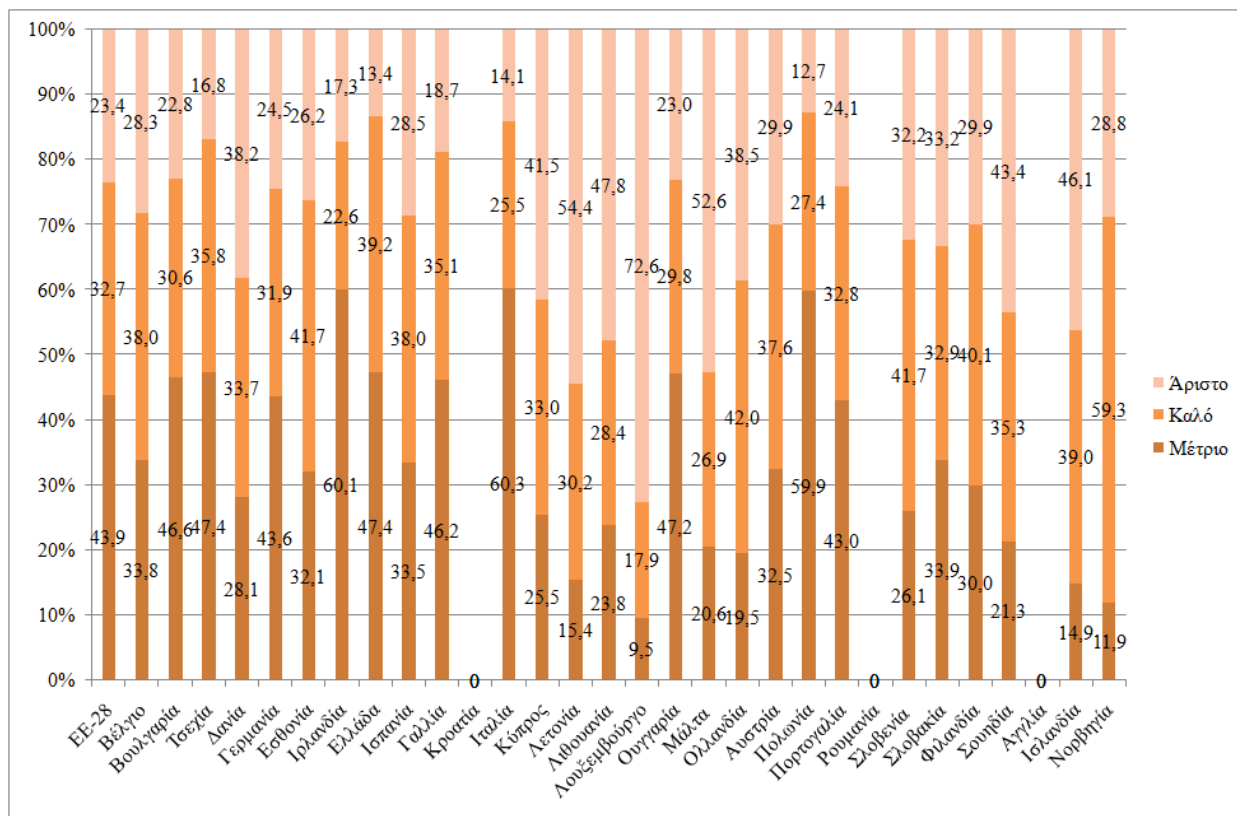
Διάγραμμα 28. Ποσοστό ατόμων που αναφέρουν ότι δεν γνωρίζουν καμία ξένη γλώσσα, ανά χώρα, 2011.

Πηγή: Eurostat

Στο Λουξεμβούργο το 1,1% δεν γνωρίζει κάποια ξένη γλώσσα και μετά ακολουθεί η Λιθουανία με 2,7%.

Διάγραμμα 29. Επίπεδο ερωτώμενων καλής γνώσης ξένης γλώσσας ανά χώρα, 2011, (25-64 ετών).

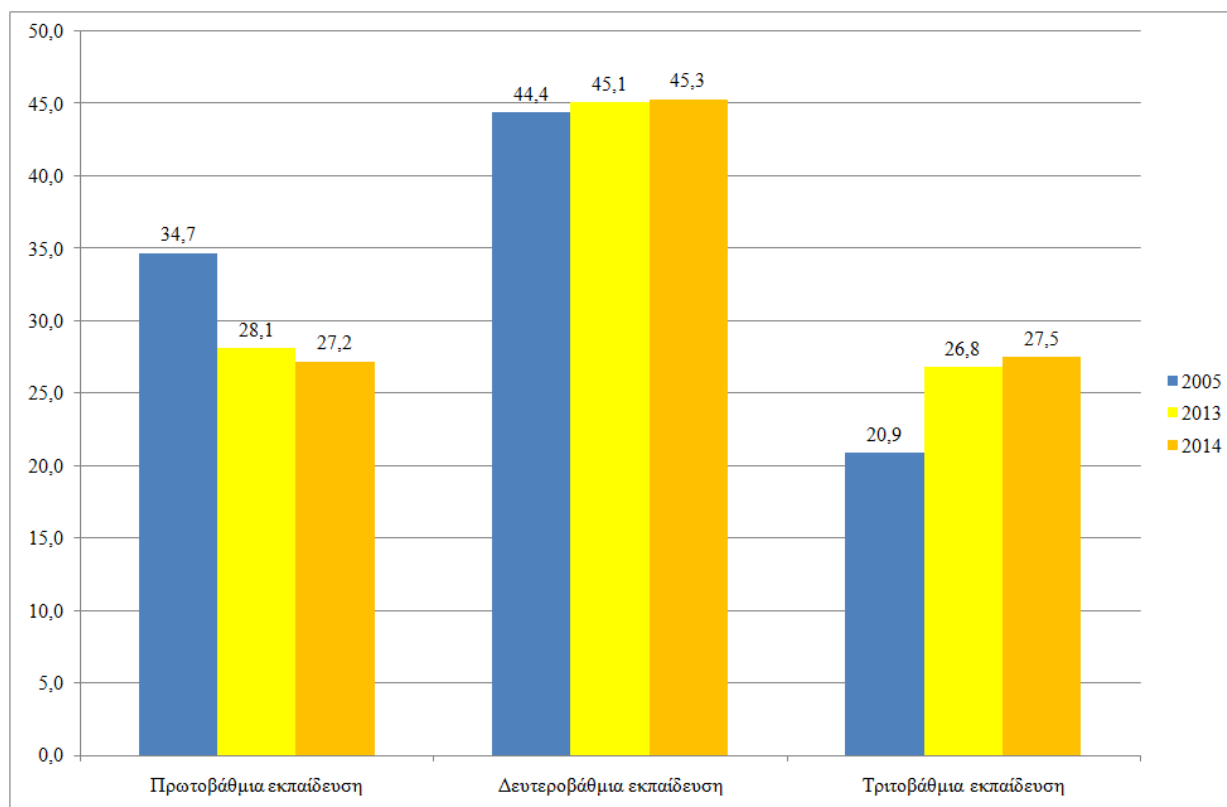

Πηγή: Eurostat

Σε επίπεδο ΕΕ-28, περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες ανέφεραν είτε ένα καλό (32,7%) είτε ένα άριστο (23,4%) επίπεδο γνώσης ξένης γλώσσας τους, ενώ στο μέτριο αναφέρθηκε το υπόλοιπο 43,9%. Σε επίπεδο χώρας, η Ιταλία, η Ιρλανδία και η Πολωνία ήταν τα μόνα κράτη μέλη της ΕΕ που κατέγραψαν μερίδια των ερωτηθέντων με τουλάχιστον καλό επίπεδο κάτω από το 50,0%.

Οι ψηφιακές δεξιότητες αναμένεται να βελτιώσουν την απασχολησιμότητα και την κοινωνική ένταξη, ενισχύοντας την κοινωνική μάθηση, τη δημιουργικότητα, τη χειραφέτηση και την ενδυνάμωση.

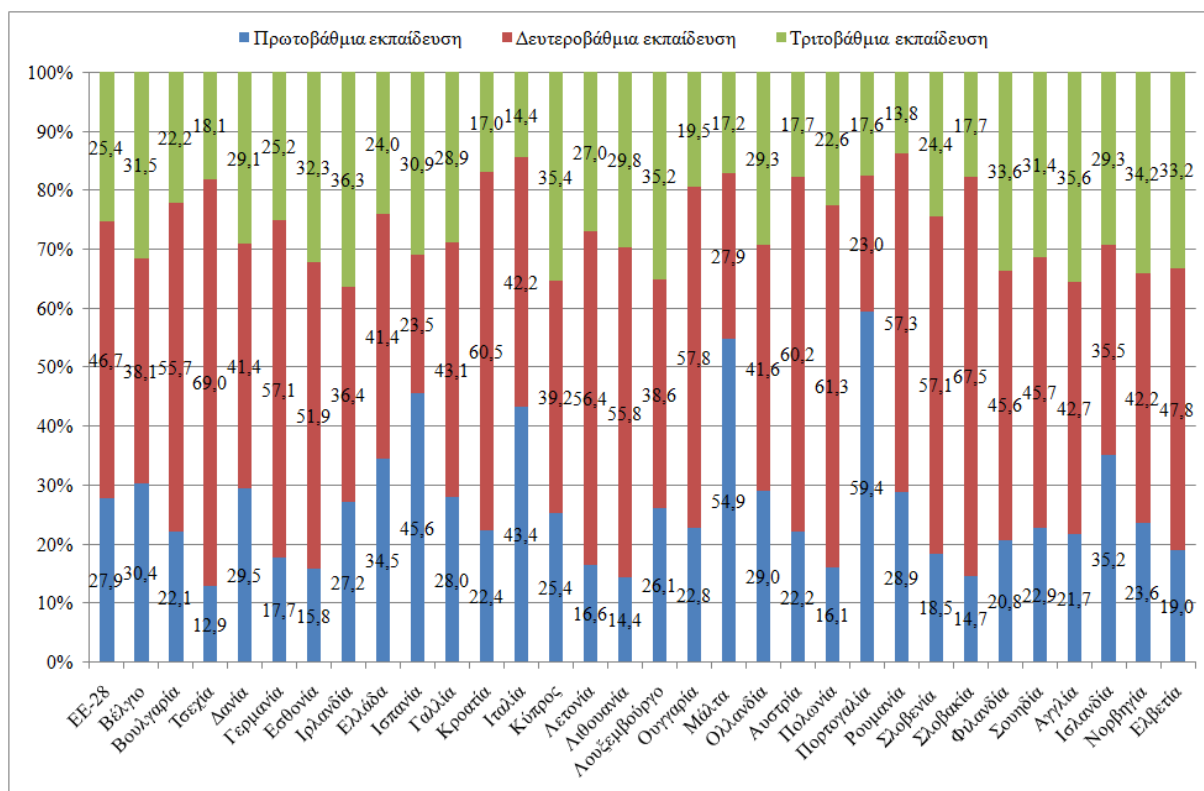
Διάγραμμα 30. Μορφωτικό επίπεδο, ΕΕ-28, 2005,2013 και 2014 (25-74 ετών).

Πηγή: Eurostat

Από το 2005, παρατηρείται μια τάση για αύξηση του επιπέδου εκπαίδευσης στην ΕΕ. Το μερίδιο των ατόμων με χαμηλή μόρφωση μειώθηκε από 34,7% σε 27,2% το 2014, ενώ το μερίδιο των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αυξήθηκε από 20,9% σε 27,5%. Η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, αν και εξακολουθεί να κατέχεται από την πλειοψηφία, παρέμεινε σχεδόν σταθερή σε περίπου 44-45%. Το 2013, η κατανομή του πληθυσμού της ΕΕ-28 ανά εκπαιδευτικό επίπεδο ήταν η ακόλουθη: 26,8% αποφοίτησαν από την τριτοβάθμια εκπαίδευση, 45,1% ολοκλήρωσαν την δευτεροβάθμια εκπαίδευση και 28,1% ολοκλήρωσαν τη πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

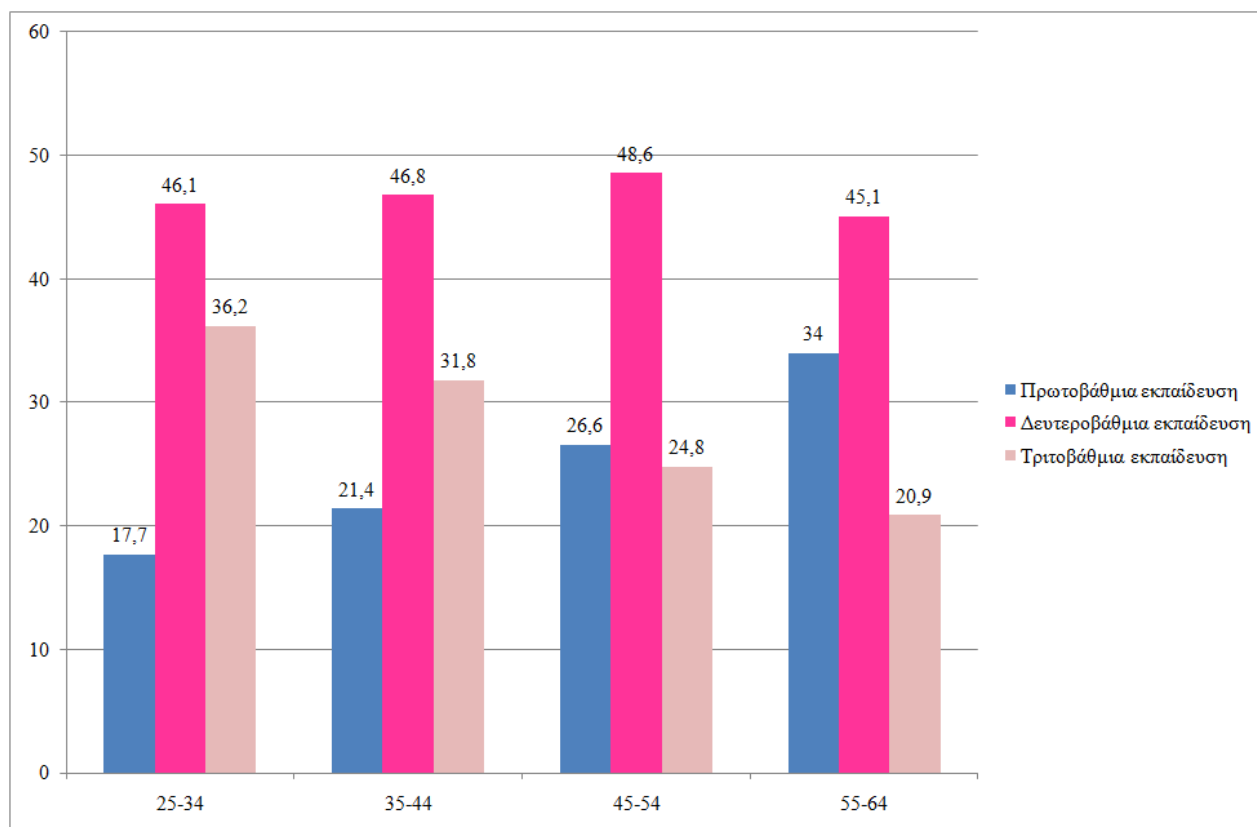
Διάγραμμα 31. Μορφωτικό επίπεδο ανά χώρα, 2013 (25-74 ετών).

Πηγή: Eurostat

Από το 2013, σημειώθηκαν κάποιες αξιοσημείωτες διακυμάνσεις στο ποσοστό των ατόμων που έχουν ολοκληρώσει τη πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Επιπλέον, το 18% ολοκλήρωσε την δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Πορτογαλία έναντι 69% στην Τσεχία. Το ποσοστό των ατόμων που έχουν ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση κυμάνθηκε από 13,8% στη Ρουμανία έως 36,3% στην Ιρλανδία.

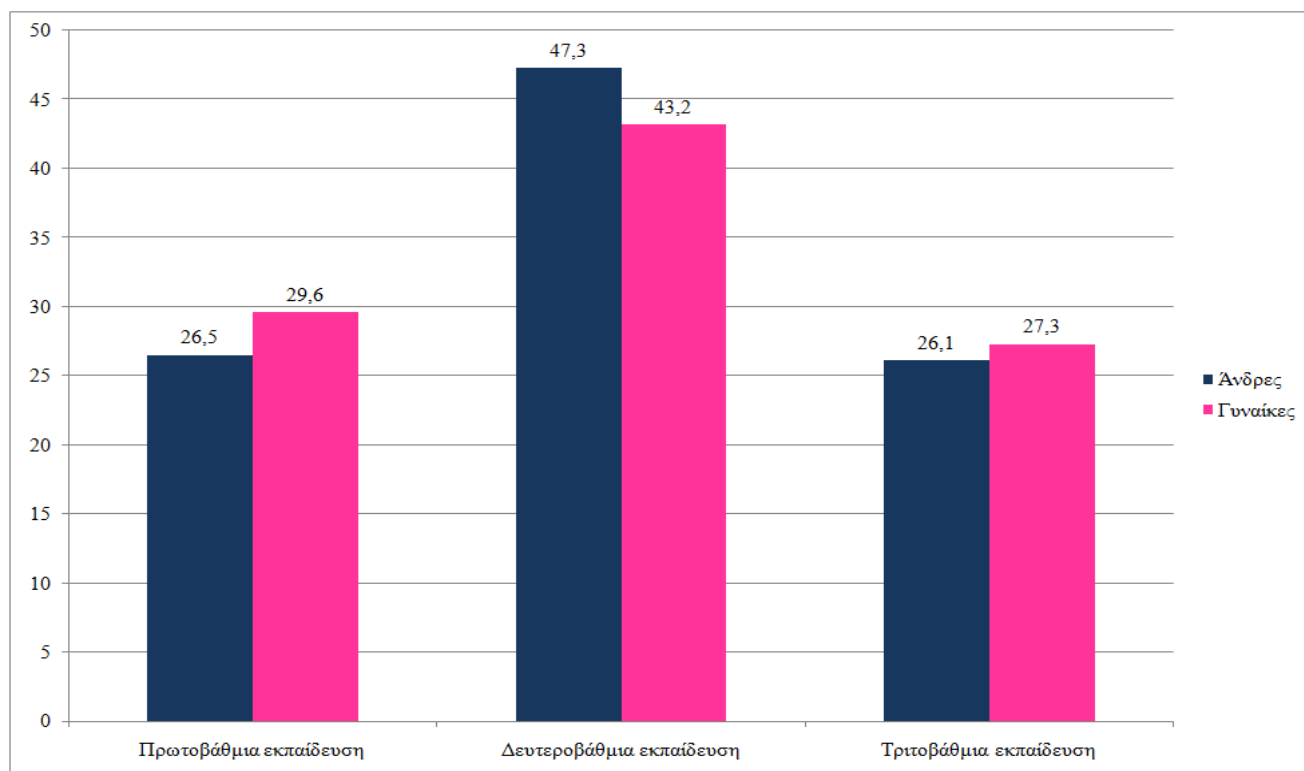
Διάγραμμα 32. Μορφωτικό επίπεδο ανά ηλικία, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Το επίπεδο εκπαίδευσης των νεότερων γενεών ήταν υψηλότερο από αυτό των παλαιότερων. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για το επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Μεταξύ των ατόμων ηλικίας 25-34 ετών, το 36,2% είχε ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση σε σύγκριση με μόλις 20,9% στην ομάδα ατόμων ηλικίας 55-64 ετών. Η τάση ήταν ανεστραμμένη για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, με ποσοστά να μειώνονται από 34% για την ηλικιακή ομάδα 55-64 έως 17,7% για την ηλικιακή ομάδα 25-34 ετών. Αυτές οι διαφορές μεταξύ των ηλικιακών ομάδων αντιπροσώπευαν μια διαρθρωτική τάση και οφείλονταν κυρίως σε μια αυξημένη εστίαση στην εκπαίδευση τις τελευταίες δεκαετίες, η οποία οφείλεται στις τεχνολογικές αλλαγές και στην ανάπτυξη κοινωνιών και οικονομιών που βασίζονται στη γνώση.

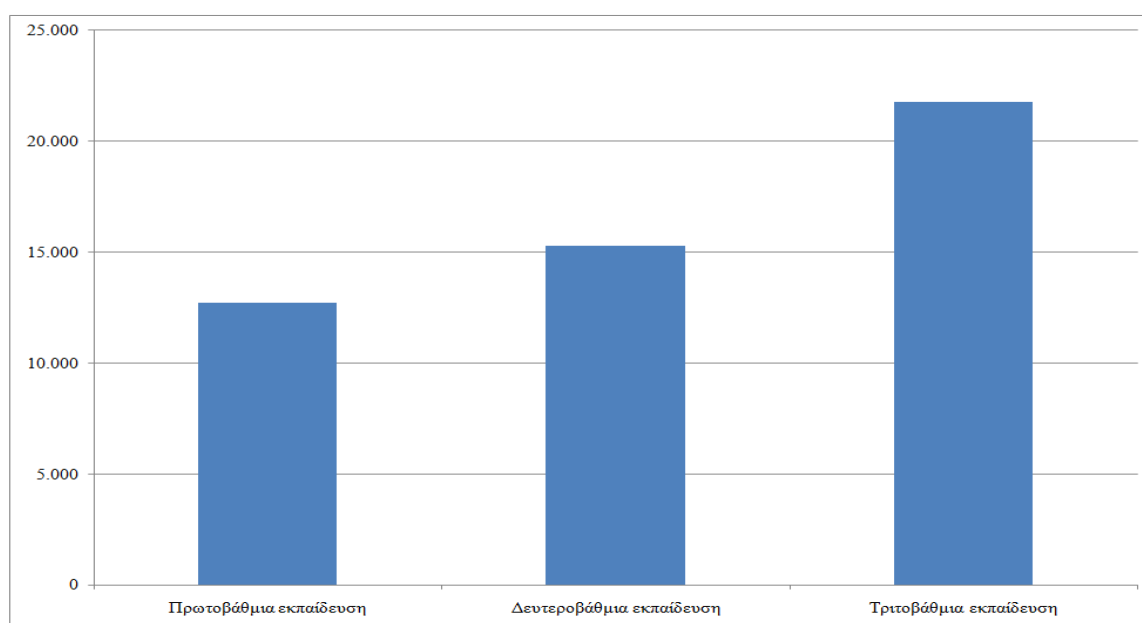
Διάγραμμα 33. Μορφωτικό επίπεδο ανά φύλο, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Αναφορικά με την ανδρική και γυναικεία εκπαίδευση το 2013, οι γυναίκες φαίνεται ότι έχουν καλύτερες επιδόσεις από τους άνδρες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση κατά 1,2 μονάδες (27,3% έναντι 26,1%). Ωστόσο, οι περισσότερες γυναίκες σε σχέση με τους άνδρες είχαν ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση (29,6% έναντι 26,5%), ενώ οι περισσότεροι άνδρες είχαν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (47,3% έναντι 43,2%).

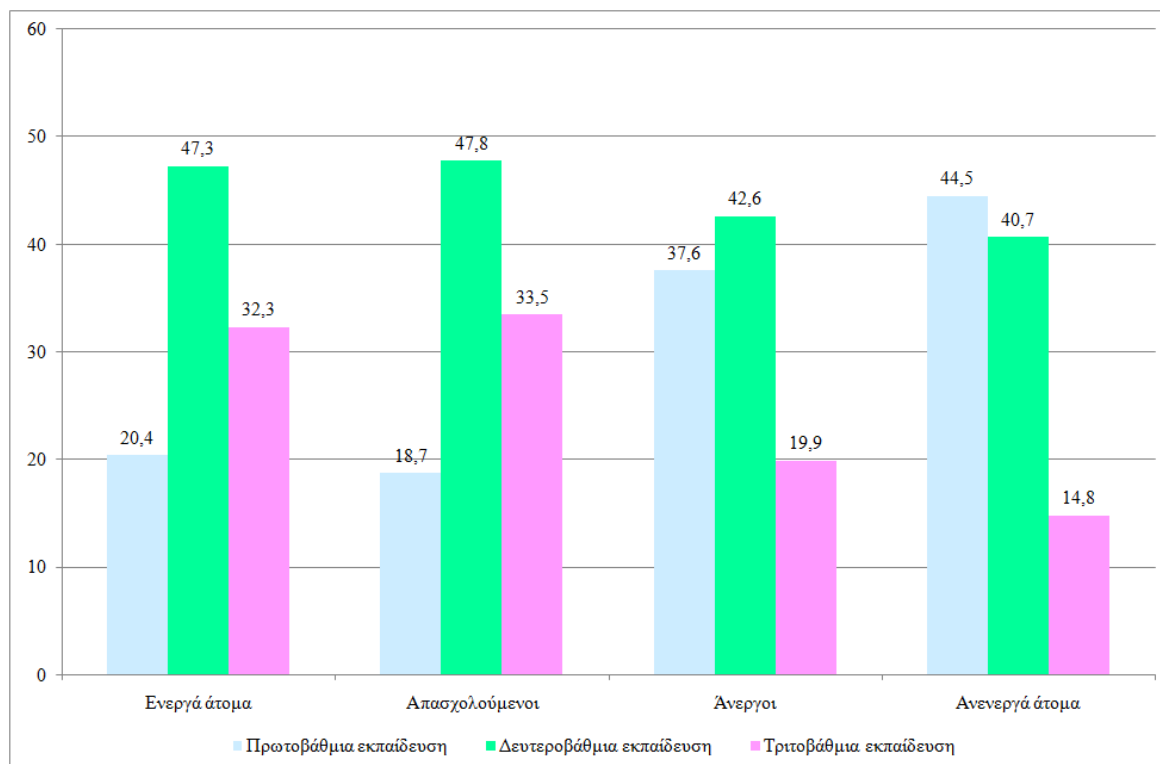
Διάγραμμα 34. Μέσο ισοδύναμο καθαρό εισόδημα ανά επίπεδο εκπαίδευσης, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Το επίπεδο εκπαίδευσης επηρέασε σαφώς τα επίπεδα εισοδήματος του πληθυσμού της ΕΕ. Το μεσαίο εισόδημα των αποφοίτων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (12.721 ευρώ) ήταν ένα πέμπτο χαμηλότερο από αυτό των αποφοίτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (15.275 ευρώ) και το μισό των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (21.769 ευρώ).

Διάγραμμα 35. Μορφωτικό επίπεδο ανάλογα με τον τύπο απασχόλησης, ΕΕ-28, 2013.

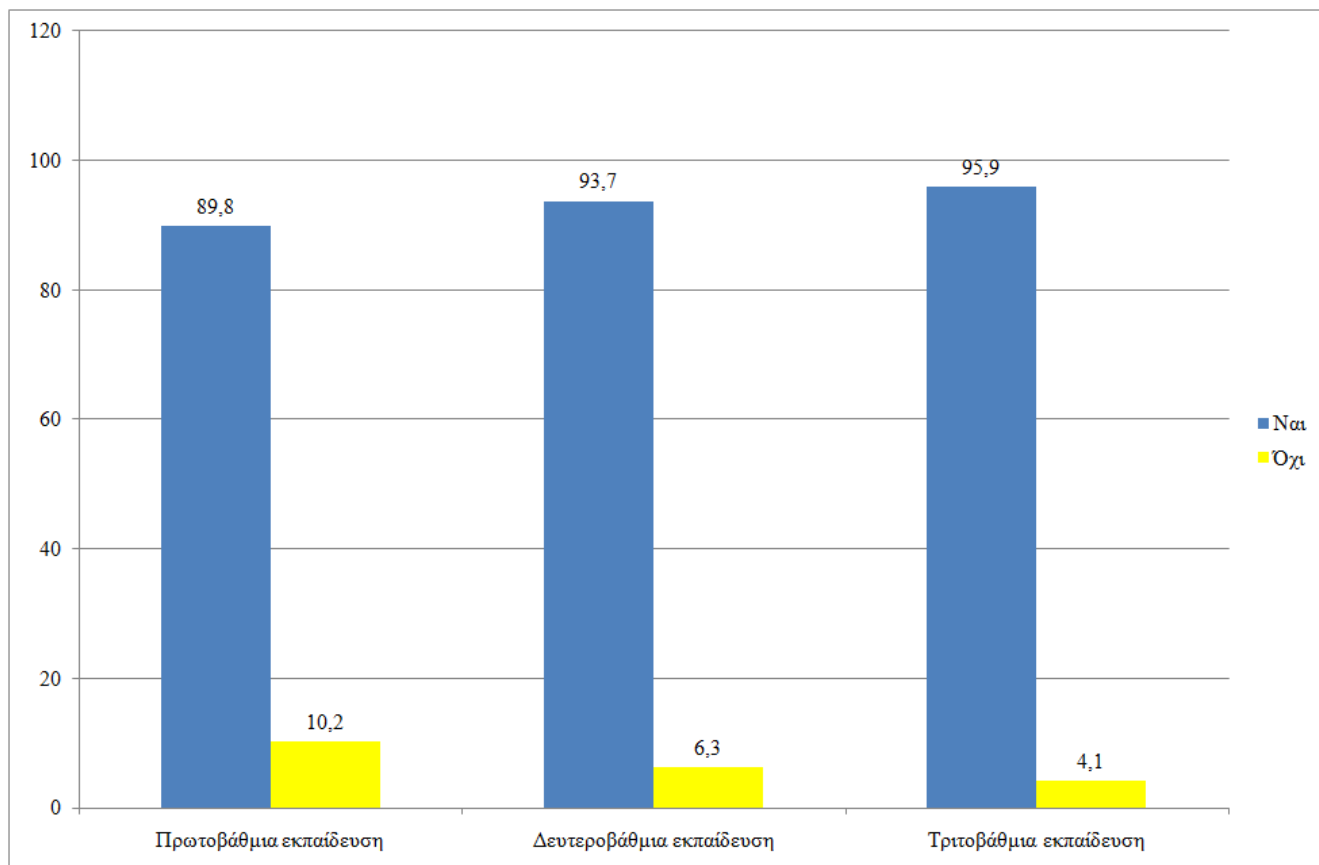

Πηγή: Eurostat

Για το ήμισυ περίπου του απασχολούμενου πληθυσμού της ΕΕ (ηλικίας 25-74 ετών), η δευτεροβάθμια εκπαίδευση είχε το υψηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο. Οι άλλοι τύποι εκπαίδευσης ήταν λιγότερο ομοιόμορφα κατανεμημένοι σε όλες τις κατηγορίες καθεστώτος εργασίας. Το μεγαλύτερο ποσοστό ατόμων με χαμηλή μόρφωση (44,5%) βρέθηκε μεταξύ ανενεργών ατόμων. Αυτή η ομάδα περιλαμβάνει ανθρώπους εκτός της αγοράς εργασίας - αυτούς που εξακολουθούν να σπουδάζουν (και δεν έχουν ακόμη αποφοιτήσει) ή συνταξιούχοι ή ανενεργοί για άλλους λόγους (προσωπικοί / οικογενειακοί λόγοι, κατάσταση υγείας, έλλειψη απασχολησιμότητας. οι εργαζόμενοι καταγράφουν τα υψηλότερα ποσοστά τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (33,5 %).

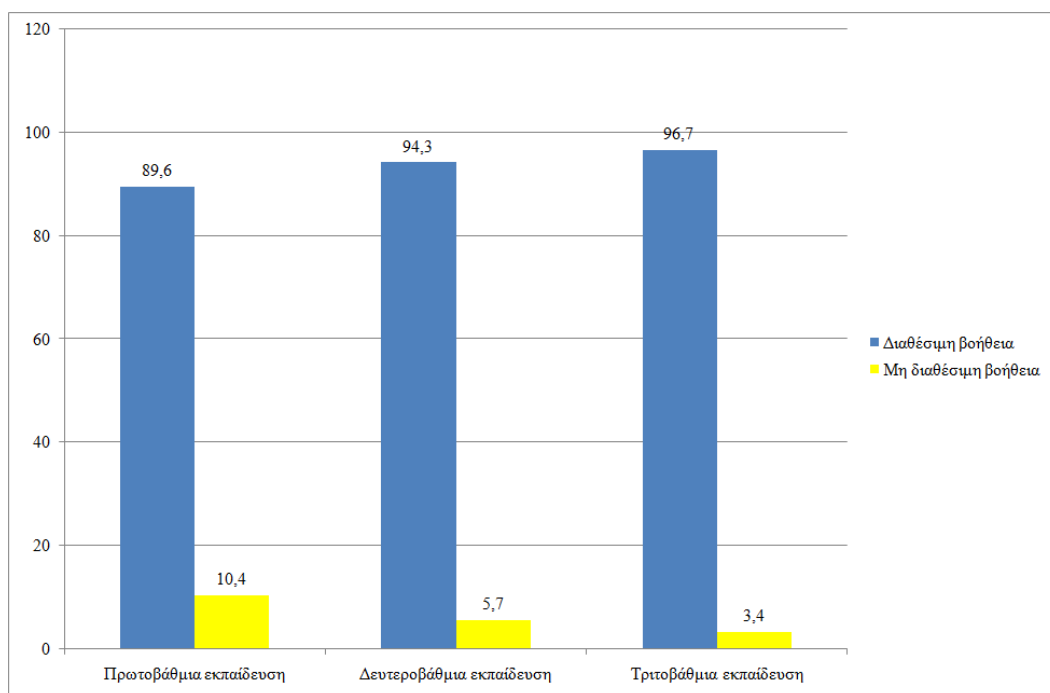
Η εκπαίδευση, που είναι πιθανό να προσφέρει μία διαφορετική αντίληψη για την κοινωνία και τις προκλήσεις της, αλλά και ως πηγή για ένα καλύτερο εισόδημα, μπορεί να οδηγήσει σε διαφορές στην ψυχολογική ευημερία των ατόμων. Αυτή η αντίληψη μπορεί να μετρηθεί μέσω διαφόρων συναισθηματικών πτυχών της υποκειμενικής ευημερίας.

Διάγραμμα 36. Ικανότητα ατόμων να συζητούν προσωπικά θέματα ανάλογα με το μορφωτικό τους επίπεδο, ΕΕ-28, 2013.

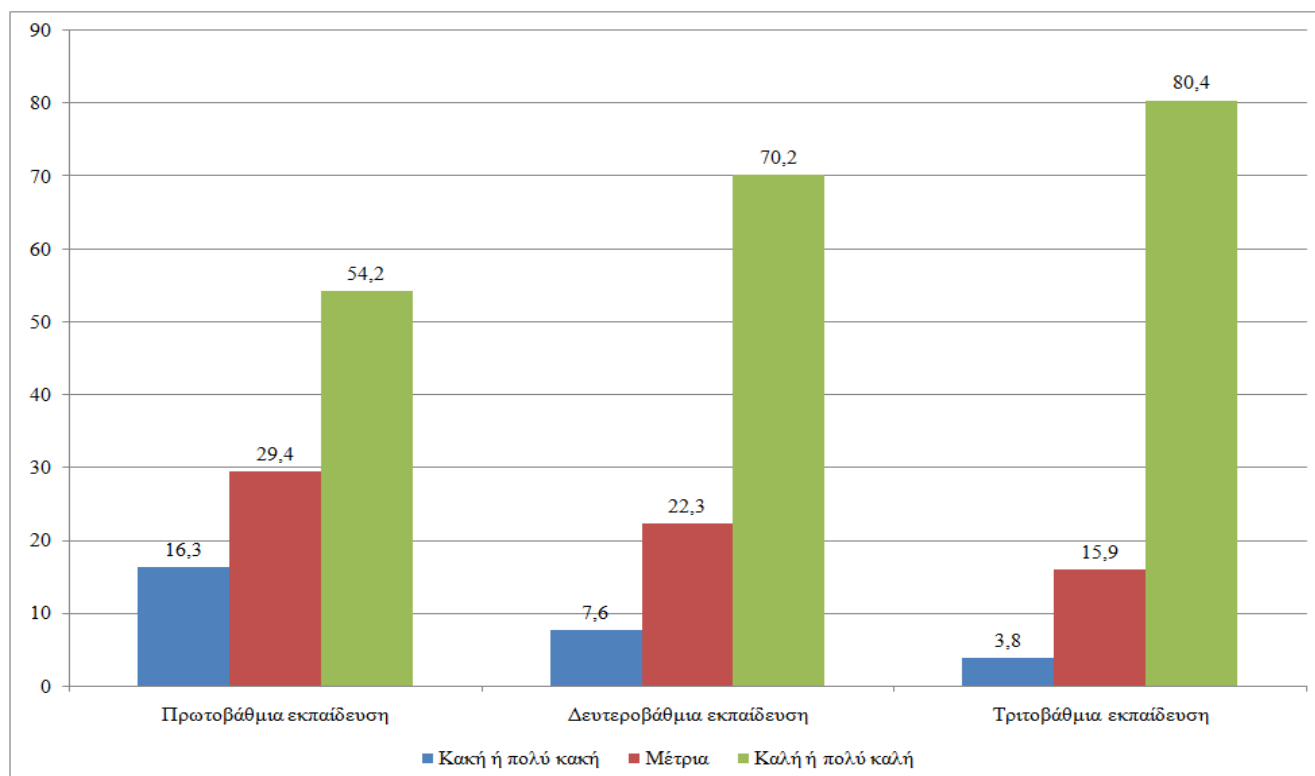
Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 37. Ικανότητα ατόμων να λάβουν βοήθεια από άλλους ανάλογα με το μορφωτικό τους επίπεδο, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

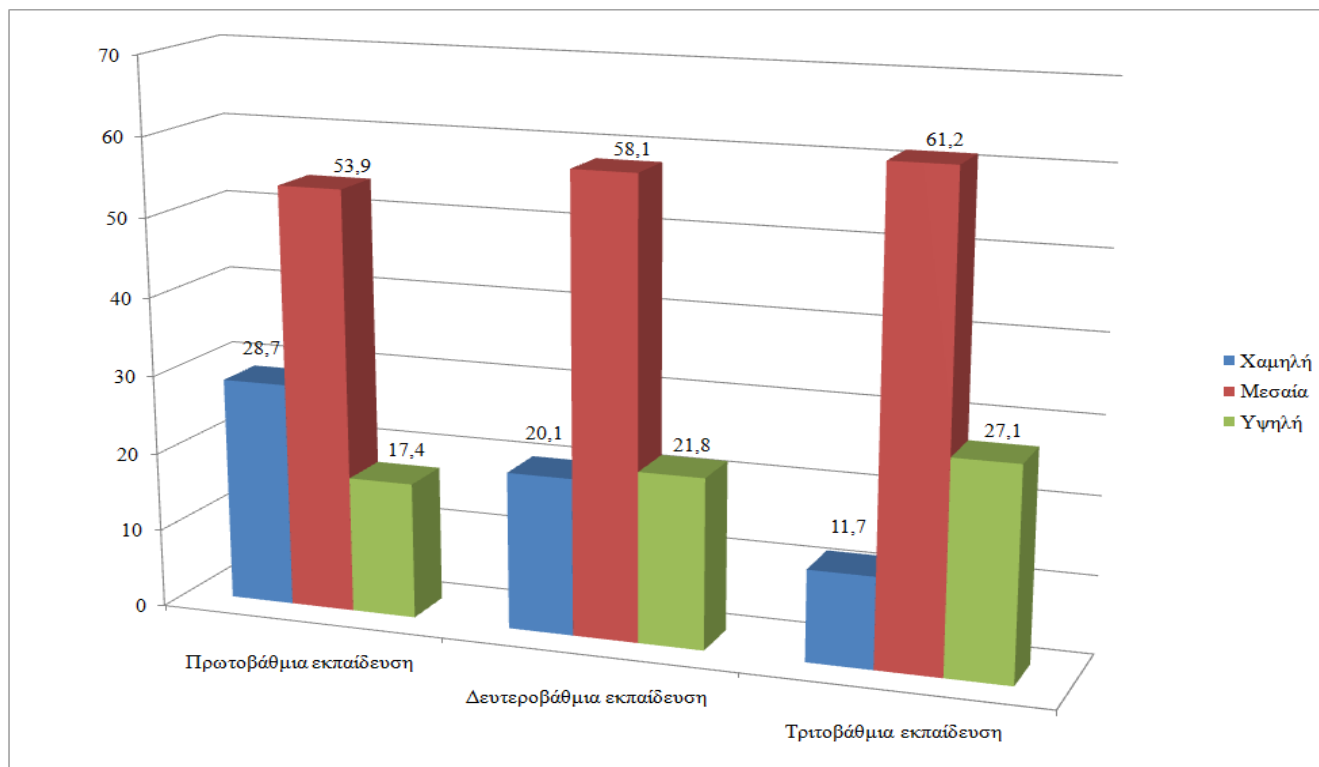
Διάγραμμα 38. Κατάσταση υγείας ανάλογα με το μορφωτικό τους επίπεδο, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

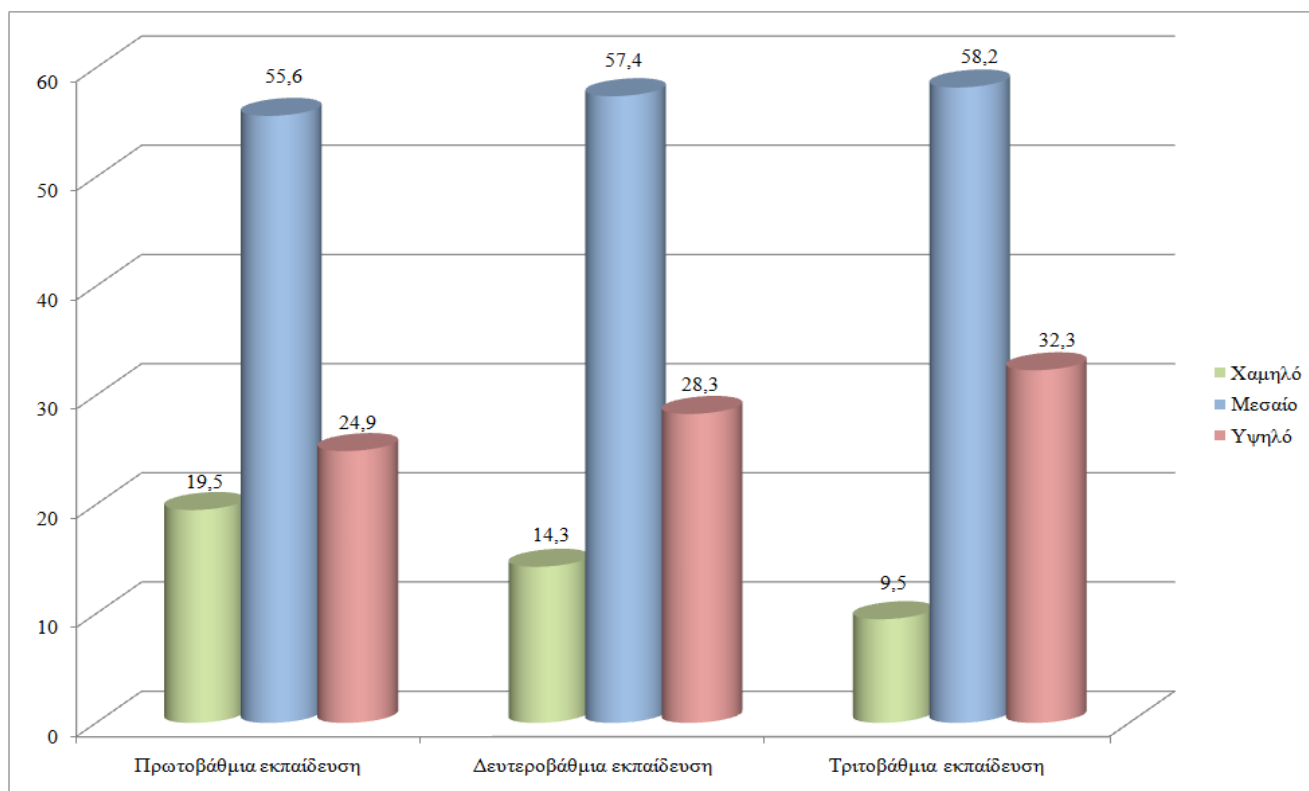
Η ανάλυση της σχέσης μεταξύ εκπαίδευσης και ικανοποίησης βασίστηκε στο συνολικό πληθυσμό των ερωτηθέντων (όλα τα σημερινά μέλη του νοικοκυριού ηλικίας 16 ετών και άνω) και δεν αντικατόπτριζε την επίδραση παραγόντων όπως η ηλικία, οι οποίες είναι επίσης σημαντικές. Οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είχαν επίσης καλύτερες κοινωνικές σχέσεις, ένιωθαν πιο ασφαλείς και αξιολόγησαν την υγεία τους πιο θετικά. Αυτό το αποτέλεσμα θα μπορούσε να εξηγηθεί από το γεγονός ότι η καλύτερη εκπαίδευση παρέχει περισσότερες ευκαιρίες για προσωπική ανάπτυξη και καλύτερη ποιότητα ζωής, προσφέροντας καλύτερες ευκαιρίες σε εκείνους που είναι πιο εξειδικευμένοι και συνεπώς καλύτερες αμειβόμενες θέσεις εργασίας.

Διάγραμμα 39. Συνολική ικανοποίηση από τη ζωή ανά μορφωτικό επίπεδο, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

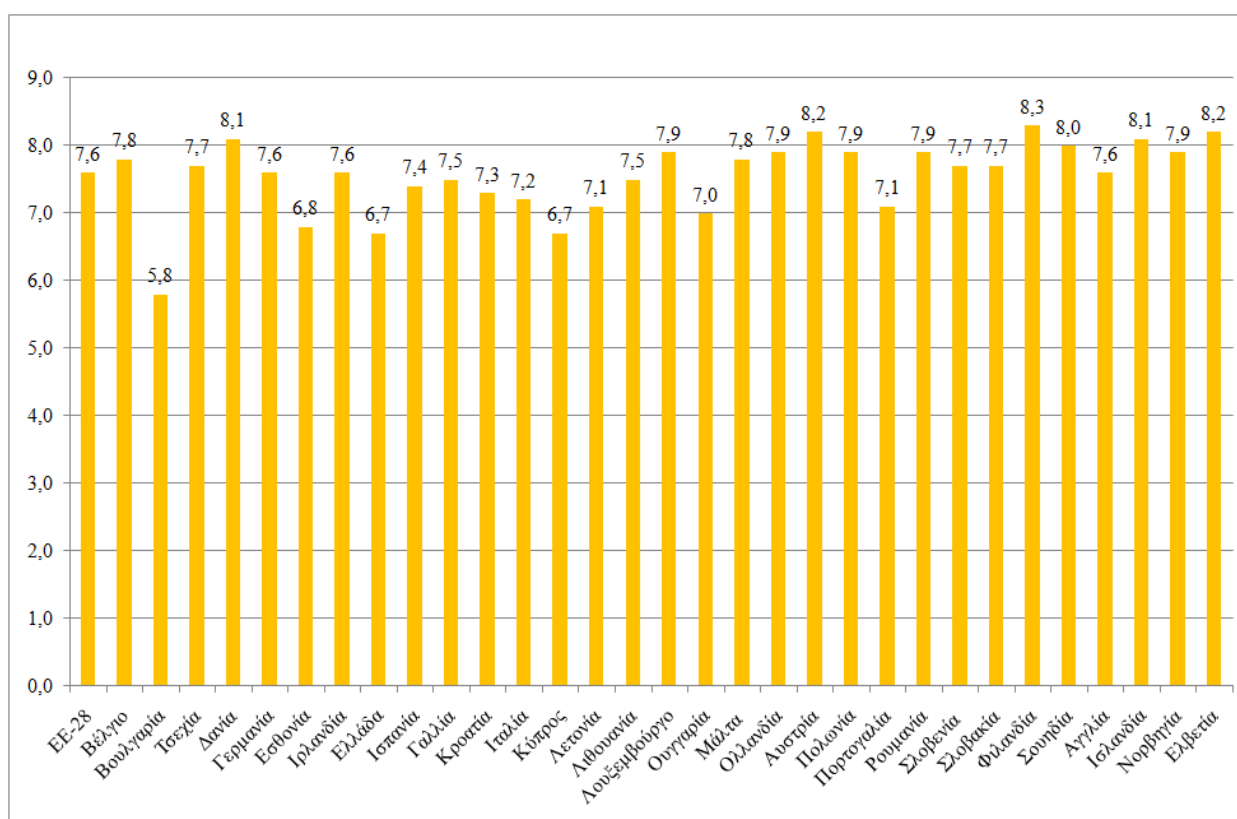
Διάγραμμα 40. Το νόημα της ζωής ανά μορφωτικό επίπεδο, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Η εκπαίδευση επηρεάζει ευνοϊκά την αντίληψη της ζωής στο σύνολο της. Πράγματι, κατά μέσο όρο οι άνθρωποι με πρωτοβάθμια εκπαίδευση βαθμολόγησαν τη συνολική ικανοποίηση από τη ζωή τους σε 6,6, δηλαδή 0,5 μονάδες λιγότερο από ό, τι στους κατόχους της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και σχεδόν 1 βαθμός (0,9) λιγότερο από τους αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το διάγραμμα επιβεβαιώνει τον αντίκτυπο της εκπαίδευσης στην υποκειμενική ευημερία, αποκαλύπτοντας μέσα από 7,2 μεταξύ των ατόμων που έχουν ολοκληρώσει τη πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε 7,5 και 7,8 μεταξύ των άλλων δύο ομάδων. Ενώ το χάσμα μεταξύ των εκπαιδευτικών ομάδων ήταν πιο περιορισμένο, αυτές οι αξιολογήσεις ήταν υψηλότερες από ό, τι για τη συνολική ικανοποίηση από τη ζωή.

Διάγραμμα 41. Ποσοστό τριτοβάθμιων αποφοίτων έναντι υψηλής συνολικής ικανοποίησης από τη ζωή ανά χώρα, 2013.

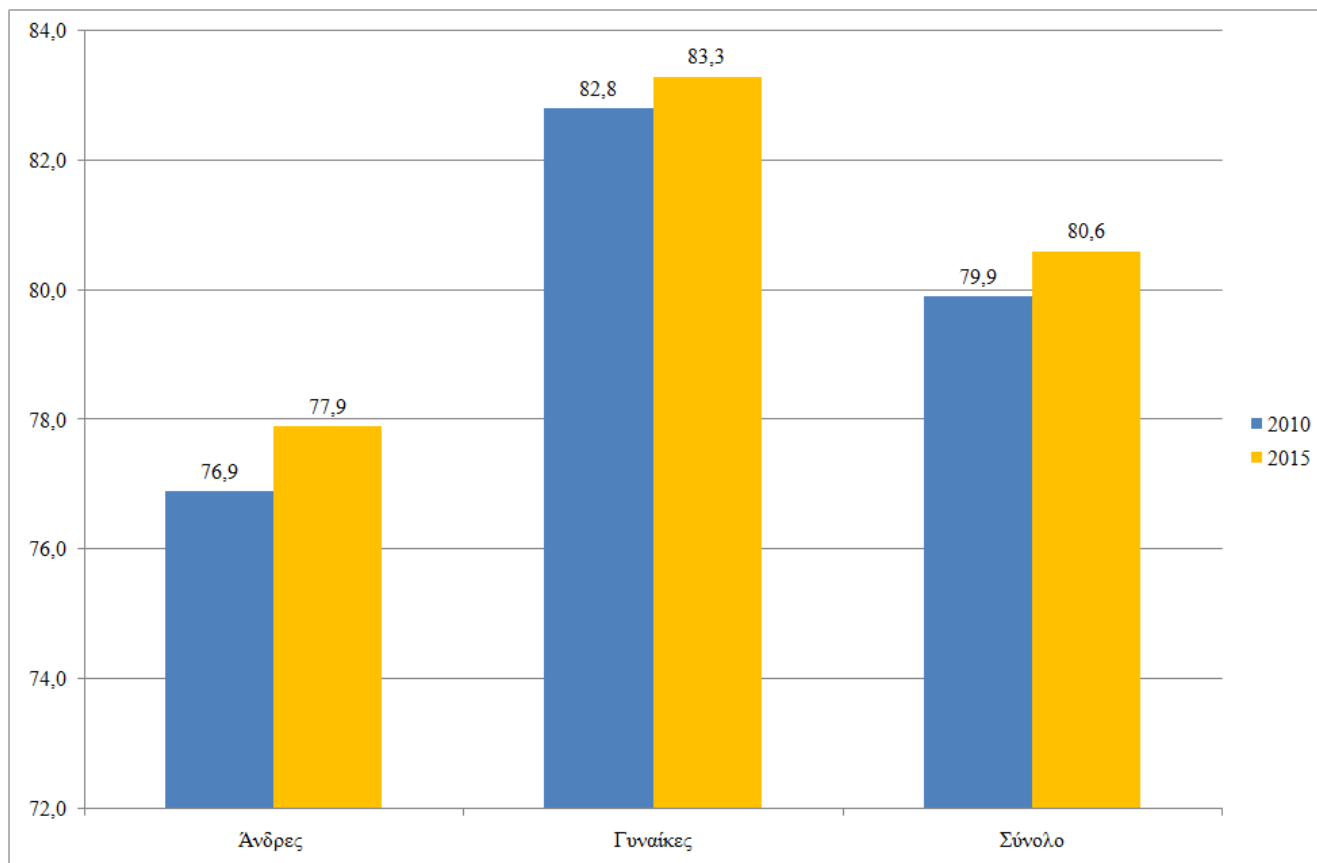
Πηγή: Eurostat

Η σχέση μεταξύ επιπέδου εκπαίδευσης και ευημερίας αναλύεται στο παραπάνω διάγραμμα. Οι απόφοιτοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης φαίνεται να συνδέονται σε ορισμένες περιπτώσεις με άτομα που αναφέρουν υψηλό βαθμό συνολικής ικανοποίησης από τη ζωή. Ως εκ τούτου, η Δανία, η Φινλανδία και η Σουηδία κατέγραψαν επίσης, μερικά από τα υψηλότερα ποσοστά τριτοβάθμιων αποφοίτων.

7.5. Υγεία

Σχεδόν 7 στους 10 κατοίκους της ΕΕ ανέφεραν ότι ήταν σε καλή κατάσταση υγείας.

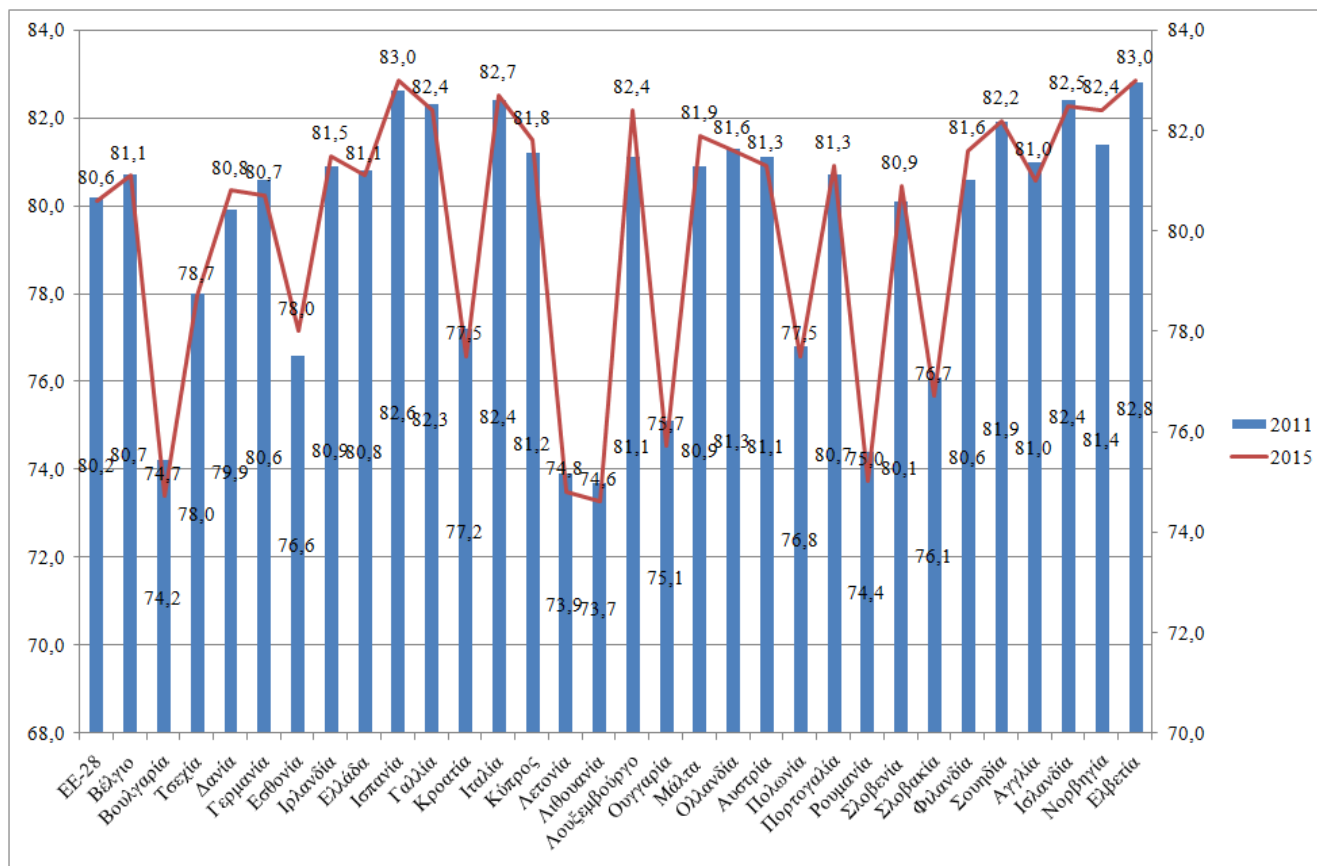
Διάγραμμα 42. Προσδόκιμο ζωής ανά φύλο, ΕΕ-28, 2010,2015.

Πηγή: Eurostat

Το προσδόκιμο ζωής έχει αυξηθεί από το 2010 μέχρι το 2015 σε ποσοστό 79,9% και 80,6% αντίστοιχα. Οι γυναίκες παρουσιάζουν και τα δύο έτη μεγαλύτερα ποσοστά σε σχέση με τους άνδρες, αφού το προσδόκιμο ζωής τους φτάνει το 83,3%, ενώ αυτό των ανδρών βρίσκεται στο 77,9% για το 2015.

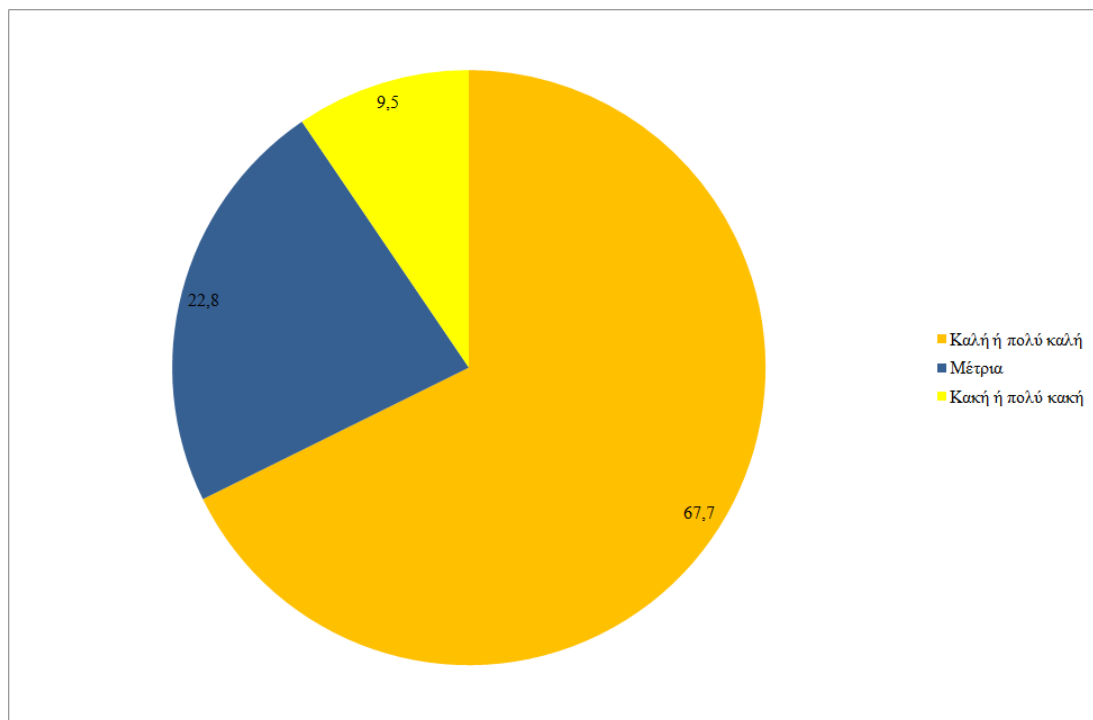
Διάγραμμα 43. Προσδόκιμο ζωής ανά χώρα, ΕΕ-28, 2005, 2013.

Πηγή: Eurostat

Η ανάλυση σε επίπεδο χώρας επιβεβαιώνει μια γενική ανοδική τάση του προσδόκιμου ζωής, ωστόσο πολλές διαφορές παρέμειναν σε εθνικό επίπεδο. Κατά μέσο όρο, οι κάτοικοι της Ισπανίας, της Ιταλίας, της Κύπρου και της Γαλλίας ζούσαν περισσότερο από όλους τους υπόλοιπους κατοίκους της ΕΕ, ενώ το προσδόκιμο ζωής κατά τη γέννηση υπερβαίνει τα 82 έτη το 2015. Στο άλλο άκρο της κλίμακας, οι Λιθουανοί, οι Λετονοί και οι Βούλγαροι ήταν πιθανό να ζουν κατά μέσο όρο λιγότερο από 75 χρόνια. Γενικά, το προσδόκιμο ζωής ήταν χαμηλότερο στις χώρες που προσχώρησαν στην ΕΕ μετά το 2004, με εξαίρεση τα κράτη μέλη της νότιας ΕΕ όπως η Μάλτα και η Κύπρος.

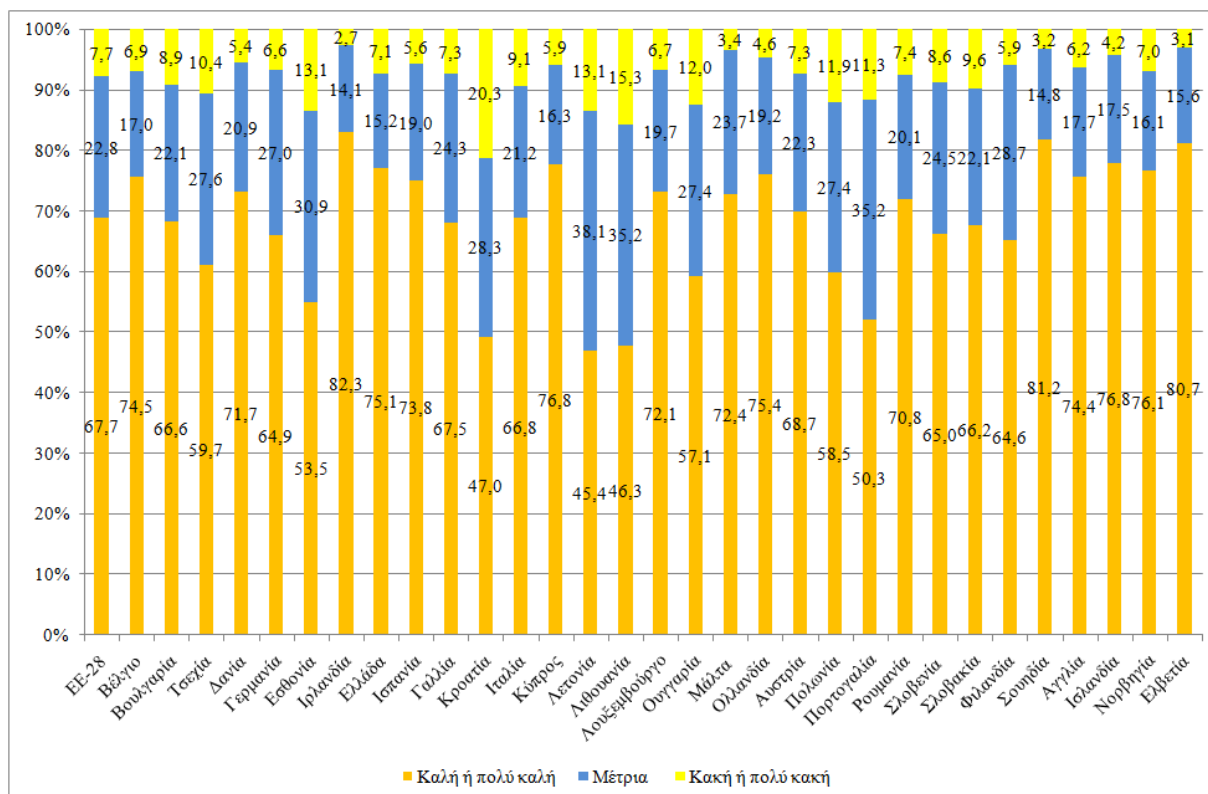
Διάγραμμα 44. Κατάσταση υγείας, ΕΕ-28, 2013

Πηγή: Eurostat

Σχεδόν επτά στους δέκα (67,7%) κάτοικοι της ΕΕ ανέφεραν ότι ήταν σε καλή ή πολύ καλή υγεία. Το 22,8% ανέφερε μέτρια υγεία, ενώ μόνο το 9,5% έχει κακή ή πολύ κακή υγεία.

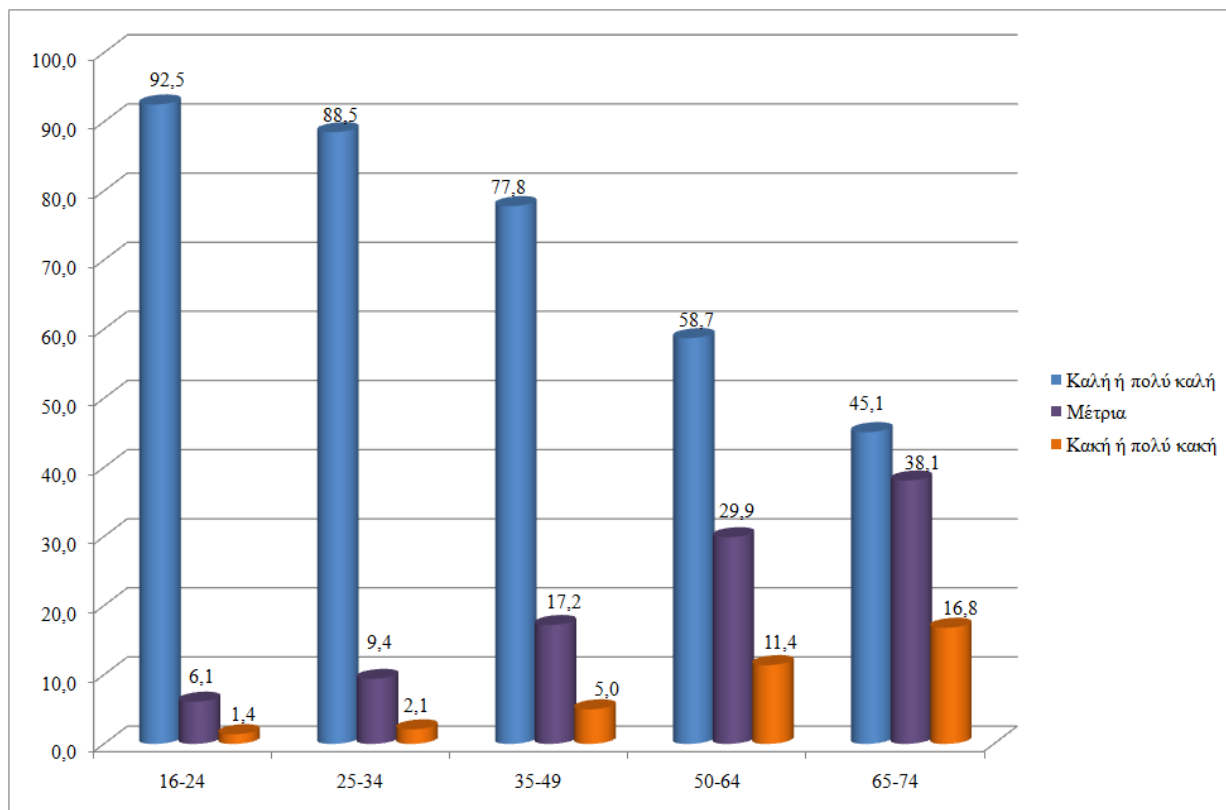
Διάγραμμα 45. Κατάσταση υγείας ανά χώρα, 2013

Πηγή: Eurostat

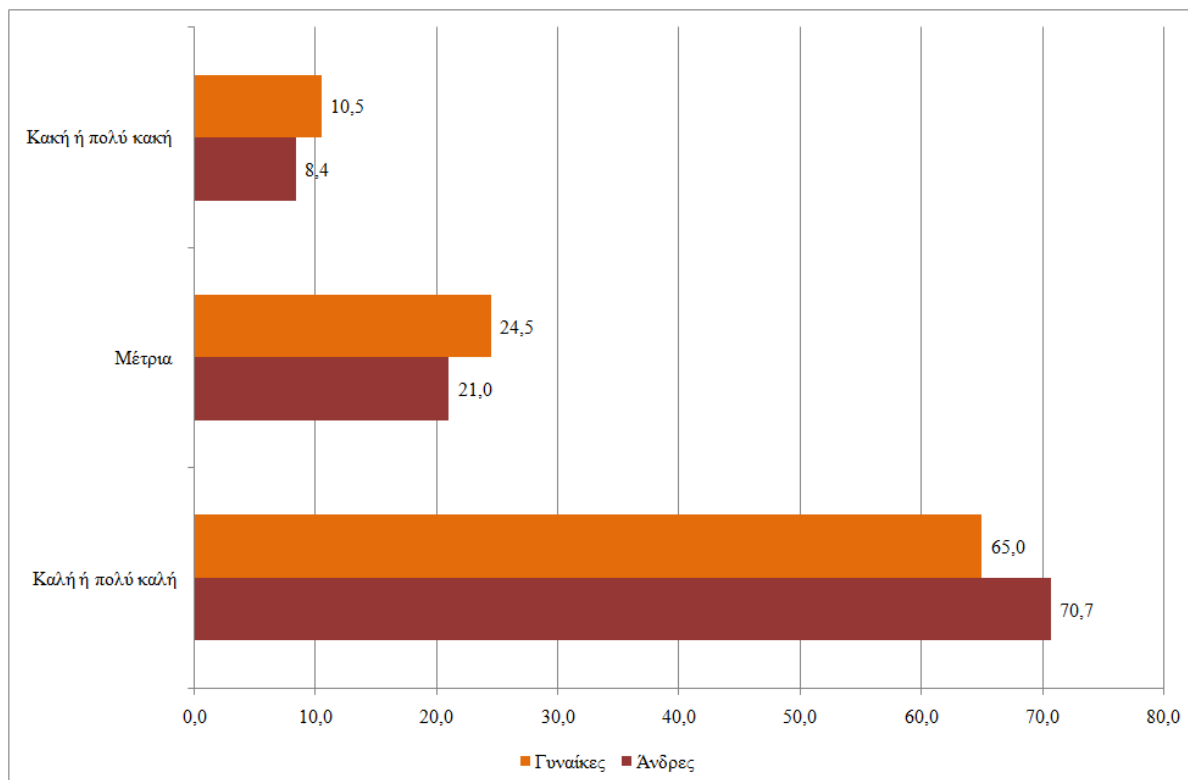
Το 2013, οι κάτοικοι της Ιρλανδίας αξιολόγησαν την υγειονομική τους κατάσταση το λιγότερο αρνητικά (2,7%), ακολουθούμενη από τους Σουηδούς (3,2%), τους Ολλανδούς (4,6%), τους Φιλανδούς (5,9%) και τους Κύπριους (5,9%). Επιπλέον, οι κάτοικοι της Ιρλανδίας αξιολόγησαν την υγεία τους πιο θετικά, με το 82,3% να δηλώνει καλή ή πολύ καλή υγεία, ακολουθούμενη από τους Σουηδούς (81,2%), τους Κύπριους (76,8%), τους Ολλανδούς (75,4%) και τους Έλληνες (75,1%). Αντίθετα, λιγότεροι από τους μισούς κατοίκους της Κροατίας (47%), της Λιθουανίας (46,3%) και της Λετονίας (45,4%) δήλωσαν ότι έχουν καλή ή πολύ καλή υγεία. Αυτές οι χώρες κατέγραψαν επίσης μερικές από τις βραχύτερες προσδοκίες ζωής στην ΕΕ. Παρά τα μάλλον χαμηλά ποσοστά ατόμων που ανέφεραν κακή ή πολύ κακή υγεία στη Φινλανδία (5,9%) και στη Γερμανία (6,6%), συγκριτικά οι πληθυσμοί τους ανέφεραν χαμηλά ποσοστά καλής ή πολύ καλής υγείας (λίγο λιγότερο από 65% το καθένα). Οι πληθυσμοί που ζουν στα κράτη μέλη της ΕΕ με υψηλά επίπεδα εισοδήματος όπως η Σουηδία και η Φινλανδία και σε μικρότερο βαθμό η Ολλανδία και η Ιρλανδία φαινόταν πιθανότερο να είναι σε θέση να παρέχουν ποιοτική υγειονομική περίθαλψη. Η Κύπρος θεωρείται χώρα μεσαίου εισοδήματος, ενώ το μεσαίο εισόδημα στη Μάλτα και ιδιαίτερα στην Ελλάδα ήταν πολύ χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ. Ωστόσο, αυτό δεν εμπόδισε τους κατοίκους των χωρών αυτών να έχουν μια θετική αξιολόγηση της υγείας τους.

Διάγραμμα 46. Κατάσταση υγείας ανά ηλικία, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

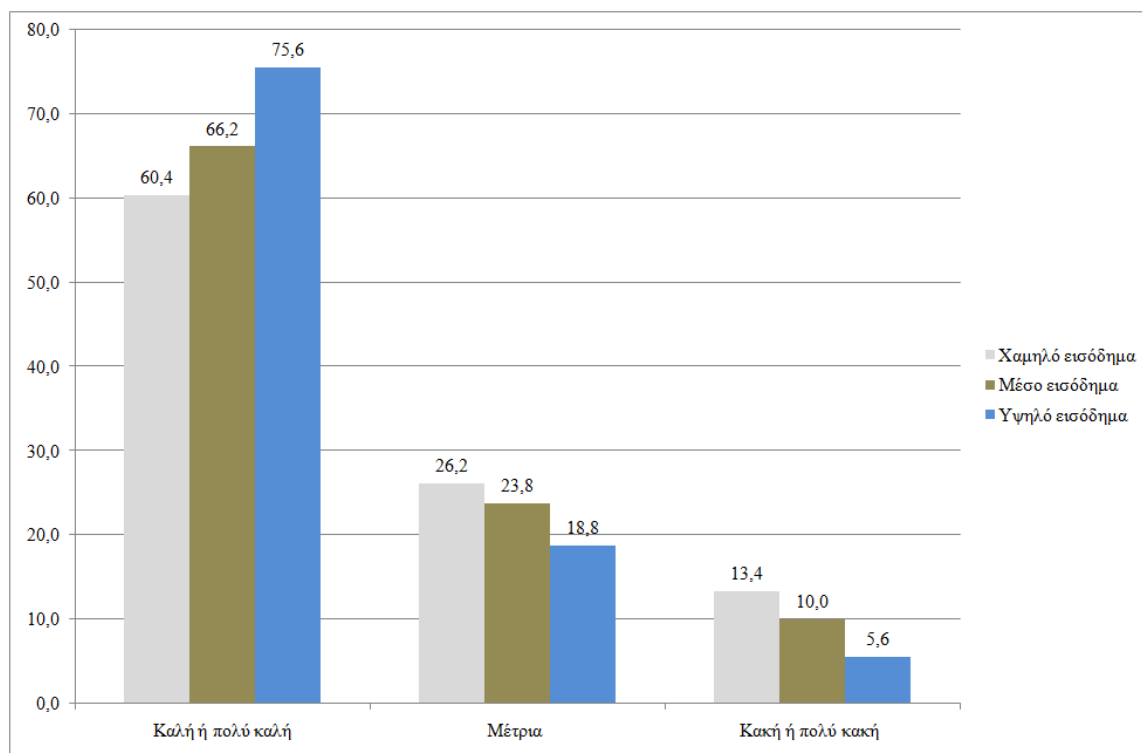
Διάγραμμα 47. Κατάσταση υγείας ανά φύλο, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Οι άνδρες στην ΕΕ τείνουν να εκτιμούν την κατάσταση της υγείας τους πιο θετικά από τις γυναίκες. Το 70,7% των ανδρών είτε αντιλήφθηκε ότι η υγεία τους είναι καλή είτε πολύ καλή και μόνο 8,4% ως κακή ή πολύ κακή, ενώ τα αντίστοιχα μερίδια για τις γυναίκες ήταν 65,0% και 10,5%. Οι κύριες διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών αντιλήφθηκαν στην υψηλότερη εκτίμηση της πολύ καλής υγείας των ανδρών (5,7 ποσοστιαίες μονάδες) και στην χαμηλότερη εκτίμηση της δίκαιης υγείας (3,5 ποσοστιαίες μονάδες).

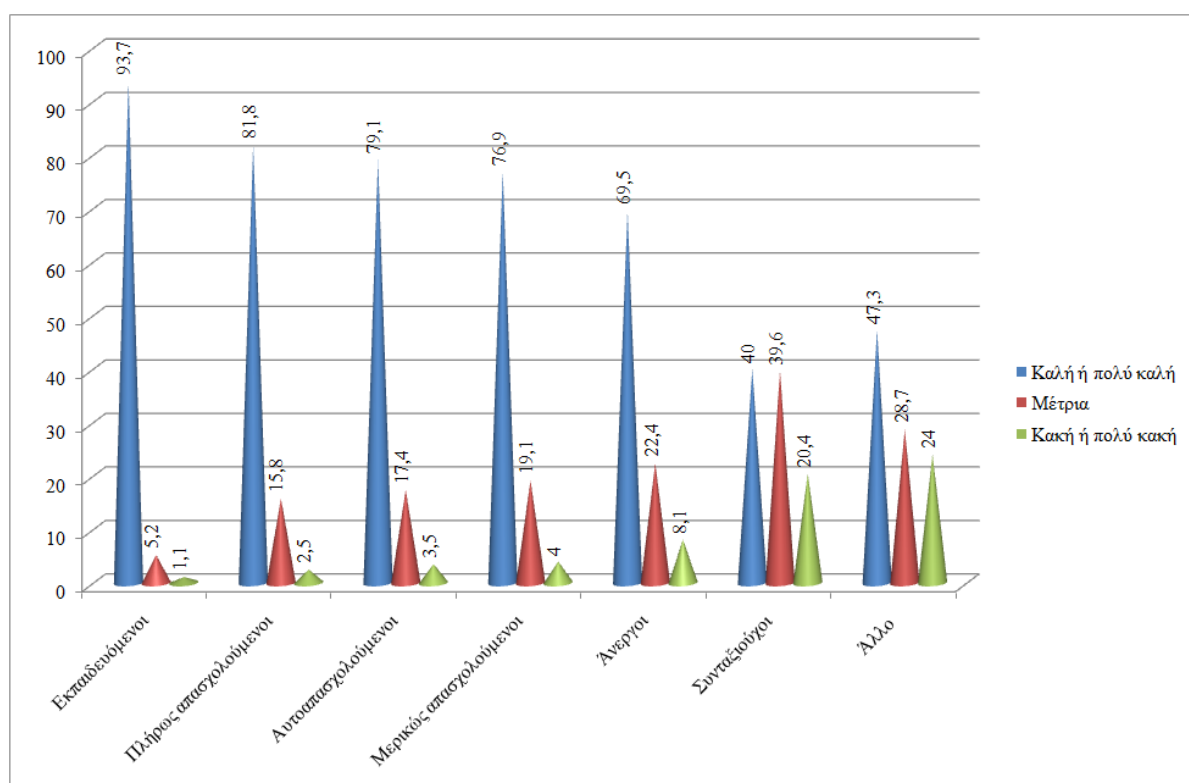
Διάγραμμα 48. Κατάσταση υγείας με βάση το εισόδημα, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Το ποσοστό των ανθρώπων με χαμηλότερο εισοδηματικό ποσοστό που ανέφεραν κακή ή πολύ κακή υγεία ήταν πολύ υψηλότερο, ενώ το ποσοστό των ανθρώπων με το χαμηλότερο εισόδημα, που αντιλαμβάνονται την υγεία τους ως καλές ή πολύ καλές. Στην πραγματικότητα, υπήρχαν πολύ λίγοι άνθρωποι που ανέφεραν πολύ κακή υγεία.

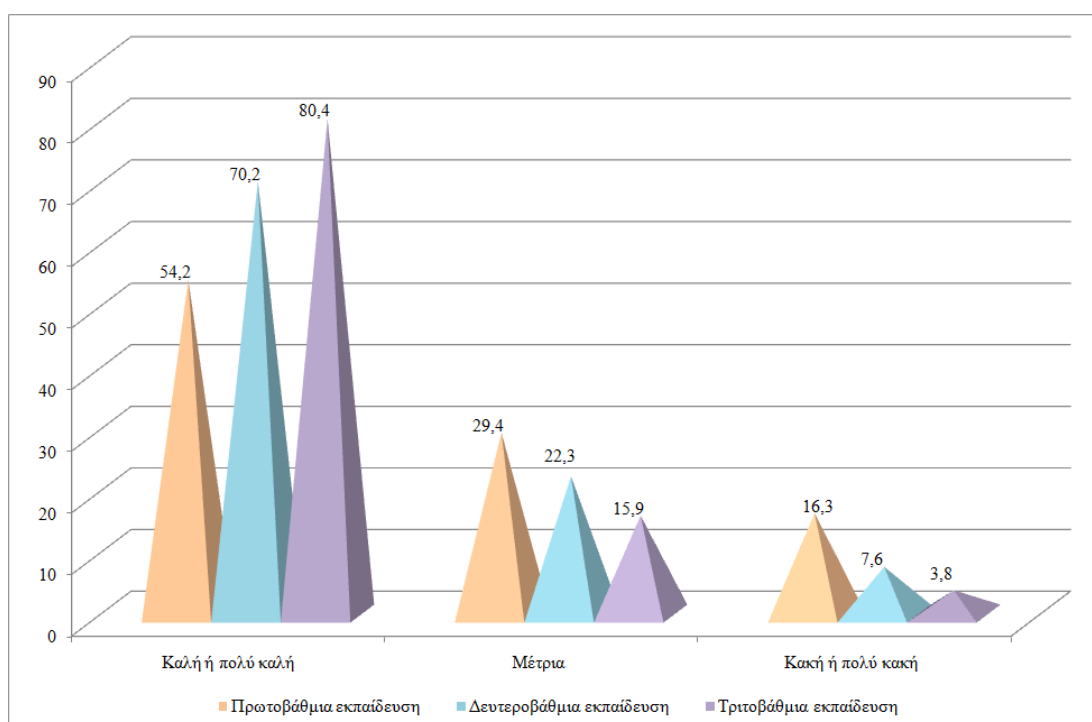
Διάγραμμα 49. Κατάσταση υγείας ανάλογα με τον τύπο απασχόλησης, ΕΕ-28, 2013

Πηγή: Eurostat

Η εκπαίδευση, η κατάρτιση ή η απασχόληση δημιούργησαν τις πιο θετικές εκτιμήσεις υγείας. Αυτό μπορεί να σχετίζεται με το γεγονός ότι οι άνθρωποι που ανήκουν σε αυτές τις ομάδες τείνουν να είναι νεότεροι. Πράγματι, πάνω από εννέα στους 10 εκπαιδευόμενους και σε οκτώ στα 10 άτομα με πλήρη απασχόληση αισθάνθηκαν σε καλή ή πολύ καλή υγεία. Η κατάσταση ήταν λιγότερο θετική για τους αυτοαπασχολούμενους και τους μερικώς απασχολούμενους. Το ποσοστό καλής ή πολύ καλής υγείας μειώθηκε στο 69,5% στην περίπτωση των ανέργων. Οι συνταξιούχοι είχαν μακράν το χαμηλότερο ποσοστό ατόμων με πολύ καλή υγεία (40,0%). Η κατηγορία "άλλο" περιλάμβανε άτομα με ετερογενή κοινωνικο-δημογραφικά υπόβαθρα, των οποίων τα πρότυπα υγείας δεν ήταν συγκρίσιμα με εκείνα των άλλων κατηγοριών εργασιακής κατάστασης και επομένως ήταν δύσκολο να ερμηνευθούν.

Διάγραμμα 50. Κατάσταση υγείας ανάλογα με το επίπεδο μόρφωσης, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Περίπου το ήμισυ των ατόμων με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο είχαν καλή ή πολύ καλή αξιολόγηση της κατάστασης υγείας τους (54,2%), σε σύγκριση με το 80,4% των ατόμων με τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τα άτομα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο δήλωσαν κακή ή πολύ κακή υγεία σε ποσοστό 16,3%, ενώ τα άτομα με υψηλή μόρφωση έχουν κακή υγεία στο 3,8%.

Ενώ επηρεάζεται από κοινωνικούς και πολιτιστικούς παράγοντες, η κατάσταση υγείας συνδέεται με την ύπαρξη ή την απουσία προβλημάτων υγείας και την ικανότητα των ανθρώπων να παρέχουν ιατρικές εξετάσεις ή θεραπείες.

Πίνακας 3. Προβλήματα υγείας σε σχέση με το προσδόκιμο ζωής και την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη ανά χώρα, 2013.

	Κακή ή πολύ κακή υγεία	Σοβαροί μακροχρόνιοι περιορισμοί σε δραστηριότητες λόγω προβλημάτων υγείας	Άτομα με μακροχρόνια ασθένεια ή προβλήματα υγείας	Ανάγκη για ιατρική εξέταση	Προσδόκιμο ζωής
ΕΕ-28	9,5	8,3	32	3,6	80,3
Βέλγιο	8,5	7,9	25,7	1,9	80,7
Βουλγαρία	11,3	3,6	18,9	8,9	74,9
Τσεχία	12,7	6,4	31,5	1	78,3
Δανία	7,4	6,7	38,3	1,6	80,4
Γερμανία	8,1	10,4	28,5	1,3	80,9
Εσθονία	15,6	9,2	44,3	8,4	77,5
Ιρλανδία	3,6	5,4	27,3	3,3	81,1
Ελλάδα	9,7	10	22,8	9	81,4
Ισπανία	7,2	4,4	29,9	0,8	83,2
Γαλλία	8,3	8,8	36	2,7	82,4
Κροατία	24,7	7,6	30,5	3,3	77,8
Ιταλία	12	9,1	24,5	7,1	82,9
Κύπρος	6,9	7,7	32,8	4,4	82,5
Λετονία	16,6	9,9	39,4	13,8	74,3
Λιθουανία	18,5	8	30,9	3,2	74,1
Λουξεμβούργο	8,2	7,7	23,3	0,9	81,9
Ουγγαρία	15,5	7,6	36,8	2,4	75,8
Μάλτα	3,9	3,1	29,2	0,9	81,9
Ολλανδία	5,4	5,8	36,5	0,4	81,4
Αυστρία	9	9,6	34,4	0,4	81,3
Πολωνία	14,2	7,9	34	8,8	77,1
Πορτογαλία	14,5	7,2	36,1	3	80,9
Ρουμανία	9,1	7,9	19,4	10,4	75,2
Σλοβενία	10,6	9,2	31,3	0	80,5
Σλοβακία	11,7	9,5	30,4	1,9	76,6
Φιλανδία	6,7	7,2	47,5	4,3	81,1
Σουηδία	4	6,8	35,2	1,9	82
Αγγλία	7,9	9,8	32	1,6	81
Ισλανδία	5,7	9,7	29,2	3,6	82,1
Νορβηγία	7,9	5,6	34	1,5	81,8
Ελβετία	3,7	5,2	34,5	1,2	82,9

Πηγή: Eurostat

Ο πίνακας εξετάζει τα κράτη μέλη της ΕΕ και συγκρίνει την κατάσταση των κατοίκων που αναφέρουν προβλήματα υγείας ή την ανικανότητά τους να καλύψουν τις ιατρικές ανάγκες τους με το προσδόκιμο ζωής. Το 2013 περίπου το 8,3% των κατοίκων της ΕΕ δήλωσαν ότι υφίστανται σοβαρούς μακροχρόνιους περιορισμούς στις συνήθεις δραστηριότητες λόγω προβλημάτων υγείας. Περίπου το 17,4% των κατοίκων της ΕΕ διαμαρτυρήθηκαν για κάποιους περιορισμούς ενώ το 74,2% δήλωσε ότι δεν έχει καθόλου περιορισμούς. Περίπου το ένα τρίτο των κατοίκων της ΕΕ (32,0%) ανέφεραν ότι έχουν μακροχρόνια ασθένεια ή πρόβλημα υγείας, ενώ το 3,6% δεν μπόρεσε να καλύψει τις ιατρικές τους ανάγκες λόγω της περιορισμένης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη. Οι τάσεις με την

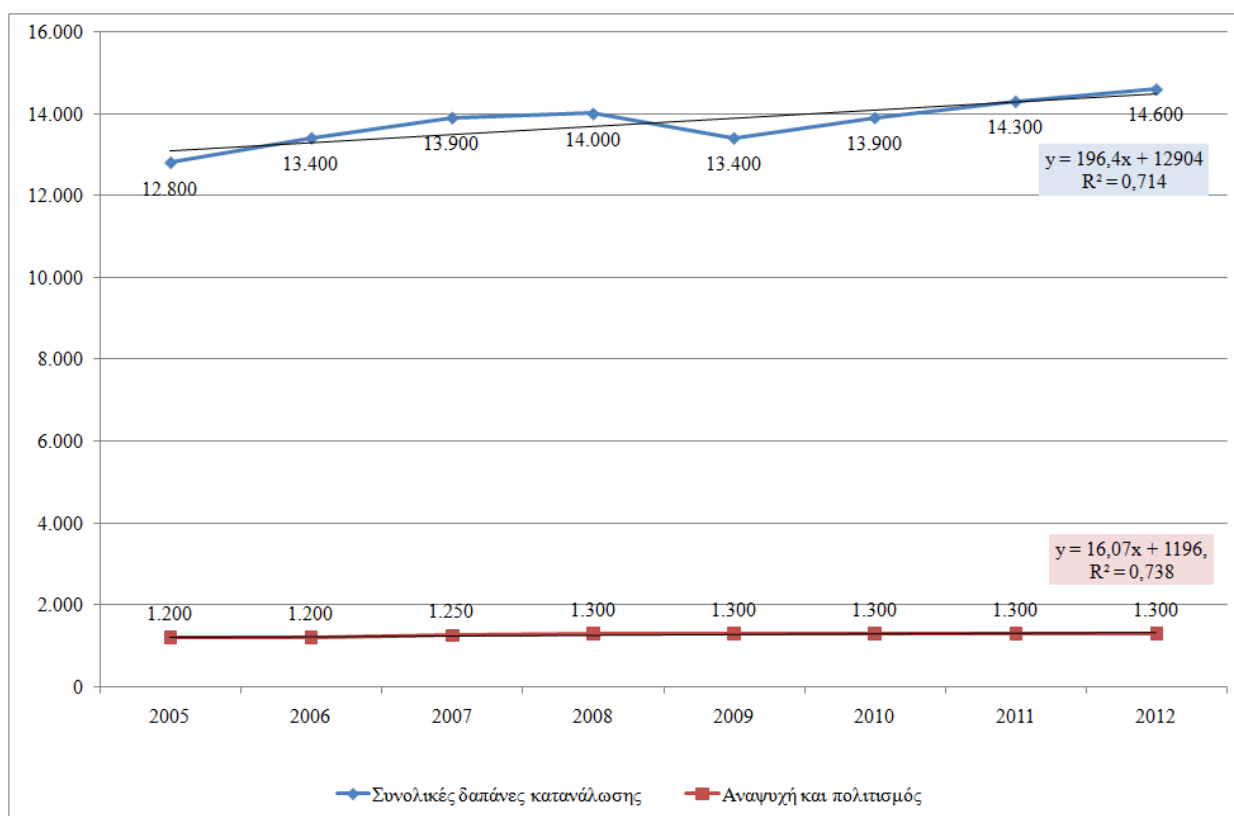
πάροδο του χρόνου έδειξαν αυξημένο επιπολασμό αυτών των δύο τύπων μακροχρόνιων προβλημάτων υγείας στον πληθυσμό της ΕΕ, καθώς και μειωμένο ποσοστό ατόμων που ανέφεραν ανεκπλήρωτες ιατρικές ανάγκες και υψηλότερο προσδόκιμο ζωής. Το κράτος μέλος της ΕΕ, των οποίων οι κάτοικοι τείνουν να αναφέρουν τα πιο αρνητικά για την υγεία τους, ήταν η Κροατία (24,7%). Τα άλλα κράτη μέλη της ΕΕ κυμάνθηκαν από 18,5% στη Λιθουανία έως 3,6% Ιρλανδία. Οι κάτοικοι της Σλοβενίας πλήττονται περισσότερο από σοβαρούς μακροχρόνιους περιορισμούς (9,2%). Τα άτομα που ανέφεραν μακροχρόνιες ασθένειες κατοικούν κυρίως στη Φινλανδία (47,5%) και στην Εσθονία (44,3%). Τα κράτη μέλη της ΕΕ, των οποίων οι κάτοικοι είχαν τη μεγαλύτερη δυσκολία να καλύψουν τις ιατρικές τους ανάγκες, ήταν η Λετονία (13,8%) και η Ρουμανία (10,4%). Αντίθετα, αρκετά κράτη μέλη της ΕΕ όπως η Μάλτα, το Λουξεμβούργο, η Ισπανία, η Ολλανδία και η Αυστρία ανακοίνωσαν ποσοστό κάτω του 1%, ενώ η Σλοβενία έφθασε το 0,0%. Σε αυτό το πλαίσιο, το προσδόκιμο ζωής των κατοίκων της ΕΕ κυμάνθηκε από λιγότερο από 75 έτη στη Λιθουανία, τη Λετονία και τη Βουλγαρία, σε περισσότερο από 82 έτη στην Ισπανία (83,2 έτη), στην Ιταλία (82,9 έτη), στην Κύπρο (82,5 έτη).

7.6. Ελεύθερος χρόνος και κοινωνικές αλληλεπιδράσεις

7.6.1. Ελεύθερος χρόνος

Η συμμετοχή σε ψυχαγωγικές και πολιτιστικές δραστηριότητες αναμένεται να συμβάλει στην ευημερία του ατόμου και στη συνολική ικανοποίηση από τη ζωή. Ο πολιτισμός και η διασκέδαση είναι σημαντικές δραστηριότητες που οι κάτοικοι της ΕΕ δεν φαίνεται να εγκατέλειψαν τόσο εύκολα όταν έπρεπε να πραγματοποιήσουν σημαντικές μειώσεις των δαπανών, αν και η τιμή είναι ο δεύτερος κύριος φραγμός στην πρόσβαση στον πολιτισμό μετά από την έλλειψη χρόνου.

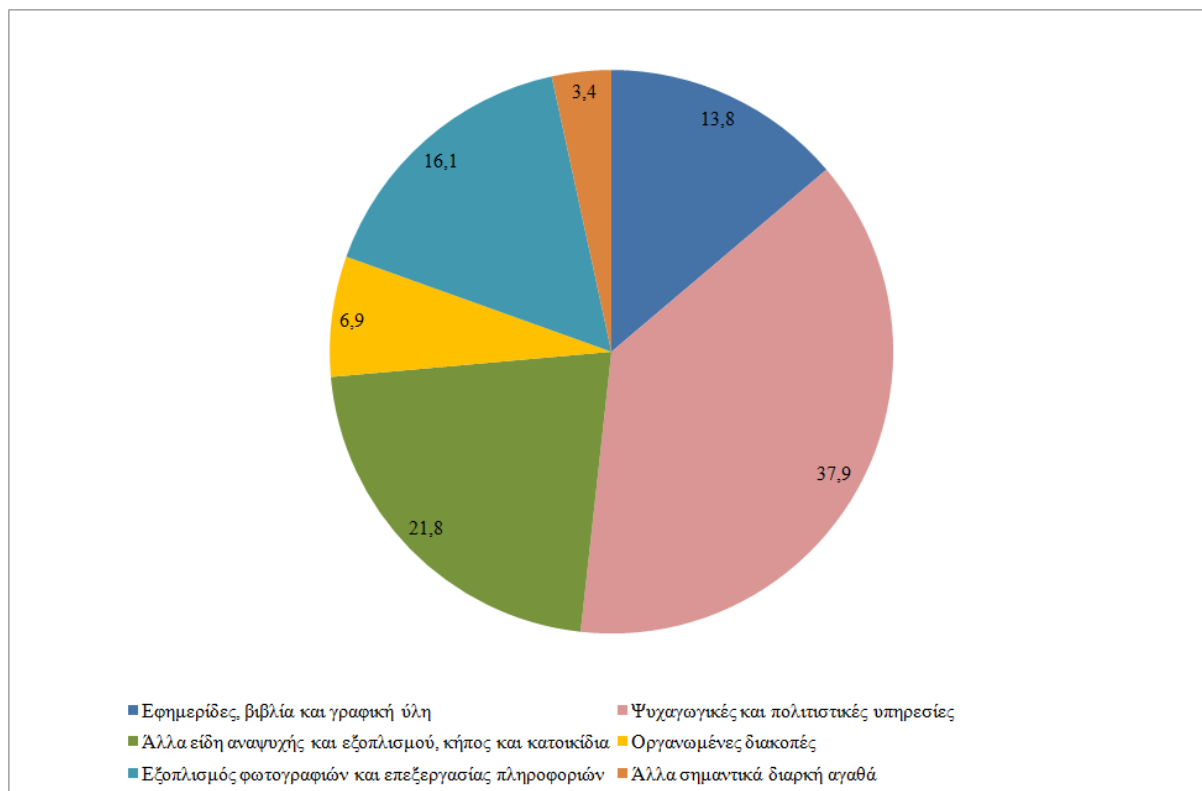
Διάγραμμα 50. Δαπάνες για αναψυχή και πολιτισμικές δραστηριότητες στις συνολικές δαπάνες των νοικοκυριών, ΕΕ-28, 2005-12.

Πηγή: Eurostat

Από το 2005, ενώ οι συνολικές δαπάνες των νοικοκυριών αυξήθηκαν κατά 14,1% και έφθασαν τα 14.600 ευρώ ανά κάτοικο το 2012, το τμήμα που δαπανήθηκε για αναψυχή και πολιτισμό, 1.300 ευρώ, αυξήθηκε μόνο κατά 8,3%. Το 2012, αποτελούσε το 8,7% της συνολικής τελικής καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών. Η ψυχαγωγία και ο πολιτισμός διαδραμάτισαν έναν μη αμελητέο ρόλο στην καθημερινή ζωή των ατόμων, κατέχοντας την τέταρτη θέση στον προϋπολογισμό του νοικοκυριού, μετά από περιορισμένες δαπάνες όπως νερό, ηλεκτρική ενέργεια, φυσικό αέριο, καύσιμα και μη αλκοολούχα ποτά.

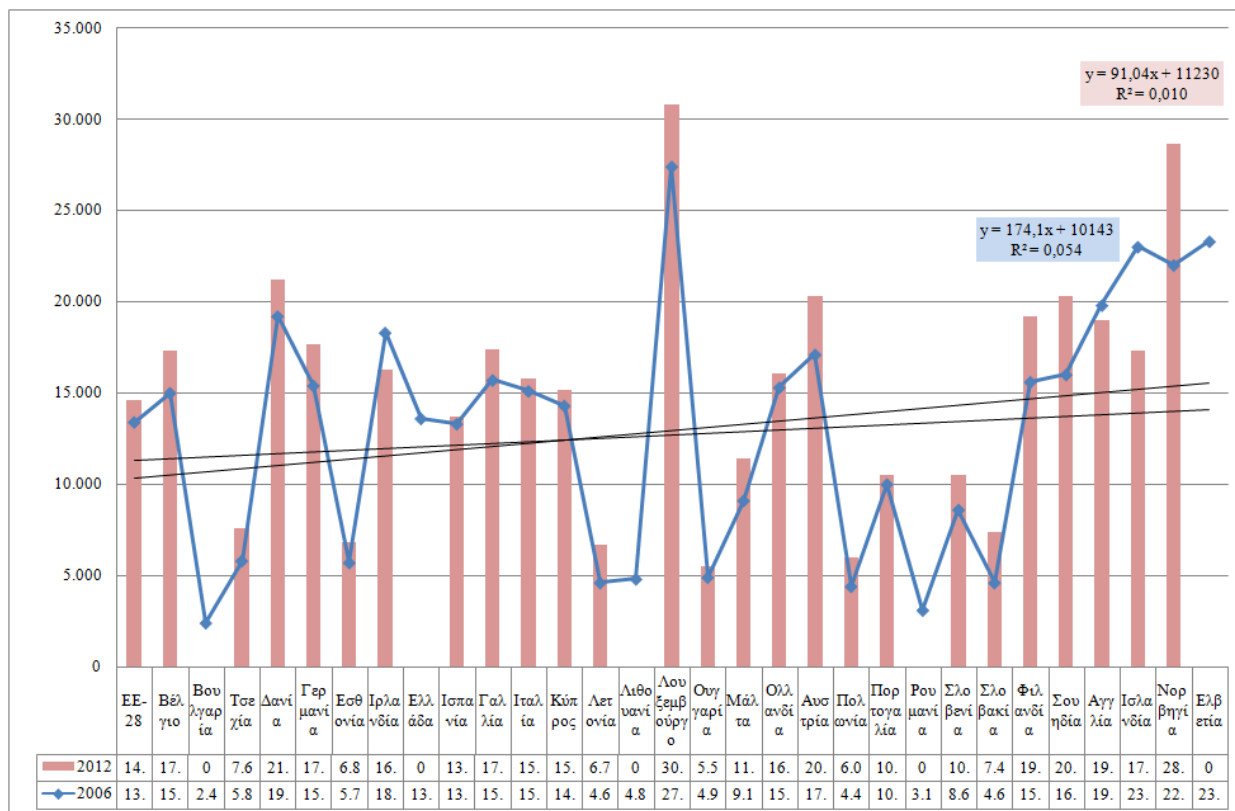
Διάγραμμα 51. Δαπάνες για αναψυχή και πολιτισμικές δραστηριότητες ανάλογα με το σκοπό κατανάλωσης, ΕΕ-28, 2012.

Πηγή: Eurostat

Το 2012, το κύριο μέρος του προϋπολογισμού αναψυχής και πολιτισμού του νοικοκυριού ήταν αφιερωμένο στις ψυχαγωγικές και πολιτιστικές υπηρεσίες, ακολουθούμενο από άλλα είδη αναψυχής και εξοπλισμό, κήπους και κατοικίδια ζώα, οπτικοακουστικό εξοπλισμό και εξοπλισμό επεξεργασίας πληροφοριών, εφημερίδες και βιβλία, χαρτικά. Οι οργανωμένες διακοπές αποτελούσαν το 6,9% του συνολικού προϋπολογισμού και άλλων μεγάλων αγαθών. Οι ψυχαγωγικές και πολιτιστικές υπηρεσίες αποτελούσαν ωστόσο μικρό ποσοστό της συνολικής καταναλωτικής δαπάνης το 2012.

Διάγραμμα 52. Δαπάνες για αναψυχή και πολιτιστικές δραστηριότητες στις συνολικές δαπάνες των νοικοκυριών ανά χώρα, 2006, 2012.

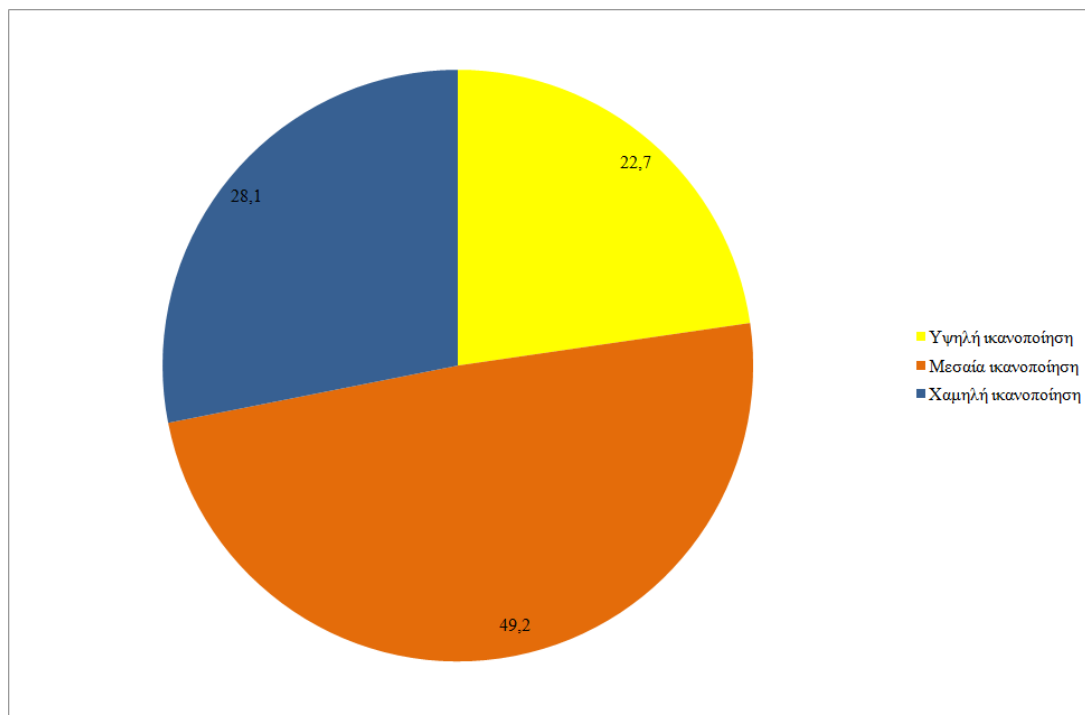

Πηγή: Eurostat

Η πρόσβαση στον πολιτισμό τείνει όλο και περισσότερο να αναγνωρίζεται ως βασικό δικαίωμα, όπως η εκπαίδευση, η υγεία και άλλα θεμελιώδη δικαιώματα. Η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων το 1948 δεν απαιτεί την αναγνώριση αυτού του δικαιώματος αλλά προβλέπει το άρθρο 27, σύμφωνα με το οποίο όλοι έχουν δικαίωμα να συμμετέχουν ελεύθερα στην πολιτιστική ζωή της κοινότητας, να απολαμβάνουν τις τέχνες και να συμμετέχουν στην επιστημονική πρόοδο και τα οφέλη της. Ωστόσο, η συμμετοχή αυτή δεν είναι καθολική και ποικίλει από το κράτος μέλος της ΕΕ, όπως φαίνεται και στο παραπάνω διάγραμμα.

Μία ισορροπημένη και ικανοποιητική χρήση του χρόνου αναμένεται να συμβάλει στη συνολική ικανοποίηση από τη ζωή ενός ατόμου, με την ικανότητα του καθενός να ασχολείται με ψυχαγωγικές και πολιτιστικές δραστηριότητες και να ξοδεύει χρόνο στα δικά του ενδιαφέροντα. Η χρήση του χρόνου μπορεί να περιλαμβάνει όλους τους τύπους δραστηριοτήτων είτε σχετίζονται με την εργασία είτε όχι. Αυτό μπορεί να συνίσταται στην αμειβόμενη εργασία και το χρόνο μετακίνησης αλλά και στην εργασία που έχει σχέση με τη φροντίδα των παιδιών, τη μαγειρική, την οικιακή εργασία, καθώς και με πολιτιστικές δραστηριότητες όπως είναι οι σωματικές ή αθλητικές, ο εθελοντισμός και η χρήση του διαδικτύου.

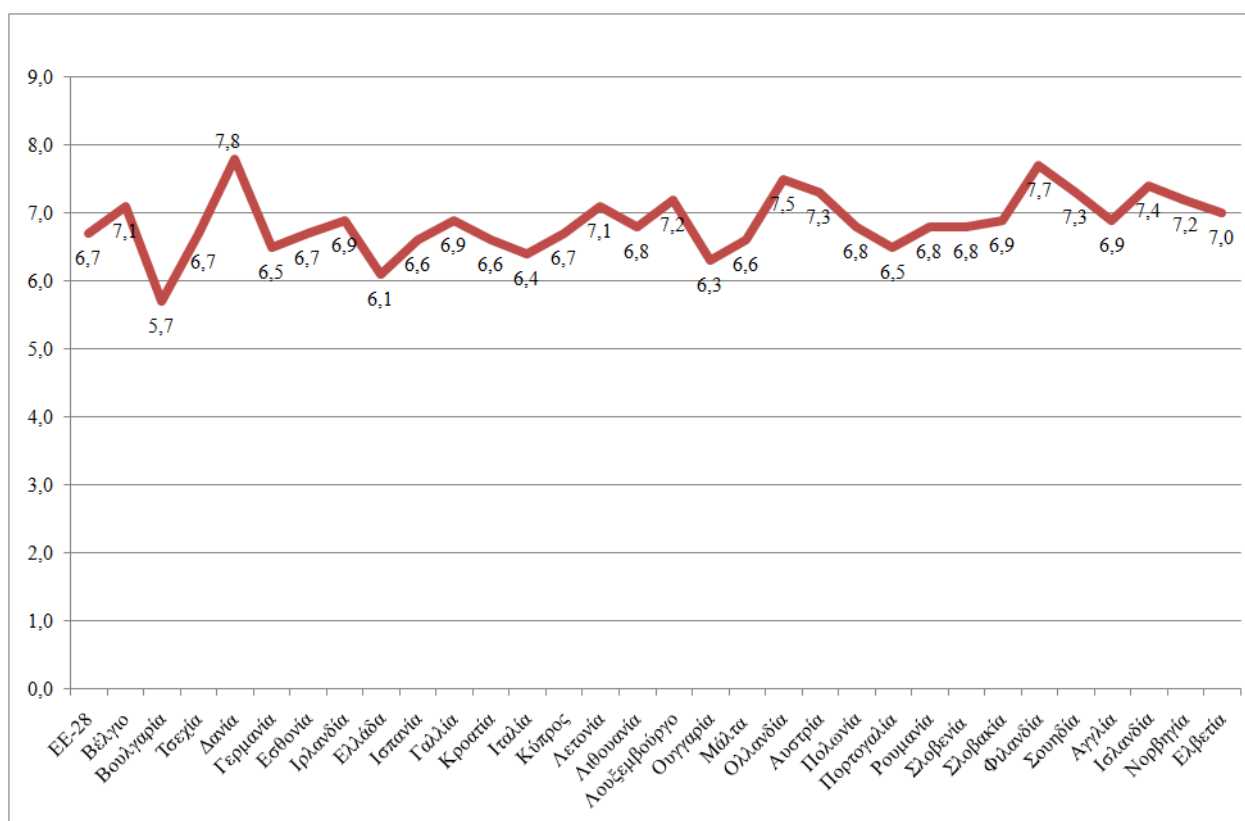
Διάγραμμα 53. Ικανοποίηση από τη χρήση του χρόνου, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Στο σύνολο της ΕΕ, παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των κατοίκων ανέφερε το 2013, μεσαία ικανοποίηση για τη χρήση του χρόνου. Το 28,1% δήλωνε χαμηλή ικανοποίηση και το 22,7% υψηλή.

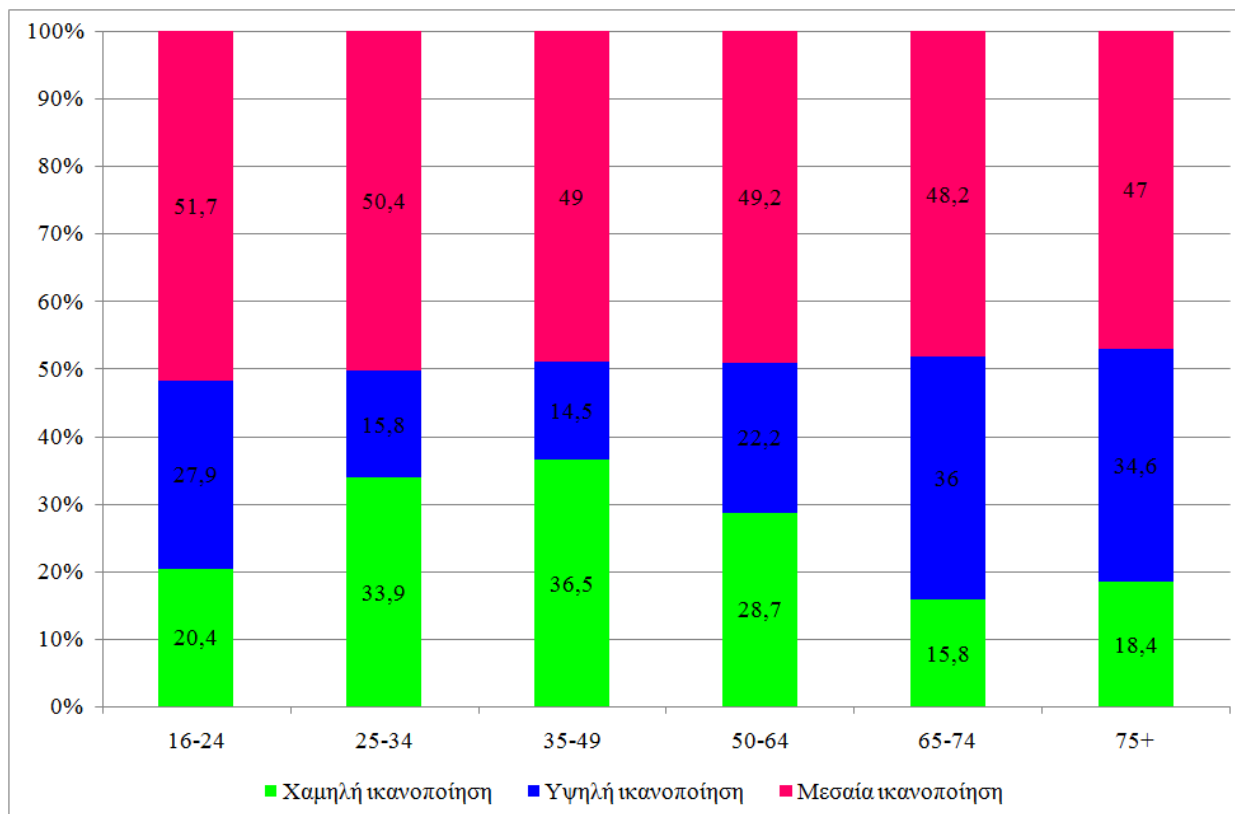
Διάγραμμα 54. Ικανοποίηση από την χρήση χρόνου, ανά χώρα, 2013.

Πηγή: Eurostat

Τη μεγαλύτερη ικανοποίηση από τη χρήση χρόνου φαίνεται να έχουν η Δανία, η Φιλανδία, η Ολλανδία και η Σουηδία. Ενώ αντίθετα, τη χαμηλότερη ικανοποίηση δήλωσαν οι κάτοικοι της Βουλγαρίας με 5,7 και αμέσως μετά να ακολουθεί η Ελλάδα με 6,1. Ο μέσος όρος στις χώρες της ΕΕ είναι 6,7.

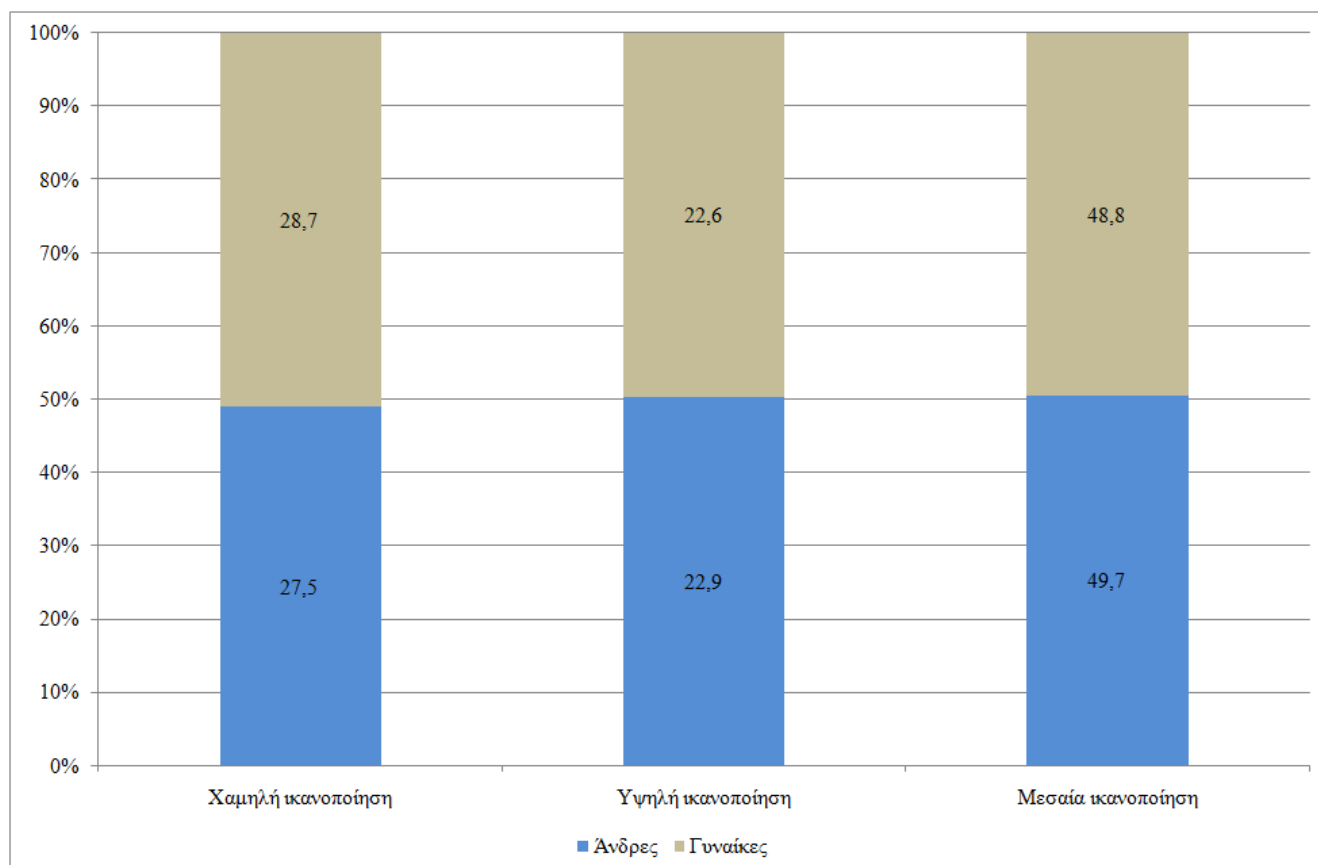
Διάγραμμα 55. Ικανοποίηση από την χρήση χρόνου, ανά ηλικιακή ομάδα, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Οι μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες ήταν οι πιο ικανοποιημένες, ακολουθούμενες από τους νεότερους. Θα μπορούσαν να υπάρξουν πολλοί παράγοντες που επηρεάζουν αυτές τις διαφορές μεταξύ των ηλικιακών ομάδων. Για τους νέους και τους ηλικιωμένους, ο ελεύθερος χρόνος θα μπορούσε να αποτελέσει θετικό παράγοντα για την ικανοποίηση της χρήσης χρόνου, καθώς δεν εργάζονται ή δεν έχουν εξαρτώμενα παιδιά. Ο πληθυσμός σε ηλικία εργασίας είχαν χαμηλότερη ικανοποίηση. Οι λιγότεροι οικονομικοί πόροι θα μπορούσαν να μειώσουν τις ευκαιρίες συμμετοχής σε διάφορες δραστηριότητες.

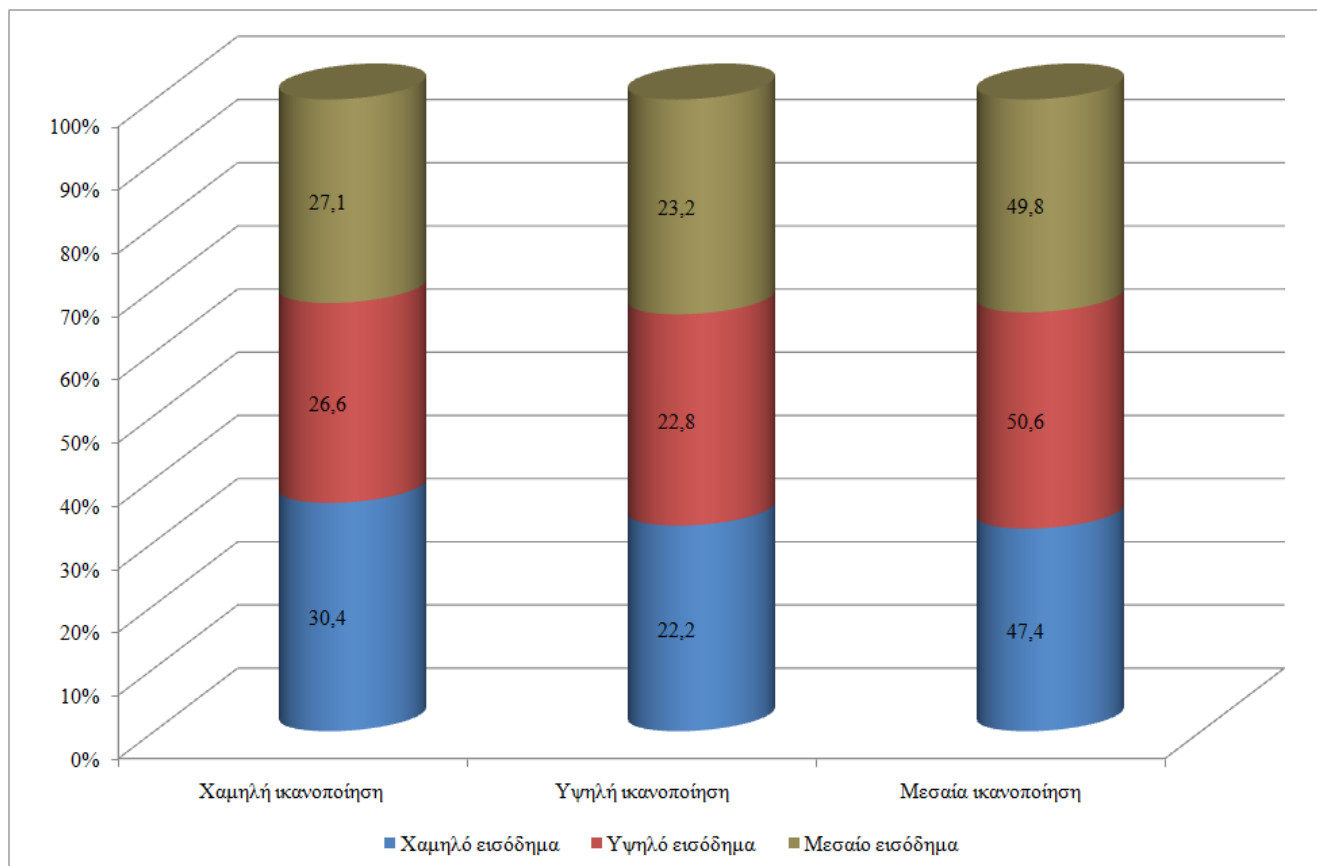
Διάγραμμα 56. Ικανοποίηση από την χρήση χρόνου, ανά φύλο, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Τα ποσοστά ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες δείχνουν ότι οι άνδρες είναι περισσότερο ικανοποιημένοι. Η εξήγηση είναι ότι, αν και οι γυναίκες εργάζονται συχνότερα με μερική απασχόληση από τους άνδρες, η μη αμειβόμενη εργασία, που συνδέεται με το χρόνο που αφιερώνουν στα οικιακά καθήκοντα και τη φροντίδα των παιδιών τους οδήγησε σε μικρότερη ικανοποίηση. Έτσι, μειώνεται ο ελεύθερος χρόνος τους σε σχέση με τον αντρικό πληθυσμό.

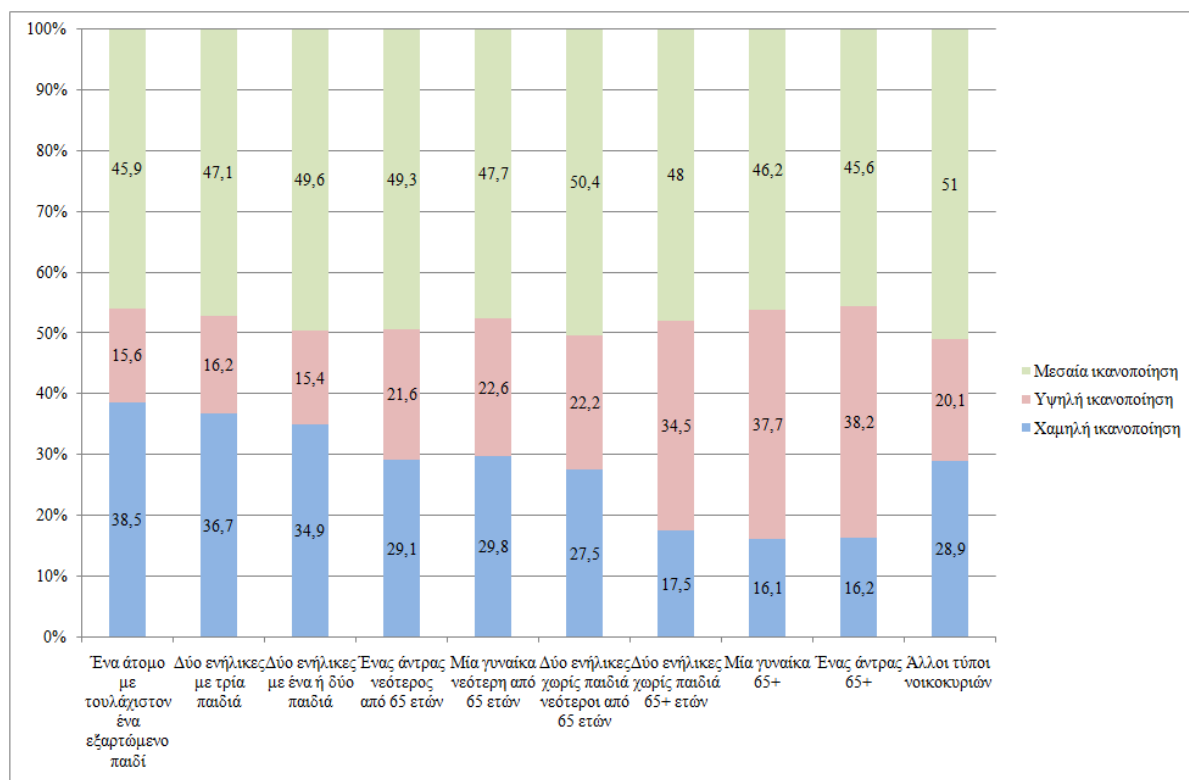
Διάγραμμα 57. Ικανοποίηση από την χρήση χρόνου, ανάλογα με το εισόδημα, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Η σχέση μεταξύ επιπέδου ικανοποίησης και εισοδήματος ήταν αρκετά περιορισμένη. Η καλύτερη οικονομική κατάσταση δεν επέτρεψε στους ανθρώπους να έχουν μεγάλη ευχαρίστηση από τη χρήση χρόνου. Σημαντικές διαφορές παρατηρήθηκαν στην άνιση κατανομή των ατόμων με χαμηλό επίπεδο ικανοποίησης, οι οποίοι ήταν λιγότερο παρόντες μεταξύ των ατόμων που βρίσκονται στην κορυφή.

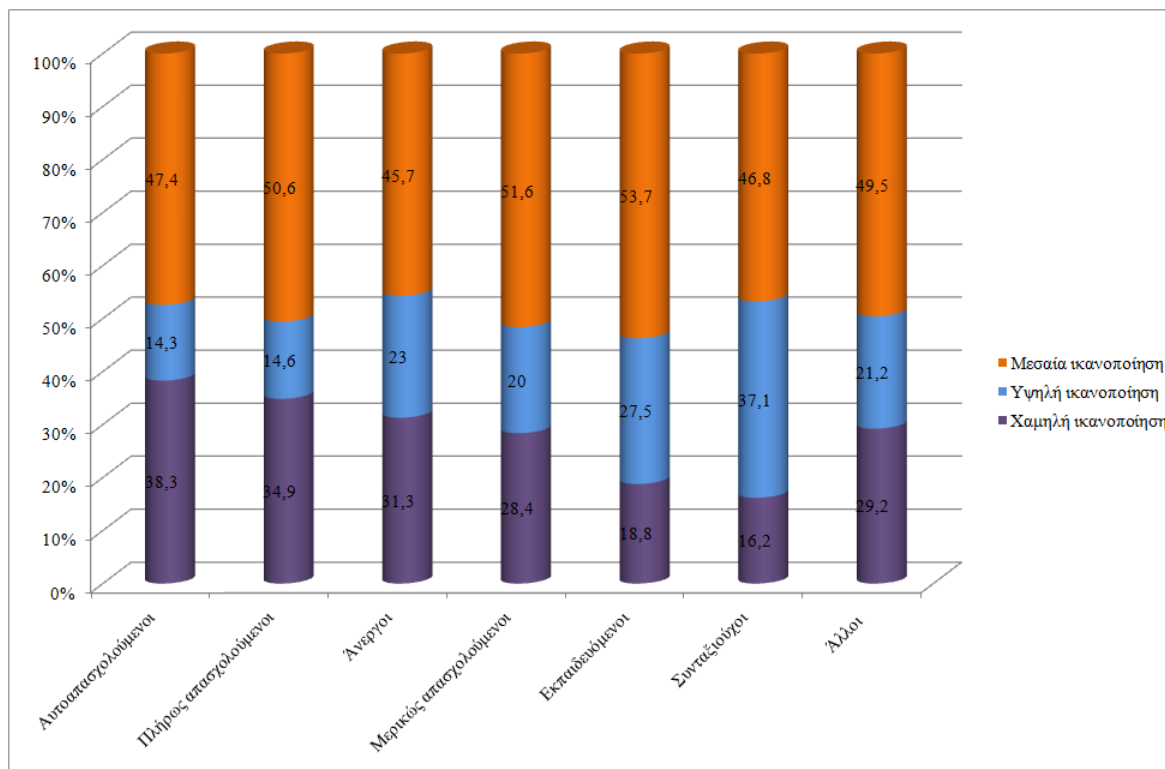
Διάγραμμα 58. Ικανοποίηση από την χρήση χρόνου, ανάλογα με τον τύπο νοικοκυριού, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Τα νοικοκυριά τα οποία δεν έχουν εξαρτώμενα παιδιά είχαν τη μεγαλύτερη ικανοποίηση από τη χρήση χρόνου. Τα νοικοκυριά με παιδιά ήταν τα λιγότερο ικανοποιημένα. Τα νεότερα νοικοκυριά χωρίς παιδιά έχουν μια μέση ικανοποίηση του χρόνου.

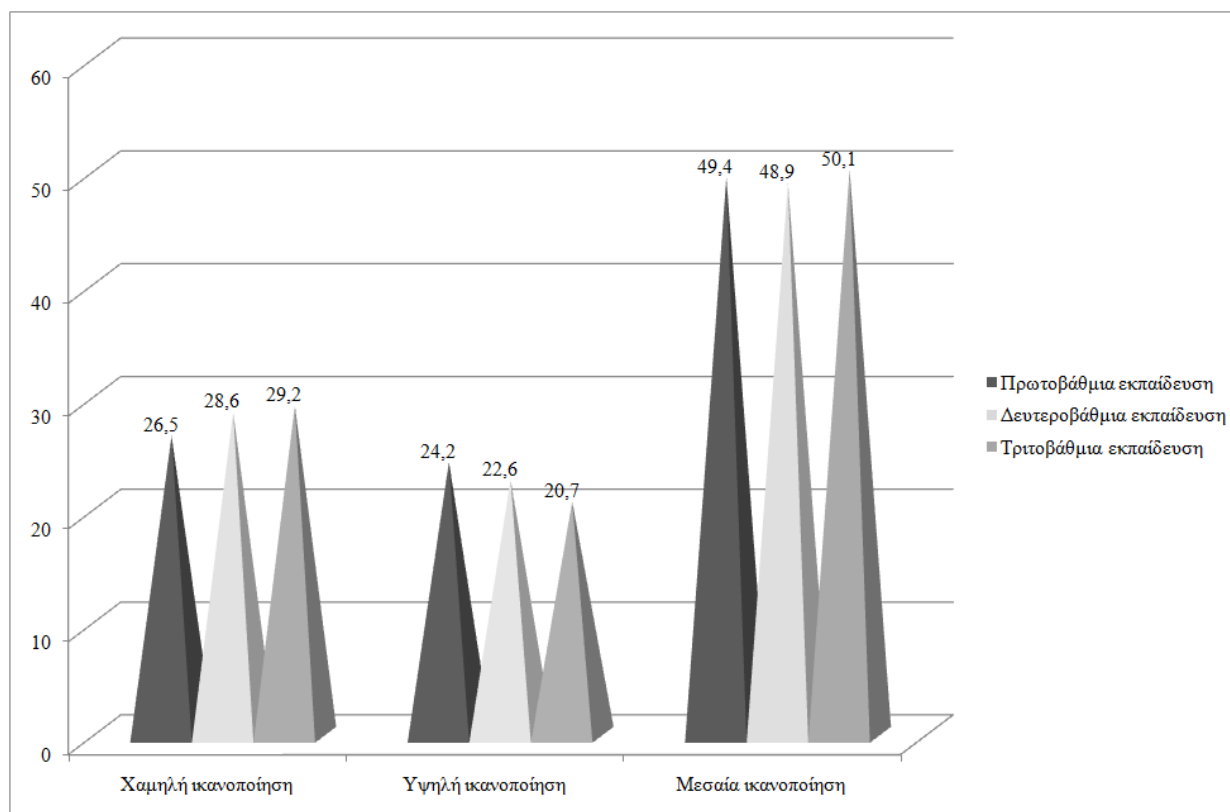
Διάγραμμα 59. Ικανοποίηση από την χρήση χρόνου, ανάλογα με την οικονομική κατάσταση, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Οι συνταξιούχοι, οι εκπαιδευόμενοι, οι μερικώς απασχολούμενοι και οι άνεργοι είχαν μεγαλύτερη ικανοποίηση από τη χρήση χρόνου απ' ότι οι άλλες δύο κατηγορίες (πλήρως απασχολούμενοι και αυτοαπασχολούμενοι).

Διάγραμμα 60. Ικανοποίηση από την χρήση χρόνου, ανάλογα με το επίπεδο μόρφωσης, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Υπάρχει μία αδύναμη σχέση μεταξύ του μορφωτικού επιπέδου και της ικανοποίησης από τη χρήση χρόνου. Οι λιγότερο μορφωμένοι είναι πιο ικανοποιημένοι σε σχέση με τις ομάδες πιο μορφωμένων ατόμων. Αυτό είναι λίγο απροσδόκητο. Η εκπαίδευση που σχετίζεται με τα επίπεδα εισοδήματος συνδέεται με πιο απαιτητικές θέσεις εργασίας, που συνεπάγονται υψηλά επίπεδα ευθυνών, αφήνοντας ελάχιστον χρόνο για ιδιωτική ζωή και ψυχαγωγία. Το υψηλό ποσοστό ατόμων με χαμηλή ικανοποίηση και το μικρότερο ποσοστό με υψηλή ικανοποίηση βρέθηκαν μεταξύ των αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αυτό αντιστράφηκε για τα άτομα με χαμηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης.

Πίνακας 4. Συνήθειες εβδομαδιαίες ώρες εργασίας στην κύρια εργασία, δαπάνες για ψυχαγωγικές και πολιτιστικές υπηρεσίες στη συνολική καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών και μέση ικανοποίηση από τη χρήση χρόνου σε χρόνο που αναφέρουν οι κάτοικοι της ΕΕ, ανά χώρα, 2012.

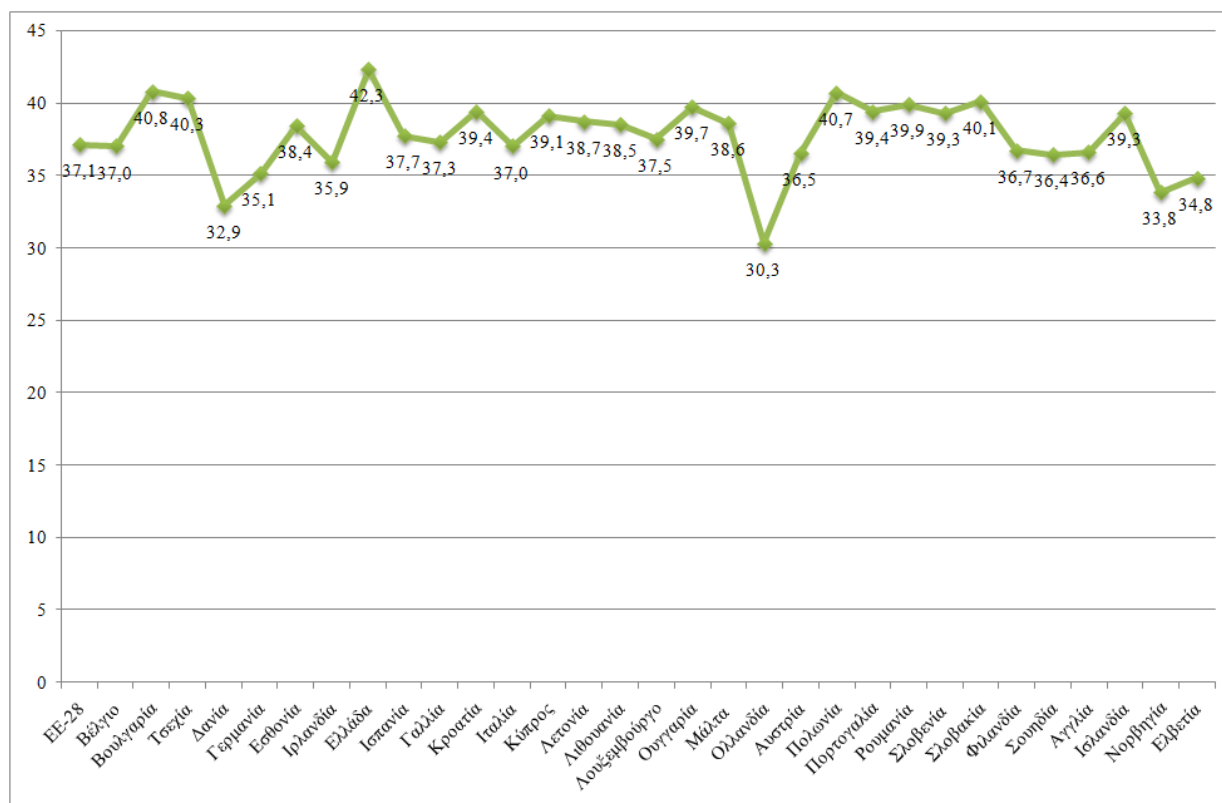
	Μέσος χρόνος απασχόλησης στην κύρια εργασία (15+ ετών)	Ψυχαγωγικές και πολιτιστικές υπηρεσίες στη συνολική καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών	Μέση ικανοποίηση από τη χρήση χρόνου (16+ ετών)
	(Εβδομαδιαίες ώρες)	(%)	(0-10)
ΕΕ-28	37,2	3,3	6,7
Βέλγιο	37,2	2,7	7,1

Βουλγαρία	40,7	3,1	5,7
Τσεχία	40,5	3,7	6,7
Δανία	33,6	3,9	7,8
Γερμανία	35,3	3,3	6,5
Εσθονία	38,8	2,3	6,7
Ιρλανδία	35,4	3,5	6,9
Ελλάδα	42	2,3	6,1
Ισπανία	38	3,5	6,6
Γαλλία	37,5	2,9	6,9
Κροατία	39,8		6,6
Ιταλία	36,9	3,3	6,4
Κύπρος	39,8	5,2	6,7
Λετονία	38,8	3,3	7,1
Λιθουανία	38,1	2	6,8
Λουξεμβούργο	37,1	1,8	7,2
Ουγγαρία	39,5	3,6	6,3
Μάλτα	38,4	5,3	6,6
Ολλανδία	30	2,6	7,5
Αυστρία	37,1	4,1	7,3
Πολωνία	40,7	3,2	6,8
Πορτογαλία	39,3	2,9	6,5
Ρουμανία	40	2,6	6,9
Σλοβενία	39,6	3,1	6,8
Σλοβακία	40,7	3,3	6,9
Φιλανδία	36,9	4,2	7,7
Σουηδία	36,3	4,3	7,3
Αγγλία	36,5	3,7	6,9
Ισλανδία	39,5	3,4	7,4
Νορβηγία	33,7	3,4	7,2
Ελβετία	35,1		7

Πηγή: Eurostat

Ο πίνακας αναλύει τον τρόπο με τον οποίο η ικανοποίηση από τη χρήση χρόνου μπορεί να διαφέρει σε επίπεδο χώρας παράλληλα με το μέσο χρόνο που καταναλώνουν συνήθως οι κάτοικοι της ΕΕ στην εργασία σε μια βδομάδα και τον προϋπολογισμό που αφιερώνουν στον ελεύθερο χρόνο ως ποσοστό του συνόλου. Τα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν ότι οι κάτοικοι της ΕΕ δεν αξιολόγησαν πολύ θετικά τη χρήση χρόνου, η οποία ήταν μία από τις χαμηλότερες βαθμολογίες μεταξύ όλων των άλλων ικανοποιήσεων. Εργάστηκαν κατά μέσο όρο 37,2 ώρες την εβδομάδα στην κύρια εργασία τους. Τα άτομα που απασχολούνται στην Ολλανδία είχαν τις μικρότερες ώρες εργασίας (30 ώρες), ενώ στην Ελλάδα είχαν τις μεγαλύτερες (42 ώρες). Το κράτος μέλος της ΕΕ στο οποίο τα νοικοκυριά δαπάνησαν το μεγαλύτερο μέρος του προϋπολογισμού για τις ψυχαγωγικές και πολιτιστικές υπηρεσίες για το 2012 ήταν η Μάλτα που ήταν περίπου τριπλάσια από το Λουξεμβούργο (1,8%). Τα κράτη που κατέγραψαν τα υψηλότερα ποσοστά δαπανών για αναψυχή και το χαμηλότερο χρόνο εργασίας δεν ανέφεραν μία θετική χρήση χρόνου. Αυτοί οι παράγοντες έπαιξαν καθοριστικό ρόλο αλλά και παράγοντες όπως οι πολιτισμικές συμπεριφορές και παραδόσεις ή το κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο είναι επίσης καθοριστικοί για την ικανοποίηση από τη χρήση του χρόνου.

Διάγραμμα 61. Χρόνος εργασίας έναντι της ικανοποίησης από τη χρήση χρόνου ανά χώρα, 2016.

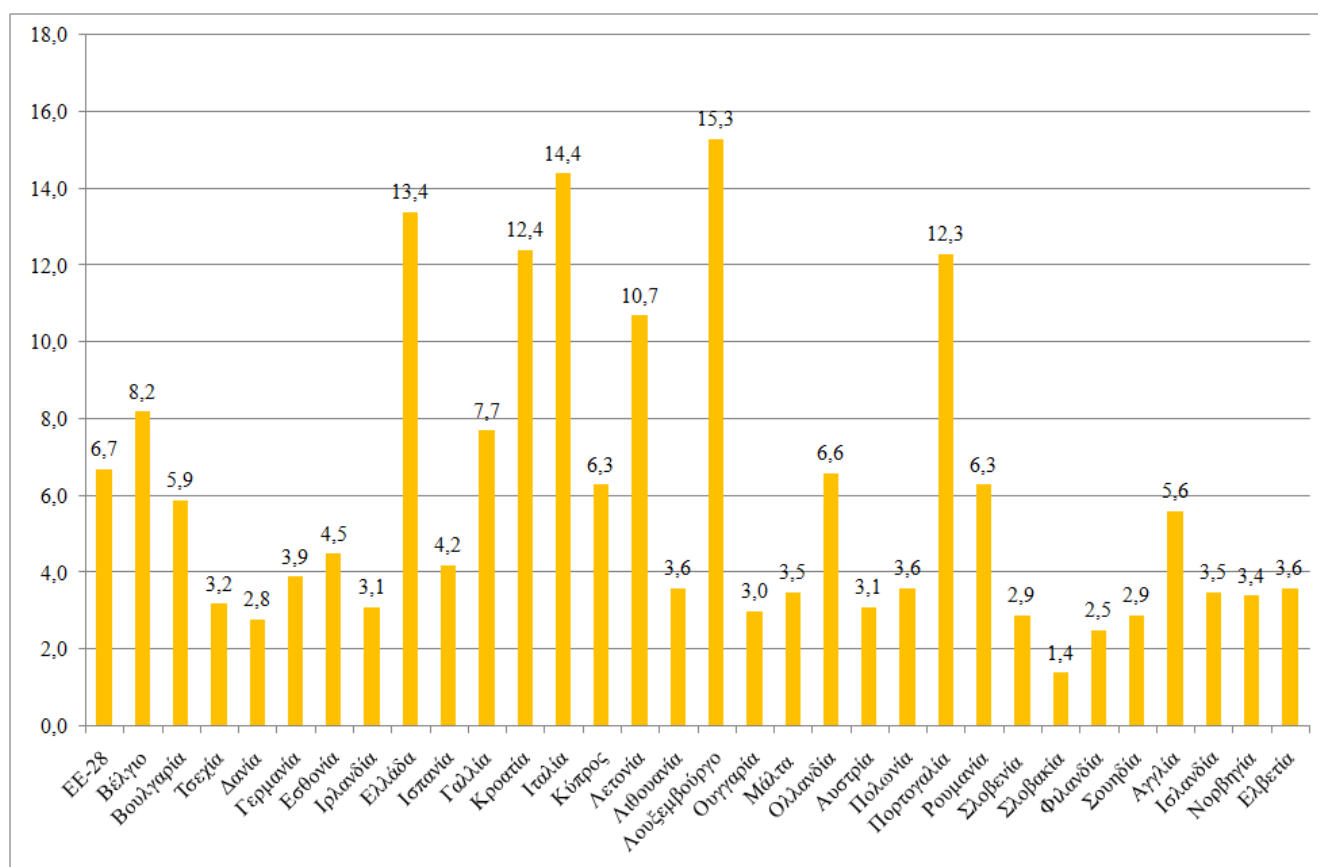
Πηγή: Eurostat

Ο μέσος όρος των εβδομαδιαίων ωρών εργασίας επηρέασε την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής και τον ελεύθερο χρόνο για τους εργαζόμενους και συνεπώς τις ευκαιρίες για ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Η σχέση μεταξύ χρόνου εργασίας και ικανοποίησης χρήσης χρόνου φαίνεται να έχει φθίνουσα επίδραση στην ικανοποίηση. Η Ολλανδία και η Ελλάδα κατέγραψαν το υψηλότερο και χαμηλότερο αριθμό ωρών εργασίας ανά εβδομάδα (30,3 έναντι 42,3 ωρών). Η Δανία έχει 32,9 ώρες. Παρά το γεγονός ότι εργάζονται λίγο λιγότερο από τους Έλληνες κατοίκους, οι κάτοικοι της Βουλγαρίας τείνουν να είναι λιγότεροι ικανοποιημένοι.

7.6.2. Κοινωνικές αλληλεπιδράσεις

Οι κοινωνικές αλληλεπιδράσεις είναι απαραίτητα στοιχεία για την ευημερία του ατόμου. Το να έχεις περισσότερο χρόνο για κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και δραστηριότητες αναψυχής συγκαταλέγεται στους ισχυρότερους οδηγούς της ευημερίας. Ομοίως, οι ισχυροί οικογενειακοί δεσμοί και οι κοινωνικές σχέσεις παρέχουν προστασία από το να αντιμετωπίσει κανείς πρόβλημα σωματικής ή ψυχικής υγείας, ασθένεια ή αναπηρία. Έχοντας φίλους, συγγενείς ή γείτονες που μπορούν να παρέχουν ηθικά ή άλλα είδη υποστήριξης αυξάνεται η συνολική ικανοποίηση από τη ζωή. Περίπου το διπλάσιο του ποσοστού των ανθρώπων που μπορούν να λάβουν τέτοια στήριξη, ανέφεραν υψηλά επίπεδα ικανοποίησης από τη ζωή σε σύγκριση με όσους δεν μπορούν. Σε αυτή την υποενοότητα κυρίως θα εξεταστεί η ικανότητα των κατοίκων της ΕΕ να βασίζονται σε κάποιον όταν χρειάζονται βοήθεια (κοινωνική υποστήριξη).

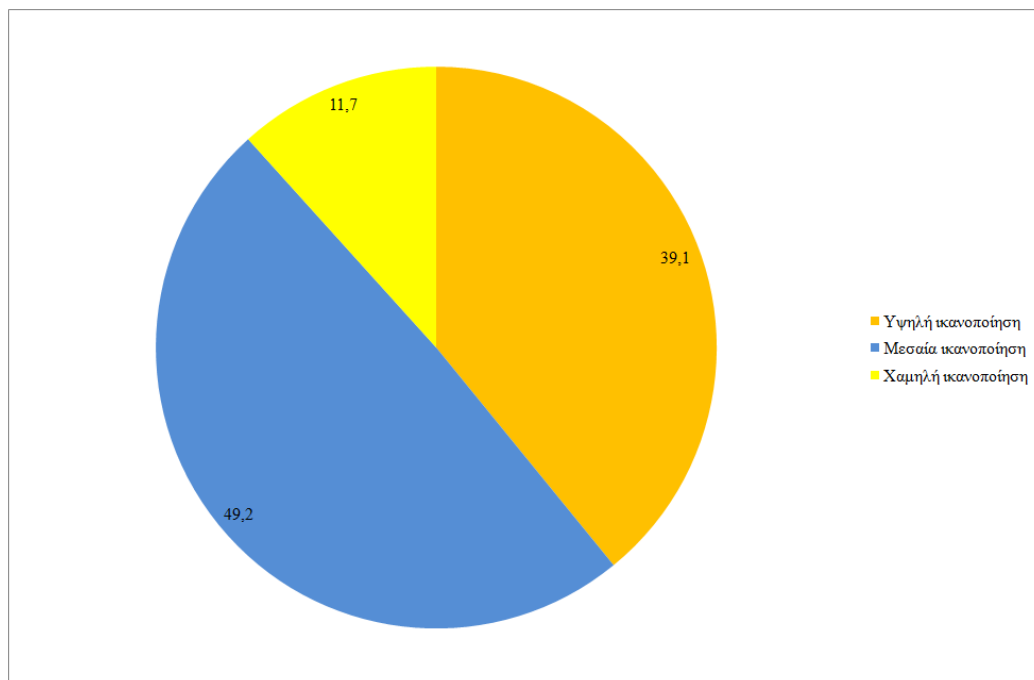
Διάγραμμα 62. Καμία υποστήριξη σε περίπτωση ανάγκης ανά χώρα, 2013.

Πηγή: Eurostat

Οι περισσότεροι κάτοικοι της ΕΕ δήλωσαν ότι θα μπορούσαν να υπολογίζονται σε συγγενείς, φίλους ή γείτονες σε περίπτωση ανάγκης. Το 6,7% του πληθυσμού της ΕΕ δήλωσε ότι δεν ήταν σε θέση να βασιστεί σε υποστηρικτικές σχέσεις και η πλειονότητα των κρατών μελών της ΕΕ ανέφερε ποσοστό κάτω από αυτό το επίπεδο.

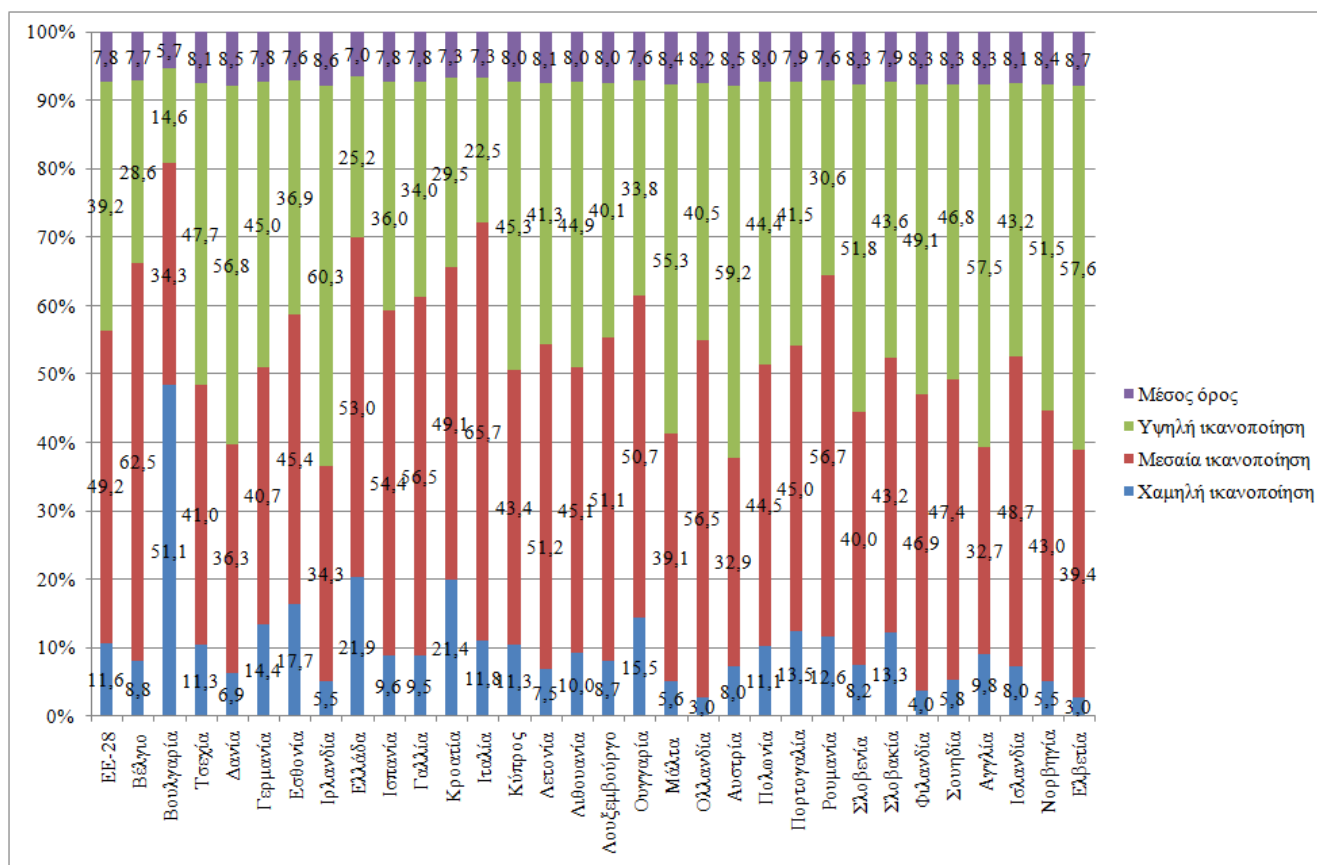
Διάγραμμα 63. Ικανοποίηση από τις προσωπικές σχέσεις, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Στην ΕΕ στο σύνολό της, η πλειοψηφία των κατοίκων (49,2%) ανέφεραν ένα μεσαίο επίπεδο ικανοποίησης από τις προσωπικές τους σχέσεις. 11,7% δήλωσαν ότι έχουν χαμηλό επίπεδο ικανοποίησης και 39,1% υψηλό επίπεδο ικανοποίησης. Σε μια κλίμακα από 0 έως 10, αυτό αντιπροσωπεύει μια μέση ικανοποίηση 7,8, την υψηλότερη βαθμολογία που καταγράφηκε σε όλους τους τομείς ζωής.

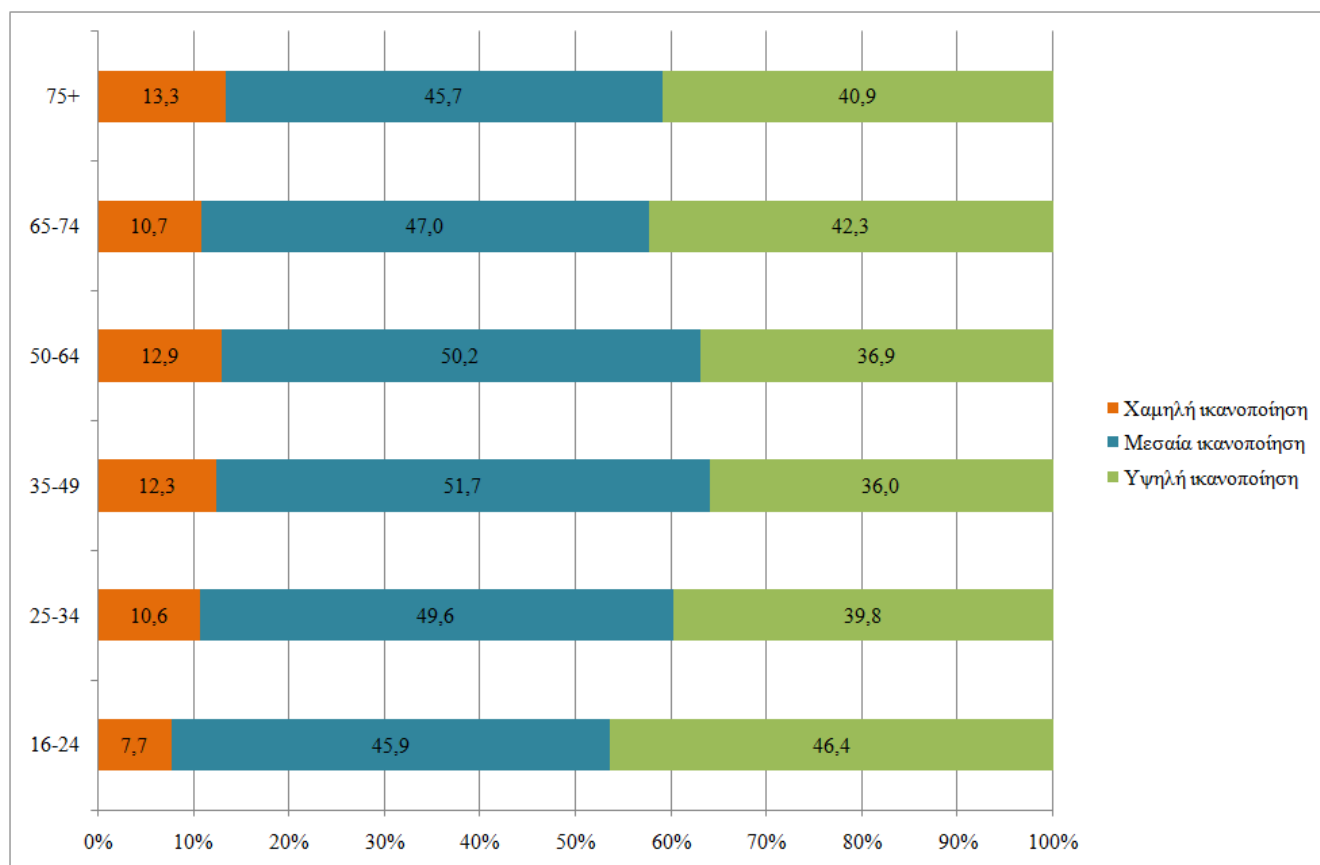
Διάγραμμα 64. Ικανοποίηση από τις προσωπικές σχέσεις ανά χώρα, 2013.

Πηγή: Eurostat

Οι κάτοικοι της Βουλγαρίας κατά μέσο όρο αξιολόγησαν την ποιότητα των σχέσεων τους πιο αρνητικά (με μέσο όρο 5,7), ενώ οι Ιρλανδοί αξιολόγησαν με θετικότερο τρόπο (μέσος όρος 8,6). Τους Ιρλανδούς ακολουθούν πολύ στενά οι κάτοικοι της Αυστρίας και της Δανίας με 8,5 μέσο όρο. Η Βουλγαρία μάλιστα είναι η χώρα που εμφανίστηκε στο χαμηλότερο άκρο της κλίμακας της συνολικής ικανοποίησης από τη ζωή, ενώ το αντίθετο ισχύει για την Αυστρία και τη Δανία.

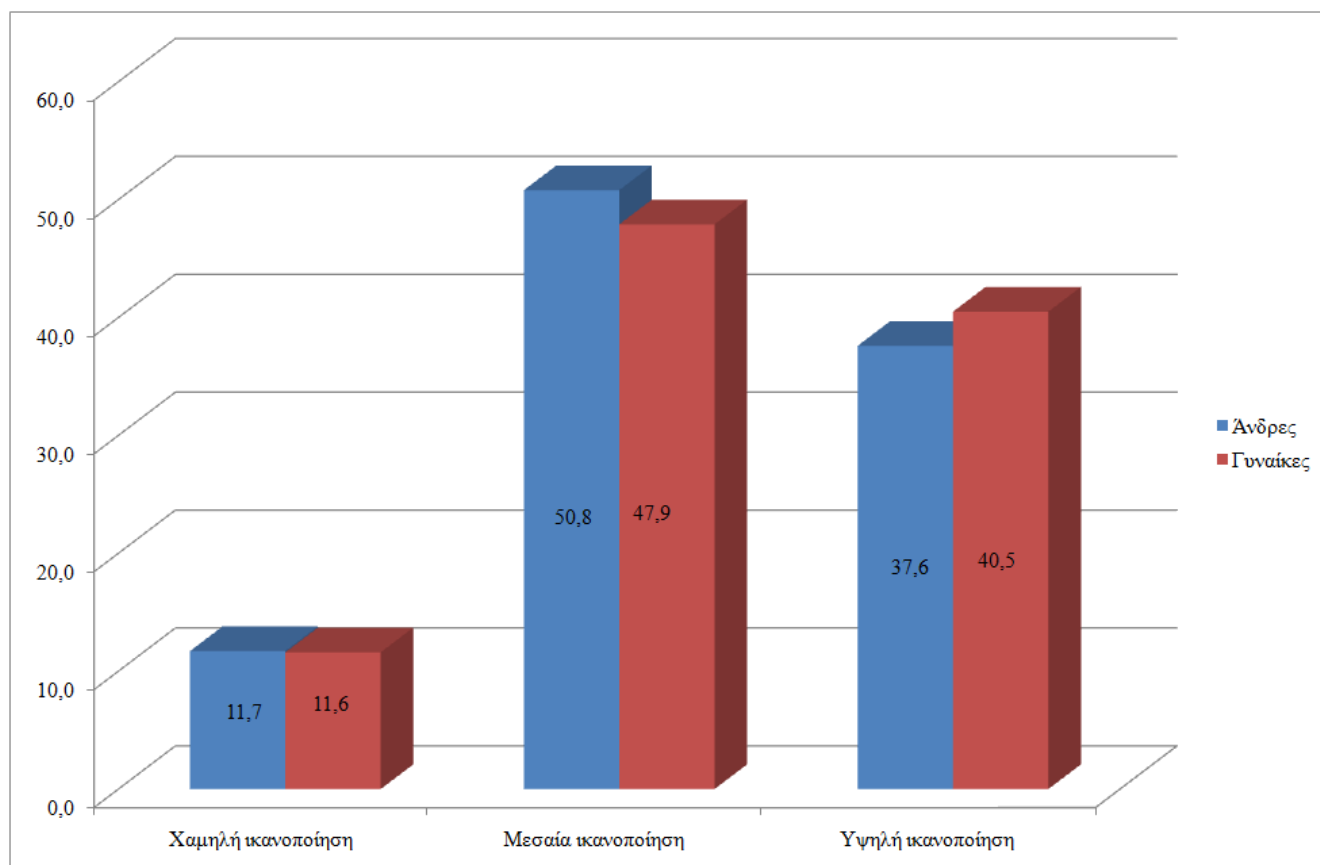
Διάγραμμα 65. Ικανοποίηση από τις προσωπικές σχέσεις ανά ηλικιακή ομάδα, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Ο μέσος βαθμός ικανοποίησης από τις προσωπικές σχέσεις του ατόμου ήταν υψηλότερος στις νεότερες γενιές (ηλικίας 16-24 και 25-34 ετών). Στο μεταξύ, ο πληθυσμός σε ηλικία 35-64 ετών, ο οποίος συχνά είχε εξαρτώμενα παιδιά κατέγραψε χαμηλότερη ικανοποίηση απ' ότι οι νεώτερες και μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες. Αφιερώνοντας πολύ χρόνο στην ανάπτυξη της σταδιοδρομίας τους και στην παιδική φροντίδα, πιθανότατα έτειναν να έχουν λιγότερες ευκαιρίες να αναπτύξουν προσωπικές σχέσεις εκτός του χώρου εργασίας, γεγονός που θα μπορούσε να εξηγήσει την ελαφρώς μειωμένη ικανοποίησή τους σε σύγκριση με τις νεότερες και μεγαλύτερες ηλικίες.

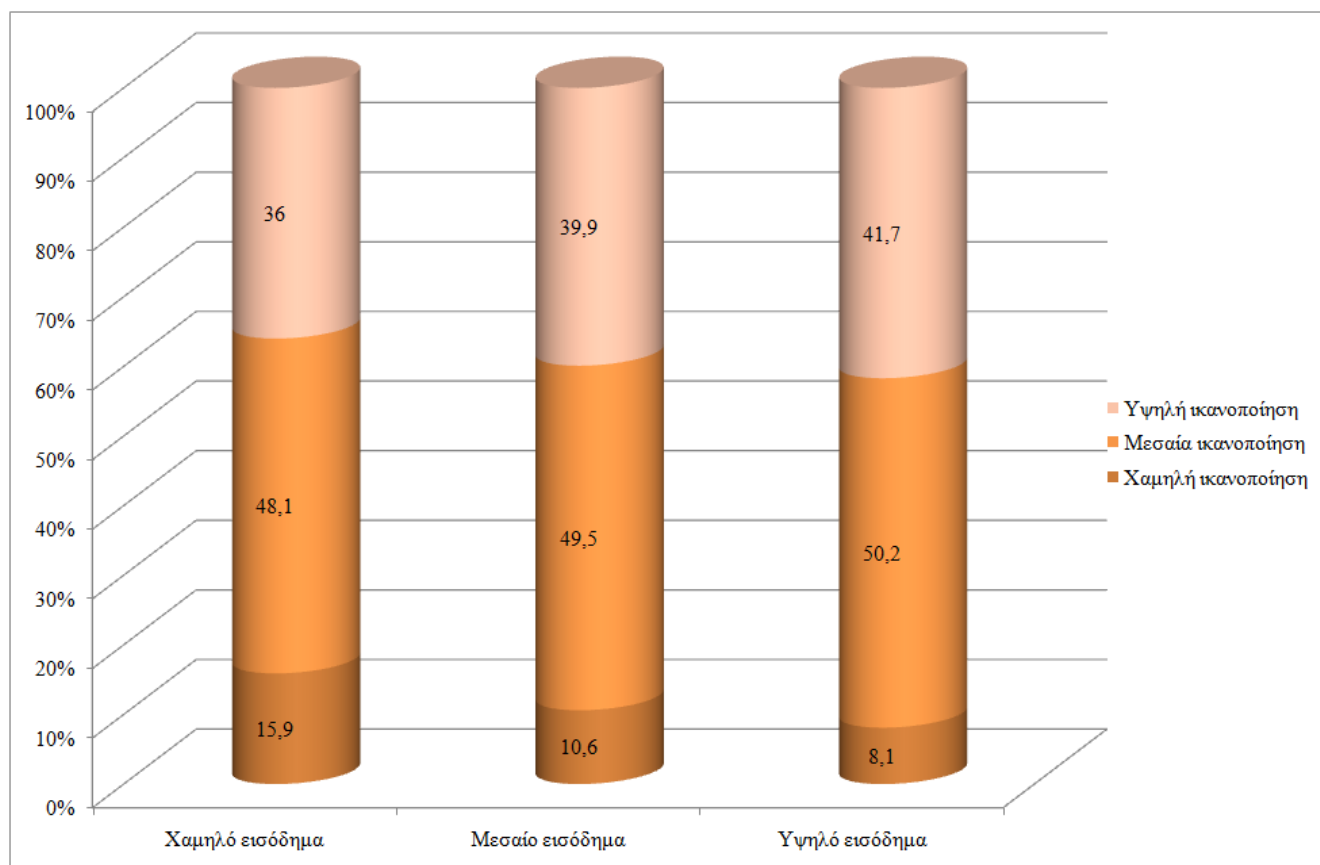
Διάγραμμα 66. Ικανοποίηση από τις προσωπικές σχέσεις ανά φύλο, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Η μέση ικανοποίηση των ανδρών από τις προσωπικές τους σχέσεις ήταν 50,8%, ενώ οι γυναίκες ανήλθαν σε 47,9%. Τα ελαφρώς υψηλότερα ποσοστά για τις γυναίκες, οι οποίες ήταν περισσότερο ικανοποιημένες από τους άνδρες, ίσως σχετίζονται με ενδεχομένως υψηλότερη αφοσίωση σε αυτόν τον τομέα της ζωής τους.

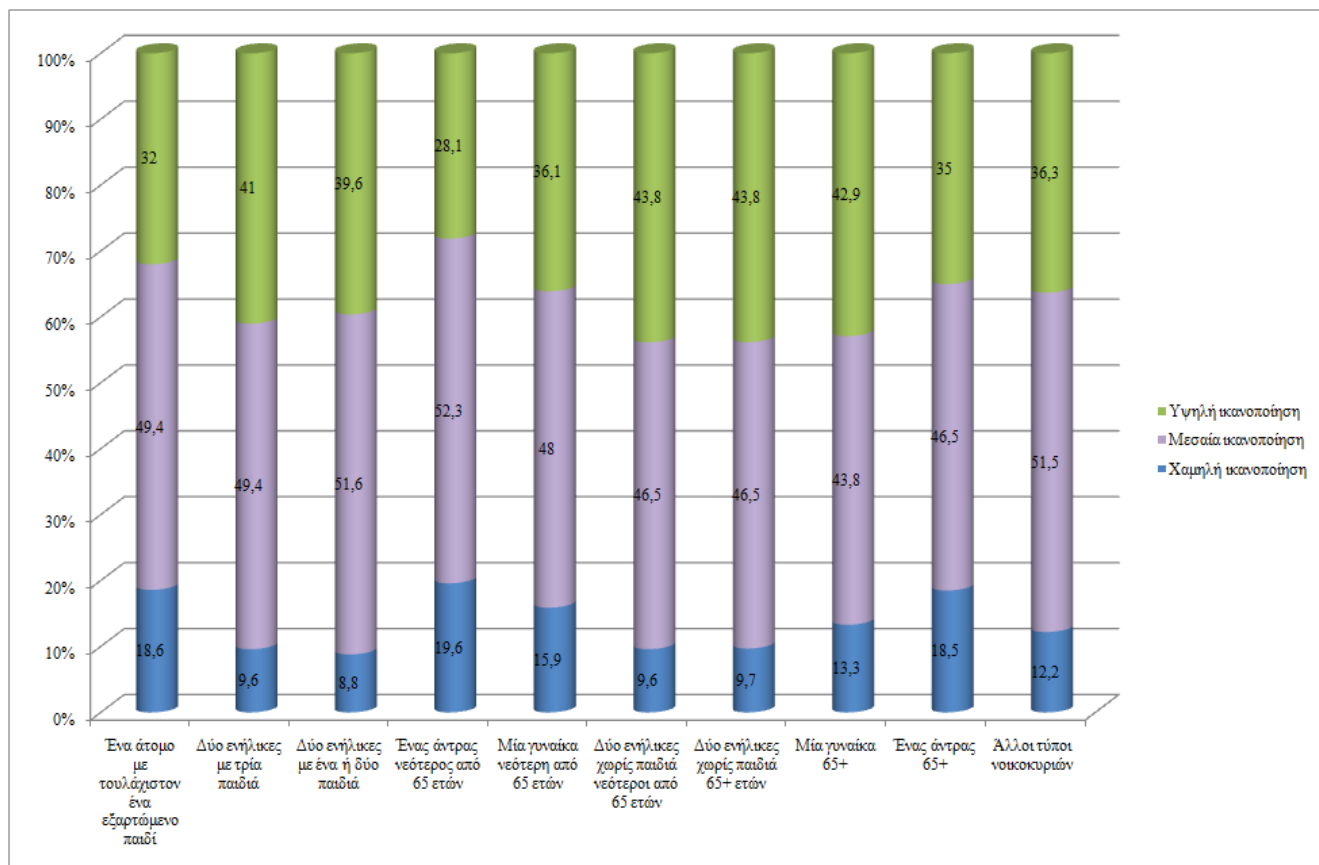
Διάγραμμα 67. Ικανοποίηση από τις προσωπικές σχέσεις ανάλογα με το εισόδημα, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Η σχέση μεταξύ του επιπέδου του εισοδήματος και της ικανοποίησης ήταν ελαφρώς ισχυρότερη στις προσωπικές σχέσεις παρά στη χρήση χρόνου, αν και παρέμεινε αρκετά περιορισμένη. Οι άνθρωποι με υψηλότερο εισόδημα είχαν μεγαλύτερο ποσοστό ικανοποίησης. Αυτό αντανακλάται στα άτομα που αναφέρουν χαμηλή ικανοποίηση, η οποία είναι 8,1% στο μεγαλύτερο εισόδημα και 15,9% στο χαμηλότερο. Οι διαφορές αυτές μπορεί να οφείλονται στο γεγονός ότι τα χαμηλότερα εισοδήματα καθιστούν τη διατήρηση των κοινωνικών σχέσεων πιο δύσκολη σε κάποιο βαθμό.

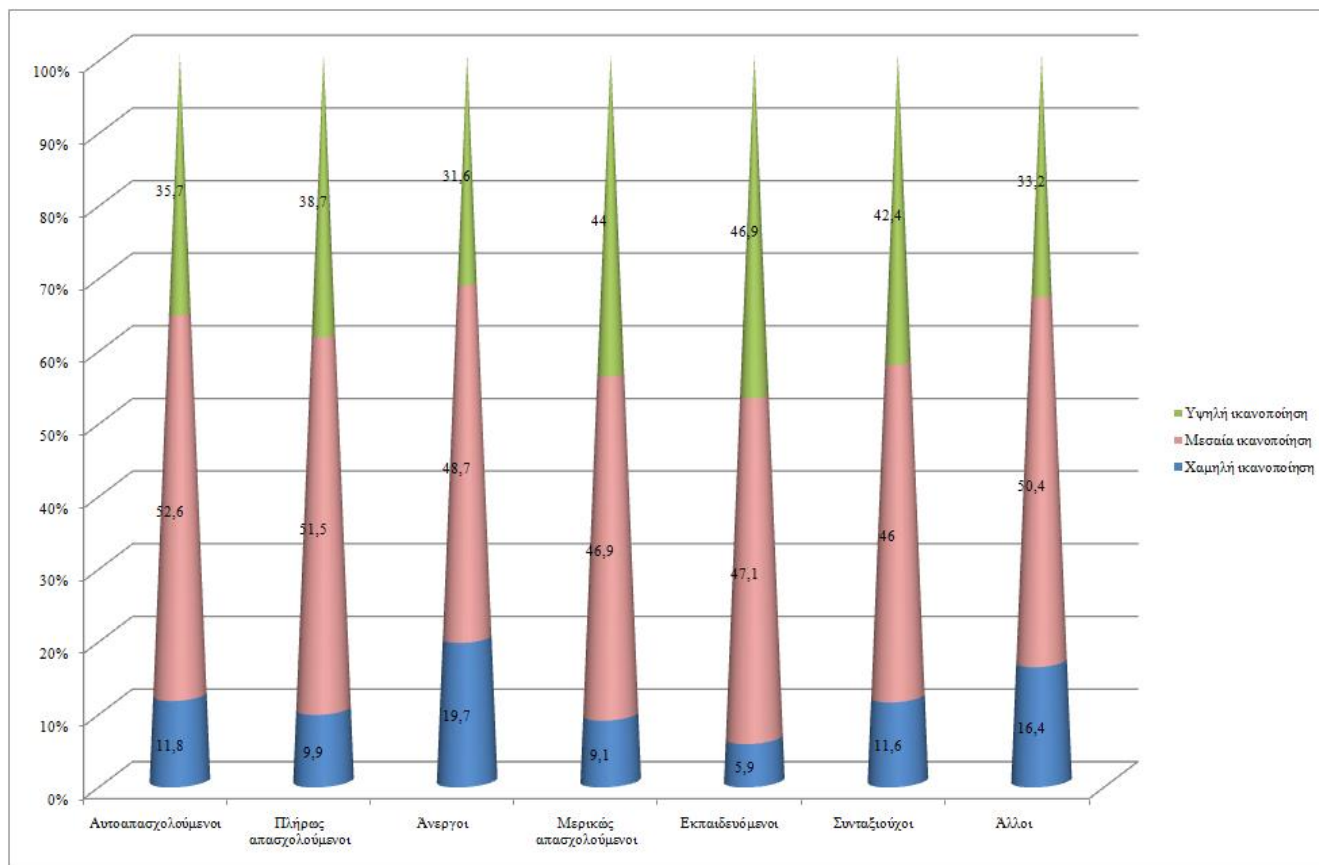
Διάγραμμα 68. Ικανοποίηση από τις προσωπικές σχέσεις ανάλογα με τον τύπο νοικοκυριού, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Τα νοικοκυριά που αποτελούνται από δύο ενήλικες χωρίς παιδιά ήταν λίγο πιο ικανοποιημένοι από τις προσωπικές τους σχέσεις απ' ό, τι τα ζευγάρια με παιδιά, αλλά η διαφορά ήταν πολύ μικρή και το ποσοστό των ατόμων με χαμηλό επίπεδο ικανοποίησης ήταν παρόμοιο ακόμη και ελαφρώς χαμηλότερο για δύο ενήλικες με ένα ή παιδιά. Η διαβίωση σε ένα νοικοκυριό δύο ενηλίκων συνδέθηκε με μεγαλύτερη ικανοποίηση με τις προσωπικές σχέσεις σε αντίθεση με τη μοναχική ζωή. Όλα τα νοικοκυριά ενός ατόμου, εκτός από τις ηλικιωμένες γυναίκες, ήταν λιγότερο ικανοποιημένες από τις προσωπικές σχέσεις. Αυτό που είναι σημαντικό να σημειωθεί για τα νοικοκυριά ενός ατόμου είναι ότι οι άνδρες που ζουν μόνοι τους ήταν λιγότερο ικανοποιημένοι σε σχέση με τις γυναίκες και οι ηλικιωμένοι άνω των 65 ετών ήταν πιο ικανοποιημένοι από τους νεότερους ανθρώπους του ίδιου φύλου. Οι γυναίκες άνω των 65 ετών που ζουν μόνες κατέγραψαν το ίδιο μέσο όρο με τα ζευγάρια με παιδιά. Ωστόσο, τα χαμηλά επίπεδα ικανοποίησης ήταν πιο σημαντικά μεταξύ των ηλικιωμένων γυναικών που ζουν μόνες σε σύγκριση με τα ζευγάρια που είχαν παιδιά.

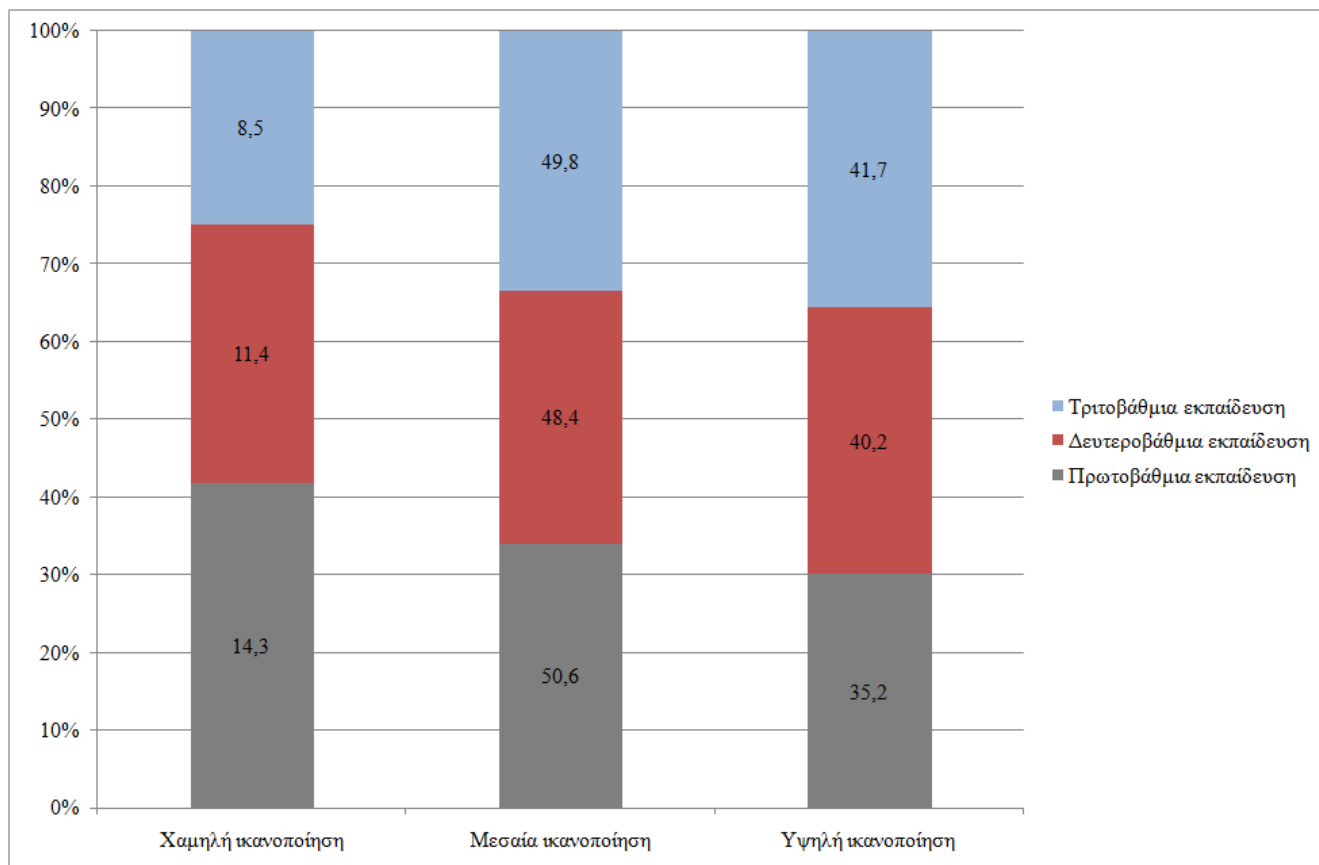
Διάγραμμα 69. Ικανοποίηση από τις προσωπικές σχέσεις ανάλογα με την οικονομική κατάσταση, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Οι άνεργοι, οι οποίοι είναι κοινωνικά αποκλεισμένα συχνά, ανέφεραν τη χαμηλότερη μέση ικανοποίηση με τις σχέσεις τους. Ακολουθούν οι αυτοαπασχολούμενοι, οι οποίοι εργάζονται μόνοι τους. Μπορεί να εργάζονται και εκτός του συνηθισμένου ωραρίου με αποτέλεσμα να περιορίζεται η κοινωνική και ιδιωτική τους ζωή. Ακολουθούν οι πλήρως απασχολούμενοι και οι συνταξιούχοι με μέση ικανοποίηση 51,5% και 46%. Οι εκπαιδευόμενοι φαίνεται να έχουν ένα ελαφρώς υψηλότερο επίπεδο ικανοποίησης απ' όσους εργάζονται με μερική απασχόληση.

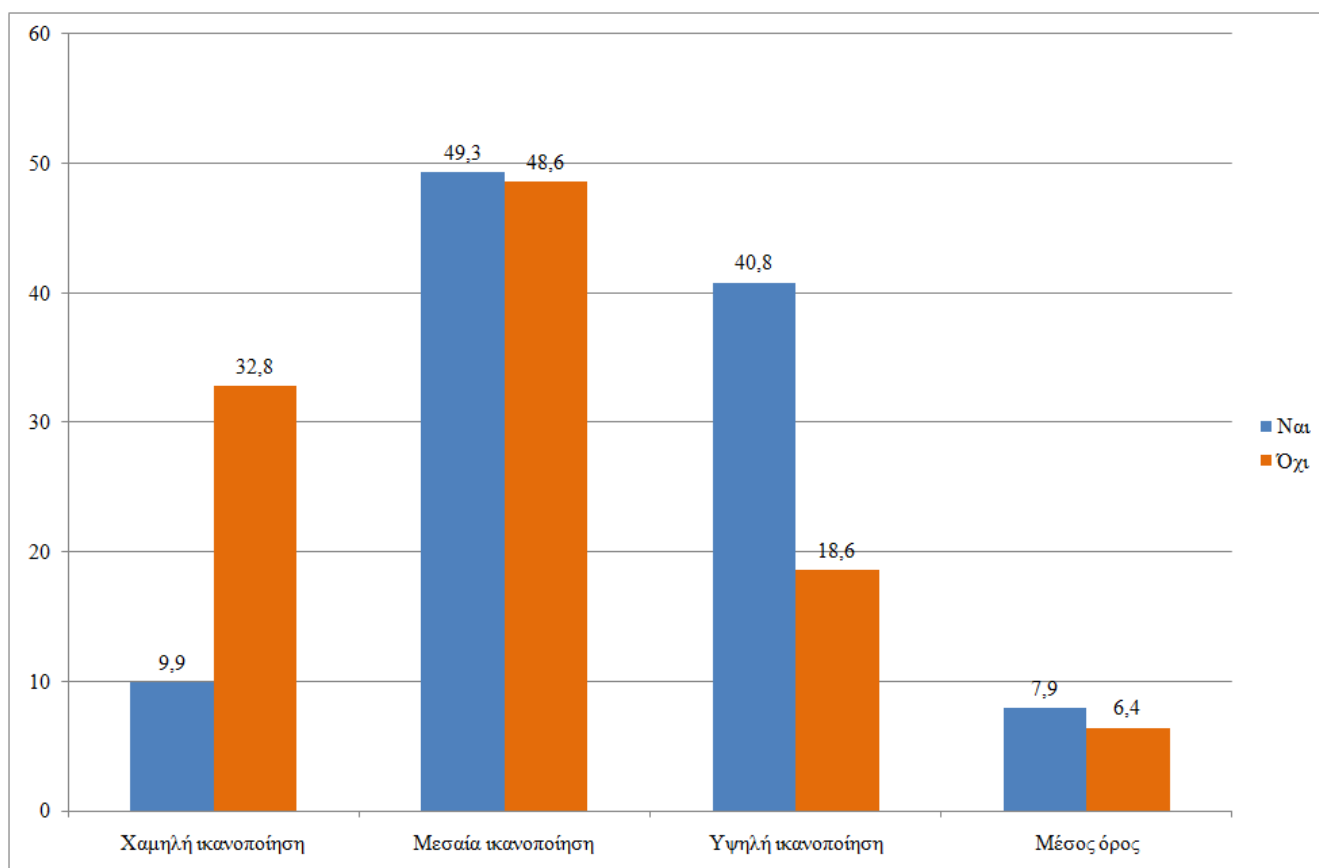
Διάγραμμα 70. Ικανοποίηση από τις προσωπικές σχέσεις ανάλογα με το μορφωτικό επίπεδο, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Μόνο το 8,5% της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανέφερε χαμηλό επίπεδο ικανοποίησης από τις προσωπικές σχέσεις και το 41,7% δήλωσε μεγάλη ικανοποίηση. Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση το 11,4% δήλωσε χαμηλή ικανοποίηση, ενώ το 40,2% υψηλή. Γενικά παρατηρούμε ότι τα άτομα στη τριτοβάθμια εκπαίδευση ανήλθε σε υψηλότερα ποσοστά ικανοποίησης.

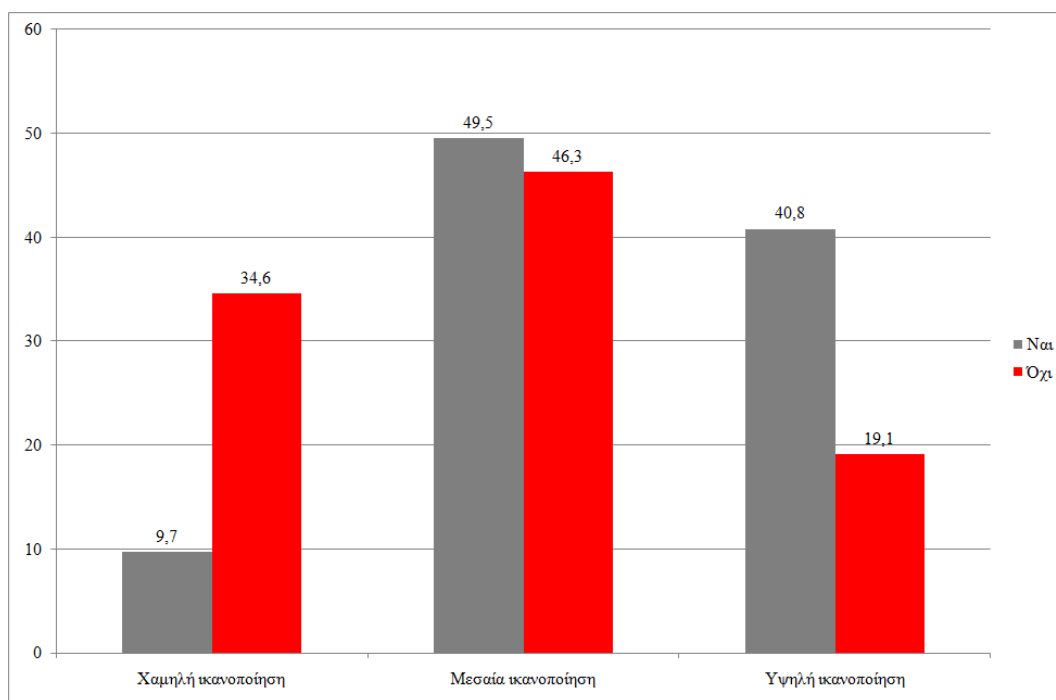
Διάγραμμα 71. Ικανοποίηση από τις προσωπικές σχέσεις ανάλογα με την παροχή κοινωνικής υποστήριξης σε περίπτωση ανάγκης, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Περίπου το 93,3% των κατοίκων της ΕΕ δήλωσε ότι ήταν σε θέση να ζητήσει βοήθεια από άλλους, ενώ το 6,7% ανέφερε ότι δεν ήταν σε θέση να το κάνει. Η ικανότητα αυτή επηρέασε σαφώς το επίπεδο ικανοποίησής τους από τις προσωπικές τους σχέσεις, οι οποίες έφθασαν κατά μέσο όρο 6,4 μεταξύ αυτών που δεν μπορούσαν να επωφεληθούν από τη βοήθεια και 7,9 μεταξύ αυτών που θα μπορούσαν. Το 32,8% των ατόμων που δεν μπορούσαν να λάβουν βοήθεια δήλωσε ότι έχει χαμηλή ικανοποίηση, δηλαδή τριπλάσια από εκείνους που μπορούσαν (9,9%).

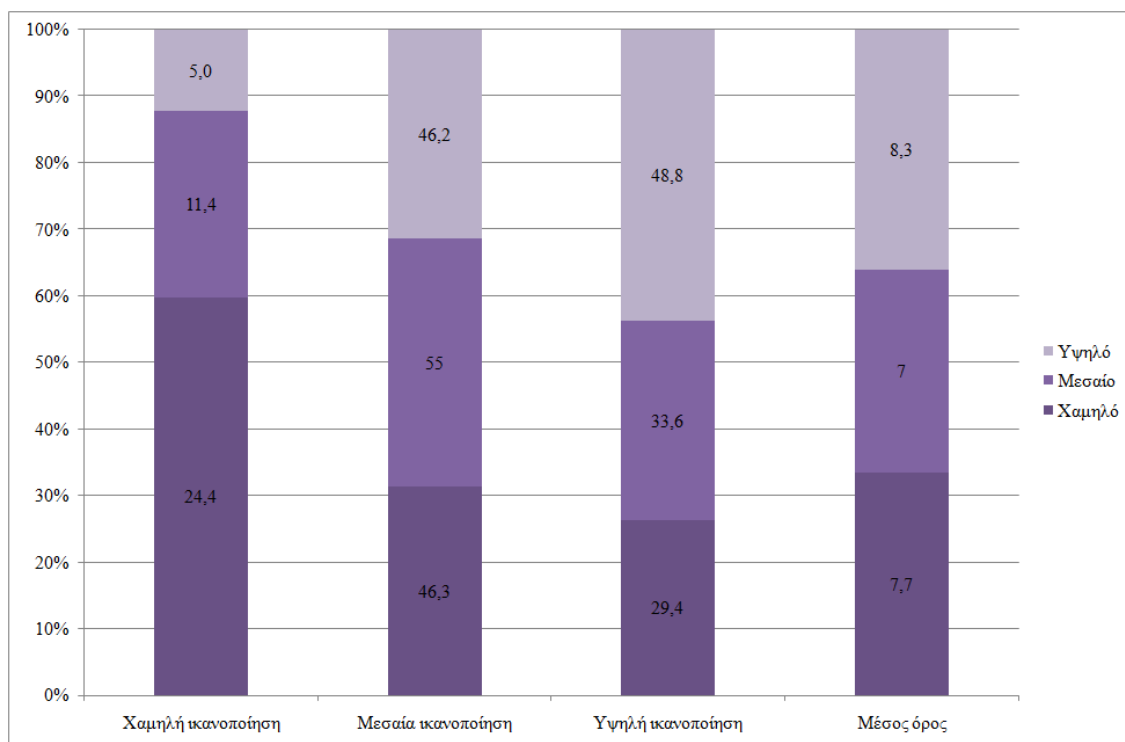
Διάγραμμα 72. Ικανοποίηση από τις προσωπικές σχέσεις ανάλογα με την ικανότητα να συζητούν προσωπικά θέματα, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Μεταξύ εκείνων που δεν είχαν κάποιον με τον οποίο να συζητούν τα προσωπικά τους θέματα, το 34,6% δήλωσε χαμηλό επίπεδο ικανοποίησης από τις προσωπικές σχέσεις, το οποίο ήταν τρεις φορές υψηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό (9,7%) από αυτούς που το έκαναν.

Διάγραμμα 73. Ικανοποίηση από τις προσωπικές σχέσεις ανάλογα με το επίπεδο εμπιστοσύνης σε άλλους, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Οι άνθρωποι που, για αντικειμενικούς ή υποκειμενικούς λόγους, είχαν λίγη εμπιστοσύνη σε άλλους, ήταν πολύ λιγότερο ικανοποιημένοι από τις σχέσεις τους. Η μέση ικανοποίηση των σχέσεων τους ήταν 7 σε σύγκριση με 7,7 μεταξύ εκείνων που είχαν μεσαία εμπιστοσύνη σε άλλους και 8,3 μεταξύ αυτών που τείνουν να τους εμπιστεύονται πλήρως. Αυτό ήταν πιο εμφανές όταν αναλύθηκε το ποσοστό των ατόμων με χαμηλό επίπεδο ικανοποίησης, το οποίο κυμαινόταν από 5 για εκείνους με υψηλό επίπεδο εμπιστοσύνης σε άλλους έως και 24,4% για εκείνους με χαμηλό επίπεδο εμπιστοσύνης.

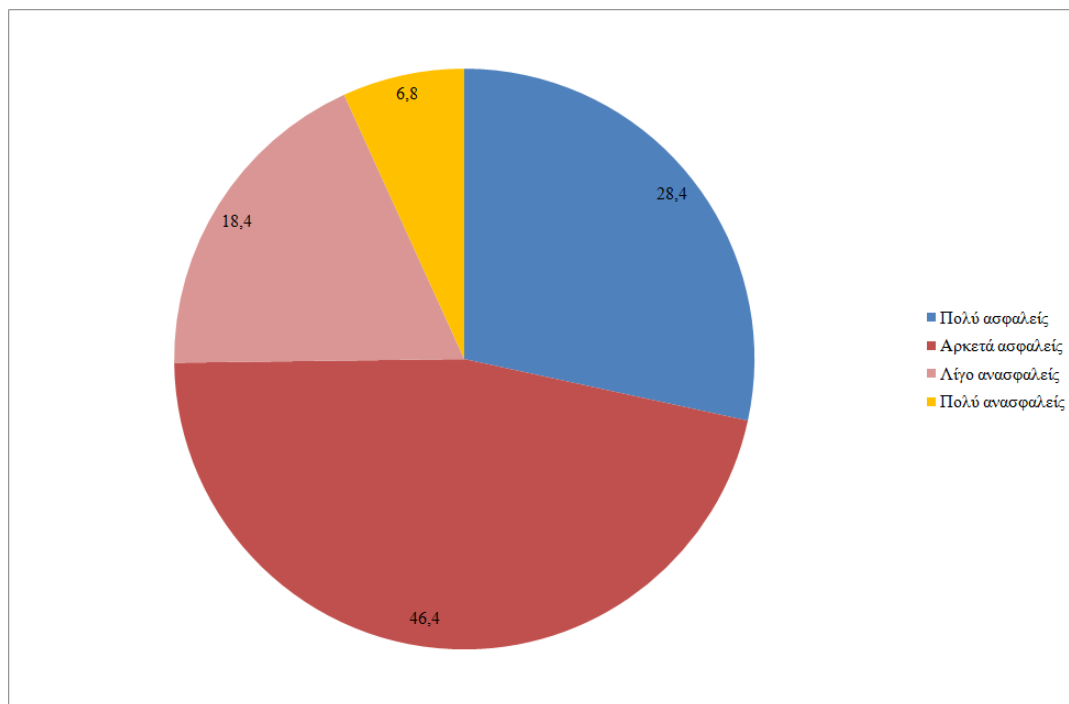
7.7. Οικονομική και σωματική ασφάλεια

7.7.1. Σωματική ασφάλεια

Η σωματική ασφάλεια αναφέρεται στην προστασία από καταστάσεις που θέτουν σε κίνδυνο την υλική ασφάλεια ενός ατόμου, όπως εγκλήματα, ατυχήματα ή φυσικές καταστροφές. Μια αντιληπτή έλλειψη ασφάλειας μπορεί να επηρεάσει την υποκειμενική ευημερία περισσότερο από τις πραγματικές επιπτώσεις μιας φυσικής απειλής. Η ανθρωποκτονία αντιπροσωπεύει μόνο ένα μικρό ποσοστό όλων των θανάτων, αλλά η επίδρασή της στη συναισθηματική ζωή των ανθρώπων είναι πολύ διαφορετική από την επίδραση των θανάτων που σχετίζονται με τις ιατρικές παθήσεις. Συνεπώς, τα αποτελέσματα αυτών των εγκλημάτων που επηρεάζουν τη σωματική ασφάλεια ενός ατόμου, είναι κοινωνικά μεγεθυντικά και επηρεάζουν την ποιότητα ζωής όχι μόνο εκείνων που βρίσκονται κοντά στο θύμα αλλά και πολλών άλλων που στη συνέχεια αισθάνονται ανασφαλείς ή φοβισμένοι. Υπάρχουν δείκτες και για τις δύο πτυχές (υποκειμενικές και αντικειμενικές) της σωματικής ασφάλειας. Για παράδειγμα, το ποσοστό ανθρωποκτονίας δίνει μια αντικειμενική εικόνα της σωματικής ακεραιότητας στην κοινωνία. Αυτός είναι ο πιο εναρμονισμένος δείκτης της ΕΕ σχετικά με το έγκλημα. Ο δείκτης "αίσθημα ασφάλειας" παρέχει πληροφορίες σχετικά με την έλλειψη ασφάλειας στη γειτονιά.

Τα υψηλότερα ποσοστά ανθρώπων που αισθάνονταν πολύ ασφαλή καταγράφηκαν στη Μάλτα και στην Κύπρο (66,4% και 57,1% αντίστοιχα) και σε κάποια απόσταση η Φιλανδία (49%), η Δανία (47,7%) και η Σλοβενία (44,7%). Από την άλλη πλευρά, μόνο το 9,8% των κατοίκων της Λιθουανίας και το 11% των κατοίκων της Σλοβακίας αισθάνθηκαν πολύ ασφαλείς στην περιοχή τους όταν περπατούσαν μόνοι τους το βράδυ. Η Βουλγαρία κατέγραψε το υψηλότερο ποσοστό ατόμων που βαθμολόγησαν την ασφάλειά τους σε χαμηλό επίπεδο (78,5%) και ακολουθούν η Ελλάδα (40%) και η Πορτογαλία (39,1%).

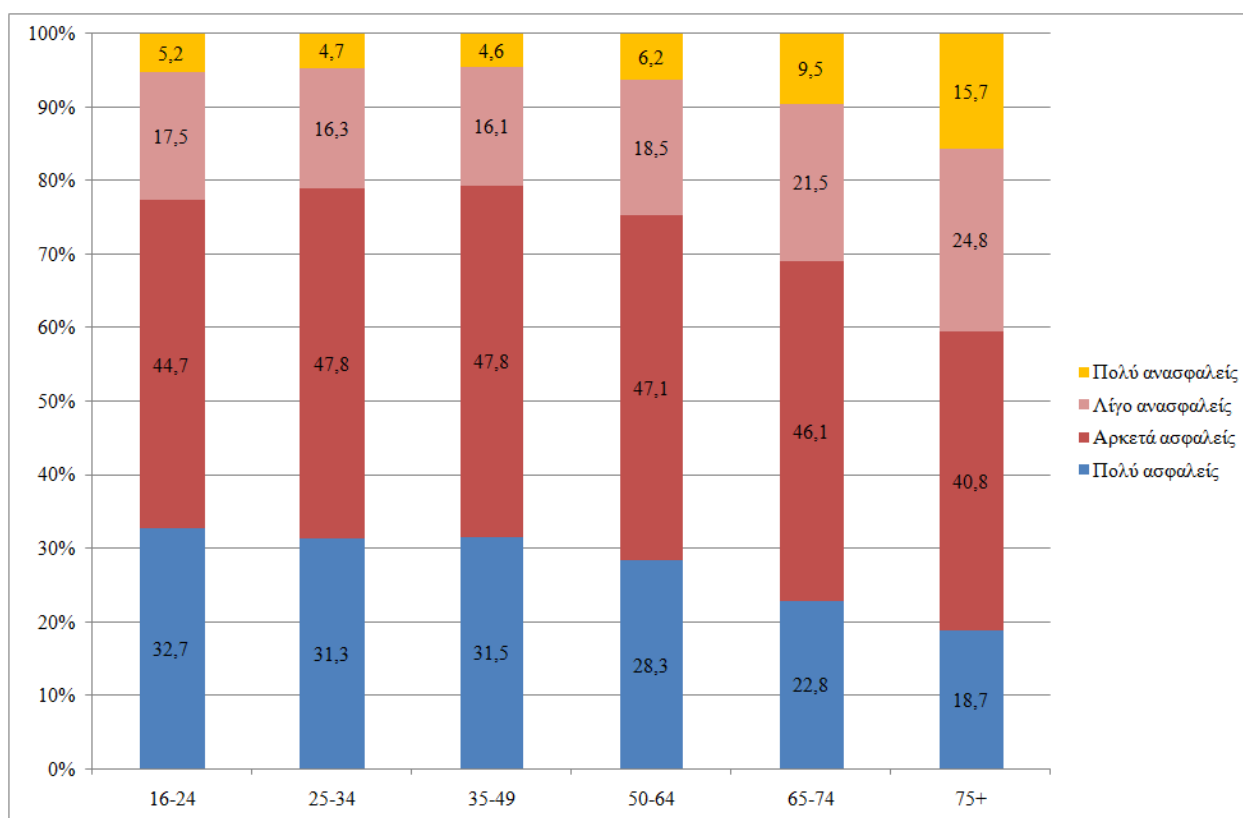
Διάγραμμα 74. Αίσθημα ασφάλειας όταν περπατούν μόνοι το βράδυ, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Όταν ρωτήθηκαν οι κάτοικοι της ΕΕ πόσο ασφαλείς αισθάνονται όταν περπατούν στην περιοχή τους τη νύχτα, σχεδόν οι μισοί από αυτούς απάντησαν αρκετά ασφαλείς (46,4%). Το 28,4% απάντησε ότι αισθάνεται πολύ ασφαλείς, ενώ το 25,2% απάντησε ότι νιώθει λίγο ή πολύ ανασφαλείς.

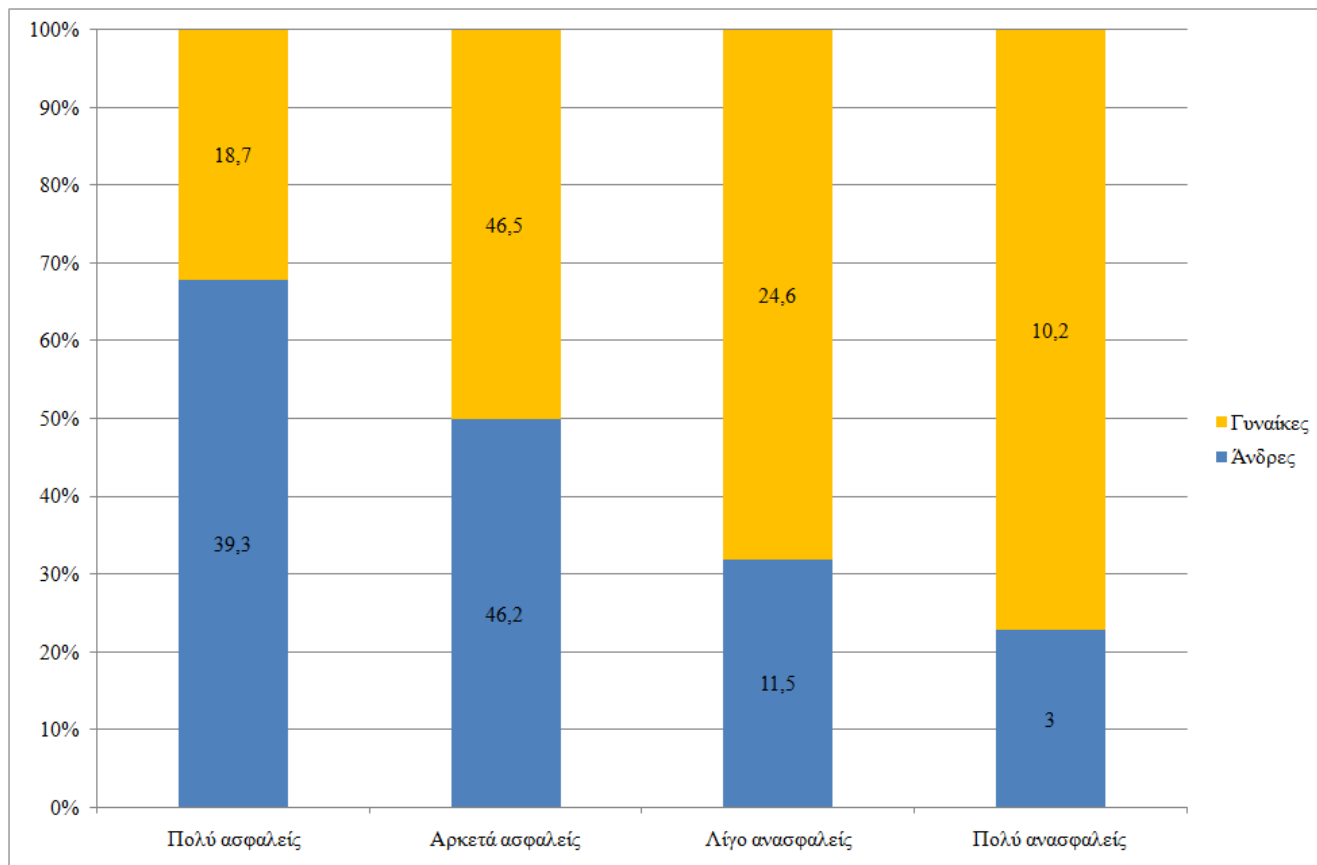
Διάγραμμα 75. Αίσθημα ασφάλειας όταν περπατούν μόνοι το βράδυ ανά ηλικιακή ομάδα, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Η σωματική ασφάλεια συνδέεται εν μέρει με την ηλικία. Δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των ομάδων νεότερης και μέσης ηλικίας (16-24/25-34/35-49). Ωστόσο, ξεκινώντας από την ηλικία των 50 ετών, η ανασφάλεια αυξάνεται ανά ηλικιακή ομάδα. Για την ομάδα 50-64 ετών η αναλογία των ατόμων που αισθάνονται λίγο ή πολύ ανασφαλείς ήταν υψηλότερη από εκείνη των νεότερων ηλικιακών ομάδων. Για τα άτομα μεταξύ 65 και 74 ετών και ιδιαίτερα για 75+ ετών, τα ποσοστά ήταν σημαντικά υψηλότερα.

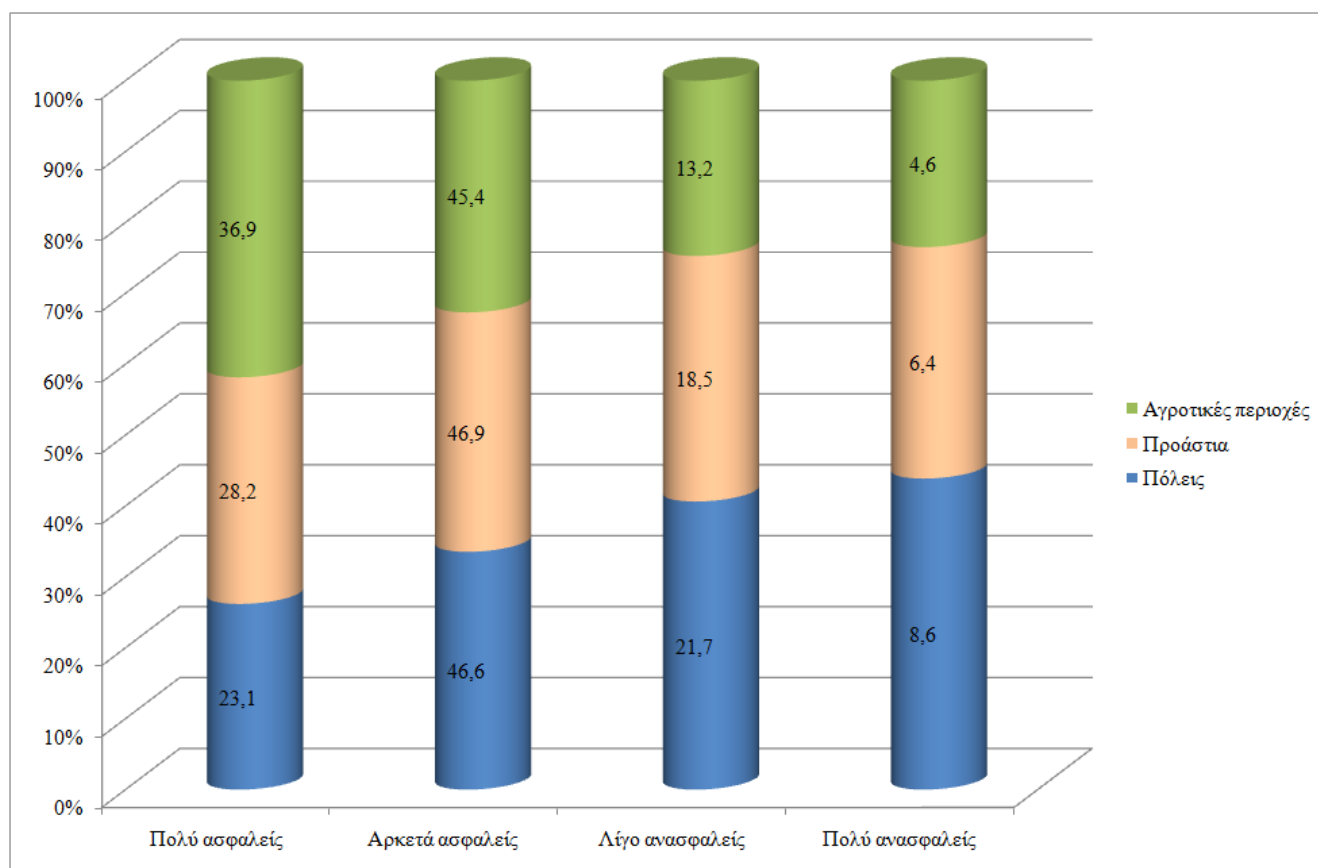
Διάγραμμα 76. Αίσθημα ασφάλειας όταν περπατούν μόνοι το βράδυ ανά φύλο, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Υπάρχουν σημαντικές διαφορές στην ασφάλεια μεταξύ των ανδρών και των γυναικών. Ενώ το 85,5% των ανδρών ανέφερε ότι αισθάνεται πολύ ή αρκετά ασφαλείς, το ίδιο ισχύει μόνο για το 65,2% του γυναικείου πληθυσμού. Από την άλλη πλευρά, το 34,8% των γυναικών αισθάνθηκε λίγο ή πολύ ανασφαλές, παρόλο που το ίδιο ισχύει και για το 14,5% των ανδρών. Αυτές οι διαφορές παρατηρήθηκαν σε όλες τις χώρες.

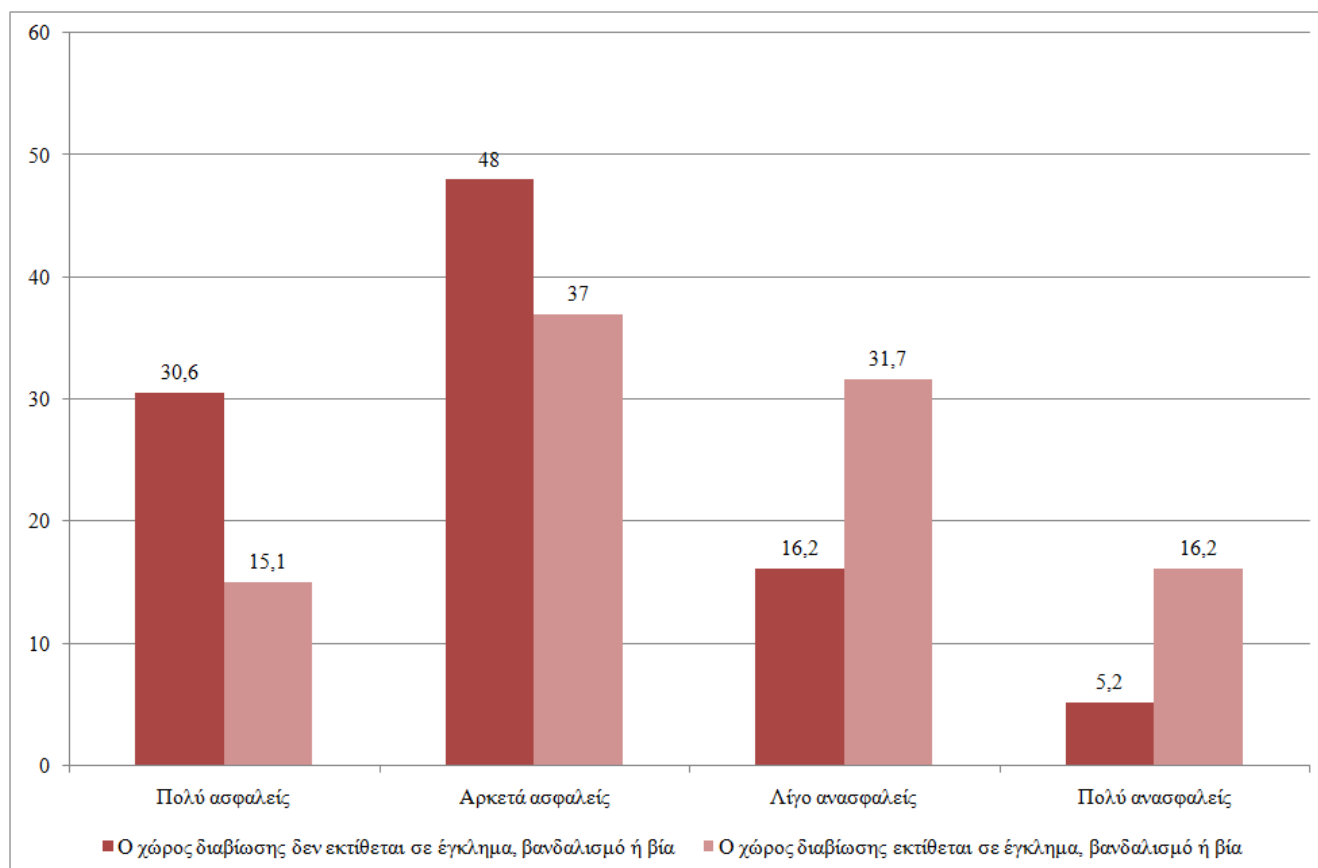
Διάγραμμα 77. Αίσθημα ασφάλειας όταν περπατούν μόνοι το βράδυ ανάλογα με το βαθμό αστικοποίησης, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Διαπιστώνουμε ότι υπάρχουν μικρές διαφορές στην αντίληψη της σωματικής ασφάλειας μεταξύ των ανθρώπων σε πόλεις και προάστια. Οι άνθρωποι στις αγροτικές περιοχές ανέφεραν το μεγαλύτερο ποσοστό των ατόμων που αισθάνονται πολύ ασφαλή (36,9%) σε σύγκριση με τους ανθρώπους στις πόλεις και τα προάστια. Από τους κατοίκους της ΕΕ που ζουν σε αστικές περιοχές, το 30,3% αισθάνθηκε λίγο ή πολύ ανασφαλές, το οποίο ήταν σχεδόν διπλάσιο από το ποσοστό στις αγροτικές περιοχές. Τα στοιχεία δείχνουν ότι όσο λιγότερο αστική είναι η περιοχή, τόσο ασφαλέστεροι νιώθουν οι Ευρωπαίοι όταν περπατούν μόνοι στην γειτονιά τους το βράδυ.

Διάγραμμα 78. Αίσθημα ασφάλειας στο χώρο διαβίωσης, ΕΕ-28, 2013.

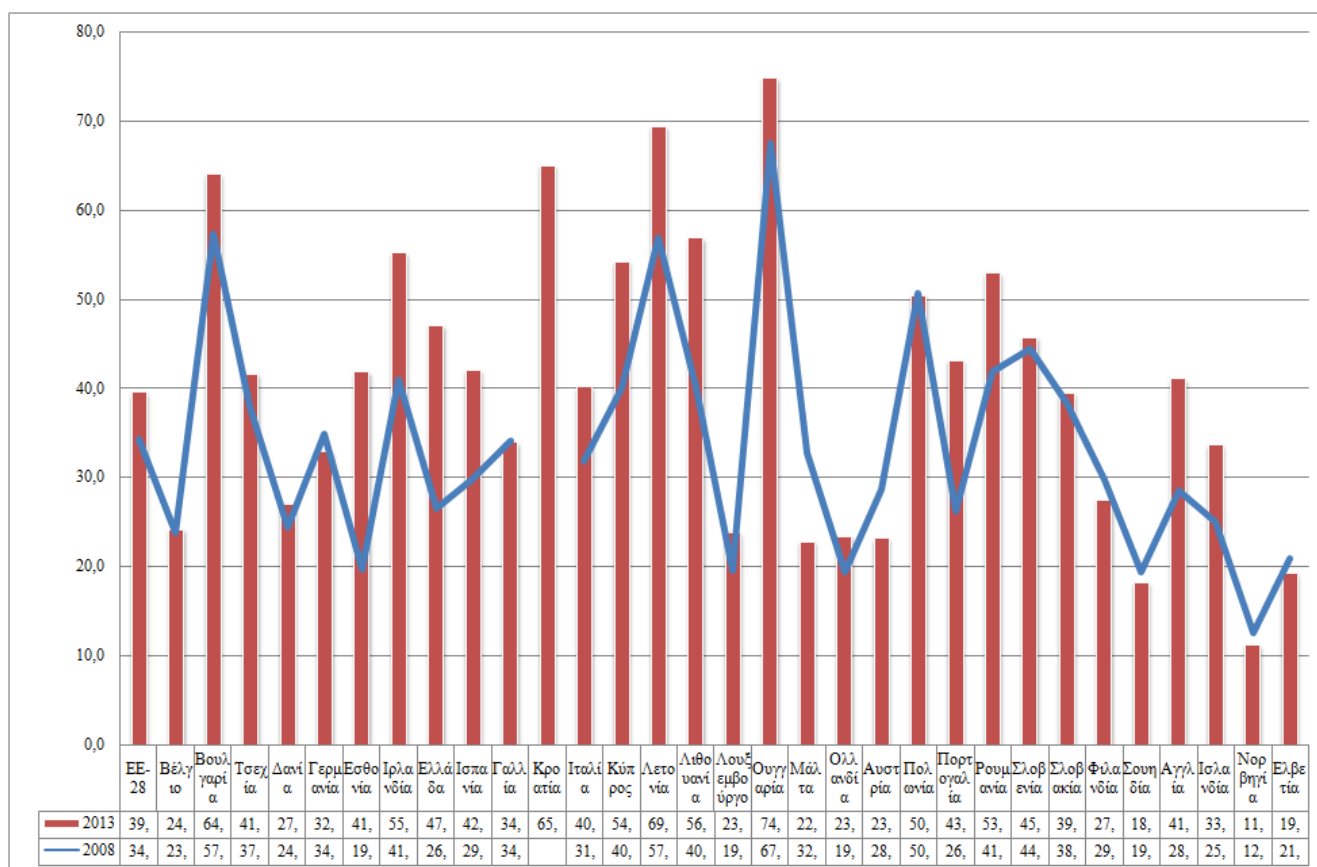
Πηγή: Eurostat

Ο δείκτης της ύπαρξης εγκλημάτων, βίας ή βανδαλισμού στην περιοχή έχει σκοπό να εκτιμήσει εάν υπάρχει τέτοια συμπεριφορά στη γειτονιά στην οποία ζει το άτομο, με τρόπο που να δημιουργεί προβλήματα στο νοικοκυριό. Τα άτομα που ανέφεραν την ύπαρξη τέτοιων προβλημάτων στην περιοχή στην οποία ζούσαν τείνουν να αισθάνονται λιγότερο ασφαλή όταν περπατούν μόνα τη νύχτα. Σχεδόν το ήμισυ του πληθυσμού που ανέφερε την ύπαρξη εγκλημάτων στην περιοχή τους αισθάνθηκε είτε πολύ είτε λίγο ασφαλές όταν περπατούσε μόνο στο σκοτάδι, ενώ το ίδιο ισχύει και για το 21,4% μόνο εκείνων που δεν αναγνώρισαν τέτοια προβλήματα στο χώρο διαβίωσής τους. Συνεπώς, η ύπαρξη των εγκληματικών προβλημάτων στην περιοχή μπορεί να έχει αρνητικό αντίκτυπο στα αισθήματα ασφαλείας.

7.7.2 Οικονομική ασφάλεια

Η οικονομική ασφάλεια περιλαμβάνει πολλές πτυχές, τόσο υποκειμενικές όσο και αντικειμενικές. Διακρίνεται από την εισοδηματική φτώχεια και την υλική στέρηση και δείχνει το μέλλον. Αυτό σημαίνει ότι η οικονομική ασφάλεια έχει μια βαθιά ψυχολογική διάσταση, η οποία βασίζεται στην κατάσταση ενός νοικοκυριού και στις προσδοκίες για το πως θα εξελιχθεί η κατάσταση στο μέλλον. Εδώ εξετάζεται η κατανομή των οικονομικών κινδύνων, όπως περιγράφεται από την ικανότητα του νοικοκυριού να αντιμετωπίσει απροσδόκητα έξοδα, "μη αναμενόμενες δαπάνες".

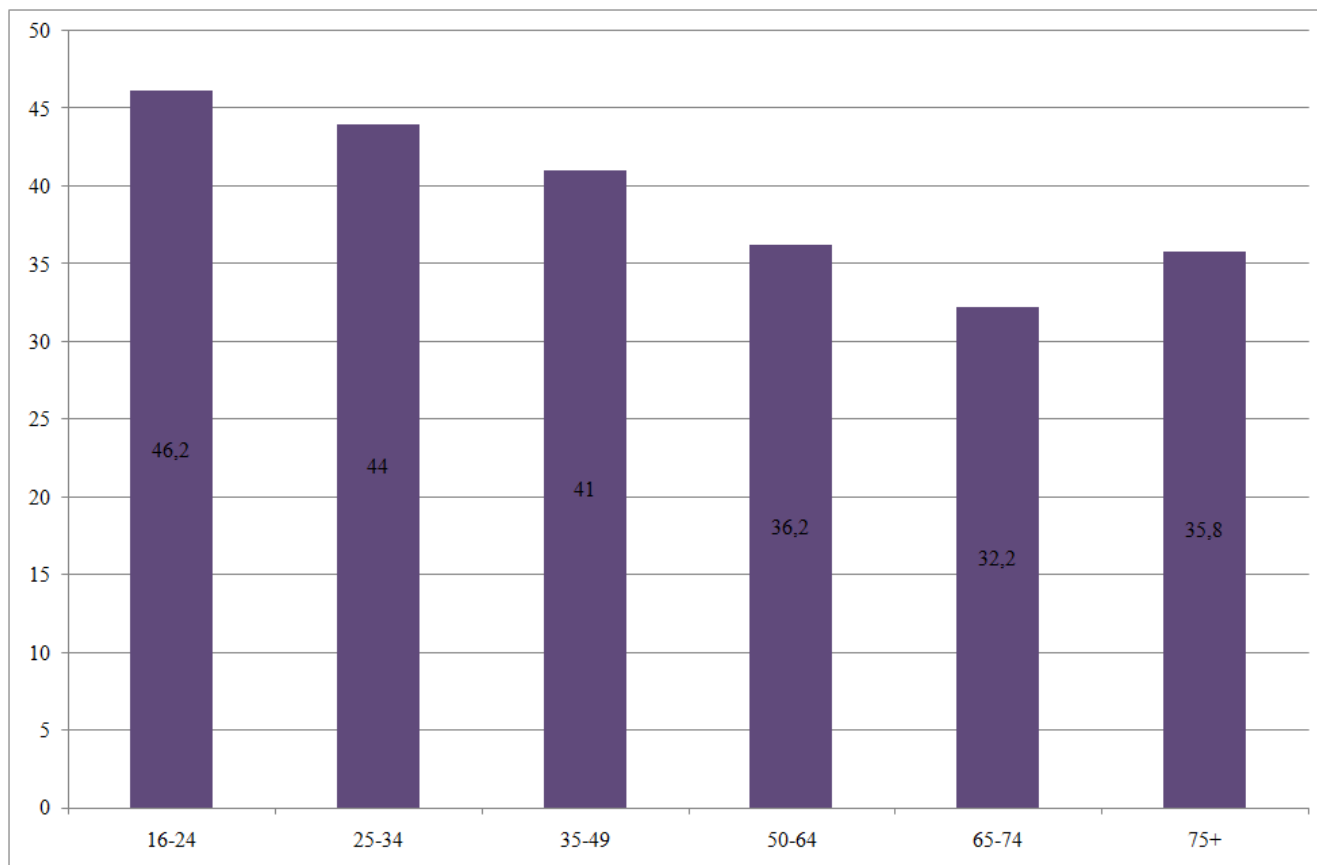
Διάγραμμα 79. Αδυναμία αντιμετώπισης μη αναμενόμενων δαπανών ανά χώρα, 2008, 2013.

Πηγή: Eurostat

Ο πληθυσμός της ΕΕ είχε υψηλότερα ποσοστά ατόμων που δεν μπόρεσαν να πληρώσουν τις μη αναμενόμενες δαπάνες το 2013 απ' ό τι το 2008. Το ποσοστό αυξήθηκε δραστικά στις χώρες που πλήττονται περισσότερο από την οικονομική κρίση όπως η Εσθονία, η Ελλάδα, η Λιθουανία, η Πορτογαλία και η Ιρλανδία, ενώ μειώθηκε σημαντικά στη Μάλτα, την Αυστρία και τη Φιλανδία.

Διάγραμμα 80. Αδυναμία αντιμετώπισης μη αναμενόμενων δαπανών ανά ηλικιακή ομάδα, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Η ικανότητα αντιμετώπισης μη αναμενόμενων δαπανών αυξάνεται με την ηλικία. Συγκεκριμένα η ηλικιακή ομάδα 16-24 ανέφερε το υψηλότερο ποσοστό ατόμων που δεν μπόρεσαν να αντιμετωπίσουν τέτοιες δαπάνες, ενώ το 32,2% των ατόμων αναφέρεται σε ηλικία 65-74 ετών. Το ποσοστό των ατόμων άνω των 75 ετών ήταν ελαφρώς υψηλότερο από την ηλικιακή ομάδα 65-74 ετών, η οποία μπορεί να συνδέεται με υψηλό ποσοστό μονογονεϊκών νοικοκυριών σε αυτή την ηλικιακή ομάδα. Η οικονομική ασφάλεια αυξάνεται με την ηλικία εκτός από την ομάδα 75+ ετών και είναι υψηλότερη για όσους είναι 65-74 ετών.

Πίνακας 5. Αδυναμία αντιμετώπισης μη αναμενόμενων δαπανών ανάλογα με τον τύπο απασχόλησης ανά χώρα, 2013.

	Άνεργοι	Πλήρως απασχολούμενοι	Μερικώς απασχολούμενοι	Αυτοαπασχολούμενοι
Βέλγιο	57,6	16,2	22,1	11
Βουλγαρία	85,8	52,4	71,9	42,1
Τσεχία	77,2	38,6	43,5	25
Δανία	63,5	20,6	29,3	14,8

Γερμανία	83	31,1	36,1	23,8
Εσθονία	73,1	35,5	37,9	23,4
Ιρλανδία	80	40,8	58	35
Ελλάδα	67	31,9	57,8	39,5
Ισπανία	65,6	30,1	50,6	29,3
Γαλλία	59,4	29,5	38,2	21,5
Κροατία	77,4	55,7	64	49,7
Ιταλία	67	33	43,5	31,2
Κύπρος	73	44,8	59,1	58,6
Λετονία	85,7	62,7	76,2	47,3
Λιθουανία	82,3	44,6	61,6	42,5
Λουξεμβούργο	59,4	22,4	27,9	16,9
Ουγγαρία	91,5	72,6	79,9	56,9
Μάλτα	49,6	17,3	27,1	15,6
Ολλανδία	46,6	17	19,9	14,8
Αυστρία	62,3	19,1	17,2	10,4
Πολωνία	71,9	43,5	59,1	35,4
Πορτογαλία	61,5	37,1	55,6	32,5
Ρουμανία	75,7	38	76,7	60,2
Σλοβενία	69,1	40,4	50,2	29,7
Σλοβακία	61,9	33,5	44,8	24,3
Φιλανδία	54,3	23,7	30,9	14,6
Σουηδία	48,8	11,3	21,4	6
Αγγλία	71,9	32,4	41,8	29,7
Ισλανδία	56,8	28,8	37,8	18,7
Νορβηγία	45,9	7,4	13,3	9,7
Ελβετία	47,4	17,8	20,5	13,9

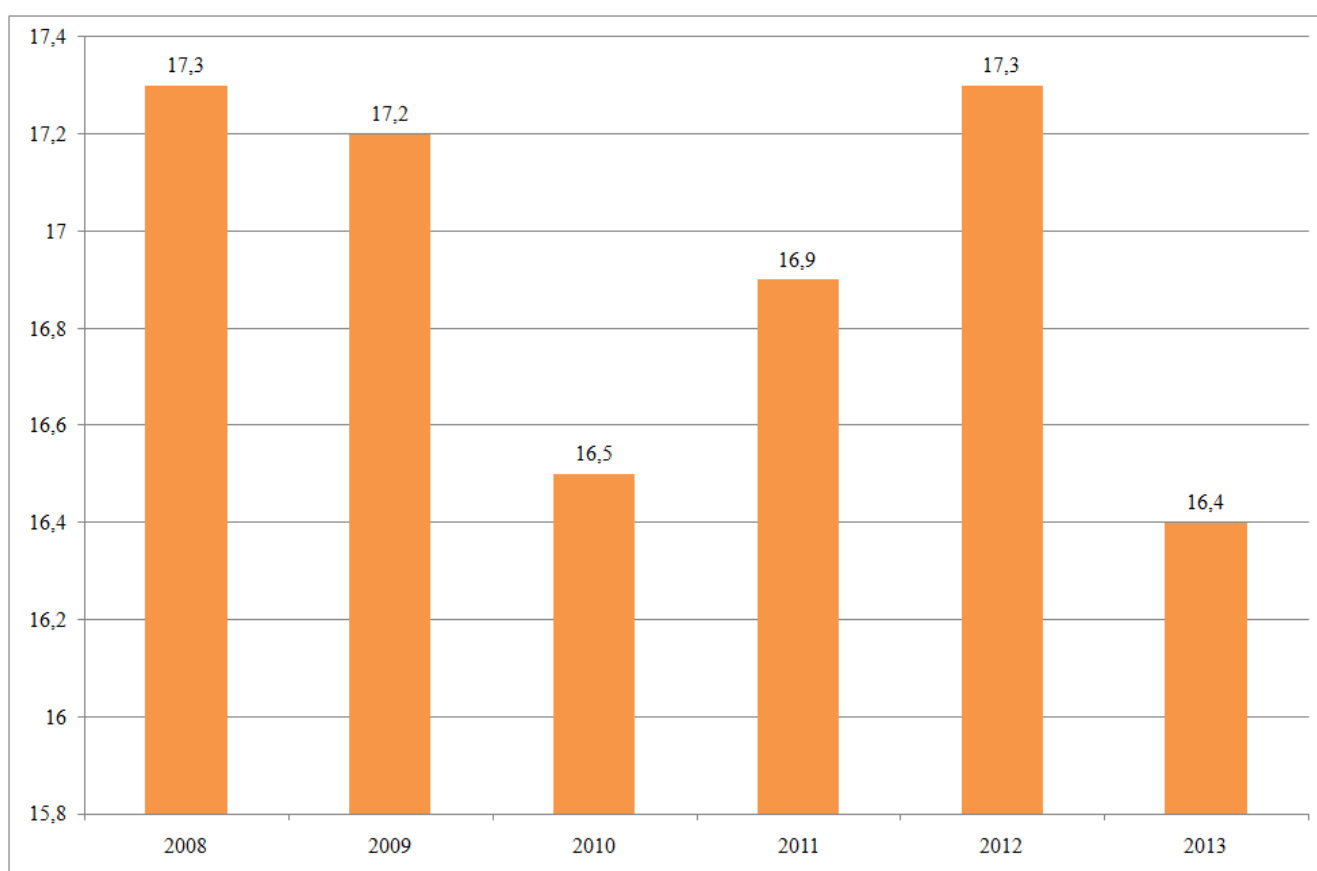
Πηγή: Eurostat

Παρατηρούμε ότι, αν εξαιρέσει κανείς τις Σκανδιναβικές χώρες (Δανία, Φιλανδία, Σουηδία) και την Ολλανδία, σε όλα τα άλλα κράτη μέλη της ΕΕ τα ποσοστά των ανέργων που δεν μπορούν να πληρώσουν τις μη αναμενόμενες δαπάνες υπερβαίνουν το 50%.

7.8. Διακυβέρνηση και βασικά δικαιώματα

Η ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών αποτελεί τη σημαντική πτυχή της ποιότητας ζωής. Αποτελεί μία από τις ιδρυτικές αξίες της ΕΕ, από το 1957, όταν η αρχή της ίσης αμοιβής για ίση εργασία έγινε μέρος της Συνθήκης της Ρώμης. Η ενίσχυση της ισότητας των φύλων, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα κέρδη, είναι σημαντική για την προστασία των γυναικών από τον κίνδυνο φτώχειας στην οποία εκτίθενται περισσότερο από τους άνδρες και την αύξηση συμμετοχής τους στην κοινωνία των πολιτών.

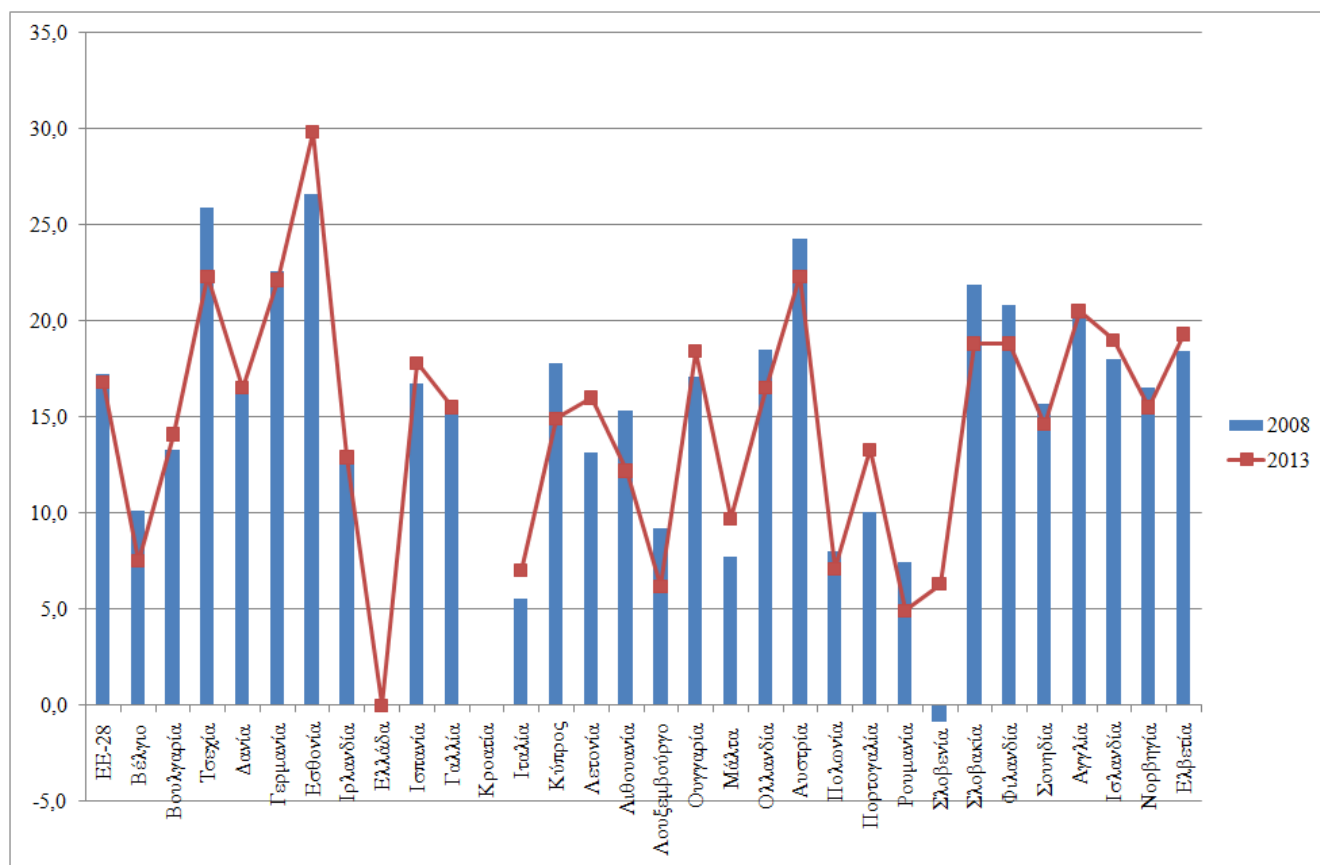
Διάγραμμα 81. Το χάσμα των αμοιβών μεταξύ των φύλων, ΕΕ-28, 2008-13.

Πηγή: Eurostat

Το χάσμα μεταξύ των αποδοχών των γυναικών και των ανδρών ήταν 16,4%, αντανakλώντας μείωση κατά 0,9 μονάδες από το 2008. Ενώ το κενό εξακολουθεί να υφίσταται, η τάση αυτή μπορεί να προκύψει συγκεκριμένα από τη μεγαλύτερη συμμετοχή των γυναικών στην εκπαίδευση. Το ποσοστό των γυναικών με πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υπερέβαινε το μερίδιο των ανδρών και μικρότερο ποσοστό αυτών βρέθηκε μεταξύ των ατόμων που εγκατέλειψαν πρόωρα το σχολείο.

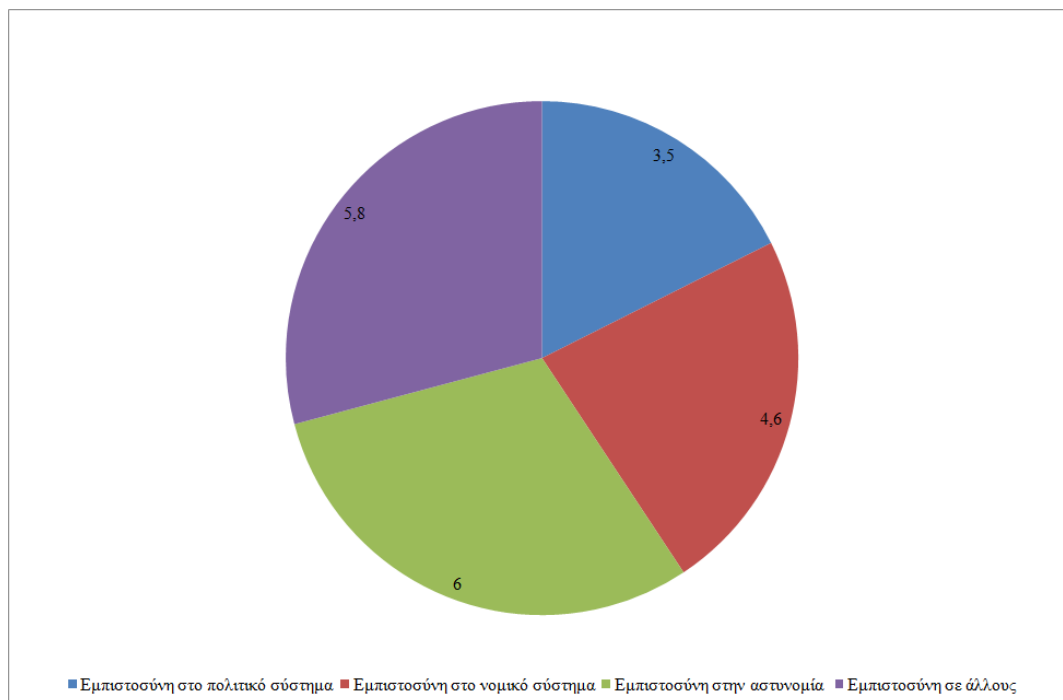
Διάγραμμα 82. Το χάσμα των αμοιβών μεταξύ των φύλων ανά χώρα, 2008,2013.

Πηγή: Eurostat

Μία ανάλυση μεταξύ των χωρών δείχνει ότι κατά μέσο όρο τα εισοδήματα των γυναικών πλησιάζουν τις αποδοχές των ανδρών στην πλειοψηφία των κρατών μελών της ΕΕ από το 2008. Το χάσμα διευρύνθηκε στο ένα τρίτο των κρατών μελών της ΕΕ για τα οποία υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία, όπως η Πορτογαλία, η Ισπανία, η Λετονία, η Ιταλία, η Εσθονία. Το 2013, οι γυναίκες εξακολουθούσαν να κερδίζουν 3,2% λιγότερο από τους άνδρες στη Σλοβενία και έως 29,9% λιγότερο στην Εσθονία. Δεν παρατηρούνται ιδιαίτερες διαφορές, αν και όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ εκτός από την Ισπανία, εμφανίζουν τιμές κάτω του μέσου όρου της ΕΕ.

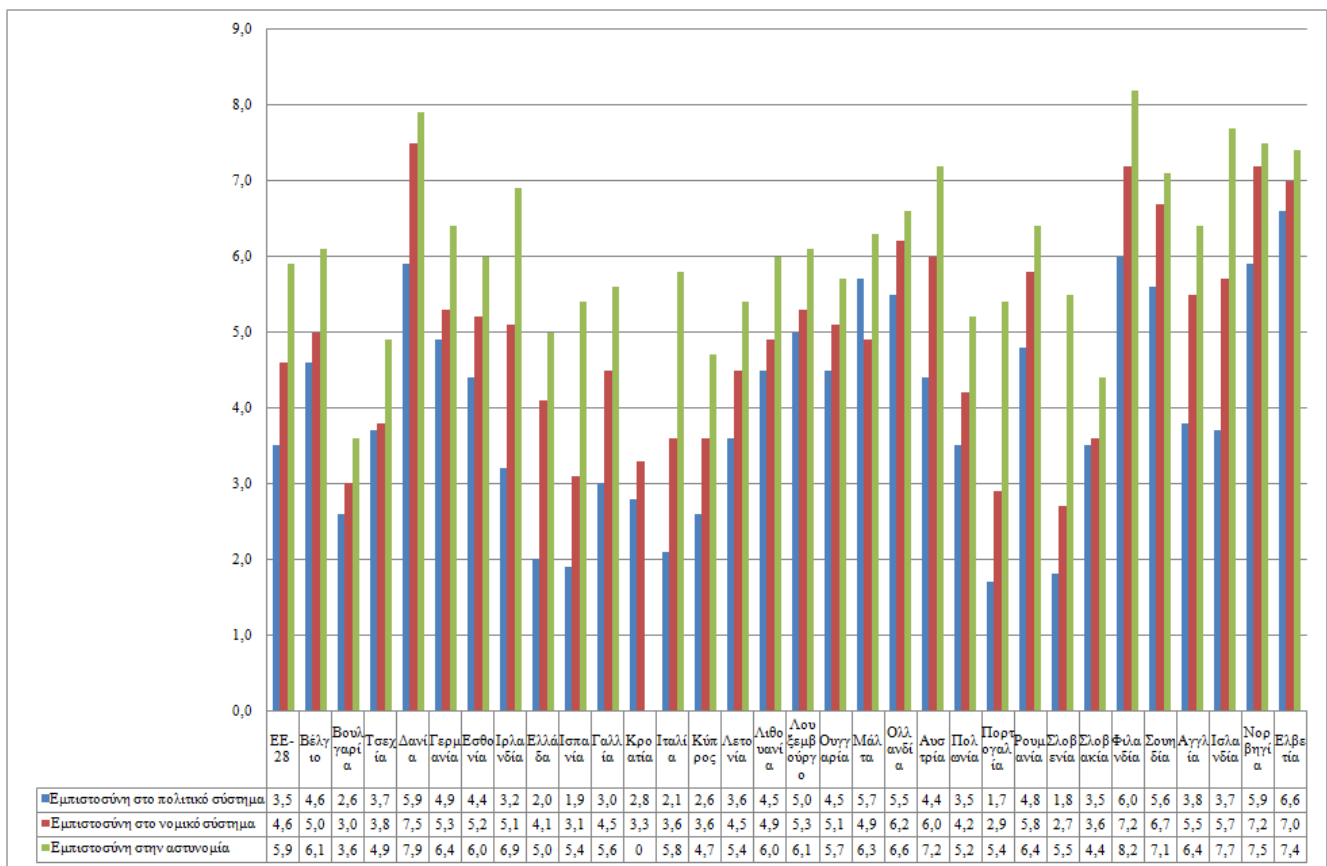
Διάγραμμα 83. Εμπιστοσύνη στους θεσμούς και σε άλλους, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Το παραπάνω διάγραμμα συγκρίνει το μέσο επίπεδο εμπιστοσύνης στην αστυνομία, το πολιτικό σύστημα και την εμπιστοσύνη σε άλλους. Οι κάτοικοι τείνουν να εμπιστεύονται την αστυνομία περισσότερο από το πολιτικό σύστημα. Αυτή η αρνητική αξιολόγηση, ιδίως όσον αφορά το πολιτικό σύστημα, μπορεί να εξηγήσει σε κάποιο βαθμό την πτώση της ψηφοφορίας. Οι διαφορές αυτές ενδέχεται να αντανακλούν διαφορετικά επίπεδα κατανόησης των θεσμών, τις επιπτώσεις τους στην καθημερινή ζωή και την εγγύτητα, η οποία είναι υψηλότερη για την αστυνομία λόγω της ισχυρότερης τοπικής παρουσίας σε εθνικά εδάφη.

Διάγραμμα 84. Εμπιστοσύνη στους θεσμούς ανά χώρα, 2013.

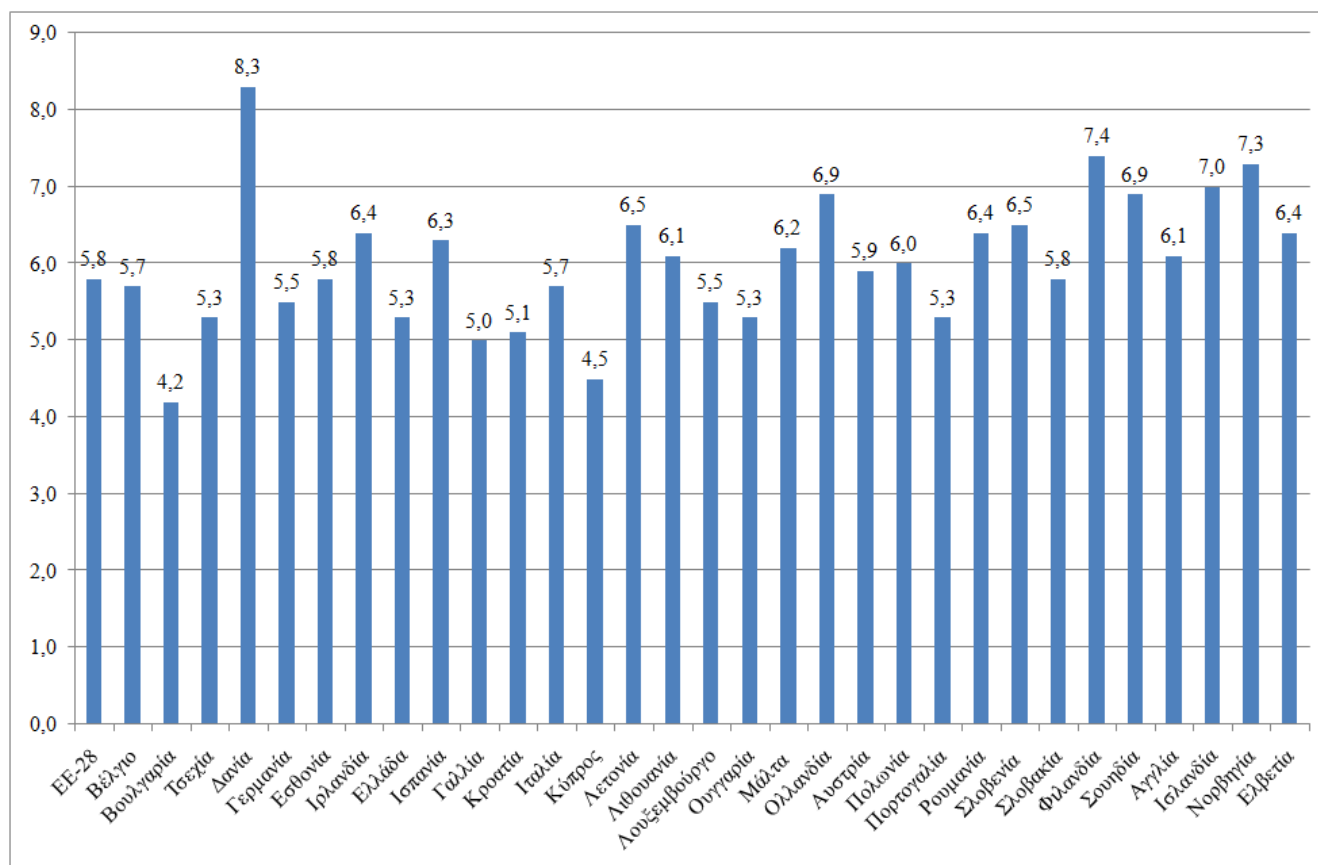
Πηγή: Eurostat

Η ανάλυση μεταξύ των χωρών δείχνει ότι οι κάτοικοι της Βουλγαρίας κατέγραψαν το χαμηλότερο επίπεδο εμπιστοσύνης στην αστυνομία και στη συνέχεια βρίσκονται τα περισσότερα ανατολικά αλλά και νότια κράτη μέλη της ΕΕ, τα οποία ήταν κάτω από το μέσο όρο της ΕΕ εκτός της Εσθονίας, της Μάλτας και της Ρουμανίας. Η Γαλλία ανήκει σε αυτή την ομάδα χωρών. Στο άλλο άκρο της κλίμακας, η Φιλανδία έδειξε τον υψηλότερο μέσο όρο με τη Δανία να βρίσκεται κοντά της.

Η εμπιστοσύνη στο νομικό σύστημα ακολούθησε παρόμοιο μοτίβο. Τα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ με χαμηλό ποσοστό εμπιστοσύνης βρέθηκαν στα κεντρικά και ανατολικά τμήματα της ΕΕ, ενώ οι περισσότερες χώρες με υψηλά ποσοστά εμπιστοσύνης ήταν τα βόρεια κράτη μέλη της ΕΕ. Τα χαμηλότερα επίπεδα εμπιστοσύνης κυμαίνονταν από 2,7 στη Σλοβενία. Τα υψηλότερα στην Φιλανδία και Δανία με 7,2 και 7,5 αντίστοιχα.

Η εμπιστοσύνη στο πολιτικό σύστημα ήταν χαμηλότερη, ο μέσος όρος δεν υπερέβη το 6. Τα χαμηλότερα ποσοστά εντοπίστηκαν στην Πορτογαλία, την Σλοβενία, την Ισπανία και την Ελλάδα.

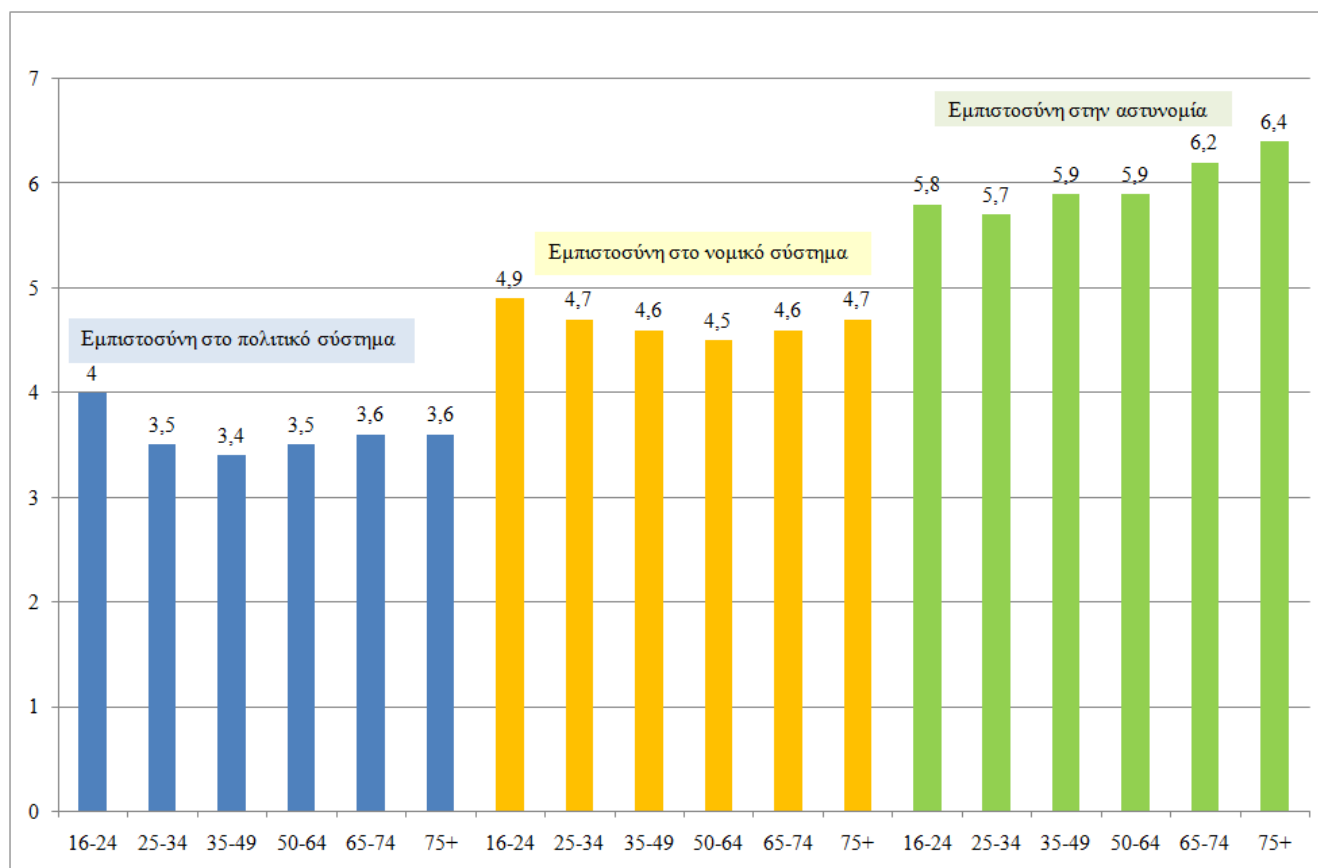
Διάγραμμα 85. Εμπιστοσύνη σε άλλους ανά χώρα, 2013.

Πηγή: Eurostat

Η ανάλυση της εμπιστοσύνης σε άλλους δείχνει παρόμοιες ομάδες χωρών που εμφανίζονται σε κάθε άκρο της κλίμακας. Οι άνθρωποι στη Βουλγαρία είχαν και πάλι το χαμηλότερο μέσο επίπεδο εμπιστοσύνης, 4,2, ακολουθούμενοι από τους κατοίκους της Κύπρου με 4,5. Στο άλλο άκρο, οι άνθρωποι στη Δανία και τη Φινλανδία είχαν περισσότερες πιθανότητες να εμπιστευτούν τους άλλους, με μέσο όρο 8,3 και 7,4 αντίστοιχα. Με ίσο αριθμό κρατών μελών της ΕΕ που διανέμονται κάτω από και πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ, η εμπιστοσύνη σε άλλους φαίνεται να είναι η υψηλότερη στα κράτη μέλη της ΕΕ, ενώ η εμπιστοσύνη στα νότια κράτη μέλη της ΕΕ ήταν ως επί το πλείστον χαμηλά. Ενώ οι οικονομικοί, συνταγματικοί, πολιτιστικοί και άλλοι παράγοντες είναι ίσως μέρος της εξήγησης για την αξιοπιστία των θεσμικών οργάνων ενός κράτους μέλους της ΕΕ, αναμένεται η σύνθεση του πληθυσμού της να διαδραματίζει επίσης ρόλο, ιδίως για την εμπιστοσύνη σε άλλους.

Διάγραμμα 86. Εμπιστοσύνη στους θεσμούς ανά ηλικιακή ομάδα, ΕΕ-28, 2013.

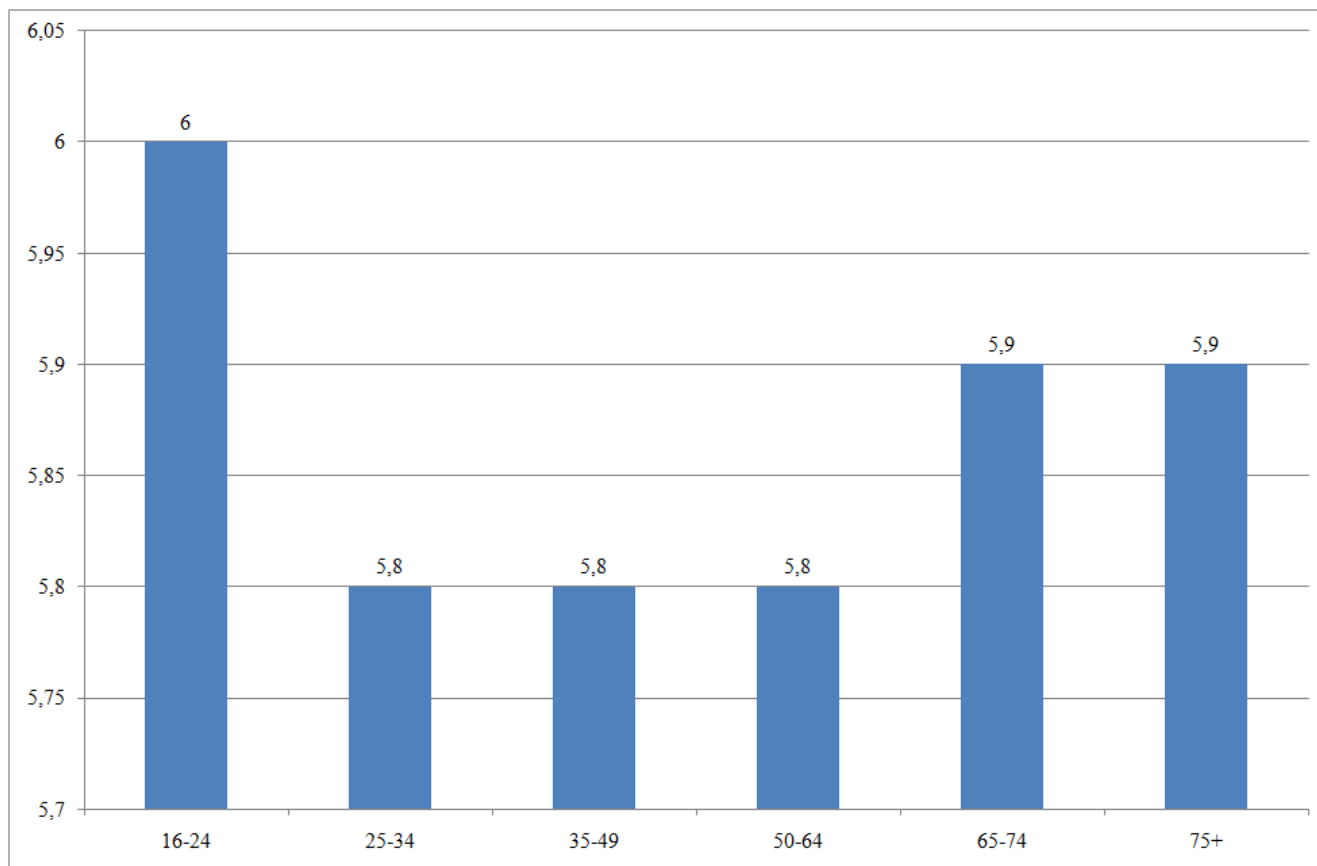
Πηγή: Eurostat

Η εμπιστοσύνη στο πολιτικό σύστημα συνδέεται ελάχιστα με την ηλικία, κυμαινόμενη από μια απλή βαθμολογία των 0,6 βαθμών σε όλες τις ηλικιακές ομάδες. Ο υψηλότερος μέσος όρος καταγράφηκε μεταξύ των ατόμων ηλικίας 16-24 και 65+ (4,0 και 3,6 αντίστοιχα). Οι ενδιάμεσες ηλικιακές ομάδες καταχωρούνται μεταξύ 3,4 και 3,5.

Η εμπιστοσύνη στο νομικό σύστημα συνδέθηκε ακόμη λιγότερο με την ηλικία, με μόνο 0,4 βαθμούς μεταξύ των ηλικιακών ομάδων. Η νεώτερη (16-24) ηλικιακή ομάδα κατέγραψε τον υψηλότερο μέσο όρο στις 4,9, ακολουθούμενο από τις ηλικιακές ομάδες 25-34 και 75+ σε 4,7 κάθε μία.

Η εμπιστοσύνη στην αστυνομία αυξήθηκε παράλληλα με την ηλικία. Οι δύο νεότερες ηλικιακές ομάδες είχαν σχεδόν πανομοιότυπη μέση τιμή σε περίπου 5,7 έως 5,8. Οι επόμενες δύο ηλικιακές ομάδες (35-49 και 50-64) είχαν τον ίδιο μέσο όρο στις 5,9, ενώ ήταν μεταξύ 6,2 και 6,4 στις δύο μεγαλύτερες ομάδες. Οι διαφορές αυτές μπορεί να έχουν πολύ διαφορετικές καταβολές, αλλά γενικά, οι νεότεροι άνθρωποι πιθανότατα είχαν την τάση να έχουν μεγαλύτερη πίστη στο μέλλον λόγω των υψηλών προσδοκιών τους σε αυτό το πρώιμο στάδιο της ζωής τους, ενώ οι ηλικιωμένοι πιθανότατα είχαν λιγότερες προσδοκίες. Είναι επίσης πιθανό ότι έχουν καλύτερη κατανόηση της λειτουργίας των θεσμικών οργάνων.

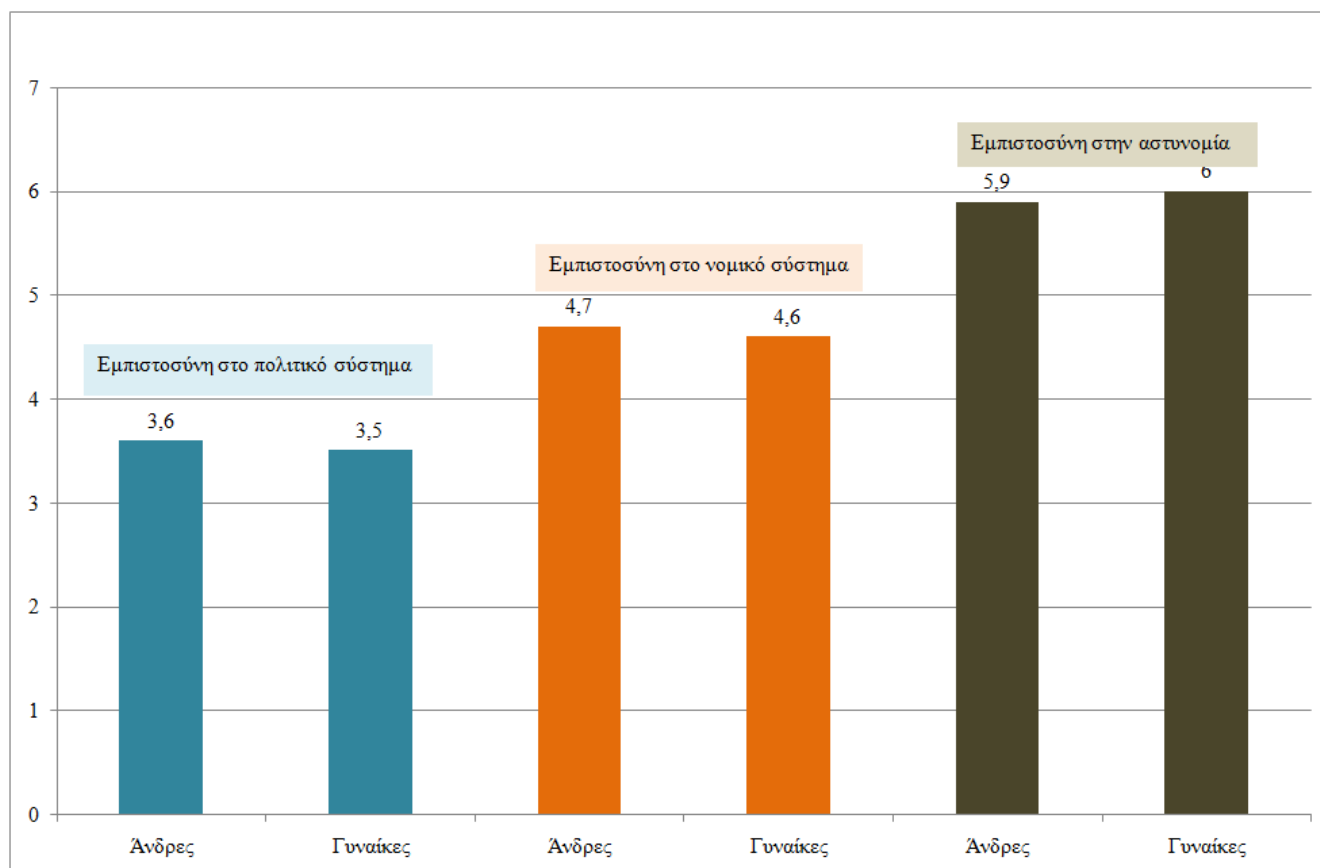
Διάγραμμα 87. Εμπιστοσύνη σε άλλους ανά ηλικιακή ομάδα, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Η εμπιστοσύνη σε άλλους δείχνει μια αδύναμη σχέση με την ηλικία. Η μέση εμπιστοσύνη έφθασε στη μέγιστη τιμή της 6 στην ηλικιακή ομάδα (16-24) και λιγότερο (5,9) στις ηλικίες 65-74 και 75+. Οι ενδιάμεσες ηλικιακές ομάδες είχαν όμοιο μέσο όρο 5.8. Οι νεώτερες και μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες είχαν επίσης την υψηλότερη ικανοποίηση από τις προσωπικές τους σχέσεις. Αυτό οφείλεται εν μέρει στις μεγαλύτερες δυνατότητές τους να αναπτύσσουν προσωπικές σχέσεις για λόγους διαθεσιμότητας, έχοντας λιγότερες οικογενειακές ή επαγγελματικές ευθύνες.

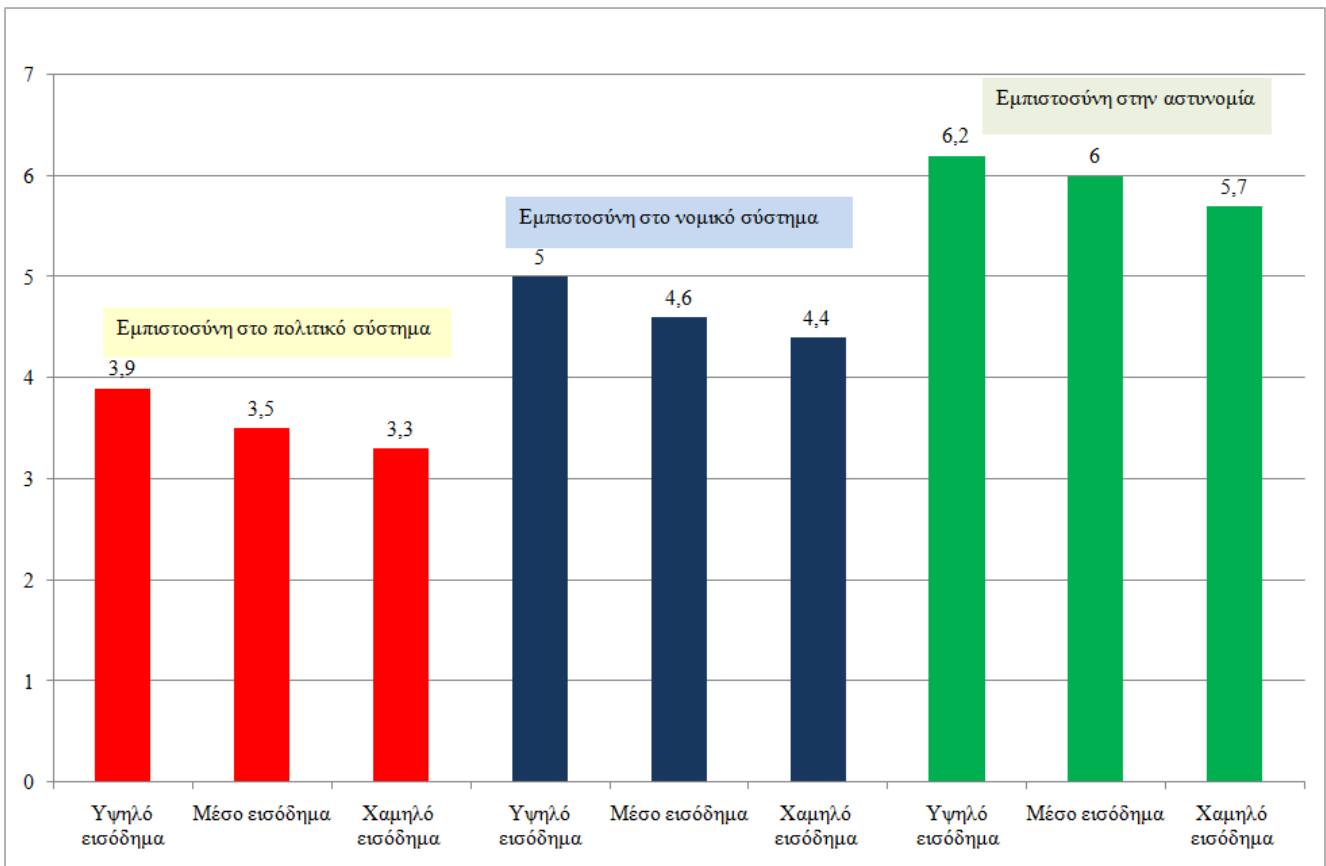
Διάγραμμα 88. Εμπιστοσύνη στους θεσμούς ανά φύλο, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Τα μέσα επίπεδα εμπιστοσύνης που καταγράφηκαν από τους άνδρες κατοίκους στην ΕΕ ήταν σχεδόν τα ίδια με αυτά των γυναικών κατοίκων, αντίστοιχα 3,6 έναντι 3,5 για το πολιτικό σύστημα, 4,7 έναντι 4,6 για το νομικό σύστημα και 5,9 έναντι 6,0 για η αστυνομία. Οι γυναίκες εμπιστεύτηκαν την αστυνομία ελαφρώς περισσότερο από τους άνδρες και τα άλλα θεσμικά όργανα ελαφρώς λιγότερο από αυτούς. Η εμπιστοσύνη συνδέεται με τις προσδοκίες που μπορεί να διαφέρουν από άτομο σε άτομο, ανεξαρτήτως φύλου. Τα μέσα επίπεδα εμπιστοσύνης σε άλλους που καταγράφηκαν από τους άνδρες κατοίκους της ΕΕ ήταν ακριβώς τα ίδια με εκείνα που καταγράφηκαν από τις γυναίκες: 5.8. Η εμπιστοσύνη σε άλλους αναμένεται να εξηγηθεί από τους ίδιους υποκείμενους λόγους όπως η εμπιστοσύνη στους θεσμούς.

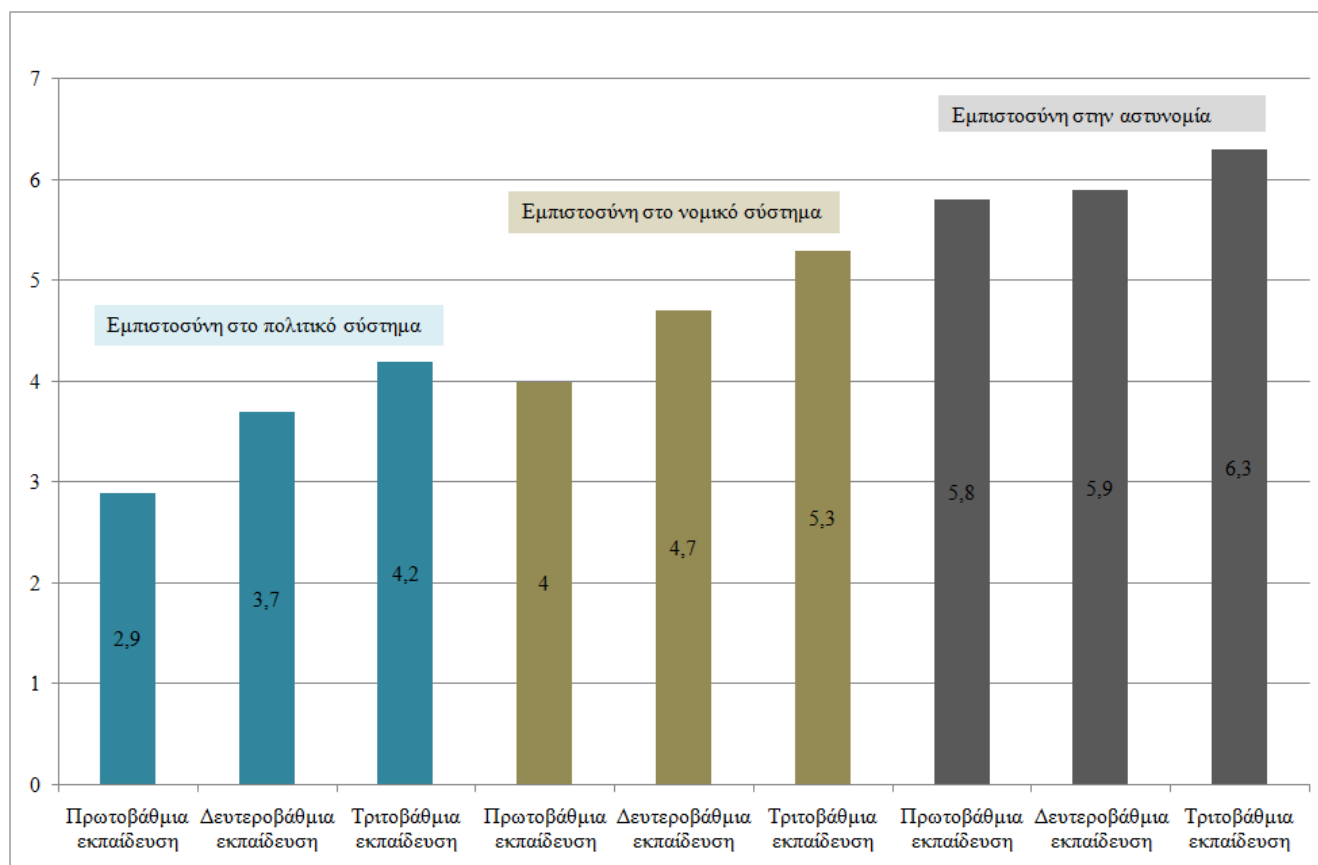
Διάγραμμα 89. Εμπιστοσύνη στους θεσμούς ανάλογα με το εισόδημα, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Η μέση εμπιστοσύνη αυξήθηκε σταδιακά, παράλληλα με τα επίπεδα εισοδήματος. Στους τρεις θεσμούς το χάσμα μεταξύ χαμηλού εισοδήματος και υψηλού εισοδήματος έφτασε μεταξύ 0,5 και 0,6 μονάδων. Ως εκ τούτου, το επίπεδο εμπιστοσύνης στο πολιτικό σύστημα από τους ανθρώπους στο χαμηλότερο εισόδημα ήταν 3,3, ενώ ήταν 3,5 και 3,9 αντίστοιχα από τους ανθρώπους στο μέσο και το υψηλότερο εισόδημα. Η εμπιστοσύνη στο νομικό σύστημα ήταν 4,4, 4,6 και 5. Ως συνήθως, η εμπιστοσύνη στην αστυνομία καταγράφηκε σε υψηλότερα επίπεδα, στα 5,7 στο χαμηλότερο εισόδημα, στο 6,0 στο μέσο εισόδημα και στα 6,2 στο υψηλότερο εισόδημα. Η μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στους θεσμούς μπορεί να συνδέεται με μεγαλύτερη γνώση και κατανόηση του τρόπου λειτουργίας τους από τους πιο οικονομικά ευνοημένους ανθρώπους, η οποίοι είναι συχνά και πιο μορφωμένοι.

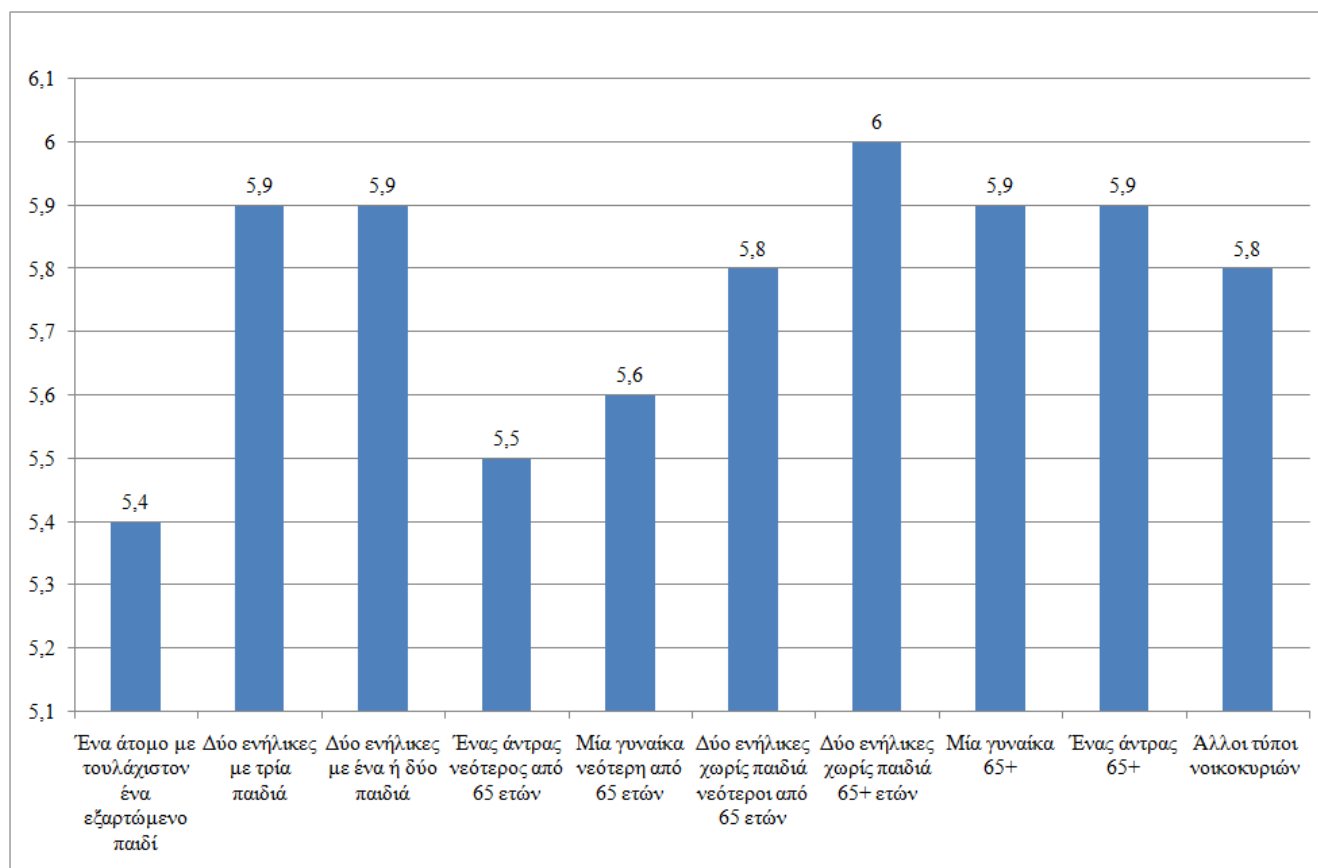
Διάγραμμα 90. Εμπιστοσύνη στους θεσμούς ανάλογα με το επίπεδο μόρφωσης, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Υπάρχει σαφής σχέση μεταξύ του μορφωτικού επιπέδου και της εμπιστοσύνης στους θεσμούς. Η επιρροή της εκπαίδευσης είναι ισχυρότερη από εκείνη του εισοδήματος, ιδίως για την εμπιστοσύνη στα πολιτικά και νομικά συστήματα. Ως εκ τούτου, ο πληθυσμός με τη πρωτοβάθμια εκπαίδευση είχε μια μέση εμπιστοσύνη στο πολιτικό σύστημα των 2,9, έναντι 3,7 μεταξύ των ατόμων που ολοκλήρωσαν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και 4,2 μεταξύ των ατόμων που ολοκλήρωσαν την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Για τα νομικά συστήματα, οι βαθμολογίες ήταν 4,0, 4,7 και 5,3 αντίστοιχα. Ο μέσος όρος που αναφέρθηκε από το λιγότερο μορφωμένο ήταν 5,8 ενώ ήταν 6,3 για τους πιο μορφωμένους. Η εκπαίδευση θεωρείται επίσης, ως μέσο ενδυνάμωσης, δεδομένου ότι επιτρέπει στους ανθρώπους να κάνουν τις δικές τους επιλογές και να εκπληρώνουν τις προσδοκίες τους, γεγονός που μπορεί να δημιουργήσει υψηλότερα επίπεδα εμπιστοσύνης.

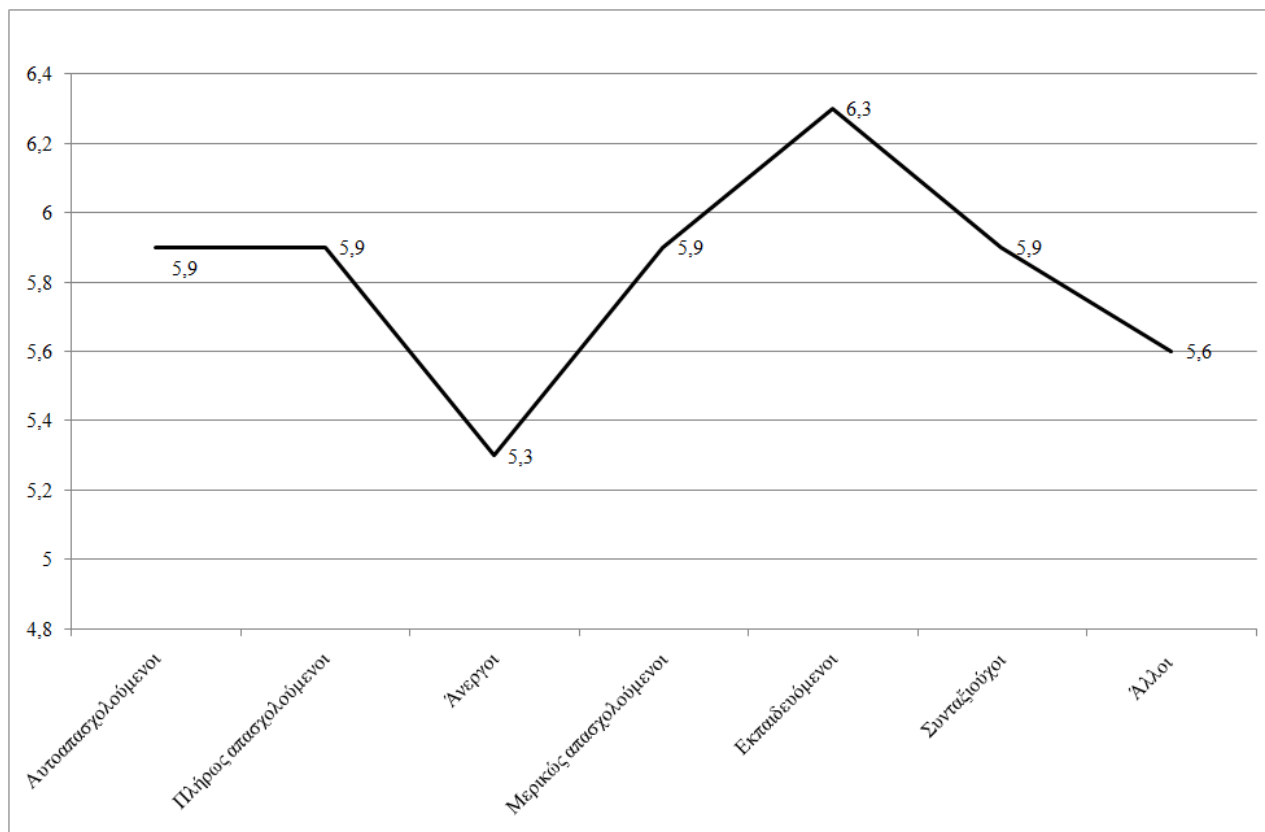
Διάγραμμα 91. Εμπιστοσύνη σε άλλους ανάλογα με τον τύπο νοικοκυριού, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Τα χαμηλότερα επίπεδα εμπιστοσύνης καταγράφηκαν μεταξύ των νεότερων νοικοκυριών ενός ατόμου, με ή χωρίς παιδιά. Τα μέσα τους ποικίλλουν μεταξύ 5,4 (μεμονωμένα άτομα με ένα τουλάχιστον εξαρτώμενο παιδί), 5,5 και 5,6 μεταξύ των νέων ανδρών (5,5) και των νεαρών γυναικών που ζουν μόνοι. Οι άνθρωποι που ζουν σε άλλους τύπους νοικοκυριών ανέφεραν αρκετά ομοιογενή μέσα που κυμαίνονται από 5,8 έως 6,0.

Διάγραμμα 92. Εμπιστοσύνη σε άλλους ανάλογα με την οικονομική κατάσταση, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Με μέσο όρο 6,3, οι άνθρωποι στην εκπαίδευση ή την κατάρτιση κατέγραψαν τα υψηλότερα επίπεδα εμπιστοσύνης, ενώ οι εργαζόμενοι - ανεξαρτήτως της ειδικής τους κατάστασης - και οι συνταξιούχοι κατέγραψαν παρόμοιο μέσο σε 5,9. Οι άνεργοι ήταν οι λιγότερο έμπιστοι (5.3).

Πίνακας 6. Υποκειμενικά στοιχεία ευημερίας και εμπιστοσύνης ανά χώρα, 2013.

	Μέση συνολική ικανοποίηση από τη ζωή	Μέση εμπιστοσύνη στο πολιτικό σύστημα	Μέση εμπιστοσύνη στο νομικό σύστημα	Μέση εμπιστοσύνη στην αστυνομία	Μέση εμπιστοσύνη σε άλλους
ΕΕ-28	7,1	3,5	4,6	6	5,8
Βέλγιο	7,6	4,6	5	6,1	5,7
Βουλγαρία	4,8	2,6	3	3,6	4,2
Τσεχία	6,9	3,7	3,8	4,9	5,3
Δανία	8	5,9	7,5	7,9	8,3
Γερμανία	7,3	4,9	5,3	6,4	5,5
Εσθονία	6,5	4,4	5,2	6	5,8
Ιρλανδία	7,4	3,2	5,1	6,9	6,4
Ελλάδα	6,2	2	4,1	5	5,3
Ισπανία	6,9	1,9	3,1	5,4	6,3

Γαλλία	7	3	4,5	5,7	5
Κροατία	6,3	2,8	3,3		5,1
Ιταλία	6,7	2,1	3,6	5,8	5,7
Κύπρος	6,2	2,6	3,6	4,7	4,5
Λετονία	6,5	3,6	4,5	5,4	6,5
Λιθουανία	6,7	4,5	4,9	6	6,1
Λουξεμβούργο	7,5	5	5,3	6,1	5,5
Ουγγαρία	6,2	4,5	5,1	5,7	5,3
Μάλτα	7,1	5,7	4,9	6,3	6,2
Ολλανδία	7,8	5,5	6,2	6,6	6,9
Αυστρία	7,8	4,4	6	7,2	5,9
Πολωνία	7,3	3,5	4,2	5,2	6
Πορτογαλία	6,2	1,7	2,9	5,4	5,3
Ρουμανία	7,2	4,8	5,8	6,4	6,4
Σλοβενία	7	1,8	2,7	5,5	6,5
Σλοβακία	7	3,5	3,6	4,4	5,8
Φιλανδία	8	6	7,2	8,2	7,4
Σουηδία	8	5,6	6,7	7,1	6,9
Αγγλία	7,3	3,8	5,5	6,4	6,1
Ισλανδία	7,9	3,7	5,7	7,7	7
Νορβηγία	7,9	5,9	7,2	7,5	7,3
Ελβετία	8	6,6	7	7,4	6,4

Πηγή: Eurostat

Ο πίνακας συγκρίνει τη μέση συνολική ικανοποίηση κατά τη διάρκεια ζωής που αναφέρθηκε από τους κατοίκους της ΕΕ (7.1, ίδια με την ικανοποίηση από την εργασία και την ικανοποίηση με χώρους αναψυχής ή πράσινου χώρου) με το επίπεδο εμπιστοσύνης τους σε τρία θεσμικά όργανα - το πολιτικό και νομικό σύστημα, την αστυνομία - και σε άλλους το 2013.

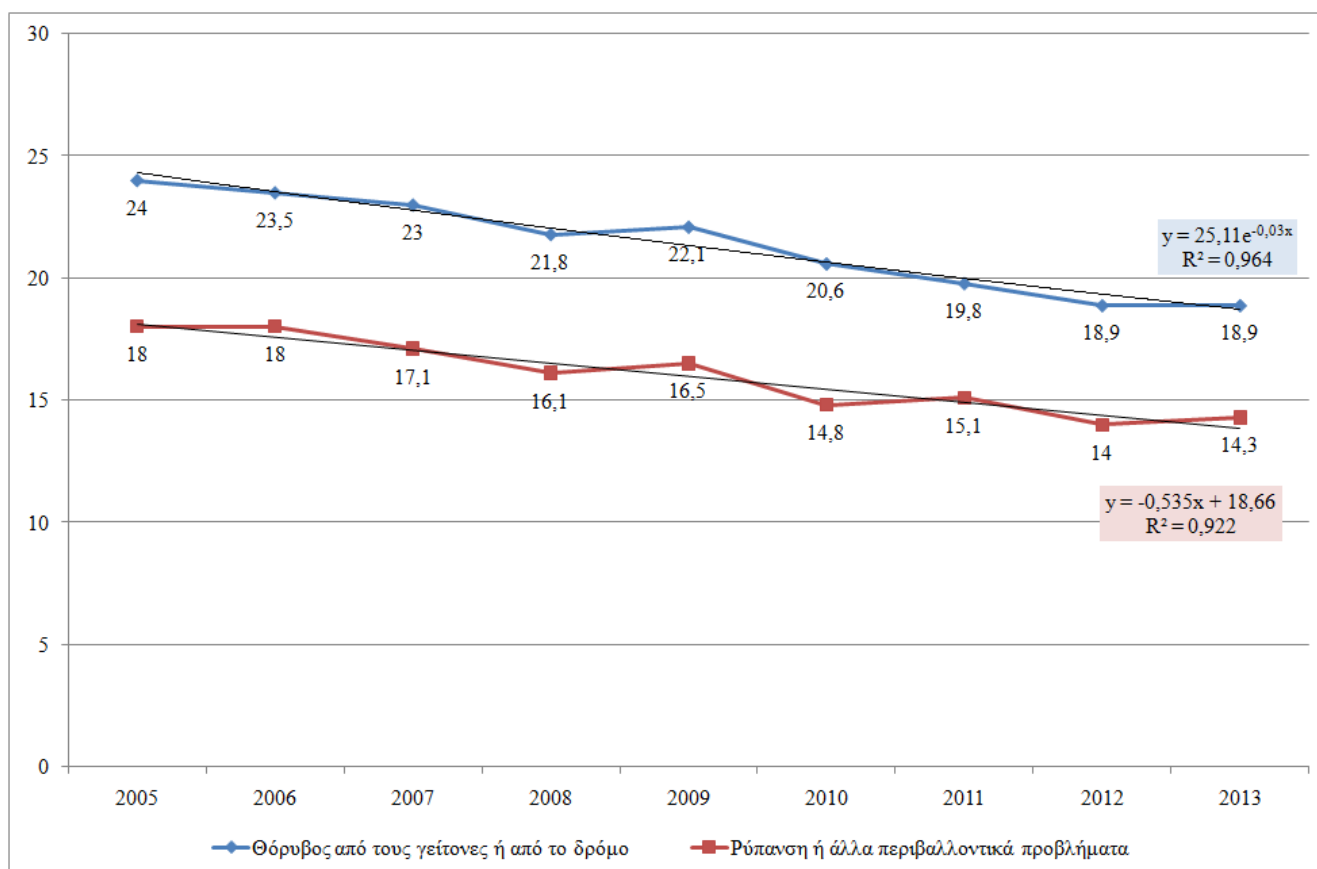
7.9. Φυσικό περιβάλλον και περιβάλλον διαβίωσης

Η ατμοσφαιρική ρύπανση, οι ρύποι και ο θόρυβος συγκαταλέγονται στις πιο κοινές μορφές ρύπανσης που επηρεάζουν τους πληθυσμούς στην ΕΕ. Η έκθεση σε αυτές τις μορφές ρύπανσης θα μπορούσε να βλάψει την ανθρώπινη υγεία και κατά συνέπεια να επηρεάσει την ποιότητα ζωής. Οι ατμοσφαιρικοί ρύποι, όπως τα σωματίδια, μπορεί να είναι επικίνδυνα για την υγεία, ειδικά για τα άτομα με καρδιακές και πνευμονικές ασθένειες. Τα σωματίδια είναι αρκετά μικρά για να μεταφερθούν στους πνεύμονες και να προκαλέσουν φλεγμονή.

Η θορυβώδης ρύπανση μπορεί να έχει σοβαρές άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις στην υγεία όπως η υπέρταση, τα υψηλά επίπεδα στρες, οι διαταραχές του ύπνου και, σε ακραίες περιπτώσεις, ακόμη και η απώλεια ακοής. Το άγχος και η υπέρταση έχουν αναφερθεί ως οι κύριες αιτίες μιας ολόκληρης σειράς προβλημάτων υγείας.

Πρόσθετες μορφές ρύπανσης, όπως οι ρύποι και άλλα τοπικά περιβαλλοντικά προβλήματα (δηλαδή ο καπνός, η σκόνη, οι δυσάρεστες οσμές ή το μολυσμένο νερό) μπορούν επίσης να επηρεάσουν την ανθρώπινη υγεία και την ποιότητα του περιβάλλοντος και επομένως να επηρεάσουν την υποκειμενική ευημερία.

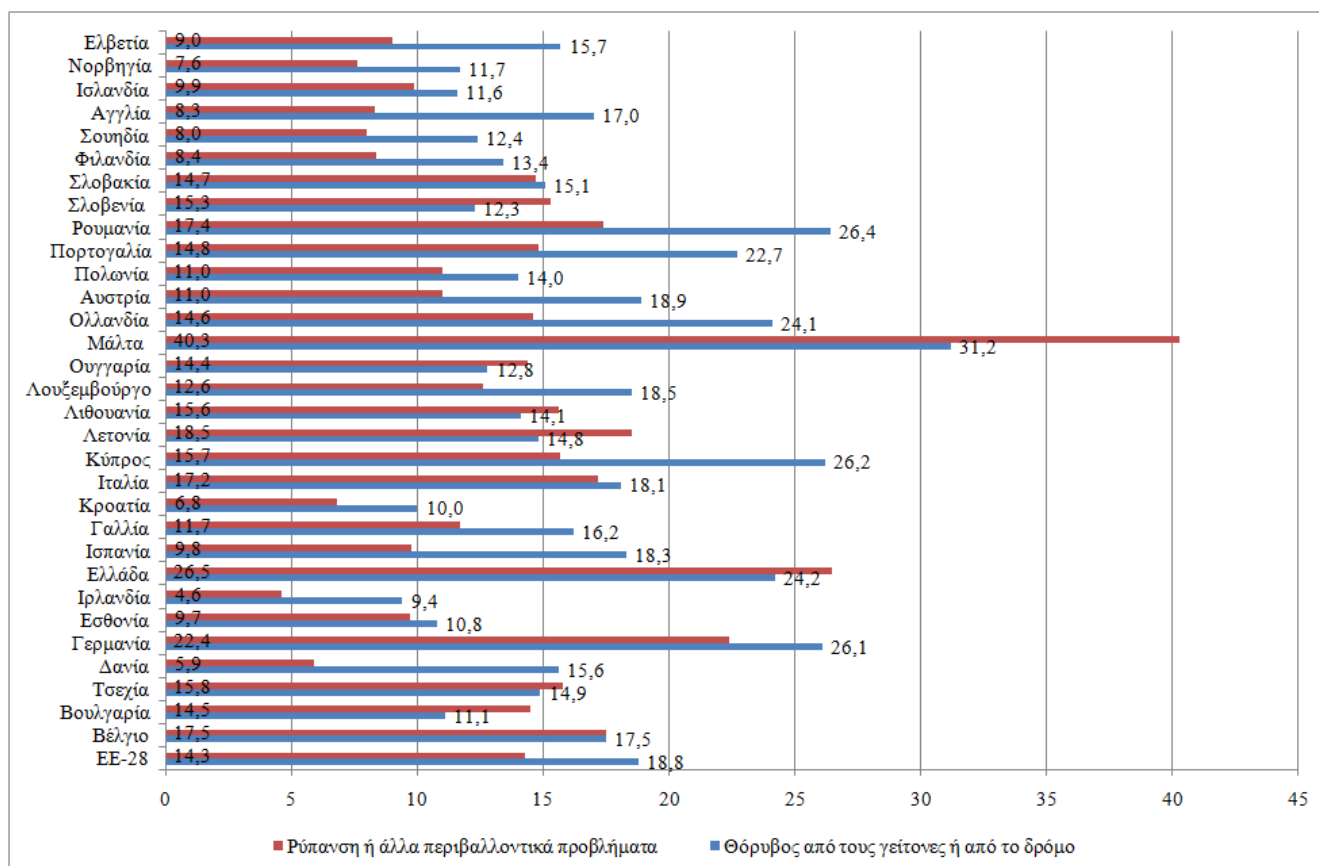
Διάγραμμα 93. Έκθεση σε ρύπανση από περιβαλλοντικά προβλήματα, ΕΕ-28, 2005-13.

Πηγή: Eurostat

Ένα μικρότερο ποσοστό κατοίκων της ΕΕ ανέφερε ότι εκτίθεται σε ρύπανση το 2013 από ό, τι το 2005. Το 2013, περίπου ένας στους επτά κατοίκους (14,4%) εξακολουθούσε να υποφέρει από ρύπανση ή άλλα περιβαλλοντικά προβλήματα από 17,6% το 2005. Την ίδια περίοδο, ένας στους πέντε κατοίκους (19%) δήλωσε ότι εκτίθεται σε θόρυβο από γείτονες ή από το δρόμο στον οικισμό τους, σημειώνοντας μείωση από 24,0% το 2005.

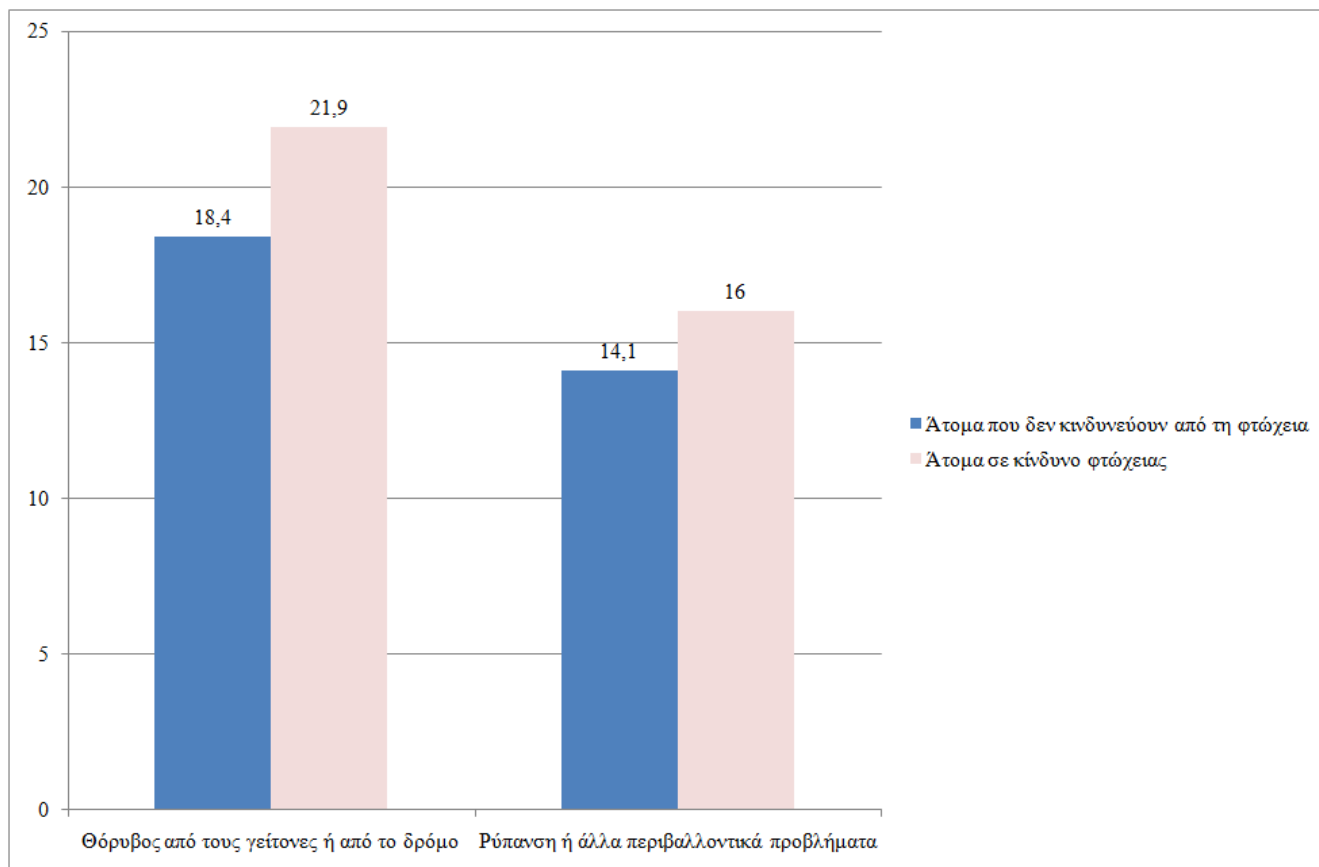
Διάγραμμα 94. Έκθεση του πληθυσμού στη ρύπανση από περιβαλλοντικό πρόβλημα ανά χώρα, 2013.

Πηγή: Eurostat

Τα επίπεδα έκθεσης που επισημάνθηκαν στα κράτη μέλη της ΕΕ κυμαίνονταν κατά 10 περίπου για τη ρύπανση και 3,5 για την έκθεση στο θόρυβο. Η Μάλτα ήταν μια ακραία περίπτωση: το 40,3% του πληθυσμού της δήλωσε ότι εκτίθεται σε ρύπανση, ενώ το 31,2% δήλωσε ότι υπέστη θόρυβο. Στο άλλο άκρο, το 4,8% των κατοίκων της Ιρλανδίας ανέφερε ότι εκτίθεται σε ρύπανση και περίπου διπλάσιο από το θόρυβο.

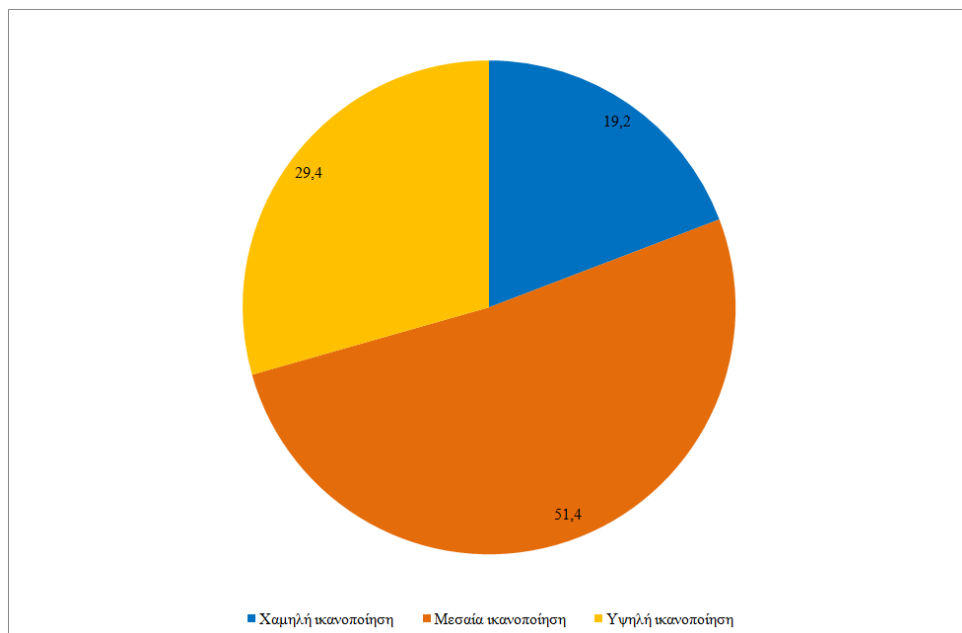
Διάγραμμα 95. Έκθεση του πληθυσμού στη ρύπανση ανάλογα με την κατάσταση εισοδήματος, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

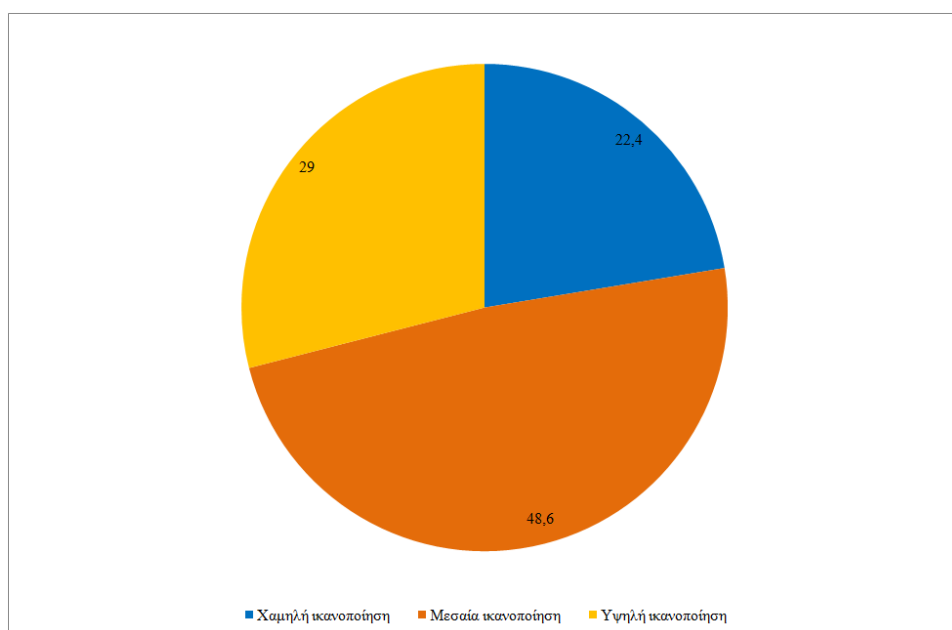
Τα άτομα που κινδυνεύουν από τη φτώχεια ήταν γενικότερα εκτεθειμένα στη ρύπανση ή άλλα περιβαλλοντικά προβλήματα και στο θόρυβο από εκείνα που δεν εκτίθενται σε κίνδυνο φτώχειας. Αυτό αντικατοπτρίζει το γεγονός ότι στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ ο πληθυσμός που κινδυνεύει από τη φτώχεια τείνει να βρίσκεται σε πυκνοκατοικημένες αστικές περιοχές με περισσότερα περιβαλλοντικά προβλήματα. Υπήρχαν μερικά κράτη μέλη της ΕΕ όπου ο πληθυσμός που κινδυνεύει από τη φτώχεια ήταν λιγότερο εκτεθειμένος στη ρύπανση από ό, τι ο πληθυσμός που δεν κινδυνεύει από τη φτώχεια. Πρόκειται κυρίως για τους αγροτικούς πληθυσμούς που ζουν σε περιοχές με λιγότερα περιβαλλοντικά προβλήματα.

Διάγραμμα 96. Ικανοποίηση από το περιβάλλον διαβίωσης, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

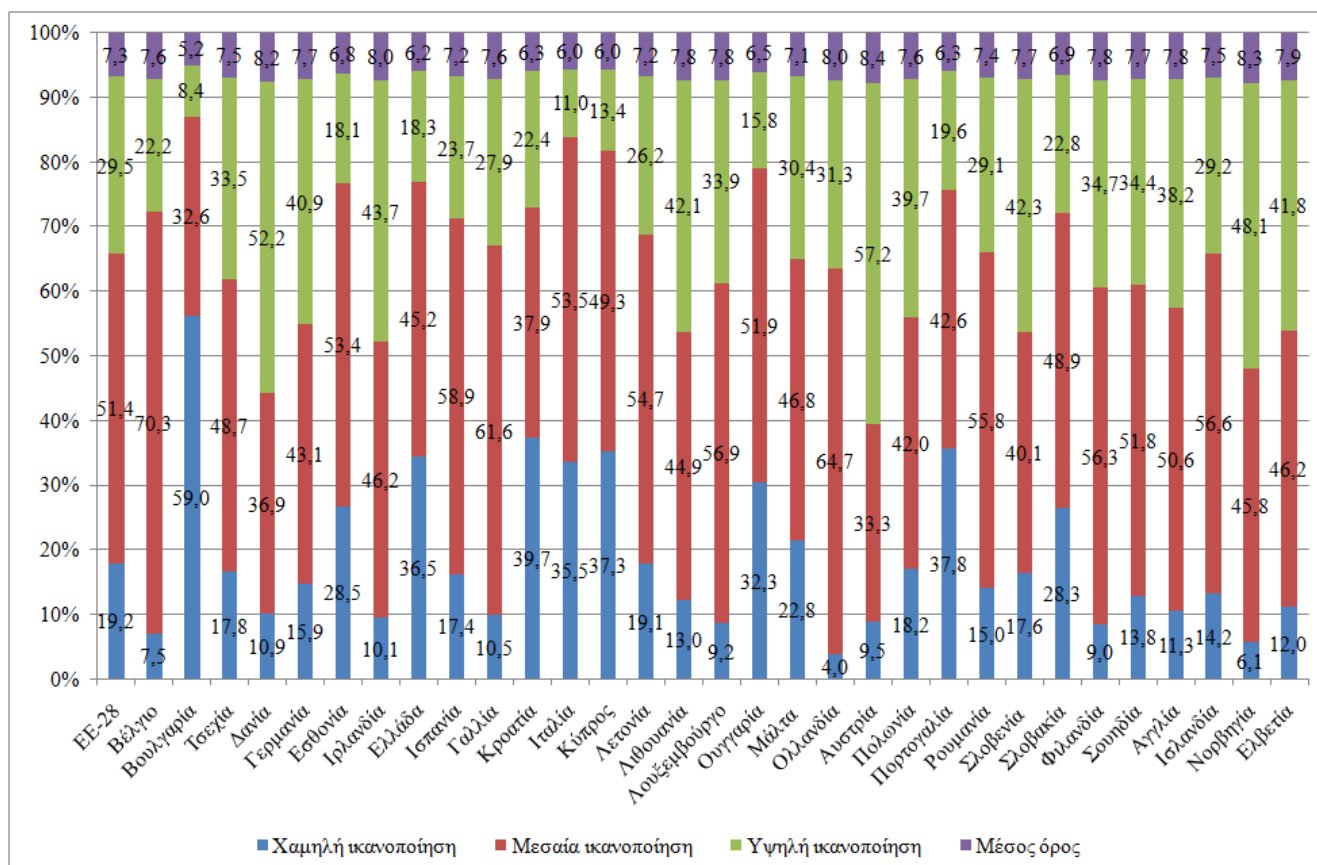
Διάγραμμα 97. Ικανοποίηση από τις πράσινες περιοχές, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Ενώ οι κάτοικοι της ΕΕ ήταν λιγότερο εκτεθειμένοι σε ρύπανση (συμπεριλαμβανομένης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης ή άλλων περιβαλλοντικών προβλημάτων στην περιοχή και του θορύβου από τους γείτονες ή τους δρόμους), πριν από μερικά χρόνια, περίπου οι μισοί δήλωσαν ότι είχαν μεσαία ικανοποίηση από το περιβάλλον διαβίωσής τους και τους χώρους αναψυχής ή πράσινου που βρίσκονται στην περιοχή όπου ζουν. Περίπου ένας στους τρεις δήλωσε ότι ήταν πολύ ικανοποιημένος και ένας στους δύο δήλωσε χαμηλή ικανοποίηση από το άμεσο περιβάλλον τους. Συνολικά, αυτό μεταφράστηκε σε μια μέση ικανοποίηση με το περιβάλλον και τις πράσινες περιοχές των 7,3 και 7,1 αντίστοιχα (σε μία κλίμακα από 0 έως 10).

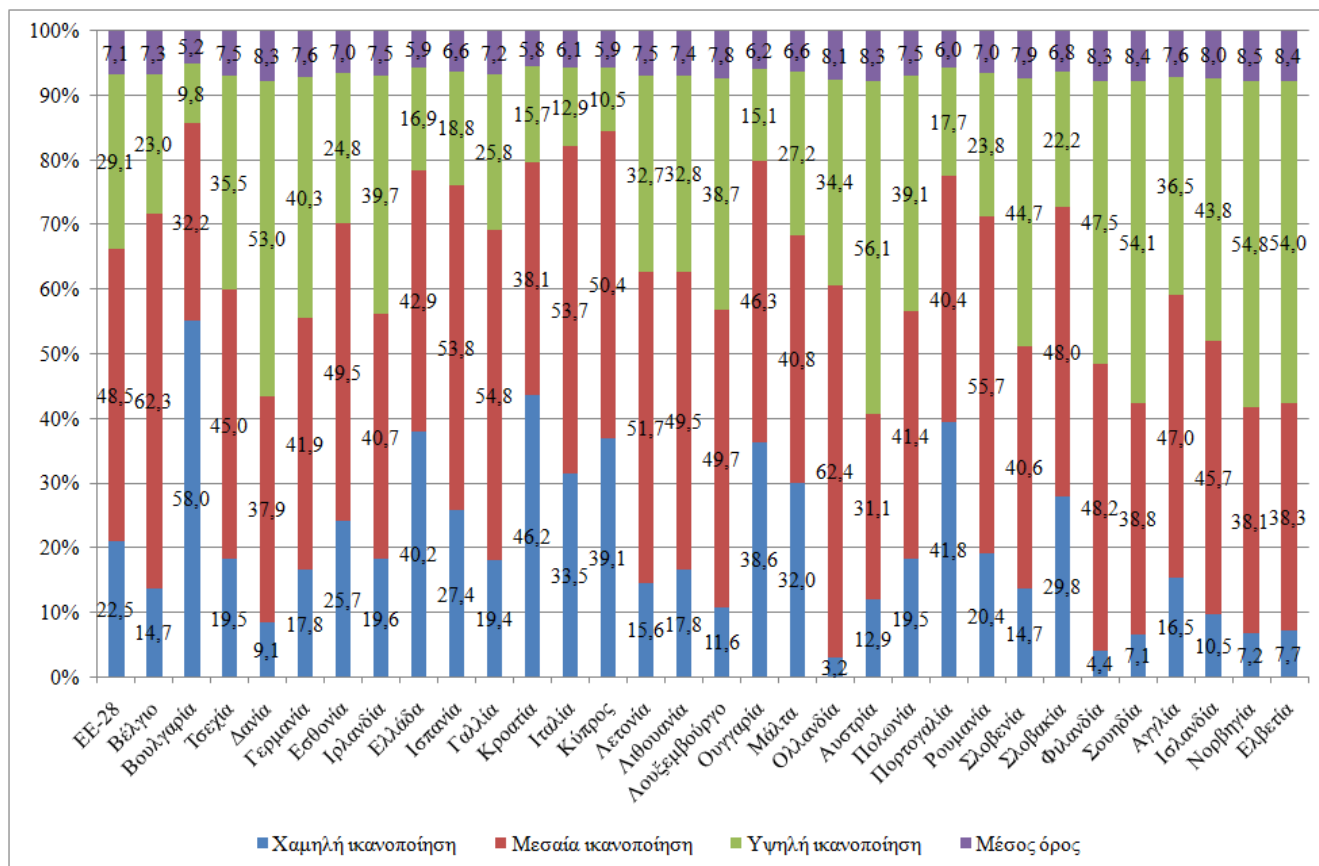
Διάγραμμα 98. Ικανοποίηση από το περιβάλλον διαβίωσης ανά χώρα, 2013.

Πηγή: Eurostat

Οι εθνικές εκτιμήσεις για το περιβάλλον διαβίωσης βαθμολογήθηκαν μεταξύ 5,2 στη Βουλγαρία (ακολουθούμενη από την Ιταλία και την Κύπρο και στις 6,0) και 8,4 στην Αυστρία (ακολουθούμενη από τη Δανία στις 8,2 και την Ιρλανδία και την Ολλανδία σε 8,0). Οι κάτοικοι της Βουλγαρίας ήταν επίσης πιο πιθανό να αναφέρουν χαμηλή ικανοποίηση από το περιβάλλον τους (59,0%), ενώ η Ολλανδία ανέφερε το χαμηλότερο μερίδιο των ανθρώπων που ήταν δυσαρεστημένοι με το περιβάλλον τους (4,0%). Ενώ ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ παρουσίαζαν παρόμοια ποσοστά, παρουσίαζαν πολύ διαφορετικές κατανομές στα επίπεδα ικανοποίησης. Για παράδειγμα, το ποσοστό των κατοίκων του Βελγίου που ανέφεραν χαμηλή (7,5%) ή υψηλή (22,2%) ικανοποίηση ήταν περίπου το ήμισυ του ποσοστού που αναφέρουν οι κάτοικοι της Γερμανίας, της Σλοβενίας και της Πολωνίας.

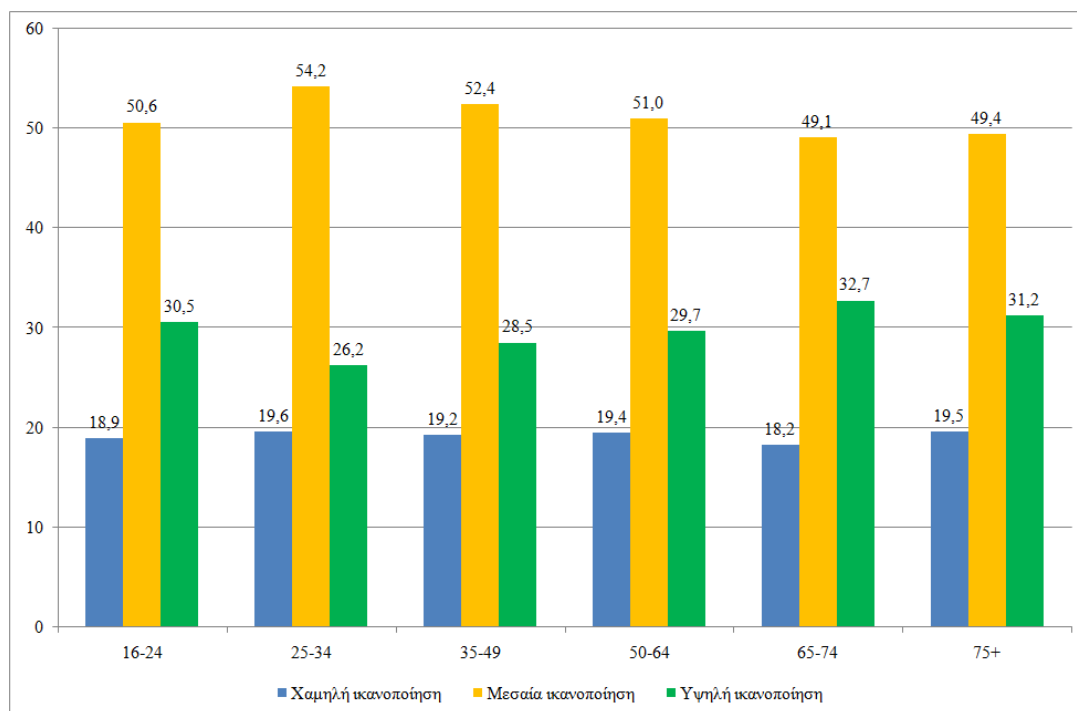
Διάγραμμα 99. Ικανοποίηση από τις πράσινες περιοχές ανά χώρα, 2013.

Πηγή: Eurostat

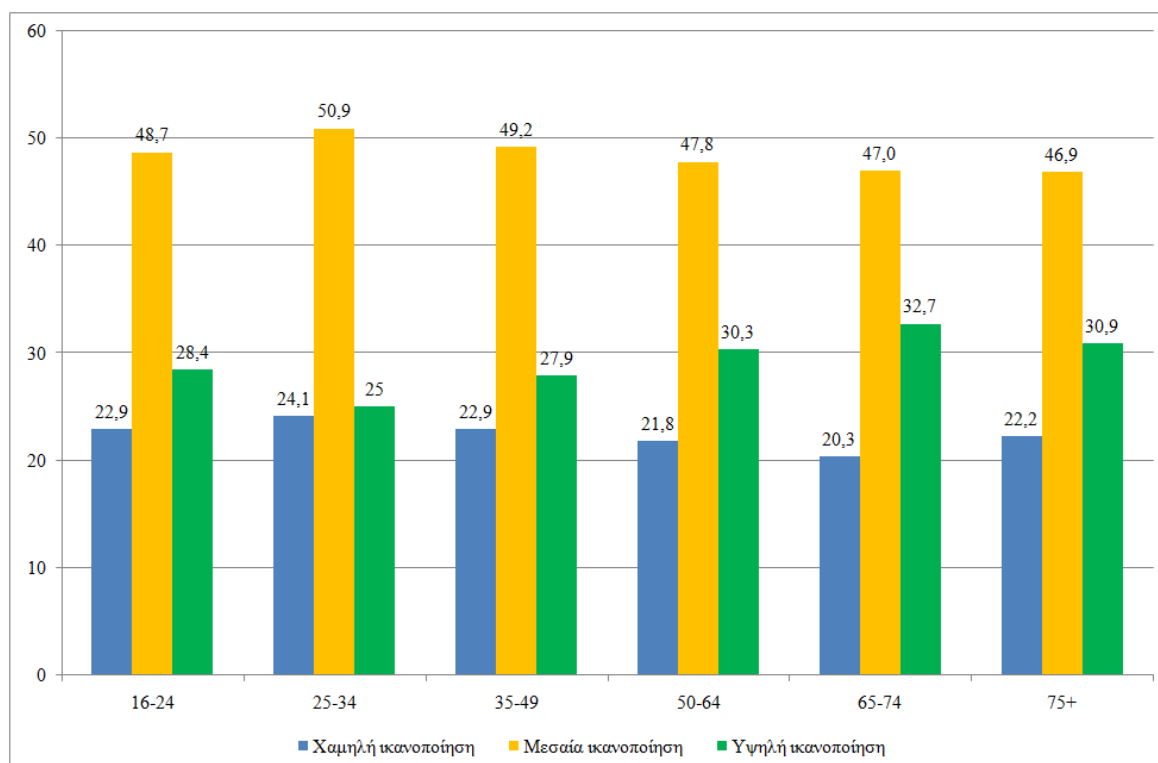
Η ικανοποίηση με τις περιοχές πράσινου αποκάλυψε παρόμοιες αντιλήψεις όπως και με τα ευρήματα σχετικά με το περιβάλλον διαβίωσης στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ. Η χαμηλότερη μέση ικανοποίηση αναφέρθηκε και πάλι από τους Βούλγαρους κατοίκους, με μέσο όρο 5,2, ακολουθούμενο από κάτοικους Κροατίας, Κύπρου και Ελλάδας (όλοι κάτω από 6,0). Στο άλλο άκρο της κλίμακας, ο υψηλότερος μέσος όρος καταγράφηκε από τους κατοίκους της Σουηδίας (8,4), ακολουθούμενος από τη Δανία, την Αυστρία, τη Φινλανδία και την Ολλανδία (πάνω από 8,0).

Διάγραμμα 100. Ικανοποίηση από το περιβάλλον διαβίωσης ανά ηλικιακή ομάδα, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

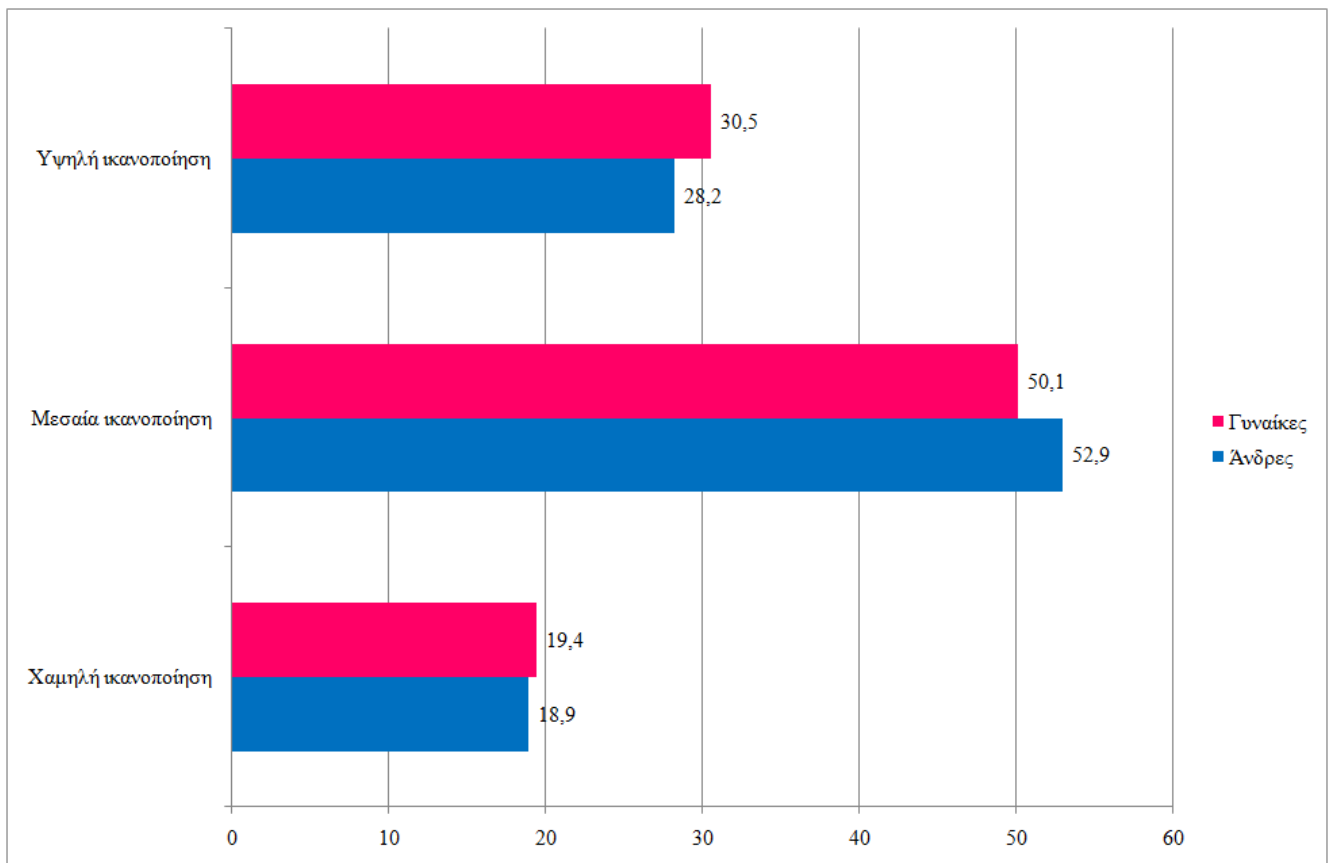
Διάγραμμα 101. Ικανοποίηση από τις πράσινες περιοχές ανά ηλικιακή ομάδα, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

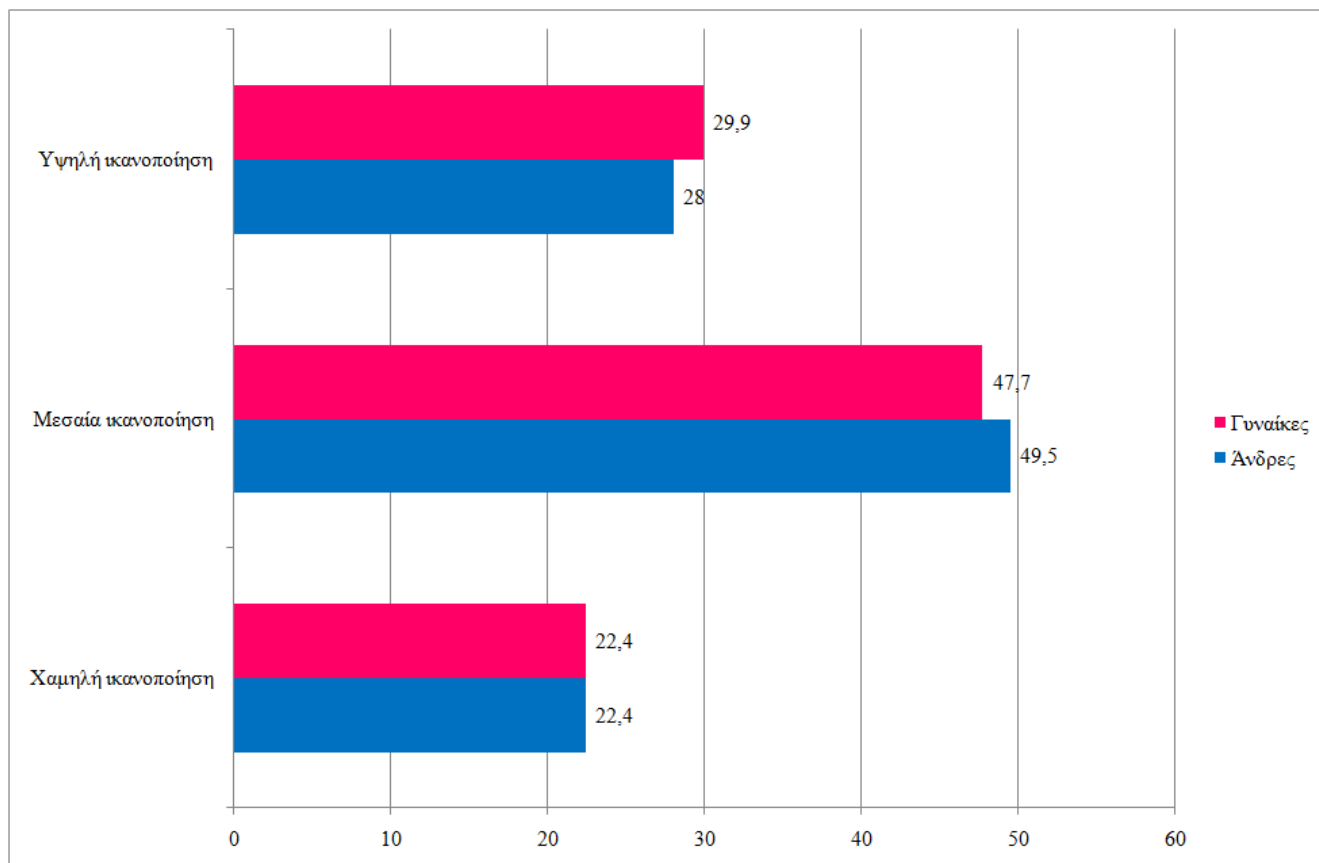
Δεν υπάρχουν εντυπωσιακές διαφορές μεταξύ της ικανοποίησης από το περιβάλλον και της ικανοποίησης των χώρων πράσινου στις διάφορες ηλικιακές ομάδες. Ειδικότερα, η μέση περιβαλλοντική ικανοποίηση κυμάνθηκε από 7,2 στους 10 για τον πληθυσμό ηλικίας 25-34 ετών και 35-49 έως 7,4 για τον πληθυσμό ηλικίας 65-74 ετών. Η μέση ικανοποίηση με τις πράσινες εκτάσεις κυμάνθηκε από 6,9 στους 10 για τον πληθυσμό ηλικίας 25-34 έως 7,3 ετών για τον πληθυσμό ηλικίας 65-74 ετών. Τα στοιχεία αυτά υποδηλώνουν χαμηλότερο μέσο βαθμό ικανοποίησης μεταξύ του πληθυσμού που εισέρχεται στην επαγγελματική ζωή και μεγαλύτερη ικανοποίηση από όσους την εγκαταλείπουν. Αυτές οι διαφορές πιθανότατα έπρεπε να παρατηρηθούν σε σχέση με τους αποκλίνοντες οικονομικούς πόρους, επιτρέποντας στις μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες να ζουν σε ένα καλύτερο περιβάλλον. Από μια ορισμένη ηλικία (75+), η ικανοποίηση μειώθηκε και πάλι, ακολουθώντας μια τάση παρόμοια με εκείνη που παρατηρείται για τη συνολική ικανοποίηση από τη ζωή.

Διάγραμμα 102. Ικανοποίηση από το περιβάλλον διαβίωσης ανά φύλο, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

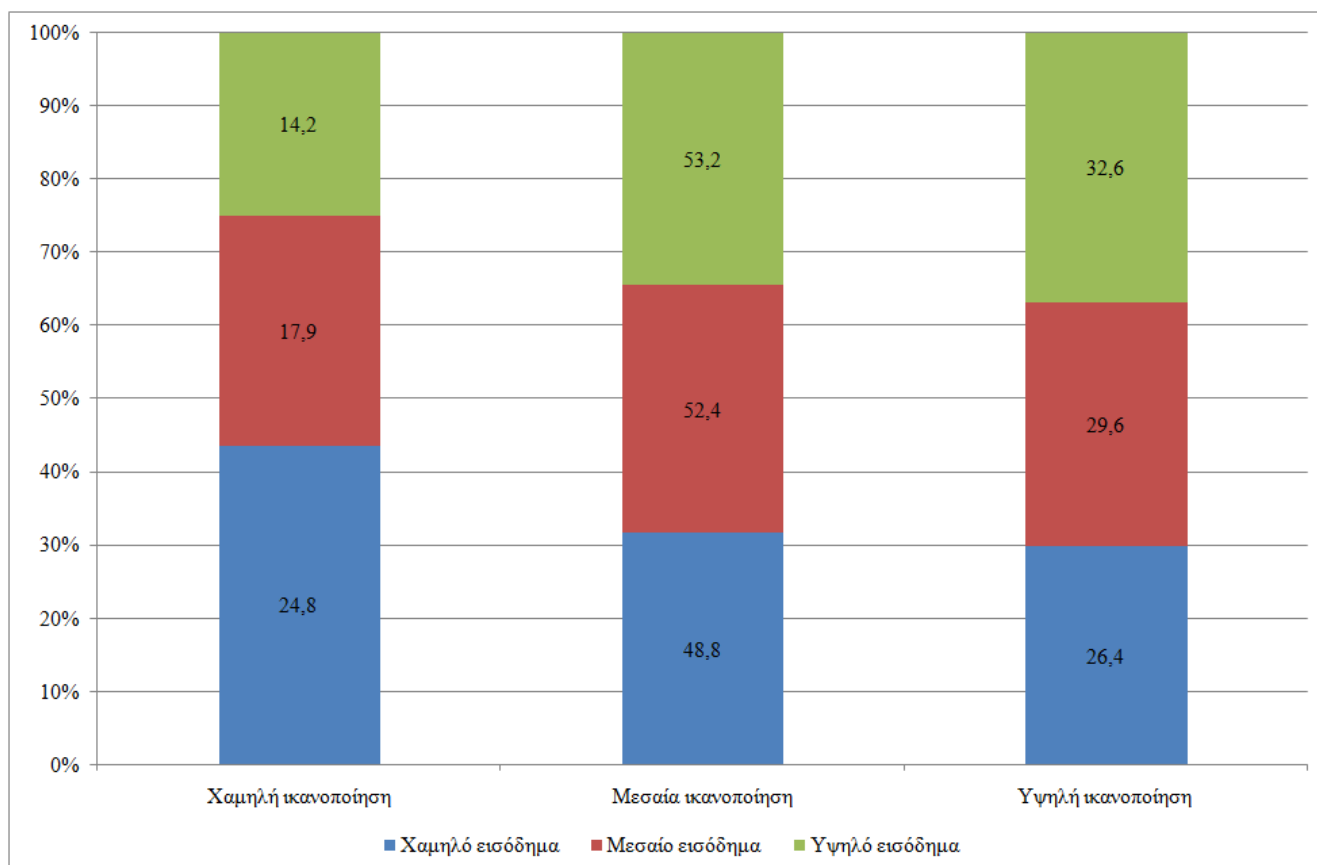
Διάγραμμα 103. Ικανοποίηση από τις πράσινες περιοχές ανά φύλο, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

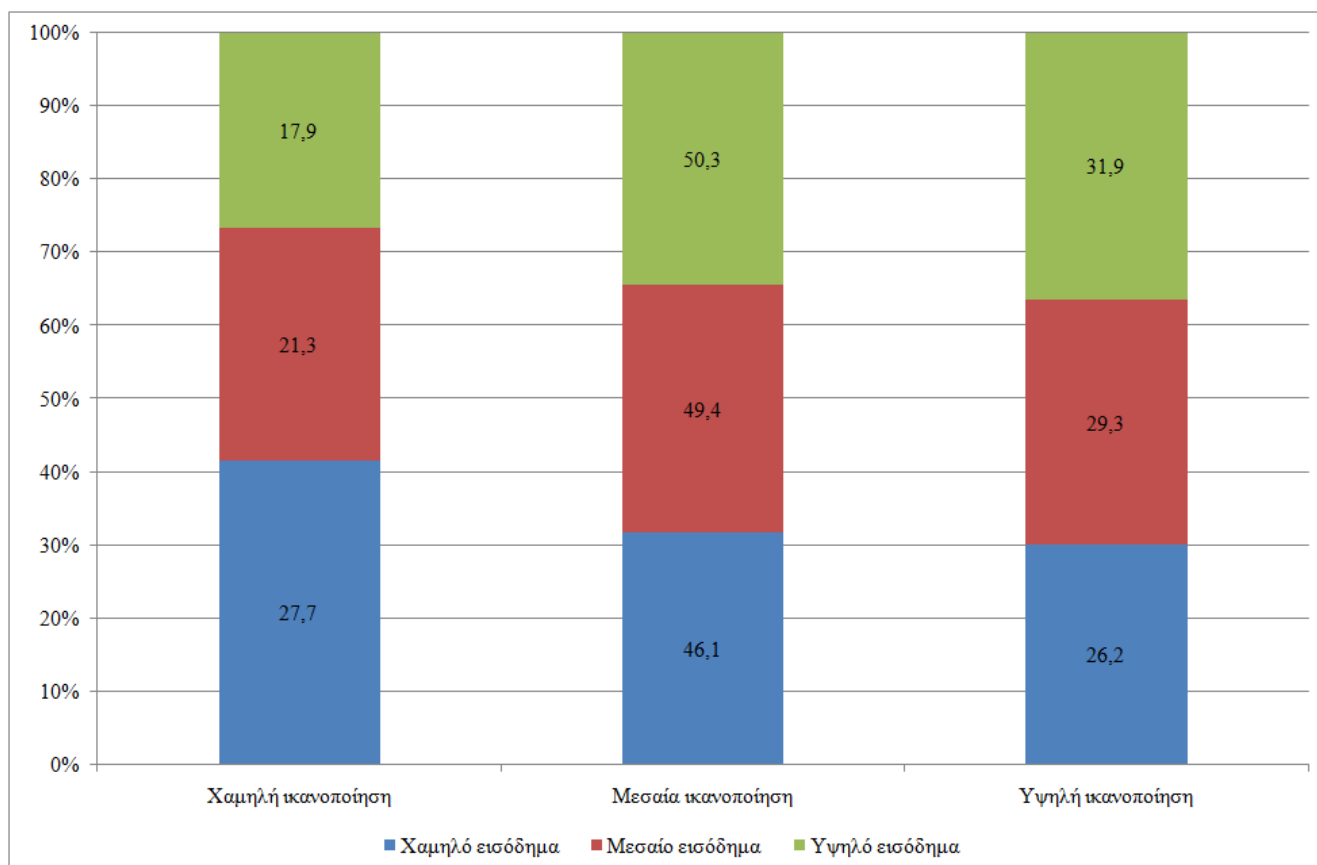
Όταν εξετάζουμε τη μέση ικανοποίηση των ανδρών και των γυναικών με το περιβάλλον διαβίωσης και τις περιοχές πρασίνου, φαίνεται ότι τα δύο φύλα ήταν σχεδόν εξίσου ικανοποιημένα. Παρ'όλα αυτά, οι γυναίκες είχαν την τάση να είναι λίγο πιο πιθανό να αναφέρουν υψηλό επίπεδο ικανοποίησης.

Διάγραμμα 104. Ικανοποίηση από το περιβάλλον διαβίωσης ανάλογα με το εισόδημα, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

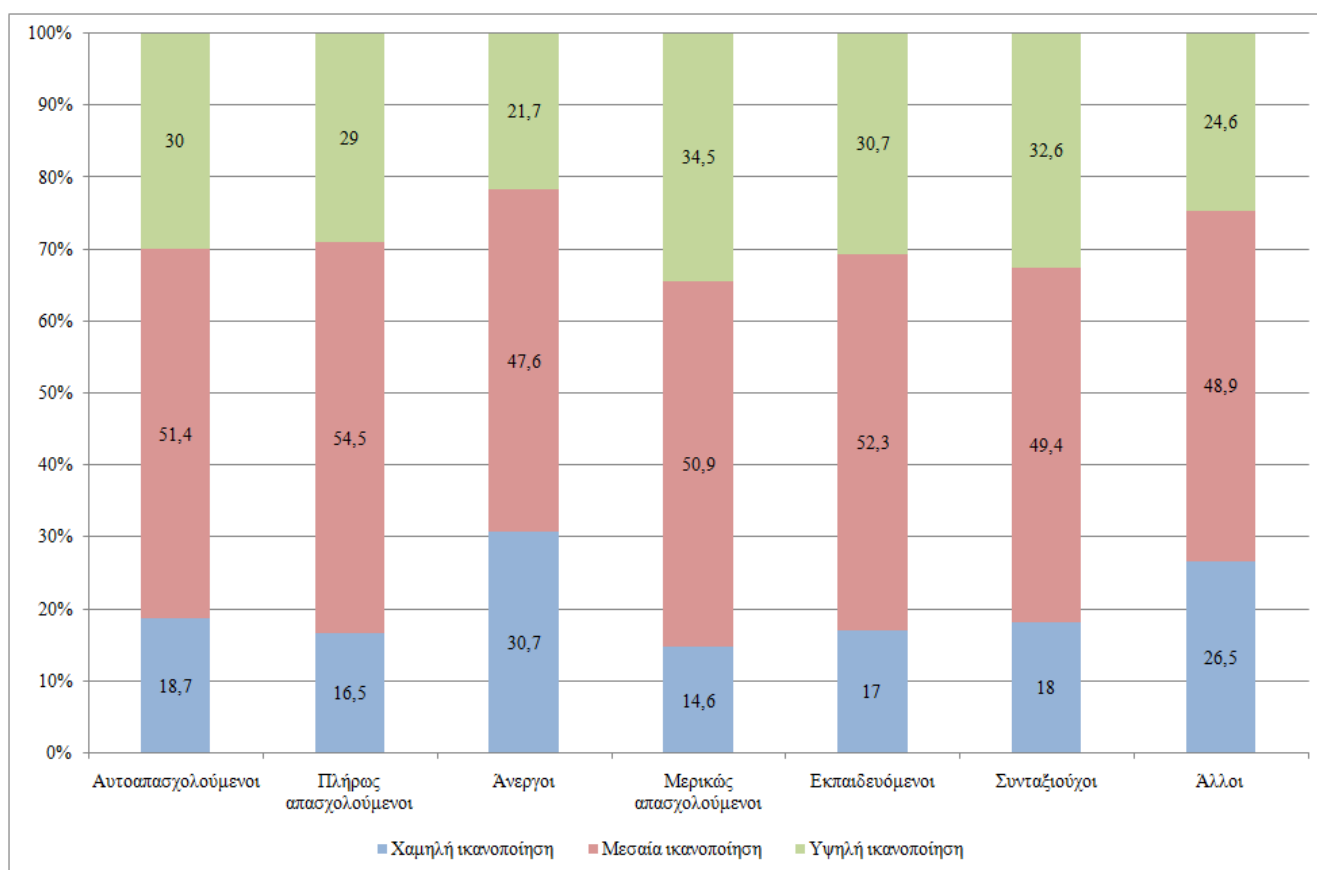
Διάγραμμα 105. Ικανοποίηση από τις πράσινες περιοχές ανάλογα με το εισόδημα, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

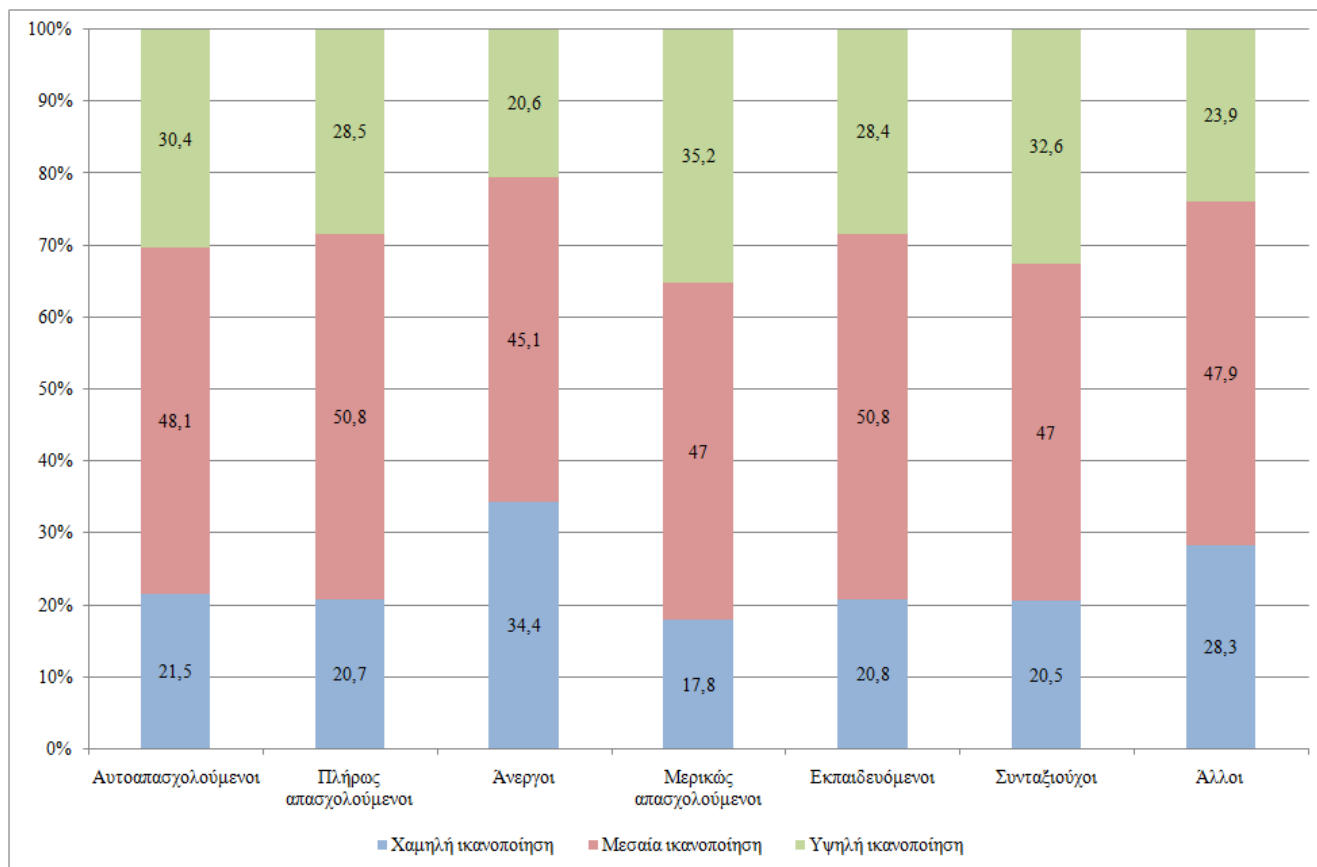
Οι κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες, όπως το εισόδημα, είχαν μεγάλο αντίκτυπο στο επίπεδο ικανοποίησης των κατοίκων της ΕΕ. Πράγματι, η μέση ικανοποίηση με το περιβάλλον διαβίωσης κυμάνθηκε από 7,0 έως 7,5 στους 10 για τους κατοίκους των χαμηλότερων και υψηλότερων εισοδημάτων αντίστοιχα και η μέση ικανοποίηση με τις πράσινες περιοχές κυμάνθηκε από 6,8 σε 7,4 στους 10 για εκείνους τους ανθρώπους στα χαμηλότερα και υψηλότερα εισόδημα αντίστοιχα. Με υψηλότερο διαθέσιμο εισόδημα, ο πληθυσμός που ανήκε στο υψηλότερο έδαφος ήταν σε θέση να κοιτάξει πίσω σε μια ευρύτερη επιλογή ευκαιριών όταν αναζητούσε μια κατοικία, η οποία με τη σειρά της θα μπορούσε να οδηγήσει σε ένα περιβάλλον καλύτερης ποιότητας και ανώτερων συνθηκών στέγασης, εξηγώντας την υψηλότερη αξιολόγηση του περιβάλλοντος και των χώρων πράσινου.

Διάγραμμα 106. Ικανοποίηση από το περιβάλλον διαβίωσης ανάλογα με την οικονομική κατάσταση, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

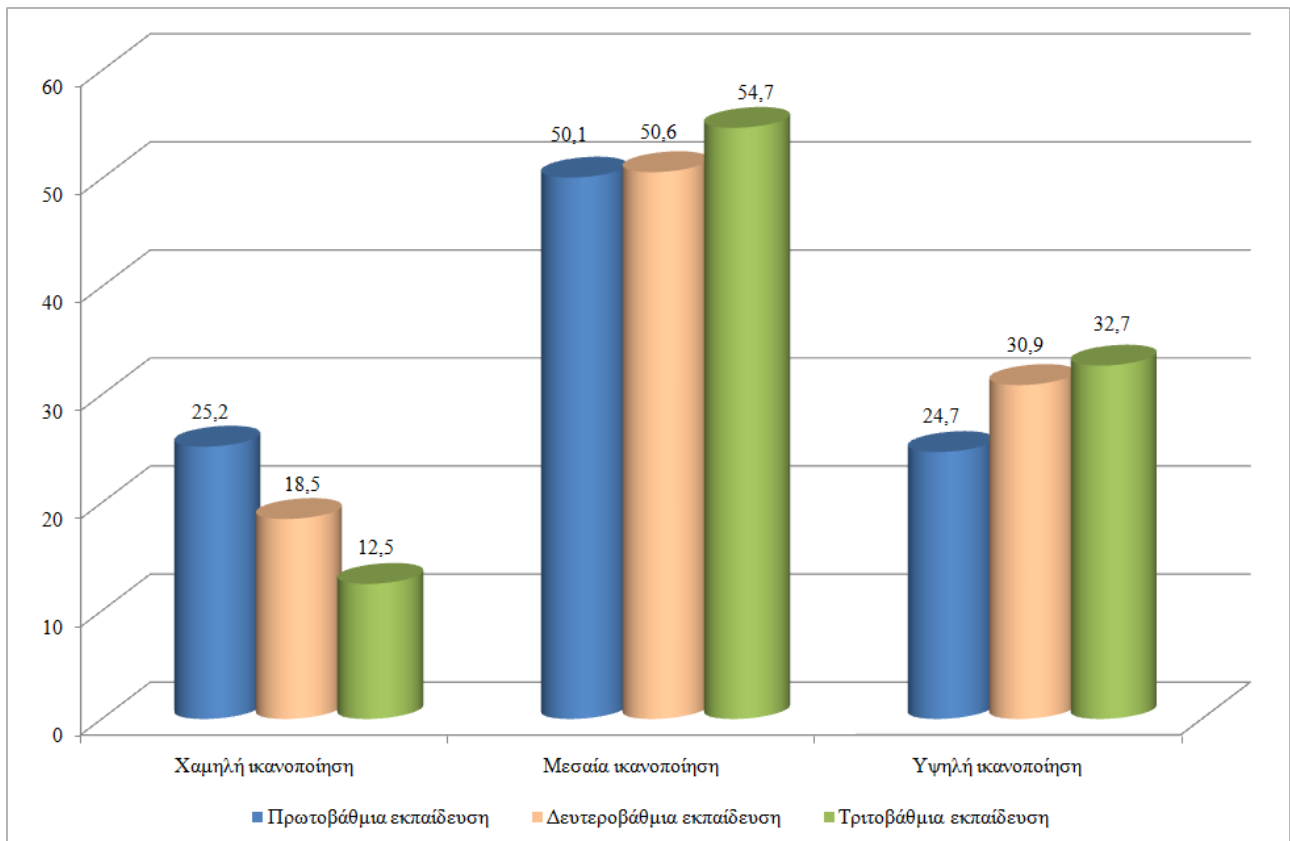
Διάγραμμα 107. Ικανοποίηση από τις πράσινες περιοχές ανάλογα με την οικονομική κατάσταση, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

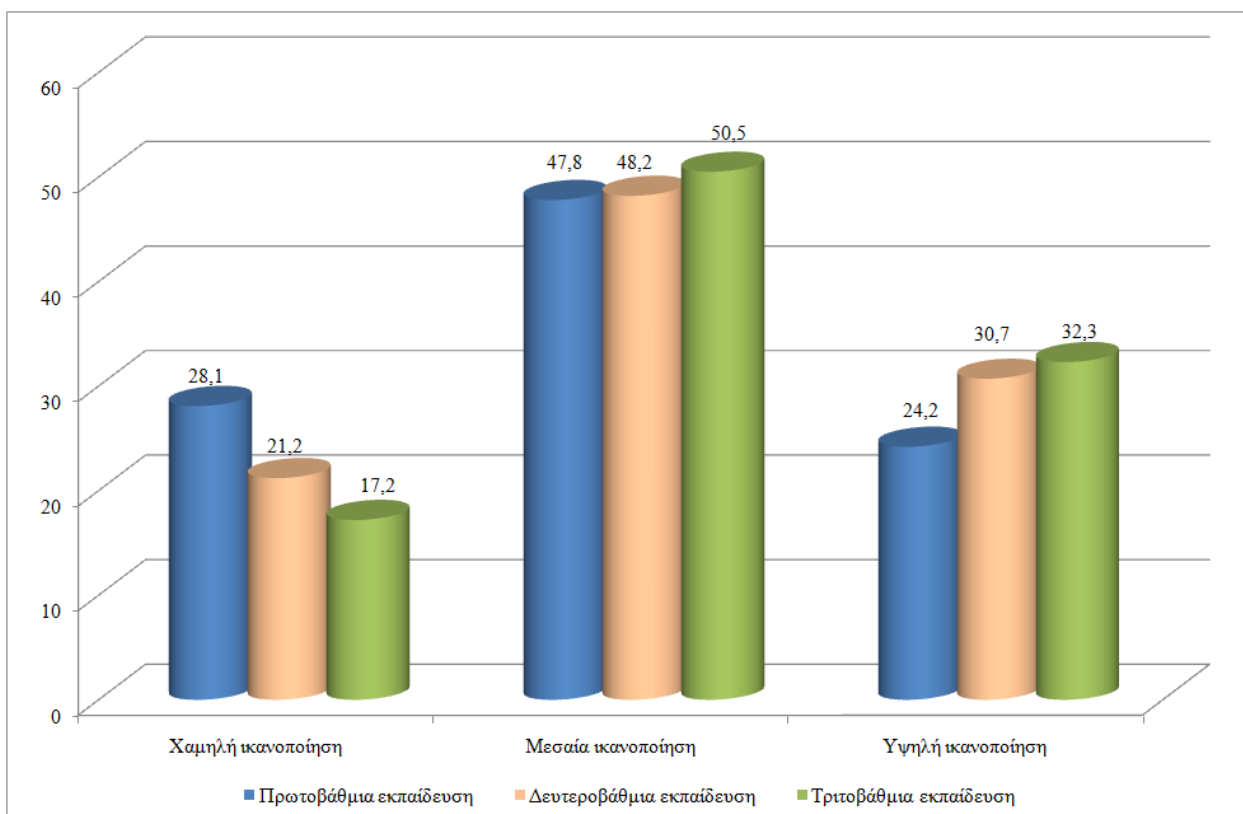
Ο αντίκτυπος της εργασιακής κατάστασης των ερωτηθέντων στο επίπεδο ικανοποίησής τους από το περιβάλλον και τις περιοχές πράσινου ήταν αναμφισβήτητο. Κατά μέσο όρο, οι άνεργοι ήταν πολύ λιγότερο ικανοποιημένοι από το περιβάλλον και τις περιοχές πράσινου από τις άλλες ομάδες, Πιθανώς λόγω της έλλειψης πόρων και της συνακόλουθης μειωμένης ικανότητας να αντέξουν οικονομικά μια κατοικία στις πιο όμορφες γειτονιές. Από την άλλη πλευρά, οι εργαζόμενοι με μερική απασχόληση, ακολουθούμενοι από τους συνταξιούχους, ήταν οι πιο ικανοποιημένοι από το περιβάλλον διαβίωσης και τις περιοχές πράσινου.

Διάγραμμα 108. Ικανοποίηση από το περιβάλλον διαβίωσης ανάλογα με το επίπεδο μόρφωσης, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

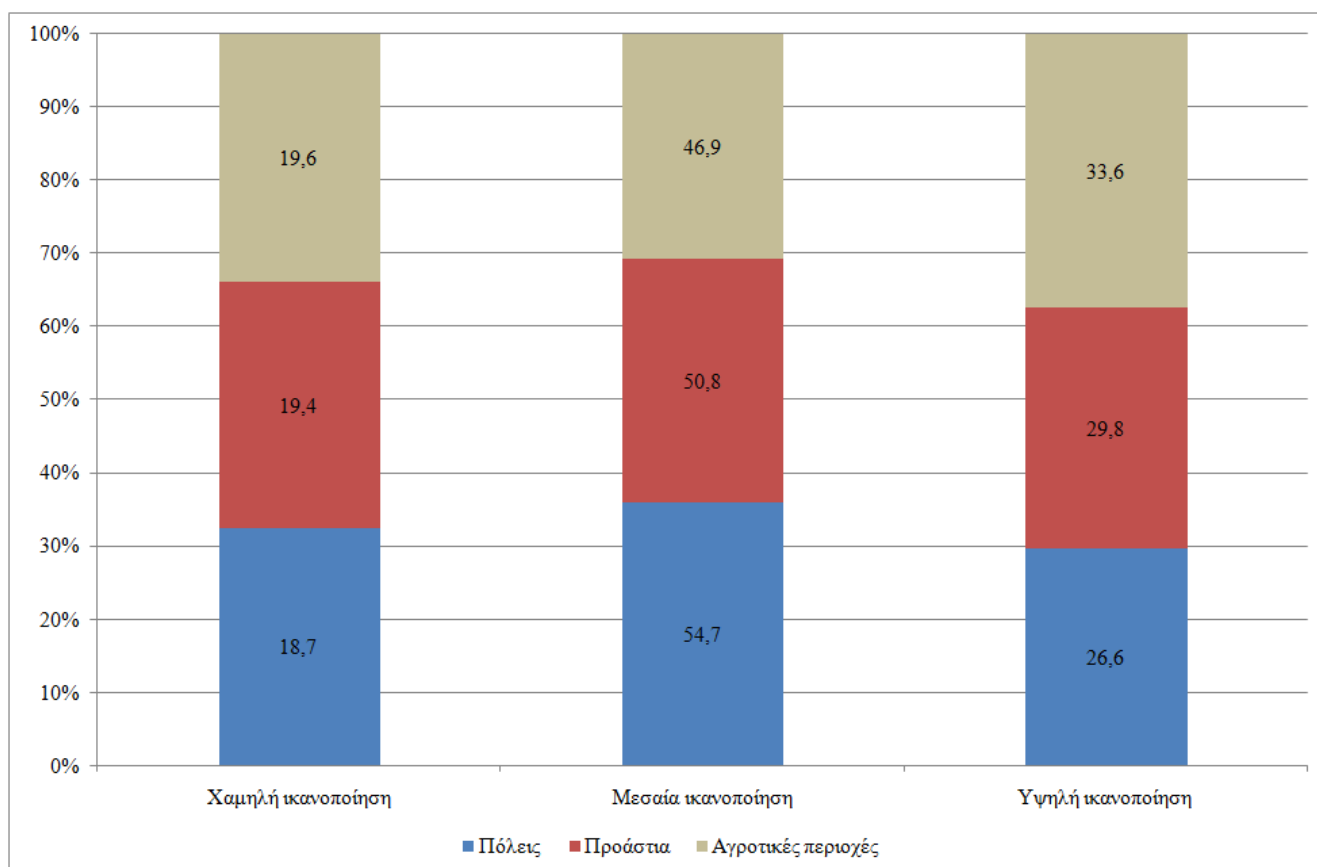
Διάγραμμα 109. Ικανοποίηση από τις πράσινες περιοχές ανάλογα με το επίπεδο μόρφωσης, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

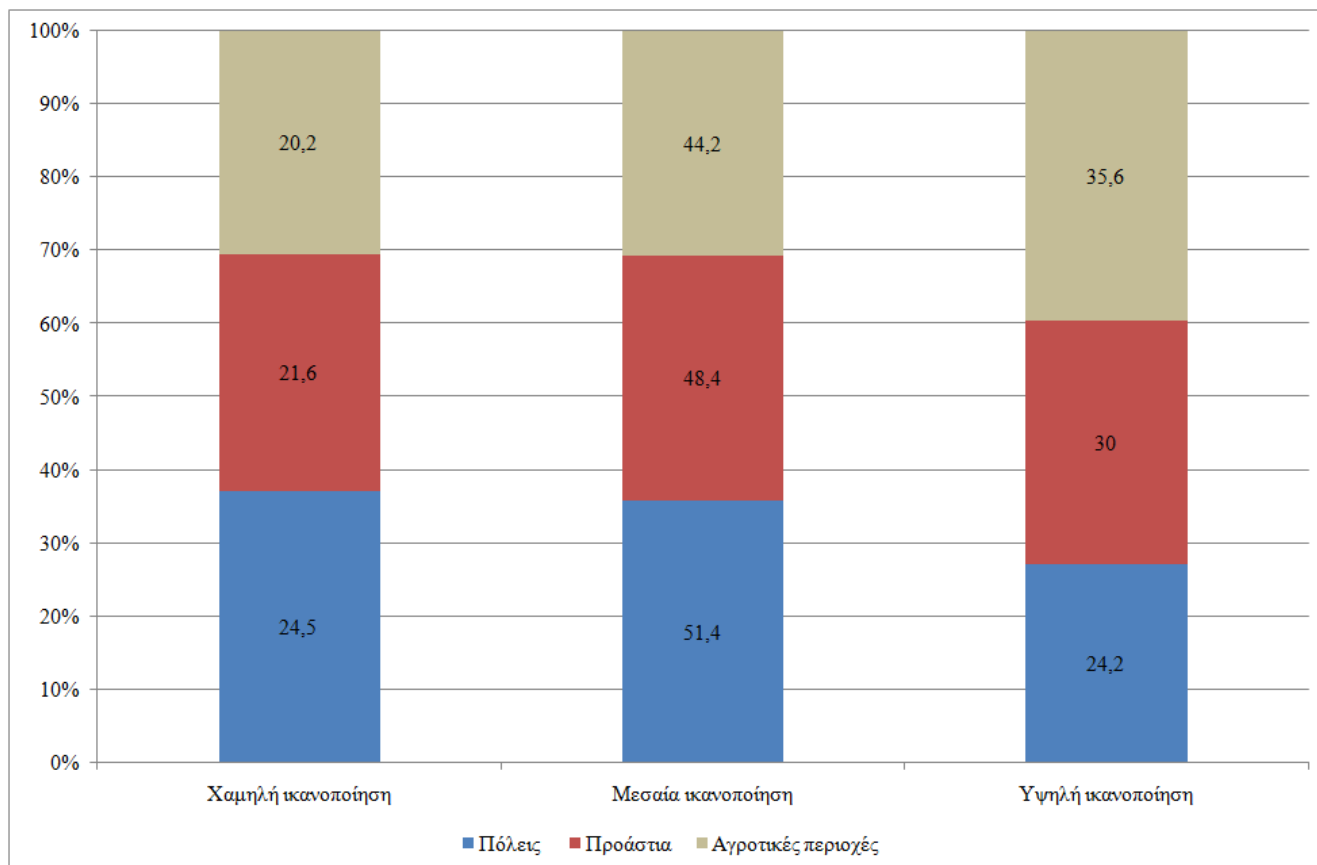
Αναφορικά με την ικανοποίηση από την άποψη της εκπαίδευσης, οι τριτοβάθμιοι απόφοιτοι φάνηκαν να είναι οι πιο ικανοποιημένοι, με μέσο όρο 7,6 στους 10 για ικανοποίηση από το περιβάλλον διαβίωσης και λίγο λιγότερο, 7,4 στους 10, για ικανοποίηση με χώρους πρασίνου. Αντίθετα, οι λιγότερο μορφωμένοι ήταν και οι λιγότερο ικανοποιημένοι από το περιβάλλον και τις περιοχές πρασίνου, στις 6,9 και 6,7 στις 10 αντίστοιχα. Οι ερωτηθέντες που είχαν αποφοιτήσει από την τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν επίσης πολύ πιθανόν να έχουν περισσότερα προσόντα, επομένως κατέχουν τις καλύτερες αμειβόμενες θέσεις εργασίας που τους επέτρεψαν να επιλέξουν ένα καλύτερο περιβάλλον διαβίωσης και συνθήκες στέγασης.

Διάγραμμα 110. Ικανοποίηση από το περιβάλλον διαβίωσης ανάλογα με το βαθμό αστικοποίησης, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 111. Ικανοποίηση από τις πράσινες περιοχές ανάλογα με το βαθμό αστικοποίησης, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Ιδιαίτερα οι αγροτικές περιοχές ή τα προάστια, είχαν μεγαλύτερη τάση να είναι πιο ικανοποιημένοι από το περιβάλλον και τις περιοχές πρασίνου από εκείνους που ζουν στις πιο πυκνοκατοικημένες περιοχές της πόλης. Η διαφορά ήταν υψηλότερη για τη μέση ικανοποίηση με τις περιοχές πρασίνου, καθώς οι πυκνοκατοικημένες περιοχές τείνουν να προσφέρουν λιγότερους χώρους πρασίνου από τις αγροτικές περιοχές. Οι υψηλές συγκεντρώσεις του πληθυσμού δημιουργούν υψηλότερα επίπεδα ρύπανσης, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε ένα ευρύ φάσμα περιβαλλοντικών προβλημάτων, όπως η υπερβολική χρήση νερού και ενέργειας, η υψηλή παραγωγή λυμάτων, η υψηλή έκθεση στο θόρυβο από την κυκλοφορία ή άλλες πηγές.

Πίνακας 7. Οι αντικειμενικοί δείκτες φυσικών και βιοτικών συνθηκών έναντι της χαμηλής ικανοποίησης από το περιβάλλον και τις περιοχές πρασίνου ανά χώρα, 2013.

	Χαμηλή ικανοποίηση από το περιβάλλον	Χαμηλή ικανοποίηση από τους χώρους πρασίνου	Ρύπανση ή άλλα περιβαλλοντικά προβλήματα	Θόρυβος από τους γείτονες ή από το δρόμο
	(% του συνολικού πληθυσμού ηλικίας άνω των 16 ετών)			
ΕΕ-28	19,2	22,4	14,4	19
Βέλγιο	7,5	14,7	17,5	17,5
Βουλγαρία	59	58	14,5	11,1
Τσεχία	17,8	19,5	15,8	14,9

Δανία	10,8	9	6,2	16,5
Γερμανία	15,9	17,9	22,4	26,1
Εσθονία	28,5	25,7	9,7	10,8
Ιρλανδία	10,1	19,6	4,6	9,4
Ελλάδα	36,5	40,2	26,5	24,2
Ισπανία	17,4	27,4	9,8	18,3
Γαλλία	10,7	19,4	12	16,7
Κροατία	39,7	46,2	6,8	10
Ιταλία	35,6	33,5	17,1	18,2
Κύπρος	37,3	39,1	15,7	26,2
Λετονία	19,1	15,6	18,5	14,8
Λιθουανία	13	17,8	15,6	14,1
Λουξεμβούργο	9,2	11,6	12,6	18,5
Ουγγαρία	31,7	37,9	14,1	12,5
Μάλτα	22,8	32	40,3	31,2
Ολλανδία	4	3,2	14,6	24,1
Αυστρία	9,5	12,9	11	18,9
Πολωνία	18,2	19,5	11	14
Πορτογαλία	37,8	41,9	14,8	22,7
Ρουμανία	14,6	19,9	17,5	26,5
Σλοβενία	17,6	14,7	15,3	12,3
Σλοβακία	28,3	29,8	14,7	15,1
Φιλανδία	9	4,4	8,4	13,4
Σουηδία	13,8	7,1	8	12,4
Αγγλία	11,3	16,5	8,3	17
Ισλανδία	14,2	10,5	9,9	11,6
Νορβηγία	6,1	7,2	7,6	11,7
Ελβετία	12	7,7	9	15,7

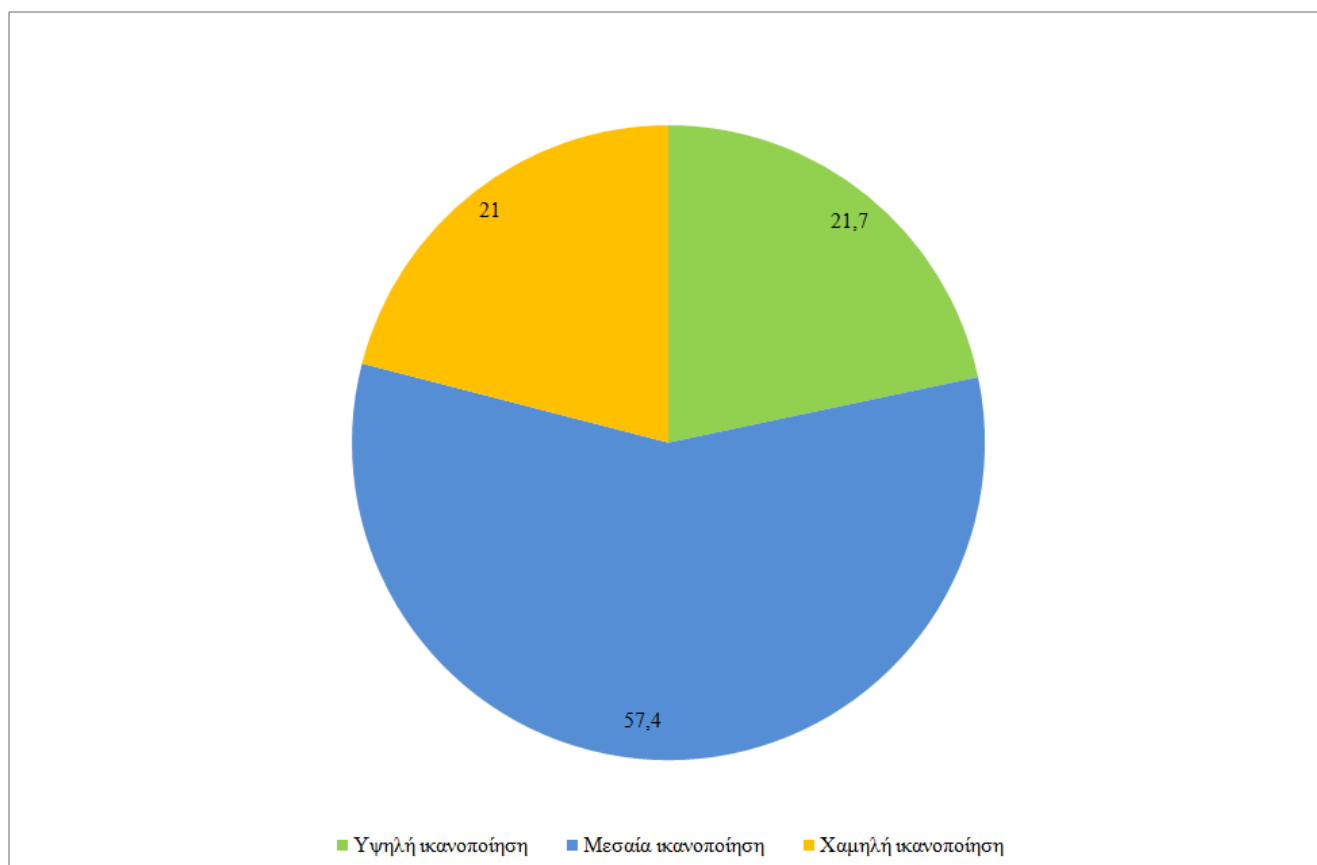
Πηγή: Eurostat

Ο πίνακας συγκρίνει τα ποσοστά των κατοίκων της ΕΕ που αναφέρουν χαμηλή ικανοποίηση από το περιβάλλον και τις περιοχές πράσινου με το ποσοστό του πληθυσμού που εκτίθεται σε ρύπανση και θόρυβο. Φαίνεται ότι τα ποσοστά των ατόμων που δήλωσαν ότι εκτίθενται σε ρύπανση (14,4%) ή θόρυβο (19,0%) στον οικισμό τους ήταν χαμηλότερα από τα ποσοστά των ατόμων που έδειξαν χαμηλή ικανοποίηση από το περιβάλλον διαβίωσης τους (19,2%) ή από πράσινες περιοχές (22,5%).

7.10. Συνολική ικανοποίηση από τη ζωή

Τα υποκειμενικά μέτρα όπως η ικανοποίηση από τη ζωή και το νόημα της ζωής σήμερα θεωρούνται αξιόπιστα μέτρα που υποστηρίζονται από διεθνείς μελέτες και κατευθυντήριες γραμμές. Τα υποκειμενικά μέτρα αποδείχθηκαν επίσης σχετικά με τους αντικειμενικούς δείκτες που λειτουργούν ως εξωτερικοί έλεγχοι επικύρωσης. Καταβλήθηκαν προσπάθειες για να ελαχιστοποιηθούν οι άλλοι παράγοντες που θα μπορούσαν να προκαλέσουν μεροληψίες, όπως για παράδειγμα διακυμάνσεις της διάθεσης. Παρ' όλα αυτά, παραμένουν ορισμένα όρια κατά την ερμηνεία των υποκειμενικών δεικτών ευημερίας: η κοινωνική επιθυμία ορισμένων απαντήσεων και οι κανονιστικές προσδοκίες, όπως οι γενικές τάσεις απαντήσεων (π.χ. τάση αποφυγής ακραίων εναλλακτικών λύσεων) και κυρίως κοινωνικές ιδέες και απόψεις για το τι σημαίνει ικανοποίηση από την ίδια τη ζωή διαμορφώνει την αξιολόγηση του ατόμου για τη συνολική ικανοποίηση της ζωής του.

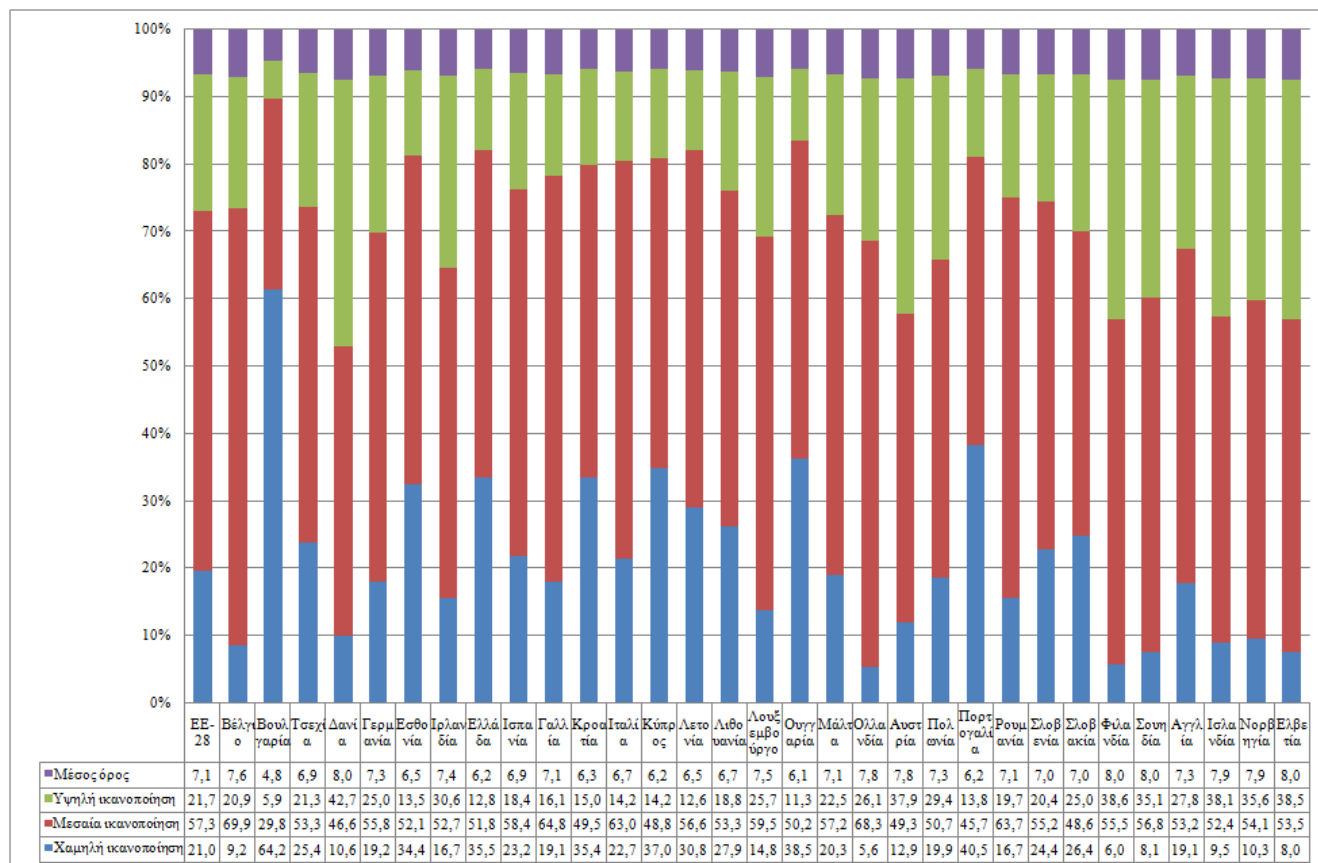
Διάγραμμα 112. Ικανοποίηση από τη ζωή, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Το 21,7% του πληθυσμού της ΕΕ-28 ήταν πολύ ικανοποιημένο από τη ζωή τους, το 57,4% βαθμολόγησε τη συνολική ικανοποίησή τους σε μέσο επίπεδο. Θα πρέπει εντούτοις να ληφθεί υπόψη ότι τα κατώτατα όρια για τα επίπεδα ικανοποίησης της ζωής καθορίζονται κατ' αυτόν τον τρόπο σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προκειμένου να καταστεί δυνατή η σύγκριση μεταξύ χωρών, κοινωνικό-δημογραφικών ομάδων ή διαφορετικών θεμάτων ικανοποίησης.

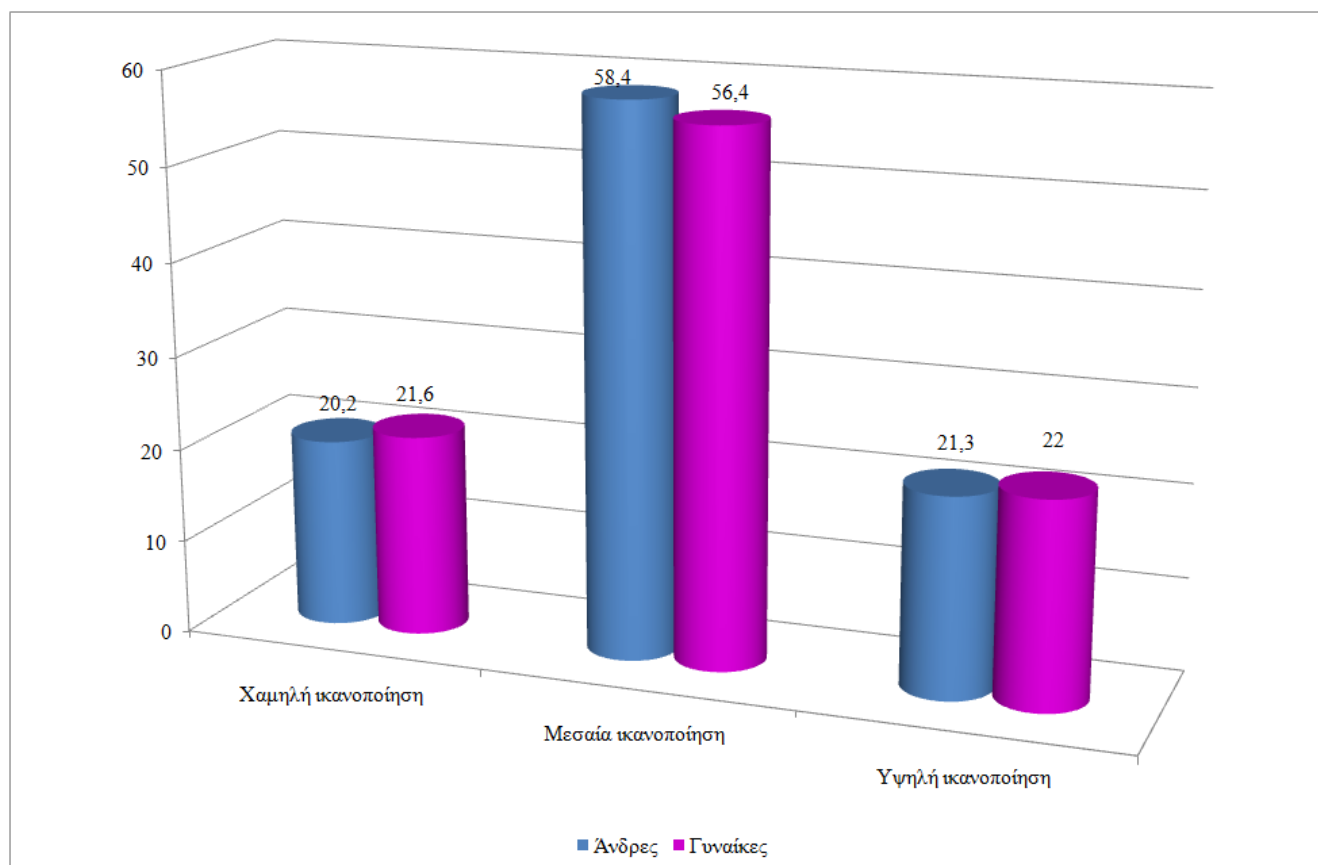
Διάγραμμα 113. Ικανοποίηση από τη ζωή ανά χώρα, 2013.

Πηγή: Eurostat

Η μέση ικανοποίηση από τη ζωή ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των χωρών, κυμαινόμενη από 4,8 στη Βουλγαρία έως 8 στη Σουηδία, τη Δανία και τη Φινλανδία. Οι διαφορές μεταξύ των χωρών στο ποσοστό των ατόμων με χαμηλή ικανοποίηση ήταν ακόμη πιο αξιοσημείωτη. Αυξήθηκαν από 5,6% στην Ολλανδία σε 64,2% στη Βουλγαρία. Τα ποσοστά των ατόμων με μεγάλη ικανοποίηση από τη ζωή κυμάνθηκαν από 5,9% στη Βουλγαρία (ακολουθούμενη από την Ουγγαρία (11,6%) και τη Λετονία (12,6%)) σε 42,1% στη Δανία. Παρόμοιοι μέσο όροι μπορεί να αντανακλούν διαφορετικές κατανομές. Η Γαλλία και η Σλοβακία ανέφεραν τον ίδιο μέσο όρο 7, αλλά η Σλοβακία είχε πολύ υψηλότερα ποσοστά ατόμων με χαμηλή και υψηλή ικανοποίηση από τη ζωή.

Διάγραμμα 114. Ικανοποίηση από τη ζωή ανά φύλο, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Οι γυναίκες βαθμολόγησαν τη συνολική ικανοποίηση από τη ζωή τους ελαφρώς χαμηλότερη από τους άνδρες. Είναι ενδιαφέρον ότι το ποσοστό των γυναικών με υψηλό επίπεδο ικανοποίησης από τη ζωή (22,0%) ήταν ελαφρώς υψηλότερο από αυτό των ανδρών (21,3%). Από την άλλη πλευρά, οριακά περισσότερες γυναίκες από τους άνδρες ανέφεραν χαμηλά επίπεδα ικανοποίησης από τη ζωή (21,6% έναντι 20,2%). Αυτό μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι, γενικά, οι άνδρες και οι γυναίκες είναι ίσοι όσον αφορά την ικανοποίηση της ζωής. Ωστόσο, όταν ελέγχονται για άλλες μεταβλητές όπως το εισόδημα, η οικογενειακή κατάσταση, η θέση στην αγορά εργασίας, οι γυναίκες εξακολουθούν να είναι περισσότερο ικανοποιημένες από τη ζωή τους από τους άνδρες. Η διαφορά παραμένει εντούτοις πολύ μικρή.

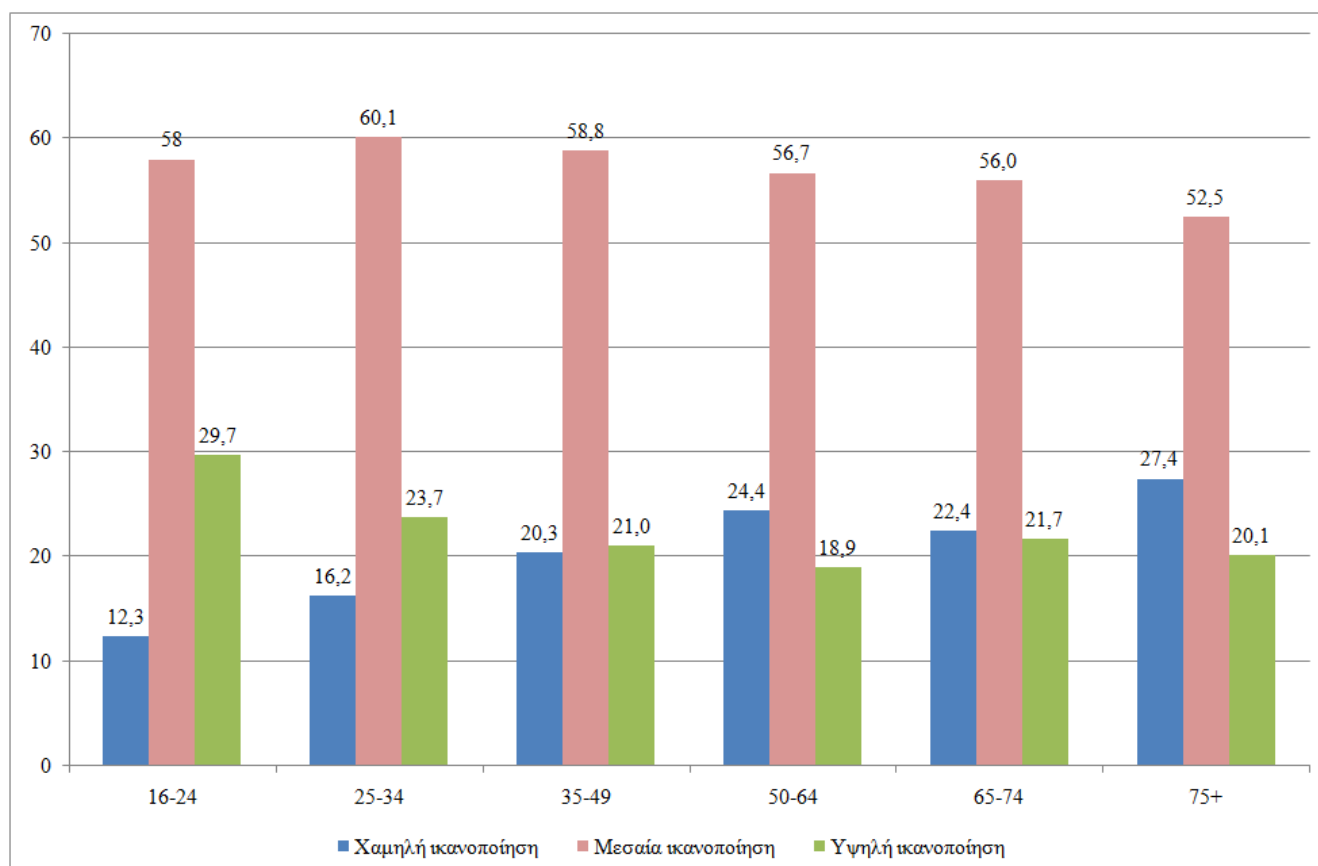
Πίνακας 8. Ικανοποίηση από τη ζωή ανά ηλικιακή ομάδα και χώρα (μέση βαθμολογία), 2013.

	Ηλικιακές ομάδες						Σύνολο
	16-24	25-34	35-49	50-64	65-74	75+	
ΕΕ-28	7,6	7,3	7,1	6,9	7	6,8	7,1
Βέλγιο	7,8	7,6	7,6	7,5	7,5	7,4	7,6
Βουλγαρία	5,8	5,4	4,9	4,6	4,3	3,9	4,8
Τσεχία	7,7	7,3	7	6,6	6,6	6,5	6,9
Δανία	8,1	7,8	7,8	7,9	8,6	8,4	8
Γερμανία	7,6	7,3	7,2	7	7,4	7,5	7,3
Εσθονία	7,2	7,1	6,5	5,9	6,1	6	6,5
Ιρλανδία	7,7	7,4	7,2	7,3	8	7,8	7,4
Ελλάδα	7	6,4	6,3	6	5,9	5,5	6,2
Ισπανία	7,4	7,1	6,9	6,7	6,9	6,4	6,9

Γαλλία	7,6	7,3	7	7	7	6,7	7
Κροατία	7,5	7,2	6,4	6,1	6	6	6,3
Ιταλία	7	6,8	6,8	6,6	6,4	6,3	6,7
Κύπρος	6,9	6,4	6,1	5,7	6,1	6	6,2
Λετονία	7,3	7	6,4	6,2	6,1	6	6,5
Λιθουανία	7,8	7,3	6,7	6,3	6,5	6,1	6,7
Λουξεμβούργο	7,8	7,7	7,4	7,3	7,4	7,3	7,5
Ουγγαρία	7,1	6,7	6,2	5,8	5,9	5,6	6,2
Μάλτα	7,6	7,5	7,1	6,9	7,1	7	7,1
Ολλανδία	7,9	8	7,6	7,7	7,9	7,9	7,8
Αυστρία	8,4	8,1	7,7	7,7	7,7	7,6	7,8
Πολωνία	8,1	7,8	7,4	7	6,9	6,9	7,3
Πορτογαλία	7,5	6,8	6,3	5,7	5,9	5,6	6,2
Ρουμανία	8	7,5	7,4	6,9	6,7	6,2	7,2
Σλοβενία	7,8	7,4	7,1	6,6	6,6	6,4	7
Σλοβακία	7,6	7,4	6,9	6,6	6,7	6,1	7
Φιλανδία	8,2	8,3	8,1	8	8	7,7	8
Σουηδία	7,9	7,8	7,9	7,9	8,3	8,1	8
Αγγλία	7,5	7,3	7,1	7,1	7,7	7,5	7,3
Ισλανδία	8,2	8	7,9	7,8	7,9	8,1	7,9
Νορβηγία	8	7,8	7,8	7,9	8,1	7,9	7,9
Ελβετία	8,1	7,9	7,9	8	8,4	8,4	8

Πηγή: Eurostat

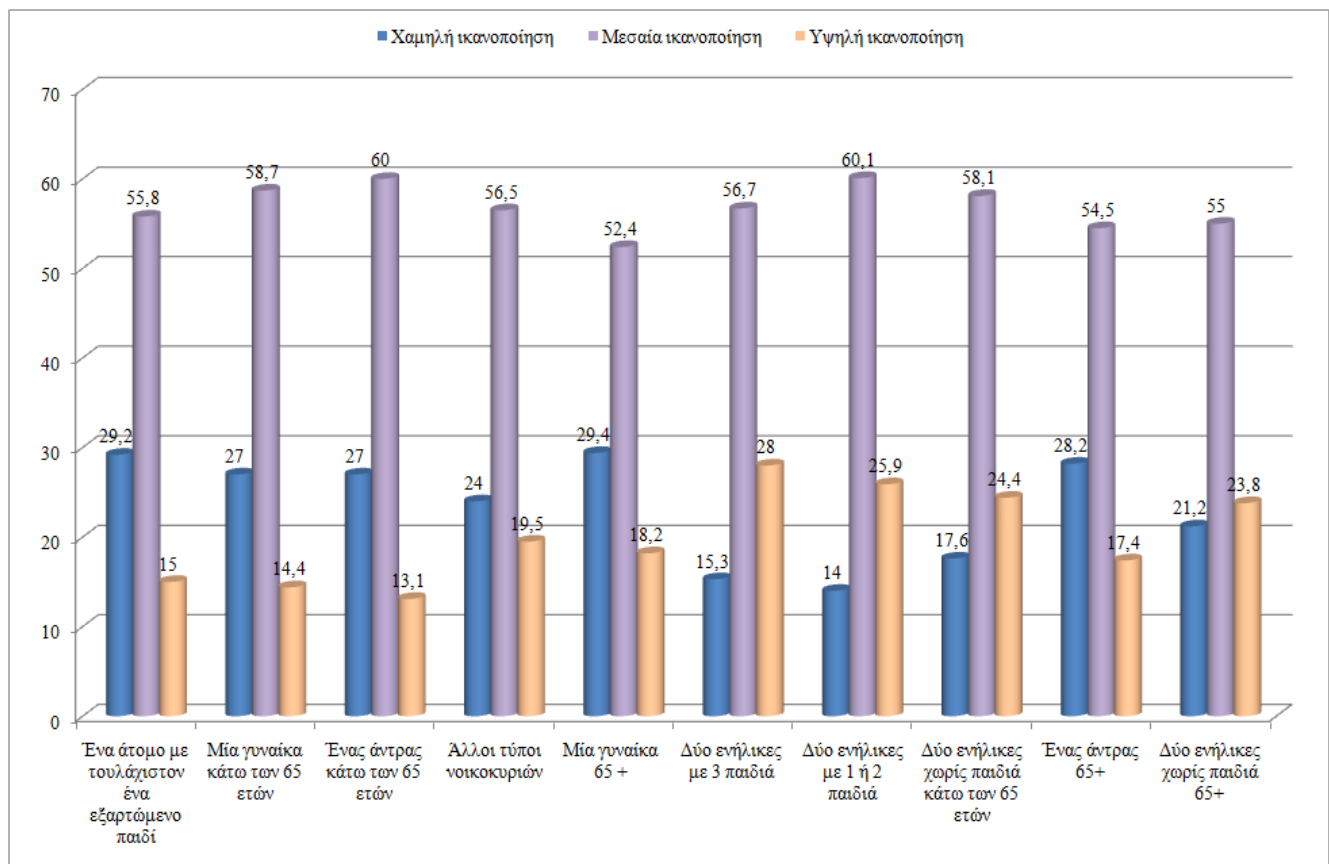
Διάγραμμα 115. Ικανοποίηση από τη ζωή ανά ηλικιακή ομάδα, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Η ικανοποίηση από τη ζωή ήταν υψηλότερη μεταξύ της νεότερης ηλικιακής ομάδας το 2013. Μειώθηκε με την αυξανόμενη ηλικία, με εξαίρεση την ηλικιακή ομάδα 65-74 ετών, η οποία είναι για τους περισσότερους ανθρώπους η περίοδος αμέσως μετά τη συνταξιοδότησή τους, με μέσους όρους υψηλότερους από όσους είναι ηλικίας μεταξύ 50 και 64 ετών (7,0 έναντι 6,9). Αυτό το "φαινόμενο συνταξιοδότησης" παρατηρείται στην πλειοψηφία των συμμετεχουσών χωρών, με εξαίρεση οκτώ (κυρίως κεντρικά και νότια κράτη μέλη της ΕΕ: Βουλγαρία, Ελλάδα, Γαλλία, Κροατία, Ιταλία, Λετονία, Πολωνία και Ρουμανία), όπου άτομα ηλικίας 65-74 ετών δεν ανέφεραν υψηλότερη ικανοποίηση ως προς τη ζωή από ό,τι άτομα ηλικίας 50 έως 64 ετών. Ωστόσο, στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ, η νεώτερη ηλικιακή ομάδα ανέφερε τα υψηλότερα ποσοστά ικανοποίησης από τη ζωή, με εξαίρεση τη Δανία, την Ολλανδία, τη Σουηδία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ελβετία και τη Νορβηγία, όπου οι άνθρωποι ηλικίας 65 ετών και άνω ήταν ακόμη περισσότερο ικανοποιημένοι από τους νέους. Η επίδραση της ηλικίας στην ικανοποίηση από τη ζωή είναι μικρή αλλά στατιστικά σημαντική. Ωστόσο, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι τα προβλήματα υγείας σε μεγαλύτερη ηλικία διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο και ότι η ίδια η ηλικία δεν αποτελεί την κινητήρια δύναμη εδώ. Οι επιπτώσεις της συλλογικής συμπεριφοράς πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη κατά την εξέταση των ηλικιακών διαφορών: άνθρωποι της ίδιας ηλικιακής ομάδας σε μια συγκεκριμένη χώρα ανήκουν στην ίδια γενιά, έζησαν την ενεργό ζωή τους σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο και βίωσαν πολέμους και ειρήνη σε παρόμοιες περιόδους της ζωής τους.

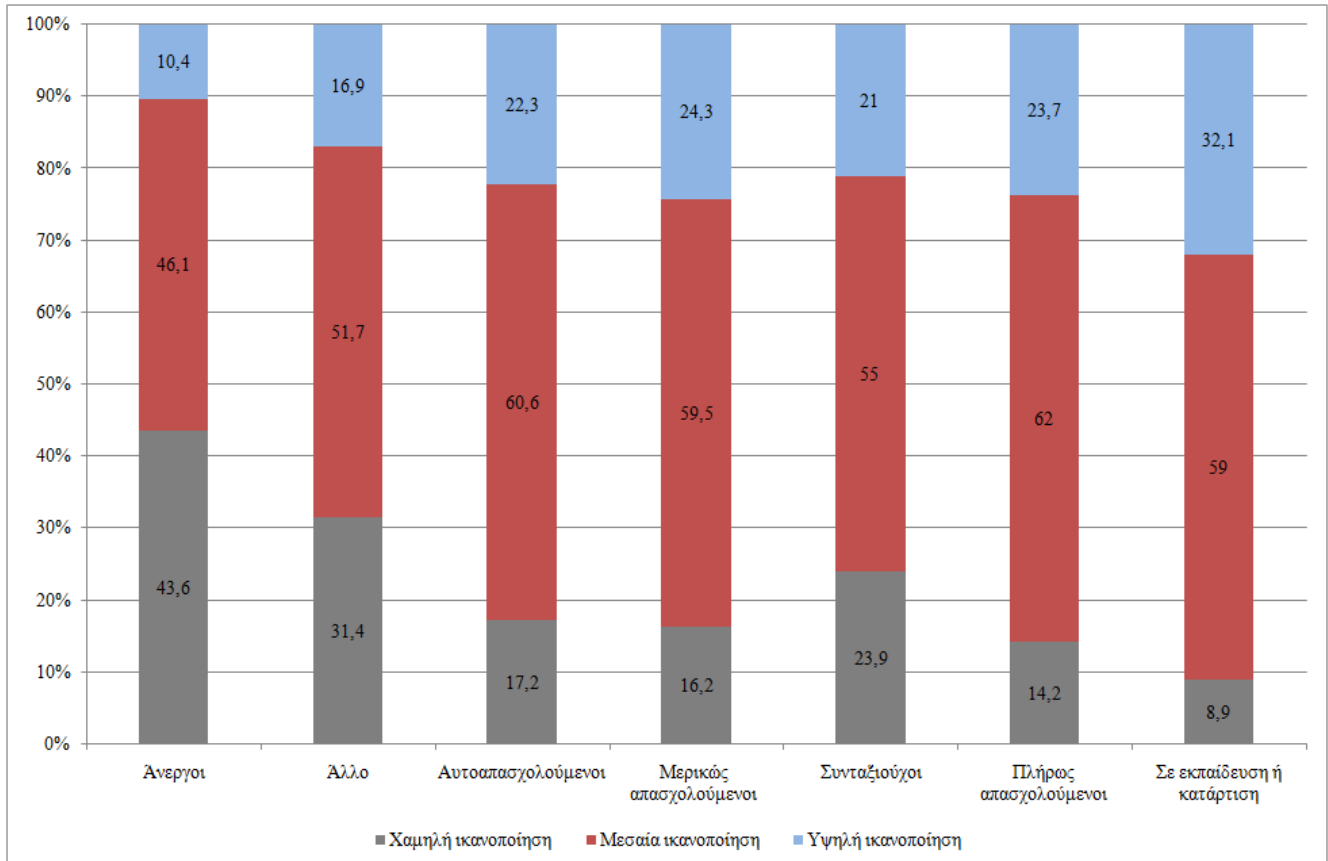
Διάγραμμα 116. Ικανοποίηση από τη ζωή ανά τύπο νοικοκυριού, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Η ικανοποίηση της ζωής των ανθρώπων που ζουν μόνοι είναι κάτω από το μέσο επίπεδο των ζευγαριών (με και χωρίς παιδιά). Δύο ενήλικες που ζουν με παιδιά ανέφεραν τα υψηλότερα επίπεδα για ικανοποίηση από τη ζωή. Οι χαμηλότερες μέσες τιμές ικανοποίησης της ζωής, από την άλλη πλευρά, μπορούν να παρατηρηθούν για τα νοικοκυριά ενός ατόμου ηλικίας κάτω των 65 ετών και τα μονογονεϊκά νοικοκυριά. Οι γυναίκες ηλικίας 65+ συνηθέστερα ανέφεραν χαμηλό επίπεδο ικανοποίησης από τη ζωή (29,4%), ακολουθούμενες από μονογονεϊκά νοικοκυριά (29,2%). Στο άλλο άκρο της κλίμακας, οι άνθρωποι που ζούσαν σε ένα ζευγάρι με τρία ή περισσότερα εξαρτώμενα παιδιά, το 28,0% ανέφεραν πολύ και μόνο το 15,3% ένα χαμηλό επίπεδο ικανοποίησης από τη ζωή.

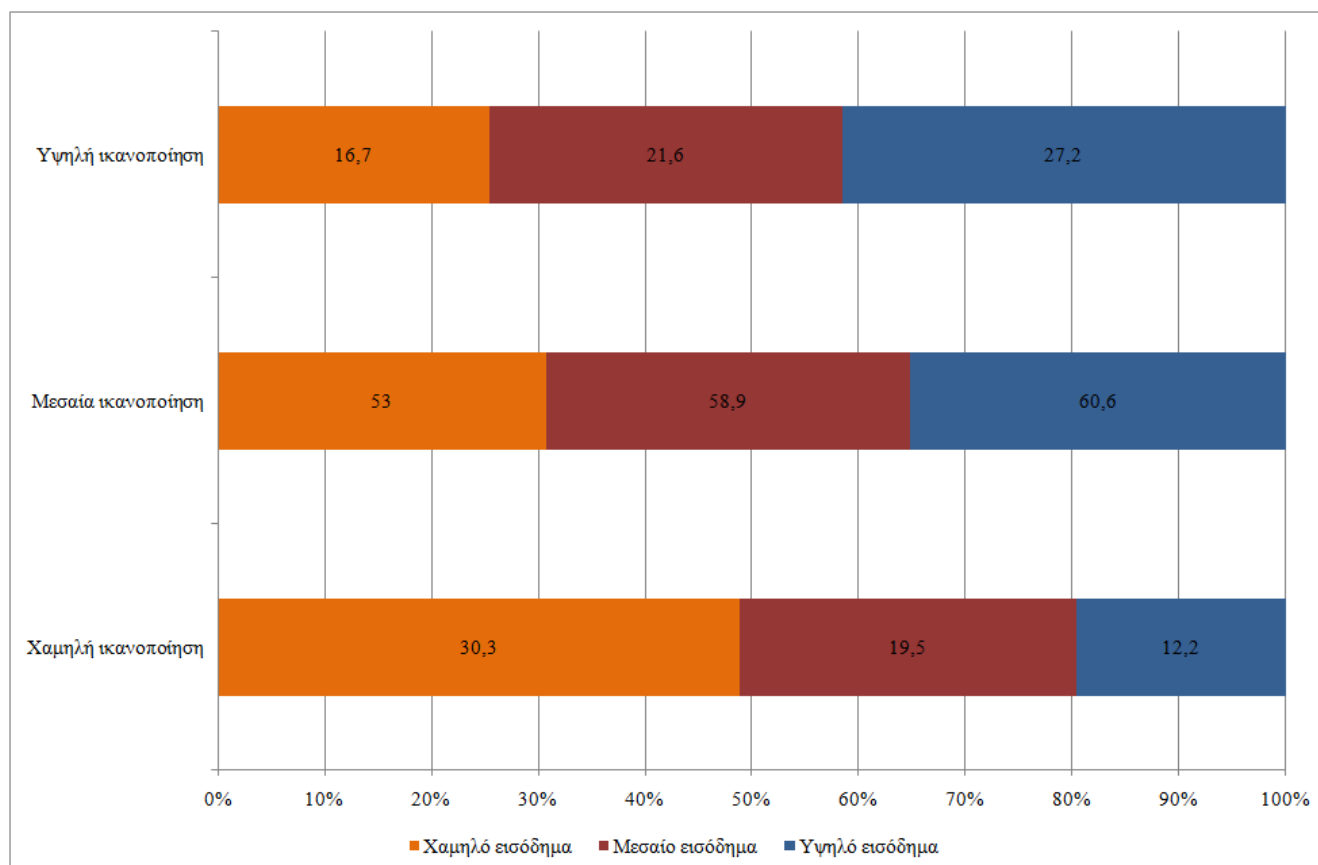
Διάγραμμα 117. Ικανοποίηση από τη ζωή ανάλογα με τον τύπο απασχόλησης, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Το παραπάνω διάγραμμα υπογραμμίζει μια σαφή σχέση μεταξύ της εργασιακής κατάστασης και της ικανοποίησης της ζωής. Το τμήμα του πληθυσμού που συμμετείχε ενεργά στην αγορά εργασίας ή προετοίμαζε να το πράξει, όπως εκείνοι που φοιτούν στην εκπαίδευση ή την κατάρτιση, ήταν περισσότερο ικανοποιημένοι από τη ζωή τους κατά μέσο όρο από ό, τι οι άνεργοι, οι συνταξιούχοι ή άλλες ομάδες. Το χαμηλότερο επίπεδο συνολικής ικανοποίησης από τη ζωή αναφέρθηκε από τους άνεργους. Μέσα στην ομάδα των απασχολούμενων, η ικανοποίηση από τη ζωή ήταν ελαφρώς χαμηλότερη για τους εργαζόμενους με μερική απασχόληση από ό, τι για τους αντίστοιχους πλήρους απασχόλησης. Δεδομένου του υψηλού ποσοστού των μερικώς απασχολούμενων που δεν επιλέγουν οικειοθελώς αυτό το πρόγραμμα σε πολλές χώρες, η διαφορά μεταξύ αυτών των δύο ομάδων δεν πρέπει να υπερεκτιμηθεί. Σε σχεδόν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ τα άτομα που παρακολουθούν την εκπαίδευση ή την κατάρτιση ανέφεραν τους υψηλότερους μέσους όρους ικανοποίησης από τη ζωή το 2013, με εξαίρεση μόνο τη Δανία, τη Φινλανδία και την Ιρλανδία, όπου οι άνθρωποι με πλήρη απασχόληση ήταν πιο ικανοποιημένοι.

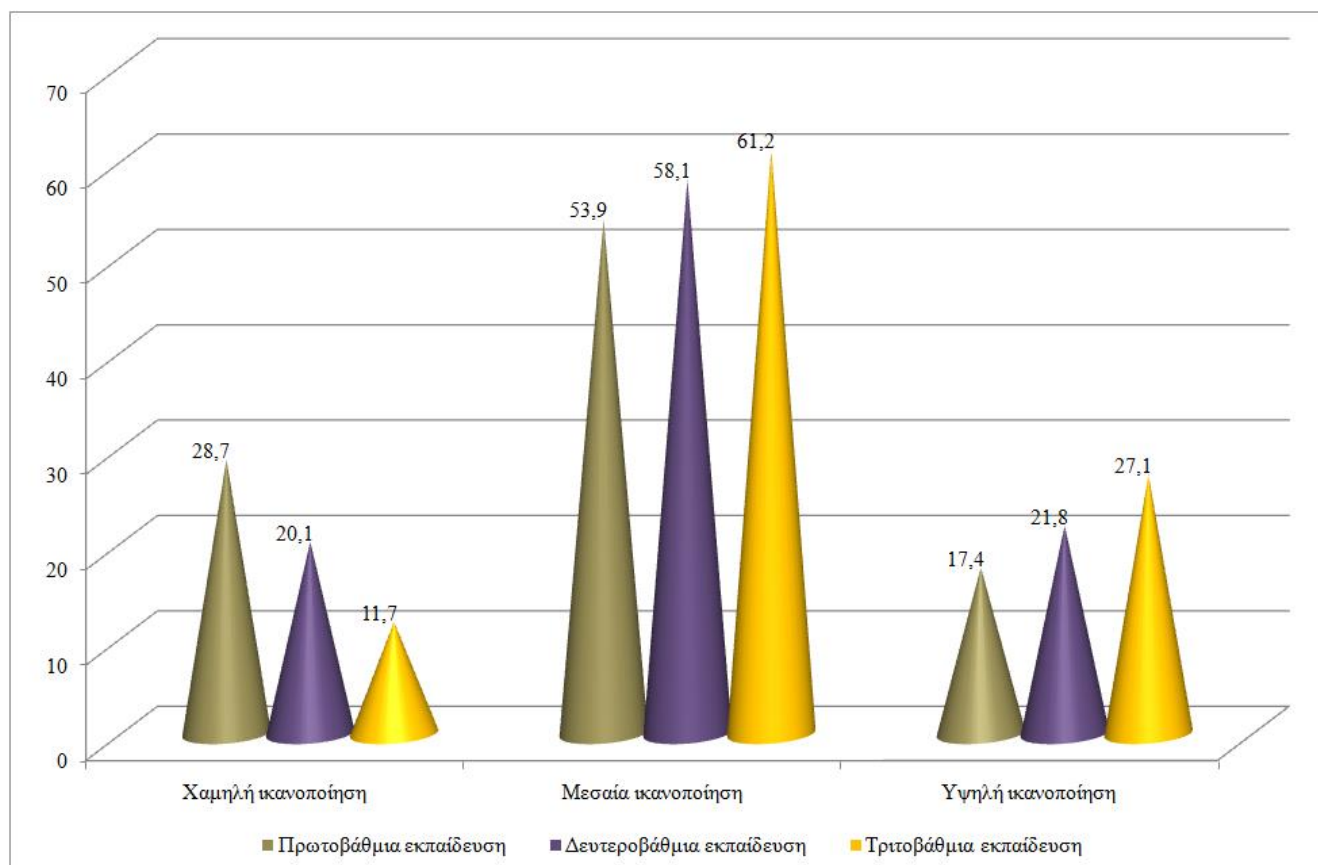
Διάγραμμα 118. Ικανοποίηση από τη ζωή ανάλογα με το εισόδημα, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Η ανάλυση της σχέσης ανάμεσα στο εισόδημα και την ικανοποίηση από τη ζωή έχει μακρά παράδοση στην εμπειρική έρευνα της ευημερίας. Οι πρώτες εργασίες χρονολογούνται από τη δεκαετία του 1970. Ένας από τους πρώτους που διερεύνησε την εμπειρική σχέση μεταξύ ικανοποίησης εισοδήματος και ζωής, τόσο σε ατομικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο χώρας, ήταν ο Easterlin (1974). Παρατήρησε ότι οι πλουσιότεροι άνθρωποι ήταν πιο ευτυχισμένοι από τους φτωχότερους σε μια χώρα και ότι κατά μέσον όρο οι πλουσιότερες χώρες ανέφεραν υψηλότερη υποκειμενική ευημερία από ό, τι οι φτωχότερες, κάτι που είναι κοινό ζήτημα σήμερα και έχει επιβεβαιωθεί από πολλές μελέτες. Ωστόσο, ο Easterlin έδειξε ότι παρά την οικονομική ανάπτυξη, η μέση βαθμολογία της υποκειμενικής ευημερίας παρέμεινε περίπου σταθερή κατά την περίοδο αυτή. Αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι το αυξανόμενο εισόδημα γενικά συνοδεύεται από αύξηση της ικανοποίησης από τη ζωή, αλλά μόνο μέχρι ένα συγκεκριμένο σημείο. Από τα στοιχεία που αναλύονται προκύπτει επίσης ότι το υψηλότερο εισόδημα σχετίζεται με υψηλότερα ποσοστά ικανοποίησης από τη ζωή. Οι άνθρωποι με χαμηλότερο εισόδημα είχαν το χαμηλότερο μέσο όρο σε σύγκριση με τις άλλες ομάδες εισοδήματος. Μόνο το 16,7% των ατόμων στο χαμηλότερο ανέφεραν ότι ήταν πολύ ικανοποιημένοι από τη ζωή, σε αντίθεση με το 27,2% του πληθυσμού στην υψηλότερη ομάδα εισοδήματος. Η χαμηλή ικανοποίηση από τη ζωή αναφέρθηκε από το 30,3% των ατόμων που βρίσκονταν στο χαμηλότερο εισόδημα, σε σύγκριση με τα υψηλότερα κατά 12,2%.

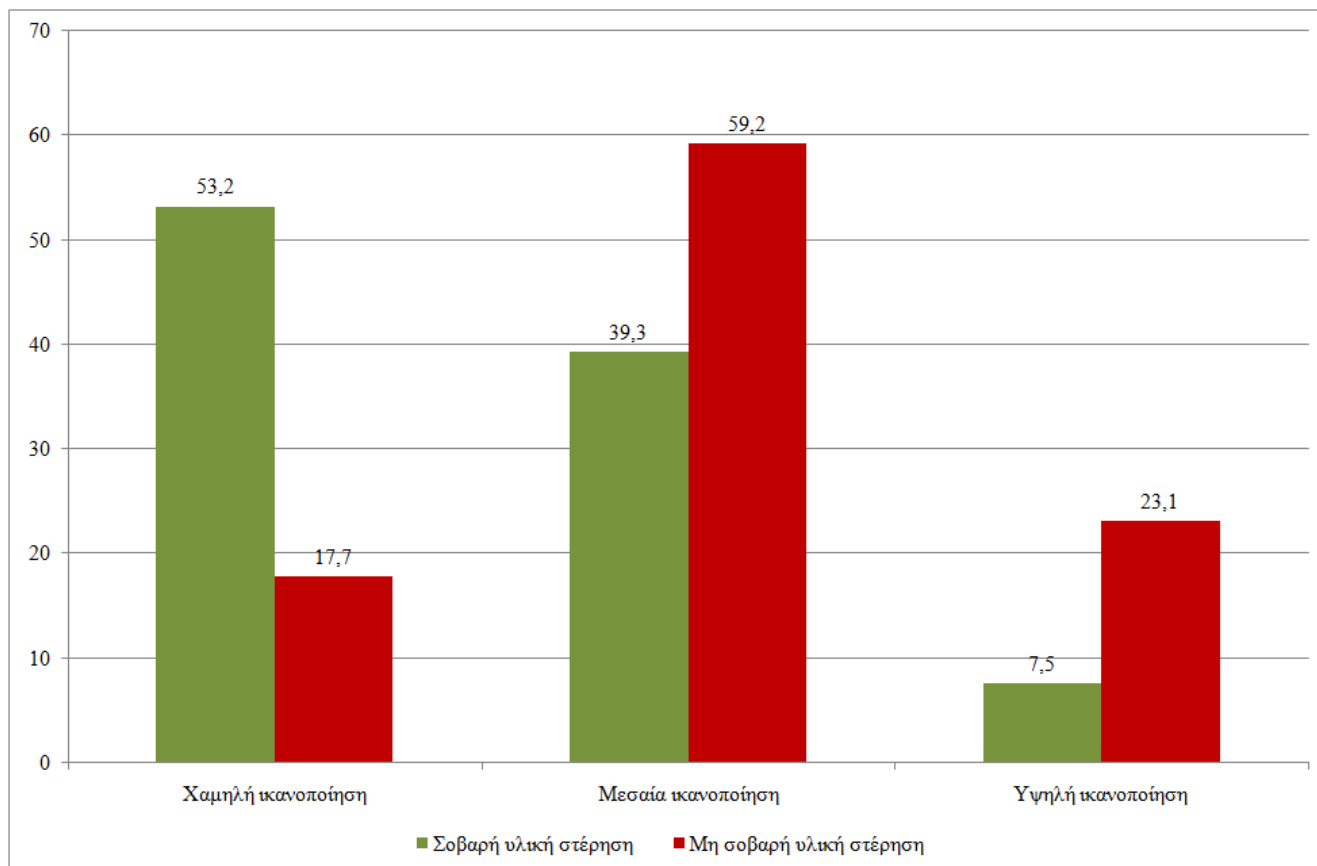
Διάγραμμα 119. Ικανοποίηση από τη ζωή ανάλογα με το επίπεδο μόρφωσης, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

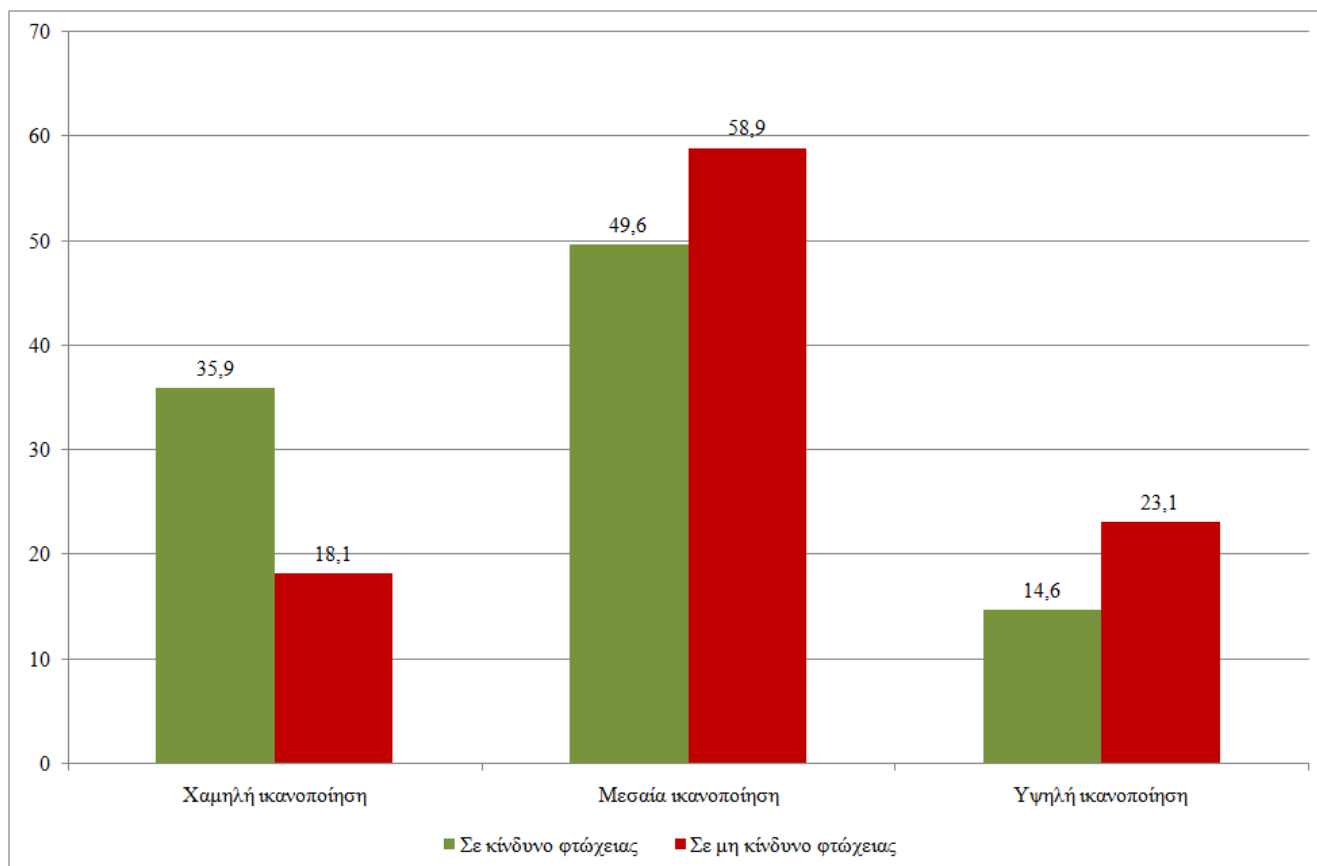
Η εκπαίδευση δεν είναι μόνο ένας οικονομικός πόρος που επιτρέπει στους ανθρώπους να αποκτήσουν ικανοποιητικές και καλύτερα αμειβόμενες θέσεις εργασίας. Πολλοί θεωρούν την εκπαίδευση ως αξία από μόνη της. Έτσι, δεν θα ήταν έκπληξη αν τα ανώτερα εκπαιδευτικά επίπεδα αποδείχτηκαν θετικά συνδεδεμένα με την υποκειμενική ευημερία. Ωστόσο, οι επιστημονικές μελέτες αντλούν μια διαφορετική εικόνα. Μερικοί ερευνητές βρήκαν μια θετική σχέση ανάμεσα στο εκπαιδευτικό επίπεδο και την ικανοποίηση της ζωής σε ατομικό επίπεδο, άλλοι βρήκαν αρνητική σχέση ιδιαίτερα για τον ηλικιωμένο πληθυσμό. Σε συνολικό επίπεδο, η ικανοποίηση από την ζωή είναι υψηλότερη σε χώρες όπου οι άνθρωποι δαπανούν κατά μέσο όρο περισσότερα έτη στην εκπαίδευση. Το υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο φαίνεται να δημιουργεί υψηλότερα επίπεδα ικανοποίησης από τη ζωή. Αυτό μπορεί να οφείλεται τουλάχιστον εν μέρει στο γεγονός ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση οδηγεί σε καλύτερες θέσεις εργασίας και υψηλότερα εισοδήματα, γεγονός που με τη σειρά του οδηγεί σε υψηλότερη ικανοποίηση από τη ζωή.

Διάγραμμα 120. Ικανοποίηση από τη ζωή και υλική στέρηση, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

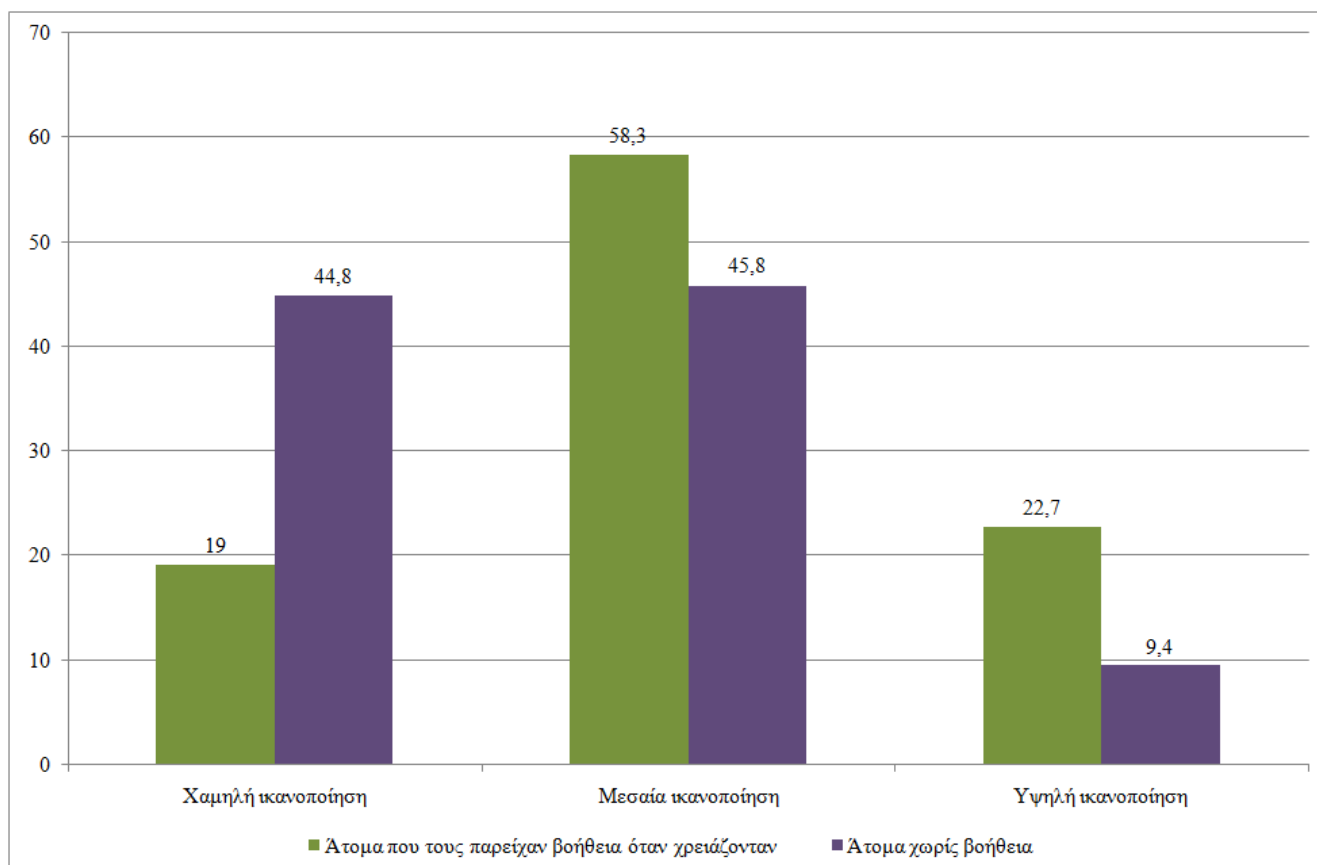
Διάγραμμα 121. Ικανοποίηση από τη ζωή και κίνδυνος φτώχειας, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Τα άτομα με σοβαρή υλική στέρηση έχουν συνθήκες διαβίωσης που περιορίζονται σε μεγάλο βαθμό από την έλλειψη πόρων και δεν μπορούν να αντέξουν οικονομικά τουλάχιστον τέσσερα από τα 9 είδη ανάγκης: να πληρώσουν ενοίκια ή λογαριασμούς κοινής ωφέλειας, να κρατήσουν το σπίτι τους αρκετά ζεστό, να πληρώσουν μη αναμενόμενα έξοδα, να καταναλώνουν κρέας, ψάρι ή ισοδύναμο πρωτεΐνης κάθε δεύτερη ημέρα, μια εβδομάδα διακοπών μακριά από το σπίτι, ένα αυτοκίνητο, ένα πλυντήριο, μια έγχρωμη τηλεόραση ή ένα τηλέφωνο. Σε επίπεδο ΕΕ, το 9,6% του πληθυσμού υπέστη σοβαρή υλική στέρηση το 2013, το 16,6% αντιμετώπιζε κίνδυνο φτώχειας και το 10,8% του πληθυσμού ηλικίας μεταξύ 0 και 59 ετών ζούσε σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλή ένταση εργασίας. Συνολικά, το 24,4% ανέφερε τουλάχιστον ένα από αυτά τα προβλήματα και, συνεπώς, αντιμετώπιζε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Υπάρχει επίσης μια σαφής σχέση μεταξύ της σοβαρής υλικής στέρησης και της συνολικής ικανοποίησης από τη ζωή, ενώ ο μη ανεκπλήρωτος πληθυσμός είναι κατά μέσο όρο 1,9 βαθμούς υψηλότερος από τους σοβαρά υποβαθμισμένους. Η διαφορά αυτή οφείλεται κυρίως στο ιδιαίτερα χαμηλό ποσοστό των πολύ ικανοποιημένων ατόμων (7,5%) και στο πολύ υψηλό ποσοστό των ατόμων με χαμηλό επίπεδο ικανοποίησης από τη ζωή (53,2%) μεταξύ των πολύ στερημένων. Ο κίνδυνος της φτώχειας οδηγεί σε χαμηλότερη ικανοποίηση της ζωής, αλλά σε πολύ μικρότερο βαθμό.

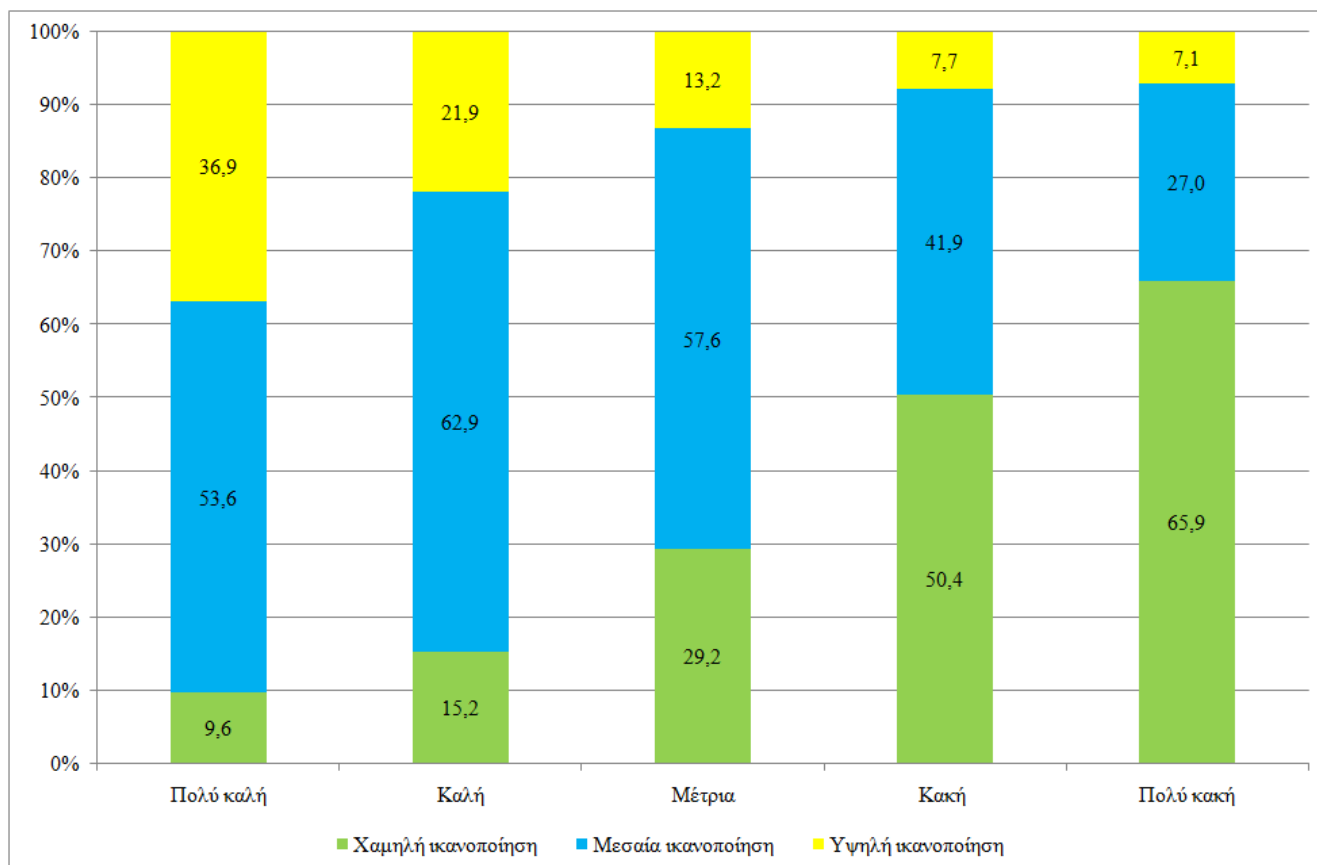
Διάγραμμα 122. Ικανοποίηση από τη ζωή και κοινωνικές σχέσεις, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Οι κοινωνικές σχέσεις υποστήριξης διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ικανοποίηση της ζωής. Περισσότερο από το διπλάσιο του ποσοστού των ανθρώπων που δεν μπορούν να υπολογίσουν σε φίλους ή οικογένεια όταν χρειάζονται βοήθεια, είχαν χαμηλό επίπεδο ικανοποίησης από τη ζωή το 2013 (44,8% έναντι 19,0%). Μόνο το 9,4% αυτής της ομάδας ανέφερε υψηλά επίπεδα ικανοποίησης από τη ζωή, σε σύγκριση με το 22,7% αυτών που είχαν διαθέσιμη βοήθεια. Ευτυχώς, το ποσοστό εκείνων που δεν είχαν κάποιον να βασιστεί για βοήθεια ή για να συζητήσει προσωπικά θέματα ήταν μάλλον μικρό.

Διάγραμμα 123. Ικανοποίηση από τη ζωή και υγεία, ΕΕ-28, 2013.

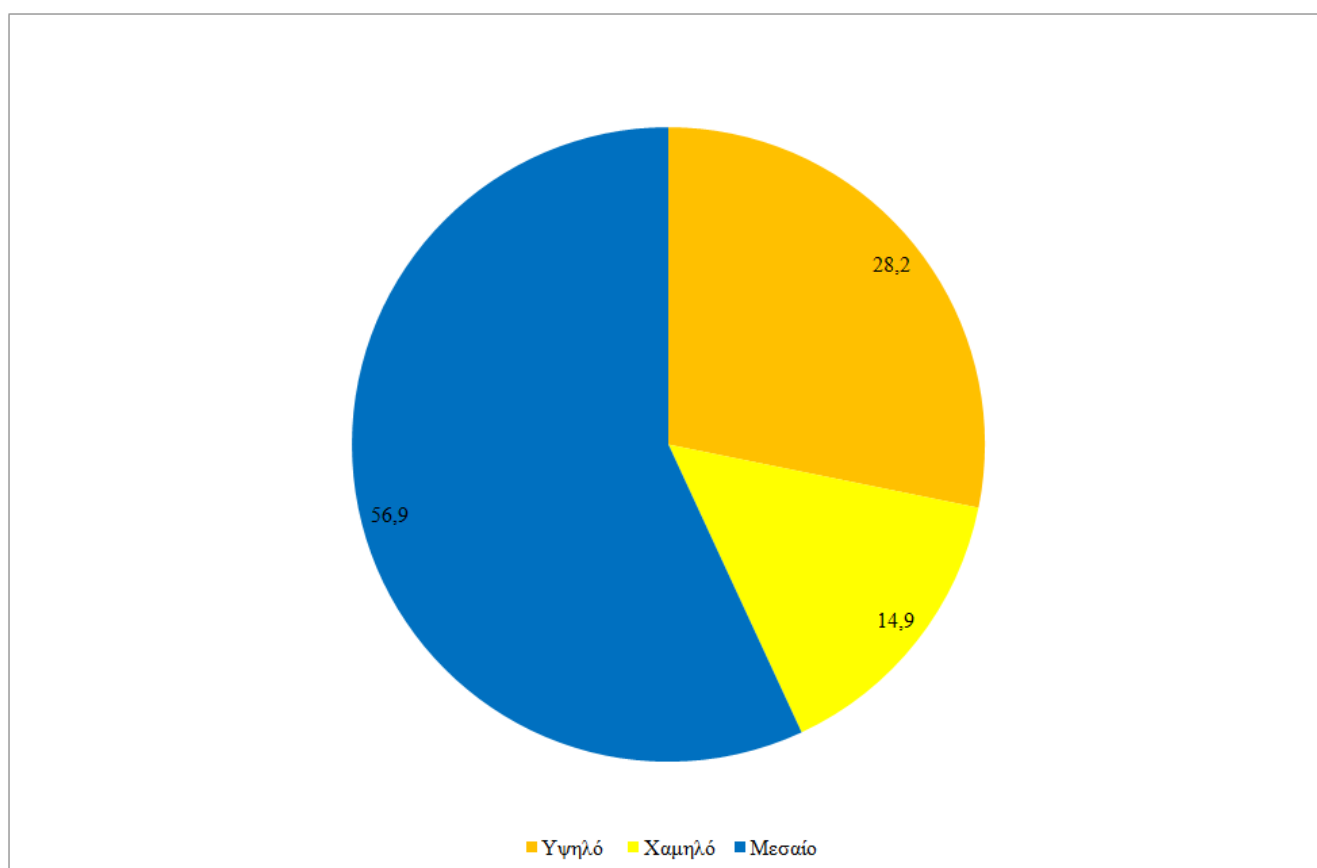
Πηγή: Eurostat

Σε ολόκληρη την ΕΕ, 67,7% ανέφεραν πολύ καλή ή καλή κατάσταση υγείας, ενώ το 9,5% του πληθυσμού ανέφερε ότι η κατάσταση υγείας τους είναι κακή ή πολύ κακή το 2013. Η αξιολόγηση της υγείας του ατόμου αποτελεί πολύ καλό προγνωστικό παράγοντα για τη συνολική ικανοποίηση από τη ζωή, με την αναλογία των ατόμων με χαμηλή ικανοποίηση από τη ζωή να ανεβαίνουν, καθώς η υγεία μειώνεται. Το αντίθετο ισχύει για το ποσοστό των ανθρώπων με μεγάλη ικανοποίηση από τη ζωή. Ενθ στην ομάδα που ανέφερε πολύ καλή υγεία το 36,9% έδειξε μεγάλη ικανοποίηση από τη ζωή, υπήρχαν μόνο 7,1% με υψηλή ικανοποίηση ζωής στην ομάδα με πολύ κακή υγεία. Φαίνεται να είναι δυνατή η καλή ζωή ακόμη και με πολύ κακή υγεία. Με ένα ποσοστό ατόμων με χαμηλή ικανοποίηση 65,9% στην ομάδα με πολύ κακή υγεία, η κατάσταση υγείας είναι ο πιο αξιοσημείωτος δείκτης για γενική ικανοποίηση από τη ζωή. Τίποτα, ούτε καν ανεργία ή υλική στέρηση, θέτει την ικανοποίηση της ζωής τόσο σε κίνδυνο όσο και στην κακή υγεία. Η μέση βαθμολογία κυμαινόταν από 7,9 για άτομα που δήλωσαν ότι ήταν σε πολύ καλή υγεία σε 4,5 για όσους είχαν πολύ κακή κατάσταση υγείας.

7.10.1. Το νόημα της ζωής

Το νόημα της ζωής δείχνει ένα σχεδόν πανομοιότυπο μοτίβο με την ικανοποίηση της ζωής, με τη διαφορά όμως ότι το νόημα της ζωής χαρακτηρίζεται από υψηλότερη βαθμολογία από όλες τις ομάδες από την ικανοποίηση από τη ζωή. Αυτό ισχύει όταν κοιτάζουμε τις κοινωνικό-δημογραφικές μεταβλητές αλλά και όταν συγκρίνουμε την ικανοποίηση της ζωής και το νόημα της ζωής, κατανεμημένες από πιο αντικειμενικά στοιχεία, όπως η υλική στέρηση ή ο κίνδυνος φτώχειας. Ωστόσο, οι διαφορές στη μέση βαθμολογία μεταξύ των ομάδων που αντιμετωπίζουν ένα συγκεκριμένο μειονέκτημα και εκείνων που δεν αντιμετωπίζουν ήταν πολύ μικρότερες για το νόημα της ζωής παρά για την ικανοποίηση από τη ζωή. Μπορούμε συνεπώς να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι ένα μέρος της υποκειμενικής ευημερίας συνοψίζει συγκεκριμένες ικανοποιήσεις συγκεκριμένου τομέα, ενώ το ζήτημα του νοήματος της ζωής απαντάται σε ένα πιο αφηρημένο επίπεδο και όχι συνολικό.

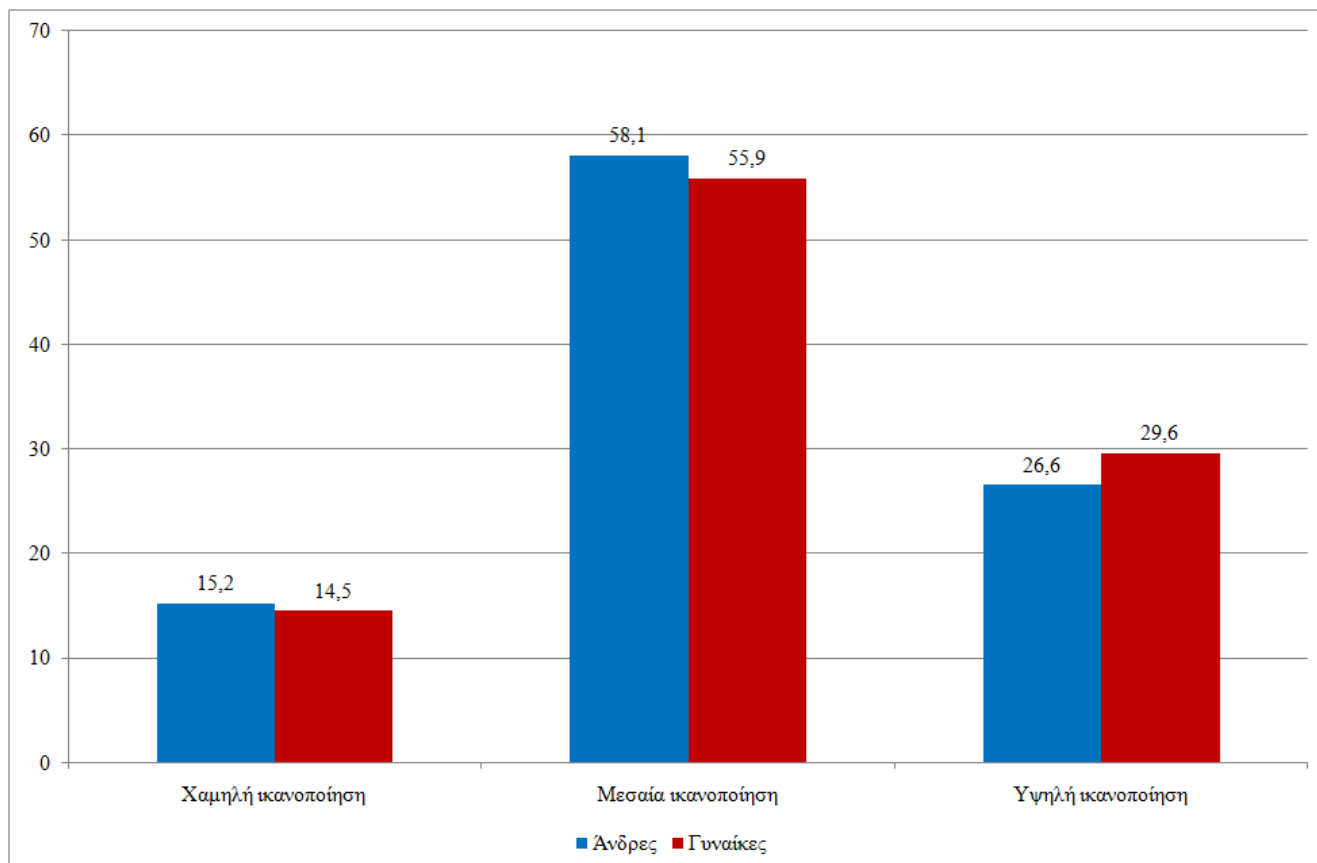
Διάγραμμα 124. Το νόημα της ζωής, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Σε σύγκριση με την ικανοποίηση της ζωής, οι άνθρωποι γενικά ήταν πιο θετικοί όσον αφορά το νόημα της ζωής. Το 28,2% του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ-28 αξιολόγησε τη σημασία της ζωής σε υψηλό βαθμό, το 56,9% το αξιολόγησε σε μεσαίο βαθμό και το 14,9% ανέφερε χαμηλό επίπεδο σημασίας ζωής.

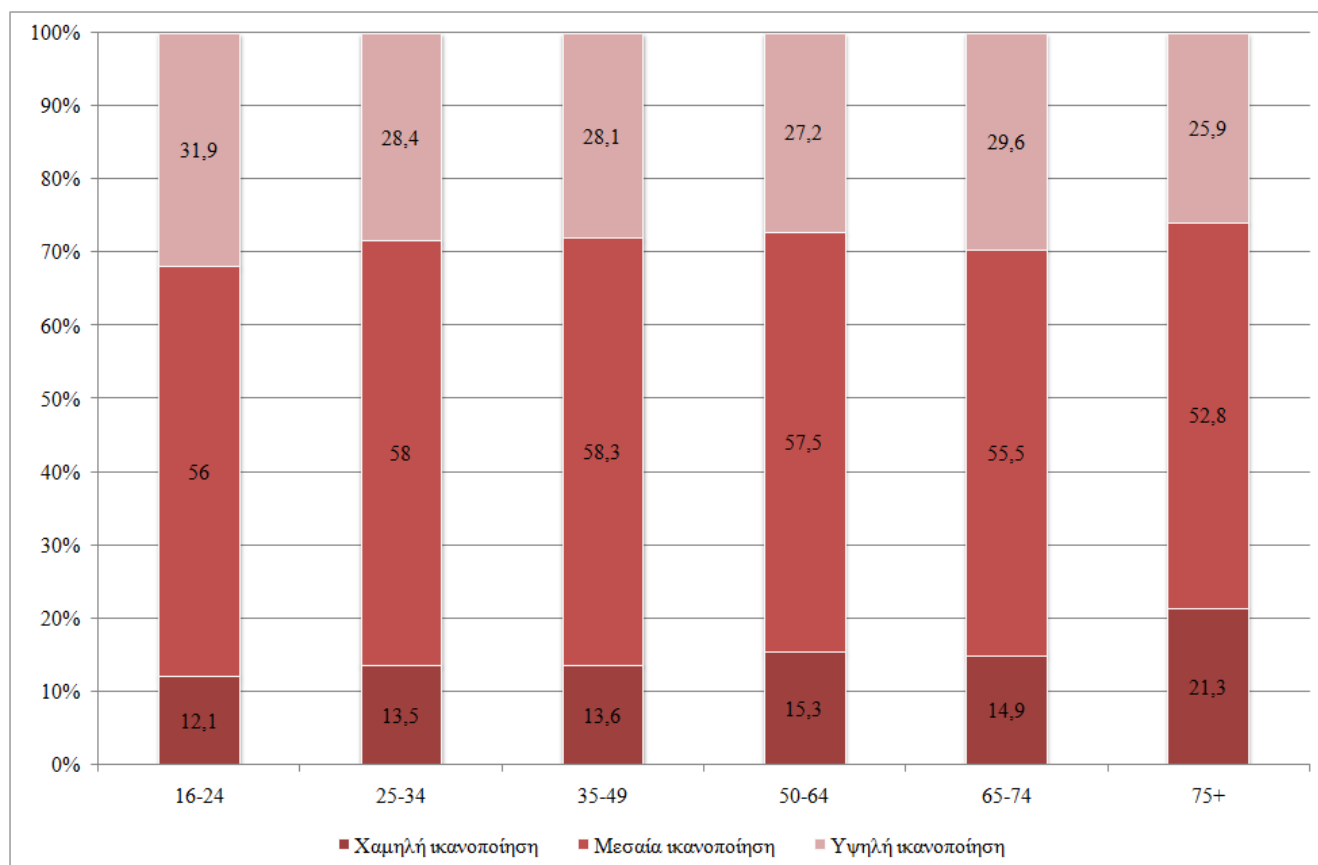
Διάγραμμα 125. Το νόημα της ζωής ανά φύλο, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Οι γυναίκες κατά μέσο όρο ανέφεραν ελαφρώς υψηλότερα επίπεδα απ' ό, τι οι άνδρες (είναι το αντίστροφο από ό, τι για την ικανοποίηση από τη ζωή). Οι άνδρες είχαν μέση τιμή 7,4 και οι γυναίκες 7,5. Σημαντικά περισσότερες γυναίκες από ότι άνδρες ανέφεραν υψηλά επίπεδα σημασίας ζωής (29,6% έναντι 26,6%), ενώ υπήρχαν αμελητέες διαφορές στο κάτω μέρος της κατανομής.

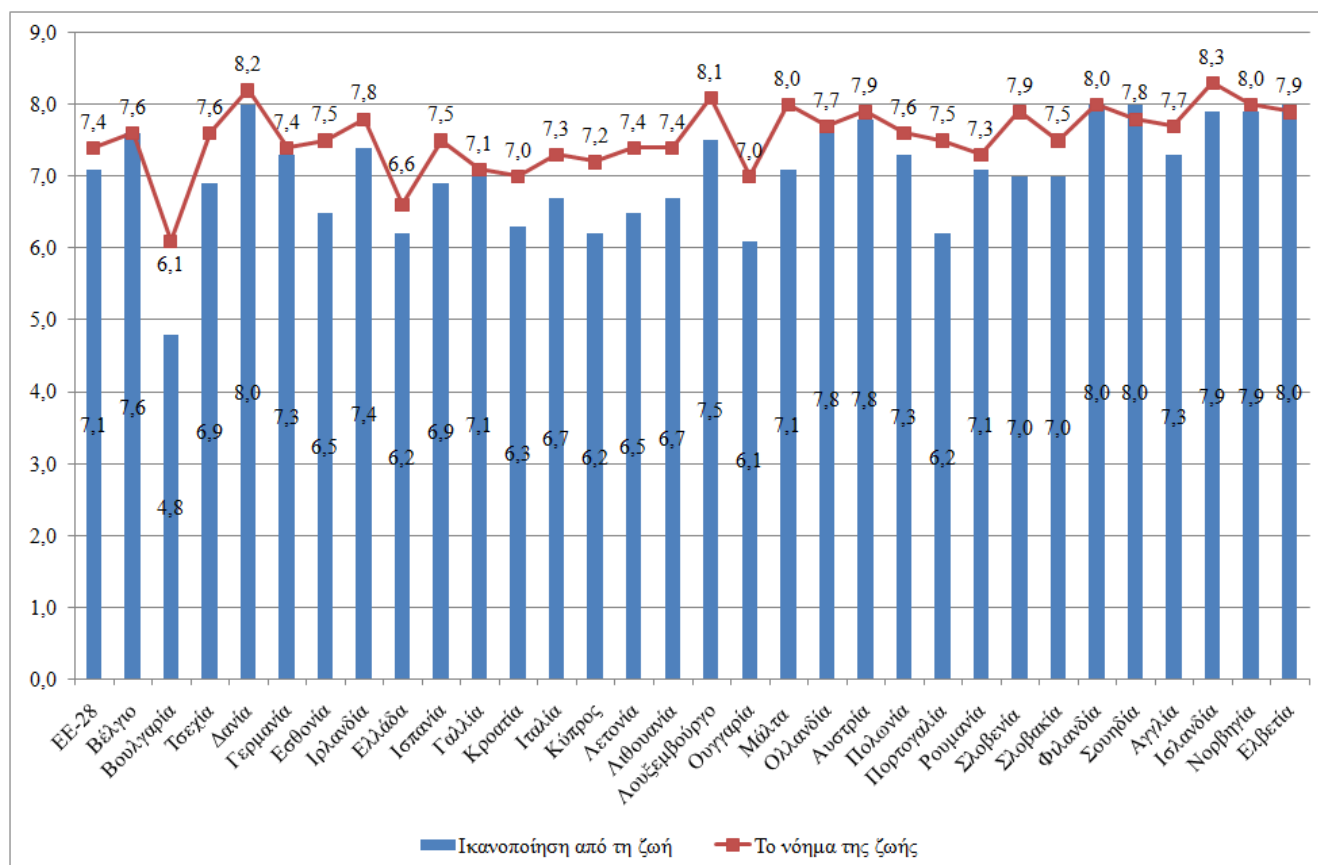
Διάγραμμα 126. Το νόημα της ζωής ανά ηλικιακή ομάδα, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Σε σύγκριση με την ικανοποίηση της ζωής, το μέσο νόημα της ζωής ήταν αρκετά σταθερό στις διάφορες ηλικιακές ομάδες το 2013, κυμαινόμενο από 7,4 (ηλικιακή ομάδα 65-74) έως 7,6 (16-24). Η εξαίρεση, ωστόσο, ήταν η ομάδα ατόμων ηλικίας 75 ετών και άνω που ανέφεραν μια μέση βαθμολογία 7,1, παρουσιάζοντας ένα σημαντικά χαμηλότερο επίπεδο του νοήματος της ζωής. Η αναλογία χαμηλού νοήματος της ζωής αυξάνεται ελαφρώς με την ηλικία, αλλά είναι μακράν η υψηλότερη στην ηλικιακή ομάδα 75+ (21,3%). Τα ποσοστά υψηλών επιπέδων είναι αρκετά σταθερά μεταξύ των ηλικιών 25 και 74 και αναφέρθηκαν πιο συχνά από άτομα ηλικίας 16 έως 24 ετών (31,9%).

Διάγραμμα 127. Ικανοποίηση από τη ζωή και νόημα της ζωής ανά χώρα, 2013.

Πηγή: Eurostat

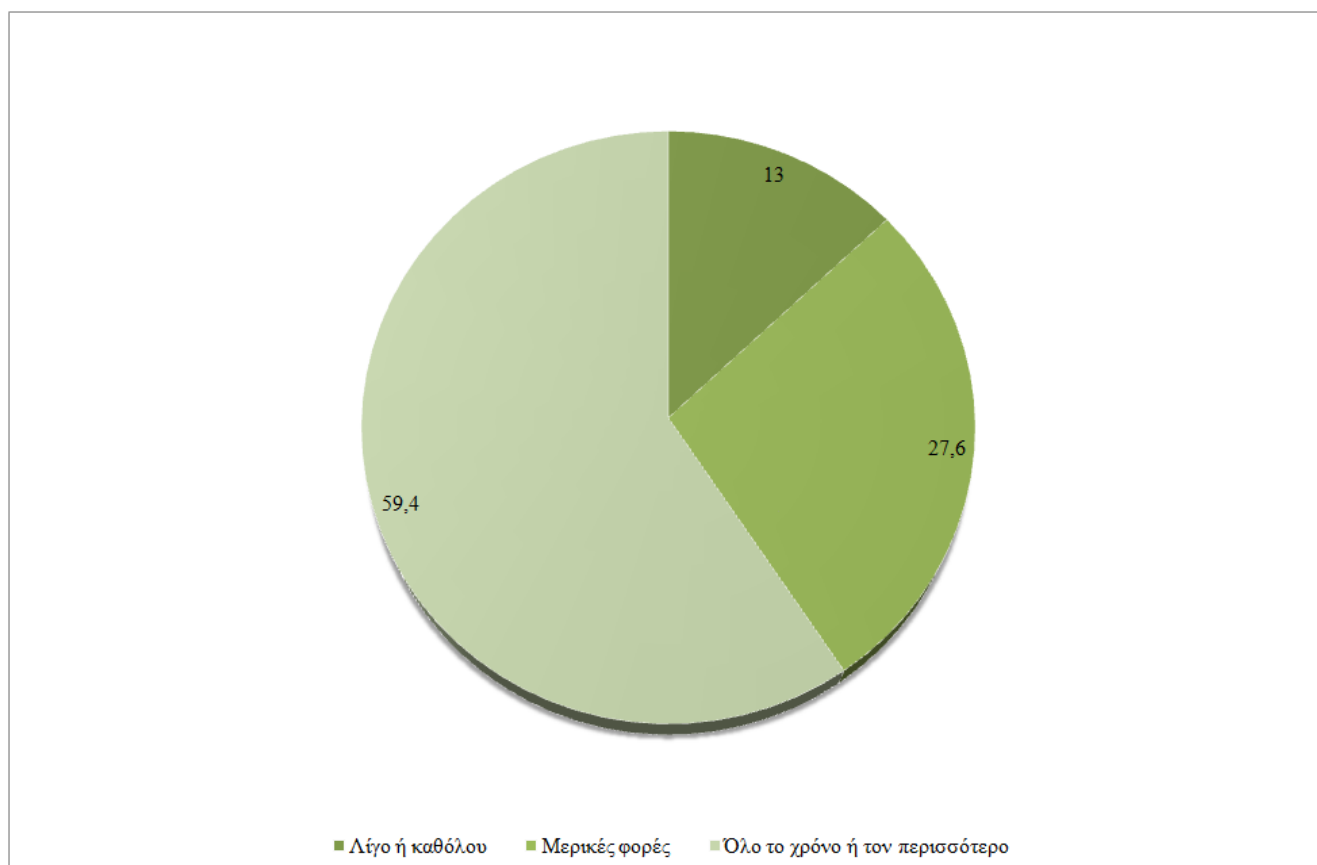
Κατά την εξέταση και των δύο στοιχείων σε επίπεδο χώρας, παρατηρείται ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ με τις υψηλότερες μέσες τιμές ικανοποίησης από την ικανοποίηση από τη ζωή καταγράφηκαν παρόμοιοι μέσοι όροι και για τα δύο είδη, όπως η Φινλανδία (μέση τιμή 8,0 τόσο για την ικανοποίηση της ζωής όσο και για το νόημα της ζωής), η Αυστρία, η Ολλανδία, η Σουηδία και η Δανία. Στα περισσότερα άλλα κράτη μέλη της ΕΕ, οι άνθρωποι αξιολόγησαν το νόημα της ζωής σημαντικά υψηλότερο από την ικανοποίηση από τη ζωή. Το χάσμα μεταξύ των δύο στοιχείων ήταν μεγαλύτερο στα κράτη μέλη της ΕΕ, όπου η ικανοποίηση από τη ζωή ήταν χαμηλή, με τις μεγαλύτερες διαφορές να παρατηρούνται στη Βουλγαρία, στην Πορτογαλία και στην Κύπρο.

Συνολικά, η ευδαιμονική πτυχή της ευημερίας είναι περισσότερο συγκεντρωμένη γύρω από τον μέσο όρο από την ικανοποίηση της ζωής. Στις περισσότερες χώρες το νόημα της ζωής βαθμολογείται υψηλότερα από τη γενική ικανοποίηση της ζωής. Οι χώρες με χαμηλό μέσο επίπεδο ικανοποίησης από τη ζωή, όπως η Βουλγαρία ή η Ελλάδα, ανέφεραν επίσης συγκρίσιμες χαμηλές τιμές για το νόημα της ζωής και το αντίστροφο: υψηλότερος μέσος όρος για τη συνολική ικανοποίηση από τη ζωή συνδέεται με υψηλότερα ποσοστά για τη σημασία της ζωής. Η σύνδεση ανάμεσα τους είναι αρκετά δυνατή. Υπάρχουν όμως και εξαιρέσεις. Η Πορτογαλία, η οποία συγκαταλέγεται μεταξύ των χωρών με το χαμηλότερο επίπεδο ικανοποίησης από τη ζωή (6.2) το 2013, στην πραγματικότητα είχε μια μέση τιμή νοήματος ζωής 7,5, η οποία υπερβαίνει τον μέσο όρο της ΕΕ-28 (7,4). Οι γάλλοι κάτοικοι, από την άλλη πλευρά, αξιολόγησαν την ικανοποίηση από τη ζωή τους και το νόημα της ζωής στο ίδιο επίπεδο (7.1), ίσο με τον μέσο όρο της ΕΕ για τους πρώτους, αλλά μεταξύ των χαμηλότερων μέσων όρων στην ΕΕ για τους τελευταίους.

7.10.2. Το νόημα της ευτυχίας

Η ευτυχία μετρήθηκε στην EU-SILC από την ακόλουθη ερώτηση: "Πόσο χρόνο ήσασταν ευτυχείς τις τελευταίες τέσσερις εβδομάδες;" Ωστόσο, οι διαφορές μεταξύ των ομάδων που ανέφεραν μειονεκτήματα σε ένα συγκεκριμένο τομέα και εκείνων που δεν ανέφεραν ήταν τόσο έντονες όσον αφορά την ευτυχία και την ικανοποίηση από τη ζωή.

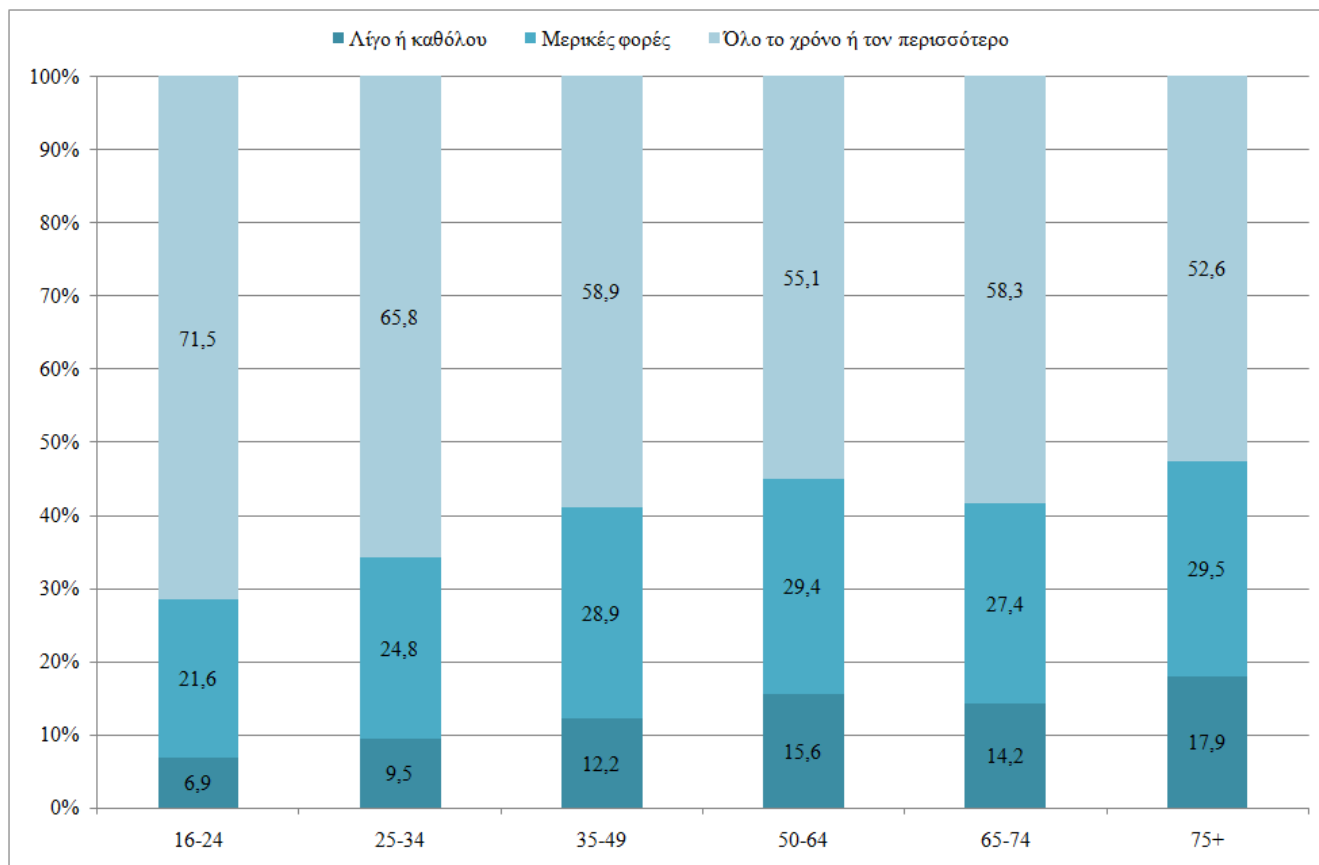
Διάγραμμα 128. Ευτυχία, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Σχεδόν 6 στους 10 κατοίκους της ΕΕ δήλωσαν ότι κατά τις τελευταίες τέσσερις εβδομάδες ήταν ευτυχείς όλο το χρόνο ή τον περισσότερο. Σχεδόν το ένα τρίτο του πληθυσμού της ΕΕ ήταν χαρούμενο μερικές φορές και το 13% ήταν χαρούμενο μόνο λίγο ή καθόλου.

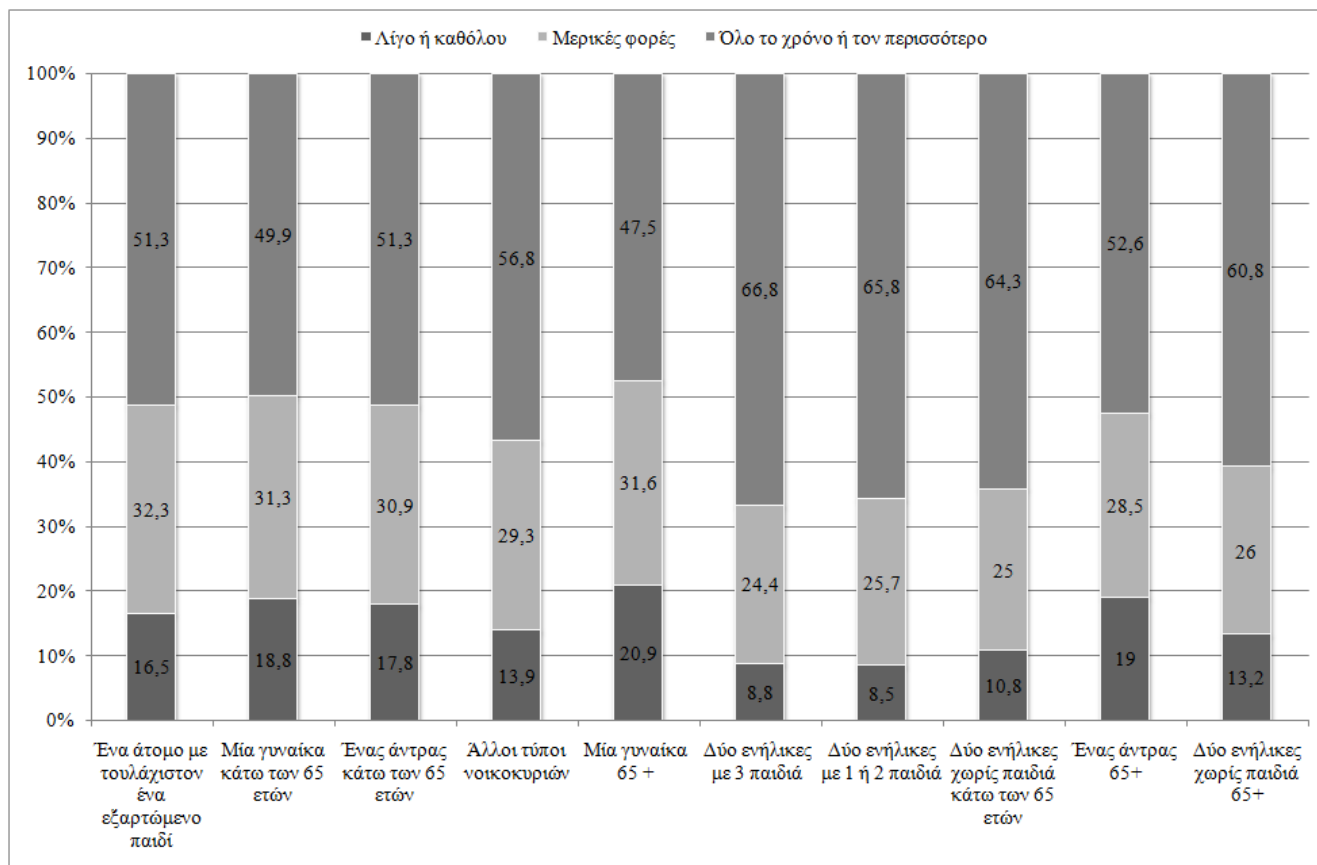
Διάγραμμα 129. Πόσο συχνά ήταν χαρούμενοι τις τελευταίες 4 εβδομάδες ανά ηλικιακή ομάδα, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Η ευτυχία (όσον αφορά την ικανοποίηση από τη ζωή και το νόημα της ζωής) είναι η υψηλότερη στις νεότερες ηλικιακές ομάδες (16-24 ετών), με ποσοστό 71,5%. Ακολουθώντας μειώνεται μέχρι την ηλικία των 50-64 ετών, φτάνει ελαφρώς μεταξύ 65-74 ετών και φτάνει στο χαμηλότερο επίπεδο της ομάδας των 75+ που έχει το υψηλότερο ποσοστό ανθρώπων που ήταν "χαρούμενοι ή πολύ χαρούμενοι" (17,9%).

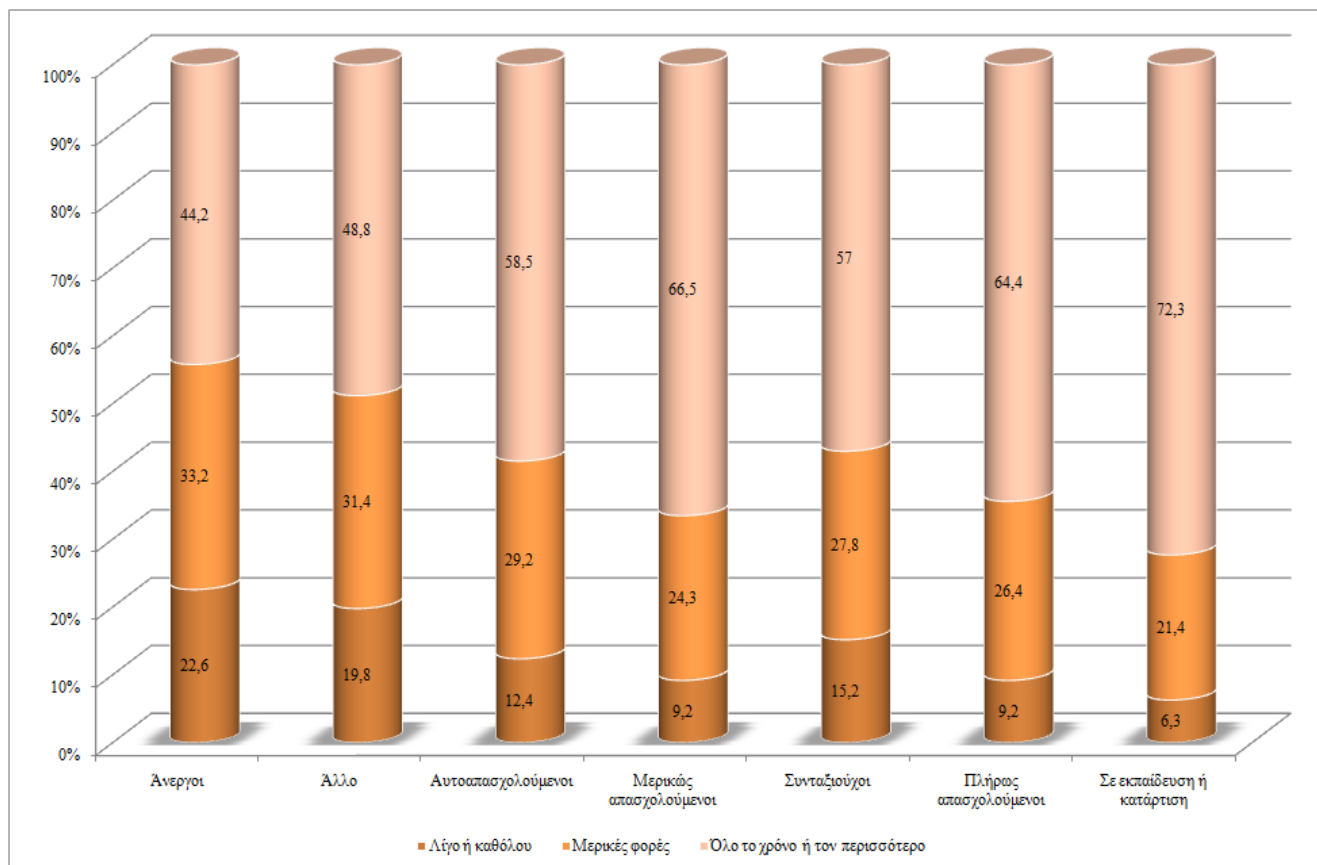
Διάγραμμα 130. Πόσο συχνά ήταν χαρούμενοι τις τελευταίες 4 εβδομάδες ανάλογα με τον τύπο νοικοκυριού, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Τα νοικοκυριά των δύο ενηλίκων (σε πολλές περιπτώσεις τα ζευγάρια) ήταν πιο ευτυχισμένα από ό,τι τα άτομα που ζούσαν μόνοι τους και τα νοικοκυριά με παιδιά ήταν τα πιο ευτυχισμένα, με εξαίρεση τους γονείς με ένα παιδί που αναφέρουν σχετικά χαμηλά επίπεδα ευτυχίας. Το 66,8% των ατόμων που ζουν σε νοικοκυριά με δύο ενήλικες και τρία παιδιά και το 65,8% με δύο ενήλικες και ένα ή δύο παιδιά ήταν ευχαριστημένοι όλο το χρόνο ή τον περισσότερο. Στο άλλο άκρο της κλίμακας, οι γυναίκες ηλικίας 65 ετών και άνω που ζούσαν μόνες ήταν οι πιο συχνά δυσαρεστημένες με ένα ποσοστό 20,9% οι οποίες δήλωσαν ότι ήταν ευτυχισμένες ελάχιστα ή καμιά φορά.

Διάγραμμα 131. Πόσο συχνά ήταν χαρούμενοι τις τελευταίες 4 εβδομάδες ανάλογα με την οικονομική κατάσταση, ΕΕ-28, 2013.

Πηγή: Eurostat

Τα εκπαιδευόμενα άτομα ήταν τα πιο συχνά ευχαριστημένα, με περισσότερους από 7 στους 10 να δηλώνουν ότι ήταν ευχαριστημένοι όλο το χρόνο ή τον περισσότερο τις τελευταίες τέσσερις εβδομάδες, ακολουθούμενοι από τους μερικώς απασχολούμενους (66,5%) και πλήρως απασχολούμενους (64,4%). Συνεπώς, οι εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης ανέφεραν ένα ελαφρώς χαμηλότερο επίπεδο ευτυχίας από τους εργαζόμενους με μερική απασχόληση, ενώ η ικανοποίηση από τη ζωή τους ήταν κατά μέσον όρο ελαφρώς υψηλότερη από εκείνη των εργαζομένων με μερική απασχόληση. Από την άλλη πλευρά, η ανεργία έχει όχι μόνο αρνητικές συνέπειες για την ικανοποίηση της ζωής και το νόημα της ζωής, αλλά και τις σοβαρές επιπτώσεις στην ευτυχία. Το 22,6% των ανέργων δήλωσε ότι ήταν χαρούμενοι λίγο ή καθόλου.

Πίνακας 9. Το νόημα της ζωής και η ικανοποίηση από τη ζωή σε σχέση με την ευτυχία, ΕΕ-28, 2013.

Ευτυχία	Το νόημα της ζωής			Ικανοποίηση από τη ζωή		
	Χαμηλό	Μεσαίο	Υψηλό	Χαμηλή	Μεσαία	Υψηλή
Όλο το χρόνο	5,3	42	52,7	7,3	44,2	48,5
Τον περισσότερο χρόνο	7,1	59,7	33,2	9,4	62,8	27,8
Μερικές φορές	19,1	63,5	17,4	28,4	63,1	8,6

Λίγο καιρό	38,8	50,3	11	54,9	41,2	3,9
Καθόλου	52,7	33,8	13,5	66,8	27,1	6,1

Πηγή: Eurostat

Ένα άτομο που γνώρισε ευτυχία πιο συχνά τις τελευταίες 4 εβδομάδες είχε υψηλότερη πιθανότητα υψηλού βαθμού για ικανοποίηση από τη ζωή. Το 76,3% εκείνων που ανέφεραν ότι ήταν ευτυχισμένοι περισσότερο ή μερικές φορές αξιολόγησαν επίσης την ικανοποιητική ζωή τους. Από την άλλη πλευρά, υπήρχε μια ομάδα για την οποία η ικανοποίηση της ζωής δεν συνδέεται με την ευτυχία. Το 7,3% όσων ήταν χαρούμενοι όλο το χρόνο, βαθμολόγησαν τη συνολική ικανοποίηση από τη ζωή τους μεταξύ 0 και 5, η οποία θεωρείται χαμηλή. Επιπλέον, το 6,1% εκείνων που ήταν ευτυχισμένοι δεν έδειχναν ποτέ μεγάλη ικανοποίηση από τη ζωή και το 13,5% των ανθρώπων αυτής της ομάδας ανέφεραν ακόμη υψηλές τιμές σχετικά με το νόημα της ζωής. Επομένως, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι ενώ η ικανοποίηση της ζωής δεν μετράει το ίδιο με την ευτυχία, φυσικά και οι δύο συσχετίζονται.

Συμπέρασμα

Η ποιότητα ζωής είναι μία έννοια, η οποία έχει απασχολήσει πολλούς φιλοσόφους ήδη από την αρχαία εποχή και σήμερα τείνει να επικεντρώνεται το ενδιαφέρον σε αυτήν ολοένα και περισσότερο. Ύστερα από τη μελέτη που έγινε για τους δείκτες ποιότητας ζωής, οδηγηθήκαμε σε ορισμένα αποτελέσματα και κατ' επέκταση συμπεράσματα, τα οποία θα αποτυπωθούν παρακάτω. Πρώτα όμως πρέπει να επισημάνουμε ότι έχουν γίνει πολλές έρευνες και μελέτες για το συγκεκριμένο θέμα και μάλιστα στην σχετιζόμενη με την υγεία ποιότητα ζωής παρουσιάζεται το μεγαλύτερο ενδιαφέρον.

Αρχικά, αναλύθηκε η έννοια της ποιότητας ζωής, οι προσεγγίσεις της, αξιολογήθηκαν οι δείκτες ποιότητας ζωής και αναφέρθηκε η πληθώρα παραγόντων που επηρεάζουν την εξεταζόμενη έννοια.

Στη συνέχεια, εξετάζεται η σχετιζόμενη με την υγεία ποιότητα ζωής και οι δείκτες με βάση τους οποίους μπορεί αυτή να αξιολογηθεί. Τα εργαλεία μέτρησής της ξεπερνούν τα 800 και μπορούν να διακριθούν σε γενικά και ειδικά με υποκειμενικούς ή αντικειμενικούς δείκτες. Η διαδικασία αξιολόγησης μπορεί να είναι χρονοβόρα ή μη και οι ασθενείς καλούνται να συμπληρώσουν ερωτηματολόγια, τα οποία πρέπει να διέπονται από αξιοπιστία και εγκυρότητα.

Επιπρόσθετα, γίνεται λόγος για την σχέση της ποιότητας ζωής με την ανεργία. Η ανεργία κυμαίνεται στο 23,4% και συγκεκριμένα αναφέρονται τα εποχικά διορθωμένα ποσοστά ανεργίας του μήνα Αυγούστου από το 2011 έως σήμερα σε διάφορες ομάδες της χώρας, κατά φύλο και ηλικία και ανά αποκεντρωμένη διοίκηση. Το 14% των Ελλήνων δηλώνει ικανοποίηση από τη δουλειά, ενώ το 37,7% δε δηλώνει ικανοποιημένο.

Η εκπαίδευση είναι ένας τομέας πολύ σημαντικός και μπορεί εύκολα να συσχετιστεί με την ποιότητα ζωής. Οι δείκτες ποιότητας για την αξιολόγηση της σχολικής εκπαίδευσης αριθμούνται σε 16 και αναφέρονται στις επιδόσεις, στην επιτυχία και τη μετάβαση, στην παρακολούθηση της σχολικής εκπαίδευσης και στους πόρους και τις δομές. Σε άτομα ηλικίας από 25 έως 64 το μορφωτικό επίπεδο είναι υψηλό με ποσοστό 29,1% και χαμηλό με 29,6%.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην έρευνα που διεξήγαγε ο ΟΟΣΑ με τίτλο "Πώς είναι η ζωή στην Ελλάδα;", μέσα από την οποία είδαμε ότι υπάρχει ανασφάλεια στην αγορά εργασίας, το ποσοστό ανεργίας είναι πολύ υψηλό, το προσδόκιμο ζωής είναι 81,4 χρόνια και ότι οι Έλληνες θεωρούν την υγεία τους καλή με ποσοστό 73,9%. Το 20,4% των παιδιών στην Ελλάδα ζουν σε νοικοκυριά με εισόδημα μικρότερο από το ήμισυ του ελληνικού διάμεσου εισοδήματος και μάλιστα το 32,3% των παιδιών ζουν σε σπίτια με κακές περιβαλλοντικές συνθήκες. Το μέσο όρο ικανοποίησης από τη ζωή των παιδιών βρίσκεται πάνω από το μέσο όρο των ποσοστών στις χώρες του ΟΟΣΑ. Έλληνες εθελοντές δραστηριοποιούνται στον τομέα της εκπαίδευσης και του πολιτισμού, τις κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες. Τα άτομα με υψηλότερη μόρφωση είναι πιθανότερο να συμμετέχουν στον εθελοντισμό από τα άτομα με χαμηλότερα επίπεδα μόρφωσης. Επίσης, το που ζουν οι άνθρωποι έχει ένα σημαντικό αντίκτυπο στις ευκαιρίες που τους δίνονται για να ζουν καλά. Μπορεί να υπάρχουν μεγάλες διαφορές στα μέσα επίπεδα της ευημερίας σε διάφορες περιοχές εντός της ίδιας της χώρας, όπως για παράδειγμα το μορφωτικό επίπεδο στην Αθήνα είναι 80,5% ενώ στα Νησιά του Αιγαίου είναι 62,1%. Το 12,8% δηλώνει ικανοποιημένο από τη ζωή, ενώ το 35,5% απαντά ότι είναι μη ικανοποιημένο.

Η Έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών: Δείκτες Ευημερίας μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι στο σύνολο του πληθυσμού πλήρως ικανοποιημένο από τη ζωή του συνολικά δηλώνει το 5,1% του πληθυσμού και πλήρως ικανοποιημένο από την εργασία του δηλώνει το 5% των εργαζομένων. Το ποσοστό των ατόμων που δηλώνει ότι δεν είναι καθόλου ικανοποιημένο από την οικονομική του κατάσταση ανέρχεται σε 11,7%. Επιπλέον, πλήρως ικανοποιημένο από τη στέγαση του δηλώνει το 8,6% του πληθυσμού, ενώ ανάλογα είναι και τα ποσοστά του πληθυσμού που δηλώνουν πλήρως ικανοποιημένα από τους χώρους αναψυχής και πράσινου και από το περιβάλλον διαβίωσης στην περιοχή τους. Το 45% του συνολικού πληθυσμού δηλώνει ότι δεν εμπιστεύεται

καθόλου το πολιτικό σύστημα, ενώ 19,2% και 12,5% δηλώνει ότι δεν εμπιστεύεται καθόλου τη δικαιοσύνη και την αστυνομία αντίστοιχα.

Επιπροσθέτως, η Δανία, η Αυστρία, η Φιλανδία, η Ελβετία και η Νορβηγία, δηλαδή κυρίως οι σκανδιναβικές χώρες έχουν υψηλότερους δείκτες ποιότητας ζωής από τις υπόλοιπες χώρες. Χαμηλούς δείκτες ποιότητας ζωής παρουσιάζουν η Βουλγαρία, η Ελλάδα, η Κροατία, η Ισπανία και η Πορτογαλία. Οι δείκτες ποιότητας ζωής επηρεάζονται μεταξύ τους, καθώς αν μία χώρα έχει χαμηλά ποσοστά στην ανεργία, χαμηλά ποσοστά θα έχει και στις συνθήκες περιβάλλοντος αλλά και σε όλους σχεδόν τους δείκτες ποιότητας ζωής της. Αυτό που είναι άξιο προσοχής είναι ότι η υγεία αποτελεί έναν από τους κορυφαίους δείκτες ποιότητας ζωής δεδομένου ότι στις πιο πολλές χώρες οι κάτοικοι έχουν πολύ καλή ή καλή υγεία.

Καταλήγοντας, ύστερα από την έρευνα, συμπεραίνουμε ότι οι Έλληνες θεωρούν ως πιο σημαντικά την υγεία, την εκπαίδευση και την ικανοποίηση από τη ζωή εφόσον σε αυτά παρατηρούνται και τα υψηλότερα ποσοστά ποιότητας ζωής. Αυτό που μπορούμε να επισημάνουμε και είναι πλέον χαρακτηριστικό είναι ότι οι Έλληνες δουλεύουν πολύ, ζουν με λίγα αλλά τελικά έχουν την υγεία τους.

Βιβλιογραφία

Ξένη βιβλιογραφία:

- Yfantopoulos, J. (2001). "Quality of life and QALYs in the measurement of health". Archives of Hellenic Medicine 18 (2): 114-130

Ελληνική βιβλιογραφία:

- Υφαντόπουλος, Γ.(2001). "Αξιολόγηση και μέτρηση της ποιότητας ζωής στην Ελλάδα με την μέθοδο του EQ-15D". Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής 18 (3): 279-287
- Υφαντόπουλος, Γ.(2006). *Τα οικονομικά της υγείας. Θεωρία και Πολιτική*. Εκδόσεις τυπωθήτω Γιώργος Δαρδάνος, Αθήνα
- Υφαντόπουλος, Γ.(2007). "Μέτρηση της ποιότητας ζωής και το ευρωπαϊκό υγειονομικό μοντέλο". Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής 24(Συμπλ.1): 6-18

Διαδίκτυο:

- https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%BD%CE%B5%CF%80%CF%84%CF%85%CE%B3%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B7_%CF%87%CF%8E%CF%81%CE%B1#.CE.88.CF.81.CE.B5.CF.85.CE.BD.CE.B1_.CF.80.CE.AC.CE.BD.CF.89_.CF.83.CF.84.CE.B7.CE.BD_.CF.80.CE.BF.CE.B9.CF.8C.CF.84.CE.B7.CF.84.CE.B1_.CE.B6.CF.89.CE.AE.CF.82 (Χώρες με την καλύτερη ποιότητα ζωής σε σειρά κατάταξης)
- <http://www.oecd.org/statistics/Better-Life-Initiative-country-note-Greece.pdf> (Έρευνα ΟΟΣΑ)
- http://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/qol/index_en.html?utm_campaign=engagor&utm_content=engagor_MzgzNDE4Mw%3D%3D&utm_medium=social&utm_source=twitter#(Στοιχεία Eurostat)
- http://www.statistics.gr/statistics?p_p_id=documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN&p_p_lifecycle=2&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_cacheability=cacheLevelPage&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=4&p_p_col_pos=1&_documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_javax.faces.resource=document&_documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_in=downloadResources&_documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_documentID=214033&_documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_locale=el(Έρευνα Εργατικού Δυναμικού)
- <http://eur-lex.europa.eu/>(Στοιχεία για την εκπαίδευση)
- https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/living_el(Κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην Ευρώπη)

- [http://www.statistics.gr/el/statistics?p_p_id=documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN&p_p_lifecycle=2&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_cacheability=cacheLevelPage&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=4&p_p_col_pos=1&_documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_javax.faces.resource=document&_documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_ln=downloadResources&_documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_documentID=224145&_documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_locale=el\(Δείκτες εφημερίας\)](http://www.statistics.gr/el/statistics?p_p_id=documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN&p_p_lifecycle=2&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_cacheability=cacheLevelPage&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=4&p_p_col_pos=1&_documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_javax.faces.resource=document&_documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_ln=downloadResources&_documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_documentID=224145&_documents_WAR_publicationsportlet_INSTANCE_qDQ8fBKKo4IN_locale=el(Δείκτες εφημερίας))
- <https://www.oecd.org/gov/Greece.pdf>(Στοιχεία για την Ελλάδα)
- <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/6856423/KS-05-14-073-EN-N/742aee45-4085-4dac-9e2e-9ed7e9501f23>(Ποιότητα ζωής: Γεγονότα και απόψεις)